P.D. James

GUSTUL MORȚII

P. D. James

GUSTUL MORŢII

P. D. JAMES

GUSTUL MORŢII

rao international publishing company

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
JAMES, P.D.
Gustul morţii / P.D. James; trad.: Marilena Dumitrescu. - Bucureşti: RAO International Publishing Company, 2006
ISBN (10) 973-576-984-0 ; ISBN (13) 978-973-576-984-0

I. Dumitrescu, Marilena (trad)

821.111-312.4=135.1

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda 117-119, Bucureşti, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

P.D. JAMES
A Taste for Death

Traducere din limba engleză
MARILENA DUMITRESCU

Tiparul executat de
ALFÖLDI NYOMDA AG
Debrecen, Ungaria

mai 2006

ISBN (10) 973-576-984-0
ISBN (13) 978-973-576-984-0

CUPRINS

Fiicelor mele, Clare și Jane,
și în memoria tatălui lor,
Connor Bantry White

Pot unii fix privi și fără s-amețească,
Dar mie trucul niciodată n-o să-mi izbutească.
De sînge și suflare atîta am de spus
Că omului îi dau ciudatul morții gust.

A.E. HOUSMAN

Cartea I

MOARTEA UNUI BARONET

1

Cadavrele au fost descoperite la opt patruzeci și cinci în dimineața zilei de miercuri, 18 septembrie, de către domnișoara Emily Wharton, șaizeci și cinci de ani, necăsătorită, din parohia St. Matthew, Paddington, Londra, și de către Darren Wilkes, un băiat de zece ani, care nu aparținea nici unei parohii, după cîte știa, ceea ce îl lăsa indiferent. Ciudata pereche ieșise din apartamentul domnișoarei Wharton, din Crowhurst Gardens, cu puțin înainte de ora opt, îndreptîndu-se pe jos, de-a lungul canalului Grand Union, spre biserica St. Matthew, cale de o jumătate de milă. În fiecare miercuri și vineri, domnișoara Wharton venea aici să schimbe florile uscate din vasul din fața statuii Fecioarei, să curețe ceara și resturile de lumînare de pe sfeșnicele de alamă, să șteargă cele două rînduri de scaune din Lady Chapel, exact așa cum se cuvenea pentru congregația restrînsă ce avea să se reunească la slujba de dimineață, și să pregătească cele necesare pentru sosirea părintelui Barnes, la ora nouă.

Într-o ocazie similară, cu șapte luni mai înainte, îl întîlnise pe Darren. Copilul se juca de unul singur pe potecă, dacă joacă s-ar putea numi faptul că arunca prostește cutii goale de bere în apa canalului, iar ea se oprise să-i dea bună dimineața. Poate îl surprinsese gestul unui adult de a-l saluta pe el, fără să-l admonesteze ori să-l supună unui interogatoriu. Din nu se știe ce motiv, după ce mai întîi se holbase cu o privire care nu exprima

nimic, copilul se luase după ea, la început tîrîndu-se leneş în urmă, apoi dîndu-i tîrcoale ca un cîine vagabond și, în cele din urmă, tropăind mărunt alături. Cînd au ajuns la biserica St. Matthew, a urmat-o firesc înăuntru, ca și cînd împreună ar fi plecat dimineață de acasă. Chiar din prima zi, i-a fost limpede domnișoarei Wharton că băiatul nu mai intrase niciodată într-o biserică, dar nici atunci, și nici în vizitele ulterioare, el nu a manifestat cea mai mică curiozitate pentru ce se petrecea înăuntru. Mulțumit de sine însuși, intrase și ieșise din sacristie și clopotniță în timp ce ea își văzuse de treburi, o urmărise cu un ochi critic pe cînd aranja cele şase narcise printre frunze, în vasul de la picioarele Fecioarei, și privise cu indiferență rece, de copil, desele genuflexiuni ale domnișoarei Wharton pe care, evident, le considerase încă unul dintre comportamentele de vechitură, specifice adulților.

L-a întîlnit din nou pe potecă săptămîna următoare și a doua după aceea. La sfîrșitul celei de a treia vizite, copilul a urmat-o acasă, neinvitat, și au împărțit împreună farfuria cu supă de roșii și bucățica de pește. Prînzul, ca ritualul unei comuniuni, a confirmat dependența ciudată, reciprocă, nerostită ce îi lega. Femeia înțelesese, cu un amestec de gratitudine și neliniște, că băiatul îi devenise necesar. La St. Mathew, copilul, care ba apărea misterios, ba dispărea în clipa următoare, obișnuia să iasă din biserică odată cu sosirea primilor membri ai congregației. După slujbă, domnișoara Wharton îl găsea plimbîndu-se alene pe potecă, apoi i se alătura, ca și cînd nici nu s-ar fi despărțit. Ea nu-i pomenise niciodată numele în fața părintelui Barnes sau a altcuiva de la St. Matthew și, pe cît își putea el aminti, în lumea plină de secrete a copilăriei lui, nici el nu rostise vreodată numele ei. Femeia cunoștea acum despre el, despre familia și viața lui la fel de puțin ca atunci cînd îl întîlnise prima oară.

Dar asta se întîmplase cu șapte luni în urmă, într-o dimineață rece de la mijlocul lui februarie, cînd tufișurile dese care separau poteca din lungul canalului de proprietățile comunale deveniseră

desişuri încîlcite de ghimpi morţi, cînd ramurile frasinilor se înnegriseră de muguri atît de deşi încît părea imposibil să mai înverzească vreodată, iar nuielele despuiate şi firave, de sălcii, atîrnînd peste canal, desenau pene delicate în curentul rapid al apei. Acum puterea verii se înmuia, arămindu-se a toamnă. Domnişoara Wharton închise o clipă ochii, opintindu-se prin covorul moale, de frunze veştede; i se păru că simte încă, peste mirosul de apă stătută şi pămînt umed, o urmă din parfumul impetuoaselor flori de soc ale lunii iunie. În dimineţile zilelor de vară, mirosul acela îi amintea cu limpezime de drumurile copilăriei petrecute în Shropshire. Se gîndea cu groază la venirea iernii şi, mergînd, în această dimineaţă, i se părea că o simte plutind în aer. Deşi nu mai plouase de o săptămînă, poteca era alunecoasă şi noroiul înăbuşea zgomotele. Înaintau pe sub frunzişuri, într-o tăcere ameninţătoare. Chiar şi sporovăiala delicată a vrăbiilor încetase. Doar la dreapta lor, şanţul care mărginea canalul mai deborda încă de verdeaţa verii: iarba lui deasă acoperea anvelope plesnite, saltele aruncate şi zdrenţe care putrezeau pe fundul lui; ramurile împovărate ale sălciilor îşi scuturau frunzele firave pe o suprafaţă parcă prea unsuroasă şi stătută pentru a le putea înghiţi.

Era ora nouă fără un sfert şi se apropiau de biserică, intrînd într-unul dintre tunelurile scunde care traversau canalul. Darren, căruia această parte a drumului îi plăcea cel mai mult, dădu un chiot şi se repezi în tunel, strigînd să stîrnească ecoul şi unduindu-şi mîinile, ca palidele braţe ale stelelor de mare, peste cărămizile zidurilor. Femeia urmă silueta săltăreaţă, temîndu-se de momentul cînd avea să treacă pe sub boltă pentru a intra în întunecimea sufocantă şi igrasioasă, cu miros de rîu, în care avea să audă, nefiresc de puternic, zgomotul apei supte sub pietrele pavajului şi picăturile prelinse din acoperişul jos. Femeia grăbi pasul şi, în cîteva minute, peticul argintiu de la capătul tunelului se lărgi să le facă loc, din nou, la lumina zilei, cînd copilul se întoarse, tremurînd, alături de ea.

– E foarte frig, Darren, zise ea. N-ar fi bine să-ți pui pelerina?

Copilul ridică din umeri și dădu din cap. Era uimită cît de subțire umbla îmbrăcat şi cît de puțin simțea frigul. Uneori i se părea că preferă să tremure tot timpul. Desigur, nu se putea considera a fi sub demnitatea unui bărbat să te îmbraci gros într-o dimineață rece de toamnă! Iar pelerina îi venea atît de bine! Fusese o ușurare cînd apăruse îmbrăcat cu ea, prima oară; avea dungi albastre, strălucitoare, și roșii, era scumpă și se cunoștea că era nouă, un semn reconfortant că mama, pe care ea nu o cunoscuse și de care el nu vorbea niciodată, se străduia să-i poarte bine de grijă.

Miercurea era ziua cînd ea trebuia să înlocuiască florile, iar în această dimineață ducea un buchețel de trandafiri roz înveliți într-o pînză și un altul de crizanteme mici, albe. Aveau tulpinile ude, şi apa îi pătrundea prin mănușile de lînă. Florile aveau boboci mici, dar unul începuse să se deschidă și, pentru o clipă, evocarea verii îi reveni în minte redeșteptîndu-i o mai veche neliniște. În diminețile cînd mergeau la biserică, Darren venea adesea cu flori în dar. Erau, îi spusese el, din prăvălia unchiului Frank, din Brixton. Dar, oare, acesta era adevărul? Apoi a fost somonul afumat, cadoul din vinerea trecută, pe care i-l adusese la locuință tocmai înaintea cinei. I-a spus că îi fusese dat de unchiul Joe, care ținea o cafenea pe strada Kilburn. Dar feliile, atît de zemoase, de delicioase, fuseseră separate printr-o hîrtie pergamentoasă, iar tava albă pe care stăteau frumos aranjate era foarte asemănătoare cu cele pe care le privise cu plăcere, dar fără speranță la Marks and Spencer, numai că rupsese cineva eticheta. Copilul stătuse în fața ei și o privise mîncînd, trăsese o strîmbătură extravagantă de dezgust cînd ea îi propusese și lui să se servească, o privise fix, cu o satisfacție concentrată, aproape supărată; arăta, mai degrabă, ca o mamă care își privește copilul convalescent luînd prima înghițitură de hrană. Mîncase peștele al cărui gust delicios îl simțea încă pe buze și i se păruse o lipsă de recunoștință să-l descoasă. Numai că darurile deveneau din ce în

ce mai frecvente. Dacă avea să-i mai aducă şi altele, trebuia să aibă o discuţie.

Deodată, copilul scoase un strigăt, o zbughi furtunos înainte şi dintr-un salt se repezi la o nuia care atîrna deasupra capului. Iată-l ţîşnind, picioarele subţiri zvîcnind, pantofii albi cu talpa groasă părînd nepotrivit de grei pentru picioarele acelea osoase. Avea obiceiul acestor izbucniri de activitate, alerga înainte să se ascundă în tufişuri, pentru ca apoi să-i sără în spate, făcea salturi peste băltoace, scotocea şanţul căutînd cutii şi sticle sparte, apoi le arunca în apă cu o forţă disperată. Ea se prefăcea speriată cînd năvălea peste ea, striga la el să fie atent cînd se strecura pe lîngă o creangă căzută şi se apleca să zgîrie apa. Dar altfel, îi plăcea vioiciunea lui. Era mai puţin îngrijorătoare decît letargia care îl cuprindea atît de des. Acum, urmărindu-l cum sare, cu figura de maimuţă care se strîmbă, cu braţele încrucişate, răsucirea ageră a trupului, argintul oaselor delicate sub pielea albă, vizibilă unde jacheta îi ieşise din pantaloni, simţi un val de afecţiune atît de dureros, ca un junghi în inimă. Iar odată cu durerea reveni şi neliniştea. Cînd copilul ateriză lîngă ea, îi spuse:

– Darren, eşti sigur că pe mama ta nu o supără ajutorul pe care mi-l dai la St. Matthew?

– Nu, e-n regulă, ţi-am zis.

– Vii atît de des la mine. Pentru mine e minunat, dar eşti sigur că ea nu se supără?

– Ascultă, ţi-am zis. E OK.

– Dar n-ar fi mai bine să vin să o văd, numai cît să o cunosc, să ştie şi ea cu cine eşti?

– Ştie. Oricum, nu-i acasă. E plecată la unchi-meu Ron, la Romford.

Alt unchi. Cum de nu-i încurcă? O nouă nelinişte o cuprinse.

– Atunci, cine are grijă de tine, Darren? Cu cine eşti acasă?

– Cu nimeni. Dorm la un vecin pînă se întoarce. Mi-e bine.

– La şcoală nu te duci azi?

– Ţi-am zis. Nu trebuie să mă duc. Azi e sărbătoare, e sărbătoare! Ţi-am zis! Vocea îi deveni ţipătoare, aproape isterică. Apoi, pentru că ea nu vorbea, se apropie şi îi spuse, mai calm: Au cornuri Andrex la Notting Hill: patruşopt de penny unul dublu. La supermagazinul cel nou. Pot să-ţi aduc cîteva, dacă vrei.

„Probabil că petrece o mulţime de timp în magazine, făcînd cumpărăturile pentru mama lui, se gîndi femeia, poate în drum cînd vine de la şcoală." Se pricepea să găsească lucruri ieftine, îi povestea despre ofertele speciale, despre locurile unde se plăteşte mai puţin. Îi spuse:

– Voi încerca să cumpăr eu trei, Darren. Preţul este foarte bun.

– Da, aşa m-am gîndit şi eu. E un preţ bun. E prima oară cînd le văd sub cincizeci de penny.

Tot timpul cît au mers, au avut în faţa ochilor ţinta lor: cupola verde de aramă a campanilei avîntate, de la extraordinara bazilică romană, pe care Arthur Blomfield a construit-o în 1870 pe malul leneşului canal urban, cu tot atîta curaj cum ar fi ridicat-o pe Grand Canal la Veneţia. Cu nouă ani în urmă, făcînd prima ei vizită la St. Matthew, domnişoara Wharton hotărîse că era nimerit să o admire, căci era biserica ei parohială şi oferea, ceea ce numea ea, privilegii catolice. Cu acel prilej îşi scosese definitiv din cap considerentele arhitecturale, ca şi preferinţele ei pentru arcele normande, capitelurile sculptate şi familiarele volute engleze. Probabil că acum se obişnuise cu construcţia. Dar tot mai era uşor surprinsă cînd părintele Barnes conducea grupuri de vizitatori, experţi interesaţi în arhitectura victoriană, care se entuziasmau văzînd baldachinul, admirau picturile prerafaelite de pe cele opt panouri ale amvonului ori îşi instalau trepiedul să fotografieze absida şi care o comparau pe un ton încrezător, neecleziastic (bineînţeles că şi experţii ar trebui să vorbească în şoaptă în biserică), cu catedrala Torcello de lîngă Veneţia ori cu bazilicile similare construite de Blomfield la Jericho, Oxford.

Şi acum, ca întotdeauna, apariţia ei era o dramatică surpriză. Trecură prin portiţa turnantă a grilajului care străjuieşte canalul

și o luară pe poteca cu pietriș spre portalul intrării de sud, cea de la care domnișoara Wharton avea cheia. Pe aici se ajungea la Mica Sacristie, unde obișnuia să-și lase haina, și la bucătărie, unde trebuia să spele vasele și să aranjeze florile. Privi de la ușă straturile mici de flori în care grădinarii congregației se străduiau să cultive, cu mult optimism, dar cu mai puțin succes, pămîntul nerecunoscător de pe marginea potecii.

– Oh, privește, Darren, ce frumos. Primele dalii. Nu credeam că vor înflori. Nu, nu le culege. Arată atît de bine acolo unde sînt.

Copilul se aplecase cu mîna în iarbă, dar la cuvintele ei se îndreptă, băgînd lacom pumnul în buzunar.

– Nu le vrei pentru FM?

– Pentru Preasfînta avem trandafirii de la unchiul tău. „Numai de-ar fi de la unchiul lui! Va trebui să-l întreb, se gîndi femeia. Nu mai pot continua așa, oferindu-i Preasfintei flori furate, dacă sînt furate. Dar dacă nu sînt – și eu îl acuz degeaba?! Voi distruge tot ce există între noi. Nu pot să-l pierd acum. Și s-ar putea ca abia asta să-i dea ideea de a fura."

Jumătăți de fraze îi veniră în minte: coruperea unui inocent, un moment cînd ai păcătuit. Se gîndi că va trebui să mai reflecteze. Dar nu acum, nu încă.

Scotoci în poșetă după cheia cu inel de lemn și încercă să o potrivească în broască, însă nu reuși. Nedumerită, dar nu încă îngrijorată, încercă clanța, și ușa grea, bătută în fier se deschise. Era descuiată, iar pe partea cealaltă o cheie se afla deja în broască. În galerie era liniște, întuneric, ușa de stejar către Mica Sacristie, la stînga, era bine închisă. Probabil că părintele Barnes a sosit deja. Dar ce ciudat că a venit înaintea ei! Și, de ce nu lăsase lumina aprinsă în galerie? Pe cînd căuta întrerupătorul cu mîna înmănușată, Darren trecu în fugă pe lîngă ea spre grilajul de fontă care separa galeria de nava bisericii. Îi plăcea să aprindă o lumînare la sosire; își strecura brațele subțiri printre barele grilajului, întinzîndu-se pînă la sfeșnic și la cutia milei. La începutul vizitelor lor comune, femeia îi dăduse cîte o monedă de zece

penny; acum auzi un clinchet slab și văzu cum copilul pune lumînarea în lăcașul ei și se întinde după chibriturile din suportul de alamă.

Atunci, în acel moment a simțit primul ghimpe de neliniște. O presimțire îi alertă subconștientul; frămîntări anterioare și un sentiment vag de tulburare o învăluiră, transformîndu-se în teamă. Un miros neobișnuit, străin și totuși oribil de familiar; senzația unei prezențe recente; posibila semnificație a ușii descuiate; întunericul din pasaj. Deodată, înțelese că era ceva îngrozitor de rău. Strigă instinctiv:

– Darren!

Copilul se întoarse și o privi. În clipa următoare era lîngă ea.

Mai întîi ușurel, apoi cu o mișcare bruscă, deschise ușa. Fu orbită de lumină. Tubul fluorescent care desfigura tavanul era aprins, strălucirea lui eclipsînd lumina firavă din galerie. Și atunci văzu oroarea.

Erau doi, iar ea știu imediat, cu toată certitudinea, că erau morți. Camera era teatrul unui măcel. Aveau gîturile tăiate, iar trupurile zăceau ca ale animalelor măcelărite, în bălți de sînge. Instinctiv, îl împinse pe Darren în spatele ei. Era însă prea tîrziu. Și el văzuse. Nu țipă, dar îl simțea tremurînd și suspinînd ca un cățeluș necăjit. Îl impinse în galerie, închise ușa și se rezemă de ea. Simțea o răceală disperată, bătaia tumultoasă a inimii. Părea că i s-a umflat în piept, uriașă, fierbinte; zbuciumul ei dureros îi scutura trupul vrînd, parcă, să-l sfărîme. Și mirosul acela care plutise la început ademenitor, evaziv, doar o nuanță neobișnuită în aer, părea acum că se scurge în galerie, insuportabilă duhoare a morții.

Își apăsă spatele de ușă, recunoscătoare pentru suportul dur al lemnului sculptat. Numai că nici forța acestuia, nici ochii strîns închiși nu puteau șterge oroarea. Ca sub lumina reflectoarelor pe scenă, vedea cadavrele, mai țepene, mai izbitoare, mai vizibile ca atunci cînd îi apăruseră în fața ochilor terifiați. Unul dintre ele alunecase din patul îngust, de la dreapta ușii, și zăcea

privind-o țintă, cu gura deschisă, cu capul aproape desprins de trup. Văzu din nou venele secționate, ieșing ca niște țevi ruginite printre cheagurile de sînge. Al doilea cadavru era sprijinit de perete, diform ca o păpușă de zdrențe. Capul îi căzuse înainte și o pată de sînge, uriașă, i se întinsese pe piept ca o bavetă. Mai avea încă pe cap o căciulă albastră de lînă, care îi căzuse într-o parte. Ochiul drept era ascuns; cel stîng însă o privea chiorîș, cunoscător de fapte înspăimîntătoare. Corpurile mutilate păreau a fi pierdut, odată cu sîngele, tot ce aveau uman: viață, identitate, demnitate. Nu mai erau trupuri omenești. Iar sîngele se întinsese peste tot. I se părea că ea însăși se îneacă în sînge. Sîngele îi țiuia în urechi, îi venea să-l vomite, se spărgea în globule strălucitoare pe retina ochilor ei închiși. Imaginea morții, pe care nu putea să o alunge, plutea în fața ei într-un vîrtej de sînge, se destrăma, se readuna și din nou se desfăcea, dar întotdeauna în sînge. Atunci auzi vocea lui Darren și simți că o trăgea de mînecă:

– Trebuie s-o ștergem înainte să vină copoii. Hai. N-am văzut nimic, nimic. Nici n-am fost p-aci.

Vocea îi era sugrumată de spaimă. O strîngea de mînă. Prin stofa subțire, degetele lui ferme mușcau ca niște dinți ascuțiți. Le făcu să se desprindă ușurel. Apoi vorbi, surprinsă de calmul propriei voci:

– E o prostie, Darren. Bineînțeles că nu ne vor suspecta pe noi. Să fugim... asta ar fi suspect.

Îl împinse de-a lungul pasajului

– Eu rămîn aici. Tu du-te după ajutor. Trebuie să încuiem ușa. Nu trebuie să intre nimeni. Eu aștept aici, tu adu-l pe părintele Barnes. Știi unde este casa parohială? Pe colțul turtit al blocului din Harrow Road. El va ști ce trebuie făcut. Va chema poliția.

– Dar nu poți sta aici singură. Dacă mai e aici?! În biserică?! Dacă ne urmărește și așteaptă? Trebuie să rămînem împreună. Bine?

Autoritatea pe care o simțea în vocea copilului o descumpăni.

– Dar, Darren, nu mi se pare corect să-i părăsim. Nu amîndoi. Mi se pare... mi se pare o laşitate, o greşeală. Eu ar trebui să rămîn.

– Prostii. Nu poţi face nimic. Sînt morţi şi ţepeni. Ai văzut.

Făcu un gest scurt cu mîna de-a curmezişul gîtului, îşi dădu ochii peste cap şi-şi luă o privire fixă. Scoase un sunet realist şi oribil, ca şi cînd i-ar fi ţîşnit sînge din gît. Femeia ţipă:

– Încetează, Darren, te rog încetează!

Copilul deveni imediat mai înţelegător, vocea mai calmă. Apoi o luă de mînă.

– Mai bine hai cu mine la părintele Barnes.

– Dacă aşa zici tu, Darren.

Băiatul îşi recîştigase autoritatea. Trupul mic îşi luă un aer fudul.

– Da, aşa zic eu. Hai cu mine!

Era emoţionat. Se cunoştea după tremurul înalt al vocii, se vedea în ochii lui aprinşi. Nu mai era şocat, nici chiar întristat. Ce prostie să creadă că trebuie să-l ferească de oroare! Izbucnirea de spaimă cu gîndul la poliţie îi trecuse. Oare putea el să deosebească realitatea de imaginile acelea de violenţă peste care dăduse brusc? Poate era mai bine că, la adăpostul inocenţei, nu avea această capacitate. Copilul o înconjură cu un braţ subţire şi o conduse spre uşă; rezemîndu-se de el, femeia îi simţi sub braţ oasele fragile.

„Ce bun e, gîndi ea, ce dulce, acest drag, drag copil." Va trebui să-i vorbească despre flori şi despre peşte. Dar acum nu era nevoie să se gîndească la asta.

Erau afară. I se păru că aerul, proaspăt şi rece, avea dulceaţa brizei de mare. Dar, cînd au tras amîndoi uşa grea de lemn, cu ferecături de fier forjat, constată că nu poate băga cheia în broască. Degetele îi tresăreau ritmic, cuprinse de spasme. Copilul îi luă cheia din mînă, se întinse şi o introdu-se în broască. Atunci picioarele i se înmuiară şi femeia se prăbuşi pe treaptă, dizgraţioasă ca o marionetă. Copilul o privi.

– Ai păţit ceva?

– Mă tem că nu pot umbla, Darren. Îmi revin imediat. Dar trebuie să rămîn aici. Du-te după părintele Barnes. Dar grăbește-te!

Deoarece copilul tot mai ezita, adăugă: Criminalul nu mai poate fi înăuntru. Ușa era descuiată cînd am ajuns. Probabil că a plecat după ce... Nu putea să mai zăbovească înăuntru așteptînd să fie prins, nu-i așa?

„Ce ciudat că mintea mea mai poate să gîndească în timp ce trupul pare să-mi fi cedat“, socoti femeia.

Dar era adevărat. Ucigașul nu mai putea fi acolo, ascunzîndu-se în biserică, cu cuțitul în mînă. Doar dacă victimele muriseră de foarte puțină vreme. Totuși, sîngele nu părea proaspăt... Sau dimpotrivă? Stomacul i se strînse brusc. Doamne, ajută-mă să nu fac asta acum. Nu pot ajunge pînă la toaletă. Nu pot trece de ușa aceea. Se gîndi la umilința de a-l vedea venind pe părintele Barnes, poliția. Era destul de rău că aveau să o găsească prăbușită aici, ca un maldăr de vechituri.

– Grăbește-te, mie mi-e bine, dar grăbește-te!

Copilul porni, alergînd foarte repede. Femeia rămase în urma lui zăcînd pe jos și luptîndu-se cu nodul din stomac, cu nevoia de a vomita. Încercă să se roage, dar, ciudat, cuvintele păreau să se împotmolească. „Fie ca sufletele celor drepți, din mila Domnului, să se odihnească în pace.“ Dar dacă nu fuseseră drepți? Ar trebui să existe o rugăciune pentru toți oamenii, pentru toți cei uciși, din toată lumea. Poate că exista o asemenea rugăciune. Va trebui să-l întrebe pe părintele Barnes. El știa, cu siguranță.

Apoi apăru o nouă teroare, diferită. Ce făcuse cu cheia ei? Privi la cea pe care o strîngea în mînă. Avea atîrnată o bucată de lemn arsă la capătul cu care părintele Barnes o așezase, odată, prea aproape de flacăra de gaz. Deci aceasta era cheia lui de rezervă, cea pe care o păstra la casa parohială. Trebuie să fi fost cheia pe care au găsit-o în broască și pe care i-o dăduse lui Darren să încuie ușa la loc. Dar ce făcuse cu cheia ei? Scotoci disperată în geantă ca și cînd cheia era dezlegarea vitală, iar pierderea ei,

un dezastru, văzînd în imaginație un falanster de ochi acuzatori, poliția cerîndu-i socoteală, fața ostenită și deprimată a părintelui Barnes. Degetele scormonitoare o găsiră însă la locul ei, între portofel și căptușeala genții; o scoase cu un geamăt de ușurare. Probabil că o pusese acolo automat, cînd găsise ușa deja descuiată. Dar ce ciudat că nu-și putea aminti! Nu-și mai amintea nimic între momentul sosirii și cel în care împinsese ușa Micii Sacristii.

Își dădu seama că lîngă ea apăruse o umbră neagră. Ridică privirea și îl văzu pe părintele Barnes. Inima i se umplu de ușurare.

– Ați chemat poliția, părinte? întrebă ea.

– Încă nu. M-am gîndit că e mai bine să văd și eu, în caz că băiatul a făcut o glumă.

Probabil că trecuseră pe lîngă ea și intraseră în biserică, în camera aceea îngrozitoare. Ce ciudat că, așa cum stătea înghesuită într-un colț, nici nu băgase de seamă! O cuprinse nerăbdarea, ca un nou acces de vomă. Voia să strige: „Ei bine, acum ați văzut!“ Se gîndise că la sosirea lui totul avea să fie în regulă. Nu, nu în regulă, dar, în orice caz, mai bine, avea să capete sens. Undeva se găseau cuvintele potrivite, și ea avea să le rostească. Dar văzîndu-l, înțelese că nu-i aducea alinarea. Îi privi fața, pătată neplăcut de frigul dimineții, țepii neglijenți din barbă, cele două fire de păr zburlite de la colțurile gurii, urma de sînge uscat din nara stîngă, ca și cînd i-ar fi curs sînge din nas, și ochii încă umflați de somn. Ce prostie să creadă că i-ar fi putut da ceva din forța lui, că ar fi reușit să facă această oroare suportabilă. El nici măcar nu știa ce să facă. La fel fusese cu decorarea bisericii de Crăciun. Doamna Noakes aranja întotdeauna amvonul, încă de pe vremea părintelui Collins. Apoi, Lily Moore sugerase că n-ar fi corect și că ar trebui să facă cu rîndul la amvon și la cristelniță. El ar fi trebuit să hotărască și să fie ferm. Dar mereu se întîmpla același lucru. Ce moment își găsise să se gîndească la decorațiile de Crăciun! Gînduri despre flori decorative, roșii ca sîngele, i se încîlceau în minte. Nu erau chiar roșii, mai mult roșii-maronii.

„Bietul părinte Barnes, gîndi ea, trecînd de la iritare la sentimentalism. E un ratat, la fel ca mine, doi ratați." Realiză că Darren tremura alături. Cineva ar trebui să-l ducă acasă. Doamne, cum se va simți el după întîmplarea asta, cum se vor simți amîndoi? Părintele Barnes era încă lîngă ea, învîrtind cheia în mîna fără mănușă. Ea spuse blînd:

– Părinte, trebuie să aducem poliția.

– Poliția. Desigur. Da, trebuie să chemăm poliția. Voi telefona de la parohie.

Dar el tot mai ezita. Femeia nu se abținu să nu-l întrebe:

– Îi cunoști, părinte?

– Ah, da, da. Vagabondul. Acela este Harry Mack. Bietul Harry. Doarme uneori sub portal.

N-ar fi trebuit să-i spună lucrul acesta. Femeia știa că lui Harry îi plăcea să înnopteze sub portal. Îi venise și ei rîndul să curețe după el, firimituri, pungi de hîrtie, sticle goale, uneori chiar și lucruri mai rele. Ar fi trebuit să-l recunoască pe Harry, căciula aceea de lînă, jacheta. Încercă să nu se gîndească de ce nu o făcuse. Întrebă, cu aceeași blîndețe:

– Și celălat, părinte? L-ai recunoscut?

Pastorul își coborî privirea spre ea. Ea îi citi teama în ochi, tulburarea și, mai ales, un fel de uimire în fața complicațiilor care îi așteptau. Rosti încet, fără să o privească:

– Celălalt este Paul Berowne, Sir Paul Berowne. Este – era – ministru al Coroanei.

2

De îndată ce ieși din biroul comisarului și ajunse într-al său, comandantul Adam Dalgliesh îi telefonă inspectorului-șef, John Massingham. Receptorul fu smuls din furcă la primul apel, și nerăbdarea lui Massingham se deslușì la fel de puternică cum îi era și vocea. Dalgliesh spuse:

– Comisarul a vorbit la Interne. Preluăm treaba, John. Oricum, noua brigadă va exista oficial începînd de luni, deci nu devansăm decît cu şase zile. Iar din punct de vedere tehnic, Paul Berowne mai poate reprezenta încă nord-estul regiunii Hertfordshire. Sîmbătă s-a adresat printr-o scrisoare Ministerului de Finanţe, anunţîndu-şi demisia, dar nimeni nu ştie dacă demisia este valabilă din ziua în care a fost primită scrisoarea ori din ziua cînd mandatul a fost semnat de ministru. Oricum, astea sînt teorii. Preluăm cazul.

Pe Massingham însă nu-l interesau detaliile procedurale ale demisiei unui parlamentar. Spuse:

– Domnule, la divizie sînt siguri că este cadavrul lui Sir Paul Berowne?

– Unul dintre ele. Nu uita de vagabond. Da, e Berowne. Există dovezi de identificare la faţa locului, iar preotul parohiei îl cunoştea, se pare. Nu era prima dată cînd Berowne petrecea noaptea în sacristia bisericii St. Matthew.

– Ciudat loc să-l alegi pentru somn.

– Sau ca să mori. Ai vorbit cu inspectorul Miskin?

După ce au început să lucreze împreună, i-a spus Kate, dar de data aceasta Dalgliesh îi recunoscu gradul.

– E liberă azi, domnule, dar am reuşit să o găsesc acasă, răspunse Massingham. I-am spus lui Robins să-i ducă echipamentul şi ne întîlnim la locul faptei. Am alertat şi restul echipei.

– Bine, John. Cheamă, te rog, maşina. Ne vedem afară. În patru minute.

Îi trecu prin minte că lui Massingham, probabil, nu-i displăcuse prea tare faptul că inspectorul Kate Miskin plecase deja de acasă, astfel încît el nu mai putuse lua legătura cu ea. Noua echipă fusese înfiinţată ca să investigheze cazurile serioase de crimă care, din motive politice ori de altă natură, trebuiau abordate cu multă grijă. Pentru Dalgliesh fusese foarte limpede că echipa avea nevoie de o femeie detectiv, cu experienţă, aşa că preferase să-şi canalizeze energiile pentru a o găsi pe cea mai

potrivită, decît să facă presupuneri despre cît de bine avea ea să se integreze. O alesese pe Kate Miskin, de douăzeci și șapte de ani, după fișa de activitate și comportamentul din timpul interviului, mulțumit că găsise la ea calitățile căutate. Erau cele pe care le admira cel mai mult la un detectiv: inteligența, curajul, discreția și bunul-simț. Dacă mai avea și alte calități utile rămînea de văzut. Știa că ea și Massingham mai lucraseră împreună, pe cînd el tocmai fusese promovat inspector de divizie, iar ea era sergent. Bîrfa spunea că relația nu fusese lipsită de furtuni. Dar de atunci Massingham învățase să-și stăpînească prejudecățile, căci temperamentul celor din familia lui devenise de notorietate. Iar o influență proaspătă, chiar iconoclastică sau bazată pe rivalitate, putea fi mai eficientă în timpul operațiunilor decît francmasoneria tainică și golănească ce suda, de multe ori, echipele de ofițeri bărbați.

Rapid, dar sistematic, Dalgliesh începu să-și facă ordine pe birou, apoi își verifică servieta cu cele necesare pentru anchetele criminalistice. Îi dăduse lui Massigham un răgaz de patru minute, și avea să fie punctual. Intrase deja, ca printr-un act conștient de voință, într-o lume în care timpul era măsurat cu precizie, detaliile, înregistrate obsesiv, simțurile, nefiresc alertate la sunete, mirosuri, imagini, oricînd gata să înregistreze clipirea unei pleoape, timbrul unei voci. Din acest birou fusese chemat să vadă atîtea cadavre, în atît de multe decoruri, în atîtea faze de descompunere, bătrîni, tineri, trupuri impresionante, înspăimîntătoare, care aveau în comun un singur lucru: muriseră de o moarte violentă, produsă de mîna altcuiva. Pentru prima dată în cariera lui, cunoscuse victima și îi plăcuse. Își spuse că nu are rost să se întrebe dacă acest lucru avea să influențeze investigațiile și cum anume. Știa deja că o diferență exista.

– Are gîtul tăiat, poate chiar de mîna lui, zisese comisarul. Dar există și al doilea cadavru, al unui vagabond. Acest caz va fi o porcărie din mai multe puncte de vedere.

Reacţia lui la aflarea veştii fusese într-un fel previzibilă şi, în alt fel, complexă şi tulburătoare. La început existase şocul, îi venise greu să accepte moartea neaşteptată a unei persoane cunoscute, fie doar și ocazional. Ar fi simţit acelaşi lucru dacă i s-ar fi spus că Berowne a murit de un atac de cord ori într-un accident de mașină. Urmase o indignare personală, un sentiment de epuizare, apoi valul de melancolie, nu suficient de puternic pentru a fi numit durere, dar totuşi mai mult decît un regret, care îl surprinsese prin intensitate. Cu toate acestea, nu fusese suficient de puternic pentru a-l face să spună:

– Nu pot să preiau cazul. Sînt mult prea afectat, prea angajat.

Aşteptînd să sosească liftul, se gîndi că nu era mai implicat decît în oricare alt caz. Berowne murise. Treaba lui era să descopere cum şi de ce. Angajarea făcea parte din munca lui, angajare faţă de cei vii, nu faţă de morţi.

Abia apucase să treacă prin uşile batante, cînd Massingham trase Rover-ul în faţa intrării. Urcîndu-se lîngă el, Dalgliesh întrebă:

– Amprentele şi fotografiile sînt pe drum?

– Da, domnule.

– Și laboratorul?

– Trimit un biolog experimentat. O întîlnim acolo.

– Ai dat de doctorul Kynaston?

– Nu, domnule, numai de menajeră. El a fost plecat în New England în vizită la fată. Totdeauna se duce acolo toamna. Trebuia să revină pe Heathrow cu zborul BA 214 la ora şapte şi douăzeci şi cinci. Avionul a aterizat, dar este reţinut probabil pe pista de vest.

– Mai încercaţi acasă pînă soseşte.

– Doctorul Reeley este disponibil, domnule. Kynaston o să fie ameţit după drum.

– Îl vreau pe Kynaston, ameţit sau nu.

– Tot ce e mai bun pentru acest cadavru, comentă Massingham.

Ceva din vocea lui, poate o undă de amuzament, chiar de dispreţ, îl irită pe Dalgliesh. „Doamne, se gîndi, devin hipersensibil

pentru acest deces chiar înainte de a vedea cadavrul?!" Îşi puse centura de siguranţă fără să mai scoată o vorbă, iar Rover-ul alunecă uşor pe Broadway, strada pe care o traversase cu mai puţin de două săptămîni în urmă, îndreptîndu-se spre biroul lui Sir Paul Berowne.

Privind fix înainte, doar pe jumătate conştient de lumea din afara confortului claustrant al maşinii, de prezenţa lui Massingham care învîrtea volanul, de schimbarea aproape silenţioasă a vitezelor, de luminile traficului, îşi lăsă în mod deliberat gîndurile să se desprindă de prezent şi de toată conjunctura întîmplărilor ce-l aşteptau şi revăzu printr-un exerciţiu de memorie, ca şi cînd ceva important ar fi depins de corectitudinea amintirilor, fiecare moment al acelei ultime întîlniri cu bărbatul decedat.

3

Era joi, 5 septembrie, şi se pregătea să plece de la birou spre Colegiul de Poliţie Bramshill, unde începea o serie de prelegeri în cadrul cursului pentru comandanţi, cînd venise apelul de la biroul privat. Secretarea particulară a lui Berowne îi vorbise în maniera specifică demnitarilor de rangul lui. Sir Paul ar fi recunoscător comandantului Dalgliesh dacă i-ar putea acorda cîteva minute. Ar fi foarte bine dacă ar putea veni neîntîrziat. Sir Paul urma să plece pentru o întîlnire cu electoratul la Parlament, peste o oră.

Lui Dalgliesh îi plăcea Berowne, dar convocarea aceasta nu-i venea bine. La Bramshill trebuia să ajungă abia după prînz şi voise să se abată din drumul către zona de nord din Hampshire, ca să viziteze bisericile St. John şi Winchfield, apoi să mănînce într-un local lîngă Stratfield Saye, înainte să ajungă la Bramshill, tocmai la timp pentru politeţurile cu comandantul şi înaintea conferinţei de la ora două şi jumătate. Se gîndi că era la vîrsta cînd omul aşteaptă cu nerăbdare să-şi satisfacă plăcerile, mai mult decît în tinereţe, şi trăieşte o mîhnire exagerată cînd planurile îi

sînt date peste cap. Trecuse de pregătirile îndelungate, obositoare și cam aspre legate de formarea unei noi echipe și gîndurile îi zburaseră deja, eliberate, spre plăcerea de a admira în solitudine efigiile de alabastru, vitraliile din secolul al XVI-lea și decorațiile încărcate de la Winchfield. Se părea totuși că Paul Berowne nu avea de gînd să prelungească prea mult întîlnirea lor. Planurile lui nu erau complet anulate. Își lăsă supărarea la birou, îmbrăcă haina de tweed ca pavăză în fața impetuozității dimineții de toamnă și o tăie pe la stația de metrou din parcul St. James, spre minister.

Croindu-și drum prin ușile batante, se gîndi din nou ce mult ar fi preferat splendoarea gotică a vechii clădiri din Whitehall. Probabil că te scotea din sărite și nu era mulțumitor să lucrezi acolo, recunoscu el. De fapt, clădirea fusese construită într-o vreme cînd încăperile se încălzeau cu cărbuni, de care se îngrijea o armată de polițiști, și cînd nenumărate procese-verbale, compuse cu mare grijă și caligrafiate de legendarele figuri exotice ale ministerului, erau foarte potrivite pentru a controla evenimente pentru care acum era nevoie de trei divizii și mai mulți subsecretari. Fără îndoială, noua construcție era excelentă în felul ei, dar, dacă scopul fusese acela de a exprima o autoritate demnă de încredere, temperată de un spirit umanitar, nu era prea sigur că arhitectul reușise. Părea mai adecvată unei corporații multinaționale, decît unui important minister. Îi lipseau mai ales uriașele portrete în ulei care confereau demnitate scării de la Whitehall și care te intrigau întotdeauna cu tehnica prin care artiștii, oameni cu talent diferit, reușiseră să dea măreție trăsăturilor obișnuite, și uneori nu prea atrăgătoare ale modelelor lor, exploatînd vizual robele magnifice și zugrăvindu-le pe figurile pungite, aerul conștiinței ferme a puterii imperiale. Dar, cel puțin, scoseseră, în cele din urmă, fotografia de studio a unei prințese din familia regală, care pînă nu de mult onorase holul de la intrare. Era mai potrivită pentru un salon de coafură din cartierul West End. La biroul de recepție fu recunoscut cu un zîmbet, totuși îi cercetară legitimația cu atenție și îi cerură să

aştepte un însoţitor, chiar dacă participase la suficiente şedinţe în clădire pentru a fi destul de familiarizat cu aceste coridoare ale puterii. Dintre bătrînii însoţitori mai rămăseseră puţini. De cîţiva ani, ministerul angajase femei pentru acest serviciu. Ele îşi păstoreau oaspeţii cu competenţă veselă, maternă, ca şi cînd ar fi dorit să-i asigure că, deși locul arăta ca o închisoare, era tot atît de benefic și de primitor ca o creşă, iar ele se aflau acolo numai pentru binele acestor oaspeţi.

În cele din urmă fu condus în biroul exterior. Parlamentul era încă în vacanţa de vară, iar în încăpere domnea o linişte nefirească. Una dintre maşinile de scris era învelită, un singur funcţionar lipea hîrtii fără graba obişnuită din biroul particular al unui ministru. Peste cîteva săptămîni, scena avea să fie cu totul alta. Se gîndi, pentru a cîta oară, că un sistem care avea nevoie de miniștri care să conducă ministere, să-și îndeplinească responsabilităţile și să-și petreacă sfîrşitul de săptămînă ascultînd plîngerile alegătorilor lor fusese probabil destinat scopului de-a avea decizii luate de oameni obosiţi pînă la epuizare. Cu siguranţă însă, acest sistem făcea ca ministerele să depindă în mare măsură de persoanele care le conduceau. Miniştrii puternici erau proprii stăpîni; cei slabi degenerau în marionete. Ceea ce nu era de natură să-i îngrijoreze. Şefii departamentelor doreau să ascundă în faţa marionetelor chiar şi cele mai slabe smucituri ale sforilor și ale sîrmelor. Dar Dalgliesh nu avusese nevoie de bîrfa din minister pentru a ști că Paul Berowne nu avea nimic din acest servilism şchiop.

El se ridică de la birou și îl întîmpină cu mîna întinsă, ca și cînd se întîlneau pentru prima oară. Avea o faţă severă, chiar puţin melancolică, transfigurată cînd zîmbea. Acum zîmbea.

– Îmi pare rău că v-am chemat așa în grabă, zise el. Mă bucur că am reușit să vă mai prindem. Nu este ceva deosebit de important, dar s-ar putea să devină.

De cîte ori îl vedea, Dalgliesh își amintea fără să vrea de portretul strămoșului său, Sir Hugo Berowne, din Galeria Naţională de Portrete. Sir Hugo nu se distinsese decît printr-o pasionată,

chiar dacă ineficientă devoțiune față de rege. Singura lui acțiune remarcabilă cunoscută era faptul că-l convinsese pe Van Dyke să-i facă portretul. Fusese suficient însă, măcar din punctul de vedere al artei picturii, pentru a-și asigura imortalitatea, fie și prin intermediul altuia. Imobilul din Hamphire nu mai aparținea de mult familiei, averea scăzuse; dar figura prelungă, melancolică a lui Sir Hugo, încadrată de un guler de dantelă fină, tot mai privea cu arogantă condescendență la mulțimea care i se perinda prin față, imagine definitivă a gentlemanului regalist, din secolul al XVII-lea. Asemănarea actualului baronet cu acest strămoș era aproape neliniștitoare. Avea aceeași față cu oase lungi, cu pomeți înalți, dominînd o bărbie ascuțită, aceiași ochi depărtați, cu pleoapa stîngă pe jumătate închisă, aceleași mîini albe, cu unghii lungi, aceeași privire fermă și ușor ironică.

Dalgliesh observă că nu avea aproape nimic pe birou. Era o situație necesară pentru un om care voia să rămînă cu mintea întreagă. Trebuie să te ocupi pe rînd de cîte un singur lucru, să-i acorzi întreaga atenție, să iei decizia, apoi îl dai la o parte. În acest moment, reușea să arate că singurul lucru demn de atenție era aparent lipsit de importanță și avea forma unei comunicări scurte înscrise pe o foaie de hîrtie împăturită în patru. I-o întinse lui Dalgliesh, care citi: „Parlamentarul care reprezintă zona de nord-est din Hertfordshire, în ciuda tendințelor fasciste pe care le manifestă, este un liberal notabil în privința drepturilor femeilor. Femeile ar trebui să se teamă însă; proximitatea acestui baronet elegant le poate fi fatală. Prima lui soție a decedat într-un accident de mașină; el se afla la volan. Theresa Nolan, asistenta medicală a mamei lui, care locuia în casa lor, s-a sinucis după un avort. El a fost cel care a știut unde se găsea cadavrul. Trupul gol al Dianei Travers, menajera, a fost găsit în Tamisa cu ocazia petrecerii de aniversare a soției baronetului, petrecere ce s-a desfășurat pe malul fluviului și la care el ar fi trebuit să participe. O dată a fost vorba de o tragedie personală, a doua oară – de ghinion, a treia oară pare a fi o neglijență“.

– Scrisă la mașina electrică cu bilă, remarcă Dalgliesh. Nu sînt prea ușor de identificat. Iar hîrtia este una obișnuită, din topurile care se vînd cu miile. Nu prea ne ajută la ceva. Aveți idee cine o putea trimite?

– Habar n-am. Cu scrisorile banale, ofensatoare sau pornografice te obișnuiești. Ele fac parte din slujbă.

– Dar aceasta este aproape o acuzație de crimă, interveni Dalgliesh. Dacă identificăm expeditorul, presupun că avocatul dumneavoastră l-ar putea da în judecată.

– L-ar putea da în judecată, da, cred că da.

Dalgliesh se gîndi că persoana care redactase scrisoarea, oricine ar fi fost, nu era lipsită de educație. Punctuația era corectă, fraza avea un anumit ritm. El – sau ea – își bătuse capul cu aranjarea faptelor și cu obținerea unei cantități cît mai mari de informații relevante. Era, cu certitudine, deasupra gunoiului și a prostiilor din anonimele care ajungeau în sacul de poștă al unui ministru, fiind, de aceea, cu mult mai periculoasă.

Înapoie scrisoarea, observînd:

– Desigur, acesta nu este originalul. Este o fotocopie. Știți dacă sînteți singura persoană care a primit-o, domnule ministru?

– A fost trimisă presei, cel puțin unui ziar, *Paternoster Review*. A apărut în numărul de astăzi, tocmai am citit-o și eu.

Deschise de îndată sertarul biroului, scoase ziarul și i-l întinse lui Dalgliesh. La pagina opt, colțul era îndoit. Dalgliesh aruncă o privire paginii. Ziarul publica de ceva vreme o serie de articole despre membrii mai noi ai guvernului; acum venise rîndul lui Berowne. Prima parte a articolului era inocentă, reda fapte, nu excela în originalitate. Trecea în revistă, pe scurt, cariera anterioară a lui Berowne, ca avocat pledant, prima lui încercare, nereușită, de a intra în parlament, succesul în alegerile din 1979, fantastica-i ascensiune la funcția ministerială, poziția probabilă față de prim-ministru. Se menționa că locuia împreună cu mama sa, Ursula Berowne, și cu cea de a doua soție, într-una din puținele case construite de Sir John Soane care mai existau încă,

și că avea un copil din prima căsătorie, Sarah Berowne, în vîrstă de douăzeci și patru de ani, membră activă în cercurile politice de stînga și care se considera înstrăinată de tatăl ei. Articolul avea un aer neplăcut, de fals, în privința relatării circumstanțelor celei de a doua căsătorii. Fratele mai mare, Sir Hugo Berowne, fusese omorît în Irlanda de Nord, iar Paul Berowne se căsătorise cu logodnica acestuia, la mai puțin de cinci luni de la data accidentului în care murise prima sa soție. „Poate nu era nepotrivit ca nefericita logodnică şi soțul să găsească o consolare reciprocă, deşi nici unul dintre cei care o văzuseră pe frumoasa Barbara Berowne nu puteau afirma că mariajul era doar o problemă de datorie de frate.“ Urma un pronostic cu oarecare temei, dar total lipsit de bunăvoință față de viitorul lui politic. Cu toate acestea, în cea mai mare parte era vorba de bîrfe din lobby.

Înțepătura venea abia în ultimul paragraf, iar originea ei era indubitabilă. „Se știe despre el că este un bărbat căruia îi plac femeile; este cert că majoritatea îl găsesc atrăgător. Dar femeile care i-au stat aproape au fost extrem de ghinioniste. Prima lui soție a murit într-o coliziune de autovehicul în timp ce el se afla la volan. O tînără asistentă medicală, Theresa Nolan, care o îngrijea pe mama lui, Lady Ursula Berowne, s-a sinucis după un avort și Berowne a fost cel care a găsit cadavrul. Acum patru săptămîni, o fată care lucra pentru el, Diana Travers, o fost găsită înecată după o petrecere dată în cinstea soției baronetului cu prilejul zilei ei de naștere, petrecere la care acesta trebuia să fie prezent. Ghinionul este mortal pentru un politician, ca și o halenă fetidă. Și totuși, îl poate urmări în cariera politică. Ar putea fi mirosul acru al nereușitei, mai degrabă decît suspiciunea că nu știe exact ce vrea, ceea ce ar ridiculiza prognoza că el ar putea fi, negreșit, următorul prim-ministru conservator.“

– *Paternoster Review* nu este cumpărat în minister, zise Berowne. Poate că ar trebui să fie. Dacă e să judecăm după cele scrise acum, pierdem dacă nu informația, cel puțin amuzamentul.

L-am citit întîmplător la club, în special pentru cronicile literare. Ştii ceva despre acest ziar?

„Ar fi putut, se gîndi Dalgliesh, să-i întrebe pe cei din minister, de la relaţii publice. E interesant că pare să nu fi făcut acest lucru."

– Îl cunosc de cîţiva ani pe Conrad Ackroyd, spuse el. Este proprietarul şi editorul jurnalului *Paternoster*. Înaintea lui, ziarul a fost condus de tatăl şi de bunicul său. În vremea aceea se tipărea la sediul din City. Ackroyd nu cîştigă bani cu el. Papa i-a lăsat o avere frumuşică din investiţii mai ortodoxe; cred că ziarul se menţine pe linia de plutire. Lui Ackroyd îi place să publice bîrfe din cînd în cînd, dar jurnalul nu este un al doilea *Private Eye*. Ackroyd este lipsit de curaj. Nu cred că ar risca un proces în istoria ziarului. Asta îl face mai puţin cutezător şi distractiv decît *Eye*, desigur, dacă nu ar fi şi cronicile literare şi teatrale. Sînt de o perversitate drăguţă.

Numai *Paternoster*, îşi aminti el, ar fi putut descrie reluarea piesei lui Priestley, *Chemarea unui poliţist*, un spectacol despre o fată foarte obositoare, care crea o mulţime de probleme unei familii respectabile.

– Faptele sînt de obicei exacte, adăugă el. Le verifică. Totuşi, articolul este surprinzător de răutăcios pentru *Paternoster*.

– Ah, da, faptele sînt exacte, remarcă Berowne.

Făcuse afirmaţia cu calm, aproape cu tristeţe, fără explicaţii şi aparent fără intenţia de a da explicaţii.

Dalgliesh ar fi vrut să întrebe: „Care fapte? Cele din acest ziar ori cele din comunicarea originală?" Dar se decise totuşi să tacă. Acesta nu era un caz de competenţa poliţiei, şi cu atît mai puţin de a lui. Deocamdată, cel puţin, iniţiativa trebuia să-i aparţină lui Berowne.

– Îmi amintesc de ancheta în cazul Theresei Nolan, mărturisi Dalgliesh. Despre Diana Travers n-am ştiut.

– N-a ajuns în presa naţională, răspunse Berowne. În ziarul local au apărut cîteva rînduri despre anchetă. Soţia mea nu

era pomenită. Diana Travers nu făcea parte din grupul de la aniversare, dar luaseră masa la același restaurant, Lebăda Neagră, pe malul Tamisei, la Cookham. Se pare că autoritățile au adoptat lozinca celor de la asigurări. De ce să faci o dramă dintr-o criză?

Deci o mușamalizare sau cam așa ceva existase, și Berowne era la curent. Moartea prin înec a unei tinere fete care lucra pentru un ministru al Coroanei și care decedase după ce luase masa în același restaurant cu soția ministrului, indiferent dacă acesta fusese sau nu prezent, ar fi justificat, în mod normal, cel puțin un scurt paragraf într-unul dintre ziarele naționale.

– Ce vreți să fac eu, domnule ministru? întrebă Dalgliesh.

Berowne zîmbi.

– Vezi, nu sînt prea sigur. Să fii puțin atent la asta, cred. Nu vreau să te implici personal. Ar fi ridicol, desigur. Însă, dacă evoluează într-un scandal deschis, presupun că va trebui în cele din urmă să se ocupe cineva de caz. Deocamdată nu vreau decît să-ți spun despre ce este vorba.

Dar exact așa ceva nu făcuse. În fața oricui altcuiva, Dalgliesh ar fi subliniat acest lucru, și chiar cu oarecare asprime. Era interesant pentru el că în fața lui Berowne nu era tentat să o facă. Se gîndi că trebuia să existe rapoarte despre ambele anchete. Putea obține cea mai mare parte a datelor din surse oficiale. Pentru restul, în cazul izbucnirii unei acuzații deschise, baronetul va trebui să iasă singur curat. Iar dacă așa se întîmpla și dacă devenea un caz pentru el personal ori pentru întreaga echipă ce urma să fie înființată, totul depindea de cît de mare avea să fie scandalul, cît de reală suspiciunea și mai ales care anume era aceasta. Se întreba ce aștepta Berowne de la el; să găsească un potențial șantajist pe care să-l ancheteze pentru crimă dublă? Izbucnirea unui scandal părea probabilă. Dacă această scrisoare fusese trimisă la ziarul *Paternoster,* ea fusese aproape sigur expediată și altor ziare și reviste, posibil chiar unora naționale. Era de asemenea posibil ca, pentru

moment, acestea să-și fi amînat tirul, ceea ce nu însemna că au aruncat hîrtia la gunoi. O puseseră probabil în cui pînă se consultau cu juriștii lor. Între timp, cea mai înțeleaptă opțiune era să aștepte și să urmărească. Să stea de vorbă cu Conrad Ackroyd nu strica însă. Ackroyd era una dintre cele mai grase surse de bîrfă din Londra. O jumătate de oră petrecută în elegantul și confortabilul salon al soției lui era, de obicei, mai productivă și mult mai amuzantă decît multe ore petrecute scotocind prin dosarele oficiale.

– Mă întîlnesc cu un grup de alegători la Cameră, îl informă Berowne. Trebuie să-i plimb, să le arăt locul. Dacă ai timp, ai putea veni cu mine. Din nou, cererea suna ca un ordin.

Dar, cînd ieșiră din clădire, ministrul o apucă fără nici o explicație spre stînga și coborî scările către promenada Birdcage. Deci aveau să meargă pe jos pînă la Cameră, pe drumul cel mai lung, de pe marginea parcului St. James. Dalgliesh se întrebă dacă omul pe care îl însoțea nu o fi avînd ceva să-i mărturisească, ceva ce putea fi rostit mai ușor în afara biroului. „Cei nouăzeci de acri de frumusețe superbă, chiar dacă prețioasă a parcului, traversat de poteci atît de convenabil amplasate încît s-ar fi putut spune că fuseseră proiectate în mod special pentru a lega un centru al puterii de altul, au auzit probabil, gîndi Dalgliesh, mai multe secrete decît orice altă zonă a Londrei.“ Dacă aceasta era intenția lui Berowne, atunci soarta ei era să fie zădărnicită. Abia traversaseră promenada Birdcage, cînd o voce veselă îi strigă și Gerome Mapleton îi ajunse, tropăind, rubicond, cu fața udă de sudoare, cu răsuflarea tăiată. Reprezenta o circumscripție electorală din sudul Londrei, un post sigur pe care totuși nu-l părăsea aproape niciodată, ca și cînd s-ar fi temut că o absență, fie și numai de o săptămînă, ar fi reprezentat un risc. Douăzeci de ani petrecuți în Cameră nu reușiseră să tocească extraordinarul lui entuziasm pentru această slujbă, nici surpriza lui permanentă, de altfel simpatică, de a se afla acolo. Vorbăreț, glumeț și lipsit de sensibilitate, se atașa parcă printr-o

forță magnetică de orice grup mai mare ori mai important decît acela în care se afla deja. Legea și ordinea erau principalele lui preocupări, ceea ce îl făcea popular printre alegătorii din clasa mijlocie, bine ascunși în spatele încuietorilor lor de siguranță și a zăbrelelor decorative de la ferestre. Adaptîndu-și subiectul în funcție de auditoriul pe care îl capturase, el se lansă imediat în discuții parlamentare mărunte despre nou înființatul comitet, pendulînd între Berowne și Dalgliesh, ca o mică ambarcațiune pe o mare agitată.

– Comitetul ăsta, Activitatea Poliției pentru o Societate Liberă: Deceniul Viitor, parcă așa îi spune, ori îi zice Activitatea Poliției într-o Societate Liberă: Deceniul Viitor? N-ați petrecut prima sesiune dezbătînd care să fie prepoziția? E ceva tipic. Aveți în vedere atît strategia, cît și resursele tehnice, nu-i așa? Nu e un înalt comandament? Comitetul s-a lărgit mai mult decît obișnuit, deși este încă eficient, nu-i așa? Ideea inițială nu a fost aceea de a cerceta încă o dată modul de aplicare a științei și a tehnicii în domeniul activității polițienești? Comitetul pare să-și fi lărgit cadrul de referință.

– Dificultatea constă în faptul că resursele tehnice și activitatea poliției nu sînt ușor de separat, mai ales cînd este vorba de situațiile de zi cu zi, interveni Dalgliesh.

– Oh, știu, știu. Îmi dau seama, domnule comandant. Uite, de exemplu, propunerea asta de a urmări deplasarea vehiculelor pe autostradă. Se poate realiza, desigur. Întrebarea este dacă trebuie să o realizăm. La fel și cu supravegherea. Își poate cineva imagina separarea metodelor științifice avansate de politica și etica utilizării lor reale? Iată întrebarea, dragul meu. Dumneata o cunoști, și noi o cunoaștem. Dar, pentru că am ajuns aici, ne mai putem noi baza pe doctrina pe care am moștenit-o, cum că e de competența șefului poliției să decidă alocarea resurselor?

– Este sigur că nu sîntem pe cale să comitem o erezie dacă afirmăm că trebuie să avem o forță națională? întrebă Berowne.

Vorbi fără un interes evident, cu privirea fixată înainte. Părea că gîndește: „Dacă tot ne-am pricopsit cu plicticosul ăsta, hai să-i dăm un subiect previzibil și să-i auzim opiniile la fel de previzibile“.

– Nu. Dar ar fi mai bine să avem una pentru că o dorim și stă în intenția noastră, decît din greșeală. De drept, domnule ministru, nu de fapt. Ei bine, domnule comandant, vei avea destule probleme care să te țină ocupat și, avînd în vedere că ești membru al Partidului Muncitoresc, nici n-o să fie lipsit de interes.

Vorbea cu regret. Dalgliesh bănui că ar fi vrut să fie și el membru în acel comitet. Îl auzi adăugînd:

– Presupun că asta este atracția unei asemenea slujbe, pentru un om ca dumneata.

„Ce fel de om, se întrebă Dalgliesh. Poetul care nu mai scrie versuri? Îndrăgostitul care înlocuiește devotamentul cu tehnica? Politicianul deziluzionat de politică?“ Nu știa dacă Mapleton dăduse un sens ofensator cuvintelor sale. Omul era la fel de lipsit de sensibilitate în exprimare cum era și față de oameni.

– Niciodată nu am fost prea sigur în ce constă atractivitatea, numai că slujba nu este plictisitoare și îmi dă posibilitatea unei vieți personale.

– În slujba asta există mai puțină ipocrizie decît în altele, rosti Berowne cu amărăciune în glas. Politicianul este obligat să asculte mistificări, să mistifice în ceea ce spune, să treacă cu vederea mistificările. În cel mai bun caz putem spera să nu credem în această mistificare.

Vocea, mai curînd decît cuvintele, îl descumpăni pe Mapleton. Apoi se hotărî să o ia drept o glumă, și chicoti. Se întoarse spre Dalgliesh.

– Ce mai faci în viața personală, domnule comandant? În afară de Partidul Muncitoresc?

– O săptămînă de conferințe în cadrul cursului pentru comandanți superiori la Bramshill. Pe urmă, înapoi la înființarea noii echipe.

– Ei da, ai de ce să fii ocupat. Ce se întîmplă dacă îl ucid pe parlamentarul de Chesterfield West, în timpul unei întruniri a Partidului Muncitoresc?

Chicoti din nou la propria îndrăzneală.

– Sper, domnule, că veți rezista tentației.

– Da, trebuie să încerc. Comitetul este prea important pentru a beneficia numai de jumătate din atenția detectivului de poliție. Apropo de crimă, în numărul de azi al ziarului *Paternoster* există un paragraf foarte ciudat în legătură cu dumneata, Berowne. Nu e prea prietenos, aș zice.

– Da, răspunse Berowne scurt. L-am văzut. Și măsuri pasul astfel încît Mapleton, care deja nu mai avea suflu, trebui să aleagă între a vorbi ori și a-și utiliza energia pentru a ține ritmul. În dreptul Trezoreriei decise, evident, că recompensa nu mai era pe măsura efortului și, fluturîndu-și mîna a rămas-bun, dispăru pe Strada Parlamentului. Dacă Berowne căutase un moment pentru confesiuni, acesta se pierduse. Semaforul pentru pietoni arăta culoarea verde. Nici un pieton care are verde spre Strada Parlamentului nu ezită. Berowne îi aruncă o privire jalnică ce părea să spună: „Vezi, și semafoarele conspiră împotriva mea“ și traversă rapid. Dalgliesh îl urmări traversînd și Bridge Street, răspunse la salutul polițistului de serviciu și dispăru în Noul Palat al Scotland Yardului. Fusese o întîlnire scurtă, nesatisfăcătoare. Simțea că Berowne are un necaz mai profund și mai tulburător decît putea fi un mesaj defăimător. Se întoarse în drumul său zicîndu-și că, dacă Berowne avea ceva să-i mărturisească, o va face la momentul potrivit.

Dar acel moment nu mai sosise niciodată. O săptămînă mai tîrziu, conducînd mașina pe drumul de înapoiere de la Bramshill, dăduse drumul la radio și aflase vestea demisiei lui Berowne din funcția ministerială. Se comunicaseră puține detalii. Berowne oferise o singură explicație, aceea că venise timpul ca viața lui să se îndrepte într-o direcție nouă. Scrisoarea prim-ministrului, publicată a doua zi în *Times,* conținea o apreciere convențională

şi era scurtă. Marele public britanic, din care majoritatea ar fi avut mari greutăţi să numească trei membri ai Cabinetului, indiferent din ce administraţie, era preocupat să pîndească soarele într-una dintre cele mai ploioase veri din ultimii ani şi primi moartea unui ministru fără vechime cu indiferenţă. Bîrfitorii parlamentului, cei care se mai aflau la Londra îndurînd plictisul nesuferitului anotimp, trăiau o stare de aşteptare fericită a izbucnirii scandalului. Se părea însă că nu va fi scandal. Demisia lui Berowne rămăsese un mister.

Pe cînd se afla încă la Bramshill, Dalgliesh trimisese deja după rapoartele anchetelor în cazurile Theresei Nolan şi Dianei Travers. La o primă privire, nu apăreau motive de îngrijorare. Theresa Nolan, care suferise un avort justificat din punct de vedere psihologic, lăsase o ultimă scrisoare bunicilor, care confirmaseră scrisul ei, în care afirma fără nici o posibilitate de dubiu, intenţia de a se sinucide. Diana Travers, după ce băuse şi mîncase peste măsură, se pare, se aruncase singură în Tamisa pentru a ajunge înot la prietenii ei care se hîrjoneau într-o barcă. Dalgliesh rămăsese cu un sentiment incomod că nici unul din cazuri nu era atît de limpede pe cît arătau rapoartele, dar, bineînţeles, nu existau dovezi incontestabile de înşelăciune pentru vreunul din cele două decese. Nu ştia prea sigur cît de departe trebuia să cerceteze ori dacă, avînd în vedere demisia lui Berowne, avea vreun rost să cerceteze. Se hotărîse ca, pentru moment, să nu întreprindă mai mult şi să-l lase pe Berowne să facă următoarea mişcare.

Iar acum, Berowne, mesagerul morţii, era mort el însuşi, de propria mînă ori de una străină. Secretul pe care sperase el să-l mărturisească cu ocazia acelei scurte plimbări rămăsese pe veci nerostit. Şi totuşi, dacă fusese ucis, atunci secretele aveau să fie dezvăluite; prin cadavrul său, prin rămăşiţele intime ale vieţii sale, prin vocile cinstite, trădătoare, stîngace, nemulţumite ale familiei, ale duşmanilor, ale prietenilor. Crima era în egală măsură distrugătoare pentru intimitate ca şi pentru multe alte

lucruri. I se părea lui Dalgliesh o ironie a sorții ca tocmai el, în care Berowne dovedise a avea încredere, să fie cel care se deplasează spre începutul unui inexorabil proces de violare.

4

Cînd aproape ajunseră la biserică, își sili gîndurile să revină la prezent. Massingham conducea mașina într-o tăcere neobișnuită pentru el, ca și cînd ar fi simțit recunoștința șefului pentru această discontinuitate între cunoaștere și descoperire. Nu avea nevoie să întrebe pe unde să meargă. Ca întotdeauna, își făcuse traseul înainte de plecare. Conduceau pe Harrow Road și depășiseră complexul spitalicesc St. Mary cînd campanila bisericii St. Matthew se ivi în partea stîngă. Cu piatra ei dispusă în asize încrucișate, cu ferestrele arcuite și cupola de aramă, biserica îi amintea lui Dalgliesh de turnurile de cărămidă pe care le ridicase, copil fiind, cu multă strădiuință, așezînd cărămidă peste cărămidă într-un echilibru precar, pînă ce se răsturnau cu zgomot, în dezordine, pe dușumea. Același aer efemer îl avea și biserica; i se părea că urma să se îndoaie și să se prăbușească chiar sub privirea lui.

Fără să rostească un cuvînt, Massingham viră pe prima stradă la stînga și conduse spre o alee îngustă, străjuită de o parte și de alta de șiruri de case. Semănau una cu cealaltă întocmai, cu geamuri mici sub acoperiș, intrări strîmte și nișe pătrate, dar, în mod evident, strada se înnoia, să țină pasul cu prezentul. Unele case mai păstrau încă însemnele mai multor generații, gazonul zbîrlit, vopseaua cojită, draperiile misterioase acoperind ferestrele. Lîngă acestea se înșirau strălucitoare cutii de chibrituri, cu veleități sociale: uși vopsite proaspăt, lampadare la intrare, ici-colo cîte un coș cu flori atîrnat de un stîlp, grădină în față, pavată pentru a primi mașina. La capătul străzii, corpul masiv al bisericii, cu

pereții înalți din cărămidă afumată, părea la fel de neîngrijit pe cît era de disproporționat în mărunta suficiență a cartierului.

Gigantica ușă de nord, îndeajuns de mare pentru a aparține unei catedrale, era închisă. Alături, o placă înnegrită, din lemn încrustat, specifica numele și adresa preotului paroh, precum și orele slujbelor, dar nimic altceva nu sugera că ușa aceea s-ar fi deschis vreodată. Mașina intră încet pe o alee îngustă, asfaltată, prinsă între zidul sudic al bisericii și balustrada canalului, fără a întîlni vreun semn de viață. Era evident că vestea crimei nu se răspîndise încă. În fața portalului sudic erau parcate numai două mașini. Dalgliesh bănui că una dintre ele aparținea detectivului Robins, iar cealaltă, roșie, marca Metro, putea fi a lui Kate Miskin. Nu se mira că ea ajunsese acolo mai repede decît el. Kate deschise ușa înainte ca Massingham să apuce să sune. Chipul ei, de forma unui scut, arăta echilibrat sub bretonul castaniu-deschis; era îmbrăcată în pantaloni, cu cămașă și jachetă de piele, de o eleganță neprotocolară, ca și cînd atunci s-ar fi întors dintr-o plimbare la țară.

– Complimente de la detectivul inspector, domnule. Din păcate a trebuit să se întoarcă la sediu, spuse femeia. Au un caz de omucidere în Royal Oak. A plecat imediat după ce am sosit eu și sergentul Robins. Dacă aveți nevoie de el, este disponibil începînd de la prînz. Cadavrele sînt aici, domnule, în ceea ce se numește Mica Sacristie.

Pentru Glyn Morgan era tipic să nu mişte nimic la locul crimei. Dalgliesh îl respecta pe Morgan, ca om şi ca detectiv, dar îi era recunoscător că plecase, fie din datorie, fie din tact ori din amîndouă laolaltă. Se simțea ușurat de a nu fi în situația să consoleze și să îmbuneze un detectiv experimentat, căruia nu putea să-i placă postura de subaltern al unui criminalist.

Kate Miskin împinse prima ușă din stînga și se trase într-o parte, făcînd loc să intre Dalgliesh și Massingham. Mica Sacristie era luminată orbitor, ca un decor de film. Sub strălucirea lămpii fluorescente, întreaga scenă, bizară, trupul rășchirat al lui

Berowne și gîtul lui tăiat, sîngele închegat, vagabondul rezemat de perete ca o marionetă ce și-a pierdut sforile avură, pentru o clipă, un aer ireal, un tablou de Grand Guignol, prea exagerat și prea fantezist pentru a fi convingător. Fără să privească spre trupul lui Berowne, Dalgliesh păși pe covor spre Harry Mack și se ghemui lîngă el. Întrebă fără să se întoarcă:

– Luminile erau aprinse cînd domnișoara Wharton a găsit cadavrele?

– Nu în galerie, domnule. Dar ea spune că aici lumina era aprinsă. Băiatul confirmă.

– Unde sînt amîndoi acum?

În biserică, domnule. Cu părintele Barnes.

– John, te rog stai de vorbă cu ei. Spune-le că și eu vreau să le vorbesc, de îndată ce voi avea timp. Și încearcă să iei legătura cu mama băiatului. Ar trebui să-l ducem de aici cît mai repede posibil. Pe urmă să te întorci.

Mort, Harry arăta la fel de părăsit cum fusese, probabil, și în viață. Dacă nu ar fi avut platoșa de sînge pe piept, ai fi zis că doarme cu picioarele întinse, cu capul căzut în față, cu căciula de lînă alunecată peste ochiul drept. Dalgliesh îl apucă cu degetul de sub bărbie și îi ridică ușor capul. Avu senzația că acesta se va desprinde de trup și i se va rostogoli în brațe. Văzu ceea ce se aștepta să găsească: o singură tăietură transversală pe gît, aparent pornind din stînga spre dreapta, secționînd traheea pînă la vertebre. Rigiditatea cadaverică se instalase deja, pielea era rece ca gheața și zbîrcită, după cum se contractaseră mușchii. Oricare ar fi fost înlănțuirea de șanse ori dorințe ce-l aduseseră pe Harry Mack în acest loc, în legătură cu cauza morții nu exista nici un mister.

Purta pantaloni vechi, modești, extrem de largi și comozi, un fel de șalvari strînși cu sfoară în jurul gleznelor. Deasupra lor, cît se mai putea vedea de sînge, avea un pulover tricotat, în dungi, peste un maiou marinăresc. O jachetă în carouri, urît mirositoare, țeapănă de murdărie, atîrna deschisă, cu poala stîngă desfăcută. Dalgliesh o ridică atent, atingînd doar marginea materialului, și

văzu dedesubt, pe covor, o pată de sînge cu vreo doi centimetri mai lungă și mai groasă la capătul drept decît la cel stîng. Privind îndeaproape, văzu încă o urmă, cam de aceeași lungime, pe buzunarul jachetei, dar stofa era prea murdară pentru a putea fi sigur. Implicațiile petei de pe jos erau suficient de clare. Probabil că una-două picături de sînge se scurseseră de pe armă înainte ca Harry să cadă și se întinseseră pe covor cînd corpul fusese tîrît spre perete. Dar al cui era sîngele? Dacă se dovedea a fi al lui Harry, descoperirea nu avea mare importanță. Dar dacă era al lui Berowne? Dalgliesh era nerăbdător să-l vadă venind pe biologul judiciar, deși știa că nu poate spera să capete un răspuns, nu atît de repede. Vor fi luate eșantioane din sîngele ambelor victime, la autopsie, dar rezultatul analizelor nu putea să apară înainte de cel puțin trei zile.

Nu înțelegea exact ce impuls îl făcuse să cerceteze mai întîi cadavrul lui Harry Mack. Acum însă, păși atent pe covor spre pat și privi tăcut la trupul lui Berowne. Nici la cincisprezece ani, stînd pe marginea patului la căpătîiul mamei lui, cînd murise, nu simțise nevoia măcar de a se gîndi la despărțire, cu atît mai puțin de a rosti un rămas-bun. Nu poți vorbi cu cineva care nu mai este prezent. „Putem vulgariza orice, dar asta nu." În înțepenirea lui dizgrațioasă, începînd deja, sau cel puțin așa i se părea lui, care avea un nas hipersensibil, să emane primele miasme dulci-acrișoare ale descompunerii, corpul acela avea totuși o demnitate inalienabilă, pentru că fusese, odinioară, om. Știa însă, mai bine ca nimeni altul, cît de repede avea să dispară această trasătură, fals umană. Încă înainte ca medicul legist să-și termine treaba la fața locului, să înfășoare capul, să îmbrace mîinile în pungi de plastic, încă înainte ca doctorul Kynaston să intervină cu scalpelul, cadavrul avea să devină un simplu obiect de studiu, mai important, mai stînjenitor și mai dificil de conservat decît alte obiecte implicate în același caz, totuși, numai atît, un obiect, etichetat, studiat cu documente, dezumanizat, stîrnind doar interes, curiozitate sau dezgust. Toate acestea aveau să se întîmple, însă

ceva mai tîrziu. „L-am cunoscut pe acest om, nu bine, dar l-am cunoscut. Mi-a plăcut. Sînt sigur că merită mai mult din partea mea decît să-l studiez cu ochi de polițist“, își zise Dalgliesh.

Cadavrul zăcea cu capul spre ușă, la un unghi de patruzeci și cinci de grade față de pat, atingînd cu pantofii capătul acestuia. Mîna stîngă atîrna departe de corp, cea dreaptă se întindea în lungul acestuia. Patul fusese acoperit cu o pătură tricotată în pătrate de lînă, viu colorate. Părea că Berowne se agățase de ea în cădere și o trăsese pe jumătate jos de pe pat, astfel că acum zăcea grămadă la dreapta lui. Un brici desfăcut, cu lama îngroșată de sînge închegat, se afla pe pătură, la cîțiva centimetri de mîna dreaptă. Era fantastic cîte detalii se imprimau simultan în mintea lui Dalgliesh: o urmă subțire de consistența noroiului uscat între călcîiul și talpa pantofului stîng, pata de sînge care întărise cașmirul fin, maroniu al puloverului, gura pe jumătate deschisă, încremenită într-un rictus, ceva între zîmbet și rînjet, ochii lipsiți de viață care păreau să se scufunde în orbite, mîna stîngă cu degetele ei lungi și albe, curbe și delicate ca ale unei tinere femei, palma mîinii drepte, umplute de sînge. Ceva din întregul tablou era greșit, și știa ce. Berowne nu ar fi putut să țină briciul în mîna dreaptă și în același timp să apuce pătura, în cădere. Dacă mai întîi scăpase briciul, atunci de ce se afla acesta deasupra păturii, la o distanță atît de convenabilă de mîna lui încît părea să-i fi scăpat dintre degete? Și de ce avea atîta sînge în palmă, ca și cînd mîna altei persoane ar fi ridicat-o și ar fi mînjit-o în sîngele care curgea de la gît? Dacă Berowne însuși ar fi mînuit briciul, palma în care l-ar fi ținut ar fi fost, desigur, mai puțin însîngerată.

Dalgliesh înregistră un zgomot slab lîngă el și, cînd se întoarse, o văzu pe Kate Miskin privind nu cadavrul, ci pe el. Ea își întoarse repede ochii în altă parte, dar nu înainte ca el să citească în ei, cu stînjenire, o notă de solicitudine gravă, aproape maternă.

– Da, inspectore? întrebă el scurt.

– Pare clar, domnule, crimă urmată de sinucidere. Modelul clasic al rănilor autoinduse – trei tăieturi, două tentative, cea de a treia secţionează traheea. Apoi adăugă: Ar putea fi dat ea exemplu într-o carte de medicină legală.

– Nu e greu să recunoşti ceea ce este evident, spuse comandantul. Dar nu trebuie să ne grăbim să şi credem. Te rog să anunţi familia. La adresa Campden Hill Square 62. Există o soţie şi o mamă în vîrstă, Lady Ursula Berowne, precum şi un fel de menajeră. Alege cu discreţie care dintre ele poate suporta mai uşor vestea. Ia şi un poliţist cu tine. Dacă vor fi şocate de veste, vor avea nevoie de ajutor.

– Da, domnule.

Nu se arătă în nici un fel nemulţumită de a fi fost scoasă din scenă. Ştia că anunţarea unei asemenea veşti nu era o treabă de rutină, că nu fusese aleasă pentru simplul fapt că era singura femeie din echipă, iar şeful considera că numai o femeie putea îndeplini această misiune. Ea era capabilă să anunţe familia cu tact, discreţie şi chiar cu compasiune. Doamne, cît de bine învăţase să facă acest lucru în zece ani de muncă la poliţie. Şi totuşi, avea să trădeze durerea, căci, rostind cuvintele formale de condoleanţe, avea să urmărească şi să asculte, să prindă tremurul unei pleoape, încordarea mîinilor sau a muşchilor feţei, cuvîntul greşit, orice semn care ar fi putut să dezvăluie persoana din acea casă din Campden Hill Square, pentru care vestea morţii nu era o noutate.

5

Înainte de a se concentra asupra scenei propriu-zise a unei crime, lui Dalgliesh îi plăcea să treacă rapid în revistă împrejurimile, pentru a se orienta şi a localiza, să zicem, scena crimei. Exerciţiul avea o valoare practică, dar el recunoştea că, într-un fel anume, pentru el îndeplinea şi un rol psihologic, tot aşa cum în copilărie obişnuia să exploreze o biserică la ţară, mai întîi

plimbîndu-se încet în jurul ei, înainte de a deschide ușa, cu un frison de venerație temătoare și emoție, și de a începe să o descopere progresiv, pînă în inima misterului. În aceste cîteva minute înainte de sosirea fotografului, a specialiștilor în amprente, a biologilor judiciari, avea în stăpînire tot locul. Ieșind în galerie, se întrebă dacă aerul acesta calm, îmbălsămat cu mirosul de tămîie, de lumînări, dar și profund anglican, de cărți de rugăciuni mucegăite, de lustru pentru metal şi de flori însemnase, poate, și pentru Berowne o promisiune de descoperiri, de cadru prestabilit, de obligație inevitabilă, inexorabilă.

Galeria, puternic iluminată, cu podeaua de plăci smălțuite și cu pereții albi, se întindea pe toată latura vestică a bisericii. Mica Sacristie era prima încăpere pe stînga. Urma o bucătărioară de vreo trei metri pe doi și jumătate, cu care sacristia comunica printr-o ușă. Apoi venea o toaletă îngustă, cu un vas demodat, din porțelan decorat, cu colac de mahon, cu un lanț deasupra, sub unica fereastră, înaltă. În sfîrșit, o ușă deschisă îi permise să privească o încăpere pătrată, înaltă, aproape sigur ajungînd pînă sub campanilă, care era, în mod evident, sacristia propriu-zisă, cît și camera clopotelor. Vizavi de ea, galeria era separată de corpul bisericii printr-un grilaj lung de trei metri, din fier forjat într-un desen delicat, prin care naosul se vedea pînă la strălucirea cavernoasă a absidei și pînă la capela numită Lady Chapel, din partea dreaptă. Ușa centrală a grilajului, deasupra căreia străjuiau doi îngeri trompeți, era calea de intrare în biserică pentru preotul oficiant și pentru cor. În dreapta ei, o cutie de lemn încuiată cu lacăt era fixată de grilaj. În spatele ei, la o întindere de mînă, exista un sfeşnic cu mai multe brațe, de care era legat cu un lanț un suport de alamă pentru cutia de chibrituri și o tavă cu cîteva lumînărele. Ele erau destinate, probabil, să slujească celor care voiau să aprindă o lumînare, chiar dacă ușa grilajului, către biserică, era închisă. Judecînd după curățenia sfeșnicului, puțini erau cei care se foloseau de el. O singură lumînare se afla acolo, înfiptă drept, ca un deget galben, de ceară, dar nici aceea nu

fusese aprinsă vreodată. Două din candelabrele de alamă suspendate în naos propagau o lumină difuză, dar biserica avea un aer întunecos și misterios în comparație cu strălucirea din galerie; figura lui Massingham și cea a sergentului, discutînd cu voce scăzută, a domnișoarei Wharton și cea a copilului stînd nerăbdători, ca doi pitici cocoșați pe niște scaune joase în ceea ce era, probabil, colțul copiilor, păreau tot atît de depărtate și lipsite de substanță ca și cînd s-ar fi mișcat într-o dimensiune diferită a timpului. Massingham văzu că Dalgliesh îi privea și străbătu biserica pînă la el.

Dalgliesh se întoarse la Mica Sacristie și, oprindu-se în prag, își puse mănușile de cauciuc. Întotdeauna era surprins de faptul că-și putea focaliza atenția asupra camerei, asupra mobilierului și asupra obiectelor, înainte de a fi ambalate și ridicate cadavrele, de parcă, în dezintegrarea lor implacabilă și tăcută, ele ar fi devenit, pentru o clipă, o parte din decorurile încăperii, purtînd aceeași semnificație ca orice alt indiciu fizic, nici mai mult, nici mai puțin. Intrînd în cameră, el simți că Massingham îl urma atent, punîndu-și deja mănușile, dar, pentru un om ca el, avea un aer nefiresc de subordonat, pășind fără zgomot în spatele șefului, ca un valet nou angajat, care îl asistă pe consultant, plin de deferență. Dalgliesh se întrebă: „De ce se poartă de parcă ar trebui să mă trateze cu menajamente, ca și cînd aș suferi o durere personală? Am o slujbă ca oricare alta. Cazul pare a fi și așa destul de greu, fără ca John și Kate să mă considere un adolescent".

Își amintea că Henry James spusese la apropierea morții: „Deci a sosit distinsul moment!" Dacă Berowne gîndise la fel, atunci acesta nu era un loc potrivit în care să primească o asemenea vizită onorabilă. Camera avea vreo zece metri pătrați și era iluminată de un tub fluorescent așezat pe aproape toată lungimea plafonului. Lumina naturală venea de la două ferestre înalte, ovale, acoperite în exterior cu o plasă de protecție asemenea celei din gardurile de sîrmă pentru găini, pe care se acumulase praful de zeci de ani, ochiurile de geam devenind astfel un

fagure de murdărie verzuie. Mobilierul părea de asemenea adunat peste ani: daruri, piese aruncate, resturile desconsiderate ale soldurilor de mult uitate. Opus ușii, sub ferestre, se afla un birou vechi de stejar, cu trei sertare în dreapta, unul dintre ele fără mîner. Pe birou era un crucifix simplu, tot din stejar, un tampon de sugativă într-un suport de piele și un telefon negru, demodat, cu receptorul scos din furcă, așezat alături.

– Se pare că l-a pus alături, observă Massingham. Cine ar vrea să-i sune telefonul tocmai în momentul cînd se concentrează să-și taie jugulara?

– Sau poate că ucigașul nu voia să riște descoperirea prea rapidă a cadavrelor. Dacă părintelui Barnes îi venea ideea să sune și nu răspundea nimeni, s-ar fi deplasat, probabil, să vadă dacă Berowne nu a pățit ceva. Dacă telefonul suna ocupat, ar fi presupus că Berowne își petrecea seara vorbind și ar fi renunțat.

– Putem căuta amprente, domnule.

– E puțin probabil să găsim, John. Dacă s-a comis o crimă, nu avem de-a face cu un prost.

Își continuă cercetarea. Cu mîna înmănușată, trase sertarul de sus și găsi înăuntru un top de hîrtie albă de scris, de calitate îndoielnică, purtînd antetul bisericii, precum și o cutie cu plicuri. În afară de acestea, biroul nu mai conținea nimic interesant. Lîngă peretele din stînga zăcea o colecție de scaune din metal și pînză, stivuite în ordine, ce trebuie să fi fost utilizate ocazional de consiliul parohial. Alături de ele era așezat un fișier de metal, cu cinci sertare, iar în continuare, o bibliotecă cu geam. Trase zăvorul și văzu înăuntru mai multe cărți de rugăciuni, pamflete religioase și un teanc de broșuri despre istoria bisericii. Două scaune ușoare încadrau căminul: unul compact, din piele sfîșiată, cu o pernă peticită, altul mai modern, murdar, prevăzut cu pernițe. Unul din scaunele stivuite fusese îndreptat. Un prosop alb atîrna pe spătarul lui și o sacoșă de pînză maro, cu fermoarul deschis, se găsea pe tăblie. Massingham o scotoci atent și enumeră:

– O pijama, o pereche de șosete și un șervet de masă înfășurat pe o jumătate de franzelă, cereale și o bucată de brînză. Roquefort, după aspect. Mai este și un măr. Din soiul Cox, dacă are importanță.

– Nu prea. Asta-i tot, John?

– Da, domnule. Vin nu este. Nu știu ce se gîndea să facă aici, dar întîlnire nu avea, nu cu o femeie, în orice caz. Și de ce ar fi ales acest loc, cînd avea toată Londra la dispoziție?! Patul e prea îngust. Lipsit de confort.

– Poate căuta el ceva, dar nu confort.

Dalgliesh se apropiase de cămin, o poliță de lemn plin, cu muchie de fier ornamentat cu struguri și volbură, așezat în mijlocul peretelui din dreapta. Se gîndi că trecuseră probabil zeci de ani de cînd focul încălzise aici ultima oară. În fața grătarului fusese montată o instalație electrică, cu cărbuni artificiali, arătînd ca o spinare înaltă, arcuită, și un grup de trei arzătoare. Le împinse cu grijă și văzu că grătarul fusese, de fapt, folosit de curînd; cineva încercase să ardă un jurnal. Acesta zăcea deschis în coșul de sub grătar, cu filele răsucite, înnegrit. Cîteva pagini păreau să fi fost rupte și arse separat; fragmentele de cenușă neagră plutiseră în aer și se depuseseră pe grămada de resturi din vatră; capete de chibrituri arse și curbate, praf de cărbune, fulgi din covor, mizeria acumulată peste ani. Coperta albastră a jurnalului, cu data înscrisă vizibil, rezistase mai bine flăcărilor; un singur colț fusese ușor atins. Era evident că persoana care îi dăduse foc se grăbise și, desigur, avusese interesul să ardă cîteva pagini anume. Dalgliesh nu încercă să atingă obiectul. Era treaba lui Ferris, ofițerul însărcinat să cerceteze locul crimei și care se foia deja nerăbdător în galerie. „Scormonitorului“ acestuia nu-i plăcea cînd altcineva, și nu el, examina scena crimei. Dalgliesh avu impresia că nerăbdarea acestuia de a-și face treaba pătrundea prin pereți ca o forță palpabilă. Se aplecă și cercetă cenușa de sub grătar. Printre fragmentele de hîrtie înnegrită văzu un

chibrit folosit, a cărui jumătate nearsă era curată, ca și cînd ar fi fost aprins recent.

– L-ar fi putut folosi să dea foc jurnalului. Dacă este așa, unde e cutia? Caută prin buzunarele jachetei, John, te rog.

Massingham se îndreptă spre jacheta lui Berowne, atîrnată într-un cui pe spatele ușii, și pipăi cele două buzunare exterioare și pe cel interior.

– Un portofel, domnule, un stilou Parker și un set de chei. Nici o brichetă, nici un chibrit.

Nici în cameră nu se vedea vreunul. Cu emoție sporită, pe care nu o trăda însă nici unul, se îndreptară spre birou să cerceteze tamponul de sugativă. Și acesta se găsea acolo, probabil, de ani de zile. Hîrtia de sugativă, roz, cu margini zdrențuite, era desenată cu un mozaic de cerneluri diferite și pete decolorate. Nu era surprinzător, consideră Dalgliesh. Cei mai mulți în acele zile foloseau mai degrabă pixuri decît cerneală. Și totuși, privind mai îndeaproape, văzu că scrisese cineva de curînd cu stiloul. Urme mai recente erau suprapuse peste vechile semne, linii frînte și jumătăți de curbe desenate cu cerneală neagră se întindeau pe vreo cincisprezece centimetri din tampon. Se vedea clar că erau recente. Merse la jacheta lui Berowne și soase stiloul. Era elegant, subțire, unul dintre cele mai noi modele, umplut, după cum constată, cu cerneală neagră. Laboratorul ar fi avut posibilitatea să identifice cerneala chiar dacă literele nu puteau fi descifrate. Dar, dacă Berowne ar fi scris ceva ori ar fi aplicat sugativa de pe birou, unde era hîrtia? O aruncase el însuși, o rupsese, o aruncase la toaletă, o arsese împreună cu jurnalul? Sau o găsise altcineva, poate cineva care venise în mod special să o găsească și, fie că a distrus-o, fie că a luat-o cu el?

În sfîrșit, împreună cu Massingham, trecu în încăperea alăturată, prin ușa deschisă, din dreapta căminului, atent să nu atingă trupul lui Harry, pentru a cerceta bucătăria. Exista acolo un boiler cu gaze, relativ modern, montat deasupra unei chiuvete adînci, pătrate, din porțelan, foarte pătate, alături de care atîrna

într-un cui un prosop curat, dar mototolit. Dalgliesh își scoase mănușile și pipăi prosopul. Era ușor umed, nu pe alocuri, ci peste tot, ca și cum ar fi fost muiat în apă, apoi stors și pus să se usuce peste noapte. I-l întinse lui Massingham, care își scoase la rîndul lui mănușile și îl pipăi.

– Chiar dacă ucigașul ar fi fost gol sau numai pe jumătate îmbrăcat, ar fi trebuit să-și spele mîinile, zise el. L-a folosit probabil pe acesta. Prosopul lui Berowne trebuie să fi fost cel de pe spătarul scaunului, și pare destul de uscat.

Ieși să verifice în timp ce Dalgliesh continuă să cerceteze. În dreapta se afla un dulap, cu blatul de melamină, maroniu de la petele de ceai; un ceainic mare, altul mai mic și mai modern și două vase de ceai erau așezate pe dulap. Se mai afla acolo și o cană smălţuită, ciobită, aproape neagră pe dinăuntru, mirosind a alcool. Deschise dulapul și văzu o colecţie de tacîmuri descompletate, două prosoape de mînă, curate, împăturite, uscate amîndouă, iar pe raftul de jos, un set de vaze de flori, un coș de trestie, uzat, conţinînd cîrpe de praf, împăturite și ele, și cutii de ceară pentru metal și mobilier. Era de presupus că în acest loc domnișoara Wharton și celelalte îngrijitoare aranjau florile, spălau cîrpele și se înviorau cu ceai.

Într-un suport de alamă similar celui prins cu lanţ de sfeșnic, fixat de conducta boilerului tot printr-un lanţ, se găsea o cutie de chibrituri; o balama la partea superioară permitea introducerea unei cutii noi. Un suport asemănător, cu lanţ de alamă, existase și în camera parohială din biserica tatălui său, în Norfolk, dar nu-și amintea să mai fi văzut vreunul de atunci. Erau incomod de folosit, iar suprafaţa de aprindere nu era prea bună. Era greu de crezut că luase cineva cutiile și apoi le înlocuise, și încă și mai dificil de presupus că un chibrit dintr-unul din cele două cutii ar fi fost aprins, apoi transportat arzînd în Mica Sacristie, pentru a da foc jurnalului.

Massingham reveni lîngă el și spuse:

– Prosopul de dincolo este perfect uscat și foarte puțin murdar. Se poate ca Berowne să se fi spălat pe mîini la sosire și atît. E ciudat că nu l-a lăsat aici, numai că nu avea unde să-l atîrne. Dar este și mai ciudat că ucigașul, presupunînd că există unul, nu l-a preferat celui mic, de mîini, să se șteargă.

– Dacă și-a adus aminte să-l ia cu el în bucătărie, comentă Dalgliesh. Dacă nu, nu avea de ce să se întoarcă după el. Prea mult sînge, un risc prea mare de a lăsa urme. Mai bine folosea ce avea la îndemînă.

Era clar că bucătăria era singura încăpere cu apă și chiuvetă; numai aici te puteai spăla pe mîini sau puteai spăla ceva, la nevoie. Deasupra chiuvetei se afla o oglindă formată din plăci de sticlă lipite pe perete, cu o etajeră obișnuită, de geam, dedesubt. Pe etajeră se găsea o trusă de spălat, cu fermoarul deschis, conținînd o perie de dinți și un tub de pastă, o bucată de flanelă uscată, pentru față, și o bucată de săpun, întrebuințată. Ceva mai interesant au găsit alături: o trusă de piele subțire, purtînd inițialele P.J.B., înscrise cu litere aurii. Cu mîna înmănușată, Dalgliesh deschise capacul și găsi ceea ce se aștepta să vadă, un brici identic cu cel care tăiase gîtul victimelor, așezat incriminatoriu lîngă mîna dreaptă a lui Berowne. Pe căptușala de satin a capacului era înscrisă marca producătorului, cu zorzoane demodate: P.J. Belligham, și adresa: strada Jermyn. Bellingham, cel mai scump și mai renumit bărbier din Londra, mai furniza încă brice clienților care nu se adaptaseră la metodele de ras din secolul al XX-lea.

Deoarece la toaletă nimic nu părea interesant, se îndreptară spre sacristia care servea și de vestiar. Era clar că Harry Mack se instalase aici pentru noapte. O pătură veche, de campanie, destrămată pe margini și țeapănă din pricina murdăriei, fusese întinsă într-un colț, răspîndind un miros ciudat care, împreună cu cel de tămîie, producea un amestec inedit de pietate și ticăloșie. Alături, o sticlă răsturnată, un fragment de sfoară murdară și o pagină de ziar pe care zăceau o coajă de pîine neagră, un cotor

de măr și cîteva firimituri de brînză. Massingham le adună, le frecă ușor cu degetele în palmă și le mirosi.

– Roquefort, domnule, spuse el. Nu e o brînză pe care Harry să și-o fi cumpărat.

Nu existau dovezi că Berowne și-ar fi pregătit și el masa – ceea ce ar fi constituit un indiciu pentru ora aproximativă a decesului –, dar el fie că îl ademenise pe Harry în biserică, cu promisiunea să-i dea de mîncare, fie, ceea ce era mai probabil, că-l servise cu ce avea la îndemînă înainte de a fi el însuși gata de cină.

Sacristia îi era atît de familiară din amintirile copilăriei, încît Dalgliesh ar fi putut arunca o privire rapidă, apoi, închizînd ochii, ar fi știut rosti cu voce tare tot inventarul de pietate al bisericii: pachețelele de tămîie de pe dulap, suportul de tămîie și cădelnița, crucifixul și, în spatele draperiei de serj roșu-stins, odăjdiile brodate cu dantelă, stiharele scurte, scrobite, ale corului. Acum se gîndea însă la Harry Mack. Ce-l trezise din somnul lui de bețiv? Un strigăt, zgomotul de ceartă, cel al unui trup care se prăbușește? Dar ar fi putut auzi așa ceva de aici? Ca un ecou al gîndurilor lui, Massingham spuse:

– Poate s-a trezit de sete, s-a dus la bucătărie să bea apă și a dat peste criminal. Cana aceea smălțuită i-ar fi putut aparține. Părintele Barnes trebuie să știe dacă este a bisericii, iar dacă avem noroc, găsim și amprente. Ori s-a dus, poate, la toaletă, deși mă îndoiesc că de acolo ar fi putut auzi ceva.

„Și, mai gîndi Dalgliesh, este puțin probabil ca după aceea să fi mers în bucătărie să se spele pe mîini." Massingham avea dreptate. Harry își pregătise culcușul de noapte, apoi i se făcuse sete. Dacă nu l-ar fi chinuit această sete, fatală, ar mai dormi încă, liniștit, și acum.

Afară, în galerie, Ferris se legăna pe vîrfuri, ca un alergător care își face încălzirea înaintea cursei.

– Tamponul de sugativă, cana smălțuită, prosopul pentru mîini, jurnalul, toate sînt importante, observă Massingham. În

plus, mai există și chibritul recent aprins, din grătar; avem nevoie de toate acestea. Dar mai trebuie să luăm și resturile din cămin și din coturile țevilor. Există posibilitatea ca ucigașul să se fi spălat în bucătărie.

Nimic din toate acestea nu trebuia specificat, cu atît mai puțin în fața lui Charlie Ferris. El era cel mai bun expert din echipa lui Met pentru investigarea locului crimei. Cînd începea un caz nou, Dalgliesh spera întotdeauna că el va fi disponibil. Porecla Scormonitorul îi venise de la sine, deși nimeni nu îndrăznea să i-o rostească în față. Era scund, cu părul nisipiu, trăsături ascuțite și avea un miros atît de fin, încît se spunea că simțise o sinucidere în pădurea Epping, chiar înaintea animalelor de pradă. În timpul liber cînta într-unul dintre cele mai faimoase coruri de amatori din Londra. Dalgliesh, care îl auzise la un concert al polițiștilor, nu înceta să se mire cum un piept atît de îngust și o constituție așa fragilă puteau produce o voce de bas, atît de profundă, cu rezonanțe de orgă. În profesie, era fanatic; el imaginase cea mai adecvată ținută pentru anchetă: pantaloni scurți, albi, cămașă, caschetă din cauciuc ca pentru înotători, întinsă pe cap pentru a preveni căderea părului, mănuși de gumă, de finețea celor chirurgicale, pantofi de baie, de asemenea de cauciuc, purtați pe piciorul gol. Crezul lui era că nici un criminal, niciodată, nu părăsea scena crimei fără a lăsa în urmă o dovadă fizică a faptei sale. Iar dacă această dovadă exista, Ferris avea să o găsească.

În galerie se auziră voci. Sosiseră fotograful și specialistul în amprente. Dalgliesh auzi vocea tunătoare a lui George Matthews înjurînd traficul din strada Harrow și răspunsul calm al sergentului Robins. Cineva rîse. Nu erau neomenoși ori complet insensibili, dar nici ciocli nu erau, obligați să-și asume o venerație profesională în fața morții. Biologul judiciar nu sosise încă. Mulți dintre cei mai distinși oameni de știință de la laboratorul metropolitan erau femei, de aceea Dalgliesh, recunoscînd în aceasta o sensibilitate demodată pe care nu ar fi mărturisit-o

în fața lor, era totdeauna mulțumit dacă putea să ridice cadavrele cele mai oribile înainte de venirea acestora pentru a cerceta și a fotografia petele de sînge și pentru a supraveghea recoltarea probelor. El îl lăsă pe Massingham să salute nou-veniții și să le prezinte pe scurt situația. Era momentul ca el să discute cu părintele Barnes. Pentru început însă, avea să schimbe vreo două vorbe cu Darren, înainte de a-l trimite acasă.

6

– N-ar mai fi fost aici pînă acum, domnule, dar drăcușorul se joacă cu noi, zise sergentul Robins. N-am putut să scoatem nici o adresă de la el, iar cînd totuși ne-a dat una, era greșită, o stradă care nici nu există. O afurisită pierdere de vreme. Cred că de data asta spune adevărul, dar a trebuit să-l ameninț cu Biroul pentru Asistența Juvenilă, cu Asistența Socială și Dumnezeu mai știe cu ce. Atunci a încercat să ne spună și să fugă. Noroc că l-am prins.

Domnișoara Wharton fusese deja dusă de un polițist înapoi la Crowhurst Gardens, unde avea să i se dea ceai să se liniștească. Făcuse eforturi curajoase să se concentreze, dar mintea îi era tot confuză și nu-și amintea clar ordinea întîmplărilor între momentul sosirii la biserică și acela în care deschisese ușa Micii Sacristii. Era important pentru poliție să stabilească cine intrase primul în încăpere, ea ori Darren, existînd riscul de a fi contaminat locul crimei. Fiecare susținea că nu fusese el. Dincolo de acest aspect, femeia nu le putea spune mare lucru, așa că Dalgliesh îi ascultă puțin și îi lăsă să plece.

Îl irita faptul că Darren mai era încă acolo. Dacă era nevoie să-l mai interogheze, acest lucru trebuia să se întîmple acasă, în prezența ambilor părinți. Dalgliesh știa că nepăsarea în fața morții pe care copilul o afișa acum nu era o garanție că nu resimțise șocul. Traumele de acest fel, care afectau profund un copil, nu erau întotdeauna evidente. De asemenea, era ciudat

pentru un copil că refuza să fie dus acasă. În mod normal, un drum cu mașina, fie ea și a poliției, ar fi fost o încîntare pentru orice puști, mai ales cu atîția martori ai notorietății lui, o mulțime care începea să se adune, atrasă de nesfîrșitele fîșii de bandă albă cu care fusese interzis accesul pe toată partea sudică a bisericii, de mașinile poliției, de camioneta mortuară, inconfundabilă, vopsită în negru cu alb, și parcată acum între zidul bisericii și canal. Dalgliesh merse pînă la mașină, deschise ușa și rosti:

– Sînt comandantul Dalgliesh. E timpul să te ducem acasă, Darren. Mama ta trebuie să fie îngrijorată.

Cu siguranță copilul ar fi trebuit să fie la școală. Trimestrul trebuie să fi început. Dar asta, slavă Domnului, nu era grija lui.

Darren, părînd tare mic și nemulțumit, se trîntise în față pe scaunul din stînga. Era un copil cu o înfățișare neobișnuită, avea o figură atrăgătoare, de maimuțică, palidă sub erupția de pistrui, nasul în vînt și ochii strălucitori sub genele țepoase, aproape lipsite de culoare. Era evident că el și sergentul Robins își puseseră reciproc răbdarea la grea încercare, dar băiatul se învioră la vederea lui Dalgliesh și întrebă copilăros, gata să se ia la harță:

– Tu ești șefu'?

Luat prin surprindere, Dalgliesh răspunse prudent:

– Să zicem.

Darren privi în jur cu ochi inteligenți, suspicioși, apoi spuse:

– N-a făcut-o domnișoara Wharton. Ea e nevinovată.

Dalgliesh îi răspunse cu seriozitate:

– Nu, nici n-o bănuim. Vezi, era nevoie de mai multă putere decît ar avea o femeie în vîrstă sau un copil. Sînteți curați amîndoi.

– Bine, atunci e în regulă.

– Ții mult la ea? continuă Dalgliesh.

– E cumsecade. Vrea să aibă grijă de mine, înțelegi. E scrîntită. Nu mai e ce a fost. Eu o supraveghez.

– Cred că se bazează pe tine. Noroc că erați împreună cînd ați descoperit cadavrele. Trebuie să fi fost ceva oribil pentru ea.

– I s-a făcut rău de-a dreptul. Înțelegi, nu-i place sîngele. De aceea nu-și ia televizor color. Zice că nu-și poate permite. O prostie! Toată ziua cumpără flori pentru FM aia.

– FM? întrebă Dalgliesh scormonindu-și mintea după o marcă de mașini mai puțin cunoscută.

– Statuia aia din biserică. Doamna în albastru, cu lumînări la picioare. Se numește FM. Totdeauna îi pune flori și aprinde lumînări. Costă zece penny. Cinci, cele mici. Copilul își mută privirea în altă direcție ca și cînd ar fi fost atras pe un teren periculos. Adăugă repede: Cred că nu vrea televizor color pen' că nu-i place culoarea sîngelui.

– Cred că ai dreptate, făcu Dalgliesh. Ne-ai fost de mare ajutor, Darren. Ești sigur că nici unul din voi nu a intrat în camera aceea?

– No, ți-am zis. Am fost în spatele ei tot timpu'.

Dar întrebarea nu fusese bine-venită și pentru prima oară obrăznicia părea să i se fi topit. Se rezemă de spătarul scaunului și începu să privească nemulțumit prin parbriz.

Dalgliesh reintră în biserică și îl găsi pe Massingham.

– Vreau să te duci cu Darren acasă. Am sentimentul că ne ascunde ceva. Poate nu e important, dar ne-ar prinde bine să fii acolo cînd vorbește cu părinții. Ai frați, te pricepi la copii.

– Vreți să plec acum, domnule? întrebă Massingham.

– Evident.

Dalgliesh știa că ordinul nu era bine primit. Lui Massingham nu-i plăcea să părăsească locul crimei nici măcar pentru cîteva clipe, atîta timp cît cadavrul mai era acolo, și cu atît mai puțin ar fi plecat acum, cînd Kate Miskin, care se întorsese de la Campden Hill Square, avea să mai rămînă. Dar, dacă trebuia să plece, avea să plece singur. Cu asprime neobișnuită, ordonă șoferului să coboare din mașină și demară într-o viteză care garanta pentru Darren o experiență emoționantă cu această ocazie.

Dalgliesh intră în biserică pe portița grilajului și se întoarse să o închidă, cu grijă. Cu toate acestea, zgomotul clanței scrîșni ascuțit în tăcerea din jur și reverberă prelung cît

el străbătu biserica. În spate, în afara cîmpului vizual, dar tot timpul prezentă în mintea lui, se afla aparatura meseriei: reflectoare, aparate de fotografiat, alte echipamente, o tăcere de lucru, întreruptă numai de vocile neliniștite, pe care prezența morții nu le putea stinge. Aici, străjuită de spirale elegante și bare de fier forjat, se afla o altă lume, încă necontaminată. Mirosul de tămîie deveni mai puternic; în față se vedea o ceață aurie, acolo unde strălucitoarele mozaicuri ale absidei străfulgerau aerul, iar măreața figură a lui Hristos, cu palmele-I rănite întinse, desfăcute, scruta naosul cu ochi cavernoși. Încă două lumini fuseseră aprinse, dar biserica era tot întunecoasă în comparație cu strălucirea aspră a luminilor de la locul crimei; îi trebui un minut să-l repereze pe părintele Barnes, o formă neagră la capătul primului rînd de scaune, sub amvon. Se îndreptă spre el, conștient de sunetul pașilor săi pe podeaua de piatră, întrebîndu-se dacă pentru preot sunau la fel de rău prevestitor ca pentru el.

Părintele Barnes ședea drept în scaun, privind fix înainte, la curba strălucitoare a absidei, cu corpul încordat ca al unui pacient care așteaptă durerea, rugîndu-se să aibă putere să o îndure. Nu întoarse capul la apropierea lui Dalgliesh. Era evident că fusese chemat în grabă. Era neras, iar mîinile încleștate în poală erau murdare, ca și cînd s-ar fi dus la culcare fără să se spele. Rasa, ale cărei falduri negre, prelungi veștejeau și mai mult corpul subțire, era veche și pătată cu ceva ce părea sos. Una dintre pete încercase inutil să o șteargă. Pantofii negri erau nelustruiți, cu pielea crăpată în părți, cu vîrfurile tocite și decolorate. Emana un miros dezagreabil și dulceag, de mucegăit, haine vechi și tămîie, peste care se suprapunea acela de transpirație, un amestec de teamă și ratare, stîrnind mila. Relaxîndu-și mădularele în scaunul de alături și întinzîndu-și brațul pe spătar, Dalgliesh avu senzația că trupul lui cuprinde și, prin prezența-i calmă, eliberează cu delicatețe teama și tensiunea interlocutorului său, atît de puternice, încît erau aproape palpabile. Omul scoase brusc un sughiț. Venise probabil la prima slujbă a dimineții, fără să

mănînce. Avea mare nevoie de o cafea fierbinte și ceva să ia în gură. În mod normal, cineva la fața locului sau în apropiere ar fi putut prepara un ceai, dar Dalgliesh nu avea intenția să folosească încăperea cu chiuveta nici măcar pentru a fierbe un ceainic cu apă, înainte ca ofițerul care cerceta locul crimei să-și fi terminat treaba.

– N-am să vă rețin mult, părinte. Numai cîteva întrebări și vă lăsăm să vă întoarceți la parohie. Trebuie să fi fost un șoc teribil pentru dumneavoastră.

Părintele Barnes continua să privească în altă parte. Răspunse cu o voce mică:

– Un șoc. Da, a fost un șoc. Nu trebuia să-i dau cheia. Nici nu știu de ce am făcut-o. E greu de explicat. Vocea avea un timbru neașteptat. Era scăzută, cu o urmă plăcută de răgușeală și un indiciu de mai multă forță decît ar fi lăsat trupul să se ghicească; nu era o voce educată, ci una asupra căreia educația impusese o disciplină care nu estompase cu totul accentul provincial, probabil din estul Angliei, dobîndit în copilărie. Acum se întoarse spre Dalgliesh și repetă:

– N-or spune că eu sînt răspunzător. Nu trebuia să-l las să ia cheia. Este vina mea.

– Nu sînteți de vină, îl liniști Dalgliesh. Știți asta foarte bine, și o știu și ei.

Cuvîntul ambiguu, înspăimîntător, acuzator, „ei“. Se gîndi, fără să rostească cu glas tare, că o crimă stîrnea o teribilă emoție pentru cei care nici nu plîngeau după cineva, nici nu erau direct implicați, că oamenii erau de obicei îngăduitori cu cei care contribuiau la crearea distracției. Părintele va fi surprins – plăcut sau neplăcut – de cîtă lume va veni la biserică duminica următoare.

– Putem să începem cu începutul? Cînd l-ați cunoscut pe Sir Paul Berowne?

– Lunea trecută, cam acum o săptămînă. A venit la parohie pe la două și jumătate și a întrebat dacă putea vizita biserica. Venise mai întîi aici și constatase că nu putea să intre. Am vrea să

ţinem biserica deschisă tot timpul, dar ştiţi cum e în ziua de azi. Vandali, oameni care încearcă să spargă cutia milei, să fure lumînările. La intrarea de nord există un anunţ care spune că cheia se află la casa parohială.

– V-a spus ce făcea în Paddington?

– Da. Mi-a zis că un vechi prieten de-al lui se afla la spitalul St. Mary şi că se dusese să-l viziteze. Dar pacientul era la tratament şi nu putea primi vizitatori, aşa că avea la dispoziţie o oră liberă. Spunea că de mult voise să viziteze biserica St. Matthew.

Deci aşa începuse. Viaţa lui Berowne, ca a tuturor oamenilor ocupaţi, era dominată de ceas. Îşi rezervase o oră să viziteze un vechi prieten. În mod neaşteptat, ora devenise liberă, disponibilă pentru o plăcere personală. Se ştia că e interesat de arhitectura victoriană. Oricare ar fi fost labirintul fantastic în care îl atrăsese acel impuls, prima lui vizită la St. Matthew purta, cel puţin, amprenta reconfortantă a normalităţii şi a raţiunii.

– V-aţi oferit să-l însoţiţi? întrebă Dalgliesh.

– Da, m-am oferit, dar mi-a spus să nu mă deranjez. N-am insistat. M-am gîndit că poate voia să fie singur. Aşadar, părintele Barnes nu era lipsit de sensibilitate.

– Deci, i-aţi dat cheia. Care cheie? continuă Dalgliesh.

– Cea de rezervă. Sînt numai trei chei de la uşa de sud. Domnişoara Wharton are una, iar eu le ţin pe celelalte două la parohie. Sînt cîte două chei pe fiecare inel, una de la uşa de sud şi una mai mică, pentru portiţa din grilaj. Dacă unul din cei doi ţîrcovnici ai bisericii – domnul Capstick şi domnul Pool – are nevoie de cheie, vine la vicariat. Vedeţi, e destul de aproape. La uşa principală, de nord, avem o singură cheie. O păstrez totdeauna în biroul meu. N-o împrumut niciodată, să nu se piardă. Oricum, e prea grea să fie folosită tot timpul. I-am spus lui Sir Paul că putea găsi o broşură despre istoria bisericii în raftul de cărţi. A fost scrisă de părintele Collins şi am tot intenţionat să o actualizăm. E acolo, pe masă, lîngă portalul de nord. Costă numai trei penny. Îşi întoarse capul, dureros, de parcă ar fi suferit

de artrită, ca și cînd l-ar fi invitat pe Dalgliesh să cumpere un exemplar. Gestul era patetic și convingător. Cred că a luat una, pentru că două zile mai tîrziu am găsit un bilet de cinci lire în cutie. Oamenii, cei mai mulți, pun înăuntru doar trei penny.

– V-a spus cine era?

– Mi-a spus că se numește Paul Berowne. Din păcate, pentru mine nu a însemnat mai mult în momentul acela. Nu mi-a spus că era membru al parlamentului sau baronet, nimic din toate acestea; sigur că, după ce și-a dat demisia, am aflat cine era de fapt. Scria în toate ziarele, s-a dat la televizor.

Din nou a urmat o pauză. Dalgliesh așteptă. După cîteva momente, vocea reluă, acum mai puternică, mai decisă.

– Cred că a lipsit vreo oră, poate mai puțin. Apoi s-a întors cu cheia. Mi-a spus că ar fi dorit să doarmă în noaptea aceea în Mica Sacristie. Bineînțeles, nu știa că așa se numește. A spus în camera mică, cu pat. Patul e acolo de pe vremea părintelui Collins, din război. El obișnuia să doarmă în biserică în timpul raidurilor aeriene, ca să poată îndepărta bombele. Nu l-am mai luat de acolo. E folositor dacă sînt oameni cărora li se face rău în timpul slujbelor ori dacă vreau să mă odihnesc înaintea slujbei de la miezul nopții. Nu ocupă prea mult spațiu. E doar un pat îngust, rabatabil. L-ați văzut.

– Da. V-a spus de ce?

– Nu. Părea o cerere obișnuită, iar mie nu-mi place să întreb de ce. Nu era un om căruia să-i pui multe întrebări. L-am întrebat de cearșafuri, de o față de pernă. Mi-a spus că își aduce tot ce-i trebuie.

Adusese un cearșaf dublu și dormise în el, tragîndu-și-l și pe deasupra. Altfel, utilizase pătura veche, de campanie, existentă, pe care o pusese dedesubt, iar deasupra – pe cea cu pătrate de lînă, multicolore. Fața de pernă de pe ceea ce era, fără îndoială, o pernă de scaun îi aparținea probabil.

– A luat cheia cu el chiar atunci sau a revenit seara după ea?

– S-a întors seara. Cred că era pe la opt sau puțin mai devreme. Stătea în ușa vicariatului, cu o valiză în mînă. Nu cred că venise cu mașina. N-am văzut nici una. I-am dat cheia. Nu l-am mai văzut pînă în dimineața următoare.

– Vorbiți-mi despre dimineața următoare.

– Am intrat pe ușa de sud, ca de obicei. Era încuiată. Ușa de la Mica Sacristie era deschisă și am văzut că nu era înăuntru. Patul era strîns foarte ordonat. Totul era pus în ordine. Deasupra se aflau un cearșaf și o fața de pernă, împăturite. Am privit în biserică, prin grilaj. Luminile nu erau aprinse, dar l-am zărit totuși. Stătea pe rîndul acesta, puțin mai încolo. Am intrat în sacristie și m-am îmbrăcat pentru slujbă, apoi am intrat pe poarta grilajului, în biserică. Cînd a văzut că slujba urma să se țină în Lady Chapel, s-a mutat în ultimul rînd. N-a zis nimic. Nu mai era nimeni. Nu era dimineața domnișoarei Wharton, iar domnul Capstick, căruia îi place să vină la slujba de nouă și jumătate, avea gripă. Eram numai noi doi. Cînd am terminat prima rugăciune și m-am întors spre el, am văzut că îngenunchease. S-a împărtășit. Pe urmă am mers împreună în Mica Sacristie. Mi-a dat cheia înapoi, mi-a mulțumit, și-a luat valiza și a aplecat.

– Asta a fost tot la acea primă ocazie?

Părintele Barnes se întoarse și îl privi. În întunecimea bisericii, fața lui părea lipsită de viață. Dalgliesh citi în ochii lui un amestec de implorare, hotărîre și durere. Era ceva ce-i era teamă să rostească, și totuși trebuia să se confeseze. Dalgliesh așteptă. Era obișnuit să aștepte. În cele din urmă, părintele Barnes vorbi.

– Ba da, mai există ceva. Cînd a ridicat mîinile și i-am așezat ostia în palmă, am crezut că zăresc – se opri, apoi continuă –, avea niște semne, răni. Am crezut că sînt stigmate.

Dalgliesh își fixă privirea pe amvon. Figura pictată a unui înger prerafaelit, cu un crin în mînă, cu părul blond ieșindu-i de sub aură, îl fixa cu o privire goală, lipsită de curiozitate.

– În palme? întrebă el.

– Nu, la încheieturi. Purta cămașă și pulover. Manșetele erau cam largi. I se ridicaseră. Atunci am văzut.

– Ați mai spus cuiva despre asta?

– Nu, numai dumneavoastră.

O bună bucată de vreme, nici unul nu mai vorbi. În toată cariera lui de detectiv, Dalgliesh nu-și mai amintea de o informație atît de nedorită din partea unui martor și – nu găsea alt cuvînt – atît de șocantă. Mintea lui învîrtea imagini despre impactul acestei noutăți asupra anchetei, în cazul că ar fi devenit publică; titlurile din gazete; speculațiile pe jumătate amuzate ale cinicilor; mulțimea de gură-cască, superstițioși, creduli, cei sincer convinși, împînzind biserica să caute... ce? Un fior de emoție, un nou cult, o speranță, certitudinea? Dezgustul lui fu mai adînc decît iritarea în fața acestei nedorite complicații a anchetei, a bizarei intruziuni a iraționalului într-o meserie atît de înrădăcinată în căutarea dovezilor care să poată fi aduse în instanță, documentate, demonstrate, reale. Era zguduit, aproape fizic, de o emoție mult mai puternică decît dezgustul, o emoție de care îi era întotdeauna rușine; i se părea nu numai nedemnă, dar și la fel de irațională ca întîmplarea însăși. Ceea ce resimțea era o repulsie amplificată pînă la furie.

– Cred că în continuare ar trebui să nu vorbiți despre asta. Nu prezintă relevanță pentru moartea lui Sir Paul. Nu e nevoie nici măcar să o menționați în declarație. Dacă simțiți într-adevăr nevoia să o încredințați cuiva, vorbiți-i episcopului.

– Nu mai spun altcuiva, răspunse părintele Barnes cu simplitate. Cred că am simțit nevoia să spun cuiva, să împărtășesc. V-am spus dumneavoastră.

– Biserica era slab luminată, continuă Dalgliesh. Ați spus că luminile nu erau aprinse. Nu mîncaserăți. Poate vi s-a părut. Sau poate că era o iluzie datorată luminii. Apoi ați văzut urmele numai o fracțiune de secundă, cînd și-a ridicat palmele să primească ostia. Poate v-ați înșelat.

Se gîndi: „Pe cine încerc să conving, pe el sau pe mine?“ Apoi veni întrebarea pe care, în ciuda rațiunii, trebuia să o pună.

– Cum arăta? Diferit? Schimbat?

Preotul scutură din cap, apoi spuse, cu mare tristețe:

– Nu înțelegeți. N-aș fi recunoscut schimbarea chiar dacă ar fi existat. Apoi păru că-și revine. Continuă cu hotărîre: Nu știu ce era ceea ce am văzut, dar am văzut, și nu a durat mult. Și nici nu este chiar atît de neobișnuit. S-a mai auzit despre asta. Mintea acționează asupra trupului în moduri ciudate; o experiență intensă, un vis puternic. Iar lumina, cum spuneați, era foarte slabă.

Deci nici părintele Barnes nu voia să creadă. Își formula argumente negative. Era mai bine, decît o mențiune în ziarul parohial, un telefon la cotidiene sau o predică duminica viitoare despre fenomenul stigmatului și nepătrunsa înțelepciune a Providenței. Era interesat să afle că simțeau aceeași neîncredere, poate aceeași repulsie. Mai tîrziu, aveau să găsească locul și timpul pentru a medita la explicațiile acestui fapt. Dar acum aveau alte griji, mai urgente. Indiferent ce-l adusese pe Berowne înapoi în sacristie, acolo se aflase acea mînă de om, a lui ori a altuia, care mînuise briciul.

– Dar ieri-noapte? Cînd v-a întrebat dacă se poate întoarce?

– De dimineață. A sunat puțin după nouă. I-am spus că mă găsește oricînd după șase seara, și a venit să ia cheia la oră fixă.

– Sînteți sigur de oră, părinte Barnes?

– Da, urmăream știrile de la ora șase. Abia începuseră cînd a sunat soneria.

– Iarăși fără explicații?

– Da. Purta aceeași valiză. Cred că a venit cu autobuzul sau cu metroul, sau pe jos. N-am văzut mașină. I-am dat cheia în pragul ușii, aceeași cheie. Mi-a mulțumit și a plecat. În seara aceea nu am venit la biserică, nu aveam de ce. Următorul lucru pe care îl știu este că a venit băiatul să-mi spună că sînt două cadavre în Mica Sacristie. Restul îl cunoașteți.

– Vorbiți-mi despre Harry Mack, îl îndemnă Dalgliesh.

Schimbarea de subiect era, evident, bine-venită, și părintele Barnes deveni volubil în legătură cu Harry. Bietul Harry fusese o problemă pentru biserica St. Matthew. Dintr-un motiv oarecare, pe care nimeni nu-l cunoștea exact, în ultimle patru luni Harry își luase obiceiul să doarmă sub portalul de sud. Se culca de obicei pe ziare și se acoperea cu o pătură veche, pe care uneori o lăsă acolo, pragătită pentru noaptea următoare, alteori o purta cu el, făcută sul și legată la brîu cu o sfoară. Cînd găsise pătura, părintelui Barnes nu-i plăcuse să o ridice. Totuși, era singura acoperitoare a lui Harry. Totodată, nu era convenabil ca portalul să fie utilizat drept adăpost sau depozit pentru proprietățile neobișnuite și cam urît mirositoare ale vagabondului. Consiliul parohial discutase dacă era cazul să instaleze o balustradă și o poartă, dar acesta nu era un gest caritabil și existau alte lucruri mai importante pe care să cheltuiască banii. Nu au putut întruni votul diocezei. Toți încercaseră să-l ajute pe Harry, dar nu era un lucru ușor de făcut. Era cunoscut la refugiul Wayfarers' din strada Cosway, în St. Marylebone, un loc excelent unde primea de obicei masa de prînz și îngrijire medicală pentru afecțiuni mai puțin grave. Îi plăcea cam mult să bea și uneori se încăiera. Biserica St. Matthew luase legătura cu cei de la refugiu în privința lui Harry, dar nu primiseră nici un sfat. Încercaseră să-l convingă să accepte un pat în căminul refugiului, dar Harry nu fusese de acord. Nu putea suporta un contact prea apropiat cu alți oameni. Nu voia nici măcar să mănînce seara la cantină. Își lua mîncare între felii tari de pîine și mînca pe stradă. Portalul era locul lui preferat, confortabil, cu fața spre sud, ferit de priviri.

– Atunci e puțin probabil ca ieri să fi bătut la ușă și să-i fi cerut lui Sir Paul să-l lase înăuntru, comentă Dalgliesh.

– Ah, nu, Harry n-ar fi făcut asta.

Cumva totuși intrase. Poate că se instalase deja sub pătură cînd venise Berowne. Sir Paul îl chemase înăuntru, să scape de frig și să mănînce împreună. Dar cum îl convinsese? Îl întrebă pe părintele Barnes ce credea.

– Cred că s-a întîmplat așa: Harry se afla deja, probabil, în portal. De obicei ațipește destul de devreme. Iar seara trecută a fost neașteptat de frig pentru septembrie. Este ciudat. Probabil ceva din aerul lui Sir Paul i-a dat încredere. N-ar fi făcut-o pentru oricine. Nici gardianul de la refugiu, care are atîta experiență cu cei fără căpătîi, nu-l putea convinge pe Harry să-și petreacă noaptea înăuntru. Sigur că ei nu au decît căminul. Harry nu putea să sufere să doarmă ori să mănînce laolaltă cu alți oameni.

Aici, sacristia mare îi aparţinea în exclusivitate. Poate această garanţie a singurătăţii și promisiunea unei mese îl convinseseră să se adăpostească de frig.

– Cînd ați fost ultima oara în biserică, părinte? Ieri, vreau să zic.

– De la patru și jumătate pînă pe la vreo cinci și un sfert, cînd am citit rugăciunea de seară în Lady Chapel.

– Puteți fi sigur că, atunci cînd ați încuiat și ați plecat, nu era nimeni înăuntru, ascuns? Probabil că nu ați cercetat biserica. De ce ați fi făcut-o? Dar dacă s-ar fi ascuns cineva, ați fi putut să-l vedeți?

– Cred că da. Uitați cum este. Nu avem strane înalte, ci numai scaune. N-ar fi avut unde să se ascundă.

– Poate sub altar, altarul cel înalt din Lady Chapel. Sau în amvon?

– Sub altar? Ce gînd oribil, e un sacrilegiu. Dar cum ar fi putut intra acolo? Am găsit biserica încuiată la patru și jumătate cînd am venit.

– Și nimeni nu luase cheia în timpul zilei, nici țîrcovnicii?

– Nimeni.

Domnișoara Wharton asigurase poliția că cheia ei nu fusese scoasă din geantă.

– Ar fi putut intra cineva în timpul vecerniei? Poate în vreme ce vă rugați? Erați singur în capelă?

– Da. Am intrat pe ușa de sud, ca de obicei, și am încuiat-o după mine. La fel și poarta grilajului. Apoi am descuiat ușa principală. Pe acolo intră în mod normal orice persoană străină care

vrea să asiste la slujbă. Credincioșii mei știu că eu descui întotdeauna ușa principală pentru vecernie și că este foarte grea. Scîrțîie teribil. De multă vreme intenționăm să o ungem. Nu cred că ar fi putut să intre cineva fără să aud.

– Ați spus cuiva, ieri, că Sir Paul urma să-și petreacă seara aici?

– Oh, nu. Nu aveam cui să spun. Și, oricum, n-aș fi spus. Nu-mi ceruse discreție; nu-mi ceruse nimic. Dar nu cred că i-ar fi plăcut să mai știe cineva. Nimeni nu mai știa nimic despre el, cel puțin nu pînă azi-dimineață.

Dalgliesh continuă să-l întrebe despre tamponul de sugativă și chibritul pe jumătate ars. Părintele Barnes îi spuse că Mica Sacristie fusese folosită ultima dată cu două zile în urmă, luni, 16, cînd consiliul bisericii parohiale se întrunise ca de obicei la ora cinci și jumătate, imediat după vecernie. El prezidase stînd la birou, dar nu folosise sugativa. Scria întotdeauna cu pixul. Nu observase nici o urmă recentă, dar nici nu avea un spirit de observație prea bun, pentru asemenea detalii. Era sigur că nimeni din consiliul parohial n-ar fi putut lăsa chibritul acolo. Numai George Capstick fuma, dar folosea pipă, și pe aceea o aprindea cu bricheta. Dar el nu participase la consiliu, fiind încă bolnav de gripă. Oamenii remarcaseră ce bine era cînd nu te învăluia un nor de fum.

– Sînt detalii mici, probabil lipsite de importanță, zise Dalgliesh. Dar v-aș ruga să nu le mai spuneți altcuiva. V-aș mai ruga să vă uitați la sugativă și să încercați să vă amintiți cum arăta luni. Am mai găsit o cană smălțuită, cam murdară. Ne-ar ajuta să știm dacă era a lui Harry. Văzînd chipul părintelui Barnes, adăugă: Nu e nevoie să intrați în Mica Sacristie. După ce termină fotograful, vă aducem noi obiectele. Apoi veți fi, cred, bucuros să vă întoarceți la vicariat. Mai tîrziu vom avea nevoie de o declarație, dar pînă atunci mai este.

Rămaseră cîteva clipe tăcuți, ca și cînd ceea ce se petrecuse între ei trebuia asimilat în liniște. „Aici, gîndi Dalgliesh, se găsește

secretul exaltatei decizii a lui Berowne de a-și da demisia." Era ceva mai profund și mai greu de explicat decît deziluzia, neliniștea omului ajuns la jumătatea vieții sau teama de izbucnirea unui scandal. Ceea ce i se întîmplase în prima seară petrecută în Mica Sacristie îl făcuse, a doua zi, să-și schimbe complet cursul vieții. Îl dusese oare și spre moarte?

Pe cînd se ridicau, auziră amîndoi scîrțîitul porții din grilaj. Inspectorul Miskin traversa biserica. Cînd ajunse la ei, spuse:

– A sosit anatomo-patologul, domnule.

7

Lady Ursula Berowne stătea nemișcată în salonul de la etajul patru al imobilului din piața Campden Hill 62 și privea absentă afară, pe deasupra crengilor de platan, către o imagine invizibilă, din depărtare. I se părea că mintea îi devenise un pahar prea plin pe care numai ea îl putea împiedica să se răstoarne. O tresărire, un fior, o mică pierdere a controlului și s-ar fi revărsat într-un haos așa teribil, încît nu ar fi putut sfîrși decît în moarte. Era ciudat ca răspunsul ei fizic la acest șoc să fie același pe care îl resimțise și cînd Hugo fusese ucis, astfel că la durerea ei actuală se adăuga durerea pentru el, la fel de vie, la fel de nouă, ca atunci cînd aflase că murise. Simptomele fizice fuseseră aceleași; o sete cumplită, trupul arzîndu-i înfrigurat, gura uscată și amară ca și cînd ar fi fost infectată de propria răsuflare. Mattie îi pregătise cană după cană de cafea tare, pe care o înghițise opărită, fără zahăr, de fapt fără să simtă că nu era dulce.

– Aș dori să mănînc ceva, ceva sărat, zise ea. Pîine prăjită, cu anșoa. Se gîndi: „Sînt ca o femeie însărcinată, supusă celor mai neobișnuite fantezii".

Dar toate acestea trecuseră. Mattie voise să-i pună un șal pe umeri, dar și-l scuturase și ceruse să fie lăsată singură. „Există o lume în afara acestui trup, a acestei dureri. Voi pune din nou

stăpînire pe ea. Voi supraviețui. Trebuie să supraviețuiesc. Șapte ani, cel mult zece, e tot ce-mi trebuie." Acum aștepta, adunîndu-și puterile pentru primii vizitatori. Pe această persoană ea o chemase. Erau lucruri pe care trebuia să le afle, iar timp s-ar putea să fie foarte puțin.

Imediat după ora unsprezece auzi soneria, apoi scîrțîitul liftului și un zdrăngănit slab cînd se închise grilajul. Ușa salonului se deschise și Stephen Lampart intră fără zgomot.

I se păru important să-l întîmpine în picioare. Dar nu-și putu stăpîni o grimasă de durere cînd șoldul bolnav de artroză preluă greutatea trupului; era conștientă de tremurul mîinii pe baston. El veni imediat alături de ea.

– Oh, nu. Vă rog, nu trebuie.

Punînd o mînă fermă pe brațul ei, o ajută plin de solicitudine să se așeze înapoi pe scaun. Ei nu-i plăceau atingerile întîmplătoare, părerea cunoștințelor sau a străinilor că infirmitatea le dădea dreptul să o manevreze, ca și cînd trupul ei ar fi fost un obiect demn de dispreț pe care îl puteai împinge și trage dintr-un loc într-altul. Vru să se scuture de mîna lui fermă, posesivă, dar se stăpîni. Totuși, nu putu să-și controleze mușchii să nu se încordeze la atingerea lui și își dădu seama că bărbatul simțise repulsia ei instinctivă. După ce o așeză jos blînd, cu competență profesională, se instală el însuși în scaunul din față. Îi despărțea o măsuță joasă. Un cerc din lemn de trandafir lustruit stabilea elementele dominante: puterea în fața slăbiciunii, tinerețea în fața vîrstei, doctorul și pacientul nesupus. Numai că ea nu era pacienta lui.

– Presupun că vă pregătiți pentru o proteză de șold, zise el. Aflase de la Barbara, desigur, dar nu el avea să menționeze primul numele ei.

– Da, sînt pe listă la spitalul ortopedic.

– Iertați-mă, dar de ce nu mergeți la unul particular? Nu suferiți prea mult?

Era o remarcă de o absurditate aproape indecentă pentru începutul unei vizite de condoleanțe; sau acesta era modul lui de

a se confrunta cu mîhnirea și cu stoicismul, refugiindu-se pe tărîm profesional, singurul în care se simțea stăpîn pe sine și putea vorbi cu autoritate?

– Prefer să fiu tratată ca un pacient al Serviciului Național de Îngrijire a Sănătății, spuse ea. Privilegiile mă satisfac, dar acesta este unul pe care se întîmplă să nu-l doresc.

El zîmbi cu blîndețe, ca pentru a amuza un copil.

– Mi se pare un gest masochist.

– Posibil. Dar nu te-am chemat pentru o opinie profesională.

– Pe care, ca obstetrician, nu aș fi avut oricum competența să o formulez. Lady Ursula, vestea despre Paul este înspăimîntătoare, de necrezut. Poate ar fi trebuit să chemați medicul dumneavoastră personal. Sau un prieten? Ar trebui să fie cineva lîngă dumneavoastră. Nu e bine să stați singură într-un moment ca acesta.

– O am pe Mattie, dacă îmi trebuie paleativele obișnuite, cafea, alcool, căldură. La optzeci și doi de ani, puținii oameni pe care ai vrea să-i chemi sînt toți morți. Am supraviețuit ambilor mei fii. Este cel mai rău lucru care i se poate întîmpla unei ființe omenești. Trebuie să suport. Dar nu sînt obligată să vorbesc despre asta.

Ar fi putut adăuga: „Cu atît mai puțin cu dumneata" și i se părea că vorbele, deși nerostite, erau suspendate în aer, între ei doi. Bărbatul tăcu preț de cîteva clipe, parcă pentru a le cîntări, pentru a accepta adevărul lor. Apoi continuă:

– V-aș fi vizitat, desigur, mai tîrziu, chiar dacă nu sunați dumneavoastră. Dar nu eram sigur că vreți să vedeți pe cineva atît de curînd. Ați primit scrisoarea mea?

O scrisese probabil îndată după ce Barbara sunase să anunțe vestea și o trimisese printr-una din asistentele lui care, grăbită să ajungă acasă după garda de noapte, nici nu se oprise să o predea personal, ci o strecurase în cutia de scrisori. Folosise toate adjectivele cuviincioase. Nu avusese nevoie de un dicționar ca să aleagă răspunsul cel mai potrivit. Crima era înspăimîntătoare, îngrozitoare, terifiantă, de necrezut, un ultragiu. Dar scrisoarea, o obligație socială îndeplinită prea prompt, era lipsită de convingere.

Şi ar fi trebuit să se orienteze mai bine decît să-şi pună secretara să o bată la maşină. Dar acesta era un gest tipic. Dacă dai la o parte patina grijuliu acumulată de succes profesional, prestigiu, bune maniere, rămînea omul adevărat: ambiţios, puţin vulgar, sensibil numai cînd sensibilitatea aducea avantaje. Era conştientă totuşi că multe din toate acestea erau prejudecăţi, iar prejudecăţile erau periculoase. Trebuia să fie foarte atentă, să trădeze cît mai puţin posibil dacă voia ca discuţia să se desfăşoare după dorinţa ei. Apoi, nici nu era prea corect să critice scrisoarea. Să dictezi condoleanţe pentru mama unui soţ ucis, căruia i-ai furat nevasta de cel puţin trei ani, îţi trebuia mai mult decît vocabularul social limitat.

Ea nu-l mai văzuse de aproape trei luni şi fu din nou surprinsă de cît de bine arăta. Fusese un tînăr atrăgător, înalt, destul de masiv, cu o podoabă de păr negru. Acum însă, figura stîngace fusese şlefuită şi modelată de succes, îşi purta greutatea cu siguranţă de sine, iar ochii cenuşii – pe care ştia atît de bine să-i folosească – arătau o prudenţă instinctivă. Părul, înspicat cu fire argintii, era încă atît de des şi de rebel, încît nici frizura costisitoare nu reuşea să-l stăpînească întru totul. Îi sporea atractivitatea, sugerînd o personalitate nesupusă, foarte străină de obositoarea înfăţişare convenţională a frumuseţii masculine.

El se aplecă înainte şi o privi intens, cu ochii cenuşii îmblînziţi de simpatie. Ea constată că îi displace aerul lui facil de preocupare profesională. Dar el juca foarte bine. Aproape că se aştepta să-l audă spunînd: „Am făcut tot ce am putut, tot ce a fost omeneşte posibil“. Apoi îşi zise că preocuparea lui ar putea fi autentică. Trebuia să reziste tentaţiei de a-l desconsidera, de a-l include automat în tipicul de bărbat frumos, seducător, experimentat, de roman ieftin. Indiferent cum era, chiar atît de simplu nu putea să fie. Nici un om în carne şi oase nu era numai atît. Mai mult, el era chiar recunoscut ca un ginecolog foarte bun. Muncea mult, îşi cunoştea meseria.

Pe vremea cînd Hugo se afla la Balliol, Stephen Lampart fusese cel mai bun prieten al lui. Ea îl plăcuse atunci, şi o parte din acel sentiment mai stăruia încă, respins, recunoscut numai pe jumătate, dar amestecat cu amintirea zidurilor însorite de la Port Meadow, a prînzurilor şi a veseliei din camerele lui Hugo, a anilor de speranţă şi promisiuni. El fusese băiatul inteligent, frumos, ambiţios, dintr-o familie săracă din clasa mijlocie, plăcut, amuzant, făcîndu-şi loc în cercurile care îl interesau prin fizicul şi spiritul lui, ascunzîndu-şi cu abilitate ambiţiile. Hugo fusese cel privilegiat, mama lui era fiică de conte, tatăl baronet şi un ostaş distins, posesor al numelui Berowne, moştenitor a tot ce rămăsese din averea Berowne. Pentru prima dată ea se întrebă dacă tînărul îl urîse nu numai pe Hugo, ci şi întreaga familie şi dacă trădarea lui ulterioară nu avea rădăcini adînci în solul unei vechi invidii.

– Sînt două lucruri pe care vreau să le discutăm şi s-ar putea să nu avem mult timp sau o altă ocazie. În primul rînd trebuie să-ţi spun că nu te-am chemat aici ca să o critic pe nora mea pentru infidelitate. Nu am căderea să judec viaţa intimă a nimănui.

Ochii cenuşii deveniră precauţi.

– E înţelept din partea dumneavoastră. Puţini dintre noi sînt.

– Dar fiul meu a fost omorît. Poliţia va afla curînd, dacă nu ştie deja. Acum o ştiu şi eu.

– Iertaţi-mă, dar sînteţi sigură? zise el. Tot ce a putut Barbara să-mi spună cînd a telefonat de dimineaţă a fost că poliţia a descoperit cadavrul lui Paul şi pe acela al unui vagabond – făcu o pauză – cu traume la gît.

– Aveau gîtul tăiat. Amîndoi. Şi, după grija plină de tact cu care mi-a fost comunicată vestea, presupun că arma a fost unul din bricele lui Paul. Cred că Paul ar fi fost în stare să se sinucidă. Majoritatea sîntem, dacă trăim o mare durere. Dar ceea ce nu ar fi fost capabil să facă este să-l fi ucis pe vagabond. Fiul meu a fost omorît, ceea ce înseamnă că sînt fapte pe care poliţia va considera de datoria ei să le afle.

– Ce fapte, Lady Ursula? întrebă el calm.

– Că dumneata și Barbara sînteți amanți.

Mîinile lui se încleștară, apoi se relaxară. Dar putea încă să o privească în ochi.

– Înțeleg. Cine v-a spus, Paul sau Barbara?

– Nici unul. Locuiesc în aceeași casă cu nora mea, de patru ani. Sînt și eu femeie. Sînt invalidă, dar pot să-mi folosesc ochii și inteligența.

– Ce face ea, Lady Ursula?

– Nu știu. Dar, înainte de a pleca, cred că trebuie să afli. De cînd mi-a fost comunicată vestea, nu am văzut-o pe nora mea decît trei minute. Se pare că este prea tulburată pentru a primi vizitatori. Iar eu sînt considerată vizitator.

– Este oare drept? Uneori, durerea altor ființe este mai greu de suportat decît propria durere.

– Mai ales dacă a noastră nu este chiar atît de mare?

– Nu cred că avem dreptul să presupunem așa ceva, șopti el aplecîndu-se spre femeie. Chiar dacă sentimentele Barbarei nu sînt prea puternice, Paul a fost totuși soțul ei. A ținut la el, probabil mai mult decît putem noi să înțelegem. Toată întîmplarea este îngrozitoare pentru ea, pentru noi toți. Chiar trebuie să vorbim acum? Amîndoi sîntem șocați.

– Trebuie să vorbim, și nu avem prea mult timp. Comandantul Adam Dalgliesh va veni să stea de vorbă cu mine de îndată ce termină ceea ce au de făcut la biserică. Probabil va dori să o interogheze și pe Barbara. Peste cîtva timp, mai degrabă puțin decît mult, vor ajunge și la dumneata. Trebuie să știu ce ai de gînd să le spui.

– Acest Adam Dalgliesh nu e poet? O pasiune neobișnuită pentru un polițist.

– Dacă e la fel de bun ca polițist pe cît este ca poet, atunci e un om periculos. Nu subestima poliția din cauza celor citite în ziarele de duzină.

– Nu subestimez poliţia, dar nu am motiv să-mi fie frică de ea. Ştiu că amestecă entuziasmul pentru violenţa selectivă cu o abordare rigidă a moralităţii de clasă mijlocie, dar sper că nu vreţi să spuneţi că mă vor suspecta pe mine că i-am tăiat gîtul lui Paul pentru că mă culc cu nevastă-sa? Or fi ei rupţi de realitatea socială, dar cu siguranţă nu într-o asemenea măsură.

Ea gîndi: „Aşa mai merge, acesta este omul adevărat“. Spuse calm:

– Nu zic că te vor suspecta. Nu am nici o îndoială că le poţi servi un alibi satisfăcător pentru seara trecută. Dar am avea mai puţine necazuri dacă nici unul din voi nu ar nega relaţia. Aş prefera să nu trebuiască să mint nici eu în această privinţă. Sigur că nu le voi da informaţia din proprie iniţiativă. Dar s-ar putea să întrebe.

– De ce ar întreba, Lady Ursula?

– Deoarece comandantul Dalgliesh va face legătura cu Serviciul Special. Fiul meu era ministru al Coroanei, chiar dacă de puţină vreme. Crezi că se poate să rămînă ceva din viaţa particulară a unui ministru, în special din acel domeniu, necunoscut pentru aceşti oameni a căror treabă este să descopere şi să adune dovezi pentru un scandal de acest fel? În ce lume crezi că trăim?

El se ridică şi începu să se plimbe încoace şi încolo, cu paşi rari, prin faţa ei.

– Cred că ar fi trebuit să mă gîndesc la asta. M-aş fi gîndit dacă aş fi avut timp. Moartea lui Paul a venit ca o lovitură de trăsnet. Nu cred că mintea mea funcţionează perfect deocamdată.

– Atunci îţi propun să înceapă să funcţioneze. Tu şi Barbara trebuie să cădeţi de acord asupra aceleiaşi poveşti. Şi cel mai bine ar fi să spuneţi adevărul. Cred că Barbara era deja amanta ta cînd i-ai prezentat-o lui Hugo şi că a rămas amanta ta şi după ce Hugo a murit, iar ea s-a măritat cu Paul.

El se opri şi se întoarse spre ea.

– Credeţi-mă, Lady Barbara, nu a fost intenţionat, nu a fost aşa.

– Vrei să spui că voi doi ați avut grația de a vă abține de la legături sexuale cel puțin pînă la sfîrșitul lunii de miere?

El veni în fața ei și o privi de la înălțime.

– Cred că trebuie să vă spun ceva, dar mă tem că nu este prea politicos pentru un gentleman.

„Cuvîntul acesta nu mai are sens acum. Dumitale oricum nu ți s-a potrivit vreodată. Înainte de 1914, un bărbat l-ar fi putut rosti fără a fi ridicol sau fals, dar în ziua de azi, nu. Acest cuvînt și toată lumea pe care o reprezenta el au dispărut pentru totdeauna, călcate în picioare prin noroiul din Flandra“, zise ea în gînd, iar apoi rosti cu voce tare:

– Fiului meu i s-a tăiat gîtul. Avînd în vedere această brutalitate, nu cred că trebuie să ne mai preocupăm de gentilețe, falsă ori nu. Este ceva în legătură cu Barbara, desigur.

– Da, este ceva ce trebuie să înțelegeți, dacă nu ați făcut-o deja. Eu sînt, poate, amantul ei, dar ea nu mă iubește. În mod cert nu vrea să se mărite cu mine. Este satisfăcută cu mine cum ar fi cu oricare alt bărbat. Dar eu îi înțeleg nevoile și nu-i cer nimic. Sau nu-i cer mult. Cîte ceva toți cerem. Iar eu o iubesc, desigur, cît de mult pot eu să iubesc pe cineva. Ei îi trebuie această iubire. Cu mine se simte în siguranță. Dar nu s-ar lipsi de un soț perfect și de un titlu, ca să se mărite cu mine. Nu prin divorț. Desigur, nici complotînd o crimă. Trebuie să credeți asta, dacă dumneavoastră două veți continua să locuiți împreună.

– Cel puțin ce mi-ai spus este cinstit. Păreți potriviți unul pentru celălalt.

El acceptă insulta subtilă din spatele ironiei.

– Oh, da, spuse el trist, ne potrivim. Apoi adăugă: Presupun că nici nu se simte prea vinovată. Oricum, mai puțin decît mine, în mod paradoxal. E greu să acorzi prea mare importanță adulterului, dacă plăcerea pe care ți-o aduce nu este importantă.

– Rolul tău trebuie să fie extenuant și nu prea satisfăcător. Îți admir puterea de sacrificiu.

Avu un zîmbet trecător, reținut.

– Este atît de frumoasă! Perfectă, nu credeți? Nici măcar nu depinde de cum se simte sau dacă este fericită sau odihnită ori de cum este îmbrăcată. Frumusețea ei este mereu acolo. Nu mă puteți acuza că am încercat.

– Oh, ba da. Pot și o fac.

Dar știa că nu era onestă. Toată viața fusese atrasă de frumusețea fizică a bărbaților și a femeilor. Din asta trăise. În 1918, cînd fratele și logodnicul ei fuseseră amîndoi uciși, iar ea, fiică de conte, urcase pe scenă, sfidînd tradițiile, ce altceva avusese de oferit? Nu un mare talent dramatic, recunoscu ea cu falsă modestie. Cu naturalețe și instinctiv, căutase frumusețea fizică la amanții ei și nu fusese geloasă, ci prea indulgentă cu prietenele care o aveau. Cu atît mai surprinși fuseseră toți cînd, la vîrsta de treizeci și doi de ani, se căsătorise cu Sir Henry Berowne, care avea, se părea, mai puține calități și căruia îi dăruise doi fii. Se gîndi la nora ei, așa cum o văzuse de multe ori, stînd nemișcată în fața oglinzii din hol. Barbara era incapabilă să treacă pe lîngă o oglindă fără să trăiască momentul de neclintire narcisistă, privirea aceea pierdută, calmă. Ce căuta? Prima cută la colțul ochilor, albastrul veștejit, un rid uscat al pielii, primele încrețituri ale gîtului care ar fi arătat cît de tranzitorie este această mult apreciată perfecțiune?

El continua să se plimbe neliniștit și să vorbească.

– Barbarei îi place să simtă că i se acordă atenție. Trebuie să admiteți acest aspect al actului sexual. Atenția specifică și intensă este recompensată. Are nevoie de bărbați care să o dorească. Nu ține foarte mult ca ei să o atingă. Dacă ar crede că am un amestec în moartea lui Paul, nu mi-ar mulțumi. Nu cred că m-ar ierta. În orice caz, nu m-ar apăra. Îmi pare rău. Am fost prea sincer. Dar cred că trebuia să vă spun.

– Da, trebuia să-mi spui. Pe cine ar apăra ea?

– Poate pe fratele ei, dar nu pentru mult timp, cred, și în orice caz nu cu prețul oricărui risc pentru ea însăși. Ei n-au fost niciodată prea apropiați.

– Nu i se va cere niciodată o loialitate de frate geamăn, zise ea sec. Dominic Swayne şi Mattie au fost aici, în această casă, toată seara trecută.

– Este varianta lui sau a ei?

– Îl acuzi de vreun amestec în moartea fiului meu?

– Sigur că nu. Ideea este ridicolă. Iar dacă Mattie afirmă că a fost cu ea, nu mă îndoiesc că aşa s-a întîmplat. Știm cu toţii că Mattie este un model de corectitudine. M-aţi întrebat dacă există vreo persoană pe care Barbara ar fi protejat-o, şi nu mă pot gîndi la altcineva. El se opri din plimbare şi se aşeză din nou pe scaun în faţa ei. Motivele pentru care mi-aţi telefonat... Mi-aţi spus că trebuie să vorbim depre două lucruri.

– Da. Aş vrea să fiu sigură că pruncul pe care îl poartă Barbara în pîntec este nepotul meu, nu bastardul dumitale.

Umerii i se contractară. Pentru o clipă, poate numai o secundă, rămase rigid privind în jos la mîinile lui încleştate. În liniştea care se lăsă, putea auzi tic-tacul ceasului. Apoi îşi ridică privirea. Era tot calm, dar mai palid.

– Nu există nici o îndoială în această privinţă. Nici o îndoială. Acum trei ani am făcut o vasectomie. Eu nu sînt bun de tată şi nu am dorit să devin ridicol în procese de paternitate. Vă pot spune numele chirurgului dacă vreţi dovezi. Este mai sigur aşa decît să vă bazaţi pe analiza sîngelui după naşterea lui.

– A lui?

– Da, este băiat. Barbara a făcut amniocenteză. Fiul dumneavoastră dorea un moştenitor şi va avea un moştenitor. Nu ştiaţi?

Ea rămase tăcută o clipă. Apoi spuse:

– Nu e un procedeu riscant pentru fetus, mai ales acum, la începutul sarcinii?

– Nu, nu cu tehnica cea nouă şi în mîinile unui expert. Am avut grijă să meargă la un expert. Nu, nu sînt eu acela. Nu sînt atît de nebun.

– Paul ştia de copil? întrebă ea.

– Barbara nu mi-a spus. Bănuiesc că nu. De fapt, de-abia a aflat și ea.

– De sarcină? Nu se poate.

– Nu, de sexul copilului. Am sunat-o și i-am spus ieri-dimineață. Dar este posibil ca Paul să fi bănuit că un copil este pe drum. Probabil că s-a întors la biserica aia să-i ceară lui Dumnezeu alte instrucțiuni.

Fu cuprinsă de o supărare atît de mare, încît nu putu să vorbească. Iar cînd reuși să articuleze, vocea îi era tremurătoare, ca a unei bătrîne neputincioase. Dar cuvintele, cel puțin, erau mușcătoare.

– N-ai putut niciodată să reziști, nici copil fiind, tentației de a amesteca vulgaritatea cu ceea ce credeai că înseamnă să fii spiritual. Nu știu ce anume i s-a întîmplat fiului meu în biserica aceea, dar i-a provocat moartea. Data viitoare cînd mai ai de gînd să faci glume ieftine, te rog să te gîndești la asta.

Vocea lui era la rîndu-i joasă și rece ca oțelul.

– Îmi pare rău. Am știut de la început că această conversație este o greșeală. Sîntem amîndoi prea șocați pentru a fi raționali. Și acum, vă rog să mă scuzați, cobor să o văd pe Barbara, înainte de a veni la ea poliția. Este singură, bănuiesc.

– După cîte știu eu, da. Anthony Farrel trebuie să vină nu peste mult timp. Am trimis după el la adresa de acasă de îndată ce am aflat vestea, dar trebuie să ajungă de la Winchester.

– Avocatul familiei? Să fie aici cînd sosește poliția nu va părea suspect? Ca o precauție necesară?

– Este prieten de familie și avocat. Este normal ca amîndouă să-l dorim prezent aici. Dar sînt mulțumită că discuți cu ea înainte de venirea lui. Spune-i să răspundă la întrebările lui Dalgliesh, dar să nu-i dea singură informații, nici o informație. Nu am motive să cred că poliția va adopta o imagine dramatică a ceea ce nu este, în cele din urmă, decît un banal adulter. Nu se vor aștepta ca ea să-l mărturisească, chiar dacă au aflat de el. Prea multă candoare este la fel de suspectă ca și prea puțină.

– Eraţi cu ea cînd v-a anunţat poliţia? o întrebă el.

– Nu poliţia a anunţat-o. Eu am făcut-o. Mi s-a părut mai bine din toate punctele de vedere. O femeie ofiţer, foarte competentă, mi-a spus mai întîi mie, apoi m-am dus singură să o văd pe Barbara. S-a purtat foarte bine. Barbara a ştiut întotdeauna care este emoţia adecvată pe care trebuie să o resimtă. Şi este o bună actriţă. A exersat destul. Ah, încă ceva. Spune-i să nu pomenească de copil. Este important.

– Dacă asta doriţi, dacă dumneavoastră credeţi că e înţelept... Ar putea ajuta să vorbim de sarcină. Ar fi mai delicaţi cu ea.

– Vor fi delicaţi. Nu vor trimite un prost.

Vorbeau ca nişte confederaţi, uniţi într-o conspiraţie precară pe care nici unul nu ar fi recunoscut-o. Avu o senzaţie fizică de dezgust la fel de concretă ca greaţa, şi odată cu ea fu cuprinsă de o stare de slăbiciune care o făcu să tremure în scaun. Fu imediat conştientă de prezenţa lui în preajmă-i, de degetele lui blînde, ferme, apăsîndu-i încheietura mîinii. Ştia că ar fi trebuit să-i respingă atingerea, dar acum era reconfortantă. Se lăsă pe spate, cu ochii închişi, pulsul îi deveni mai bun sub mîinile lui.

– Lady Ursula, ar trebui într-adevăr să vă vadă doctorul, zise el. Malcolm Hancock parcă se numeşte. Lăsaţi-mă să-l sun.

Ea refuză cu un gest.

– Mă simt bine. Nu pot să mai fac faţă încă unei persoane. Pînă vine poliţia, am nevoie să fiu singură.

Era o confesiune de slăbiciune pe care nu se aşteptase să o facă, nu lui şi nu într-un asemenea moment. El se îndreptă spre uşă. Cînd puse mîna pe clanţă, ea îl întrebă:

– Încă ceva. Ce ştii despre Theresa Nolan?

– Cred că nu mai mult decît dumneavoastră, probabil mai puţin. A lucrat la Pembroke Lodge doar patru săptămîni şi abia dacă am zărit-o. V-a îngrijit pe dumneavoastră, a locuit în această casă încă şase săptămîni. Iar cînd a venit la mine, era deja gravidă.

– Iar Diana Travers?

– Nimic, în afară de faptul că nu era atît de deșteaptă încît să nu mănînce prea mult, să nu bea prea mult și pe urmă să nu sară în Tamisa. După cum știți probabil, eu și Barbara am plecat de la restaurantul Lebăda Neagră înainte ca ea să se înece. Tăcu un moment, apoi spuse: Știu la ce vă gîndiți, articolul acela ridicol din *Paternoster Review*. Lady Ursula, îmi permiteti să vă dau un sfat? Moartea lui Paul, dacă a fost o crimă, este extrem de simplă. A lăsat pe cineva să intre în biserică, un hoț, alt nenorocit, un psihopat, și persoana aceea l-a ucis. Nu complicați moartea lui, care, Dumnezeu știe, e și așa suficient de hidoasă, punînd-o alături de alte tragedii ciudate, irelevante. Poliția va avea din ce să muște și fără acestea.

– Amîndouă sînt irelevante?

El nu răspunse la întrebare, în schimb spuse:

– Pe Sarah ați anunțat-o?

– Încă nu. Am încercat să-i telefonez de dimineață, dar nu a răspuns. Probabil ieșise să cumpere ziarul. Voi încerca din nou, de îndată ce pleci dumneata.

– Vreți să mă duc eu la ea? Este totuși fiica lui Paul. Va fi un șoc teribil pentru ea. N-ar trebui să afle de la poliție sau de la televizor.

– Așa ceva nu se va întîmpla. Dacă va fi nevoie, mă voi duce chiar eu la ea.

– Dar cine vă va conduce? Halliwell nu e liber miercurea?

– Există taxiuri.

Îi displăcea modul în care el părea să preia inițiativa, insinuîndu-se în familie cu aceeași viclenie cu care o mai făcuse o dată, la Oxford. Apoi, din nou, își reproșă nedreptatea. Niciodată nu fusese peste măsură de drăguț.

– I-ar trebui timp să se pregătească înainte de a veni la ea poliția, zise el.

„Timp pentru ce? se întrebă ea. Să se prefacă, decent, că îi pasă?“ Dar nu răspunse. Deodată, dori atît de mult ca el să plece, încît cu greu se abținu să nu-l dea afară. În schimb, îi întinse

mîna. El se înclină, o luă în propria mînă și o ridică să i-o sărute. Gestul, teatral și ridicol, o descumpăni, dar nu o dezgustă. După plecarea lui, își privi degetele subțiri, pline de inele, încheieturile îngroșate de vîrstă, pe care se așezaseră o clipă buzele lui. Era gestul acesta un tribut plătit unei femei bătrîne care înfruntă cu demnitate și curaj o ultimă tragedie? Sau fusese ceva mai subtil, un angajament că, în ciuda multor lucruri, erau aliați, că el înțelegea prioritățile ei, pe care avea să le considere și ale lui?

8

Dalgliesh își aminti că un chirurg îi spusese odată că Miles Kynaston promitea să devină un diagnostician strălucitor, dar că renunțase la medicina generală pentru patologie judiciară, deoarece nu mai suporta să vadă suferință omenească. Chirurgul vorbise cu condescendență amuzată, ca și cînd ar fi trădat nefericita slăbiciune a unui coleg, observat pe ascuns, defect pe care o persoană mai experimentată l-ar fi detectat înainte să înceapă cariera medicală sau cu care s-ar fi împăcat înaintea anului doi. Putea fi un adevăr aici; Kynaston se ținuse de cuvînt, dar acum își aplica îndemînarea de diagnostician pe cadavrele liniștite, ale căror ochi nu-l puteau implora să le dea speranță, ale căror voci nu mai puteau să strige. Cu siguranță, avea o chemare pentru moarte. Nimic legat de ea nu-l perturba; murdăria, mirosul, capcanele ei bizare. Spre deosebire de majoritatea medicilor, o privea nu ca pe dușmanul final, ci ca pe o enigmă fascinantă, fiecare cadavru, pe care îl studia cu aceeași concentrare cu care, cîndva, își observase probabil pacienții în viață, era o nouă dovadă care putea, dacă era interpretată corect, să-l aducă mai aproape de miezul misterului.

Dalgliesh îl respecta mai mult decît pe toți patologii cu care lucrase. Venea prompt cînd era chemat și la fel de prompt elabora raportul unei autopsii. Nu practica glumele morbide, crude,

pe care le făceau unii dintre colegii lui pentru a-și susține reputația în societate; oaspeții la cină se știau scutiți de anecdotele de prost gust despre cuțite de scobit și rinichi lipsă. Iar mai presus de toate acestea, era foarte eficient în boxa martorilor, pentru unii, prea bun. Dalgliesh își amintea comentariul amar al unui avocat al apărării după pronunțarea verdictului de vinovăție: „Kynaston este periculos pentru că devine infailibil în fața juraților. Nu ne trebuie un al doilea Spilsbury".

El nu pierdea niciodată timpul. În timp ce îl salută pe Dalgliesh, își trase mănușile fine de cauciuc pe mîinile cu degete boante care arătau nefiresc de albe, aproape lipsite de sînge. Era înalt, cu o constituție solidă, și dădea impresia de stîngăcie înainte de a-l vedea la lucru într-un spațiu închis, unde părea că fizicul lui se contractă și devine compact, chiar grațios, mișcîndu-se în jurul cadavrului cu ușurință și precizie de felină. Avea o față pungită, părul negru se retrăsese de pe o frunte pătată, buza superioară, prelungă, pe o curbă de precizia unui arc, ochii mari, cu pleoape grele, negri și foarte strălucitori dădeau feței aerul de inteligență sardonică, plină de umor. Acum se ghemuise, ca o broască, lîngă cadavrul lui Berowne, mînile atîrnîndu-i la întîmplare în față, parcă lipsite de vlagă. Examina rănile de la gît cu o concentrare extraordinară, dar nu încercă să atingă cadavrul, în afara unei ușoare treceri a degetelor pe ceafă, ca o mîngîiere. Apoi spuse:

– Cine sînt?

– Sir Paul Berowne, fost membru în parlament, de puțină vreme ministru, și un vagabond, Harry Mack.

– La prima vedere, crimă urmată de sinucidere. Tăieturile sînt ca la carte; două relativ superficiale, de la stînga la dreapta, apoi una deasupra, rapidă, adîncă, a secționat artera. Și briciul la îndemînă. Cum spuneam, aparent clar. Poate prea clar?

– Așa m-am gîndit și eu, aprobă Dalgliesh.

Kynaston păși vioi pe covor spre Harry, ezitînd pe vîrful degetelor, ca un dansator neexperimentat.

– O tăietură. Suficientă. Tot de la stînga la dreapta. Ceea ce înseamnă că Berowne, dacă el a fost, stătea în spatele lui.

– Atunci de ce mîneca dreaptă a cămășii lui Berowne nu este înmuiată în sînge? Bine, este foarte mînjită, cu sîngele lui, sau al lui Harry, sau al ambilor. Dar, dacă l-ar fi ucis pe Harry, ne-am aştepta să fie mult mai murdară, nu?

– Nu dacă mai întîi și-a suflecat mîneca și l-a apucat din spate.

– Apoi și-a lăsat-o din nou în jos înainte de a-și tăia singur gîtul? Foarte puțin probabil.

– Laboratorul poate identifica sîngele lui Harry sau ceea ce pare a fi sîngele lui Harry pe cămașa lui Berowne, precum și propriul lui sînge, îl lămuri Kynaston. Se pare că nu există urme între cele două cadavre.

– Cei de la laborator au studiat covorul cu lampa cu fibre optice. Trebuie să obțină ceva. Există o urmă perceptibilă sub jacheta lui Harry și ceva care pare a fi tot sînge, imediat deasupra ei.

Ridică un colț. Amîndoi priviră pata de pe covor, fără un cuvînt. Apoi Dalgliesh spuse:

– Am descoperit-o sub jachetă. Ceea ce înseamnă că era acolo înainte ca Harry să cadă. Dacă se dovedește a fi sîngele lui Berowne, atunci el a murit primul, numai dacă nu cumva s-a luptat să ajungă la Harry după ce și-a făcut una sau două tăieturi superficiale la propriul gît. Ca teorie, mi se pare absurdă. Dacă Harry l-ar fi găsit tocmai cînd era pe cale să-și taie gîtul, cum l-ar fi putut opri? Sau de ce să-l fi omorît Berowne și pe el? Este posibil, din punct de vedere medical?

Kynaston îl privi. Amîndoi înțelegeau importanța întrebării.

– Aş spune că da, după prima tăietură superficială.

– Ar mai fi avut încă forța să-l omoare pe Harry?

– Cu propriul gît parțial tăiat? Repet, după prima tăietură superficială mai putem încă lua în considerație această posibilitate. Ar fi fost într-o stare de excitație maximă, să nu uităm.

Este uluitor ce puteri își adună oamenii. Noi presupunem că era pe cale să se sinucidă. Este un moment cînd omul numai rațional nu poate fi. Totuși, nu pot fi sigur. Nimeni n-ar putea. Ceri imposibilul, Adam.

– Mă tem că da. Dar prea este totul în ordine.

– Poate vrei numai să crezi că este în ordine. Ce părere ai?

– După poziția corpului, ar fi putut sta pe marginea patului. Dacă presupunem că a fost ucis, că ucigașul s-a dus mai întîi la bucătărie, de acolo s-ar fi putut strecura fără zgomot să-l atace pe Berowne pe la spate. O lovitură, o sfoară strînsă în jurul gîtului fac prima tăietură. Celelalte, cele care trebuiau să sugereze o tentativă sinucigașă, ar fi putut urma după aceea. Atunci, să căutăm o urmă sub tăieturi sau o umflătură în spatele capului.

– Există o umflătură, dar este mică, răspunse Kynaston. S-ar putea datora căderii corpului. Vom afla mai multe la autopsie.

– Mai există și a doua teorie, aceea că ucigașul l-a doborît cu o lovitură întîi, apoi s-a dus la bucătărie să se dezbrace și s-a întors să-i taie gîtul, înainte ca Berowne să-și fi revenit. Dar în cazul acesta apar mai multe obiecții: ucigașul ar fi trebuit să-și calculeze lovitura cu mare grijă și, oricum, ar fi lăsat mai mult decît un cucui mic.

– Totuși, ridică mai puține obiecții decît prima teorie, aceea că a venit înăuntru pe jumătate dezbrăcat și înarmat cu un brici; apoi nu există semne evidente că Berowne ar fi opus vreo rezistență.

– Ar fi putut fi luat prin surprindere. El s-ar fi așteptat ca oaspetele său să se întoarcă prin ușa de la bucătărie. Dar dacă el a mers în vîrful picioarelor prin galerie și a intrat pe ușa principală? Dată fiind poziția corpului, aceasta ar fi cea mai bună teorie.

– Atunci, presupui că totul a fost premeditat? întrebă Kynaston. Că ucigașul știa că va avea briciul la îndemînă?

– Da, dacă Berowne a fost ucis, atunci crima a fost premeditată. Teoretizez înainte de a cunoaște faptele, un păcat de neiertat. Orice s-ar fi întîmplat, ceva a fost ticluit, Miles. Totul este prea evident, prea clar.

– Termin examinarea preliminară şi pe urmă poţi să-i iei. În mod normal, ar trebui să fac autopsia mîine-dimineaţă la prima oră, dar nu mă aşteaptă la spital decît luni dimineaţă, iar camera de autopsie este ocupată pînă după-amiază. O pot face la trei şi jumătate, cel mai devreme. E bine pentru oamenii tăi?

– Pentru cei de la laborator nu pot să-ţi spun. Pentru noi, cu cît mai repede, cu atît mai bine.

Ceva din vocea lui îl alertă pe Kynaston.

– L-ai cunoscut? întrebă acesta.

Dalgliesh gîndi că problema va apărea iar, şi iar. „Îl cunoşteai. Eşti implicat emoţional. Nu vrei să accepţi că era nebun, că s-a sinucis, că a comis o crimă."

– Da, l-am cunoscut puţin, am stat unul în faţa celuilalt la o şedinţă, răspunse el.

Cuvintele i se păreau false, o mică înşelătorie.

– Da, l-am cunoscut.

– Ce căuta aici?

– Avusese în încăperea asta un fel de experienţă cvasimistică. Poate dorea să o retrăiască. Aranjase cu preotul să-şi petreacă noaptea aici. Nu a dat nici o explicaţie.

– Şi Harry?

– S-ar părea că Berowne l-a adus înăuntru. Probabil că l-a găsit dormind sub portal. Se pare că Harry nu suporta să fie în compania altor oameni. Avem dovezi că voia să doarmă la celălalt capăt al galeriei, în sacristia mare.

Kynaston dădu afirmativ din cap şi se apucă de treabă. Dalgliesh îl lăsă cu ale lui şi ieşi în galerie. Îl stînjenea ca şi cînd ar fi fost o exhibiţie să asiste la această violare a orificiilor corpului omenesc, preliminară brutalităţii ştiinţifice care avea să urmeze. Se întreba de fiecare dată de ce consideră aceste operaţiuni mai ofensatoare, mai macabre decît autopsia propriu-zisă. Poate pentru că decesul survenise de foarte puţin timp şi uneori corpul nu apuca să se răcească. O persoană superstiţioasă s-ar fi temut că spiritul, eliberat de aşa puţină vreme, ar mai fi putut pluti încă

în preajmă, indignat de insulta adusă trupului părăsit, atît de vulnerabil. Pînă cînd Kynaston nu-și termina treaba, el nu mai avea nimic de făcut. Constată cu surprindere că era obosit. De obicei, pe parcursul unei investigații, simțea oboseala mai tîrziu, atunci cînd ajungea să muncească șaisprezece ore pe zi, dar această greutate timpurie, senzația de cheltuială fizică și intelectuală era cu totul nouă. Se întrebă dacă era un prim semn al vîrstei sau poate încă un indiciu că acest caz era diferit.

Se întoarse în biserică și se așeză pe un scaun în fața statuii Fecioarei Maria. Biserica uriașă era acum goală. Părintele Barnes plecase acasă, condus de un polițist. Fusese de mare ajutor în privința cănii pe care o identificase cu ușurință ca fiind cea pe care Harry o avea cu el cînd îl găseau dormind sub portal. Încercase să-i ajute și cu tamponul de sugativă, îl privise cu o concentrare aproape dureroasă înainte de a spune că, după părerea lui, petele negre nu fuseseră acolo ultima oară cînd îl văzuse, luni după-amiază. Dar nu putea fi sigur. În timpul ședinței scosese o foaie de hîrtie din birou și încercase să ia notițe. Acoperise astfel sugativa, așa că nu o zărise decît cîteva secunde. Dar, pe cît își putea aminti, urmele negre nu fuseseră acolo.

Dalgliesh era recunoscător pentru aceste minute de contemplare liniștită. Mirosul de tămîie părea mai puternic, dar în același timp încărcat cu un altul mai grețos, mai sinistru, iar tăcerea nu era absolută. Auzi în spate zgomot de pași și o voce ridicată, calmă, încrezătoare, lipsită de grabă, în timp ce specialiștii lucrau dincolo de grilaj. Zgomotele păreau foarte îndepărtate, dar totuși distincte, iar el avu senzația unei activități secrete, intense, sinistre, ca rosătura șoarecilor pe dedesubtul unui lambriu. Știa că nu peste multă vreme cele două cadavre aveau să fie ambalate în folie de plastic. Covorul urma să fie împăturit cu grijă pentru a-i conserva petele de sînge, mai ales pata aceea importantă. Obiectele de la locul crimei, împachetate și etichetate, aveau să fie transportate la mașini; briciul, firimiturile de pîine și de brînză din camera mare, fibrele din îmbrăcămintea lui

Harry, capătul acela unic de chibrit ars. Pentru moment, jurnalul rămînea la el. Îi trebuia la Campden Hill Square.

La picioarele statuii Fecioarei cu Pruncul se afla un sfeşnic de alamă cu trei rînduri de orificii pentru lumînări, înfundate, cu vîrfurile fitilelor arse adîncite în ramele lor de ceară. Cu un gest mecanic, căută în buzunar o monedă de zece penny şi o lăsă să cadă în cutie. Zgomotul fu nefiresc de puternic. Aproape că se aştepta să o audă pe Kate sau pe Massingham apropiindu-se, urmărind fără o vorbă, dar cu o privire intensă, gestului lui atipic, de prostie sentimentală. O cutie de chibrituri zăcea într-un suport de alamă, prins cu lanț de rama sfeșnicului asemănător celui din spatele bisericii. Luă una din lumînările mici, aprinse un chibrit și îl apropie de fitil. I se păru că trece o veşnicie pînă reuși să-l aprindă. Apoi lumînarea începu să ardă calm, cu flacără limpede, neșovăielnică. O înfipse drept, într-unul dintre lăcașuri, apoi se așeză și privi flacăra, lăsînd-o să-i pătrundă în memorie.

9

Trecuse un an, dar părea mult mai mult. Participau amîndoi la un seminar de condamnări judiciare, la o universitate din nord, Berowne pentru a-l deschide oficial cu un discurs, Dalgliesh pentru a reprezenta interesele poliției; călătoriseră amîndoi cu trenul, în acelaşi compartiment de clasa întîi. În prima oră de drum, Berowne și secretara lui particulară se ocupaseră de hîrtii oficiale, în timp ce Dalgliesh, după ce-și trecuse în revistă însemnările din agendă, se apucase să repete *Cum trăim acum* de Trollope. După ce așezase și ultima filă în servietă, Berowne îl privise cu aerul că ar fi vrut să stea de vorbă. Tînăra secretară, cu un tact care avea să-i slujească să rămînă în vîrful piramidei, spusese că vrea să ia o gustare dacă ministrul nu avea nimic împotrivă și dispăruse. Au stat de vorbă cîteva ore.

Privind înapoi spre acele momente, Dalgliesh era încă uimit de sinceritatea lui Berowne. Ca şi cînd călătoria cu trenul, compartimentul intim și demodat în care se găseau, lipsa întreruperilor și a tiraniei telefonului, sentimentul palpabil al trecerii timpului, anihilat sub zgomotul roţilor de tren, care nu trebuia explicat – toate, la un loc, parcă i-ar fi eliberat pe amîndoi de precauţia care devenise o parte atît de mare din viaţa lor, încît nu-i mai simţeau greutatea, dar pe care, acum, o lăsaseră să le alunece de pe umeri. Amîndoi erau oameni singuratici. Nici unul nu avea nevoie de camaraderia masculină a unui club, a terenului de golf, a localului ori a parcului, pe care colegii lor o resimţeau pentru a le înveseli ori susţine viaţa supraîncărcată.

Berowne vorbise spasmodic la început, apoi cu mai multă ușurință, și, în cele din urmă, cu prietenie. De la subiectele unei conversații obișnuite – cărți, spectacole recente de teatru, cunoştinţe comune –, continuase să vorbească despre el însuşi. Amîndoi se aplecaseră înainte, cu mîinile ușor împreunate. Pentru un alt pasager care i-ar fi privit în treacăt, arătau, probabil, ca doi penitenţi într-o confesiune în care își iartă reciproc păcatele. Berowne nu se aşteptase la confidenţe reciproce, indiscreţie schimbată pe indiscreție. El vorbea, Dalgliesh asculta. Dalgliesh ştia că nici un politician nu ar fi vorbit cu atîta ușurință dacă nu ar fi avut o încredere absolută în discreția ascultătorului. Nu putea să nu se simtă flatat. Îl respectase întotdeauna pe Berowne; acum îl trata cu căldură și privea cu destulă sinceritate propriile reacţii pentru a înțelege de ce Berowne îi vorbea despre familie.

– Nu sîntem o familie distinsă, doar una veche. Străbunicul meu a pierdut o avere deoarece a fost fascinat de un subiect pentru care nu avea nici un pic de talent – finanţele. Cineva îi spusese că poţi face bani cumpărînd cînd acțiunile scad și vînzînd cînd au crescut. O regulă destul de simplă, care s-a imprimat în mintea lui nu prea dezvoltată, cu forța unei inspirații divine. Nu avea nici o dificultate în a urma primul dintre precepte. Problema era că niciodată nu găsea ocazia să-l urmeze şi pe cel de

al doilea. Era un geniu cînd era vorba să descopere oameni care pierd. La fel a fost și tatăl lui. Cu diferența că aceia care pierdeau aveau patru picioare. Cu toate acestea, îi sînt recunoscător străbunicului meu. Înainte de a-și pierde banii, a avut inspirația de a-l pune pe John Soane să proiecteze casa din Campden Hill Square. Vă interesează arhitectura, nu-i așa? Mi-ar plăcea să o vedeți cînd veți avea cîteva ore libere. Măcar atît merită. După părerea mea este mult mai interesantă decît muzeul Soane din Lincoln's Inn Fields; un neoclasicism pervers, cred că i-am putea spune. O găsesc satisfăcătoare, cel puțin din punct de vedere arhitectural. Nu sînt sigur însă că nu este o casă din cele care te îmbie mai mult să o admiri și mai puțin să o locuiești.

Dalgliesh se mirase că Berowne cunoștea pasiunea lui pentru arhitectură. Explicația putea fi că-i citea poeziile. Unui poet îi poate displăcea profund să discute despre versurile lui, dar să afle că i le-a citit cineva nu-l poate deranja niciodată.

Acum, așezat cu picioarele întinse pe un scaun prea scund pentru a fi comod înălțimii lui de un metru optzeci și cinci, cu privirea fixată pe lumînarea de spermanțet, care ardea nestînjenită în nemișcarea încărcată de tămîie, auzea din nou tonul încordat, autodisprețuitor, cu care Berowne îi explicase de ce renunțase la avocatură.

– Lucruri tare ciudate stabilesc de ce și cînd omul ia o asemenea decizie. Cred că eu înțelesesem că a trimite oamenii la închisoare nu era ceva care să mă pasioneze pentru tot restul vieții. Iar să pledezi numai pentru apărare este o opțiune prea ușoară. Niciodată nu am putut crede cu toată convingerea că un client este nevinovat pentru că eu sau avocatul meu de instrucție luasem toate măsurile ca el să nu mărturisească nimic. Cînd ajungi cam a treia oară să vezi că individul care a comis un viol pleacă de la tribunal în libertate pentru că tu ai fost mai deștept decît avocatul acuzării, îți piere gustul victoriei. Aceasta este explicația simplă. Cred că totuși nu aș fi ajuns aici dacă nu aș fi pierdut un proces important, important pentru mine, în orice caz. Nu

cred că-ți aduci aminte – Percy Matlock. Îl ucisese pe amantul soției sale. Nu era un caz prea dificil, și am fost sigur că-l voi scoate cu omor fără premeditare. Chiar și pentru verdictul acesta mai puțin sever, existau o mulțime de circumstanțe atenuante. Dar nu m-am pregătit suficient de bine. Cred că nu mi-am dat seama că era necesar. Pe vremea aceea eram destul de arogant. Dar nu a fost numai atît. Mai eram și foarte îndrăgostit, una din acele aventuri care par a avea o importanță copleșitoare, dar care, după ce au trecut, te fac să te întrebi dacă nu ai fost cumva bolnav. Nu acordam cazului importanța cuvenită. Matlock a fost condamnat pentru crimă și a murit în închisoare. Avea un copil, o fată. Condamnarea tatălui a distrus bruma de echilibru pe care reușise să și-o clădească și, după ce a ieșit din spitalul de psihiatrie, a venit la mine, iar eu i-am dat o slujbă. Încă mai face menajul pentru mama mea. Nu cred că ar putea munci altceva, biata fată. Așa că trăiesc avînd permanent alături amintirea stînjenitoare a prostiei și a eșecului, ceea ce, fără îndoială, îmi face bine. Faptul că fata îmi este recunoscătoare, devotată, cum se spune de obicei, nu mă ajută prea mult.

Apoi continuase să vorbească despre fratele lui, omorît cu cinci ani în urmă în Irlanda de Nord.

– Titlul mi-a rămas mie după moartea lui. Cele mai multe dintre lucrurile pe care mă așteptam să le prețuiesc în viață au ajuns la mine prin moarte. Nu spusese, își amintea Dalgliesh, „lucrurile pe care le prețuiesc“, ci „lucrurile pe care mă așteptam să le prețuiesc“.

Peste mireasma atotpătrunzătoare a tămîiei, simțea mirosul de lumînare. Se ridică din scaun, lăsînd-o să ardă, flacăra galbenă pătînd aerul; străbătu naosul pînă la grilaj și merse în partea din spate a bisericii.

În camera clopotelor, Ferris își instalase masa metalică pentru obiectele ridicate de la locul crimei, pe care le întinsese în ordine, ambalate în pungi de plastic și etichetate. Acum se dăduse un pas mai în spate și le admira cu un aer ușor nerăbdător, de

proprietate, ca un vînzător în bazarul bisericii, care se întreabă dacă și-a expus marfa suficient de atrăgător. Într-adevăr, înnobilate în acest fel, etichetate, aceste lucruri diverse, obișnuite căpătaseră aproape importanța unor obiecte de ritual; pantofii, din care unul cu urma de noroi în spatele tocului, cupa murdară, tamponul de sugativă cu zigzagul de semne moarte trase de mîini moarte, jurnalul, resturile de la ultima masă servită de Harry Mack, briciul închis şi trusa, aşezate în mijlocul mesei, obiectul-trofeu – briciul deschis cu care fuseseră tăiate gîturile celor doi, cu rama şi mînerul de os, încleiate de sînge.

– Ceva interesant? întrebă Dalgliesh.

– Jurnalul, domnule.

Făcu un gest gata să-l scoată din pachet.

– Lasă-l. Povesteşte-mi numai.

– Este vorba despre ultima pagină. Arată ca şi cînd tot ce era scris în ultimele două luni a fost rupt şi ars separat, apoi tot caietul a fost aruncat în foc. Numai coperta este semnată. Pe ultima filă sînt calendarele pentru anul trecut şi pentru următorul. Nu există urme de ardere, dar partea de sus lipseşte. Cineva a rupt pagina în două. Cred că ar fi putut-o răsuci să o folosească pentru a aprinde focul aducînd flacăra de la boilerul cu gaze.

Dalgliesh ridică punga în care se aflau pantofii.

– Se poate, zise el.

Dar i se părea puţin probabil. Pentru un criminal grăbit, şi criminalul acesta fusese într-advăr grăbit, ar fi fost un mijloc anevoios şi nesigur de a aduce o flacără. Dacă venise fără chibrituri sau fără brichetă, cel mai uşor i-ar fi fost să ia cutia din suportul de alamă fixat cu lanţ de arzător. Răsuci pantofii în mînă şi spuse:

– Făcuţi manual. Există extravaganţe greu de înţeles. Vîrfurile sînt încă lustruite, lateralele şi tocurile sînt uzate şi cam murdare. Arată de parcă ar fi fost spălaţi. Iar în părţile laterale şi sub tocul stîng a mai rămas noroi. Laboratorul va găsi probabil urme că au fost răzuiţi.

Se gîndi că nu erau pantofii pe care te-ai fi așteptat să-i găsești la un om care și-a petrecut ziua în Londra, doar dacă nu umblase prin parcuri sau pe cărarea din lungul canalului. Dar nu ar fi putut merge așa pînă la St. Matthew; nu erau urme că și-ar fi curățat pantofii undeva în biserică. Dar acum, din nou, teoretiza înainte de a cunoaște faptele. Puteau spera că vor afla mai tîrziu unde își petrecuse Berowne ultima zi pe pămînt.

Kate Miskin apăru în prag.

– Doctorul Kynaston a terminat, domnule. Sînt pregătiți să ridice cadavrele.

10

Massingham se așteptase ca Darren să locuiască într-unul dintre imobilele cu mai multe etaje construite de administrație în Paddington. Dar adresa pe care i-o smulsese în cele din urmă se afla pe o stradă scurtă și îngustă, care se desprindea din Esgware Road, o enclavă de cafenele ieftine, lipsite de eleganță, ținute mai ales de asiatici și greci. Intrînd pe stradă, Massingham constată cu nu-i era cu totul străină, mai fusese aici. Pe această stradă, el și bătrînul George Percival descoperiseră două excelente magazine de semipreparate, pe vremea cînd erau sergenți la divizie. Își aminti pînă și numele exotice, pînă atunci uitate: Alu Ghobi, Sag Bhajee. Locul se schimbase prea puțin de atunci, o stradă unde oamenii își vedeau de treburile lor, mai ales aceea de a furniza semenilor feluri de mîncare remarcabile pentru calitatea lor și prețul scăzut. Deși era dimineață, cel mai liniștit moment al zilei, aerul era deja plin de mirosuri de curry și mirodenii care îi aminteau lui Massingham că trecuseră cîteva ore bune de la micul dejun și nu se știa cînd va putea să ia prînzul.

Exista un singur restaurant, o clădire victoriană înaltă și îngustă, înghesuită între un magazin chinezesc de feluri gata

preparate și o cafenea, Tandoori, local întunecos și neospitalier, cu un scris lăbărțat pe vitrină, anunțînd un arogant specific englezesc: „Chiftele cu coleașă“, „Friptură rece cu varză sau legume“ și „Friptură în aluat“. Între restaurant și cafenea se afla o ușă mică, cu o singură sonerie și o plăcuță pe care scria: „Arlene“. Darren se opri, scoase o cheie dintr-o latură a pantofilor lui sport, din pînză, și o introduse în broască. Massingham urcă împreună cu el pe scara îngustă, fără covor. La capătul ei întrebă:

– Unde-i mama ta?

Fără să vorbească, puștiul arătă spre o ușă la stînga. Massingham ciocăni delicat și, cum nu primi nici un răspuns, deschise.

Perdelele erau trase, dar erau subțiri, necăptușite; în lumina slabă, putu să-și dea seama că încăperea era extrem de dezordonată. O femeie stătea întinsă pe pat. Se îndreptă spre ea, întinse mîna, găsi întrerupătorul deasupra patului și aprinse lumina. Auzind zgomotul, femeia scoase un mormăit, dar nu se mișcă. Stătea întinsă pe spate, goală pe sub un capot subțire din care ieșise un sîn cu vinișoare albastre, atîrnînd ca o meduză tremurătoare peste satinul roz. O linie subțire de ruj contura gura întredeschisă, umedă, din care cursese un clăbuc de salivă. Sforăia încet, cu sunete slabe, guturale, ca și cînd ar fi avut flegmă în gît. Avea sprîncenele pensate după moda anilor treizeci, în arce subțiri mult deasupra liniei naturale. Ele dădeau figurii, chiar și în somn, un aer de clovn surprins, sporit încă de cercurile roșii din obraji. Pe un scaun, lîngă pat, zăcea un borcan mare de vaselină, cu capacul desfăcut, atîrnînd de marginea de cauciuc. Pe spătarul scaunului și pe jos, hainele erau aruncate în dezordine, iar dulapul cu sertare, care servea și de toaletă, sub oglinda ovală, era plin deasupra cu sticle, pahare murdare, borcane cu dresuri și pachețele de tampoane. Așezat stingher în tot acest talmeș-balmeș, se afla și un borcan de marmeladă în care rămăsese încă legat cu un șnur de cauciuc un

buchet de frezii a căror dulceață delicată se pierdea în mirosul de sex, parfum și whisky.

– Ea e mama ta? întrebă Massingham.

Voia să întrebe: „Deseori e în starea asta?“, dar trase copilul afară și închise ușa. Niciodată nu-i plăcuse să interogheze un copil despre părinții lui și nu-și propunea să o facă tocmai acum. Era o tragedie destul de frecventă, dar era de competență Biroului pentru Minori, nu a lui. Cu cît unul dintre ofițerii acestuia soseau mai repede, cu atît era mai bine. Se frămînta cu gîndul că Kate ajunsese înapoi la locul crimei și simți un val de nemulțumire că Dalgliesh îl implicase în această încurcătură irelevantă.

– Tu unde dormi, Darren?

Era o încăpere foarte mică, aproape cît o cutie de chibrituri, cu un singur geam. Sub acesta se afla un pătuț acoperit cu o pătură maro, de campanie, iar alături, un scaun pe care o colecție de obiecte fusese ordonat aranjată. Erau acolo macheta unei locomotive cu abur, o cupolă de sticlă care, dacă era scuturată, producea ninsoare, două mașini de curse, trei bucăți mari de marmură cu vine colorate și încă un borcan de marmeladă, acesta sprijinind un buchet de trandafiri, ale căror flori îndoiau deja tija lungă, fără ghimpi. Un scrin vechi, singura piesă de mobilier care mai exista în odaie, era încărcat cu un teanc de obiecte diferite, cămăși încă nescoase din ambalajul transparent, lenjerie feminină, cravate de mătase, conserve de somon sau fasole gătită, supe, un pachet de șuncă și unul de limbă, trei truse pentru construit bărci, cîteva rujuri, o cutie cu soldăței de jucărie, trei pachete cu arome ieftine.

Massingham era polițist de prea multă vreme ca să fie ușor de impresionat. Dar unele ofense cum erau cruzimea față de copii sau animale, crimele violente împotriva bătrînilor vulnerabili puteau încă să aprindă în mod spectaculos temperamentul moștenit de Massingham, care, nu numai o dată, îi dusese pe strămoșii lui la duel sau la Curtea Marțială. El învățase însă să

se stăpînească. Dar acum, văzînd cu ochi supăraţi această cameră de copil cu ordinea ei patetică, cu micile ei bucurii, cu unicul borcan de flori despre care bănuia că le aranjase copilul singur, fu cuprins de o furie neputincioasă împotriva tîrîturii de dincolo.

– Ai furat toate astea, Darren? îl întrebă el

Darren tăcu, dar confirmă cu un semn din cap.

– Amice, ai dat de bucluc.

Copilul se aşeză pe marginea patului. Două lacrimi i se prelinseră pe obraji, îşi trase nasul și oftă din pieptul lui îngust. Deodată strigă:

– Nu merg la nici una dintre casele de copii, nu merg! Nu merg!

– Nu mai plînge, se grăbi Massingham să spună, neputînd suporta lacrimile, dornic să plece de acolo cît mai repede. Doamne, de ce-l băgase AD-ul în toate astea? Prins între milă, furie și nerăbdarea de a se întoarce cît mai repede la treaba lui, repetă mai aspru: Nu mai plînge!

Ceva sunase imperativ în vocea lui. Darren își înecă sughiţurile, deși lacrimile continuau să-i curgă. Massingham rosti mai blînd:

– Cine a vorbit despre casele de copii? Uite, am să sun la Biroul pentru Minori. Va veni cineva să aibă grijă de tine. Probabil o asistentă, o să-ţi placă. Faţa lui Darren căpătă imediat o expresie de scepticism vioi care, în alte condiţii, l-ar fi amuzat pe Massingham. Băiatul privi în sus spre el și spuse:

– De ce nu pot merge la domnişoara Wharton?

„Chiar așa, de ce nu“, gîndi Massingham. Bietul bastard părea cu adevărat atașat de ea. Două făpturi părăsite care se sprijină una pe alta.

– Nu știu dacă se poate. Așteaptă aici. Mă întorc.

Privi la ceas. Trebuia să rămînă, bineînţeles, pînă la sosirea asistentei de la Biroul pentru Minori, dar nu putea să dureze prea mult, iar pînă atunci, AD-ul ar fi putut obţine măcar un răspuns

la întrebarea lui. Acum știa ce-l frămîntase pe Darren, ce ascundea el. Cel puțin unul dintre mistere, unul mic, fusese lămurit. AD-ul se putea liniști, concentrîndu-se mai departe asupra anchetei. Cu puțin noroc, și el putea face la fel.

11

Predecesorul părintelui Barnes, părintele Kendrick, nu putuse nici el să facă prea mult pentru casa parohială de la St. Matthew. Aceasta ocupa colțul de la St. Matthew's Court, un ansamblu de cărămidă roșie, cu trei etaje, lipsit de distincție, care adăpostea mai multe apartamente și se învecina cu Harrow Street. După război, consiliul parohial decisese că imobilul victorian existent era greu de administrat și neeconomicos, și a vîndut locul unui constructor, cu condiția ca acesta să ridice o căsuță cu parter și un etaj, care să rămînă în veci locuința parohului. Era singura căsuță din complexul de clădiri, dar nu se deosebea cu nimic de restul apartamentelor, cu ferestrele lor meschine și de camerele mici, prost proporționate. La început, apartamentele fuseseră închiriate unor persoane alese cu grijă, încercînd să se păstreze amenajările modeste: pătratul de gazon de la marginea străzii, cele două straturi de trandafiri, ghivecele cu flori de la ferestre și balcoane. Dar ansamblul, ca și altele de același fel, a avut o istorie frămîntată. Prima companie căreia îi aparținuse intrase în lichidare și îl vînduse alteia care, la rîndul ei, îl vînduse celei de a treia. Spre nemulțumirea generală, chiriile au crescut, dar tot nu erau suficiente pentru a acoperi întreținerea unei construcții prost executate; apoi erau veșnicele discuții în contradictoriu dintre chiriași și proprietari. Numai căsuța care aparținea bisericii era bine întreținută, cele două rînduri de ferestre albe așezînd o emblemă nepotrivită de respectabilitate față de restul pereților cu vopseaua scorojită, cu ramele ferestrelor stricate.

Chiriașilor inițiali le luaseră locul cei aflați în trecere prin oraș, tinerii peripatetici care locuiau cîte trei într-o cameră, mame necăsătorite care trăiau din asigurarea socială, studenți străini; un amestec rasial care, ca într-un caleidoscop uman, își schimba permanent culorile. Cei puțini care obișnuiau să meargă la biserică se împăcau mai bine cu părintele Donovan de la biserica St. Anthony, cu decorurile ei metalice, procesiunile carnavalești și, în general, bonomia interrasială. Nici unul dintre ei nu bătuse vreodată la ușa părintelui Barnes. Ei priveau cu ochi atenți, dar lipsiți de expresie, sosirile și plecările lui, aproape furișe. El era la fel de anacronic la St. Matthew's Court, ca biserica pe care o reprezenta.

Îl însoțise înapoi la vicariat, un polițist în uniformă obișnuită, nu unul care lucra îndeaproape cu comandantul Dalgliesh, ci un om mai în vîrstă, cu umeri lați, apatic, de un calm reconfortant, care îi vorbise cu un ușor accent provincial pe care nu-l putea recunoaște, dar care, era convins, nu era local. Îi spuse că era de la gara din Harrow Road, dar că fusese transferat acolo de puțină vreme, de la West End Central. Așteptă pînă ce părintele Barnes deschise ușa principală, apoi intră după el și se oferi să facă un ceai, băutura englezească specifică împotriva dezastrului, durerii, șocului. Dacă neglijența bucătăriei victoriene, prost echipate, îl surprinse, nu suflă o vorbă. Făcuse el ceaiuri și în locuri mai rele. Cînd părintele Barnes repetă că se simțea bine și că doamna McBride, menajera, trebuia să sosească la zece și jumătate, el n-a mai insistat. Înainte de a pleca, îi întinse părintelui Barnes un carton cu un număr de telefon.

– Este numărul la care comandantul Dalgliesh a spus că puteți telefona dacă aveți nevoie de ceva. De exemplu, dacă sînteți îngrijorat. Sau dacă vi se întîmplă ceva. Puteți să sunați. Nu e nici o supărare. Dacă vă sîcîie cei de la ziare, spuneți-le cît mai puțin. Nu faceți speculații. Nu are rost, nu-i așa? Spuneți-le numai ce s-a întîmplat. O doamnă din congregația dumneavoastră și un băiețel au găsit cadavrele, și băiatul a venit să vă cheme.

Nu daţi nume dacă nu sînteți obligat. Aţi văzut că muriseră și aţi anunțat poliţia. Nu e nevoie să spuneţi mai mult. Asta-i tot.

Afirmația, uimitoare prin simplitatea ei, deschise un nou abis înaintea ochilor terifiați ai părintelui Barnes. Uitase de oamenii presei. Cît de curînd aveau să sosească? Vor dori să facă fotografii? Ar trebui să convoace de urgență consiliul parohial? Ce va spune episcopul? Oare ar trebui să-l sune imediat pe arhidiacon și să-l lase să se descurce? Da, așa ar fi cel mai bine. Arhidiaconul va ști ce este de făcut. Arhidiaconul era capabil să facă față presei, episcopului, poliţiei și consiliului parohial. Chiar și în această situație se temea că biserica St. Matthew va deveni centrul unei atenţii înspăimîntătoare.

Întotdeauna mergea la slujbă fără să mănînce și, pentru prima oară în dimineața aceea, trăi o senzaţie de slăbiciune, paradoxal, chiar de greață. Se prăbuși pe unul din cele două scaune de lemn de la masa din bucătărie și privi neajutorat la cartonul cu cele șapte cifre înscrise pe el, apoi privi în jur, căutînd parcă inspirația de a ști unde să-l pună, la loc sigur. În cele din urmă, căută în buzunarul rasei după portofel și îl puse alături de biletul de bancă și de singura carte de credit pe care o poseda. Lăsă privirea să-i rătăcească prin bucătărie, văzînd-o așa cum o văzuse probabil polițistul, în toată decrepitudinea: farfuria din care mîncase hamburgeri și fasole rece, cina de ieri, rămăsese nespălată în chiuvetă; stropii de grăsime învechiţi deasupra sobei; masa vîscoasă de murdărie care umplea golul îngust, între sobă și dulap; cîrpa murdară și urît mirositoare, agăţată lîngă chiuvetă; calendarul de anul trecut atîrnat strîmb într-un cui; cele două rafturi deschise, ticsite cu pachete desfăcute, dar consumate numai pe jumătate, de cereale, borcane de gem uscat, căni ciobite, cutii de detergent; masa ieftină, instabilă, cu cele două scaune ale ei, cu spătarele murdărite de atîtea mîini care le apucaseră, linoleumul ondulat la perete, unde se dezlipise; aerul general de lipsă de confort, de neglijență și murdărie. Restul apartamentului nu era cu nimic mai presus.

Doamna McBride nu se mîndrea cu el, pentru că nu avea de ce să fie mîndră. Ei nu-i păsa, pentru că nu-i păsa nici lui. La fel ca și el, încetase să mai observe, probabil, acumularea prafului peste viețile lor.

Treizeci de ani de căsătorie cu Tom McBride o făcuseră pe Beryl McBride să vorbească cu un accent irlandez mai puternic decît al soțului. Părintele Barnes bănuia că accentul era mai puțin dobîndit decît asumat, un stereotip al spiritului irlandez, adoptat fie pentru unitatea familiei, fie din altă necesitate, mai puțin evidentă. Observase că, în rarele momente de nervozitate, ea revenea cu ușurință la obișnuitul dialect londonez. Parohia o angajase pentru douăsprezece ore pe săptămînă, iar datoria ei era să vină lunea, miercurea și vinerea să facă curat în casă, să spele lenjeria sau orice găsea murdar în coșul de rufe, să-i pregătească și să-i lase pe o tavă un prînz simplu. În celelalte zile și la sfîrșitul săptămînii, părintele Barnes trebuia să-și poarte singur de grijă. Niciodată nu existase o listă cu ce avea doamna McBride de făcut. Ea și beneficiarul trebuiau să cadă de acord asupra orelor și asupra sarcinilor care trebuiau îndeplinite.

Douăsprezece ore pe săptămînă reprezentau o alocație de timp adecvată, chiar generoasă pe vremea tînărului părinte Kendrick. Fusese căsătorit cu prototipul soției ideale pentru un preot, o fizioterapistă capabilă și corpolentă, în stare să-și vadă, în același timp, de slujba ei de la spital, jumătate din zi, și să o pună pe doamna McBride la treabă, cu aceeași energie cu care, fără îndoială, își executa pacienții. El fusese doar trecător în parohie, după serviciul de treizeci și cinci de ani al părintelui Collins și înainte de numirea unui succesor permanent, dacă avea să existe așa ceva. St. Matthew, așa cum arhidiaconul nu obosea să sublieze, era o povară pentru serviciul pastoral din centrul Londrei. Cînd mai existau alte două biserici anglicane pe o rază de mai puțin de trei mile de jur împrejur, ambele slujite de preoți tineri și avînd organizații parohiale suficient de puternice pentru a constitui o concurență pentru departamentul serviciilor

publice, St. Matthew, cu enoriașii ei puțin numeroși, persoane vîrstnice, era o amintire incomodă a declinului autorității bisericești în centrul orașelor. Dar, cum mai spunea tot arhidiaconul, „Oamenii voștri sînt remarcabil de loiali. Păcat că nu sînt și bogați. Parohia consumă multe resurse, nu există nici o îndoială. Totuși, nu putem să o vindem. Clădirea are o oarecare importanță arhitecturală. În ceea ce mă privește, eu nu sînt încîntat. Campanila aceea extraordinară. Nu se poate spune că este englezească, nu-i așa? Aici nu sîntem la Lido, în Veneția, orice ar spune arhitectul". Căci arhidiaconul, care, de fapt, nu fusese niciodată la Lido, la Veneția, fusese crescut la școala cu regim de izolare, de la Salisbury și, făcînd concesii pentru scară, știa din copilărie, cu precizie, cum trebuie să arate o biserică.

Înainte ca părintele Kendrick să fi plecat la noua lui parohie din oraș cu amestec rasial, clubul băieților, uniunea mamelor, asociația tinerilor; o solicitare potrivită pentru un preot tînăr și ambițios care urmărea o mitră – stătuseră puțin de vorbă despre doamna Beryl McBride.

– Drept să-ți spun, mă terorizează. Mă feresc din calea ei. Susan se poate înțelege cu ea. Mai bine vorbești cu soția mea despre aranjamentele domestice. Păcat că doamna McBride nu a adoptat religia soțului în loc de accentul lui. În felul acesta, ar fi beneficiat de felul ei de a găti biserica St. Anthony. I-am sugerat părintelui Donovan că e un soi bun să-i smulgi penele, dar Michael știe cînd să nu forțeze norocul. Acum, dacă vei reuși să o atragi pe menajera lui, doamna Kelly, la anglicanism, ești salvat.

Susan Kendrick, împachetînd cu mîini experte porțelanurile în ziar, cu picioarele îngropate pînă la glezne în ambalaje, îi dăduse eficient mai multe informații, dar nu fusese mai încurajatoare.

– Trebuie să o urmărești. Gătește simplu, dar destul de bine, deși repertoriul ei e cam limitat. Dar cînd e vorba de celelalte treburi ale gospodăriei, nu prea te mai poți baza pe ea. Cum începi cu ea, așa va fi pînă la sfîrșit. Dacă ai pretenții și știe că nu te poate păcăli, e în regulă. Este aici de multă vreme, desigur, din

timpul părintelui Collins. E greu de dat la o parte. Și este o membră foarte loială a congregației. Se pare că St. Matthew i se potrivește, pentru un motiv sau altul. Cum spuneam, cere-i de la început ce vrei. Ah, și ai grijă de coniac. Nu e necinstită. Poți lăsa afară orice, bani, ceasul, mîncare. Numai că-i cam place să tragă la măsea. Mai bine îi oferi dumneata din cînd în cînd. În felul acesta va fi mai puțin tentată. Nu prea poți încuia băutura.

– Nu, desigur, spusese el. Nu se poate, înțeleg.

Dar doamna McBride fusese cea care stabilise regulile de la început. Nu i se putuse împotrivi. Își mai amintea încă, roșind de rușine, acea primă întîlnire, extrem de importantă. Stătuse în fața ei în camera mică, pătrată, pe care o folosea drept birou, ca și cînd el ar fi fost solicitantul, îi văzuse ochii mici și pătrunzători, negri ca agrișele, mișcîndu-se în jurul camerei, observînd golurile din rafturi unde stătuseră volumele legate în piele ale părintelui Kendrick, covorul modest din fața căminului, puținele lui tablori agățate pe pereți. Și nu era tot ce observase. Îl studiase din cap pînă în picioare. Îl văzuse timid, ignorant în treburile gospodărești, lipsit de autoritate ca preot și ca bărbat. Iar el bănuia că înțelesese și secrete mai intime. Virginitatea lui, frica pe jumătatea rușinoasă de apropierea ei feminină, cald-mirositoare, copleșitoare, insecuritatea lui socială, născut cum era în căsuța aceea de pe malul rîului Ely, unde locuise împreună cu mama, văduvă, hrănit cu lipsuri disperate, cu decepțiile mărunte ale unei sărăcii respectabile, cu privațiunile cu mult mai umilitoare decît sărăcia orașelor. Își putea imagina cuvintele cu care avea să-l descrie soțului ei: „Nu este un gentleman, ca părintele Kendrick. Se vede de la o poștă. Tatăl părintelui Kendrik a fost episcop, iar doamna Kendrick este nepoata lui Lady Nichols, e cu totul altceva. Nimeni nu știe de unde vine ăsta“.

Uneori bănuia că ea știe și cît de mult scăzuse rezerva lui de credință, că această pierdere esențială, nu insuficiența lui generală, se afla în miezul disprețului ei.

Cea mai recentă carte pe care o luase din bibliotecă fusese un volum de Barbara Pym. Citise cu o neîncredere plină de invidie povestea dulce și ironică a unei parohii rurale unde preoții erau hrăniți, distrați și în general alintați de femeile din congregație. „Doamna McBride, se gîndi el, ar fi pus capăt neîntîrziat unei asemenea atmosfere la St. Matthew." Într-adevăr pusese capăt oricărui bine. În prima săptămînă, doamna Jordan îi făcuse o vizită și adusese o prăjitură cu fructe, făcută de mîna ei. Miercuri, cînd venise la lucru, o găsise pe masă și remarcase:

– E de-a lui Ethe Jordans, nu-i așa? Ar trebui să fii atent, părinte, un bărbat neînsurat, ca dumneata. Cuvintele rămăseseră suspendate în aer, încărcate de insinuări, și un act simplu de bunătate fusese stricat. Mîncînd prăjitura, i se păruse că înghite aluat gol, fiecare înghițitură devenise un act de indecență împărtășită.

A sosit la timp. O fi avut ea alte neglijențe, dar, în privința punctualității, doamna McBride era foarte pedantă. Auzi cheia în ușă și în secunda următoare ea intră în bucătărie. Nu păru surprinsă să-l găsească așezat acolo, cu pelerina încă pe umeri, evident abia întors de la slujba de dimineață, și imediat înțelese că i se spusese de crimă. O urmări cum își scoate cu grijă baticul dezvăluindu-și valurile de păr nefiresc de negru, cum își agață haina în dulapul din hol, își pune șorțul din cuiul de pe ușa de la bucătărie, își scoate pantofii de stradă și își ia papucii. Abia după ce puse pe foc ceainicul pentru cafea, vorbi.

– Ei bine, părinte, iată un lucru bun pentru parohie. Doi morți, așa zicea Billy Crawford la standul de ziare. Și unul e Harry Mack.

– Mă tem că așa este, doamnă McBride. Unul dintre ei este Harry.

– Și cine o fi celălalt? Ori poliția nu știe încă?

– Cred că trebuie să așteptăm pînă anunță rudele apropiate înainte de a comunica această informație.

– Dar dumneata l-ai văzut, părinte. Nu l-ai văzut cu ochii dumitale? Nu l-ai recunoscut?

– Nu trebuie să mă întrebi așa ceva, doamnă McBride. Trebuie să-i așteptăm pe cei de la poliție.

– Cine ar fi vrut să-l omoare pe Harry? Nu putea să-l omoare pentru hainele lui, bietu' de el. Nu s-a sinucis, nu-i așa, părinte? Una din înțelegerile dintre sinucigași? Ori poliția îl bănuiește pe Harry?

– Încă nu se știe ce s-a întîmplat. N-ar trebui să facem speculații.

– Ei bine, eu nu cred. Harry Mack nu e un criminal. Cred mai degrabă că individu' ălălalt, cel despre care nu vrei să vorbești, nu vrei să-mi spui, ăla i-a făcut-o lu Harry. Harry era un diavol nesuferit, hoț, cu gura spurcată, Dumnezeu să-l odihnească, dar nu era periculos. Poliția nu are motive să dea vina pe el.

– Sînt convins că nu vor încerca să o facă. Ar fi putut fi oricine, cineva care a intrat să fure. Sau cineva căruia i-a dat drumul înăuntru chiar Sir Paul Berowne. Ușa sacristiei era deschisă cînd domnișoara Wharton a ajuns acolo, de dimineață.

Se întoarse spre sobă ca ea să nu-l vadă roșind de rușine și de uimire că-i scăpase numele lui Berowne. Iar ei nu-i scăpase, nu ei. De ce îi spusese despre ușa neîncuiată? Încerca să o liniștească pe ea sau pe el însuși? Dar ce conta? Detaliile se vor afla nu peste mult timp și ar părea ciudat dacă el ar fi prea reticent și suspicios. De ce suspicios? Bineînțeles că nimeni, nici măcar doamna McBride, nu-l va bănui pe el. Recunoscu, cu o tulburare familiară, cu dezgust și fără speranță, că îi spunea mai mult decît ar trebui, încercînd, ca de obicei, să o îmbuneze, să o atragă de partea lui. Nu reușise niciodată, nu va reuși nici acum. Ea nu rosti numele Berowne, deși el știa că îl depozitase în siguranță, în mintea ei. Stînd în fața ei, îi citise triumful în ochii șireți, iar în voce, nota de plăcere răutăcioasă.

– O crimă urîtă, atunci? Un lucru bun pentru parohie. Va trebui să tămîiezi biserica, părinte.

– Să o tămîiez?!

– Da, să o stropeşti cu apă sfinţită, treburi de genu' ăsta. Poate Tom al meu ar trebui să vorbească cu părintele Donovan. Ne-ar putea aduce de la biserica St. Anthony.

– Avem şi noi apă sfinţită, doamnă McBride.

– Într-un caz ca ăsta, nu poţi să rişti. Mai bine luăm de la părintele Donovan. E mai sigur. Tom al meu o poate aduce după slujbă, duminică. Cafeaua dumitale, părinte. Am făcut-o foarte tare. Ai suferit un şoc, ăsta-i adevărul.

Cafeaua, ca întotdeauna, era din cel mai ieftin sortiment de boabe la cutie. Era şi mai puţin plăcută, acum că tăria te făcea să-i simţi mai bine gustul. Pe suprafaţa ei neagră, adunate laolaltă, pluteau cîteva globule de lapte. Pe marginea ceştii se vedea o pată, de ruj probabil, aşa că el o întoarse pe partea cealaltă fără ca ea să bage de seamă. Ştia că putea să-şi ia cafeaua în atmosfera de pace din biroul lui, dar nu avea curajul să se ridice. Să plece înainte ca amîndoi să fi terminat de băut ar fi fost o ofensă. La prima întîlnire cu el îi spusese: „Eu şi doamna Kendrick ne beam întotdeauna cafeaua împreună înainte ca eu să mă apuc de treabă, aşa, ca două prietene". El nu avea cum să ştie dacă acesta era adevărul, dar stabilise un model de intimitate prefăcută.

– Paul Berowne, ăsta, era membru al parlamentului, nu-i aşa? Parcă şi-a dat demisia. Îmi amintesc că am citit despre el în *Standard*.

– Da, a fost.

– Era şi sir, parcă aşa ai spus?

– Baronet, doamnă McBride.

– Ce făcea în Mica Sacristie, atunci? N-am ştiut că avem şi baroneţi care vin la St. Matthew.

Acum era prea tîrziu să se mai refugieze în discreţie.

– Nu vin. Îl cunoşteam, atîta tot. Eu i-am dat cheia. Voia să stea cîtva timp liniştit în biserică, adăugă cu speranţa deşartă că o confidenţă atît de apropiată de intimitate, de rolul lui ca preot,

avea să o flateze, să-i potolească curiozitatea. Voia un loc liniștit, unde să se gîndească, să se roage.

– În Mica Sacristie? Ciudat loc pentru o rugăciune. De ce nu era în genunchi, în fața altarului? De ce nu era în Lady Chapel, în fața Sfîntului Sacrament? Acela e locul unde se roagă ăi de nu pot aștepta pînă duminică. Vocea ei, cu o notă de dezaprobare, arăta că atît locul, cît și ruga erau condamnabile.

– Nu putea să doarmă în biserică, doamnă McBride.

– De ce ar fi vrut să doarmă acolo? Nu avea pat acasă?

Mîinile părintelui Barnes începuseră să tremure din nou. Cana i se clătină între degete și simți două picături călduțe pe mînă. Puse cu grijă ceașca înapoi pe farfurie, cu dorința de a-și opri tremurul. Aproape că nu auzi următoarele ei cuvinte.

– Ei bine, dacă s-a sinucis, măcar a murit curat, asta e drept.

– A murit curat, doamnă McBride?

– Păi, nu se spăla cînd eu și Tom am trecut pe acolo aseară, pe la opt jumate? El sau Harry Mack? Și să nu-mi spui mie că Harry nu mai putea după apa curentă. Țîșnea șuvoi din conductă. Ne-am gîndit că dumneata erai acolo. „Părintele Barnes se spală în bucătărie, așa i-am spus lui Tom. Poate face economie de gaze la vicariat." Am rîs gîndindu-ne la asta.

– Cînd s-a petrecut asta, exact, doamnă McBride?

– Ți-am spus, părinte, după opt. Mergeam spre Three Feathers. N-am fi trecut pe la biserică, dar ne-am abătut să o luăm și pe Maggie Sullivan. De la ea la Feathers e o scurtătură.

– Poliția ar trebui să știe acest lucru. Ar putea fi o informație importantă. Îi interesează orice persoană care a trecut prin apropiere de St. Matthew aseară.

– Îi interesează? Despre asta e vorba? Și dumneata ce vrei să spui, părinte? Că eu, Tom și bătrîna Maggie Sullivan i-am tăiat gîtul?

– Bineînțeles că nu, doamnă McBride. E ridicol ce spui. Dar ați putea fi martori importanți. Apa care țîșnea. Înseamnă că Sir Paul trăia la ora opt.

– Cineva viu era acolo, înăuntru, la ora opt, asta-i sigur. Şi folosea foarte multă apă.

Părintele Barnes era şocat de posibilitatea care se deschidea şi, fără să se gîndească, zise cu glas tare:

– Ai observat ce culoare avea?

– Ce crezi, că mă holbez la canale? Sigur că nu am observat ce culoare avea. Ce culoare putea să aibă? Curgea oricum, repede, cu furie, asta-i sigur.

Deodată, îşi apropie faţa de a lui, peste masă. Sînii masivi, atît de nepotriviţi cu faţa îngustă şi cu braţele subţiri, formau două semiluni peste marginea mesei. Ceaşca de cafea zăngăni în farfurie. Ochii mici, pătrunzători se lărgiseră. Şopti cu nesaţ:

– Părinte, vrei să spui că apa era roşie?

– Ar fi putut fi, răspunse el slab.

– Crezi că era acolo înăuntru, părinte, nu-i aşa, se spăla de sînge pe mîini? Oh, Doamne! Putea să iasă şi să ne vadă. Ar fi putut să ne omoare pe loc, pe Tom, pe Maggie şi pe mine. Ar fi putut să ne taie gîtul, atunci şi acolo, şi să ne arunce în canal. Sfîntă Fecioară Maria!

Conversaţia devenise bizară, ireală, scăpată de sub control. Poliţia îi spusese să vorbească cît mai puţin. Nu avusese de gînd să spună nimic. Acum ea ştia numele victimelor, ştia cine le găsise, ştia că uşa fusese neîncuiată, cum muriseră, deşi el nu menţionase tăiatul gîtului. Dar asta ar fi putut să ghicească. În Londra totuşi, un cuţit este o armă mai uşor de găsit decît un pistol. Ea ştia toate acestea şi, mai mult decît atît, trecuse prin apropiere cînd fusese comisă crima. O privi peste masa pătată, cu ochi uluiţi, legat de ea prin şiroirea de apă înroşită care le ţîşnea în minte, imaginîndu-şi împreună apariţia acelei figuri şi lama ascuţită, ridicată, a cuţitului. Apoi îşi dădu seama de încă ceva. Oricît de oribilă era fapta care îi unea într-o alianţă fascinată de sînge, pentru prima oară ei doi stăteau de vorbă. Ochii pe care îi întîlni pe deasupra mesei străluceau de groază, într-o emoţie prea apropiată de poftă pentru a fi confortabilă. Dar

privirea bine-cunoscută de insolență și dispreț dispăruse. Se putea aproape amăgi că ea are încredere în el. Ușurarea pe care o resimțea era atît de mare, încît constată că mîna lui se întinsese peste masă spre a ei, într-un gest de alinare reciprocă. Rușinat, și-o retrase imediat.

– Părinte, ce vom face?

Era prima oară cînd îi punea această întrebare. Fu surprins de încrederea din vocea ei.

– Poliția mi-a dat un număr special de telefon. Cred că trebuie să-i sunăm acum, imediat. Vor trimite pe cineva ori aici, ori la dumneata acasă. Dumneata, Tom și Maggie sînteți martori foarte importanți. După ce facem asta, vreau să rămîn singur în birou. Nu am putut să țin slujba. Voi citi rugăciunea de dimineață.

– Da, părinte, răspunse ea cu voce aproape supusă.

Trebuia să mai facă totuși ceva. Ciudat că nu se gîndise mai înainte. Era de datoria lui să facă o vizită soției și familiei lui Sir Berowne, mîine poate. Era un fapt remarcabil cît de bine se simțea acum că știa ce avea de făcut. Îi veni în minte o frază din Biblie: „Faci rău, ca să vină binele". Dar o alungă repede. Era prea aproape de blasfemie ca să fie confortabilă.

Cartea a II-a

RUDELE APROPIATE

1

Plecînd de la biserică, Dalgliesh se întoarse la Scotland Yard să ia dosarele Theresei Nolan şi Dianei Travers. Cînd ajunse la numărul 62 în Campden Hill Square, trecuse de amiază. O luase pe Kate cu el, lăsîndu-l pe Massingham să supravegheze ce mai era de făcut la biserică. Kate îi spusese că acum erau numai femei în casă, de aceea era bine să fie însoţit şi el de o femeie, cu atît mai mult cu cît Kate fusese aceea care le dăduse vestea. Ştia că era o decizie cu care Massingham nu putea fi de acord, şi nici nu fusese. Aceste prime interogatorii cu rudele apropiate aveau o importanţă crucială, şi Massinghan voia să fie de faţă. Era loial şi conştiincios cînd lucra cu Kate Miskin, pentru că o respecta ca detectiv şi făcea ceea ce i se cerea. Dar Dalgliesh ştia că Massingham mai regreta încă zilele cînd femeile ofiţeri de poliţie se mulţumeau să găsească copii pierduţi, să percheziţioneze deţinutele, să reeduce prostituatele şi să-i consoleze pe cei în suferinţă şi, dacă tînjeau după tensiunea investigaţiilor criminalistice, li se cerea să se ocupe de micile greşeli ale delincvenţilor minori. Iar, după cum Dalgliesh îl auzise exprimîndu-se, cu toate revendicările lor pentru oportunităţi egale şi acelaşi statut, dacă le puneai în prima linie în spatele scuturilor de apărare, să primească bombele cu benzină, pietrele zvîrlite de manifestanţi, iar, mai nou, chiar şi gloanţe, nu făceau decît mult mai oneros rolul colegilor lor masculini. Pentru Massingham, instinctul de

a proteja femeia în momentele de mare pericol era adînc înrădăcinat şi de neclintit, iar dacă se schimba ceva în această privinţă, lumea devenea un loc mult mai rău. Dalgliesh ştia că Massingham mormăise nemulţumit, dar o admirase pe Kate pentru curajul de a privi cadavrele măcelărite în biserica St. Matthew fără să-i vină rău, ceea ce nu-l făcea totuşi să o placă mai mult.

Ştia că la locuinţă nu avea să găsească vreun ofiţer de poliţie. Lady Ursula respinsese cu delicateţe, dar ferm oferta să rămînă unul acolo. Kate îi raportase ceea ce-i spusese.

– Cred că nu vă aşteptaţi ca acest criminal, presupunînd că există unul, să-şi îndrepte atenţia asupra întregii familii. Şi atunci nu văd de ce ar fi necesară protecţia poliţiei. Sînt sigură că dumneavoastră aveţi altceva mai bun de făcut, iar eu aş prefera să nu-mi stea un poliţist în hol, ca un vătaf.

De asemenea, insistase să o anunţe singură pe nora sa, precum şi pe menajeră. Kate nu putuse observa decît reacţia doamnei Ursula la aflarea veştii morţii lui Paul Berowne.

Campden Hill Square se scălda în calmul amiezii, o oază de verdeaţă şi eleganţă georgiană în mijlocul scrîşnetului şi a vuietului de pe bulevardul Holland Park. Ceaţa matinală, subţire se ridicase şi un soare trecător încălzea blînd frunzele care abia începuseră să îngălbenească, atîrnînd în legături grele, aproape încremenite, în aerul nemişcat. Dalgliesh nu-şi mai amintea cînd văzuse ultima oară casa lui Berowne. Situată cum era, în sus pe cursul Tamisei, la marginea oraşului, nici nu prea puteai spune că era în Londra. Dar casa, unul dintre rarele exemple de arhitectură domestică realizată de Sir John Soane, era fotografiată în atîtea cărţi despre clădirile reprezentative ale capitalei, încît eleganta ei excentricitate îi era la fel de cunoscută, ca şi cînd ar fi trecut pe acele străzi şi pieţe în drumurile lui obişnuite. Casele georgiene convenţionale care o înconjurau erau de aceeaşi înălţime, dar faţada ei din piatră de Portland şi cărămidă domina terasa şi întreaga piaţă, o parte a lor inalienabilă şi totuşi atît de arogantă în unicitatea ei.

O clipă rămase uitîndu-se în sus la ea, cu Kate alături, tăcută. La etajul al doilea erau trei ferestre curbe, foarte înalte, provenite, bănuia el, dintr-o logie inițială, acum închisă cu ochiuri de geam și parapet de piatră. Între ferestre, instalate pe console nepotrivite, mai mult gotice decît neoclasice, se aflau cariatide de piatră ale căror linii fluide, consolidate cu pilaştri tipici pentru Soane, amplasați în colțurile casei, atrăgeau privirea spre partea de sus, dincolo de geamurile pătrate ale etajului al treilea, spre cel de al patrulea, finisat cu cărămidă pe fațadă și, în final, spre cornișa cu profiluri curbe, reamintind de curba ferestrelor de mai jos. Cum stătea să o contemple, ezitînd parcă să-i perturbe calmul, i se păru pentru o clipă că s-a făcut o tăcere extraordinară, în care însuși vuietul înfundat al traficului de pe bulevard a dispărut și în care două imagini, fațada strălucitoare a casei și camera prăfuită din Paddington, păreau a fi rămas suspendate în afara timpului, dar s-au contopit, stropind pietrele cu sînge și făcînd cariatidele să sîngereze. Apoi semafoarele au dat drumul şuvoiului de mașini, timpul a continuat să curgă, iar casa a rămas mai departe necontaminată, în liniştea ei palidă, de odinioară. Nu simți că erau urmăriți, că undeva între acești pereți şi ferestre strălucind în lumina tranzitorie a soarelui erau oameni care îl așteptau cu neliniște, durere, poate chiar teamă. După ce a sunat la sonerie, au mai trecut cîteva minute bune înainte ca ușa să fie deschisă și în fața lor să apară o femeie care era, probabil, Evelyn Matlock.

Părea să aibă ceva mai mult de treizeci şi cinci de ani şi o figură, fără nici o îndoială, banală, cum aveau, constată el, foarte puține femei în acea vreme. Un nas mic, ascuțit era implantat între doi obraji pungiți, pe care urmele de vinișoare sparte erau subliniate, nu estompate de un strat fin de machiaj. Avea o gură afectat severă deasupra bărbiei uşor retrase, care lăsa deja să se vadă primele semne de prăbușire a bărbiei duble. Părul, care părea să fi fost făcut permanent de mîini nu prea pricepute, era pieptănat spre spate la tîmple, dar cobora creț peste frunte după

moda pudel, din epoca eduardiană. Cînd se dădu la o parte pentru a-i lăsa să intre, el observă că femeia avea glezne și încheieturi fine și delicate, ciudat de nepotrivite cu trupul solid, bustul plin, aproape voluptuos pe sub bluza cu guler înalt. Își aminti ce spusese Paul Berowne despre ea. Aceasta era femeia pe al cărei tată nu reușise să-l apere, căreia îi dăduse un adăpost și o slujbă, care trebuia să-i fie devotată. Dacă acesta era adevărul, atunci la moartea lui ea își ascundea durerea cu remarcabil stoicism. Un ofițer de poliție vine ca doctorul. El nu este întîmpinat cu emoții obișnuite. Era normal să găsească ușurare, aprehensiune, antipatie, chiar ură; dar acum, pentru o fracțiune de secundă, citi în ochii ei teamă curată. A trecut imediat, făcînd loc pentru ceea ce el considera a fi indiferență însușită, crudă. Se întoarse cu spatele spre ei, spunînd:

– Lady Ursula vă așteaptă, domnule comandant. Vă rog să mă urmați.

Cuvintele, rostite cu voce înaltă, aproape forțată, aveau autoritatea represivă a unei asistente în fața unui pacient care nu-i poate aduce decît necazuri. Străbătură vestibulul și se opriră sub cupola canelată a primului hol. În stînga lor, balustrada de fier forjat, fin decorată, a unei scări de piatră, în consolă, urca spre nivelul următor, ca o dantelă neagră. Domnișoara Matlock deschise ușa dublă din dreapta și se retrase, lăsîndu-i să intre.

– Vă rog să așteptați aici. O anunț pe Lady Ursula că ați sosit.

Camera în care se aflau se întindea pe toată lungimea casei și îndeplinea rolul atît de sufragerie pentru ocaziile importante, cît și de bibliotecă. Era inundată de lumină. În față, două ferestre înalte, curbe lăsau să se vadă grădina pătrată, în timp ce, în partea din spate, un panou uriaș de geam dădea spre un zid de piatră cu trei nișe, fiecare adăpostind o statuie de marmură; Venus, goală, cu o mînă acoperind delicat *Mons Veneris,* cu cealaltă îndreptată spre sînul stîng; a doua, o figură feminină, înveșmîntată pe jumătate, purtînd o coroană de flori și, între ele, Apollo cu lira lui și cu coroană de lauri. Cele două secțiuni ale încăperii erau

despărțite prin stîlpi aparenți care formau în același timp o bibliotecă de mahon, cu geam, din care pornea o suită de trei arce semicirculare, ornamentate și vopsite cu verde și auriu. Dulapuri înalte de bibliotecă se înșirau de-a lungul pereților, între ferestre, fiecare avînd la partea superioară cîte un bust de marmură. Volumele de cărți, legate în piele și înscrise cu auriu, erau de mărimi egale și se potriveau în rafturi cu atîta precizie, încît creau mai degrabă un efect artistic de *trompe-l'oeil,* decît acela de bibliotecă de lucru. Între rafturi, precum și în nișele de deasupra lor se găseau oglinzi, astfel încît splendoarea bogată a camerei părea reflectată la nesfîrșit, o înșiruire infinită de plafoane pictate, cărți în piele, marmură, mahon strălucitor și sticlă. Era greu să-ți imaginezi că încăperea era folosită pentru a servi masa ori pentru orice alt scop decît acela de a contempla obsesia romantică a arhitectului pentru efectele spațiale de surpriză. Masa ovală stătea în fața ferestrei din spate, dar avea în mijloc o machetă a casei pe un suport îngust, ca un exponat de muzeu, iar cele opt scaune cu spătar înalt fuseseră retrase la perete. Deasupra căminului din marmură se afla un portret, probabil al baronetului care construise casa. Aici, pretenția delicată a portretului din Galeria Națională se metamorfozase într-o eleganță mai greoaie, de secol XIX, dar trăsăturile de neconfundat ale familiei Berowne, de o încredere în sine arogantă, erau evidente deasupra nodului perfect al cravatei. Privindu-l, Dalgliesh spuse:

– Kate, amintește-mi ce ți-a spus Lady Ursula Berowne.

– A spus: „După prima moarte, nu mai există alta". Părea un citat.

– Este un citat, adăugă el fără să dea altă explicație. Fiul ei cel mare a fost ucis în Irlanda de Nord. Îți place camera asta?

– Dacă ar fi să mă apuc de o lectură liniștită, aș prefera biblioteca publică din Kensigton. Asta e mai mult de spectacol decît de folosință, nu-i așa? Ce idee să pui biblioteca și sufrageria laolaltă! Apoi adăugă: Presupun, totuși, că, în felul ei, este splendidă.

Nu e tocmai intimă, aș zice. Mă întreb dacă a fost vreodată ucis cineva pentru o casă.

Pentru Kate acesta era un discurs lung.

– Nu-mi amintesc de un asemenea caz, zise Dalgliesh. Bănuiesc totuşi că există alte soluţii mai serioase decît crima; cu mai puţine riscuri de eșec lipsit de farmec.

– Și cu mai puţine șanse de trădare, domnule.

Domnișoara Matlock apăru în prag; spuse cu glas rece, formal:

– Lady Ursula vă poate primi acum. Salonul ei este la etajul al patrulea, dar avem lift. Vă rog să mă urmaţi.

Păreau o pereche care cere ceva uşor de muncă, dar nu promite prea mult. Liftul era o colivie elegantă, aurită, care îi urcă lent la etaj, într-o liniște apăsătoare. Cînd s-a oprit, au ieşit într-un coridor acoperit cu covoare. Domnișoara Matlock deschise uşa de vizavi și anunță:

– Au sosit comandantul Dalgliesh şi domnişoara Miskin, Lady Ursula. Apoi se întoarse și plecă, fără să-i mai aștepte să intre în cameră.

Intrînd în salonul doamnei Ursula Berowne, Dalgliesh simţi pentru prima oară că se afla într-o casă particulară, că aceasta era o încăpere care purta amprenta personalității proprietarei. Cele două ferestre înalte, frumos proporţionate, cu cele douăsprezece ochiuri de geam, lăsau să se vadă un cer dantelat printre vîrfurile subţiri ale crengilor de copac și o cameră lungă și îngustă, inundată de lumină. Lady Ursula stătea foarte ţeapănă la dreapta căminului, cu spatele spre fereastră.

Un baston de abanos negru, cu mîner rotund, aurit, era rezemat de scaun. Nu se ridică în momentul în care aceştia intrară, dar le întinse mîna, iar Kate îl prezentă pe Dalgliesh. Strîngerea ei de mînă fu scurtă şi surprinzător de puternică, deşi Dalgliesh avu senzaţia că atinge un mănunchi dezmembrat de oase așezate lejer într-o piele uscată. Lady Ursula făcu un gest de salut pentru Kate, îi aruncă o privire despre care cu greu se putea spune că exprima recunoaștere sau aprobare şi spuse:

– Vă rog să luați loc. Dacă inspectorul Miskin trebuie să noteze ceva, atunci poate scaunul de lîngă fereastă îi este convenabil. Dumneavoastră, domnule comandant, puteți sta în fața mea.

Vocea, cu timbrul arogant specific claselor superioare, o aroganță de care proprietarul pare rareori a-și da seama, suna exact așa cum se așteptase. Părea produsă artificial, ca și cînd vorbitorul s-ar fi străduit să-i controleze orice vibrație, să-și adune laolaltă toată suflarea și toată energia ca să obțină cadența măsurată. Cu toate acestea, era o voce plăcută. Cum stătea în fața lor, rigidă, cu spatele drept, el văzu că scaunul în care era așezată era de un tip special, pentru invalizi, prevăzut cu un buton montat într-unul dintre brațe, din care putea ridica tăblia scaunului dacă dorea să se scoale în picioare. Funcționalitatea lui modernă contrasta izbitor cu camera aglomerată de mobile din secolul al XVIII-lea; două scaune cu perne brodate, o masă Pembroke, un birou, fiecare exemplare superbe, de epocă, erau așezate strategic, pentru a constitui o insulă de sprijin cînd ea se îndrepta anevoios spre ușă, astfel încît camera părea mai degrabă un magazin de antichități, în care comorile sînt aranjate inept. Era camera unei femei bătrîne, iar, pe deasupra mirosului de ceară de albine și al celui slab perceptibil, văratic, provenind de la un vas cu frunze aromate așezat pe masa Pembroke, nasul lui sensibil detectă o undă a mirosului acru de bătrînețe. Privirile li se încrucișară, înfruntîndu-se. Avea ochii încă remarcabili, imenși, bine amplasați pe figură, cu pleoape înalte. Cîndva, fuseseră probabil punctul de atracție al frumuseții ei, iar acum, deși adînciți în orbite, mai lăsau încă să se citească strălucirea de inteligență. Figura îi era brăzdată de riduri ample, de la gură spre pomeții proeminenți. Parcă două palme ar fi fost așezate peste pielea ei fragilă și ar fi tras-o cu forța în sus, iar el desluși, șocat de recunoașterea premonitorie, luciul craniului sub piele. Pavilioanele urechilor, lipite de oasele craniene, erau atît de mari, încît păreau niște excrescențe anormale. În tinerețe trebuise probabil să și le acopere cu coafura. Nu purta machiaj, iar părul pieptănat spre

spate şi strîns într-un coc înalt lăsa parcă figura dezbrăcată. Purta pantaloni negri şi o tunică din lînă gri, subţire, strînsă cu cordon, încheiată cu nasturi pînă sub bărbie, cu manşete largi. Picioarele erau găzduite de o pereche de pantofi negri, cu barete, şi în imobilitatea lor dădeau impresia că sînt fixate în covor. Pe masa rotundă de lîngă scaun se afla o carte. Dalgliesh văzu titlul *Scrieri obligatorii* de Philip Larkin. Ea îşi aşeză mîna peste carte şi spuse:

– Domnul Larkin afirmă aici că întotdeauna ideea unei poezii şi un fragment sau un vers din ea îţi vin deodată. Sînteţi de acord, domnule comandant?

– Da, Lady Ursula, cred că aşa este. Un poem începe cu poezia, nu cu ideea de poezie.

El nu trădă surprinderea la această întrebare. Ştia că oamenii se manifestă diferit atunci cînd suferă un şoc, o durere, o traumă, iar dacă acest început bizar îi era ei de ajutor, el îşi putea reţine nerăbdarea.

– Să fii poet şi bibliotecar, chiar dacă nu e obişnuit, este ceva destul de decent, dar să fii poet şi poliţist, mi se pare excentric şi chiar pervers, zise ea.

– Consideraţi poezia nefavorabilă investigaţiilor sau investigaţiile poeziei? întrebă Dalgliesh.

– Ce aţi spus la urmă, desigur. Ce se întîmplă dacă muza vă găseşte – nu, nu este un cuvînt potrivit –, dacă muza vă vizitează în mijlocul unui caz? Deşi, dacă îmi amintesc bine, domnule comandant, muza dumneavoastra în ultimii ani v-a vizitat mai rar. Şi adăugă cu o notă de ironie delicată: Spre ghinionul nostru.

– Nu mi s-a întîmplat pînă acum. Probabil că gîndirea umană poate face faţă cîte unei singure emoţii foarte intense, pe rînd.

– Iar poezia este, desigur, o emoţie puternică.

– Una dintre cele mai puternice care există.

Deodată ea îi zîmbi. Faţa i se lumină de intimitatea unei confidenţe împărtăşite, ca şi cînd ei doi ar fi fost de multă vreme parteneri de încredere.

– Vă rog să mă scuzați. Este o experiență nouă pentru mine să fiu interogată de un detectiv de poliție. Dacă există un dialog adecvat pentru o asemenea situație, eu nu l-am găsit încă. Vă mulțumesc însă, că nu mă împovărați cu condoleanțele dumneavoastră. La viața mea am primit prea multe condoleanțe oficiale. Întotdeauna mi s-au părut ori stînjenitoare, ori nesincere.

Dalgliesh se întrebă ce i-ar fi răspuns ea dacă el i-ar fi spus: „L-am cunoscut pe fiul dumneavoastră. Nu foarte bine, dar l-am cunoscut. Înțeleg că nu doriți condoleanțele mele, dar, dacă aș fi putut rosti cuvintele adecvate, ele nu ar fost nesincere".

– Inspectorul Miskin mi-a comunicat vestea, cu tact și considerație, spuse ea. Îi sînt recunoscătoare. Dar nu a putut sau nu a știut să-mi spună decît că fiul meu a murit și că există anumite răni. Cum a murit, domnule comandant?

– I s-a tăiat gîtul, Lady Ursula. Nu avea cum să îmblînzească această realitate brutală. Adăugă: Vagabondul care era cu el, Harry Mack, a murit la fel.

Se întrebă de ce era important pentru el să menționeze numele lui Harry Mack. Bietul Mack, implicat atît de nepotrivit în democrația forțată a morții, trupul lui înțepenit avea să primească mult mai multă atenție în starea aceasta de descompunere decît primise vreodată în viață.

– Și arma? întrebă ea.

– Un brici plin de sînge, aparent al lui, se afla lîngă mîna dreaptă a fiului dumneavoastră. Urmează să se facă mai multe cercetări, dar se va constata, probabil, că briciul a fost arma.

– Și ușa bisericii – sacristia sau ce era acolo – era deschisă?

– Domnișoara Wharton, care împreună cu un băiețel a descoperit cadavrele, spune că era deschisă.

– Veți trata cazul ca pe o sinucidere?

– Vagabondul, Harry Mack, nu s-a sinucis. Părerea mea preliminară este că nici fiul dumneavoastră. Dar este prea devreme pentru a spune mai mult înainte de a obține rezultatele autopsiei

şi ale analizelor de laborator. Pînă atunci, voi considera că este vorba de o crimă dublă.

– Înţeleg. Mulţumesc pentru sinceritate.

– Trebuie să vă pun unele întrebări, o avertiză Dalgliesh. Dacă preferaţi, pot să revin mai tîrziu, dar este important, desigur, să pierdem cît mai puţin timp posibil.

– Aş prefera să nu pierdem deloc, domnule comandant. Pot deja să anticipez două dintre întrebările dumneavoastră. Nu am nici un motiv să cred că fiul meu se gîndea să-şi pună capăt zilelor, iar, după cîte ştiu eu, nu avea duşmani.

– Este, desigur, neobişnuit pentru un politician.

– Avea duşmani politici, evident. Cîtiva, puţini, chiar din partidul lui, nu mă îndoiesc. Dar, din cîte ştiu, nici unul nu este un maniac ucigaş. Iar teroriştii folosesc bombe şi pistoale, nu briciul victimei. Iertaţi-mă, domnule comandant, dacă spun lucruri deja cunoscute, dar nu este mai probabil ca un individ necunoscut lui, un vagabond, un psihopat, un hoţ obişnuit, să-i fi omorît pe el şi pe Harry Mack?

– Este una dintre teoriile pe care va trebui să le analizăm, Lady Ursula. Cînd l-aţi văzut ultima oară pe fiul dumneavoastră?

– La opt, ieri-dimineaţă cînd mi-a adus tava cu micul dejun. Făcea asta de obicei. Fără îndoială, voia să se asigure că am supravieţuit peste noapte.

– V-a spus atunci sau cu altă ocazie că intenţiona să se întoarcă la St. Matthew?

– Nu, nu am discutat despre planurile lui de peste zi, doar despre ale mele şi altele, care nu vă pot interesa pe dumneavoastră, cred.

– Ar fi important de ştiut cine a fost aici în casă în timpul zilei şi la ce oră. Programul dumneavoastră ne-ar putea ajuta în acest sens.

El nu mai dădu alte explicaţii şi nici ea nu mai ceru.

– Pedichiurista mea, doamna Beamish, a venit la zece şi jumătate. Întotdeauna vine acasă. A stat cam o oră. Apoi am fost

condusă la masa de prînz pe care trebuia să o iau cu doamna Charles Blaney, la clubul ei, la Universitatea Femeilor. După prînz, ne-am dus să vedem cîteva acuarele care o interesează, la Andrew's, în Bond Street. Am luat ceaiul la Savoy împreună și am lăsat-o pe doamna Blaney la casa ei din Chelsea înainte de a reveni aici, pe la cinci și jumătate. I-am cerut domnișoarei Matlock să-mi aducă un termos cu supă și o farfurie de sendvișuri cu somon afumat, la ora șase. Ceea ce a și făcut; apoi i-am spus că doresc să nu mai fiu deranjată toată seara. Masa de prînz și vizita la expoziție au fost mai obositoare decît m-am așteptat. Mi-am petrecut seara citind, iar puțin înainte de ora unsprezece am chemat-o pe domnișoara Matlock să mă ajute să mă culc.

– În afară de fiul dumneavoastră, domnișoara Matlock și șoferul, ați mai văzut pe cineva din casă în timpul zilei?

– Am văzut-o pe nora mea, scurt, cînd am intrat în bibliotecă. Era cîndva la începutul dimineții. Presupun că este un lucru relevant, domnule comandant?

– Pînă nu aflăm cum a murit fiul dumneavoastră, nu putem fi siguri ce este relevant și ce nu. Mai știa cineva din casă că Sir Paul intenționa să meargă din nou la St. Matthew ieri-seară?

– Nu am avut ocazia să-i întreb. Nu mi se pare probabil să fi știut. Dar veți întreba dumneavoastră, desigur. Avem un personal restrîns. Evelyn Matlock, pe care ați întîlnit-o, este menajera. Mai este și Gordon Halliwell. A fost sergent în Gardă, pe vremea fiului meu celui mare. Cred că își spune șofer și om bun la toate. A venit la noi cu mai bine de cinci ani în urmă, înainte să fie omorît Hugo, și a rămas.

– Era și șoferul fiului dumneavoastră?

– Rareori. Paul, desigur, folosea mașina ministerială înainte de a demisiona; altfel, conducea singur. Halliwell mă duce cu mașina aproape zilnic, iar din cînd în cînd, nora mea. El are un apartament deasupra garajului. Va trebui să așteptați, domnule comandant, înainte ca el să vă spună ceva. Astăzi este ziua lui liberă.

– Cînd a plecat, Lady Ursula?

– Ori aseară foarte tîrziu, ori azi-dimineață. Așa obișnuiește. Nu am idee unde este. Nu le pun întrebări servitorilor despre viața lor particulară. Dacă știrea morții fiului meu va fi difuzată în această seară, așa cum nu mă îndoiesc că se va întîmpla, el se va întoarce devreme. În mod normal, e înapoi înainte de unsprezece. Întîmplător, ieri am vorbit cu el la telefonul intern imediat după ora opt și din nou pe la nouă și un sfert. În afară de Halliwell, mai avem un angajat, pe doamna Iris Minns, care vine patru zile pe săptămînă să facă treburile generale ale gospodăriei. Domnișoara Matlock vă poate da adresa ei.

– În legătură cu experiența pe care a trăit-o fiul dumneavoastră în sacristia de la St. Matthew v-a spus ceva? întrebă Dalgliesh.

– Nu. Nu era un subiect pentru care să se aștepte la înțelegere din partea mea. Mi-am pierdut credința din 1918. Mă întreb dacă am fost vreodată credincioasă în adevăratul înțeles al cuvîntului. Mai ales misticismul este la fel de lipsit de semnificație pentru mine, cum trebuie să fie muzica pentru un afon. Desigur, sînt de acord că oamenii trec prin asemenea experiențe. Probabil cauzele sînt fizice sau psihologice; munca excesivă, plictisul la vîrsta mijlocie sau nevoia de a găsi o semnificație a existenței. Pentru mine, toate astea au reprezentat întotdeauna o căutare zadarnică.

– Și fiul dumneavoastră considera că era zadarnică?

– Pînă la această întîmplare l-aș fi considerat un anglican convențional. Bănuiesc că folosea serviciile religiei lui ca pe un fapt ce-i amintea bunul-simț fundamental, o afirmare a identității, un spațiu unde putea să mai respire și să se gîndească fără a fi întrerupt. Ca majoritatea anglicanilor din înalta societate, ar fi înțeles mai ușor incarnarea dacă Dumnezeu ar fi preferat să-și viziteze creația întrupat într-un gentleman englez din secolul al XVIII-lea. Dar, tot ca majoritatea celor din clasa lui, a trecut peste această mică dificultate, închipuindu-și-l ca pe un gentleman englez din secolul al XVIII-lea. Experiența lui – pretinsa

lui experienţă – în biserica aceea este inexplicabilă şi, ca să fiu dreaptă, nici nu a încercat să o explice, cel puţin nu mie. Sper că nu vă aşteptaţi să discut despre asta. Subiectul nu este bine-venit şi, cu siguranţă, nu are nimic de-a face cu moartea lui.

Fusese un discurs lung, îşi dădea seama că o obosise. Iar ea nu putea fi atît de naivă; îl surprindea presupunerea ei că el ar considera-o aşa.

– Cînd un om îşi schimbă complet direcţia vieţii şi moare – poate ucis – la o săptămînă de la acea decizie, ea ar putea fi relevantă, cel puţin pentru investigaţia noastră, spuse Dalgliesh.

– Oh, da. Pentru asta este relevantă, fără îndoială. Foarte puţine lucruri din viaţa intimă a aceste familii vor fi irelevante pentru investigaţiile dumneavoastră, domnule comandant.

Văzu că în ultimele minute oboseala o copleşise. Părea mai mică, aproape chircită în scaunul uriaş, iar mîinile noduroase de pe braţele acestuia începuseră să tremure. El îşi controlă compasiunea, la fel cum ea îşi controla durerea. Mai avea încă întrebări de pus şi nu era prima dată cînd ar fi profitat de oboseala şi durerea celui interogat. Se aplecă şi scoase din servietă jurnalul pe jumătate ars, învelit încă în folia transparentă, de protecţie.

– L-am studiat căutînd amprente. În timp, va trebui să vedem care din ele aparţin unor oameni care aveau dreptul să umble cu jurnalul: Sir Paul, dumneavoastră, membrii casei. Vă rog să-mi confirmaţi dacă este într-adevăr al lui. Ar fi bine să faceţi acest lucru fără să-l despachetaţi.

Ea luă pachetul pe care îl lăsă o clipă în poală, privindu-l. Dar nu voia să-l privească, şi el simţi acest lucru. Stătea într-o nemişcare totală, apoi spuse:

– Da, este al lui. Dar, sigur, nu este important. Doar un registru de întîlniri. Nu era genul care ţine jurnale.

– În acest caz, este ciudat că a vrut să-l ardă – dacă el l-a ars. Şi mai există o ciudăţenie: jumătatea de sus a ultimei pagini a fost ruptă. Este pagina pe care era trecut calendarul de anul

trecut şi din 1986. Vă puteţi aminti, Lady Ursula, ce altceva mai era pe pagina aceea, dacă mai era ceva?

– Nu-mi amintesc să fi văzut vreodată pagina aceea.

– Vă amintiţi cînd şi unde aţi văzut ultima oară jurnalul?

– Mă tem că nu pot să-mi amintesc asemenea detalii. Mai este ceva, domnule comandant? Dacă mai este, şi nu e urgent, vă rog să aşteptaţi pînă sînteţi sigur că investigaţi, într-adevăr, o crimă.

– Ştim asta deja, Lady Ursula. Harry Mack a fost ucis.

Ea nu răspunse. Aproape un minut au rămas tăcuţi, faţă în faţă. Apoi ea îşi ridică ochii cenuşii spre el, iar el crezu că detectează un amestec de emoţii trecătoare: hotărîre, rugăminte, provocare.

– Mă tem că v-am reţinut prea mult şi v-am obosit. Nu mai am decît o singură întrebare. Aveţi ceva să-mi spuneţi despre cele două tinere care au murit după ce au lucrat în această casă, Theresa Nolan şi Diana Travers?

Jurnalul ars pe jumătate o şocase profund, dar acestei întrebări era pregătită să-i facă faţă.

– Foarte puţin, mă tem, răspunse ea calm. Nu mă îndoiesc că ştiţi aproape totul. Theresa Nolan a fost o asistentă blîndă şi foarte atentă, dar mă tem că nu şi prea inteligentă. S-a angajat ca asistentă pentru noapte, pe 2 mai, după ce avusesem o criză puternică de sciatică, şi a plecat pe 14 mai. Avea o cameră în casă, dar nu era de serviciu decît noaptea. S-a dus la o maternitate din Hampstead, cred că ştiţi. Sînt de acord că probabil a rămas însărcinată în perioada cît a lucrat aici, dar vă asigur că nimeni din această casă nu a fost răspunzător. Sarcina nu este un risc legat de meseria de a îngriji o bătrînă de optzeci şi doi de ani, care suferă de artroză. Despre Diana Travers ştiu şi mai puţin. Se pare că era actriţă, fără loc de muncă, făcea menajul în perioadele cînd „se odihnea“ – cred că acesta este eufemismul care se foloseşte. A venit la noi ca răspuns la un anunţ pe care domnişoara Matlock l-a pus în vitrina magazinului de ziare. Domnişoara Matlock a angajat-o să ia locul unei femei de serviciu care tocmai plecase.

– După ce v-a consultat pe dumneavoastră, Lady Ursula?

– Nu era un subiect pentru care să trebuiască să mă consulte pe mine şi, de fapt, nici nu a făcut-o. Ştiu, bineînţeles, de ce întrebaţi despre cele două femei. Cîţiva prieteni s-au grăbit să-mi trimită articolul din *Paternoster*. Mă surprinde că poliţia se ocupă cu cazuri din acestea ieftine de înţepături gazetăreşti. Nu poate avea legătură cu moartea fiului meu. Dacă asta-i tot, domnule comandant, poate doriţi să staţi de vorbă cu nora mea acum. Nu, nu vă deranjaţi să sunaţi. Prefer să vă conduc chiar eu jos. Şi pot să mă descurc perfect fără ajutorul dumneavoastră.

Ea apăsă butonul din braţul fotoliului şi tăblia scaunului se ridică lent. Îi trebui puţin timp să-şi stabilească echilibrul. Apoi spuse:

– Înainte de-a o întîlni pe nora mea, ar trebui să vă spun ceva. Veţi constata poate că este mai puţin afectată decît v-aţi aştepta. Pentru că este lipsită de imaginaţie. Dacă ea ar fi descoperit cadavrul fiului meu, ar fi fost neconsolată, în orice caz, prea şocată şi îndurerată pentru a sta de vorbă cu dumneavoastră acum. Dar îi este greu să-şi imagineze ceea ce nu vede cu ochii ei. Vă spun asta pentru a vă ajuta pe amîndoi.

Dalgliesh încuviinţă din cap, dar nu răspunse. Era prima greşeală pe care o făcea. Implicaţia cuvintelor ei era evidentă; ar fi fost mai înţelept din partea ei să nu le fi rostit.

2

O privi cum se sprijină pentru primul pas, întărindu-se pentru a suporta durerea cunoscută. Nu făcu nici o mişcare să o ajute; ştia că gestul lui ar fi fost nu numai îndrăzneţ, dar şi rău primit, iar Kate, receptivă ca întotdeauna la ordinele nerostite, îşi închise caietul de notiţe şi aşteptă tăcută. Încetişor, Lady Ursula se îndreptă spre uşă, ajutîndu-se de baston. Mîna, cu venele umflate ca nişte corzi, îi tremura pe mînerul auriu. O urmară

pe coridorul acoperit de covoare și apoi în lift. Abia încăpeau toți trei în interiorul lui elegant; brațul lui Dalgliesh îl atingea pe al ei. Îi simți încordarea și tremurul permanent, chiar și prin stofa hainei. Înțelegea starea ei de tensiune extremă și se întrebă cînd o va doborî sau dacă trebuia să o facă el să cedeze. Pe cînd liftul cobora cele două etaje, înțelese că ea era la fel de conștientă de prezența lui ca și el de a ei și că ea îl considera dușman.

Au urmat-o în salon. Paul Berowne i-ar fi arătat și această cameră; pentru un moment chiar avu senzația că bărbatul care murise și nu mama lui era ființa care stătea alături de el. Trei ferestre înalte și curbe, împodobite cu perdele grele lăsau să se vadă copacii din grădină. Păreau ireali, o tapiserie unidimensională într-o infinită varietate de tonuri de verde și auriu. Sub plafonul cu bogate ornamentații în care clasicismul și goticul se amestecau ciudat, încăperea era mobilată sumar, iar aerul avea melancolia de salon de țară într-o casă rar vizitată, un amalgam de arome și ceară. Se aștepta aproape să vadă un șnur alb marcînd zona interzisă accesului vizitatorilor.

Îndurerata mamă îl primise singură, probabil fusese alegerea ei. Văduva considerase prudent să fie alinată și protejată de doctorul și avocatul ei. Lady Ursula făcu prezentările scurt, apoi ieși imediat, iar Dalgliesh și Kate fură lăsați să înainteze singuri pe covor, într-o scenă ce părea contrafăcută, ca un tablou. Barbara Berowne ședea într-un fotoliu cu spătar înalt, la dreapta căminului. În fața ei, aplecat înainte, stătea avocatul, Anthony Farrell. Alături, cu mîna pe încheietura ei, era doctorul. El vorbi primul:

– Vă las acum, Lady Berowne, dar revin diseară, pe la ora șase, dacă vi se pare potrivit; vom încerca să facem ceva, să puteți dormi la noapte. Dacă aveți nevoie de mine mai devreme, puneți-o pe domișoara Matlock să mă sune. Încercați să mîncați ceva la masa de seară dacă puteți. Cereți-i să vă facă ceva ușor. Știu că nu aveți poftă de mîncare, dar vreau să încercați totuși. Vă rog.

Ea încuviință din cap și îi întinse mîna. El o reținu un moment, apoi îl privi pe Dalgliesh, și rosti:

– Uluitor, uluitor. Cum Dalgliesh nu răspunse, continuă: Cred că Lady Berowne este suficient de puternică acum, să stea de vorbă cu dumneavoastră, domnule comandant, dar sper că nu va dura mult.

Vorbea ca un actor amator într-o piesă despre o crimă, un dialog previzibil, rostit într-o manieră previzibilă. Îl surprinse pe Dalgliesh că un doctor, probabil obişnuit cu tragediile, se simţea mai încurcat decît însăşi pacienta. Cînd el ajunse la uşă, Dalgliesh întrebă:

– Eraţi şi doctorul lui Sir Paul?

– Da, dar numai de puţină vreme. El era pacientul particular al doctorului Gillespie, care a murit anul trecut. De atunci, Sir Paul şi Lady Berowne s-au înscris la mine, prin Serviciul Naţional de Îngrijire a Sănătăţii. Am fişele lui medicale, dar nu l-am consultat niciodată. Era un om foarte sănătos.

Deci aşa se explica, în parte, stînjeneala lui. Nu era vechiul şi preţuitul medic al familiei, ci un practician generalist local, suprasolicitat, care, în mod firesc, se grăbea să se întoarcă la cabinetul lui aglomerat, la vizitele obişnuite, conştient poate de faptul că situaţia cerea o îndemînare socială şi o concentrare a atenţiei pe care el nu avea timp să le acorde, dar care încerca, nu cu multă convingere, să joace rolul de prieten al familiei, într-un salon în care nu intrase, probabil, decît de puţină vreme. Dalgliesh se întrebă dacă hotărîrea luată de Paul Berowne de a se înscrie la Serviciul Naţional de Îngrijire a Sănătăţii fusese determinată de raţiuni de avantaj politic, convingere sau economie ori de toate trei. Deasupra căminului din marmură sculptată, se afla un dreptunghi de tapet decolorat. Era parţial acoperit de un portret de familie, nu foarte reuşit. Dalgliesh bănui că acolo atîrnase cîndva un ulei mult mai valoros. Barbara Berowne spuse:

– Vă rog să luaţi loc, domnule comandant.

Făcu vag semn cu mîna spre o canapea aşezată la perete. Era prost amplasată şi părea nepotrivită pentru a fi întrebuinţată, dar Kate se aşeză pe ea fără nici o greutate şi îşi scoase caietul de notiţe.

Dalgliesh se îndreptă către unul din scaunele cu spătar drept, îl aduse lîngă cămin și se așeză la dreapta lui Anthony Farrell.

– Îmi pare rău că trebuie să vă deranjăm într-un moment ca acesta, Lady Berowne, dar sînt sigur că înțelegeți necesitatea, zise el.

Barbara Berowne privea lung după doctorul Piggott. Vorbi fără plăcere:

– Ce om caraghios! Eu şi Paul ne-am înregistrat la el abia în luna iunie. Îi transpiră mîinile.

Se strîmbă de dezgust şi îşi șterse mîinile una de alta.

– Vă simțiți în stare să răspundeți la cîteva întrebări? întrebă Dalgliesh.

Ea îl privi pe Farrell, ca un copil care așteaptă îndrumări. El spuse cu o voce profesională, blîndă:

– Mă tem, dragă Barbara, că, în cazul unei investigații criminalistice, convențiile uzuale ale civilizației trebuie să dispară. Amînarea este un lux pe care poliția nu și-l poate permite. Știu că domnul comandant va fi cît mai scurt cu putință, iar tu vei fi curajoasă și-l vei ajuta pe cît îți stă în puteri.

Înainte ca ea să aibă șansa de a-i răspunde, el i se adresă lui Dalgliesh:

– Sînt aici în calitate de prieten al doamnei Berowne, dar și de avocat. Firma mea lucrează cu familia de trei generații. Personal, am avut foarte multă considerație pentru Sir Paul. Am pierdut nu numai un client, ci şi un prieten. Este unul dintre motivele pentru care sînt aici. Lady Berowne este foarte singură. Mama ei și tatăl vitreg se află în California.

Dalgliesh se întrebă ce ar fi spus Farrell dacă el i-ar fi răspuns: „Dar soacra este numai cu cîteva etaje mai sus". Se întreba dacă înțelegeau semnificația separării lor într-un moment cînd membrii familiei ar fi trebuit, în mod normal, să caute unul în celălalt măcar sprijin, dacă nu alinare, sau dacă Farrell înțelegea sau dacă se obișnuiseră atît de mult să-și trăiască fiecare viața proprie, chiar dacă toți sub același acoperiș, încît, deși în fața

unei tregedii, nici unul nu putea rupe bariera psihologică pe care o reprezentau colivia liftului și cele două etaje.

Barbara Berowne își îndreptă frumoșii ei ochi violeți-albaștri spre Dalgliesh, care rămase pentru o secundă descumpănit. După prima sclipire de curiozitate, privirea se stinse, muri, și lui i se păru că privește două lentile de contact. Poate că după ce toată viața fusese obișnuită să vadă efectul acelei prime priviri, ea nu mai avea nevoie să o înviorează din nou cu altă expresie, decît interesul oarecare. El știuse că era frumoasă, nu-și amintea de unde, probabil dintr-o acumulare de comentarii întîmplătoare în legătură cu soțul ei sau după fotografiile din presă. Nu era însă o frumusețe care să-l impresioneze. I-ar fi făcut plăcere să stea undeva neobservat și să o privească cum ar fi privit un tablou, să observe cu admirație lipsită de pasiune arcuirea delicată, perfectă de deasupra ochilor oblici, curba buzei superioare, gropița întunecată dintre colțul gurii și obraz, alungirea gîtului subțire. Putea privi, admira și apoi pleca, fără regret. Pentru el, frumusețea aceasta blondă era prea rafinată, prea ortodoxă, prea perfectă. Îi plăcea o frumusețe mai bine individualizată și mai excentrică, o vulnerabilitate asociată inteligenței. Se îndoia că Barbara Berowne era inteligentă, dar nu o subestima. În munca de polițist nimic nu era mai periculos decît să faci raționamente superficiale despre ființa umană. Se întreba însă dacă acum se afla în fața unei femei pentru care un bărbat ar fi comis o crimă. În carierea lui întîlnise trei astfel de femei; nici una nu ar fi putu fi descrisă ca frumoasă.

Barbara Berowne stătea pe scaun cu o eleganță calmă, relaxată. Deasupra fustei plisate mărunt, din stofă de lînă, gri-deschis, purta o bluză de mătase bleu și o jachetă gri de cașmir cu umerii lăsați. Singurele bijuterii erau o pereche de lănțișoare și cerceii ca două globuri mici, de aur. Părul, cu șuvițe blonde mai deschise și mai închise, de culoarea grîului, era tras spre spate și îi atîrna pe umeri într-o coadă groasă prinsă cu o clamă din carapace de broască țestoasă. Nimic nu putea fi asortat cu mai

multă discreție. Negrul, mai ales la o femeie rămasă văduvă de așa puțin timp, ar fi părut ostentativ, teatral, chiar vulgar. Această combinație delicată de albastru și gri era foarte potrivită. El știa că vestea fusese adusă de Kate înainte ca Lady Berowne să se fi îmbrăcat. I se spusese că soțul ei murise, cu gîtul tăiat, iar ea mai putuse încă să se gîndească la îmbrăcămintea pe care o purta. Și de ce nu? Avea prea multă experiență ca să considere durerea neautentică pentru că nu era îmbrăcată corespunzător. Existau femei pentru care respectul de sine solicita o atenție permanentă pentru detalii, indiferent cît de violente erau evenimentele, altele pentru care aceste lucruri țineau de încredere, rutină sau sfidare. La un bărbat, o asemenea pedanterie era considerată, în mod normal, condamnabilă. Atunci, de ce nu și în cazul unei femei. Poate pentru că aspectul exterior fusese, de peste douăzeci de ani, unica ei preocupare și nu-și putea schimba obișnuința numai pentru că cineva îi tăiase gîtul soțului? Nu putu să nu observe detalii, catarama interesantă de pe latura pantofilor, rujul aplicat meticulos și asortat cu mare precizie la oja roz, urma de fard de pe pleoape. Cel puțin nu-i tremurau mîinile. Cînd vorbise, o făcuse pe un ton ridicat, pentru el neplăcut. Putea să degenereze ușor într-un scîncet.

– Sigur că vreau să vă ajut, dar nu știu dacă pot. Totul este incredibil. Cine ar fi vrut să-l omoare pe Paul. Nu avea nici un dușman. Toți îl iubeau. Se bucura de multă popularitate.

Tributul banal, neadecvat plătit prin tonul ridicat, ușor iritant al vocii, o izbi probabil chiar și pe ea cu tonalitatea falsă. Urmă o tăcere pe care Ferrell găsi de cuviință să o întrerupă.

– Lady Berowne este, desigur, profund șocată. Noi speram, domnule comandant, să fiți în măsură de a ne da mai multe informații decît deținem în prezent. Înțelegem că arma a fost un fel de cuțit și că a avut de suferit la gît.

„Iată o modalitatea plină de tact, gîndi Dalgliesh, de a spune că lui Sir Paul i s-a tăiat gîtul, cum numai un avocat foarte abil ar fi putut utiliza.“

– Se pare că atît Sir Paul, cît și vagabondul au fost uciși în același mod, zise el.

– S-a găsit arma la locul crimei?

– Acolo s-a găsit presupusa armă. Este posibil ca amîndoi să fi fost uciși cu briciul lui Sir Paul.

– Și a fost lăsat de ucigaș acolo în cameră?

– L-am găsit acolo, da.

Farrell nu scăpă implicația strecurată în cuvintele detectivului. N-ar fi utilizat cuvîntul „sinucidere", dar acesta stăruia între ei cu toate implicațiile lui. Continuă:

– Și ușa de la biserică fusese forțată?

– Era descuiată cînd domnișoara Wharton, îngrijitoarea bisericii, a găsit cadavrele, azi-dimineață.

– Deci ar fi putut intra oricine, și se poate presupune că cineva chiar a făcut-o.

– Desigur. Înțelegeți că investigația este abia la început. Pînă nu avem rezultatele autopsiei și ale analizelor de laborator, nu putem fi siguri de nimic.

– Bineînțeles. Întreb, deoarece Lady Berowne preferă să cunoască faptele sau măcar cele de care dispunem la această oră. Are dreptul să fie informată.

Dalgliesh nu răspunse, nici nu era nevoie; se înțelegeau perfect. Farrell era politicos, se străduia să fie, dar nu afabil. Atitudinea atent controlată, care făcea atît de mult parte din viața lui profesională încît părea naturală, spunea: „Sîntem amîndoi profesioniști și ne bucurăm de reputație în meseriile noastre. Amîndoi știm cum decurg lucrurile. Dumneata vei scuza o oarecare lipsă de amabilitate, dar s-ar putea ca noi să fim obligați să ne situăm de partea cealaltă".

Adevărul era că aparțineau deja unor tabere diferite și amîndoi erau conștienți de acest lucru. Era ca și cum Farrell ar fi emanat o ectoplasmă care o învăluia pe Lady Barbara într-o aură protectoare, spunînd: „Iată-mă, sînt de partea ta, lasă pe mine. Nu ai de ce să-ți faci griji". La Dalgliesh ajungea un fel de înțelegere

subtilă, masculină, aproape de conspirație, din care el era exclus. Farrell se comporta foarte bine.

Firma lui, Torrington, Farrell and Penge, cu numeroasele ei ramificații, se bucura de o reputație neştirbită de mai bine de două sute de ani. Departamentul ei criminalistic îi apărase pe unii dintre cei mai mari șacali din Londra. Mulţi dintre aceştia își petreceau acum vacanțele la vilele de pe Riviera, unii pe iahturi. Foarte puţini erau după gratii. Dalgliesh își aminti brusc de camioneta închisorii, pe lîngă care trecuse cu maşina în drum spre Scotland Yard, cu două zile mai înainte, de ochii anonimi, ostili, zgîindu-se afară printre gratii, ca și cînd priveau lumea pentru ultima oară. Dacă ar fi avut cu ce să plătească cîteva ore din timpul lui Farrell într-un moment esențial al nefericitei lor experiențe, situația lor ar fi fost cu totul alta. Barbara Berowne spuse cu arțag:

– Nu înțeleg de ce trebuie să fiu deranjată. Paul nici nu-mi spusese că intenționa să-și petreacă noaptea în biserica aceea. Să doarmă lîngă un vagabond. Ce prostie!

– Cînd l-ați văzut ultima dată? întrebă Dalgliesh.

– Pe la nouă și un sfert, ieri-dimineață. A urcat la mine puțin înainte ca Mattie să-mi aducă micul dejun pe tavă. Nu a stat mult. Cam cincisprezece minute.

– Cum vi s-a părut, Lady Berowne?

– Foarte egal cu el însuși. Nu a vorbit prea mult. Niciodată nu o făcea. Cred că i-am spus cum aveam de gînd să-mi petrec ziua.

– Și cum anume aveați de gînd?

– Aveam oră la coafor, la Michael and John, în Bond Street, la unsprezece. Apoi am luat prînzul la Knightsbridge, cu o veche prietenă de şcoală, și am făcut cumpărături la Harvey Nichols. M-am întors aici la ora ceaiului; el plecase deja. De la nouă şi un sfert nu l-am mai văzut.

– După cîte știți, s-a mai întors acasă?

– Nu știu, dar nu l-aş fi văzut oricum. După ce m-am întors, m-am schimbat și am luat un taxi spre Pembroke Lodge. Este

maternitatea vărului meu, din Hampstead. Este obstetrician, domnul Stephen Lampart. Am rămas la el pînă la miezul nopţii, cînd m-a adus acasă. Am mers cu maşina la Cookham, să luăm masa la Lebăda Neagră. La şapte si jumătate am plecat de la Pembroke Lodge şi am mers direct la Lebăda Neagră. Adică nu ne-am oprit pe drum.

„Un răspuns remarcabil de prompt“, gîndi Dalgliesh. Se aşteptase ca ea să producă un alibi mai devreme sau mai tîrziu, dar nu chiar atît de devreme şi nu cu atîtea detalii.

– Cînd l-aţi văzut ultima oară pe Sir Paul, la micul dejun, nu v-a spus cum intenţiona să-şi petreacă ziua? întrebă el.

– Nu. Dar nu vă puteţi uita în jurnal? Îl ţine în sertarul de la birou.

– Am găsit o parte a jurnalului în sacristie. Fusese ars.

O urmărea cu atenţie în timp ce vorbea. Ochii albaştrii străluciră, deveniră obosiţi; putea să jure că ea nu ştiuse. Lady Berowne se întoarse din nou spre Farrell.

– Iată un lucru extraordinar! De ce-ar fi vrut Paul să-şi ardă jurnalul?

– Nu ştim dacă el a făcut-o, zise Dalgliesh. Dar am găsit jurnalul pe grătarul căminului. Mai multe pagini fuseseră arse, iar ultima fusese ruptă în două.

Privirile lui Farrell şi ale lui Dalgliesh se întîlniră. Nici unul nu scoase un cuvînt. Apoi Dalgliesh continuă:

– Deci trebuie să încercăm să-i reconstituim mişcările altfel. Speraseam că ne veţi putea ajuta.

– Dar ce contează? Vreau să spun că, dacă cineva a pătruns înăuntru şi l-a omorît, cu ce ne poate ajuta să ştim că el fusese la agentul imobiliar cu cîteva ore mai înainte?

– A fost?

– A spus că avea întîlnire cu el.

– A spus cu care anume?

– Nu, şi nici eu nu am întrebat. Cred că Dumnezeu l-a povăţuit să vîndă casa. Nu cred că El i-a spus şi la ce agent să apeleze.

Cuvintele erau şocante, aproape lipsite de decenţă. Dalgliesh simţi surpriza lui Farrell la fel de limpede ca exclamaţia care îi scăpă. Nu detecta nici amărăciune, nici ironie în vocea aceea înaltă, uşor arţăgoasă. Ar fi putut fi o copilă răutăcioasă care îndrăzneşte, în prezenţa adulţilor, să rostească acel lucru impardonabil, fiind ea însăşi pe jumătate surprinsă de temeritatea ei. Farrell consideră că a sosit momentul să intervină.

– Şi eu trebuia să mă întîlnesc cu Sir Paul ieri după-amiază, zise el calm. Fixase o întîlnire pentru două şi jumătate, cu mine şi cu doi dintre colegii mei din compartimentul financiar al firmei, pentru a discuta cîteva aranjamente impuse de decizia pe care o luase de a renunţa la cariera parlamentară. Dar puţin înainte de ora zece a sunat să amîne întîlnirea pentru astăzi, la aceeaşi oră. Eu nu ajunsesem încă la firmă cînd a telefonat, dar mi-a lăsat un mesaj prin secretară. Dacă veţi dovedi că a fost ucis, sînt de acord că fiecare detaliu al afacerilor lui va trebui cercetat cu mare atenţie. Atît Lady Ursula, cît şi Lady Berowne ar dori acest lucru.

„O fi el un fanfaron, gîndi Dalgliesh, dar prost nu este." El ştia sau intuia că majoritatea acestor întrebări erau premature. Era pregătit să le accepte, dar putea să le şi întrerupă oricînd. Barbara Berowne îşi întoarse spre el ochii remarcabili.

– Dar nu este nimic de discutat. Paul a lăsat totul în seama mea. Mi-a spus că a făcut-o după ce ne-am căsătorit. Inclusiv casa. Totul este foarte simplu. Eu sînt văduva lui. Totul îmi aparţine, aproape totul.

Farrell interveni calm:

– Extrem de simplu, draga mea. Dar nu este nevoie să discutăm asta acum.

Dalgliesh scoase din portofel un exemplar din scrisoarea apărută în presă şi i-o întinse doamnei Berowne.

– Presupun că aţi văzut-o.

Ea scutură din cap şi i-o dădu lui Farrell, care o citi pe îndelete, fără nici o expresie pe chip. Dacă o văzuse sau nu înainte, cel puţin nu admitea să fi ştiut de ea.

– La prima privire este un atac rău intenționat, acționabil în justiție, la adresa caracterului lui Sir Paul.

– Este posibil să nu aibă nici o legătură cu moartea lui, evident, dar vrem să clarificăm lucrurile în această privință.

Se întoarse din nou spre Barbara Berowne.

– Sînteți sigură că soțul dumneavoastră nu v-a arătat-o?

– Nu, de ce ar fi făcut-o? Paul considera că nu trebuia să mă împovăreze cu lucruri pentru care eu nu puteam face nimic. Nu este genul obișnuit de scrisoare acuzatoare? Politicienii primesc tot timpul asemenea scrisori.

– Vreți să spuneți că nu era ceva neobișnuit, că soțul dumneavoastră mai primise asemenea depeșe?

– Nu, nu știu, adică nu cred să mai fi primit. Nu mi-a spus. Voiam să spun că toți cei implicați în viața publică...

Farrell interveni din nou, cu un calm profesional:

– Desigur, Lady Berowne vrea să spună că persoanele care duc o viață publică, mai ales politicienii, trebuie să se aștepte la o oarecare doză de asemenea răutăți și neplăceri.

– Totuși, nu chiar atît de specifice, insistă Dalgliesh. Există în continuare și un articol în *Paternoster Review,* evident bazat pe această scrisoare. L-ați văzut, Lady Berowne?

Ea dădu din cap că nu.

Farrell interveni:

– Presupun că este relevant, dar trebuie să discutăm despre acest lucru acum?

– Nu, dacă Lady Berowne consideră că este prea tulburător.

Implicația era limpede, și lui Farrell nu-i plăcu. Clienta îi veni în ajutor. Se întoarse și se uită la el cu o privire în care se amestecau frumos rugăminte, surpriză și durere.

– Dar nu înțeleg. I-am spus comandantului tot ce știu. Am încercat să-i fiu de folos, dar cum aș putea?! Nu știu nimic despre Diana Travers. Domnișoara Matlock, Mattie, are grijă de casă. Cred că fata aceea a răspuns unui anunț, și Mattie a angajat-o.

– Nu este ceva neobişnuit pentru zilele noastre? întrebă Dalgliesh. Tinerii nu prea vor să muncească într-o gospodărie.

– Mattie a spus că era o actriță care voia să se angajeze doar pentru cîteva ore pe săptămînă. Îi convenea.

– Domnişoara Matlock v-a consultat înainte să o angajeze?

– Nu. Cred că a consultat-o pe soacra mea. Ele două au grijă de casă. Nu mă deranjează pe mine pentru asta.

– Și cealaltă, Theresa Nolan. Ați cunoscut-o?

– Era asistenta soacrei mele, nu avea treabă cu mine. Nici nu ştiu dacă am văzut-o. Se întoarse spre Anthony Farrell. Trebuie să răspund la toate întrebările acestea? Vreau să fiu de folos, dar cum aş putea? Dacă Paul a avut într-adevăr duşmani, eu nu-i cunosc. Nu discutam niciodată politică şi lucruri din acestea.

Strălucirea albastră, bruscă voia să spună că nici un bărbat nu îndrăznea să o plictisească cu probleme atît de irelevante pentru tot ce era esențial, adică ea.

– Este îngrozitor, adăugă ea. Paul mort, ucis – nu-mi vine să cred. Încă nu realizez. Nu vreau să mai vorbesc despre asta. Vreau să fiu lăsată singură şi să mă duc în camera mea. Vreau să vină Mattie.

Cuvintele erau o rugăminte jalnică de a i se acorda simpatie și înțelegere, dar vocea era aceea a unui copil năzuros.

Farrell se apropie de cămin şi trase de șnurul clopoțelului.

– Mă tem că unul dintre lucrurile groaznice în cazul unei crime este acela că poliția trebuie să tulbure durerea. Este treaba lor. Ei trebuie să se asigure dacă soțul tău nu ți-a spus ceva din care ar putea să rezulte că ar fi avut un duşman. Cineva care ar fi putut şti că în noaptea aceea urma să doarmă în biserica St. Matthew, cineva care avea pică pe el, care ar fi vrut să-l înlăture. Pare foarte probabil ca Paul să fi fost omorît de un intrus, dar poliția trebuie să excludă celelalte posibilități.

Dacă Anthony Farrell credea că putea să conducă interviul cum îi convenea, se înșela. Dar înainte ca Dalgliesh să poată

spune ceva, uşa se deschise brusc şi un tînăr se repezi asupra Barbarei Berowne.

– Barbie, iubito! strigă el. Mattie m-a sunat să mă anunţe. Este îngrozitor, de necrezut. Aş fi venit mai repede, dar nu m-a găsit înainte de unsprezece. Iubito, cum te simţi? Eşti bine?

– El este fratele meu, Dominic Swayne, zise ea cu glas scăzut.

Swayne îi salută cu aerul unui intrus, apoi se întoarse spre sora lui.

– Dar, Barbie, ce s-a întîmplat? Cine a făcut-o? Ştii?

Dalgliesh gîndi: „Scena nu este reală, joacă teatru". Apoi îşi spuse că judecata era prematură şi posibil greşită. Un lucru pe care îl învăţai încă de la începutul activităţii de poliţist era acela că într-un moment de şoc şi de durere, chiar şi persoanele cele mai inteligente spun platitudini. Dacă Swayne supralicita în rolul fratelui atent şi apropiat, aceasta nu însemna neapărat că nu-i era cu adevărat devotat şi dornic să o consoleze. Lui Dalgliesh nu-i scăpă însă fiorul pe care-l resimţi Lady Barbara la atingerea mîinii lui. Ar fi putut fi, desigur, o reacţie determinată de şoc, dar Dalgliesh se întrebă dacă nu exprima şi o uşoară repulsie. Nu şi-ar fi dat seama de la început că erau frate şi soră. Într-adevăr, Swayne avea acelaşi păr blond, de culoarea grîului, dar al lui, fie de la natură, fie ajutat, era foarte creţ deasupra aceleiaşi frunţi palide, rotunde. Şi ochii semănau, acelaşi remarcabil albastru-violet sub sprîncenele arcuite. Dar aici asemănarea se sfîrşea. Nu avea nimic din frumuseţea clasică, fascinantă a surorii. Faţa lui, cu trăsături delicate, nu era lipsită de un anumit farmec, cu gura bine conturată, mai degrabă obraznică, urechile mici, ca de copil, albe ca laptele şi puţin proeminente, ca nişte aripi incipiente. Era scund, puţin mai înalt de un metru şaizeci, dar lat în umeri, cu mîini lungi. Forţa lui de maimuţă, grefată pe un cap şi o faţă delicată, era atît de discordantă, încît prima impresie era de uşoară diformitate fizică.

Dar Domnişoara Matlock, care răspunsese la apel, stătea acum în prag. Fără să spună la revedere, cu un geamăt slab,

Barbara Berowne se grăbi spre ea. Femeia privi mai întîi spre ea, apoi spre bărbații prezenți și, fără să scoată un cuvînt, o luă pe după umeri și o scoase din cameră. Urmă un moment de tăcere; Dalgliesh se întoarse spre Dominic Swayne.

– Dacă tot sînteți aici, vă rog să răspundeți la cîteva întrebări. S-ar putea să ne fiți de folos. Cînd l-ați văzut ultima oară pe Sir Paul?

– Stimabilul meu cumnat? Ei bine, nu-mi aduc aminte. Acum cîteva săptămîni, cred. De fapt, toată seara, ieri, am fost în această casă, dar nu ne-am întîlnit. Evelyn, domnișoara Matlock, nu-l aștepta la cină. Spunea că plecase după micul dejun, și nimeni nu știa unde se dusese.

– Cînd ați venit, domnule? întrebă Kate de la locul ei de lîngă perete.

El se întoarse să o privească, cu ochii albaștri amuzați, măsurînd-o fără jenă, semnalînd parcă o invitație sexuală.

– Puțin înainte de șapte. Vecinul tocmai ieșea din casă și m-a văzut sosind, așa că va putea confirma ora, dacă are vreo importanță. Nu văd de ce ar avea. Și domnișoara Matlock, desigur. Am stat pînă cu puțin înainte de zece și jumătate, apoi am mers la un local, la Raj, pentru un pahar. Își vor aminti de mine acolo. Am plecat printre ultimii.

– Și ați stat aici tot timpul? întrebă Kate.

– Da. Dar ce legătură are cu moartea lui Paul? Vreau să spun, are vreo importanță?

„Nu poate fi atît de naiv“, gîndi Dalgliesh.

– Ne-ar putea ajuta să stabilim care au fost mișcările lui Sir Paul ieri, spuse el. S-ar fi putut întoarce acasă în timp ce erați aici?

– Cred că da, dar nu pare probabil. Timp de o oră am făcut baie, mai ales de aceea am venit, și este posibil să se fi întors atunci, dar cred că domnișoara Matlock mi-ar fi spus. Sînt actor, în prezent fără slujbă. Mă prezint la audiții. I se spune odihnă, Dumnezeu știe de ce. Mie mi se pare mai degrabă o activitate febrilă. În mai, am stat aici o săptămînă sau două, dar Paul nu

era prea încîntat, aşa că m-am mutat cu Bruno Packard. Este scenarist. Are un apartament mic, pe care l-a transformat, la Shepherd's Bush. Dar cu machetele şi mecanismele lui, e cam înghesuială. Pe deasupra, nu are nici baie, doar duş, şi acela la budă, aşa că nu e deloc convenabil pentru cineva cu pretenţii rezonabile. M-am obişnuit să vin aici din cînd în cînd, pentru o baie şi o masă.

Era, în opinia lui Dalgliesh, de o perfecţiune aproape fără cusur, ca şi cînd întregul discurs fusese învăţat pe de rost. Şi era, desigur, neobişnuit de pus pe confidenţe, pentru un bărbat căruia nici măcar nu i se ceruse să-şi explice deplasările, care nu avea nici un motiv să bănuiască o crimă în acest caz. Dacă orele aveau să fie confirmate însă, era curat. Swayne spuse:

– Dacă nu vreţi să mai ştiţi şi altceva, eu urc la Barbie. Este un şoc oribil pentru ea. Mattie are să vă dea adresa lui Bruno, dacă vreţi.

După ce el plecă, pentru o clipă nimeni nu mai spuse nimic, apoi Dalgliesh rosti:

– Mă interesează faptul că Lady Berowne moşteneşte casa. Aş fi crezut că a fost lăsată moştenire cu condiţia inalienabilităţii.

Farrell primi întrebarea cu calm profesional.

– Da, situaţia este neobişnuită. Desigur, sînt învestit cu autoritate, atît din partea doamnei Ursula, cît şi a doamnei Berowne, pentru a vă da orice informaţie de care aveţi nevoie. Vechea proprietate Berowne, cea din Hampshire, a fost lăsată moştenire cu condiţia inalienabilităţii, dar ea s-a dus demult, împreună cu cea mai mare parte a averii. Această casă a fost întotdeauna lăsată prin testament, de la un baronet la altul. Sir Paul a moştenit-o de la fratele său, dar a fost de o discreţie desăvîrşită în privinţa dispoziţiilor acestuia. După căsătorie, a făcut un testament nou şi i-a lăsat-o soţiei, fără posibilitate de revenire. Testamentul este foarte limpede. Lady Ursula are banii ei proprii, dar există o mică alocaţie şi pentru ea, precum şi una ceva mai mare pentru unicul lui copil, domnişoara Sarah Berowne. Halliwell şi domnişoara

Matlock primesc cîte zece mii de lire, iar preşedintelui organizaţiei locale a partidului lui i-a lăsat o pînză în ulei, de Arthur Devis, dacă nu mă înşel. Mai există cîteva donaţii minore. Dar casa, cu tot ce conţine, şi o sumă adecvată, i-au fost lăsate soţiei.

„Numai casa valorează probabil trei sferturi de milion, gîndi Dalgliesh, poate chiar mult mai mult, dată fiind poziţia ei şi interesul arhitectonic." Îşi aminti, aşa cum i se întîmpla de multe ori, cuvintele unui bătrîn detectiv, sergent pe vremea cînd el, Dalgliesh, fusese numit comandant de divizie, „Iubire, Dorinţă, Ură, Profit, cele patru cuvinte ale crimei, băiete. Iar cel mai greu dintre ele este Profitul".

3

Ultimul interviu din Campden Hill Square, în acea după-amiază, l-au avut cu domnişoara Matlock. Dalgliesh ceruse să i se arate locul unde Berowne obişnuise să-şi păstreze jurnalul, şi ea îl condusese în biroul de la etajul întîi. Încăperea era, după cîte îşi putea da seama, u}na dintre cele mai excentrice din casă şi, în acelaşi timp, probabil, una dintre cele mai tipice pentru stilul lui Soane. Era octogonală, fiecare perete era acoperit din podea pînă în tavan cu dulapuri de cărţi, închise cu geam, între care se ridicau stîlpi canelaţi, pînă spre palfonul boltit, conţinînd în mijloc un luminator decorat cu sticlă colorată. Era un exerciţiu de organizare inteligentă a unui spaţiu limitat, un exemplu eminent al geniului arhitectului. Rămînea totuşi o cameră în faţa căreia te minunezi, dar în care nu locuieşti, nu munceşti şi nu te bucuri.

Bine plasat în centrul încăperii se afla biroul de mahon al lui Berowne. Dalgliesh şi Kate se apropiară de el, în timp ce domnişoara Matlock rămase în prag urmărindu-i, cu ochii fixaţi pe figura lui Dalgliesh, ca şi cum o singură clipă de neatenţie ar fi putut să-l facă să se repeadă la ea.

– Vă rog să-mi arătaţi exact unde ţinea jurnalul, spuse Dalgliesh.

Ea înaintă fără să scoată un cuvînt şi deschise sertarul din dreapta, sus. Era gol acum, exceptînd o cutie de hîrtie de scris şi una de plicuri.

– Aici lucra Sir Paul? întrebă el.

– Aici scria scrisori. Documentele parlamentare le păstra în biroul de la Parlament, iar tot ce avea legătură cu circumscripţia electorală, la biroul din Wrentham Green. Îi plăcea să nu amestece lucrurile.

Dalgliesh gîndi: „Separat, impersonal, sub control". Avu din nou sentimentul că se afla într-un muzeu, că Berowne se simţise străin în această celulă bogat ornamentată.

– Dar documentele lui personale. Ştiţi unde le păstra?

– Presupun că în seif. Este ascuns în spatele cărţilor din dulapul de la dreapta uşii.

Dacă Berowne fusese într-adevăr ucis, atunci conţinutul seifului trebuia examinat. Dar, ca multe alte lucruri, şi acesta mai putea fi amînat.

Dalgliesh se apropie de biliotecă. Se ştie că personalitatea unui om poate fi judecată după cărţile pe care le are în bibliotecă. Acestea arătau că Berowne citise mai multă bibliografie, istorie şi poezie decît ficţiune, şi totuşi, cercetînd rafturile, Dalgliesh fu şocat să constate că biblioteca aceea s-ar fi putut găsi, la fel de bine, într-un club privat sau pe un vas luxos, de croazieră, deşi, trebuia să recunoască, nu putea fi decît unul angajat într-un voiaj de cunoaştere culturală şi nu unul de amuzament, iar costurile ar fi trebuit să fie foarte mari. Aici, aranjată în ordine pe rafturi, se afla selecţia operată de un englez bine educat, cultivat, care ştia ce se cuvenea să citeşti. Nu putea crede că Berowne era omul care să-şi cumpere cărţile prin comandă la firma Booker. Dalgliesh avu din nou sentimentul unei personalităţi care îi scapă, a unor obiecte – cărţile şi camera însăşi – care conspiră pentru a-i ascunde esenţa omului.

– Cîte persoane au avut ieri acces în această cameră? întrebă el. Probabil era afectat de impersonalitatea bibliotecii. Întrebarea suna neobişnuit chiar și pentru urechile lui, iar ea nici măcar nu se strădui să-și ascundă disprețul.

– Acces? Biroul face parte dintr-o casă particulară, domnule. Nu-l ţinem încuiat. Toţi membrii familiei și prietenii lor au, cum spuneţi dumneavoastră, acces.

– Cine a intrat aici ieri?

– Nu sînt foarte sigură. Presupun că Sir Paul, din moment ce aţi găsit jurnalul la el, în biserică. Doamna Minns a intrat să şteargă praful. Domnul Frank Musgrave a fost condus aici în vremea prînzului, dar nu a așteptat. Domnișoara Sarah Berowne a venit după-amiază să-și vadă bunica, dar cred că ea a așteptat în salon. A plecat înainte de întoarcerea doamnei Ursula.

– Dumneavoastră aţi deschis ușa pentru domnul Musgrave și domnișoara Berowne?

– Da, eu le-am deschis ușa. Nu are cine altcineva să o facă. După o pauză, adăugă: Într-o vreme, domnişoara Berowne avea cheile de la ușa principală, dar, cînd a plecat din casă, nu le-a mai luat cu ea.

– Cînd aţi văzut jurnalul ultima oară?

– Nu-mi amintesc. Cred că acum vreo două săptămîni, cînd Sir Paul a telefonat din biroul de la minister și m-a rugat să verific ora unei întîlniri de prînz.

– Și cînd l-aţi văzut ultima oară pe Sir Paul?

– Înainte de zece, ieri. A venit la bucătărie să-și pună ceva de mîncare pentru un prînz la iarbă verde.

– Atunci să mergem în bucătărie acum.

Domnișoara Matlock îi conduse printr-un coridor pardosit cu gresie, coborîră cîteva trepte, apoi intrară printr-o ușă capitonată, în zona din spate a casei. Ea se trase într-o parte și le făcu loc să intre, apoi se postă ea însăși în ușă, cu braţele încrucișate, într-o atitudine de bucătăreasă care așteaptă aprecieri despre curăţenia din bucătărie. Într-adevăr, era ireproșabilă. La fel ca

salonul, era ciudat de impersonală, lipsită de intimitate, fără a fi însă lipsită de confort sau prost echipată. În mijloc se afla o masă din lemn de pin, bine frecată, cu patru scaune; se mai găsea acolo şi un aragaz, în afara sobei mai moderne, cu combustibil solid. Se vedea limpede că pentru bucătărie se cheltuiseră puţini bani în ultima vreme. Pe fereastra joasă se zăreau spatele zidului care separa casa de garaje şi picioarele statuilor de marmură, aşezate în nişe. Trunchiate astfel, un şir de picioare cu degete delicate, ele păreau să sublinieze lipsa de personalitate a încăperii. Singura notă aparte o făceau o garoafă roz, într-un vas aşezat pe poliţa de deasupra chiuvetei, şi alături un alt vas, cu cîteva flori tăiate din grădină.

– Mi-aţi spus că Sir Paul şi-a luat cele necesare pentru prînz. A făcut-o singur sau aţi făcut-o dumneavoastră pentru el?

– Şi-a luat totul singur. Ştia unde era tot ce-i trebuia. De multe ori se afla la bucătărie în timp ce preparam micul dejun pentru Lady Ursula. Obişnuia să-i ducă singur tava.

– Ce şi-a luat ieri?

– O jumătate de franzelă tăiată felii, o bucată de brînză Roquefort, două mere. Părea preocupat. Nu cred că-l interesa prea mult ce ia.

Pentru prima dată oferise informaţii fără să fie întrebată, dar cînd Dalgliesh continuă să o chestioneze despre starea de spirit a lui Berowne, ea păru să regrete momentul de mărturisire şi deveni aproape morocănoasă. Sir Paul îi spusese că nu se întoarce la masă şi nimic altceva. Ea nu ştiuse că urma să se ducă la biserica St. Matthew şi nici dacă avea să vină la cină.

– Deci aţi pregătit cina ca de obicei şi la aceeaşi oră? întrebă Dalgliesh.

Întrebarea o descumpăni. Roşi puţin şi îşi încleştă braţele încă şi mai tare.

– Nu. Nu ca de obicei. După ce s-a întors de la invitaţia la ceai, Lady Ursula mi-a cerut să-i duc sus un termos cu supă şi sendvişuri cu somon afumat şi pîine neagră. Nu dorea să mai fie

deranjată în restul serii. I le-am dus puţin după ora şase. Ştiam, de asemenea, că Lady Berowne cinează în oraş. Am hotărît să aştept, în caz că Sir Paul se întoarce. Puteam să pregătesc ceva repede dacă venea. Puteam să-i fac o omletă. Se găseşte întotdeauna ceva. Vorbea pe un ton defensiv, ca şi cînd cineva o acuza că se abătuse de la datorie.

– Dar nu era o lipsă de atenţie din partea lui să nu vă anunţe dacă vine la cină sau nu?

– Sir Paul nu era niciodată neatent.

– Dar să nu vină acasă o noapte întreagă era, de asemenea, neobişnuit, nu? Nu vă făceaţi cu toţii griji?

– Eu nu. Nu este treaba mea să judec ce face familia. Ar fi putut rămîne la circumscripţia electorală. La ora unsprezece am întrebat-o pe Lady Ursula dacă pot să mă culc şi să las uşa principală nezăvorîtă. Mi-a spus că da. Lady Berowne ştia că trebuia să tragă dînsa zăvorul cînd revenea.

Dalgliesh schimbă direcţia întrebărilor.

– Sir Paul a luat şi chibrituri cu el ieri-dimineaţă?

Surpriza ei era evidentă şi, gîndi Dalgliesh, neprefăcută.

– Chibrituri? Nu avea nevoie de chibrituri. Sir Paul nu fumează – nu fuma. Nu l-am văzut umblînd cu chibrituri.

– Dacă ar fi luat, de unde le-ar fi luat?

– De aici, de lîngă sobă. Nu are autoaprindere. Mai există un pachet de patru cutii şi în dulapul de deasupra.

Deschise uşa dulapului şi i le arătă. Ambalajul de hîrtie fusese rupt şi o cutie fusese luată, probabil cea care stătea acum lîngă sobă. Domnişoara Matlock îl urmărea cu o atenţie încordată, cu ochi aprinşi, cu faţa uşor congestionată, ca şi cînd ar fi avut febră. Întrebările despre chibrituri, care la început o surprinseseră, păreau să o descumpănească acum. Era mai precaută, mai crispată. Dar el avea prea multă experienţă, iar ea nu era o actriţă suficient de bună ca să-l păcălească. Pînă acum îi răspunsese la întrebări pe tonul unei femei care îndeplineşte o datorie

dezagreabilă, dar necesară. Acum însă, interviul devenise un chin. Voia ca el să plece.

– Am dori să vedem camera dumneavoastră de zi, dacă nu aveți nici o obiecție, zise el.

– Dacă dumneavoastră credeți că e necesar... Lady Ursula a spus că trebuie să vă dăm tot sprijinul.

Dalgliesh se gîndi că era puțin probabil ca Lady Ursula să fi spus așa ceva, mai ales folosind acele cuvinte. Cei doi o urmară pe domnișoara Matlock în coridor, spre ușa din partea opusă. Aici trebuie să fi fost cîndva sanctuarul majordomului sau al menajerei. Ca și în cazul bucătăriei, nici aici nu se vedea o perspectivă, ci numai curtea și ușa care ducea la garaje. Mobila însă era destul de confortabilă: o canapea de două locuri, acoperită cu creton, un fotoliu asortat, o masă cu tăblie demontabilă și două scaune așezate la perete, o bibliotecă plină cu volume de aceeași mărime, provenite, evident, de la un club al cărții. Căminul era din marmură, cu o poliță largă deasupra, pe care se aflau așezate la întîmplare figurinele unei colecții: femei în crinoline, un copil smotocind un cățeluș, ciobani și ciobănițe, o balerină. Ele aparțineau, probabil, domnișoarei Matlock. Tablourile erau reproduceri înrămate, unul după *Carul cu fin* de Constable și altul, surprinzător, după *Femei pe cîmp* de Monet. La fel ca mobilierul, ele erau obișnuite, previzibile, ca și cum cineva ar fi spus: „Avem nevoie de o menajeră, trebuie să-i mobilăm o cameră“. Piesele eliminate din alte încăperi ale casei ar fi avut mai multă personalitate decît obiectele acelea. Ceea ce lipsea și aici era sentimentul că și-a pus cineva asupra locului amprenta propriei personalități. El gîndi: „Fiecare trăiește alături de ceilalți, o viață separată. Numai Lady Ursula este acasă. Restul sînt doar niște intruși“.

Apoi o întrebă unde petrecuse seara precedentă.

– Aici, în bucătărie. Domnul Dominic Swayne a venit pentru o cină și o baie; după aceea am jucat scrabble. A venit puțin după ora șapte și a plecat înainte de unsprezece. Vecinul nostru,

domnul Swinglehurst, care își parca mașina, l-a văzut pe domnul Swayne venind.

– L-a mai văzut cineva din casă cît a fost aici?

– Nu, dar pe la nouă și douăzeci a răspuns la telefon. Era doamna Hurrell, soția unui agent din circumscripția electorală. Voia să vorbească cu Sir Paul. I-am spus că nimeni nu știa unde era.

– Unde a făcut baie domnul Swayne?

– Sus, în baia principală. Lady Ursula are baia proprie și mai există un duș aici, jos, dar domnul Swayne voia să facă baie.

– Deci dumneavoastră ați stat aici ori în bucătărie, iar domnul Swayne a fost sus în cea mai mare parte a serii. Ușa din spate era încuiată?

– Încuiată și cu zăvorul pus. Ca întotdeauna după ora ceaiului. Cheia o ținem aici, pe panoul de chei din dulap.

Îl deschise și îi arătă un panou montat în perete, cu mai multe șiruri de cîrlige și chei etichetate.

– Ar fi putut ieși cineva fără să observați, poate în timp ce erați în bucătărie? întrebă Dalgliesh.

– Nu, de obicei țin deschisă ușa de la coridor. Aș fi auzit sau aș fi văzut. Nimeni nu a ieșit din casă pe ușa aceea aseară. Părea că întrebările o înfuriaseră, căci izbucni deodată cu vigoare: Toate întrebările astea! Ce făceam? Cine a fost aici? Cine ar fi putut pleca fără să fie văzut? Parcă ar fi fost omorît.

– Este posibil ca Sir Paul să fi fost omorît.

Ea îl privi uluită, apoi se prăbuși pe scaun. Se vedea că tremura. Spuse cu voce stinsă:

– Omorît?! Nimeni nu a pomenit de omor. Am crezut...

Kate se apropie de ea, îi aruncă o privire lui Dalgliesh, apoi își puse o mînă pe umărul domnișoarei Matlock.

– Ce ați crezut, domnișoară Matlock?

Ea ridică privirea și șopti, atît de încet, încît el trebui să se aplece să audă.

– Am crezut că a făcut-o singur.

– Aveți vreun motiv să presupuneți așa ceva?

– Nu. Nici un motiv. Sigur că nu. Cum aş fi putut? Iar Lady Berowne a spus... Era ceva despre un brici. Dar crimă... Nu mai vreau să răspund la nici o întrebare, nu în seara asta. Nu mă simt bine. Nu vreau să mă sîcîiți. A murit. Este şi aşa îngrozitor. Dar crimă! Nu pot crede că e o crimă. Vreau să fiu lăsată în pace.

Privind-o cum stătea pe scaun, Dalgliesh gîndi: „Şocul pare real, dar în acelaşi timp joacă şi teatru şi nu este prea convingătoare".

– Nu avem voie să sîcîim martorii, domnişoară Matlock; nu cred că puteți spune într-adevăr că v-am sîcîit, comentă el cu răceală. Ne-ați fost de mare ajutor. Mă tem că va trebui să mai stăm de vorbă, să vă mai punem întrebări, dar nu acum. Nu e nevoie să ne conduceți.

Ea se ridică cu stîngăcie, ca o femeie în vîrstă, şi spuse:

– Nimeni nu pleacă din această casă fără a fi condus. Este de datoria mea.

Din Rover, Dalgliesh telefonă la poliție. Îi spuse lui Massingham:

– Ne întîlnim cu Lampart mîine, cît mai devreme posibil. Ar fi bine să terminăm asta înainte de autopsia de la trei şi jumătate. Ai vreo veste despre Sarah Berowne?

– Da, domnule. Se pare că este fotograf profesionist şi a fost ocupată toată ziua. Are o sesiune de lucru programată pentru mîine după-amiază, o scriitoare care urmează să plece seara în Statele Unite. Este importantă şi speră să nu fie nevoită să contramandeze întîlnirea. I-am spus că ne ducem pe la şase şi jumătate. Biroul de presă cere o declarație urgentă. Știrea se va comunica la ora şase, iar ei vor să stabilească o conferință de presă pentru prima oră, mîine.

– Este prematur. Ce naiba cred că putem spune deocamdată? Încearcă să o amîni, John.

Dacă reuşea să arate că Berowne a fost omorît, întreaga anchetă avea să se desfăşoare în atmosfera fierbinte a interesului presei pentru eveniment. Știa acest lucru, chiar dacă nu-i convenea,

dar deocamdată toate acestea nu aveau de ce să înceapă. În timp ce Kate manevra Rover-ul, străduindu-se să-l scoată din strîmtoarea parcării, și se îndrepta încet spre piață, Dalgliesh mai privi o dată fațada, ferestrele ca niște ochi morți. Sesiză tremurul scurt al perdelei la etajul de sus și înțelese că Lady Ursula îi urmărea plecînd.

4

Se făcuse șase și douăzeci cînd Sarah Berowne reuși să-i telefoneze lui Ivor Garrod. Fusese acasă în prima parte a după-amiezii, dar nu îndrăznise să-l sune de acolo. Era o regulă absolută pe care el o stabilise, i se părea ei uneori, dintr-o obsesie a secretului, din convingerea că la telefon nu trebuie spus nimic important. Astfel încît, după vizita bunicii, toată după-amiaza fusese dominată de necesitatea de a găsi un telefon public convenabil, de a avea la îndemînă suficiente monede. Dar nu-l găsise și nu riscase să-i lase un mesaj, nici măcar nu spusese cine l-a căutat.

Singura ei treabă pentru ziua aceea fusese să fotografieze o scriitoare străină aflată în vizită la prieteni, în Hetfordshire. Lucra întotdeauna numai cu ceea ce-i era strict necesar ca echipament și călătorise cu trenul. Nu-și amintea mare lucru din întîlnirea scurtă. Se mișcase ca un automat, alegînd cel mai bun amplasament, stabilind diafragma, adaptînd obiectivele. Presupunea că totul mersese bine, femeia păruse mulțumită, dar ea fusese nerăbdătoare să plece mai repede, să găsească un telefon public, să mai încerce o dată să-l găsească pe Ivor.

Sărise din tren înainte să oprească la gara King's Cross și căutase în jur, cu priviri disperate, indicatoarele care îndrumau spre un telefon. Erau instrumente înșirate de o parte și de alta a unui coridor urît mirositor, care pornea de la peronul principal, cu zidurile mîzgălite cu numere și grafitti. Aglomerația orelor de vîrf

era în toi; dură cîteva minute pînă ce unul dintre instrumente se eliberă. Aproape smulse receptorul, cald încă de la mîna care tocmai îl lăsase. De data aceasta avu noroc; el era în birou, așa că răspunse la telefon. Ea oftă cu ușurare.

– Sînt Sarah. Am încercat toată ziua să te prind. Poți vorbi?

– Scurt. Unde ești?

– La King's Cross. Ai auzit?

– Abia acum, la știrile de la ora șase. N-a apucat să intre în ziarele de seară.

– Ivor, trebuie să te văd.

– Desigur, zise el calm. Sînt lucruri despre care trebuie să vorbim, dar nu astă-seară. Nu pot. Te-a căutat poliția?

– Au încercat, dar le-am spus că sînt blocată toată ziua și nu mă eliberez pînă mîine după-masă la șase.

– Așa este?

„Ce contează?" se întrebă ea, dar spuse cu voce tare:

– Am două întîlniri după-amiază.

– Asta nu înseamnă că ești blocată toată ziua. Nu minți poliția decît dacă ești sigură că nu te pot prinde. Le este suficient să compare ce le spui cu agenda ta.

– Dar nu puteam să-i las să vină pînă nu vorbeam cu tine. S-ar putea să întrebe anumite lucruri. Despre Theresa Nolan, despre Diana. Ivor, trebuie să ne întîlnim.

– Ne întîlnim. Și nu vor întreba despre Theresa. Tatăl tău s-a sinucis, ultima și cea mai stupidă dintre prostiile lui. Viața lui a fost o încurcătură. Familia va dori să o îngroape cu decență și nu să o tîrască în mocirlă, în văzul lumii. Apropo, cum ai aflat vestea?

– Bunica. Mi-a telefonat, pe urmă a venit cu un taxi, după ce poliția a plecat de la ea. Nu mi-a spus prea mult. Cred că nu cunoștea toate detaliile. Nu crede că tata s-a sinucis.

– Normal. De la un Berowne te-ai aștepta să îmbrace uniformă și să-i omoare pe alții, nu pe ei înșiși. Dar, pentru că a venit vorba, se pare că el asta a făcut, a omorît pe cineva. Mă întreb cîtă simpatie va risipi Ursula Berowne pentru vagabondul acela.

Un ghimpe de îndoială îi încolți în minte. „Oare au anunțat la știri că a doua victimă era un vagabond?“

– Nu e vorba numai de bunica. Nici poliția, un oarecare comandant Dalgliesh, nu crede că tata s-a sinucis.

Nivelul zgomotului crescuse. Sala îngustă era plină de oameni care trebuiau să dea un telefon înainte de a prinde trenul următor. Le simțea trupurile frecîndu-se de al ei. Aerul răsuna de vocile lor, ca și de tropăitul pașilor, de litania bolborosită, neinteligibilă a crainicului care face anunțuri. Ea se aplecă mai mult peste receptor și spuse:

– Poliția nu crede că s-a sinucis.

Liniște la celălalt capăt al firului. Ea îndrăzni să vorbească mai tare:

– Ivor, poliția nu crede...

– Te-am auzit, o întrerupse el. Ascultă, rămîi unde ești. Vin acum. Nu pot sta mai mult de o jumătate de oră, dar, ai dreptate, trebuie să vorbim. Și nu-ți face griji. Voi fi la tine mîine cînd vor veni. E important să nu-i întîlnești singură. Și, Sarah...

– Da, te aud.

– Ieri am fost toată seara împreună. Am fost împreună de la șase, cînd am venit de la birou. Am rămas împreună toată noaptea. Am mîncat acasă. Bagă-ți astea în cap. Învață-le de acum. Și rămîi unde ești. Ajung în vreo patruzeci de minute.

Puse receptorul în furcă și rămase un moment nemișcată, cu capul sprijinit de metalul rece al instrumentului. O voce furioasă de femeie se răsti:

– Îmi dați voie? Unii mai trebuie să prindă și trenul!

Luptă să iasă din holul acela și se rezemă de un zid. Simțea că va leșina, că-i venea să vomite și, cu fiecare val, devenea mai slabă, dar nu avea unde să se așeze, nu putea rămîne singură, nu găsea liniște. S-ar fi putut duce pînă la cafenea, dar dacă el ajungea mai repede? Dacă ea se rătăcea sau nu mai știa cît e ceasul? Îi spusese: „Rămîi unde ești“; îi intrase în obicei să-l asculte. Se rezemă și închise ochii. Acum trebuia să-l asculte, să se bazeze

pe puterea lui, iar el să-i spună ce trebuie să facă. Nu avea pe nimeni altcineva.

El nu spusese nici măcar o dată că regretă moartea tatălui ei, pentru că nu regreta, și nu se aștepta nici din partea ei la așa ceva. Dovedise întotdeauna o lipsă brutală de sentimentalism; asta înțeleagea el prin sinceritate. Se întreba ce ar fi făcut dacă ea i-ar fi spus: „A fost tatăl meu și a murit. L-am iubit cîndva. Vreau să plîng pentru el, pentru mine. Am nevoie de mîngîiere. Mă simt pierdută, mi-e frică. Vreau să mă iei în brațe. Vreau să-mi spui că nu a fost vina mea".

Hoarda de călători trecea pe lîngă ea, cu privirile ațintite înainte. Era ca o revărsare de refugiați dintr-un oraș asediat, ca o armată în retragere, încă disciplinată, dar aflată în mod periculos într-o stare vecină cu panica. Închise ochii și se lăsă cuprinsă de tropăitul lor de picioare. Deodată, se găsea într-o altă gară, în mijlocul altei mulțimi. Dar avea numai șase ani, iar gara era Victoria. Ce făceau acolo, ea și tatăl ei? Probabil o așteptau pe bunica să se întoarcă, pe uscat și pe mare, de la casa ei care se ridica din Sena, la Les Andalouses. Pentru o clipă fusese despărțită de tatăl ei. El se oprise să salute o cunoștință, iar ea îi scăpase din mînă și alergase să vadă un afiș colorat, arătînd un oraș pe malul mării. Privind în jur, văzuse panicată că tatăl nu mai era lîngă ea. Era singură, amenințată de o pădure mișcătoare de picioare, nesfîrșită, tropăitoare, terifiantă. Despărțirea a durat probabil numai cîteva secunde, dar fusese atît de îngrozită încît, amintindu-și-o acum, după optsprezece ani, simțea aceeași pierdere, aceeași teroare atotcuprinzătoare, aceeași disperare absolută. Dar el apăruse, venind spre ea cu pași mari, cu haina lungă de tweed descheiată, zîmbind, tatăl ei, siguranța ei, zeul ei. Nu plîngînd, dar zguduită de spaimă și de ușurare, ea alergase în brațele-i desfăcute, apoi se simțise ridicată, îi auzise glasul: „Gata, iubito, gata, gata". Iar tremurul ei înspăimîntat se dizolvase în îmbrățișarea lui puternică.

Deschise ochii, își înghiți lacrimile, văzu armata posomorîtă, neagră sau cenușie, curgînd, dizolvîndu-se, apoi amestecîndu-se într-un caleidoscop brăzdat din cînd în cînd de culori țipătoare. I se părea că, în mersul lor, picioarele călcau peste ea, în ea, că devenise o scoică invizibilă, casantă, goală. Deodată, în mulțime se tăie o breșă, și el era acolo, în aceeași haină lungă de tweed, venind spre ea, zîmbind, încît abia se abținu să nu strige: „Tată, tată!“, să nu alerge în brațele lui. Dar halucinația trecu. Nu era el, era un străin grăbit, cu o servietă în mînă, care privi o clipă cu curiozitate fața ei nerăbdătoare și mîinile întinse, apoi privi prin ea și trecu mai departe. Ea se retrase, lipindu-se de perete, și începu o așteptare lungă, răbdătoare, pentru Ivor.

5

Trecuse puțin de ora zece, se pregăteau să-și stîngă hîrtiile, cînd Lady Ursula sună la telefon. Gordon Halliwell se întorsese și ar fi fost recunoscător dacă poliția putea să-l întîlnească chiar atunci. Ar fi preferat astfel. Urma o zi plină pentru ei amîndoi, Lady Ursula nu putea preciza cînd aveau să fie liberi. Dalgliesh știa că Massingham, dacă ar fi fost de serviciu, a fi răspuns ferm că vor sosi dimineață, măcar pentru motivul de a demonstra că poliția lucra după programul propriu și nu după acela al doamnei Ursula. Dar Dalgliesh, care era nerăbdător să-l interogheze pe Gordon Halliwell și care nu ținea prea mult să-și impună autoritatea ori să-și exprime respectul de sine, consimți să-l viziteze neîntîrziat.

Ușa de la numărul 62 le fu deschisă de domnișoara Matlock, care-i privi cîteva clipe cu nemulțumire, apoi îi pofti înăuntru. Dalgliesh observă că avea pielea cenușie de oboseală, iar umerii prea rigizi pentru o poziție firească. Purta un capot sintetic înflorat, întins peste piept, cu cordonul înnodat de două ori, ca și

cînd s-ar fi temut să nu i-l rupă ei. Făcu un semn vag cu mîna spre ținuta ei și spuse scuzîndu-se:

– Nu sînt îmbrăcată pentru oaspeți. Speram să ne putem culca devreme. Nu vă așteptam să reveniți astă-seară.

– Îmi pare rău că vă deranjez din nou. Dacă vreți să vă culcați, pe noi ne-ar putea conduce domnul Halliwell la plecare.

– Nu e treaba lui. El nu este decît șofer. Este responsabilitatea mea să încui casa. Lady Ursula i-a cerut să răspundă mîine la telefoane, dar nu se cuvine, nu e bine. După știrile de la ora șase, nu am mai avut liniște. Dacă lucrurile mai continuă astfel, ea va muri.

„Vor continua încă mult timp", își zise Dalgliesh, dar se îndoia că Lady Ursula va muri din această pricină.

Pașii lor răsunară pe mozaicul de marmură în timp ce domnișoara Matlock îi conduse prin coridor, dincolo de salonul octogonal, apoi prin ușa capitonată, către partea din spate a casei și, în sfîrșit, coborînd trei trepte, spre ușa din spate. Casa era extrem de tăcută, dar părea în expectativă, ca un teatru gol. El avu sentimentul, cum i se întîmpla de multe ori vizitînd casele unor victime de curînd decedate, că în aerul subțire, denudat, plutea, fără grai, o prezență. Domnișoara Matlock trase zăvoarele și ieșiră în curtea din spatele casei. Cele trei statui din nișe, luminate de o lumină subtilă, ascunsă, păreau să plutească, strălucind delicat, în aerul încremenit. Pentru o noapte de toamnă, aerul era neobișnuit de parfumat; dintr-o grădină apropiată venea un miros fluid de chiparos, care îl făcu pe Dalglish, pentru o clipă, să se simtă dislocat, dezorientat, ca și cînd ar fi fost transportat în Italia. I se păru un lucru nepotrivit că statuile erau iluminate, că frumusețea casei mai era încă pusă în valoare acum cînd Berowne zăcea țeapăn ca o carcasă de carne, în giulgiul lui de plastic; instinctiv întinse mîna după comutator înainte de a o urma pe domnișoara Matlock dincolo de a doua ușă care dădea spre vechile acareturi și garaje.

Pe partea cealaltă, peretele din spatele statuilor nu era decorat; podoabele caselor mari din secolul al XVIII-lea nu erau destinate și privirilor valeților sau vizitiilor care locuiseră, probabil, în acele acareturi. Curtea era pavată cu bolovani și ducea spre două garaje mari. Ușile duble din stînga erau deschise și în lumina revărsată de două tuburi mari de neon, văzură că intrarea în locuință se făcea pe o scară de fier forjat, care urca pe peretele lateral al garajului. Domnișoara Matlock arătă ușa din capul scărilor și spuse:

– Acolo îl găsiți pe domnul Halliwell. Apoi, ca pentru a justifica modul oficial de prezentare, adăugă: Pe vremuri a fost sergent în regimentul răposatului Sir Hugo. A fost decorat pentru vitejie, cu Medalia Militară. Cred că Lady Ursula v-a spus. Nu este un simplu șofer și om bun la toate.

„Care presupunea ea că este tipul obișnuit de șofer și om bun la toate, în aceste vremuri cînd lumea nu mai avea servitori“, se întrebă Dalgliesh.

Garajul era suficient de spațios pentru a adăposti confortabil Rover-ul mare, înregistrat cu litera A, și un Golf alb, amîndouă parcate atît de corect, încît ar fi încăput alături și a treia mașină. Croindu-și drum pe lîngă Rover și înfruntînd mirosul puternic a benzină, văzură că garajul era utilizat și ca atelier. În partea din spate, sub o fereastră lungă, suspendată în partea de sus a peretelui, se afla o banchetă din lemn, prevăzută cu sertare, iar deasupra acesteia, pe perete, un șir de cuie în care erau aranjate cu grijă mai multe unelte. Rezemată de peretele din dreapta, se afla o bicicletă bărbătească.

Nici nu începuseră bine să urce pe scări, cînd ușa din capătul lor se deschise și silueta masivă a unui bărbat se profilă pe fundalul de lumină. Apropiindu-se, Dalgliesh văzu că era mai bătrîn și mai scund decît se așteptase, abia atingînd înălțimea reglementară a unui soldat, dar avea umeri lați și dădea imediat impresia unei puteri disciplinate. Era foarte negricios, aproape oacheș, iar părul drept, mai lung decît fusese probabil pe vremea

armatei, îi cădea pe frunte pînă aproape de sprîncene, ca niște cicatrice negre deasupra ochilor. Nasul era scurt, cu nări largi, gura hotărîtă deasupra unei bărbii pătrate. Purta pantaloni roșietici, bine croiți, și o cămașă de lînă, în carouri, descheiată la gît; nu arăta semne de oboseală, părînd proaspăt, ca și cînd această vizită ar fi avut loc de dimineață. Îi privi scrutător, netulburat, cu ochi care văzuseră și lucruri mai rele decît doi detectivi de la Brigada de Investigații Criminalistice, care sosesc noaptea. Făcîndu-le loc să intre, el le spuse cu o voce în care existau doar urme de duritate:

– Tocmai făceam cafea sau am whisky, dacă preferați.

Acceptară cafeaua, și el ieși printr-o ușă din partea cealaltă a camerei, de unde putură să audă zgomot de apă și clinchetul unui vas de bucătărie. Camera de zi era lungă, dar îngustă, cu ferestre spre spatele golaș al zidului. Soane, ca un bun arhitect, avusese grijă să asigure intimitatea familiei: acareturile nu puteau fi văzute decît de la ferestrele ultimului nivel al casei. Tot în cealaltă parte a camerei era și o ușă deschisă, prin care Dalgliesh zări capătul unui pat de o singură persoană. În spate se afla un cămin mic și delicat, victorian, din fier forjat, cu o împrejmuire de lemn sculptat și un coș elegant de lemne, care îi amintea de grătarul de la biserica St. Matthew. O instalație modernă de încălzire, formată din trei elemenți, se alimenta de la priza din apropiere.

O masă din lemn de pin, cu patru scaune, ocupa mijlocul încăperii, iar două fotolii, destul de uzate, străjuiau căminul de o parte și de cealaltă. Între ferestre se afla o masă de lucru, cu un rastel pentru unelte deasupra, mai mic și mai delicat decît cel din garaj. Putură să-și dea seama că pasiunea lui Halliwell era să cioplească în lemn și că acum lucra la o arcă a lui Noe, cu mai multe animale. Arca era construită foarte frumos, cu îmbinări în coadă de rîndunică și acoperiș de șindrilă; animalele care erau gata, o pereche de lei, tigri și girafe, erau cioplite mai grosolan, dar puteau fi ușor recunoscute și respirau o anumită vigoare a vieții.

Peretele din faţă era acoperit cu cărţi, de jos pînă sus. Dalgliesh se apropie şi constată cu interes că Halliwell era proprietarul întregii serii de *Procese britanice celebre*. Mai exista acolo şi un alt volum, încă şi mai interesant: scoase din bibliotecă şi răsfoi ediţia a opta a *Medicinii legale*, de Keith Simpson. Apoi o puse la loc şi, privind în jur, fu uimit de ordinea camerei, de aerul ei de automulţumire. Era camera unui om care îşi organizase spaţiul vital şi probabil întreaga existenţă, astfel încît să-şi satisfacă necesităţile, care se cunoştea bine şi se împăcase cu el însuşi. Spre deosebire de biroul lui Paul Berowne, aceasta era camera unui bărbat care simţea că avea dreptul să se afle acolo.

Halliwell intră aducînd o tavă cu trei ceşti de piatră, o sticlă cu lapte şi una cu whisky Bell. Le făcu semn să se servească cu whisky, iar cînd Dalgliesh şi Massingham refuzară, îşi turnă singur o cantitate generoasă în cafea. Se aşezară în jurul mesei.

– Aveţi, dacă nu mă înşel, cea mai mare parte din colecţia *Proceselor britanice celebre,* zise Dalgliesh. Este o raritate.

– Mă interesează, răspunse Halliwell. Dacă lucrurile ar fi stat altfel, aş fi putut ajunge procuror.

Vorbea fără ură. Era o simplă afirmaţie; dar nu era nevoie să întrebi care lucruri. Dreptul era încă un domeniu pentru privilegiaţi. Rareori un băiat din clasa muncitoare ajungea să ia masa la Inns of Court, clubul tribunalului.

– Procesele mă interesează, nu inculpaţii, adăugă. Cei mai mulţi criminali par destul de proşti şi obişnuiţi, cînd îi vezi în boxă. La fel trebuie să fie şi cu individul ăsta, cînd o să puneţi mîna pe el. Dar, poate că un animal în cuşcă este întotdeauna mai puţin interesant decît cel care aleargă liber, mai ales cînd i-aţi adulmecat urmele.

– Deci presupuneţi că este o crimă, rosti Massingham.

– Presupun că un comandant şi un inspector-şef de la brigada de investigaţii criminalistice nu ar veni aici după ora zece noaptea pentru a discuta despre motivele pe care le-ar fi avut Sir Paul Berowne să-şi taie gîtul.

Massingham se întinse după sticla cu lapte. Amestecînd în cafea, întrebă:

– Cînd aţi aflat de moartea lui Sir Paul?

– La ştirile de la ora şase. Am sunat-o pe Lady Ursula să o anunţ că mă întorc imediat. Mi-a spus că nu trebuie să mă grăbesc. Nu aveam treabă aici, iar ea nu avea nevoie de maşină. Mi-a mai spus că poliţia ceruse să vorbească cu mine, dar că aveaţi o mulţime de alte lucruri de făcut pînă la întoarcerea mea.

– Ce v-a mai spus Lady Ursula? întrebă Massingham.

– Tot ce ştie, adică nu mare lucru. Că aveau gîturile tăiate şi că briciul lui Sir Paul fusese arma utilizată.

Dalgliesh îi ceruse lui Massingham să conducă el interogatoriul. Această aparentă inversare de statut şi de rol era de multe ori derutantă pentru suspect, dar nu şi în cazul celui de faţă. Halliwell era fie prea sigur pe sine, fie prea lipsit de griji, pentru a fi tulburat de asemenea rafinamente. Dalgliesh avu impresia că, dintre cei doi, Massingham, în mod inexplicabil, nu se afla în largul său. Halliwell, care răspundea la întrebări cu ceea ce părea a fi o lipsă de grabă studiată, avea un mod ciudat şi stînjenitor de a-şi fixa ochii întunecoşi pe anchetator, ca şi cînd el ar fi fost cel care făcea ancheta, cel care încerca să sondeze o personalitate necunoscută, evazivă.

Recunoştea că ştia despre Sir Paul că se rădea cu briciul; oricare din casă ar fi ştiut acest lucru. Ştia că jurnalul era păstrat în sertarul din dreapta sus. Nu era un secret. Sir Paul putea să sune şi să întrebe pe oricine răspundea la telefon despre ora uneia dintre întîlnirile sale. Exista o cheie a sertarului, care stătea de obicei în broască ori chiar în sertar. Uneori, Sir Paul încuia sertarul şi lua cheia cu el, dar nu era ceva obişnuit. Erau genul de detalii pe care ajungeai să le cunoşti dacă trăiai sau munceai mai mulţi ani într-o casă. Dar nu-şi amintea cînd a văzut ultima oară bricele sau jurnalul şi nu i se spusese că Sir Paul urma să meargă la biserică în seara precedentă. Nu putea spune dacă ştiuse cineva din familie; nimeni nu-i pomenise de aşa ceva.

Întrebat unde fusese în ziua anterioară, răspunse că se sculase pe la șase și jumătate dimineața și alergase o jumătate de oră în Holland Park, înainte de a-și fierbe un ou pentru micul dejun. La opt și jumătate intrase în casă să vadă dacă erau treburi de făcut pentru domnișoara Matlock. Ea îi dăduse să repare o lampă de masă și un ceainic electric. Apoi plecase să o ia pe Lady Beamish, pedichiurista doamnei Ursula, care locuia la Parsons Green și care nu mai avea mașină. Era o treabă obișnuită pentru a treia marți a lunii. Doamna Beamish avea peste șaptezeci de ani, iar Lady Ursula era singura clientă pe care o mai păstra. Întîlnirea se terminase în jur de unsprezece și jumătate, iar el o dusese pe doamna Beamish acasă și se întorsese să o conducă pe Lady Ursula la o invitație de prînz cu o prietenă, doamna Charles Blaney, la Clubul Femeilor Universitare. Parcase mașina în apropierea clubului, mîncase singur într-un local, iar la trei fără un sfert se întorsese să le ducă pe cele două doamne la o expoziție de acuarele, la Agnew. Le condusese apoi la Savoy pentru ceai și reveniseră la Campden prin Chelsea, unde o lăsaseră pe doamna Blaney la casa dumneaei. El și Lady Ursula se întorseseră la numărul 62 pe la cinci treizeci și trei. Își amintea ora exactă, pentru că se uitase la ceasul de la bord. Era obișnuit să-și organizeze viața pe ceas. O ajutase pe Lady Ursula să intre în casă, apoi dusese Rover-ul la garaj și își petrecuse restul serii în locuința proprie, pînă cînd plecase la țară, după ora zece.

– Cred că Lady Ursula v-a telefonat de două ori în cursul serii. Vă puteți aminti cînd? întrebă Massingham.

– Da. Pe la opt și din nou pe la nouă și un sfert. Voia să-mi comunice programul pe săptămîna viitoare și să-mi aducă aminte că puteam pleca cu Rover-ul. Eu conduc un Cortina vechi, dar acum este la revizie.

– Cînd mașinile sînt în garaj, a dumneavoastră, Rover-ul și Golf-ul, garajul se ține închis?

– Se ține închis indiferent dacă mașinile sînt înăuntru sau nu. Poarta este de asemenea încuiată, deci nu prea există riscul unui

furt, dar copiii de la școala generală se mai întîmplă să sară gardul, probabil ca o probă de curaj. În garajul mare există unelte periculoase, și Lady Ursula consideră că este mai înțelept să-l ținem încuiat. Astă-seară nu l-am încuiat, fiindcă știam că veniți.

– Dar ieri-seară?

– A fost închis de la șase fără douăzeci.

– Cine mai are cheile în afară de dumneavoastră?

– Sir Paul și Lady Berowne au fiecare un rînd și mai există un rînd de rezervă pe panoul din camera domnișoarei Matlock. Lady Ursula nu are nevoie de ele. Dînsa se bazează pe mine să o conduc.

– Ați fost aici, în acest apartament, toată seara de ieri?

– De la șase fără un sfert. Da.

– Este posibil ca cineva din casă sau din afară să fi scos o mașină sau bicicleta fără ca dumneavoastră să fi știut?

Halliwell tăcu o clipă, apoi spuse:

– Nu văd cum ar fi putut.

– Vă rog să fiți mai specific, domnule Halliwell, interveni Dalgliesh. Era posibil sau nu?

Halliwell îl privi.

– Nu, domnule, nu putea. Aș fi auzit cînd deschidea garajul. Am un auz ascuțit.

– Deci ieri-seară, de la aproximativ șase fără douăzeci pînă la puțin după ora zece, ați fost singur aici, în acest apartament, iar ușa de la garaj a fost zăvorîtă? continuă Dalgliesh.

– Da, domnule.

– De obicei țineți ușile zăvorîte cînd sînteți în apartament?

– Dacă știu că nu ies, da. Ușa garajului mă păzește și pe mine. La ușa de la apartament nu am decît o yală. M-am obișnuit să zăvorăsc.

– Unde v-ați dus cînd ați plecat de aici? întrebă Massingham.

– La țară. În Suffolk, la o prietenă. E la o distanță de două ore cu mașina. Este văduva unui camarad ucis în Falkland. Are un fiu. Nu simte lipsa tatălui. A fost ucis înainte ca el să se nască,

dar maică-sa zice că e bine pentru el să fie un bărbat în casă, din cînd în cînd.

– Deci v-aţi dus să vedeţi băiatul? insistă Massingham.

Ochii mocnind erau fixaţi asupra lui. Halliwell răspunse simplu:

– Nu. M-am dus să o văd pe mama lui.

– Viaţa dumneavostră particulară vă priveşte, dar avem nevoie de confirmarea orei la care aţi ajuns la casa prietenei. Pentru aceasta, avem nevoie de adresa ei.

– Poate, domnule, dar nu văd de ce trebuie să v-o dau. A avut destule necazuri în ultimii trei ani, nu-i mai trebuie şi poliţia pe cap. Am plecat de aici puţin după ora zece. Dacă Sir Paul a murit mai înainte, ce am făcut eu mai tîrziu de ora aceea nu are importanţă. Poate ştiţi cînd a murit, poate nu. Dar cînd veţi avea rezultatul autopsiei, veţi şti. Dacă atunci veţi avea nevoie de numele şi de adresa ei, OK, vi le dau. Dar mai întîi, trebuie să mă convingeţi că sînt necesare.

– N-o vom deranja, promise Massingham. Nu trebuie să răspundă decît la o întrebare simplă.

– O întrebare despre o crimă. A avut destul de-a face cu moartea şi cu morţi. Am plecat de aici imediat după zece şi am ajuns acolo exact la miezul nopţii. Dacă o întrebaţi, o să vă spună acelaşi lucru, iar dacă este important, dacă eu aş fi avut vreo legătură cu moartea lui Sir Paul, aş fi aranjat cu ea să spună acelaşi lucru, nu-i aşa?

– De ce aţi plecat atît de tîrziu? Astăzi era ziua dumneavoastră liberă. De ce să întîrziaţi pînă la zece, înaintea unui drum de două ore?

– Prefer să conduc după ce s-a mai dus aglomeraţia pe şosea. Şi mai aveam de terminat cîteva treburi, de pus un ştecăr la lampa de masă, de reparat ceainicul electric. Sînt pe bufet, dacă vreţi să vedeţi că le-am reparat. Pe urmă am făcut o baie, m-am schimbat, mi-am pregătit ceva de mîncare.

Cuvintele, dacă nu tonul, erau aproape insolente, dar Massingham se stăpîni. Dalgliesh, străduindu-se şi el să se controleze, credea că ştie motivul. Halliwell fusese soldat, decorat, un erou. Massingham ar fi avut, instinctiv, mai puţină consideraţie pentru un om care nu se impunea astfel. Dacă Halliwell l-ar fi omorît pe Paul Berowne, atunci Crucea Victoria nu l-ar fi salvat, dar Dalgliesh ştia că Massingham ar fi preferat ca orice alt suspect să fie vinovat.

– Sînteţi căsătorit? îl întrebă Massingham.

– Am avut nevastă şi o fiică. Au murit amîndouă. Se întoarse și îl privi direct pe Dalgliesh. Dar dumneavoastră, domnule. Sînteţi însurat?

Dalgliesh întinsese mîna şi luase unul din leii sculptaţi. Acum îl întorcea delicat între degete.

– Am avut nevastă şi un fiu. Și ei au murit.

Halliwell se întoarse din nou spre Massingham şi îl privi cu ochii lui negri, mohorîţi.

– Dacă v-am pus o întrebare care nu mă priveşte, nici nevasta și fiica mea nu vă privesc pe dumneavoastră.

– Nimic nu este irelevant cînd e vorba de o crimă, răspunse Massingham. Cu doamna pe care aţi vizitat-o aseară sînteți logodit?

– Nu. Nu este încă pregătită pentru aşa ceva. După tot ce s-a întîmplat cu soţul ei, nu ştiu dacă va fi vreodată. De aceea nu vreau să vă dau adresa. Nu este pregătită să-i pună poliţia o asemenea întrebare și nici o altă întrebare.

Rareori Massingham făcea o asemenea greşeală, de aceea nu încercă să o repare printr-o explicaţie sau prin scuze. Dalgliesh nu forţă nici el. Ora importantă era opt. Dacă Halliwell avea un alibi pînă la ora zece, era absolvit, iar orele de viaţă personală din ziua următoare erau dreptul lui. Dacă încerca cu greutate să clădească o relaţie cu o femeie necăjită și vulnerabilă, era de înţeles că nu voia ca poliţia să sosească la ea cu întrebări inoportune, oricît ar fi fost ele de pline de tact.

– De cît timp lucraţi aici? întrebă el.

– De cinci ani şi trei luni, domnule. M-am angajat cînd maiorul Hugo mai era încă în viaţă. După ce a fost omorît, Lady Ursula mi-a cerut să rămîn. Şi am rămas. Îmi convin banii, îmi convine locul, pot spune chiar că şi Lady Ursula îmi convine. Se pare că şi eu dumneaei. Îmi place să trăiesc la Londra și încă nu m-am hotărît ce să fac cu pensia.

– Cine vă plăteşte salariul? De fapt, cine v-a angajat?

– Lady Ursula. Treaba mea este, mai ales, să o duc cu mașina pe dînsa. Sir Paul conducea singur sau folosea maşina ministerului. Din cînd în cînd, îl duceam pe el și pe doamna tînără dacă ieșeau seara. Nu s-a întîmplat des. Nu erau o pereche sociabilă.

– Ce fel de pereche erau?

Massingham avea grijă să nu pară prea interesat.

– Nu se ţineau de mînă pe bancheta din spate, dacă asta vreți să spuneţi. Făcu o pauză, apoi continuă: Cred că ei îi era puţin teamă de el.

– Avea de ce?

– Nu-mi puteam da seama, dar n-aș zice că era un om cu care te descurcai ușor. Nici unul fericit, dacă a venit vorba. Dacă nu poţi suporta vinovăţia, atunci nu trebuie să comiţi fapte care te fac să te simţi vinovat.

– Vină?

– A omorît-o pe prima lui nevastă, nu-i așa? Bine, a fost un accident; șoseaua udă, vizibilitate proastă, o curbă bine-cunoscută pentru periculozitatea ei. S-au dovedit toate la anchetă. Dar el se afla la volan. Am mai cunoscut cazuri. Niciodată nu și-o pot ierta. Ceva aici – și se bătu ușor cu degetul în piept – continuă să-i întrebe dacă a fost într-adevăr un accident.

– Nu există dovezi că nu a fost; în plus, se putea întîmpla la fel de bine să moară și el, nu numai soţia.

– Poate asta îl frămînta mai puţin. Totuși, el nu a murit, asta e. Ea însă, da. Iar după cinci luni, el s-a recăsătorit. I-a luat fratelui său logodnica, banii, casa, titlul.

– Dar nu și șoferul.

– Nu. Pe mine nu m-a putut stăpîni.

– Titlul era important pentru el? zise Dalgliesh. N-aş fi crezut.

– Ba da, domnule. Cred că nu era mare lucru să fi baronet, dar era un titlu cu tradiţie. Din 1642. Îi plăcea, cum să nu, sentimentul de continuitate, bucăţica de imortalitate pe care şi-o însuşise.

– Da, toţi aspirăm la aşa ceva, interveni Massingham. Se pare că nu vă plăcea prea mult.

– În relaţiile noastre nu se punea problema să ne placem unul pe altul. Eu o conduceam cu maşina pe mama dumnealui, dînsa mă plătea. Poate că el nu mă avea la inimă, dar nu o arăta. Cred însă că eu îi aminteam de lucruri pe care ar fi dorit să le uite.

– Iar acum totul s-a dus, s-a terminat, inclusiv titlul, zise Massingham.

– Poate. Se va vedea cu timpul. Aş mai aştepta nouă luni înainte să fiu sigur.

Era o posibilitate. Dalgliesh se gîndise și el, dar nu pornise pe acest fir. În schimb întrebă:

– Cînd Sir Paul a renunţat la funcţia ministerială şi apoi la locul în parlament, ce a gîndit personalul?

– Domnișoara Matlock nu a discutat niciodată subiectul. În această casă, servitorii nu-și bîrfesc stăpînii în timp ce își beau ceaiul la bucătărie. Plecăm de sus, ne ducem jos, la televizor. Eu și doamna Minns eram de părere că ne aşteaptă un scandal.

– Ce fel de scandal?

– Viaţa amoroasă, cred. Despre asta este vorba de obicei.

– Aveați vreun motiv să vă aşteptaţi la aşa ceva?

– Nu, în afara porcăriei ăleia din *Paternoster Review*. Nu am nici o dovadă. M-aţi întrebat ce gîndesc, domnule. Asta mi s-a părut că ar putea fi cazul. Pare că am greșit. Că este mult mai complicat. Dar şi el era un om complicat.

Massingham continuă cu întrebările despre cele două femei.

– Pe Theresa Nolan n-am prea văzut-o, mărturisi Halliwell. Avea o cameră aici, fie că stătea mai tot timpul înăuntru, fie că

era plecată. Era rezervată. Fusese angajată ca asistentă de noapte și nu intra în serviciu decît la șapte seara. Domnișoara Matlock o îngrijea pe Lady Ursula în timpul zilei. Părea o fată tăcută, mai curînd rușinoasă. Puțin prea timidă pentru meseria ei. Din cîte știu eu, Lady Ursula nu s-a plîns niciodată de ea. Mai bine o întrebați pe dumneaei.

– Știți că a rămas însărcinată în timp ce lucra aici?

– Poate, dar nu a rămas însărcinată în acest apartament și nici în casa mare. Nu există o lege care să spună că poți face dragoste numai între șapte seara și șapte dimineața.

– Dar Diana Travers?

Halliwell zîmbi.

– Cu totul alt fel de fată. Veselă. Foarte inteligentă, aș spune. Pe ea am văzut-o de mai multe ori, deși lucra numai două zile pe săptămînă, lunea și vinerea. Consideram că s-a angajat la o muncă neobișnuită pentru o fată ca ea. Și ce coincidență că văzuse anunțul domnișoarei Matlock, tocmai cînd căuta un angajament pentru o parte din zi. Anunțurile astea stau de obicei în vitrină pînă se îngălbenesc și devin prea șterse pentru a mai putea fi citite.

– Se pare că fratele doamnei Berowne, domnul Swayne, a fost aici seara trecută, spuse Massingham. L-ați văzut?

– Nu.

– Vine des?

– Mai des decît îi plăcea lui Sir Paul. Sau chiar altor persoane.

– Inclusiv dumneavoastră?

– Mie și surorii lui. Are obiceiul să apară pentru o baie sau o masă cînd îi place, dar este inofensiv. E răutăcios, dar nu mai periculos ca o viespe.

„E, gîndi Dalgliesh, o apreciere superficială.“

Deodată, cei trei bărbați, cu un auz antrenat, deveniră atenți și ascultară. Cineva se apropia, venind prin garaj. Se auzea un tîrșîit de picioare, de pantofi cu talpă moale, pe treptele de fier, apoi ușa se deschise, aproape izbită, și Dominic Swayne apăru

în prag. Halliwell lăsase probabil yala descuiată. „Curioasă neglijență, gîndi Halliwell, doar dacă, firește, nu se așteptase la o intruziune." Dar Halliwell nu făcu nici un semn, se mulțumi doar să-l fixeze pe Swayne cu ochii lui negri, o privire neospitalieră, pe care și-o întoarse apoi la cana de cafea. Swayne știuse, probabil, de prezența lor acolo; era de presupus că domnișoara Matlock fusese cea care îi dăduse drumul în casă, dar simulă o tresărire de surprindere și un zîmbet încurcat.

– Oh, Doamne! Îmi pare rău, mă scuzați! Se pare că am un obicei caraghios de a da buzna în locurile unde își găsește treabă poliția. Bine, vă las la runda a treia.

– Poate data viitoare bați la ușă, răspunse Halliwell rece.

Swayne se întoarse însă spre Dalgliesh.

– Nu voiam decît să-i spun lui Halliwell că sora mea zice că pot împrumuta Golf-ul mîine.

Fără să se miște de la locul lui, Halliwell răspunse:

– Poți să împrumuți Golful și fără să anunți. Ca de obicei.

Swayne nu-și luă ochii de la Dalgliesh.

– E-n regulă, atunci. Ei bine, sînt aici. Vreți să mă întrebați ceva? Dacă da, atunci dați-i drumul.

Massingham se ridicase de la masă și luase unul din elefanții ciopliți. Vorbi atent, fără nici un accent în glas.

– Numai să confirmați încă o dată că ați fost aici în casă toată seara trecută, de cînd ați ajuns, puțin înainte de șapte, pînă ați plecat la Raj, la zece și jumătate.

– Așa este, inspectore. Aveți memorie bună.

– Iar în acest timp nu ați ieșit din casa de la numărul 62?

– Corect, din nou. Ascultați, știu că nu sînt pentru nimeni cumnatul iubit, dar nu am nimic de a face cu moartea lui Paul. Și nu înțeleg de ce Paul mă respingea așa categoric, doar dacă nu-i aminteam de cineva de care nu voia să mai știe. Eu nu iau droguri decît dacă altcineva plătește, ceea ce se nu se întîmplă foarte des. Rareori sînt beat. Muncesc dacă am ce. Recunosc că din cînd în cînd fac baie și mănînc pe cheltuiala lui, dar nu văd

de ce i-ar displace – nu e chiar pe drojdie –, sau că fac cîte un scrabble cu biata Evelyn. Nimeni altcineva nu o mai face. Și nu i-am tăiat eu beregata. Nu sînt deloc amator de sînge. Nu am vînă pentru asta. Nu sînt ca Halliwell, antrenat să mă tîrăsc printre stînci, cu catran pe față și un pumnal între dinți. Nu e genul meu de amuzament.

Massingham puse jos elefantul. Era ca un gest de respingere.

– Preferați o partidă de scrabble cu prietena dumneavoastră? Cine a cîștigat?

– Oh, Evelyn a cîștigat, ca de obicei. Ieri a făcut „zefir“ pe un triplu, e deșteaptă. Trei sute optzeci și două de puncte și eu am avut numai două sute. Este extraordinar ce des găsește numerele mari. Dacă nu ar fi descurajator de cinstită, aș zice că trișează.

– „Zigzag“ ar fi luat și mai multe puncte, comentă Massingham.

– Da, dar nu sînt doi de „z“ la scrabble. Văd că nu sînteți un pasionat. Ar trebui să încercați cîndva, inspectore. E grozav pentru ascuțit inteligența. Eh, dacă asta e tot, eu m-am dus.

– Nu e chiar tot. Vorbiți-ne despre Diana Travers, îl îndemnă Dalgliesh.

Swayne rămase nemișcat cîteva secunde, clipind rapid. Dar șocul, dacă era veritabil, a fost repede controlat.

Dalgliesh văzu mușchii mîinilor și ai umerilor relaxîndu-i-se.

– Ce-i cu ea? A murit.

– Asta știm. S-a înecat seara, după o petrecere pe care dumneavoastră ați dat-o la Lebăda Neagră. Ați fost de față cînd a murit. Povestiți-ne!

– Nu-i nimic de povestit. Vreau să zic că ați citit probabil raportul anchetei. Și nici nu văd ce legătură are cu Paul. N-a fost tipa lui sau ceva de genul ăsta.

– N-am presupus că ar fi fost.

El ridică din umeri și își întinse palmele într-un gest parodic, de personaj rezonabil, resemnat.

– Bine, ce vreți să știți?

– De ce nu începeţi spunîndu-ne de ce aţi invitat-o la Lebăda Neagră?

– Fără vreun motiv special. Spuneţi-i un impuls de generozitate. Ştiam că drăguţa de soră-mea dădea, ceea ce ea numea, o petrecere între intimi, pentru ziua ei de naştere, prea intimi pentru a fi şi eu invitat. Aşa că m-am gîndit să organizez şi eu propria petrecere. Venisem să-i aduc Barbarei cadoul meu, cînd am văzut-o pe Diana ştergînd praful în hol, la plecare. Aşa că i-am zis să vină şi ea. Am luat-o cu maşina de la staţia de metrou de la Holland Park, la şase şi jumătate, şi ne-am dus să ne întîlnim cu gaşca la restaurant.

– Unde aţi luat masa de seară.

– Da, unde am luat cina. Vreţi şi detaliile meniului?

– Nu, dacă nu sînt relevante. Ce-ar fi să continuaţi?

– După cină, ne-am dus pe mal şi am găsit o barcă, ceva mai sus. Ceilalţi au zis că ar fi amuzant să ne jucăm puţin în barcă. Eu şi Diana am fost de părere că ar fi şi mai amuzant să ne jucăm pe mal. Era cam aeriană. Băutura, nu drogurile. Pe urmă, ne-am zis că ar fi nostim să înotăm pînă la barcă şi să sărim înăuntru, lîngă ei.

– După ce mai întîi v-aţi scos hainele.

– Le scoseserăm deja. Îmi pare rău dacă v-am şocat.

– Dumneavoastră aţi sărit primul în apă?

– N-am sărit, am intrat. Niciodată nu sar într-o apă pe care nu o cunosc. Am înotat elegant, craul, pînă la barcă. Apoi am privit în urmă, după Diana. N-am zărit-o pe mal, dar acolo există şi mai multe tufişuri; Jean Paul încearcă să facă o grădină, cred, aşa că, m-am gîndit, poate nu mai vrea să vină şi s-a dus să se îmbrace. Am fost puţin îngrijorat, dar nu prea tare, dacă înţelegeţi. Totuşi, m-am gîndit că ar fi mai bine să mă întorc să văd ce este. Pe urmă, nici ideea înotului nu-mi mai părea atrăgătoare. Apa era rece ca gheaţa şi foarte neagră, iar tipii nu mă primiseră cu entuziasm, cum mă aşteptasem. M-am desprins de barcă şi am înotat înapoi, spre mal. Ea nu era acolo, dar hainele da.

Atunci m-am speriat cu adevărat. Am strigat spre cei din barcă, dar ei dansau și rîdeau, nu cred că m-au auzit. Pe urmă, au găsit-o. Vîsla bărcii a lovit cadavrul tocmai cînd ieșea la suprafață. Destul de șocant pentru fete. Au reușit să-i țină capul deasupra apei și au vîslit la mal, cît pe ce să răstoarne barca. I-am ajutat să o tragă pe mal, am încercat să-i facem respirație gură la gură. A fost o porcărie întreagă. Eu șiroiam de apă și tremuram de frig. Tony, străduindu-se să-i bage aer în plămîni, de parcă ar fi umflat un balon. Diana care zăcea acolo cu ochii holbați, cu apa scurgîndu-i-se din păr, cu alge înfășurate în jurul gîtului ca o eșarfă verde... Parcă era decapitată. Erotică, într-un mod oribil. Apoi, una dintre fete a alergat după ajutor la restaurant. A venit un tip, șeful, care a preluat totul. Părea că știa ce avea de făcut. Dar era prea tîrziu. Diana era gata. Gata și seara frumoasă. Sfîrșit de poveste.

Lemnul scîrțîi violent cînd Halliwell se ridică de la masă și dispăru rapid în bucătărie. Swayne privi în urma lui.

– De ce e supărat? Eu am fost cel care a trebuit să o privească. Aș fi zis că el a auzit și povești mai rele decît asta.

Nici Dalgliesh, nici Massingham nu spuseră nimic; Halliwell se întoarse aproape imediat. Aducea o jumătate de sticlă de scotch, pe care o puse pe masă. Lui Dalgliesh i se păru că era mai palid. Dar Halliwell își turnă încă un pahar de băutură, cu o mînă sigură. Swayne privi sticla, ca și cînd s-ar fi mirat că nu este și el invitat să bea, apoi se întoarse spre Dalgliesh.

– Să vă spun ceva despre Diana Travers. Nu era actriță. Am aflat asta în drum spre Lebăda Neagră. Nu avea o legitimație la sindicatul Equity, al actorilor. Nu urmase școala de teatru. Nu folosea jargonul actoricesc. Nu avea impresar. Nu jucase nici un rol.

– Ți-a spus care era de fapt ocupația ei?

– Spunea că voia să fie scriitoare și își aduna material. Dar era mai ușor să le spui oamenilor că joci pe scenă. În felul acesta nu te mai întrebau de ce te angajai numai temporar. N-aș zice că

pe mine mă interesa profesia ei. Adică, am invitat-o la cină, nu alergam să pun mîna pe ea.

– În timpul cît ați fost împreună pe mal, înainte să intrați în apă și cînd v-ați întors să o căutați, ați văzut sau ați auzit o altă persoană în preajmă?

Ochii albaștri se măriră, căpătînd o asemănare izbitoare cu ai surorii.

– Nu cred. Eram puțin preocupați, dacă mă înțelegeți. Vă referiți la cineva indiscret, cineva care să ne spioneze? Nu m-am gîndit.

– Gîndiți-vă acum. Ați fost absolut singuri?

– Probabil că da, nu-i așa? Adică, cine ar mai fi putut fi acolo?

– Încercați să vă amintiți. Ați văzut sau ați auzit ceva dubios?

– Nu pot afirma cu certitudine, dar erau și țipetele jucăușe ale fetelor din barcă. Nu cred că aș fi putut vedea sau auzi ceva foarte limpede după ce am intrat în apă și am început să înot. Îmi amintesc că am auzit-o, într-adevăr, pe Diana sărind după mine, dar asta și urma să facă, așa că poate a fost doar o închipuire. Cred că ar fi putut să ne urmărească totuși cineva. Dintr-unul dintre tufișuri. Dar eu nu am văzut pe nimeni. Îmi pare rău dacă răspunsul nu vă mulțumește. Și îmi pare rău că v-am deranjat. Ah, fiindcă a venit vorba. Dacă mai aveți nevoie de mine, rămîn aici în casă. Consolare de frate pentru văduvă.

Ridică din umeri și zîmbi, aparent pentru toată camera, nu pentru cineva anume. Apoi plecă. Auziră zgomotul înăbușit al pașilor lui coborînd scara. Nimeni nu comentă nimic. Massingham puse ultima întrebare.

– Încă nu putem ști sigur cum au murit Sir Paul și Harry Mack, dar credem că există probabilitatea să fi fost amîndoi omorîți. Ați văzut sau ați auzit ceva, în această casă sau în afara ei, care să vă facă să bănuiți pe cineva?

Era întrebarea pe care o puneau totdeauna, previzibilă, formală, aproape crudă prin stilul ei direct. Din același motiv, aproape niciodată nu ducea la adevăr.

Halliwell își mai turnă whisky. Se părea că se pregătea să bea zdravăn în noaptea aceea. Fără să ridice privirea, spuse:

– Nu i-am tăiat eu gîtul. Dacă aș ști cine a făcut-o, probabil v-aş spune.

– V-ați putut da seama dacă avea duşmani? insistă Massingham.

– Dușmani?

Zîmbetul lui Halliwell semănă a rînjet. Îi transformă chipul oacheș și frumos într-o mască sinistră și sardonică, întărind descrierea pe care i-o făcuse Swayne, o față neagră care se tîrăşte printre stînci.

– Probabil că avea, nu-i aşa, dacă era politician? Dar acum s-a terminat. S-a sfîrșit. Gata. La fel ca maiorul, a ieșit din raza puştii lor.

Și cu acest ecou din Bunyan, pe care Dalgliesh îl bănuia a fi chiar un citat, interviul luă sfîrșit.

Halliwell coborî cu ei în garaj și închise uşile grele în urma lor. Auziră hîrșîitul celor două zăvoare. Luminile din nișe fuseseră stinse, curtea pietruită era slab luminată numai de două lămpi gemene, montate la cele două capete ale zidului garajului. În semiîntunericul acela, mirosul chiparoșilor devenise mai pătrunzător, dar era acoperit de o miasmă încă și mai greațoasă, mai fetidă, ca și cînd undeva în apropiere, într-o ladă de gunoi, s-ar fi aflat flori putrede, descompuse. Se apropiau de ușa din spate a casei, cînd figura domnişoarei Matlock se desprinse fără zgomot din umbră. Printre faldurile halatului lung, părea mai înaltă, impunătoare, aproape grațioasă în nemişcarea ei. Dalgliesh se întreba de cîtă vreme se afla acolo, așteptîndu-i.

Cei doi o urmară tăcuți prin casă. Cînd ea descuie și trase zăvoarele ușii de la intrare, Massingham spuse:

– La jocul de scrabble pe care l-ați jucat aseară cu Swayne, cine a cîștigat?

Schema era în mod deliberat naivă, capcana – evidentă. Dar ea avu o reacție surprinzătoare. În lumina obscură a camerei, o văzură roșind ușor pe gît, apoi fața i se înroși toată.

– Eu. Am făcut trei sute optzeci și două de puncte, dacă vă interesează. Am jucat într-adevăr, domnule inspector. Dacă sînteți obișnuit să stați de vorbă cu mincinoși, eu nu sînt unul dintre ei.

Se crispase de furie, mîinile împreunate îi tremurau ca ale unui paralitic. Dalgliesh spuse blînd:

– Nimeni nu susține că ați fi, domnișoară Matlock. Vă mulțumim că ne-ați așteptat. Noapte bună.

Afară, descuind mașina, Massingham întrebă:

– De ce să o facă să tremure într-atît o întrebare ca asta?

Dalgliesh mai întîlnise așa ceva, agresivitatea stîngace a femeilor care erau în același timp timide și nesigure pe ele. Ar fi vrut să poată simți mai multă milă pentru ea.

– N-ai fost prea subtil, John.

– Nu, domnule, nici n-am vrut să fiu. A jucat scrabble, e adevărat. Întrebarea este cînd.

Dalgliesh se urcă la volan. Se depărtară de casă, apoi conduseră pînă la un loc liber în partea cealaltă a pieței Campden Hill și telefonară la poliție. Cînd răspunse, vocea lui Kate Miskin sună la fel de puternică și de proaspătă ca în primele ore ale anchetei.

– Am găsit-o pe doamna Hurrell și am întîlnit-o, domnule. Confirmă că a sunat la casa din Campden Hill Square înainte de nouă fără un sfert, să întrebe de Sir Paul. I-a răspuns un bărbat care i-a spus: „Swayne la aparat“. Apoi, după ce ea i-a spus ce dorește, i-a dat-o pe domnișoara Matlock. Domnișoara Matlock i-a spus că nu știa unde era Sir Paul și nimeni din casă nu știa.

„E, gîndi Dalgliesh, un mod ciudat pentru Swayne de a răspunde la telefon, fiind într-o casă străină.“ S-ar fi putut crede că voia să se știe că era acolo. Întrebă:

– S-a aflat ceva la ancheta din împrejurimi?

– Încă nu, domnule, dar am vorbit din nou cu familia McBride și cu Maggie Sullivan. Toți trei sînt siguri că apa țîșnea

din gura de scurgere a bisericii. Cineva folosea chiuveta din spălător, imediat după ora opt. Toți trei sînt foarte siguri cu privire la oră.

– Și laboratorul?

– Am vorbit cu biologul principal. Dacă pot obține eșantioane de sînge imediat după autopsie, la sfîrșitul după-amiezii, să zicem, pot face electroforeza în timpul nopții. Directorul le-a aprobat să lucreze la sfîrșitul săptămînii. Pînă luni dimineață vom afla ce este cu petele de sînge.

– De la cei care examinează documente presupun că nu avem încă vești. Ce-i cu capătul de chibrit?

– Nu s-au apucat încă să examineze tamponul de sugativă, dar îi vor da prioritate. Cu chibritul sînt problemele obișnuite, domnule. Îl vor cerceta cu metode speciale și vor căuta amprente, dar probabil nu vor putea spune mai mult decît că e făcut, ca toate, din lemn de plop. Nu pot preciza din ce cutie provine, iar pentru a compara lungimea, este prea scurt.

– Bine, Kate. Ziua s-a încheiat. Du-te acasă. Noapte bună.

– Noapte bună, domnule.

Mașina ieșea din Campden Hill Square și intra în bulevardul Holland Park, cînd Dalgliesh spuse:

– Halliwell are gusturi scumpe. Colecția de *Procese britanice celebre* trebuie să fi costat în jur de o mie de lire, dacă nu cumva le-a adunat, volum cu volum, de-a lungul anilor.

– Totuși, nu atît de scumpe ca ale lui Swayne, domnule. Jacheta pe care o purta era Fellucini, de mătase și lînă, cu nasturi de metal, argintii. Costă patru sute cincizeci.

– Te cred pe cuvînt. Mă întreb de ce a dat buzna așa. A fost un spectacol neconvingător. Probabil spera să afle cît de mult vorbea Halliwell. Totuși, este semnificativ faptul că a dat buzna înăuntru, ca și cînd așa obișnuia. Iar cînd Halliwell nu este acolo, el poate lua o cheie sau chiar deschide yala, fără nici o dificultate, dacă e nevoie.

– E important, domnule, dacă poate intra în apartamentul de serviciu?

– Cred că da. Crima asta simulează verosimilul. În biblioteca lui Halliwell există un exemplar din *Manualul de medicină legală* al lui Simpson. În capitolul cinci, este prezentat, cu toată limpezimea specifică autorului, un tabel care ilustrează distincția dintre tăieturile de sinucidere și cele de omucidere, la nivelul gîtului. Swayne l-ar fi putut vedea oricînd, l-ar fi putut citi și memora. La fel ar fi putut proceda oricine altcineva dintre cei de la Campden Hill Square care au acces la apartamentul de deasupra garajului, iar cel mai ușor ar fi făcut-o, desigur, Halliwell însuși. Cel care i-a tăiat gîtul lui Berowne, oricine ar fi fost acela, știa exact ce efect urmărea să producă.

– Dar Halliwell ar fi lăsat Simpson-ul acolo, să-l găsim noi? întrebă Massingham.

Dacă și alții știau de existența lui, să-l fi distrus ar fi fost mai incriminant decît să-l lase pe raft. Dar Halliwell nu poate fi bănuit, dacă Lady Ursula spune adevărul despre cele două telefoane pe care le-a dat, iar eu nu o văd în postura de a-i asigura lui Halliwell un alibi pentru că i-a ucis fiul. Și nici altui suspect, de fapt.

– Și nici pe Halliwell oferindu-i un alibi lui Swayne dacă nu este obligat să o facă, zise Massingham. Aici nu se risipesc în van chinurile dragostei. Îl disprețuiește pe om. Apropo, știam că l-am mai văzut pe Swayne undeva. Acum îmi amintesc. Anul trecut juca într-o piesă la teatrul Coningsby din Campden Town. *Garajul*. Actorii construiau chiar un garaj pe scenă. În primul act. În al doilea îl dărîmau.

– Eu am crezut că era un cort de nuntă.

– Ați greșit piesa, domnule. Swayne era psihopatul local, unul din trupă, care l-a dărîmat. Deci are, probabil, legitimație Equity.

– Cum ți s-a părut ca actor?

– Energic, dar lipsit de subtilitate. Nu că aș fi un specialist. Eu prefer filmele. M-am dus numai pentru că Emma își făcea stagiul cultural. Piesa era foarte simbolică. Garajul trebuia să

reprezinte Marea Britanie, capitalismul sau imperialismul sau, poate, lupta de clasă. Nu sînt convins că autorul știa ce. Se vedea că va fi un spectacol de succes, cu accente critice. Nimeni nu spunea o frază literară, iar o săptămînă mai tîrziu nu-mi mai aminteam nici o replică. În actul al doilea a existat și o bătaie destul de zdravănă. Swayne știe să se bată. Totuși, să lovești într-un zid de garaj nu e cel mai bun antrenament pentru tăiat gîtul. Nu-l văd pe Swayne ca ucigaș, nu ca acest ucigaș, în orice caz.

Amîndoi erau detectivi experimentați și știau că în această etapă era important să mențină cercetările într-o direcție rațională, să se concentreze asupra faptelor concrete, cunoscute. Care dintre suspecți avea mijloacele, ocazia, cunoștințele, forța fizică, motivul necesare? Era prematur în această etapă a investigației să se întrebe: „Are acest om cruzimea, tăria nervoasă, disperarea, structura psihologică pentru a comite această crimă?“ Și totuși, seduși de fascinația personalității umane, aproape întotdeauna își puneau asemenea întrebări.

6

În dormitorul mic, din spatele casei din Crowhurst Gardens Street 49, domnișoara Wharton stătea trează, nemișcată, privind întunericul. Trupul lipit de salteaua tare era neobișnuit de fierbinte și greu, ca și cînd ar fi fost făcut din plumb. Chiar și numai să se întoarcă într-o poziție mai confortabilă era un efort prea mare. Nu se așteptase să doarmă buștean, dar își făcuse tabieturile dinainte de culcare cu perseverență și speranță că, îndeplinind aceste ritualuri mici, reconfortante, își va amăgi corpul și-l va face să adoarmă sau cel puțin să se liniștească; capitolul din Scriptură recomanda, printre rugăciuni, laptele fierbinte și un biscuit ușor digerabil, ca ultimă plăcere a zilei. Nimic nu-i folosise. Citise din Evanghelia lui Luca parabola păstorului celui bun. Era una dintre cele care îi plăceau cel mai mult, dar astă-seară o înțelesese cu o minte mai ascuțită, pervers iscoditoare. De fapt,

care era misiunea unui păstor? Numai să vadă de oi, să aibă grijă să nu le scape, să fie însemnate cu fierul roşu, tunse și apoi tăiate? Dacă nu ar fi nevoie de blana lor, de carne, păstorul nu ar avea ce face.

Mult după ce închisese Biblia, zăcu nemişcată, pregătită pentru ceea ce părea să urmeze ca o noapte nesfîrşită, mintea scormonind şi scotocind ca un animal neliniştit. Unde era Darren? Ce făcea? Cine avea grijă să-i aducă puţină alinare și să-i uşureze frămîntările? Nu păruse prea afectat de grozăvia acelei scene oribile, dar în cazul copiilor era greu de ştiut. Ar fi insistat să afle unde locuieşte, să o întîlnească pe mama lui. Nu vorbise niciodată de mama lui, iar cînd ea îl întrebase, ridicase din umeri fără să răspundă. Nu insistase. Poate ar fi ajuns la el cu ajutorul poliției. Dar ar trebui oare să-l deranjeze pe comandantul Dalgliesh, cînd el avea două crime de rezolvat?

Cuvîntul „crimă“ îi deşteptă o nelinişte nouă. Trebuia să-și amintească neapărat ceva, dar nu ştia ce; ceva ce ar fi trebuit să-i spună comandantului Dalgliesh. El îi pusese cîteva întrebări scurte, cu delicateţe, stînd alături de ea pe unul dintre scăunelele din colțul copiilor, în biserică, ca și cînd nici nu-i păsa, nici nu-și dădea seama că nu se potrivea figurii lui înalte. Încercase să fie calmă, exactă, la obiect, dar ştia că există goluri în memoria ei, că oroarea scenei ştersese ceva. Totuşi, ce putea să fie? Era ceva mic, poate nesemnificativ, dar el îi spusese că avea nevoie de toate detaliile, oricît de mărunte.

Acum însă, se ivise altă grijă, mai urgentă. Trebuia să meargă la toaletă. Aprinse lumina de pe noptieră, pipăi după ochelari şi se uită la ceasul care ticăia încet lîngă pat. Era numai două și zece. Nu putea să aştepte pînă dimineaţă. Deși avea propria cameră de zi, dormitor și bucătărie, domnișoara Wharton folosea baia în comun cu familia McGrath, din apartamentul de dedesubt. Instalaţia sanitară era veche, şi dacă folosea grupul sanitar noaptea, doamna McGrath avea să se plîngă a doua zi dimineaţă. Mai putea utiliza oala din cameră, dar aceea trebuia golită și toată dimineaţa urma să fie ocupată să asculte nerăbdătoare cînd

ar putea să o ducă jos, la toaletă, fără să întîlnească privirea disprețuitoare a doamnei McGrath. Odată, cînd avea în mînă oala, acoperită, dăduse nas în nas cu Billy McGrath. Încă îi mai ardeau obrajii de rușine cînd își amintea. Dar va trebui să o folosească. Noaptea era atît de adîncă, încît nu-și putea îngădui să coboare un etaj și să sfarme liniștea cu cascadele apei trase, cu trosnetele și scrîșnetele conductelor.

Domnișoara Wharton nu știa de ce le era atît de nesuferită soților McGrath, de ce gentilețea ei inofensivă le părea lor atît de provocatoare. Încerca să nu le iasă în cale, deși nu era ușor, dacă foloseau aceeași ușă principală, același coridor îngust de la intrare. Despre Darren le explicase la prima lui vizită acasă, spunîndu-le că mama lui lucra la St. Matthew. Minciuna, bolborosită într-o stare de panică, păruse să-i mulțumească, și de atunci și-o scosese definitiv din minte, căci nu o putea include în confesiunea ei zilnică, iar Darren intra și ieșea atît de iute, încît ei nu aveau nici o șansă să-i pună vreo întrebare. Se purta ca și cum ar fi simțit că soții McGrath le erau dușmani pe care e mai bine să-i eviți, decît să-i încurajezi. Ea încerca să o îmbuneze pe doamna McGrath cu o politețe excesivă, disperată, chiar prin mici gesturi de bunăvoință; vara îi aducea sticlele de lapte înăuntru, să nu stea în soare, de Crăciun îi lăsa la ușă un borcan de gem sau condimente cînd se întorcea de la balul de la St. Matthew. Dar aceste semne de slăbiciune păreau să le mărească dușmănia, iar ea știa în adîncul sufletului că nu exista speranță. Oamenii, ca și țările, au nevoie de cineva mai slab sau mai vulnerabil care să fie agresat și disprețuit. Așa arată lumea. Scoase încet oala de sub pat și se așeză pe ea, cu mușchii încordați, încercînd să regleze jetul și să nu facă zgomot, gîndindu-se din nou cît de mult i-ar fi plăcut să aibă o pisică. Dar grădina, optsprezece metri de iarbă netunsă, încîlcită ca pe cîmp, înconjurată de o lizieră de tufe de trandafiri, prea mult crescute, aproape înnăbușite, și de tufișuri sfîșiate, fără flori, aparținea apartamentului de la parter. Soții McGrath n-ar fi lăsat-o niciodată să o

folosească şi n-ar fi fost bine pentru o pisică să stea închisă zi şi noapte în cele două camere mici ale ei.

În copilărie, domişoara Wharton fusese învăţată să se teamă, o lecţie pe care copiii nu ştiu să o uite. Tatăl, învăţător într-o şcoală primară, reuşea să menţină în clasă o toleranţă precară, pe care o compensa acasă prin tiranie. Soţia şi cei trei copii se temeau cu toţii de el. Dar teama pe care o trăiau împreună nu-i făcuse pe copii să se apropie. Cînd, cu lipsa lui de raţiune, tatăl alegea unul dintre copii pe care să-şi reverse necazul, ceilalţi doi citeau unul în ochii ruşinaţi ai celuilalt uşurarea de a nu fi fost alesul. Învăţaseră să mintă ca să se apere şi erau bătuţi pentru minciună. Învăţaseră ce este frica şi erau pedepsiţi pentru laşitate. Cu toate acestea, domnişoara Wharton păstra pe noptieră fotografia înrămată a ambilor părinţi. Nu-şi învinovăţea niciodată tatăl pentru nefericirile ei trecute sau prezente. Cunoştea bine lecţia. Nu se învinovăţea decît pe sine.

Acum era aproape singură pe lume. Fratele mai mic, John, de care ea se legase cel mai mult, psihologic mai robust decît ceilalţi, reuşise cel mai bine. Dar John arsese de viu lîngă mitraliera din spate a bombardierului Lancaster, cu o zi înainte de a împlini nouăsprezece ani. Domnişoara Wharton, din fericire, ignorînd infernul carapacei de oţel în care John îşi trăise îngrozit sfîrşitul, înfrumuseţase moartea lui prin imaginea unui singur glonţ german care nimerise inima, tînărul, palidul luptător plutind uşor spre pămînt, cu mîna încă pe armă. Fratele mai mare, Edmund, emigrase în Canada după război, şi acum, divorţat şi fără copii, muncea ca funcţionar într-un orăşel din nord, al cărui nume ea nu-l ţinea minte, căci primea scrisori extrem de rar.

Împinse oala înapoi sub pat, îşi puse capotul şi, desculţă, străbătu holul strîmt şi camera de zi, pînă la singura fereastră, îngustă. Casa era foarte tăcută. Sub stîlpii de lumină, strada strălucea neagră ca abanosul, între şirurile de maşini parcate. Chiar şi cu geamurile închise putea auzi vuietul estompat al circulaţiei de noapte pe Harrow Street. Era o noapte cu nori joşi, pătaţi în roşu de luminile oraşului neobosit. Uneori, privind afară în

semiîntunericul plin de fantome, domnișoarei Wharton i se părea că Londra a fost construită pe un sol de cărbune şi că ardea în permanenţă mocnit, că în jurul ei, nerecunoscut, se afla infernul. Spre dreapta, conturată de haloul ftizic, se vedea campanila de la St. Matthew. De obicei îi aducea liniştea. Acela era un loc unde era cunoscută, preţuită pentru micile servicii pe care le putea face, acolo era ocupată, consolată, absolvită, acolo se simţea acasă. Acum însă, turnul subțire, străin, gol pe fondul roșcat al cerului, devenise un simbol al ororii, al morții. Și plimbarea ei de două ori pe săptămînă, pînă la St. Matthew, pe poteca îngustă; cum mai putea să o repete acum? Poteca i se păruse întotdeauna scutită, într-un fel misterios, de teroarea străzilor orașului, exceptînd porţiunile acelea scurte pe sub poduri. Chiar în diminețile cele mai întunecoase mersese pe acolo cu o binecuvîntată lipsă de teamă. Iar în ultimele luni, îl avusese pe Darren. Acum însă Darren nu mai era, siguranța dispăruse, poteca avea să fie întotdeauna un pămînt alunecos, acoperit de sînge. Se strecură înapoi în pat; mintea îi călătorii peste acoperişuri, spre Mica Sacristie. Acum trebuie să fie goală, desigur. Poliția trebuie să fi ridicat cadavrele. Camioneta neagră, fără ferestre, așteptase deja acolo, pregătită, înainte de plecarea ei. Acum nu mai rămăseseră decît petele de sînge, înnegrindu-se pe covor, sau îl luaseră și pe acela? Doar pustietate, întuneric și mirosul morții, exceptînd Lady Chapel, unde candela, probabil, continua să strălucească. Avea să o piardă și pe aceasta? Asta făcea crima pentru inocenți? Îi smulgea de lîngă cei dragi, le umplea mintea de groază, îi lăsa părăsiți, fără prieteni, sub un cer mocnind de ură?

7

Trecuse de unsprezece și jumătate cînd Kate Miskin trînti ușa liftului în urma ei și descuie broasca de siguranță a propriului apartament. Intenționase să rămînă la Scotland Yard pînă ce Dalgliesh și Massingham s-ar fi întors de la Halliwell, dar AD-ul

îi spusese să considere ziua încheiată, iar pînă dimineață, nici ea, nici altcineva nu mai puteau face mare lucru. Dacă AD avea dreptate, iar Berowne și Harry Mack fuseseră amîndoi uciși, ea și Massingham aveau să intre la un regim de muncă de șaisprezece ore pe zi, poate chiar mai mult. Nu era o posibilitate de care să se teamă; mai trecuse prin așa ceva. Aprinse lumina, încuie ușa în urma ei de două ori și înțelese deodată, oricît ar fi fost de neobișnuit, poate chiar condamnabil, că spera ca AD să aibă dreptate. Se dezvinovăți imediat cu universala și convenabila platitudine: atît Berowne, cît și Harry muriseră; nimic nu-i mai putea aduce înapoi, la viață. Iar dacă Sir Berowne nu și-a tăiat singur gîtul, atunci cazul promitea să fie tot atît de fascinant pe cît era de important, nu numai pentru ea personal, ci și pentru șansele ei de promovare. Existase o anumită opoziție la ideea de a înființa în cadrul poliției o echipă specială care să investigheze crimele cu implicații politice ori sociale; ar putea să numească mai mulți ofițeri superiori care nu ar regreta dacă primul lor caz ar eșua într-o banală tragedie, omor urmat de sinucidere.

Intră în apartament, ca de obicei, cu un sentiment de satisfacție, de întoarcere acasă. Locuia în imobilul numit Charles Shannon House de ceva mai mult de doi ani. Cumpărarea apartamentului cu un împrumut foarte bine calçulat fusese primul pas într-o ascensiune temeinic planificată, obligatoriu, chiar dacă în final n-ar fi fost vorba decît de unul dintre vechile depozite de pe malul Tamisei, transformate, cu ferestrele spre apă, cu camere imense și grinzi aparente, cu imaginea Podului cu Turnuri, vizibilă în depărtare. Acesta fusese numai începutul. Îi plăcea, iar uneori trebuia să se stăpînească să nu umble în sus și în jos prin casă, atingînd pereții, mobila, pentru a se asigura că sînt reale.

Apartamentul, format dintr-o cameră de zi lungă, cu balcon de fier pe toată lățimea, două dormitoare mici, o bucătărie, o baie și o toaletă separată, se afla la ultimul etaj al unui imobil victorian, în imediata apropiere a bulevardului Holland Park. Fusese construit la începutul anilor 1860, cînd dezvoltarea artelor și

meseriilor luase un mare avînt, și conținuse pe vremea aceea ateliere pentru artiști și designeri; cîteva plăcuțe albastre deasupra ușilor mai demonstrau încă interesul istoric. Din punct de vedere arhitectural însă, clădirea era lipsită de merit, o aberaţie din cărămidă galbenă, specifică Londrei, așezată printre construcţii din vremea regenţei, uriaşă, crenelată și absurdă ca un castel victorian. Pereţii înalţi, sparţi de numeroase ferestre sculptate, ciudat proporţionate, și traversaţi în zigzag de scări de incendiu din fier, se ridicau spre un acoperiș plin de stîlpii coșurilor de fum, între care creșteau o mulţime de antene de televiziune, unele dintre ele defuncte.

Era singurul loc pe care îl considerase vreodată casa ei. Fusese copil nelegitim, crescut de bunica din partea mamei, o femeie care la nașterea ei avea aproape șaizeci de ani. Mama murise la puţine zile după naștere, nu o cunoscuse decît ca pe o figură serioasă, în primul rînd dintr-o fotografie de școală, un chip pe care nu identifica nici una dintre trăsăturile ei bine conturate. Bunica nu-i vorbise niciodată despre tată, iar ea presupusese că mama nu-i dezvăluise identitatea. Nici nu purtase numele tatălui, ceea ce însă nu o mai preocupa de mult, dacă putea spune că o preocupase. În afara fanteziilor copilăriei, cînd își închipuise că tatăl o caută, nu simţise nici o nevoie arzătoare să-și descopere rădăcinile. Două versuri de Shakespeare, pe care și le amintea parţial și pe care le descoperise deschizînd întîmplător o carte din biblioteca școlii, deveniseră filozofia după care își propunea să trăiască: „Contează doar ce-a fost sau ce urmează, / Cu mine voi începe, cu mine voi sfîrși".

Nu intenţionase să-și mobileze apartamentul într-un anumit stil. Trecutul nu o impresiona; toată viaţa luptase să scape de el, să-și croiască un viitor pe măsura nevoii ei de ordine, securitate, succes. Cîteva luni trăise numai cu o masă pliantă, un scaun și o saltea pusă direct pe jos, pînă cînd reușise să adune banii pentru o mobilă modernă, frumos proporţionată, austeră, pe care și-o dorise cu ardoare: canapeaua și două fotolii ușoare din piele

veritabilă, masa de sufragerie și cele patru scaune din lemn de ulm lustruit, biblioteca asortată, acoperind în întregime un perete, bucătăria lucioasă, proiectată de un profesionist și care conținea un minim de ustensile necesare și vesela, nimic superfluu. Apartamentul era lumea ei individuală, în care colegii de la poliție nu aveau acces. Numai iubitul ei avea acces și, cînd Alen trecuse prima oară pragul, lipsit de curiozitate, neamenințător, ducînd ca întotdeauna în mînă o pungă de plastic plină cu cărți, chiar și prezența lui delicată îi păruse, pentru o clipă, o intruziune periculoasă.

Își turnă un deget de whisky, îl amestecă cu apă, apoi deschise broasca de siguranță a ușii dintre camera de zi și balconul de fier. Aerul năvăli înăuntru, proaspăt și curat. Închise ușa în urmă și rămase cu paharul în mînă, rezemată de peretele de cărămidă, privind în zare, spre estul Londrei. Un strat gros de nori joși absorbise luminile orașului și zăcea, aproape însîngerat, ca o vopsea întinsă pe negrul intens al nopții. Vîntul bătea ca o briză suficient de puternică pentru a agita crengile teilor de pe bulevardul Holland Park și a scutura antenele de televiziune care țîșneau, fragile fetișuri exotice, din conturul acoperișurilor, cu cincisprezece metri mai jos. Spre sud, copacii din Holland Park se conturau într-o pată neagră, coagulată pe fundalul cerului, iar în fața lor, fleșa bisericii St. John strălucea ca un miracol îndepărtat. Era una dintre plăcerile acestui moment, să vadă cum săgeata se mișcă, uneori apropiindu-se atît de mult, încît i se părea că ar putea întinde mîna să-i atingă piatra aspră, alteori, ca în seara aceasta, distanțîndu-se lipsită de substanță, ca o închipuire. Dedesubt, spre dreapta, sub luminile înalte, cu arc voltaic, bulevardul alerga spre est, unsuros ca un rîu al zilelor noastre, purtîndu-și convoiul nesfîrșit de mașini, camioane și autobuze roșii. Acesta fusese cîndva, știa ea, vechiul drum al romanilor, care, spre vest, ducea la ieșirea din Londinium; vuietul lui măcinat, constant, răzbătea pînă aici, sus, doar estompat, ca acela al unei mări depărtate.

În toate anotimpurile anului, exceptînd toiul iernii, își respecta tabietul ei de seară. Își turna un pahar de whisky, Béll de preferință, și ieșea cu paharul afară, să contemple pentru cîteva minute perspectiva, ca un prizonier, gîndea ea, care voia să se asigure că orașul mai era încă acolo. Micuțul ei apartament nu era însă o închisoare, ci mai degrabă afirmarea unei libertăți cîștigate cu greu și menținută cu gelozie. Scăpase de autoritate, de bunica, de apartamentul acela meschin, murdar, gălăgios, de la etajul al șaptelea al unui bloc-turn, construit după război, Ellison Fairweather Building, un monument dedicat unui consilier local care se consacrase cu pasiune, ca mai toți de felul lui, distrugerii cartierelor cu străzi mici și construirii monumentelor de douăsprezece etaje, menite să celebreze mîndria civică și teoriile sociologice. Scăpase de strigăte, grafitti, lifturi stricate, mirosul de urină. Își amintea prima seară a libertății ei, 8 iunie, cu doi ani în urmă. Stătuse unde se afla și acum, și turnase whisky, cu un gest ca o libație, privise arcul de lumină lichidă curgînd pe balustradă, zicînd cu glas tare: „Poți fierbe, ticălos consilier Fairweather. Bine ai venit, Libertate!"

Iar acum pornise pe drumul pe care și-l dorise. Dacă reușea în munca ei cea nouă, totul, absolut totul devenea posibil. Poate nu era surprinzător că AD își alesese măcar o femeie în echipa lui. Nu era omul care să facă gesturi de rutină, de dragul feminismului ori al oricărei alte cauze la modă. O alesese pe ea, pentru că îi trebuia o femeie în echipă și pentru că îi cunoștea activitatea de pînă atunci, pentru că știa că se poate bizui pe ea. Privind pe deasupra Londrei, se simți cuprinsă de încredere, o încredere plină de forță și dulceață, ca prima inspirație conștientă, dimineața. Lumea care i se întindea la picioare era cea în care se simțea acasă, o parte din acele conglomerate dense, active, de sate urbane, care formau districtul Poliției Metropolitane. Și-o imagină întinzîndu-se spre Notting Hill Gate, spre Hyde Park și cotul fluviului, dincolo de turnurile palatului Westminster și Big Ben, dincolo de anormalitatea aceea care era

parcela aparținînd Poliției din City, apoi spre suburbiile din sud pînă la limita cu Corpul polițienesc din Essex. Știa cu exactitate aproape matematică unde era limita aceea. Așa vedea ea capitala, împărțită în zone polițienești, districte, diviziuni și subdiviziuni. Iar imediat sub ea se afla Notting Hill, acel sat aspru, diversificat, puternic cosmopolit, unde fusese repartizată la absolvirea școlii de pregătire preliminară. Își amintea fiecare zgomot, culoare, miros, la fel de puternic ca în acea toridă zi de august, cu opt ani în urmă, cînd se întîmplase, cînd înțelesese că alegerea ei fusese corectă și că aceea era munca ei.

Fusese patrulă pedestră în Notting Hill, împreună cu Terry Read, în cea mai fierbinte noapte de august pe care și-o putea aminti. Un băiat, țipînd aproape sugrumat de emoție, se repezise spre ei și, bolborosind ceva nedeslușit, le arătase o locuință din apropiere. O vedea din nou: îngrămădeala de vecini speriați la picioarele scărilor, fețe strălucind asudate, cămăși ude, lipite de trupuri aburite, mirosul unei omeniri înfierbîntate, nespălate. Iar pe deasupra șoaptelor, vocea aspră de sus, strigîndu-și protestul neinteligibil. Copilul spusese:

– Are cuțit, domnișoară. George a încercat să intre, dar l-a amenințat. Nu-i așa, George?

George, alb, mic, ca o nevăstuică, răspunsese dintr-un colț:

– Da, așa e.

– Și Mabelle e înăuntru cu el, Mabelle și copilul.

– Sfinte Doamne, e și copilul! șopti o femeie.

Se retrăseseră pentru a le face loc să treacă, ea și Terry.

– Cum îl cheamă?

– Leroy.

– Celălat nume?

– Price. Leroy Price.

Holul era neluminat, camera, neîncuiată, căci broasca fusese smulsă, era încă și mai întunecoasă. Lumina aspră de afară se strecura pe după un covor bătut în cuie la fereastră. Distingea vag salteaua dublă, murdară, de pe jos, o masă pliantă, cu două

scaune de o parte și de cealaltă. Mirosea a vomă, a sudoare și a bere, peste mirosul mai puternic, uleios, de pește și cartofi prăjiți. O femeie se lipea de perete, cu copilul în brațe.

– E-n regulă, domnule Price, spuse ea blînd. Dați-mi mie cuțitul. Doar nu vreți să le faceți nici un rău. E copilul dumneavoastră. Nu vreți să-i răniți pe nici unul. Știu ce s-a întîmplat. Este prea cald și prea mult. Ne-a ajuns la toți.

Mai văzuse asemenea situații, atît la secție, cît și cu patrula, momentul cînd povara frustrării, a lipsei de speranță și a mizeriei devenea deodată prea grea și mintea exploda într-un protest anarhic. Într-adevăr, omul acesta suportase prea mult. Prea multe note de plată neachitate, pe care în continuare nu le putea plăti, prea multe griji, prea multe nevoi, prea multe frustrări și, bineînțeles, prea multă băutură. Se apropiase de el fără o vorbă, primindu-i calmă privirea, întinzînd mîna după armă. Nu-și dăduse seama dacă îi era frică de el, doar de Terry, care ar fi putut da buzna înăuntru. Nu se auzea nici un sunet: grupul de la picioarele scărilor încremenise în tăcere, strada se potolise într-unul dintre acele momente de liniște care coboară uneori chiar și peste cel mai gălăgios cartier al Londrei. Își auzea numai propria respirație, liniștită față de a lui, grăbită, sonoră. Apoi, cu un suspin sălbatic, el lăsase să-i scape cuțitul și se aruncase peste ea. Îl sprijinise, murmurîndu-i ca unui copil, și totul se sfîrșise.

Făcuse ceea ce ar fi trebuit să facă Terry, iar el o lăsase. Dar bătrîna Moll Green, care nu lipsea niciodată cînd era vorba de agitație și speranța unei vărsări de sînge, fusese printre cei care așteptaseră, cu ochii aprinși, la picioarele scărilor. Marțea următoare, Terry o înhățase pentru că o prinsese cu hașis, e adevărat că fusese provocată, dar el se nimerise în preajmă, cu planul săptămînal de arestări, pe care și-l impusese. Moll, cuprinsă fie de o neașteptată izbucnire de solidaritate umană, fie de repulsie împotriva bărbaților în general, și a lui Terry în mod special, povestise sergentului de la secție propria versiune asupra incidentului. Lui Kate i s-a spus cîte ceva ulterior, dar suficient pentru a fi clar că

se cunoștea adevărul și că reticența ei nu-i dăunase. Acum se întreba ce se întîmplase cu omul acela, cu Mabelle, cu copilul. Pentru prima dată i se păru ciudat că odată incidentul consumat, raportul scris, nu se mai gîndise niciodată la nici unul dintre ei.

Intră în casă, închise ușa și trase perdelele grele, apoi îi telefonă lui Alen. Plănuiseră să meargă la film seara următoare, dar nu vor mai putea. Pînă la terminarea cazului, nu avea rost să mai facă nici un plan. El primi vestea cu calm, așa cum făcea întotdeauna cînd ea contramanda o întîlnire. Unul din lucrurile care îi plăceau foarte mult la el era acela că nu se supăra niciodată.

– Atunci nu mai putem să luăm nici masa la restaurant, joia viitoare, zise el.

– Poate terminăm pînă atunci, deși nu cred. Totuși, păstrează rezervarea, iar dacă nu vom putea merge, sun eu și o anulez.

– Bine, succes în anchetă. Sper că nu se vor risipi în zadar chinurile iubirii noastre.

– Poftim?

– Pardon. Berowne este numele unui personaj din Shakespeare. E un nume neobișnuit și interesant.

– A fost o moarte neobișnuită și interesantă. Ne vedem joi, pe la opt.

– Dacă nu va fi nevoie să contramandezi. Noapte bună, Kate.

I se păru că distinge o notă de ironie în vocea lui, apoi se gîndi că oboseala o face să-și imagineze lucruri ireale. Era prima dată cînd îi ura succes într-o anchetă, totuși nu pusese întrebări. Se gîndi că discreția lui era desăvîrșită în privința muncii ei, așa cum era și a ei. Sau explicația era că nu-i păsa? Înainte ca el să închidă, întrebă:

– Cu personajul acela din Shakespeare ce s-a întîmplat?

– Iubea o femeie pe nume Rosaline, dar ea l-a trimis să îngrijească bolnavi. Așa că a plecat să lucreze douăsprezece luni într-un spital.

Nu prea avea la ce să o inspire acest personaj. Zîmbi punînd telefonul jos. Păcat de cina de joia viitoare. Dar vor mai exista

ocazii, alte seri. El va veni cînd o să-l sune ea şi o să-l cheme. Întotdeauna venea.

Considera că l-a întîlnit pe Alan Scully tocmai la timp. Educaţia ei sexuală timpurie, însuşită în gangurile de beton ale blocurilor cu multe etaje şi în spatele şoproanelor pentru biciclete, din curtea şcolii, într-un cartier din nordul Londrei, amestecul de emoţie, risc şi dezgust fuseseră o bună pregătire pentru viaţă, dar una proastă pentru iubirea adevărată. Cei mai mulţi băieţi fuseseră mai puţin inteligenţi decît ea. Nu ar fi avut prea mare importanţă dacă ar fi arătat bine sau ar fi fost simpatici. Cînd ajunsese la vîrsta de optsprezece ani, constatase uşor amuzată, dar mai ales uluită, că îi privea pe bărbaţi aşa cum ei priveau cel mai adesea femeile, o distracţie sexuală ori socială, ocazională, dar prea lipsită de importanţă pentru a-i face loc în problemele serioase ale vieţii: să-şi ia examenele cu notă maximă, să-şi facă o carieră, să scape din imobilul acela, Elison Fairweather Building. Constată că putea să simtă plăcerea raporturilor sexuale, dispreţuind în acelaşi timp sursa ei. Ştia că aceasta nu era o bază onestă pentru o relaţie. Apoi, cu doi ani în urmă, îl întîlnise pe Alan. Apartamentul lui, pe o stradă îngustă în spatele lui British Museum, fusese spart, iar ea venise cu ofiţerul care se ocupa de amprente şi de cercetarea locului faptei. El îi spusese că lucrează în Bibliotecă Teologică din Bloomsbury şi că era colecţionar amator de cărţi de rugăciuni de la începutul perioadei victoriene – ei i se păruse o alegere extraordinară – şi că i se luaseră două dintre volumele cele mai valoroase. Nu le mai recuperase, iar ea simţise, din resemnarea calmă cu care el îi răspunsese la întrebări, că nici nu se aştepta să fie recuperate. Apartamentul lui, mic, aglomerat, mai curînd un depozit de cărţi decît un spaţiu de locuit, nu semăna cu nici o altă locuinţă pe care o mai văzuse, deoarece nici el nu semăna cu alt bărbat. Trebuise să mai vină o dată la faţa locului şi stătuseră de vorbă o oră la o ceaşcă de cafea. O invitase simplu să-l însoţească la un spectacol cu o piesă de Shakespeare, montată la Teatrul Naţional.

La mai puţin de o lună după aceea, făcuseră dragoste pentru prima oară, și el demolase una dintre convingerile ei ferme, aceea că un intelectual nu este interesat de sex. El era nu numai interesat, ci chiar foarte bun. Se stabilise între ei o prietenie confortabilă, aparent mulțumitoare pentru amîndoi, afectuoasă, în care fiecare privea munca celuilalt fără invidie sau resentimente, ca pe un teritoriu străin, cu un limbaj și obiceiuri atît de îndepărtate de orice posibilitate de înţelegere, încît rareori constituia un subiect de discuţie. Kate ştia că el este intrigat, nu atît de lipsa ei de credință în Dumnezeu, cît de lipsa de curiozitate intelectuală pentru formele ei multiple, fascinante, de manifestare. Mai simțea, de asemenea, deși el nu o spusese niciodată, că se gîndea la lipsa ei de educaţie literară. Dacă i se cerea, ea putea să recite versuri moderne despre tineri șomeri din cartierele sărace și negri asupriți din Africa, dar pentru el acestea nu erau decît slabe substitute pentru literatura adevărată a lui Donne, Shakespeare, Keats sau Eliot. Ea, la rîndul ei, îl privea ca pe un copil atît de nepregătit să supraviețuiască în jungla urbană, încît era uimită că putea să umble printre toate pericolele cu atîta indiferență. În afara acelei spargeri, care rămăsese misterioasă, nimic rău nu i se mai întîmplase sau, dacă i se întîmplase, nu băgase el de seamă. O amuza să-i ceară cărți și se străduia să le citească cînd el i le aducea neîncrezător. Acum, înainte de culcare, citea Elisabeth Bowen. Viața eroinelor ei, veniturile lor, casele încîntătoare din St. John Wood, cameristele îmbrăcate în uniforme, redutabilele mătuși și, peste toate acestea, sensibilitatea delicată a sentimentelor lor o uimeau. „Nu se spală îndeajuns, asta e problema lor", îi spusese lui Alan, gîndindu-se atît la autoare, cît și la personaje. Dar o interesau și voia să continue să citească.

Se făcuse aproape miezul nopții. Era prea emoționată și prea obosită să-i mai fie foame, dar se gîndi că ar trebui totuși să pregătească ceva ușor, poate o omletă, înainte să meargă la culcare. Mai întîi însă, își ascultă mesajele înregistrate de robotul telefonic. Și, la primul sunet al vocii cunoscute, euforia îi dispăru,

înlocuită de un amestec de vină, neplăcere şi deprimare. Era îngrijitoarea bunicii. Trei mesaje, la intervale de o oră unul de celălalt, în care răbdarea controlată, profesională făcea treptat loc frustrării şi, în cele din urmă, unei iritări vecine cu ostilitatea. Bunica, obosită de încarcerarea ei în apartamentul de la etajul al şaptelea, plecase la poştă să-şi ia pensia şi găsise, la întoarcere, geamul spart şi uşa forţată. Se întîmpla a treia oară în mai puţin de o lună. Doamna Miksin era acum prea speriată ca să mai iasă. Voia oare Kate să sune la Serviciile Sociale locale de îndată ce venea acasă sau, dacă era trecut de cinci şi jumătate, să sune direct la bunica ei? Era urgent.

„Întotdeauna e urgent", gîndi Kate obosită. Iar acum era ridicol de tîrziu să mai sune. Totuşi, nu putea lăsa pe mîine-dimineaţă. Bunica nu se culca pînă nu-i dădea telefon. Receptorul fu ridicat după primul apel, ceea ce însemna că bătrîna aşteptase lîngă el.

– Ah, în sfîrşit. E o oră tocmai potrivită pentru telefon. Aproape de miezul nopţii. Doamna Mason a încercat să te găsească.

– Ştiu. Eşti bine, bunico?

– Sigur că nu sînt bine. Ca naiba sînt. Cînd vii pe-aici?

– Încerc să trec mîine, dar nu va fi uşor. Sînt în mijlocul unei anchete.

– Vino la trei. Doamna Mason a zis că ajunge şi ea la trei. Vrea să te vadă neapărat. Nu uita, la trei.

– Nu pot, bunico.

– Şi eu cum o să-mi fac cumpărăturile? Îţi spun că nu-mi mai las apartamentul singur.

– Ce ai în frigider îţi ajunge pentru cel puţin patru zile.

– Nu-mi plac toate felurile astea gata preparate. Ţi-am mai spus.

– Nu poţi s-o rogi pe doamna Khan? E întotdeauna aşa de drăguţă.

– Nu pot. Nu mai iese acum decît dacă merge bărbatu-său cu ea, de cînd au fost pe-aici cei de la Frontul Naţional. Şi nici

nu e corect. Are destule pe cap, la ea acasă. Și copiii au stricat din nou nenorocitul ăsta de lift, dacă încă nu ți-am spus.

– Bunico, ai reparat fereastra?

– Da, au venit și au reparat-o. Vocea bunicii sugera că aici n-ar fi decît un detaliu, lipsit de importanță. Trebuie să mă iei de aici, adăugă ea.

– Încerc, bunico. Ești pe lista celor care așteaptă o garsonieră într-unul dintre blocurile cu paznic. Știi doar.

– Nu-mi trebuie nici un paznic. Vreau să stau laolaltă cu neamurile. Atunci ne vedem mîine, la ora trei. Să nu cumva să nu vii. Doamna Mason vrea să te întîlnească.

Închise telefonul.

Kate gîndi: „Doamne, la așa ceva nu mai fac față încă o dată, nu cînd sînt la începutul unui caz nou".

Își spuse supărată, căutîndu-și scuze, că nu era iresponsabilă, că făcea tot ce putea. Îi cumpărase bunicii un frigider nou, care avea deasupra un mic congelator, și în fiecare duminică se ducea să-l umple cu mîncare pentru o săptămînă, dar cel mai adesea era întîmpinată cu aceeași nemulțumire:

– Nu pot mînca așa ceva. Vreau să-mi fac singură cumpărăturile. Vreau să ies de aici.

Plătise să i se instaleze telefon și o învățase pe bunica să nu se teamă de el. Luase legătura cu autoritățile locale și aranjase o zi pe săptămînă cînd cineva venea să-i facă curat în casă. Ar fi făcut chiar ea, bucuroasă, dacă bunica ar fi suportat acest amestec. Ar fi făcut orice, ar fi cheltuit oricît, numai să nu o ia să locuiască împreună în Charles Shannon House. Dar bătrîna, căreia i se aliase și asistenta socială, voia să o forțeze să facă exact acest lucru. Iar ea nu putea să accepte. Nu putea renunța la libertatea ei, la vizitele lui Alen, la camera liberă în care picta, la intimitatea și liniștea ei de la sfîrșitul zilei, pentru catrafusele unei femei bătrîne, zgomotul neîncetat al televizorului, dezordinea și mirosul bătrîneții, al ratării, mirosul clădirii Ellison Fairweather, al copilăriei

și al trecutului. Iar acum, mai mult ca oricînd, era imposibil. Acum, cînd lucra la primul caz al echipei și trebuia să fie liberă.

Fu curpinsă de invidie și de resentimente gîndindu-se la Massingham. Chiar dacă avea o duzină de rude dificile și pretențioase, nimeni nu-i cerea să le facă față. Iar dacă ea va trebui să se învoiască, el, primul, avea să arate că, atunci cînd ești la ananghie, nu te poți baza pe o femeie.

8

În dormitorul ei de la etajul doi, Barbara Berowne stătea rezemată de perne și privea la televizorul montat pe peretele din fața patului cu patru piloni, fără perdele. Aștepta filmul de noaptea tîrziu, dar dăduse drumul la aparat de îndată ce se băgase în pat, iar acum prinsese pe un program ultimele zece minute ale unei dezbateri politice. Dăduse sonorul atît de încet, încît nu mai auzea nimic, dar se uita la buzele agitate ale celor care vorbeau ca și cînd ar fi putut să le înțeleagă, citindu-le. Își amintea de grimasa încordată, dezaprobatoare a buzelor lui Paul, cînd văzuse prima dată televizorul montat pe suportul pivotant, mult prea mare, stricînd peretele și concurînd prin dimensiune cele două acuarele de Cotman, imagini ale catedralei de la Norwich, care îl încadrau. Dar nu scosese o vorbă, iar ea își spusese disprețuitoare că nici nu-i păsa, orice ar fi zis. Acum se putea uita la televizor fără să fie, în mod inutil, conștientă de existența lui în camera de alături, unde zăcea fără somn și nemulțumit, auzind înfundat țipetele și focurile de armă, ca niște manifestări zgomotoase ale propriului război, mai subtil, nedeclarat.

Lui nu-i plăcuse nici dezordinea ei, un protest inconștient împotriva lipsei de personalitate, a ordinii obsesive din restul casei. La lumina lămpii de pe noptieră, privi netulburată amestecul de lucruri din cameră: îmbrăcămintea aruncată pe unde o dezbrăcase; luciul capotului de mătase lăsat la marginea patului,

fusta gri desfăcută evantai pe un scaun, ciorapii zăcînd ca o urmă palidă pe covor, sutienul atîrnat cu o bretea de masa de toaletă. Ce obiect stupid, indecent, părea, aruncat așa la întîmplare; cu forma și tăietura atît de precise, părea un obiect chirurgical, în ciuda tuturor dantelelor și a delicateții. Dimineață, Mattie va face ordine, va aduna lenjeria să o ducă la spălat, va atîrna jachetele și fustele în dulap. Iar ea va sta în pat, cu tava pentru micul dejun pe genunchi și va privi; apoi se va scula, va face baie, se va îmbrăca și va ieși în fața lumii ca întotdeauna, imaculată.

Fusese camera Annei Berowne, iar ea se mutase aici după căsătorie. Paul îi propusese să schimbe dormitoarele, dar ea nu pricepea de ce ar fi dormit într-o cameră mai mică, inferioară, din care nu vedea grădina pătrată, pentru simplul motiv că acesta fusese patul Annei. Fusese mai întîi camera Annei, apoi a ei și a lui Paul, apoi numai a ei, dar întotdeauna știuse că el doarme alături. Acum era în exclusivitate a ei. Își amintea prima după-amiază pe care o petrecuseră împreună în dormitor, după căsătorie – el avusese o voce atît de oficială, încît nu i-o recunoscuse. Putea la fel de bine să fi vorbit unui eventual cumpărător.

– Poți alege alte tablouri dacă vrei; mai sînt cîteva în salonul cel mic. Annei îi plăceau acuarelele, iar lumina de aici le pune în valoare, dar nu trebuie să le păstrezi, dacă nu vrei.

Nu o atrăseseră tablourile, i se păruseră peisaje englezești nesemnificative, anoste, realizate de pictori pe care Paul considera că ea ar trebui să-i recunoască. Dar pe ea nu o interesau nici măcar cît să le schimbe. Totuși, de la instalarea ei, dormitorul căpătase altă personalitate; mai moale, mai luxoasă, parfumată și feminină. Iar cu timpul se aglomerase ca un magazin de antichități, plin cu de toate. Umblase prin casă și adusese în cameră piese de mobilier și obiecte dintre cele mai neasortate, după cum îi plăcuseră, de parcă ar fi violat obsesiv casa, nelăsînd nici un spațiu pentru stafiile acelea, respinse, dar insidioase. Un vas Regence, cu două brațe sub un abajur de sticlă, plin cu flori multicolore, alcătuite complicat din scoici, un dulap de lemn, în

stil Tudor, bătut în bronz și decorat cu ovaluri din porțelan portretizînd păstori și păstorițe, un bust al lui John Soane pe un piedestal de marmură, o colecție de cutii cu săruri, din secolul al XVIII-lea, scoase dintr-o vitrină și acum aruncate la întîmplare, pe masa de toaletă. Totuși, mai existau încă stafii, stafii adevărate, voci în aer, pe care nici un obiect, oricît de mult dorit, nu reușise să le exorcizeze. Cum stătea rezemată pe pernele parfumate, își aminti de patul ei din copilărie, pe cînd avea doisprezece ani și zăcea nemișcată, fără somn, strîngînd cearșafurile în pumni. Frînturi din nesfîrșite certuri răzbăteau peste săptămîni și luni, atunci numai parțial înțelese, alcătuind în cele din urmă un întreg coerent, șlefuit de imaginația ei, și acum imposibil de uitat. Mai întîi vocea mamei.

„– Credeam că vrei să iei copiii în custodie. Doar ești tatăl lor.

– Iar pe tine să te las liberă, să te distrezi în California? Oh, nu, draga mea, tu ai vrut copii, tu să-i ai. Cred că Frank nu se tocmește pentru doi copii vitregi? Ei bine, îi are. Sper să-i placă.

– Ei sînt englezi. Locul lor e aici.

– Ce i-ai spus? Că vii fără hangarale? Puțin cam șifonată, iubitule, dar fără cozi? Locul lor e lîngă mamă. Și o cățea are ceva instincte materne. Ori îi iei, ori mă opun divorțului.

– Doamne, dar sînt copiii tăi. Nu-ți pasă de ei? Nu-i iubești?

– Aș fi putut, dacă m-ai fi lăsat și dacă nu ți-ar fi semănat ție atît de mult. Dar așa, sincer să fiu, îmi sînt indiferenți. Vrei să fii liberă, și eu la fel.

– Bine, îi împărțim. Eu o iau pe Barbie, tu pe Dicco. Locul băiatului e lîngă tată.

– Atunci avem probleme. Trebuie să te consulți cu tatăl, dacă știi cine este. În orice caz, el trebuie să-l ia pe Dicco. Eu nu-i voi sta în drum. Dacă era ceva din mine în băiatul ăsta, l-aș fi recunoscut. E grotesc.

– Doamne, Donald, ești un bastard!

– Nu, dragă, nu eu sînt bastardul în familia asta."

Se gîndea: „Nu ascult, n-am să ţin minte, n-am să mă mai gîndesc“ şi dădea sonorul mai tare, lăsînd vocile ranchiunoase să o surzească. Nu auzi uşa deschizîndu-se, dar văzu deodată o urmă alungită, de lumină slabă şi Dicco apăru în halatul lui pînă la genunchi, cu părul sîrmos ca o coroană încîlcită. O privea tăcut, apoi se apropie desculţ, şi arcurile patului se presară cînd se aşeză lîngă ea.

– Nu poţi să dormi? întrebă el.

Ea stinse televizorul, cu un sentiment familiar, de vinovăţie.

– Mă gîndeam la Sylvia şi la tata.

– Care dintre ei? Am avut atît de mulţi.

– Primul. Cel adevărat.

– Cel adevărat? Cel neadevărat. Mă întreb dacă o fi murit. Cancerul ar fi fost prea bun pentru el. Nu te gîndi la el, gîndeşte-te la bani. Ei sînt întotdeauna o consolare. Gîndeşte-te la tine, la libertatea ta. La cît de bine îţi vine întotdeauna negrul. Doar nu ţi-e teamă, nu-i aşa?

– Nu, sigur că nu. N-are de ce să-mi fie teamă. Dicco, du-te înapoi la culcare.

– În patul lui. Ştiai, nu-i aşa? Ştii unde dorm. În patul lui.

– Lui Mattie n-o să-i placă. Nici doamnei Ursula. De ce nu poţi dormi în camera liberă? Sau să te întorci la Bruno?

– Bruno nu mă vrea acolo. Nu m-a vrut niciodată. Nu e loc. Iar eu nu mă simţeam bine. Nu vrei să mă simt bine? Bruno a început să mă obosească. Locul meu e aici. Sînt fratele tău. Asta e casa ta acum. Nu eşti prea primitoare, Barbie. Credeam că ţii să fiu pe aproape, în caz că ai vrea să vorbeşti noaptea, să te spovedeşti, să mărturiseşti. Hai, Barbie, mărturiseşte. Cine crezi că l-a omorît?

– De unde să ştiu eu? Presupun că a intrat cineva, un hoţ, alt vagabond, cineva care voia să fure colecţia muzeului. Nu vreau să vorbesc despre asta.

– Aşa zic cei de la poliţie?

– Aşa cred eu, nu ştiu ce zice poliţia.

– Atunci să-ţi spun eu. Ei cred că biserica aceea ar fi o alegere ciudată pentru un hoţ. Ce să fure de acolo?

– Există lucruri în altar, nu? Sfeşnice, o cruce. Erau în biserica în care m-am cununat eu.

– N-am fost la cununia ta, Barbie. Nu m-ai invitat, îţi aminteşti?

– Paul voia o ceremonie restrînsă, Dicco. Ce contează?

Acesta, gîndi ea, era alt lucru pe care Paul i-l furase. Îşi imaginase o nuntă mare, pe ea plutind spre altarul de la St. Margaret's Westminster, strălucirea satinului alb, un văl ca un nor, florile, mulţimea, fotografii. În schimb, el propusese biroul ofiţerului de stare civilă, iar cînd ea protestase, el insistase să meargă la biserica parohiei locale, unde să fie oficiată cea mai liniştită dintre ceremonii, ca şi cînd nunta era ceva de care trebuia să-ţi fie ruşine, ceva de ascuns, indecent.

Auzi vocea lui Dicco într-o şoaptă scăzută, insinuantă:

– Dar nu se mai ţin în altar, nu noaptea. Crucile şi sfeşnicele le încuie. Bicericile sînt întunecoase, goale. Nu argint, nu aur, nu lumini. Nimic. Crezi că acela este momentul cînd Dumnezeu coboară de pe cruce şi umblă prin biserică, merge la altar, vede că nu este decît o masă de lemn, cu o bucată de pînză brodată, prinsă în cuie?

Ea se înfioră sub cearşaf.

– Nu spune prostii, Dicco. Du-te să te culci.

El se aplecă, şi faţa lui, atît de asemănătoare cu a ei şi totuşi atît de deosebită, străluci la numai cîţiva centimetri de ochii ei, atît de aproape încît putu să vadă picăturile de sudoare pe sprînceană şi să simtă mirosul de vin al respiraţiei.

– Asistenta aceea, Theresa Nolan, cea care s-a omorît. Paul era tatăl copilului?

– Bineînţeles că nu. De ce se gîndeşte toată lumea la Theresa Nolan?

– Cine se gîndeşte la ea? A întrebat de ea poliţia?

– Nu-mi amintesc. Cred că au întrebat de ce a plecat. Cam așa ceva. Nu vreau să mă gîndesc la asta.

Rîsul lui moale, îngăduitor sună ca o conspirație.

– Barbie, trebuie să te gîndești. Nu poți să treci prin viață fără să te gîndești la anumite lucruri numai pentru că nu-ți convin sau sînt neplăcute. Era copilul lui, nu-i așa? Asta făcea soțul tău, în timp ce tu zburdai cu amantul tău, se culca cu asistenta mamei lui. Iar fata cealaltă, Diana Travers, cea care s-a înecat. Ea ce făcea în casa asta?

– Știu ce făcea. O ajuta pe Mattie.

– O ocupație periculoasă, totuși, nu-i așa, să lucreze pentru soțul tău. Ascultă, dacă l-a omorît cineva pe Paul, atunci acela este foarte deștept și șmecher; cineva care știa că el se afla acolo, în biserică, cineva care știa că va găsi un brici la îndemînă, cineva care avea puterea să-și asume un risc enorm, cineva obișnuit să taie carne de om. Cunoști pe cineva de acest fel, Barbie? Cunoști? Noroc că tu și Stephen aveți un alibi, nu-i așa?

– Ai și tu un alibi?

– Și Mattie, desigur. Și Lady Ursula. Și Halliwell. E cam suspect, cu toate alibiurile astea beton. Dar Sarah?

– N-am vorbit cu ea.

– Ei bine, să sperăm că ea nu are un alibi, altfel poliția va începe să simtă că e vorba de o conspirație. Cînd m-ai sunat să-mi spui că o să-ți dea cu piciorul, ți-am spus că o să fie bine. Uite că e bine. Ți-am spus să nu-ți faci probleme de bani. Uite că nu ai de ce să-ți faci probleme. Acum totul îți aparține.

– Nu e chiar atît de mult.

– Hai, Barbie, ajunge. Mai întîi casa, trebuie să coste un milion. El era asigurat, nu-i așa? Era prevăzută o clauză de sinucidere? Ar fi neobișnuit.

– Domnul Farrell zice că nu este. L-am întrebat.

Din nou rîsul moale, interiorizat, ceva între mormăit și chicoteală.

– Deci te-ai descurcat să întrebi de asigurare! Nu pierzi timpul, n-am ce zice. Asta cred avocații, că Paul s-a sinucis?

– Avocații nu spun nimic. Domnul Farrell m-a învățat să nu discut cu poliția decît în prezența lui.

– Familia nu dorește să fie o sinucidere; ei preferă să fi fost omorît. Și poate că a fost. Dacă ar fi vrut să se omoare, de ce n-ar fi folosit pistolul?

Pistolul fratelui său. Omul nu-și taie gîtul, dacă are pistol. Și avea și explozibil, nu-i așa?

– Eplozibil?

– Gloanțe. Unde e pistolul? Tot în seif?

– Nu. Nu știu unde este.

– Cum adică, nu știi? Ai căutat?

– Ieri, după ce a plecat. Nu pistolul, voiam să mă uit în acte, în testament. Am deschis seiful și nu era acolo.

– Ești sigură?

– Bineînțeles că sînt sigură. Seiful e foarte mic.

– Dar, desigur, nu ai spus poliției. E greu să explici de ce voiai să te uiți în testamentul soțului, cu numai cîteva ore înainte ca el să moară, atît de convenabil.

– N-am spus nimănui. Dat tu de unde știai de pistol?

– Doamne, Barbie, ești extraordinară! Soțul tău moare cu gîtul tăiat, pistolul lui lipsește și tu nu spui nimănui.

– Cred că nu-l mai are. Dar ce contează? Doar nu s-a împușcat. Dicco, du-te la culcare. Sînt obosită.

– Dar nu te sperie pistolul, nu-i așa? Barbie, de ce nu te sperie? Pentru că știi cine l-a luat, nu-i așa? Știi sau bănuiești. Cine a fost, Lady Ursula, Halliwell, Sarah, iubitul tău?

– Sigur că nu știu! Dicco, lasă-mă în pace. Sînt obosită. Nu vreau să mai vorbesc. Vreau să dorm.

Ochii i se umplură de lacrimi. Nu era corect din partea lui să o necăjească astfel. Simți o mare milă pentru ea însăși, rămasă văduvă, singură, vulnerabilă. Și însărcinată. Lady Ursula voia ca ea să nu spună nimănui despre sarcină, deocamdată, nici poliției,

nici lui Dicco. Dar el va trebui să afle, la un moment dat. Toată lumea va afla. Şi vor trebui să afle ca să aibă grijă de ea, să o menajeze. Paul ar fi avut grijă, dar Paul nu era acolo. Iar ea îi spusese despre copil abia ieri-dimineaţă. Ieri. Nu trebuia să se gîndească la ieri, nu acum, niciodată de acum înainte. Trebuia să înceapă filmul, o reluare de Hitchcock, iar ei îi plăcuse întotdeauna Hitchcock. Nu era corect din partea lui Dicco să intre aşa, să o necăjească, să o facă să-şi amintească.

El zîmbi şi o mîngîie pe creştet, ca pe un cîine, apoi plecă. Ea aşteptă pînă ce uşa se închise şi fu sigură că el nu se mai întoarce, apoi dădu drumul la televizor. Ecranul se lumină şi apărură înscrisurile pentru sfîrşitul emisiunii precedente. Era tocmai timpul. Se aşeză mai confortabil între perne, lăsînd sonorul încet, ca el să nu audă.

9

Massingham rămase la Yard ceva mai mult decît era nevoie. Cînd ajunse la vila din St. Petersburgh Place, mai era un minut pînă la miezul nopţii. Lumina de la parter era încă aprinsă; tatăl lui nu se culcase. Descuie, făcînd cît mai puţin zgomot, şi împinse uşa cu precauţie, ca şi cînd ar fi intrat ilegal. Inutil. Tatăl lui auzise probabil zgomotul maşinii. Uşa de la salonul mic, din faţă, se deschise aproape în acelaşi moment şi Lord Dungannon apăru tîrşîindu-şi picioarele. Cuvintele „şalvari cu botoşi“ îi veniră în minte, antrenînd după ele un familiar sentiment de milă, iritare şi vină.

– Ah, iată-te, dragul meu, zise tatăl. Purves tocmai a adus tava cu grog. Vrei să luăm unul împreună?

Tatăl nu-i spunea nisiodată „dragul meu“. Cuvintele sunaseră fals, teatral, ridicol. Iar vocea cu care răspunse atinse aceeaşi notă de stînjenită lipsă de sinceritate.

– Nu, tată, mulțumesc. Mă duc sus. Am avut o zi grea. Lucrăm la cazul Berowne.

– Desigur. Berowne. Înainte de căsătorie se numea Lady Ursula Stollard. Mătușa ta, Margaret, a fost prezentată în același an. Trebuie să fi avut peste optzeci de ani. Nu putea fi o surpriză.

– Nu Lady Ursula a murit, tată. Fiul ei.

– Am crezut că Hugo Berowne a fost ucis în Irlanda de Nord.

– Nu Hugo, tată. Paul.

– Paul. Se părea că tatăl lui contemplă cuvîntul, apoi spuse: Atunci, desigur, trebuie să-i scriu doamnei Ursula. Biata femeie. Dacă ești sigur că nu vrei să intri...

Vocea, care din luna aprilie începuse să-i tremure, ca a unui bătrîn, se stinse. Dar Massingham urca deja în fugă scările. La jumătate se opri și privi în jos peste balustradă, așteptîndu-se să-l vadă pe tatăl lui tîrșîindu-și picioarele înapoi în salon, la singurătatea și la whisky-ul lui. Dar bătrînul era încă acolo, uitîndu-se lung după el, cu un dor aproape indecent. În lumina puternică a lămpii din tavan, văzu clar ce făcuseră ultimele cinci luni din trăsăturile aspre ale familiei Massingham. Carnea părea să fi alunecat de pe oase, astfel încît nasul coroiat despica bărbia ascuțită, ca o lamă de cuțit, în timp ce fălcile atîrnau în două pungi vlăguite, precum carnea unei păsări jumulite. Părul spumos al familiei Massingham era albit, decolorat și subțire acum, ca paiul. Gîndi: „Arată la fel de arhaic ca o pictură de Rowlandson. Vîrsta face din noi toți niște caricaturi. Nu e de mirare că ne temem de ea".

Urcă rapid cele cîteva trepte pînă la apartamentul lui și fu cuprins de vechea tulburare. Devenea intolerabilă. Trebuia să plece și cît mai curînd. Dar cum? Exceptînd o scurtă perioadă de timp la divizie, locuise în camerele lui din casa părinților de cînd se încadrase la poliție. Cît trăise mama, situația îi convenise de minune. Părinții, absorbiți unul de altul cum fuseseră întotdeauna după ultima căsătorie a tatălui, la patruzeci și cinci de ani, îl lăsaseră în pace, neștiind nici măcar dacă era acasă ori nu. Faptul că foloseau aceeași ușă de intrare era un inconvenient, dar

nimic altceva. Trăise confortabil, plătise o chirie nominală, economisise bani şi îşi spusese că îşi va cumpăra propriul apartament cînd va fi pregătit. Putuse chiar să aibă aventuri amoroase, cu discreție, și în acelaşi timp să cheme personalul descompletat al mamei, dacă dorise, să-i pregătească masa, să-i spele rufele, să-i facă curat în camere sau să-i aducă bagajele.

Dar, de la moartea mamei, în aprilie, totul se schimbase. Cînd se întrunea Camera Lorzilor, tatăl reuşea să suporte existența zilnică, gesticulînd cu carnetul de autobuz să prindă numărul 12 sau 88 spre Westminster, luînd prînzul la Cameră, adormind uneori la dezbaterile de seară. Dar la sfîrșitul săptămînii, și cu atît mai mult în vacanța parlamentară, devenise sîcîitor ca o femeie posesivă, își urmărea fiul venind și plecînd, cu un interes aproape obsesiv, aşteptînd să descuie ușa, căutîndu-i blînd, dar disperat compania. Doi dintre frații lui, cei mai mici, erau încă la școală și scăpau de durerea tatălui petrecîndu-şi vacanțele cu prietenii. Singura soră era căsătorită cu un diplomat și trăia la Roma. Fratele mai mic era la Sandhurst. Povara rămăsese întreagă, pe umerii lui. Iar acum, chiar și chiria pe care o plătea devenise o contribuție necesară, aproape la fel de importantă pentru resursele irosite ale tatălui ca și plata zilnică pentru prezență, la Camera Lorzilor.

Cuprins deodată de remuşcări își spuse: „Puteam să rămîn cu el zece minute“. Zece minute stînjenitoare, de lipsă de comunicare, de discuții mărunte despre munca lui pe care, pînă acum, tatăl nu o considerase demnă de interes. Zece minute de plictiseală, uşurate parțial de alcool, care stabileau un precedent pentru nopţile de plictiseală ce aveau să urmeze.

Închizînd ușa apartamentului în urma lui, se gîndi la Kate Miskin, care se afla acum la doar cîțiva kilometri spre vest, relaxîndu-se în apartamentul ei, turnîndu-și un pahar de băutură, lipsită de responsabilități, neîmpovărată de vină, și simți un val de invidie și respingere irațională, atît de puternic, încît aproape se convinse că era din vina ei.

Cartea a III-a

AJUTÎND ANCHETA

1

Mesajul de la Pembroke Lodge era politicos, dar lipsit de ambiguități. Domnul Lampart era în operații toată dimineața, însă va fi bucuros să-l primească pe comandantul Dalgliesh cînd va fi liber. Ceea ce avea să se întîmple pe la ora unu sau puțin mai tîrziu, în funcție de numărul celor care așteptau. În traducere, mesajul însemna că domnul Lampart era un om ocupat, preocupat să salveze vieți și să aline dureri, și cine ar fi putut pretinde, în mod legitim, că aceste activități benigne nu aveau prioritate față de preocupările unui polițist, oricît ar fi fost el de distins? Ora întîlnirii era de asemenea bine apreciată. Dalgliesh nu se putea plînge că pierde prînzul, cînd domnul Lampart, prins cu treburi mai importante, nici nu se gîndea la al lui.

O luă pe Kate cu el și-i ceru să conducă mașina. Kate urcă pe locul din dreapta fără multă zarvă și conduse ca de obicei, cu eficiență, respectînd întocmai regulamentul, fără nimic din nerăbdarea ocazională a lui Massingham sau excesele lui bruște de viteză. Au urcat dealul Haverstock și, după ce trecură de Round Pond, el spuse:

– Pembroke Lodge este la vreo opt sute de metri dincolo de Spaniards. Putem scăpa ușor intrarea. Ea încetini, dar, chiar și așa, au văzut-o în ultima clipă, o poartă largă, albă, retrasă mult de la șosea și ascunsă de castani sălbatici. Aleea cu pietriș făcea o curbă spre stînga, apoi se bifurca încercuind un gazon imaculat,

în fața casei. Văzură o elegantă vilă eduardiană, scundă, așezată la marginea landei, construită, se vedea, de un om bogat, care își putea satisface gusturile de aer curat, perspectivă și distanță convenabilă față de Londra, fără să fie împiedicat de autoritățile din construcții sau de conservatorii preocupați de ocuparea terenului public. Rover-ul înainta scrîșnind pe pierișul aleii; Dalgliesh văzu că fostele grajduri din dreapta casei fuseseră transformate în garaje, dar alte transformări în arhitectura locului nu erau vizibile, cel puțin pe dinafară. Se întrebă cîte paturi avea maternitatea. Probabil nu mai mult de treizeci. Dar activitatea lui Stephen Lampart nu se limita la dotările lui particulare din acest loc. El făcea parte, cum Dalgliesh verificase deja, din personalul a două clinici importante ale facultății din Londra și, fără îndoială, mai opera și la alte clinici particulare în afară de Pembroke Lodge. Aici însă era domeniul lui personal, iar Dalgliesh nu se îndoia că era și foarte profitabil.

Ușa principală era deschisă. Ducea într-un vestibul oval, elegant, cu o ușă dublă, frumos ornamentată; un anunț îi poftea pe vizitatori să intre. Au pătruns într-un hol, pătrat și foarte luminos. Scara, cu balustrada delicat sculptată, era iluminată de o imensă fereastră cu vitralii. În stînga se găsea un cămin, de asemenea sculptat, din marmură cu nervuri. Deasupra atîrna o pictură în ulei, în maniera Gainsborough tîrzie, o tînără mamă, o figură foarte serioasă, ținînd în brațele-i albe două fetițe, printre cute de satin albastru și dantele. În dreapta se afla un birou din mahon lustruit, mai degrabă decorativ decît folositor, complet, cu vas cu trandafiri și prezidat de o recepționeră în halat alb.

Se simțea mirosul de dezinfectant, dar era acoperit de parfumul mai greu, al florilor. Se părea că recent fusese adus un comision. Buchete uriașe de trandafiri și gladiole, aranjamente sofisticate în coșuri împodobite cu funde și alte exemple încă și mai îndrăznețe ale imaginației floristului erau îngrămădite după ușă, așteptînd să fie distribuite. Aura de feminitate răsfățată era aproape copleșitoare. Nu era un loc în care un bărbat să se simtă

în largul lui, totuși Dalgliesh înțelese că mai stînjenită era Kate. O văzu privind cu un dezgust fascinat unul dintre darurile mai bizare, ocazionate de felicitările conjugale: un pătuț de copil, puțin mai lung de șaizeci de centimetri, acoperit complet cu boboci de trandafiri, prinși cu sîrmă, vopsiți în albastru, avînd o pernă și o cuvertură din garoafe albe, decapitate în același mod, întreaga monstruozitate înfrumusețată cu o imensă fundă albastră. Pe cînd se apropiau de recepție pășind pe covorul suficient de gros încît să li se agațe de picioare, un cărucior cu sticluțe colorate, ojă de unghii și borcane asortate, fu împins prin hol de o femeie elegantă, în vîrstă, îmbrăcată într-un costum roz deschis, cu pantaloni, evident o cosmeticiană. Dalgliesh își aminti de o conversație pe care o auzise la un dineu, cu cîteva luni mai înainte. „Dar, dragă, locul este divin. Ești alintată din momentul în care ai ajuns. Coafeză, machieuză, bucătărie cu specialități, șampanie în loc de valium, pentru momentele depresive. Tot tacîmul. Problema este totuși că, după părerea mea, exagerează. Cînd începe travaliul, te simți îngrozitor și îți dai seama că există umilințe și suferințe pe care nici doctorul Stephen nu le poate îndepărta." Dalgliesh se întrebă deodată, deși nu avea importanță, dacă și lui Lampart i se întîmpla să-i moară paciente. Probabil că nu, nu aici, în orice caz. Cele care prezentau vreun risc erau internate în altă parte. Locul purta o amprentă subtilă de prost gust, dar prostul gust ultim, al morții și al eșecului, era riguros exclus.

Recepționera, ca și decorul, fusese aleasă cu grijă, să liniștească, nu să sperie. Era de vîrstă mijlocie, mai curînd plăcută decît frumoasă, scoasă din cutie, impecabil coafată. Erau, desigur, anunțați. Domnul Lampart nu-l va lăsa pe domnul comandant să aștepte mai mult de cîteva minute. Doreau o cafea? Nu? Atunci, poate aveau amabilitatea să aștepte în salon.

Dalgliesh se uită la ceas. Estimă că Lampart avea să apară peste aproximativ cinci minute, o întîrziere bine calculată, suficient de lungă pentru a demonstra lipsa anxietății, dar, în același

timp, suficient de scurtă pentru a nu deranja un om care era totuşi ofiţer superior la Scotland Yard.

Salonul în care fură poftiţi era mare, tavanul înalt, bovindoul central flancat de altele două mai mici, care dădeau spre gazon şi permiteau o vedere amplă, dincolo de acesta. Ceva din formalismul eduardian şi confortul pluşat se prelungea în covorul de Axminster, în canapelele grele aşezate în unghi drept faţă de foc şi chiar în focul deschis, în care pepite artificiale se prăjeau sub poliţa sculptată. Stephen Lampart rezistase oricărei tentaţii de a combina aerul domestic al încăperii cu acela al unui cabinet de consultaţii. Nu exista nici o canapea ascunsă cu tact, în spatele unor draperii, nici o chiuvetă. În această încăpere, realităţile unei clinici puteau fi, pentru moment, uitate. Numai biroul din mahon îi reamintea vizitatorului că se afla într-un loc al activităţii.

Dalgliesh privi tablourile. Deasupra căminului se afla un Frith, şi el se apropie să studieze mai amănunţit meticulozitatea cu care reda romantismul vieţii victoriene. Era imaginea unei gări londoneze: eroi în uniformă revenind din aventuri coloniale. În fundal se vedeau vagoanele de clasa întîi. Doamne înfăşurate în pelerine ample şi purtînd panglici din belşug, însoţite de fiice îmbrăcate în pantalonaşi decorativi, îşi salutau cu graţie convivii la întoarcere, în timp ce reîntîlnirile mai puţin reţinute ale soldaţilor ocupau periferia pînzei. Pe peretele opus se afla o colecţie de decoruri, desene şi costume pentru ceea ce păreau a fi producţii shakespeariene. Dalgliesh presupuse că de pe scenă veneau cîteva dintre figurile cele mai notabile printre pacientele lui Lampart şi că acestea erau cadouri primite în semn de recunoştinţă pentru serviciile oferite. O masă laterală era acoperită cu fotografii semnate, prinse în rame de argint. Două, cu semnături flamboaiante, aparţineau unor persoane din foste familii regale europene. Celelalte erau ale unor mame arătînd impecabil, melancolice, sentimentale, triumfătoare sau nemulţumite, care îşi ţineau copiii în braţe neexersate. În fundal nu lipsea imaginea de neconfundat a doicii. Acest falanster de maternitate

într-o încăpere care, în rest, era esenţialmente masculină făcea o notă discordantă. „Dar cel puţin, gîndi Dalgliesh, omul nu şi-a expus diplomele medicale pe bufet.“

Dalgliesh o lăsă pe Kate să studieze tabloul lui Frith şi se îndreptă spre ferestre. Uriaşul castan sălbatic din mijlocul gazonului era încă greu de frunzele verii, dar paravanul de fagi, care ascundea parţial landa, arăta deja primele culori arămii, de toamnă. Lumina dimineţii era difuză pe cerul care fusese mai întîi opac, precum laptele dulce, dar care acum se luminase, devenind argintiu. Deşi nu era soare, puteai şti că străluceşte dincolo de pătura de nori; aerul era uşor. Pe alee se plimbau agale două figuri, o soră cu caschetă albă şi pelerină şi o femeie cu un coif de păr blond şi o bogată haină de blană, mult prea grea pentru o zi de început de toamnă.

Stephen Lampart apăru după exact şase minute. Intră fără să se grăbească, îşi ceru scuze pentru întîrziere şi îi salută cu politeţea calmă potrivită unei vizite de complezenţă. Dacă fusese surprins să-l vadă pe Dalgliesh însoţit de o femeie, îşi ascunse reacţia admirabil. Făcînd prezentările, Dalgliesh sesiză privirea expertă cu care a măsurat-o pe Kate, în timp ce îşi dădeau mîna. Putea să salute un potenţial pacient, apreciind din lunga experienţă, chiar de la această primă întîlnire, dacă urma să aibă necazuri cu ea.

Era îmbrăcat cu haine scumpe, dar nu pretenţioase. Jacheta de tweed, gri-închis, cu dungi aproape invizibile, şi cămaşa albastră, imaculată erau, fără îndoială, destinate să-l îndepărteze de ortodoxismul intimidant al doctorului plin de succes. „Ar putea fi, gîndi Dalgliesh, bancher, profesor universitar, politician.“ Dar oricare i-ar fi fost profesia, ar fi practicat-o cu pricepere. Figura, hainele, aerul de încredere, toate purtau amprenta inconfundabilă a succesului.

Dalgliesh se aşteptase să-l vadă aşezîndu-se la birou, profitînd de avantajul de a domina, pe care i-l oferea acesta. Dar el îi pofti să ia loc pe canapeaua joasă şi se aşeză la rîndul lui, în faţa

lor, într-un fotoliu ceva mai înalt, cu spătarul drept. Acesta îi oferea un avantaj mai subtil, reducînd interviul la nivelul unui dialog intim, aproape prietenos, despre o problemă a ambilor.

– Știu, desigur, de ce sînteți aici. Este o întîmplare zguduitoare. Încă îmi vine greu să cred. Probabil toate rudele și prietenii vă spun același lucru. Crima brutală este ceva care se întîmplă numai unui străin, nu oamenilor pe care îi cunoști.

– Cum ați aflat? întrebă Dalgliesh.

– Lady Berowne mi-a telefonat la scurtă vreme după ce oamenii dumneavoastră i-au adus vestea şi, imediat ce am avut timp, am vizitat-o acasă. Voiam să-i ofer, ei și doamnei Ursula, tot ajutorul posibil. Încă nu cunosc detaliile. Știți mai bine ce s-a întîmplat?

– Amîndurora li s-a tăiat gîtul. Încă nu știm de ce sau cine a făcut-o.

– Asta am înțeles din presă și de la televiziune, dar rapoartele păreau în mod intenționat lipsite de informații. Presupun că abordați cazul ca pe o crimă.

– Nu există dovezi care să susțină că ar fi vorba de o sinucidere, răspunse Dalgliesh sec.

– Dar ușa de la biserică, aceea care ducea la sacristie sau ce era acolo unde au fost găsite cadavrele, pot să vă întreb dacă ați găsit-o deschisă sau aceasta este o întrebare la care nu trebuie să răspundeți?

– Era descuiată.

– Ei bine, cel puțin asta o va liniști pe Lady Ursula. Nu dădu lămuriri. Dar nici nu era nevoie. După o pauză întrebă:

– Ce doriți de la mine, domnule comandant?

– Aș dori să ne vorbiți despre el. Această crimă ar putea fi ceea ce se vede la prima privire. A lăsat pe cineva să intre, și persoana aceea, un străin, i-a ucis pe amîndoi. Dar dacă nu este chiar atît de simplu, atunci trebuie să știm cît mai multe despre el.

– Inclusiv cine ar fi fost informat despre locul unde se afla ieri-seară şi cine îl ura suficient de mult pentru a-i tăia gîtul, zise Lampart.

– Inclusiv tot ce ne puteţi spune şi ar avea o relevanţă cît de mică.

Lampart se opri parcă pentru a-şi aduna gîndurile şi a le pune în ordine. Nu era necesar. Amîndoi ştiau că gîndurile lui fuseseră ordonate de multă vreme. Apoi spuse:

– Nu cred că vă pot fi de mare ajutor. Nimic din ceea ce ştiu sau pot bănui despre Paul Berowne nu este relevant pentru moartea lui. Dacă mă întrebaţi de duşmani, presupun că îi avea, duşmani politici. Dar aş crede că Paul avea mai puţini decît cei mai mulţi membri ai guvernului şi, oricum, aceştia nu erau genul celor care să comită o crimă pentru aceste motive. Ideea că ar putea fi o crimă politică este absurdă. Doar dacă, desigur – se opri din nou şi Dalgliesh aşteptă –, doar dacă nu avusese o animozitate personală cu cineva din extrema stîngă. Pare totuşi puţin probabil. Mai mult decît atît, ridicol. Sarah, fiica lui, nu iubea deloc politica. Dar nu am nici un motiv să presupun că grupul pe care îl frecventează sau că prietenul ei, marxistul acela, ar putea comite un asemenea omor.

– Despre ce grup e vorba?

– O organizaţie minoră, de extremă stînga. Nu cred că laburiştii i-ar accepta. Aş fi zis că aţi aflat deja. Cei de la Serviciul Special nu se ocupă să-i urmărească pe oamenii ăştia? Îi privea direct şi puţin întrebător, dar lui Dalgliesh nu-i scăpă nuanţa de dispreţ şi lipsă de simpatie din vocea lui atentă; se întrebă dacă şi Kate o sesizase.

– Cine e prietenul?

– Într-adevăr, domnule comandant, eu nu-l acuz pe el, nu acuz pe nimeni.

Dalgliesh nu răspunse. Se întreba cît de lungă va fi tăcerea pe care Lampart o va considera convingătoare, înainte de a furniza următoarea informaţie. După o pauză spuse:

– Se numeşte Ivor Garrod. Purtător de drapel pentru toate lozincile la modă. L-am întîlnit o singură dată. Sarah l-a adus într-o seară la cină, la Campden Hill Square, cu vreo cinci luni în urmă, în principal, cred, ca să-l necăjească pe papa. A fost un moment pe care aş prefera să-l uit. Din discuțiile pe care le-a purtat atunci, am înţeles că violenţa pe care o apără este la o scară mai mare decît simplul gest de a tăia gîtul unui fost ministru conservator.

– Cînd l-aţi văzut ultima oară pe Sir Paul Berowne? întrebă Dalgliesh liniștit. Schimbarea introdusă de întrebare aproape îl deconcertă pe Lampart, dar el răspunse cu destul calm:

– Cam acum șase săptămîni. Nu mai sîntem la fel de apropiaţi ca pe vremuri. De fapt, îmi propusesem să-i telefonez astăzi și să-l întreb dacă putea lua masa cu mine astă-seară sau mîine, în cazul cînd această întoarcere spre religie nu-i distrusese, desigur, gustul pentru mîncare bună și băutură.

– De ce voiaţi să-l întîlniţi?

– Voiam să-l întreb ce avea de gînd în privinţa soţiei. Cunoașteți, desigur, că de curînd și-a dat demisia din parlament, ca și din postul de ministru, și probabil știţi la fel de bine ca mine de ce a făcut-o. Se pare că voia să se retragă din viaţa publică. Voiam să știu dacă asta însemna că renunță și la căsătorie. Se punea problema unei prevederi financiare pentru Lady Berowne, pentru Barbara. Este verișoara mea, o cunosc din copilărie. Mă interesează.

– Cît de mult vă interesează?

Lampart privi într-o parte, peste umăr, la femeia blondă și la asistenta care continuau să se plimbe agale, în cerc, în jurul peluzei. Pentru moment, părea să-și fi transferat interesul către ele, apoi se reculese, un gest puţin prea evident, și se reîntoarse spre Dalgliesh.

– Mă scuzaţi. Cît de mult mă interesează? Nu vreau să mă căsătoresc cu ea, dacă la asta vă gîndiţi, dar mă preocupă. În

ultimii trei ani am fost amanți, nu numai veri. Cred că puteți spune acum că într-adevăr mă interesează foarte mult.

– Soțul știa că erați amanți?

– Nu am idee. De obicei soții ajung în cele din urmă să cunoască aceste lucruri. Eu și Paul nu ne întîlneam prea des, încît să fim stînjeniți de situație. Sîntem amîndoi foarte ocupați și avem puține în comun. Cu excepția Barbarei, desigur. În orice caz, el nu era în situația de a obiecta, vorbesc din punct de vedere moral. Și el avea o amantă, nu mă îndoiesc că ați aflat. Sau încă nu ați dat și de gunoiul acesta.

– Mă interesează să știu cum ați dat dumneavoastră de el, replică Dalgliesh.

– Mi-a spus Barbara. A ghicit sau mai curînd a intuit. Cu vreo optsprezece luni în urmă, a angajat un detectiv particular și l-a urmărit. Ca să fiu mai exact, ea mi-a spus ce bănuieli avea, și eu am angajat un om suficient de discret, în numele ei. Nu cred că era, în mod special, afectată de infidelitate. Numai că îi plăcea să știe. Nu cred că o considera pe femeia aceea o rivală periculoasă. De fapt, cred că era chiar mulțumită. O amuza și în același timp, la nevoie, îl avea pe Paul cu ceva la mînă. În plus, desigur, era eliberată de obligația de a se culca cu el, cel puțin cu o regularitate neconvenabilă. Dar nu-și încuia ușa. Barbarei îi plăcea, din cînd în cînd, să se asigure că el îi era încă subjugat.

Era de o candoare remarcabilă, gîndi Dalgliesh, chiar mai mult decît necesar. Se întrebă dacă această bunăvoință aproape naivă de a divulga emoțiile intime, nu numai ale lui, dar și ale altora, provenea din încredere excesivă, aroganță și vanitate sau exista, poate, un motiv mai sinistru? Lampart n-ar fi fost primul ucigaș care să considere că, dacă mărturiseai poliției detalii pe care aceasta, nu avea dreptul să le solicite, va fi mai puțin probabil să suspecteze alte secrete, mai periculoase.

– Și el îi mai era încă subjugat?

– Cred că da. Ce păcat că nu-i aici să-l întrebăm! Cu o mișcare bruscă, surprinzător de neîndemînatică, se ridică și se îndreptă

spre fereastră, cuprins parcă de nerăbdare. Dalgliesh se răsuci în scaun să-l urmărească. Îl văzu mergînd cu pași mari spre birou, ridicînd receptorul și formînd un număr.

– Soră, cred că doamna Steiner a stat suficient de mult afară. În dimineața asta e prea frig pentru plimbări ușoare. Spune-i că vin să o vizitez în salon, se uită la ceas, cam peste cincisprezece minute. Mulțumesc. Puse receptorul jos, se întoarse în fotoliu și spuse, aproape brusc:

– Să continuăm. Cred că vreți de la mine un fel de declarație. Unde am fost, ce am făcut, cu cine eram cînd Paul a murit. Nu sînt atît de naiv încît să nu-mi dau seama că dacă Paul a fost omorît, eu sînt unul dintre suspecți.

– Nu e vorba de suspiciune. Trebuie să punem aceste întrebări tuturor celor apropiați lui Sir Paul.

Rîse, o izbucnire bruscă de sunete, aspre și nemiloase.

– Apropiați! Da, cred că s-ar putea numi și așa. Totul este o problemă de rutină. Nu asta le spuneți de obicei victimelor dumneavoastră?

Dalgliesh nu răspunse. Tăcerea părea să-l irite pe Lampart.

– Unde dau declarația? Aici sau la poliție? Sau aveți sediul la Scotland Yard?

– O puteți face în biroul meu dacă vă convine. Poate veniți diseară. Sau o puteți da la secția de poliție, dacă vă este mai la îndemînă. Este însă bine să cunoaștem esența ei acum.

– Ați remarcat, probabil, că nu am cerut să fie prezent avocatul meu, zise Lampart. Arată o încredere mișcătoare în poliție, nu credeți?

– Dacă doriți, poate fi prezent; este dreptul dumneavoastră, desigur.

– Nu vreau. Nu am nevoie. Sper să nu fiți dezamăgit, domnule comandant, dar cred că am un alibi. În cazul că Berowne a murit între orele șapte și miezul nopții.

Dalgliesh rămase în continuare tăcut. Lampart continuă:

– Am fost împreună cu Barbara în tot acest timp, după cum nu mă îndoiesc că știți. Probabil că pe ea ați întîlnit-o deja. Mai

devreme, între două și cinci, am avut operații aici. Lista pacienților vă stă la dispoziție, iar sora de la blocul operator și anestezistul pot colabora. Știu că purtam mănuși, halat și mască, dar vă asigur că personalul cunoaște stilul meu de lucru, chiar dacă nu mi se vede fața. Dar, desigur, m-au văzut înainte să mă îmbrac pentru operație. Vă spun toate acestea pentru eventualitatea că ați avea vreo idee năstrușnică, cum că mi-aș fi convins vreun coleg să mă înlocuiască.

– Poate fi valabil în ficțiune, dar nu și în viața reală, spuse Dalgliesh.

– După aceea, eu și Barbara ne-am luat ceaiul în această încăpere și am petrecut puțin timp în apartamentul meu, de sus. M-am schimbat și am plecat de aici împreună pe la opt fără douăzeci. Portarul de noapte ne-a văzut ieșind și poate confirma ora. Am condus pînă la Lebăda Neagră, la Cookham, unde am luat masa împreună. Nu m-am uitat la ceas, dar presupun că am ajuns acolo pe la opt și jumătate. Em am un Porsche roșu, dacă are vreo importanță. Masa era rezervată pentru ora nouă fără un sfert. Jean Paul Higgins este șeful. El va putea confirma. Fără îndoială tot el va confirma că am plecat după ora unsprezece. Dar v-aș fi recunoscător dacă ați avea puțin tact. Nu sînt hipersensibil în privința reputației mele, totuși nu-mi pot permite ca jumătate din protipendada Londrei să bîrfească despre viața mea particulară. Iar pacientelor mele, chiar dacă unele au mici slăbiciuni, cum ar fi să nască sub apă ori să se ghemuiască pe covorul din salon, nu le-ar plăcea să fie asistate la naștere de un medic suspectat de crimă.

– Vom fi discreți. Cînd a ajuns aici Lady Berowne? Sau ați luat-o dumneavoastră mai devreme de la Campden Hill Square?

– Nu, n-am mai intrat la numărul 62 de cîteva săptămîni. Barbara a venit cu taxiul. Nu-i place să conducă în Londra. A ajuns pe la ora patru, cred. De la patru și un sfert pînă la cinci, cînd am terminat, a stat în sală și m-a urmărit operînd. Nu v-am spus?

– A fost cu dumneavoastră tot timpul?

– Aproape tot timpul. Cred că s-a strecurat afară după ce am terminat a treia cezariană.

– Purta și ea mască și halat?

– Bineînțeles. Dar ce importanță poate avea acest lucru? Cred că el a murit seara.

– Face des acest lucru? Să vă urmărească cum operați?

– Nu e neobișnuit. Este plăcerea ei, iar după o pauză continuă, din cînd în cînd.

Tăcură amîndoi. „Sînt lucruri, gîndi Dalgliesh, pe care nici măcar Stephen Lampart, cu toată poza lui de detașare ironică și dispreț pentru reticență, nu le poate rosti." Deci așa se stimula ea. Asta era ceea ce o provoca: să urmărească, purtînd mască și halat, cum mîinile lui taie trupul altei femei; încărcătura erotică a unui apostolat medical; asistentele mișcîndu-se în jurul lui, după un ceremonial prestabilit; ochii cenușii întîlnindu-i pe cei albaștri pe deasupra măștii, iar după aceea urmărindu-l cum își trage mănușile, cum își întinde mîinile într-o parodie de binecuvîntare, în timp ce un acolit îi trage halatul de pe umeri; amestecul amețitor de putere, mister, duritate; ritualul cuțitului și al sîngelui. Se întreba unde făcuseră dragoste. În dormitor, într-un salon privat? Era surprinzător că nu se urcaseră pe masa de operație. Sau poate că au făcut-o.

Telefonul de pe birou sună. Mormăind cîteva scuze, Lampart ridică receptorul. Conversația, aparent cu un coleg, se desfășura în termeni foarte specializați și venea mai ales de la celălalt capăt al firului, Lampart mai mult asculta. Totuși, nu încercă să o scurteze. Dalgliesh privi afară spre grădină, în timp ce în minte răsucea primele afirmații. Dacă plecaseră de la Pembroke Lodge la opt fără douăzeci, trebuia să fi condus în mare viteză ca să ajungă la Black Swan la opt și jumătate. Ar fi avut timp să comită o crimă în drum? Ar fi putut să o facă dacă găsea o scuză să o lase pe ea în mașină. Nici un bărbat cu mintea întreagă n-ar fi luat-o și pe ea în biserică, într-o misiune atît de sîngeroasă, chiar dacă ea ar fi știut sau ar fi bănuit ce avea el de gînd. Deci ar fi trebuit să existe o scuză. O persoană pe care urma să o

întîlnească scurt. O tranzacție de afaceri. Mașina ar fi trebuit parcată în apropierea bisericii. Numai acest fapt și ar fi fost riscant. Un Porsche roșu este vizibil. Și apoi, ce-ar fi urmat? Bătaia în ușa bisericii. Berowne îi dă drumul. Scuzele exersate pentru deranj. Cît ar fi putut dura aceste preliminarii? Ceva mai puțin de un minut. Lovitura bruscă cu care l-a doborît pe Berowne. Apoi drumul în spălător, unde era sigur că va găsi briciul, își scoate repede haina și cămașa, se întoarce în sacristie, cu briciul în mînă. Primele tăieturi simulînd tentativa, apoi tăietura finală, pînă la os. Trebuie să fi studiat medicina legală în facultate sau după aceea. Știa mai bine ca oricare alt suspect cum să simuleze sinuciderea.

Apoi dezastrul. Apare Harry, împleticindu-se, probabil pe jumătate beat, pe jumătate adormit, dar nu suficient încît să nu vadă, să nu țină minte. Acum nu mai era timp pentru finețuri și nici nu mai erau necesare. Iar după aceea: spălat repede, pune briciul lîngă mîna lui Berowne, o privire rapidă în stînga și în dreapta, întunericul care acoperă totul, ușa lăsată deschisă pentru că nu putea lua cheia, întoarcerea fără grabă la mașină. Desigur, va trebui să se bazeze pe tăcerea ei, trebuia să se asigure că ea va respecta povestea lor și că va susține că au condus direct spre Black Swan. Dar era o minciună ușoară, fără multe invenții, fără detalii complicate de timp, care trebuiau memorate. Ea avea să spună ceea ce de fapt spusese deja: „Ne-am dus direct acolo. Nu, nu-mi amintesc pe ce drum. N-am băgat de seamă. Dar nu ne-am oprit". Ar fi trebuit să fabrice un argument serios pentru a-i cere ei să mintă. „Trebuie să vizitez un pacient. O femeie." Dar de ce să nu spună asta și poliției? Nu e nimic rău într-o vizită profesională scurtă. Necesitatea de a opri trebuia să fie fără cusur. Fie ceva de acest gen, fie ceva ce și-a amintit brusc. O convorbire telefonică la care nu răspunsese. Era prea rapidă. Îi trebuia ceva de mai lungă durată. Apoi, de ce să nu aștepte și să sune de la Lebăda Neagră? Dar exista, desigur, planul. Va spune că a sunat la biserică, a vorbit cu Berowne, l-a lăsat bine mersi. În felul acesta, ea ar fi susținut alibiul în favoarea lui, dar

și a ei personal. Iar dacă, în cele din urmă, nu o făcea, lui tot îi mai rămînea povestea inventată. „L-am căutat să vorbesc cu Berowne despre nevasta lui. Am stat numai zece minute. Discuția a fost amicală. Nu l-am văzut decît pe Berowne și l-am lăsat viu și nevătămat."

Lampart puse receptorul jos.

– Îmi pare rău. Unde rămăsesem, domnule comandant? La Lebăda Neagră?

Dar Dalgliesh schimbă ținta întrebării.

– Cîndva l-ați cunoscut îndeaproape pe Sir Paul Berowne, chiar dacă în cele din urmă nu ați fost prea apropiați. Nu există doi bărbați care să iubească aceeași femeie și să nu fie interesați unul de altul. Ar fi putut să adauge: „uneori obsedați unul de altul". Sînteți doctor. Mă întreb ce părere aveți despre această experiență pe care a trăit-o în sacristia de la St. Matthew.

Flatarea nu era subtilă, iar Lampart era prea inteligent ca să nu o observe. Dar nu era în stare să-i reziste. Era obișnuit să i se ceară opinia, să fie ascultat cu deferență. Parțial, din asta trăia.

– Eu sînt obstetrician, nu psihiatru. Totuși, nu cred că din punct de vedere psihiatric cazul este foarte complicat. Povestea e obișnuită. Doar manifestările ei sînt bizare. Să-i spunem criza vîrstei mijlocii. Expresia „menopauză masculină" nu-mi place. Oricum, este inexactă. Cele două lucruri sînt fundamental diferite. Cred că își analizase viața, ce realizase, ce putea să mai spere, și nu dădea prea mulți bani pe ea. Încercase avocatura și politica, dar nici una nu îl satisfăcuse. Avea o soție care îl atrăgea, dar pe care nu o iubea. Fiica lui nu-l iubea. O slujbă care înăbușea orice speranță de a izbucni într-un protest spectaculos sau exuberant. Bine, își găsise o amantă. Este un expedient facil. N-am cunoscut-o pe doamnă, dar, din ce-mi spune Barbara, e mai curînd o problemă de confort și cacao, ceva bîrfă de birou, decît o sfîșiere a cămășii de forță în care s-a încorsetat singur. Deci avea nevoie de o scuză pentru toate ratările. Ce altceva mai bun, decît să proclami că Dumnezeu Însuși te-a anunțat că ești pe

un drum greşit? Nu cred că exista altă ieşire. Dar se poate argumenta că ar mai fi o clacare nervoasă, alcoolismul sau cancerul.

Dalgliesh nu scoase nici un cuvînt, şi el continuă repede, cu un fel de sinceritate nervoasă, care era aproape convingătoare.

– Îi văd tot timpul. Pe soţi. Stau unde staţi şi dumneavoastră acum. În aparenţă, vin să discute cu mine despre soţiile lor. Dar ei sînt cei cu probleme. Ei sînt cei care nu pot cîştiga. Este vorba de tirania succesului. Ei îşi petrec cea mai mare parte a tinereţii studiind pentru o calificare, cea mai mare parte a vîrstei viguroase construindu-şi succesul – soţia potrivită, casa potrivită, şcolile potrivite pentru copii, cluburile potrivite. Pentru ce? Pentru mai mulţi bani, mai mult confort, o casă mai mare, o maşină mai rapidă, mai multe taxe. Şi nici nu se aleg cu mare lucru de aici. Apoi mai au de trăit încă vreo douăzeci de ani. Nu e mult mai bine nici pentru cei care nu sînt deziluzionaţi, care îşi găsesc locul, cărora le place cu adevărat ce fac. Teama lor este perspectiva pensionării. Peste noapte, nu mai eşti nimeni. Un mort ambulant. Nu i-aţi văzut pe bătrînii aceia îngrozitori, care mai pescuiesc un comitet, mai umblă după o comisie regală, o slujbă oarecare, numai să le dea iluzia că mai au importanţă?

– Da, i-am văzut, întări Dalgliesh.

– Doamne, aproape cad în genunchi şi linguşesc pentru asta.

– Da, cred că este adevărat, dar nu şi pentru el. El era abia la începutul carierei ministeriale. Îl aştepta succesul. El se afla încă în etapa de luptă pentru succes.

– Oh, da, cunosc. Următorul prim-ministru conservator, fără îndoială. Credeţi serios că era posibil? Eu nu cred. Nu avea acest foc în suflet, nu pentru politică, în orice caz. Nici măcar cît un cărbune aprins.

Vorbea cu un fel de amărăciune triumfătoare.

– Eu sînt bine. Sînt unul dintre cei norocoşi. Nu sînt robul averii. Slujba îmi dă ceea ce am nevoie. Şi cînd sînt gata pentru lada de gunoi, o am pe *Mayflower,* o şalupă, cincisprezece metri. E ancorată la Chichester. Acum nu am prea mult timp pentru ea.

Dar dacă ies la pensie, o aprovizionez și am pornit-o. Dar dumneavoastră, domnule comandant? Nici o „Mayflower“?

– Nici o „Mayflower“.

– Dar dumneavoastră aveți poezia. Uitasem.

Rostise cuvîntul ca pe o insultă. Ca și cum ar fi spus: „Dumneavoastră aveți traforajul, colecția de timbre, broderia“. Mai rău, vorbise ca și cînd ar fi știut de ce de patru ani nu mai scrisese nici un vers, că este posibil să nu mai scrie nici unul, niciodată.

– Pentru cineva care nu îi era prieten intim, știți multe despre el, comentă Dalgliesh.

– Mă interesa. Iar la Oxford am fost prieten cu fratele lui mai mare. Cinam la Campden Hill Square destul de des, cînd era în viață, și ieșeam toți trei cu șalupa. Mai ales la Cherbourg, în 1978. Ajungi să cunoști un om cînd treci împreună cu el printr-o furtună de gradul zece. De fapt, Paul mi-a salvat viața. Am fost aruncat peste bord, și el m-a salvat.

– Dar nu este prea superficială afirmația dumneavoastră, explicația aceasta evidentă?

– Este surprinzător cît de des explicația evidentă este și cea corectă. Dacă ați fi diagnostician, ați ști asta.

Dalgliesh se întoarse spre Kate.

– Voiați să mai întrebați ceva, inspectore?

Lampart nu reuși să-și înfrîngă la timp fiorul de surpriză și disconfort în fața faptului că o femeie, pe care el o considerase a nu fi decît sclava lui Dalgliesh, cu rolul de a lua discret notițe și a asista la discuție, martor blînd și tăcut, era de fapt abilitată să-i pună lui întrebări. Se uită la ea cu o privire concentrată, pe jumătate zîmbitoare, în fapt prudentă.

– Ați luat masa la Black Swan, zise Kate. Este localul dumneavoastră preferat? Mergeți des acolo împreună cu Lady Berowne?

– Vara, destul de des. Iarna, mai puțin. Ambianța este agreabilă. Este la o distanță convenabilă de Londra, iar de cînd Higgins a schimbat bucătarul, și mîncarea este bună. Dacă vreți o recomandare pentru o cină liniștită, da, vă recomand locul.

Sarcasmul era evident, își exprimase nemulțumirea prea ostentativ. Întrebarea, destul de inofensivă și aparent nerelevantă, îl buimăcise.

– Ați fost acolo împreună în seara zilei de șapte august cînd Diana Travers s-a înecat? insistă Kate.

– Evident, știți că noi am fost împreună acolo, așa că nu văd de ce mai întrebați, răspunse el sec. Era petrecerea pentru aniversarea de douăzeci și șapte de ani a doamnei Berowne. Trebuia să vină și el mai tîrziu, dar a sunat să spună că nu poate ajunge. Dacă știți că am fost acolo, mai știți și că am plecat înainte ca tragedia să se petreacă.

– Iar cealaltă tragedie, domnule, Theresa Nolan? Desigur, nu ați fost prezent nici cînd s-a petrecut aceea?

„Fii atentă, Kate“, își zise Dalgliesh. Dar nu interveni și nu se nelinişti.

– Dacă mă întrebați dacă am stat alături de ea cînd a luat tot flaconul de Distalgesic cu sherry, nu, nu am fost. Dacă aș fi fost, aș fi oprit-o, desigur.

– A lăsat o scrisoare în care explica clar că s-a sinucis dintr-un sentiment de vină, în urma avortului. Un avort perfect legal. Era una dintre asistentele dumneavoastră de aici. Mă întreb de ce nu a făcut intervenția la Pembroke Lodge.

– Nu mi-a cerut. Iar dacă o făcea, aș fi refuzat. Prefer să nu operez propriul personal. Dacă apar motive medicale de întrerupere a sarcinii, le îndrum spre un coleg ginecolog sau spre un psihiatru. De fapt, nici nu văd cum moartea ei sau a Dianei Travers ar avea vreo legătură cu motivul care vă aduce aici în această dimineață. Trebuie să ne pierdem timpul cu întrebări irelevante?

– Nu sînt irelevante, replică Dalgliesh. Sir Paul a primit scrisori în care se sugerează, indirect, dar fără echivoc, că ar avea o legătură cu moartea celor două persoane. Tot ce i s-a întîmplat lui în ultimele două săptămîni de viață trebuie să fie important. Scrisorile erau probabil exemplul tipic de nonsens răutăcios la care politicienii sînt expuși, dar este mai bine să le lămurim înainte de a le da la o parte.

Dalgliesh își întoarse privirea de la Kate la Dalgliesh.

– Înțeleg. Îmi pare rău dacă am părut necooperant, dar nu știu absolut nimic despre fata asta, Travers, în afară de faptul că a lucrat la Campden Hill Square, ca servitoare, cîteva ore pe zi, și că se afla la Lebăda Neagră în seara petrecerii. Theresa Nolan a venit aici de la Campden Hill Square, unde o îngrijise pe Lady Ursula, imobilizată la pat din cauza sciaticii. Înțeleg că au găsit-o printr-o agenție de servicii medicale. Cînd Lady Ursula nu a mai avut nevoie de o asistentă de noapte, i-a sugerat fetei să încerce aici. Avea calificare de moașă. Era destul de bună. Cred că a rămas însărcinată în perioada cît a lucrat la Campden Hill Square. Dar nu am întrebat-o cine a fost bărbatul, și nici ea nu a spus.

– V-ați gîndit vreodată că tatăl ar fi putut fi Sir Paul Berowne? continuă Dalgliesh.

– Da, m-am gîndit. Cred că multă lume s-a gîndit.

Altceva nu mai spuse, iar Dalgliesh nu-l forță.

– Ce s-a întîmplat cînd și-a dat seama că era gravidă? întrebă el.

– A venit la mine și mi-a spus că nu-și putea permite să aibă un copil și dorea o întrerupere de sarcină. Am trimis-o la un psihiatru, pe care l-am lăsat să facă toate aranjamentele.

– Credeți că în momentul acela condiția fetei, mă refer la starea ei mentală, justifica intervenția legală pentru un avort?

– Eu nu am examinat-o. Nici nu am discutat problema cu ea. Nu era o decizie medicală de competența mea. După cum v-am spus, am trimis-o la un coleg psihiatru. I-am spus că putea să-și ia concediu plătit, pînă la stabilirea unei decizii. S-a mai întors aici pentru o săptămînă, după o operație. Restul îl cunoașteți. Deodată se ridică în picioare și începu să se plimbe nervos. Apoi se întoarse spre Dalgliesh. M-am gîndit destul de mult la toată afacerea asta cu Paul Berowne. Omul este un animal și se împacă mai bine cu el însuși și cu lumea, cînd nu uită acest lucru. Recunoaștem că este cel mai inteligent și mai periculos dintre animale, dar este totuși un animal. Filosofii și poeții, după părerea mea, nu fac decît să complice lucrurile. În realitate, ele nu sînt chiar atît de complicate. Necesitățile noastre fundamentale

sînt destul de clare – hrană, adăpost, căldură, sex, prestigiu, în această ordine. Oamenii cei mai fericiți asta caută și cu asta se mulțumesc. Berowne nu era. Dumnezeu știe la ce lucruri intangibile, de nerealizat, credea că are dreptul. Probabil, viața eternă.

– Deci credeți în probabilitatea de a se fi sinucis? rosti Dalgliesh.

– Nu am destule dovezi. Dar să spunem că dumneavoastră decideți în cele din urmă că a fost o sinucidere, eu, cel puțin, nu voi fi surprins.

– Și vagabondul? Doi oameni au murit.

– Asta e mai dificil. El l-a omorît pe Paul sau Paul l-a omorît pe el? Familia nu va putea crede această din urmă alternativă. Lady Ursula nu va accepta niciodată această explicație, indiferent de verdictul final.

– Dar dumneavoastră...

– Oh, eu cred că dacă un om are în sine suficientă violență pentru a-și tăia gîtul, este cu siguranță capabil și să taie gîtul altuia. Iar acum, vă rog să mă scuzați – se uită spre Kate – amîndoi. Mă așteaptă o pacientă. Voi trece pe la Yard între opt și nouă și jumătate, să semnez declarația. Ridicîndu-se, adăugă: Poate pînă atunci îmi mai vine vreo idee care să vă ajute. Dar nu fiți prea sangvini.

Afirmația sună ca o amenințare.

2

Dincolo de poarta principală, mașinile circulau în flux continuu, și Kate trebui să aștepte cîteva minute înainte de a intra pe șosea. Se întrebă: „Oare el cum se descurcă?“ Consemnase tot interviul în caietul ei de notițe, într-o stenogramă ordonată, neortodoxă, dar avea darul să-și amintească aproape perfect vorbele și ar fi putut chiar să le rescrie fără să consulte hieroglifele. Își lăsă gîndurile să alunece peste toate întrebările și răspunsurile, dar nu putu înțelege unde fusese AD foarte deștept.

Spusese foarte puțin, pusese întrebări scurte și, uneori aparent lipsite de legătură cu linia anchetei. Lampart, iar în cele din urmă aceasta era și intenția, fusese ademenit să spună puțin prea mult. De exemplu, toată gargara aceea despre criza masculilor la mijlocul vieții, psihologie populară pe care, dacă nu aveai ce face, o puteai pune în plic să o trimiți mătușilor plictisite, care se întrebau ce se întîmpla cu bărbații lor. S-ar putea să aibă dreptate, desigur. La drept vorbind, varietățile de devieri comportamentale ale bărbaților, la o anumită vîrstă, nu intrau în specializarea lui Stephen Lampart. I se ceruse opinia, și el și-o exprimase, dar te-ai fi așteptat din partea unui om atît de încîntat de propria voce să vorbească mai mult despre problemele psihologice ale femeilor gravide și despre avorturi. Cînd au ajuns totuși la Theresa Nolan, ce-au obținut? O spoială care să acopere semnele evidente. Nu voise nici măcar să se gîndească la ea, cu atît mai puțin să vorbească despre subiect. Și nu pentru că ea, Kate, pusese întrebarea cu acea politețe exagerată, lipsită de deferență, cu care, știa, îl lovea în vanitatea lui mai mult decît prin lipsă de politețe sau antagonism fățiș. Sperase în norocul de a-l ademeni să comită o indiscreție, dar, dacă el nu avea nimic de ascuns, nu obținea nimic. Îl auzi pe AD spunînd:

– Detaliul acela mișcător despre Sir Paul care i-a salvat viața. L-ai crezut?

– Nu, domnule, nu așa cum l-a spus el. Cred că s-a întîmplat ceva asemănător. A căzut peste bord și prietenul lui l-a tras înapoi. N-ar fi povestit dacă nu exista vreo legătură. Dar cred că de fapt spunea: „Uite, i-oi fi luat-o eu pe nevastă-sa, dar pe el nu l-aș fi omorît, nu-i așa? Mi-a salvat viața“. N-a fost prea subtil cînd l-a arătat cu degetul pe Garrod.

Îi aruncă o privire scurtă. El făcu o grimasă de dezgust cum făcea de obicei cînd un coleg folosea o expresie care-i displăcea. Dar nu spuse decît:

– A fost complet lipsit de subtilitate.

Deodată, o cuprinse un val de optimism, impetuos, îmbătător și periculos de apropiat stării de euforie, care o învăluia de

cîte ori un caz evolua bine; învăţase să nu se bizuie pe el, să-l controleze. „Dacă reuşim şi îl prindem, oricine ar fi el, şi o vom face, atunci sînt pe drumul cel bun. Voi izbîndi." Exaltarea ajungea dincolo de simpla ambiţie sau de satisfacţia de a fi trecut un test, de a fi făcut o treabă bună. Fiecare minut din scurta ei confruntare cu aceste ocazii de automulţumire îi adusese o mare mulţumire. Se gîndi la primele ei luni de activitate în cadrul Diviziei pentru Investigaţii Criminalistice, la interogatoriile minuţioase, conştiincioase, extenuante, pentru care umblase din uşă în uşă, la victimele patetice, la şi mai pateticii răufăcători. Această sofisticată vînătoare de oameni era mult mai plină de satisfacţii, prin conştiinţa faptului că se confruntau cu un criminal care avusese inteligenţa de a elabora un plan şi care nu era o victimă ignorantă şi ineficientă a circumstanţelor sau a pasiunii. Învăţase cum se controlează reacţiile pe chipul unui om, cu mult înainte de a lucra la poliţie. Conduse atent, urmărind destinsă drumul, privind tot timpul în faţă. Totuşi, ceva din ce gîndise ea se comunicase colegului.

– Te-ai simţit bine, inspectore?

Întrebarea şi utilizarea neobişnuită a gradului o făcură să tresară, dar se hotărî să răspundă cinstit, ştiind că, de altfel, nu avea de ales. Învăţase lecţia. Îi cunoştea reputaţia, iar cînd colegii vorbiseră despre el, ea avusese grijă să asculte. Spuseseră: „E un nenorocit, dar un nenorocit drept". Ştia că erau unele inadvertenţe pe care le putea ierta şi unele slăbiciuni pe care le tolera. Dar între acestea nu se afla şi lipsa cinstei.

– Da, domnule. Mi-a plăcut să simt că eram stăpînă pe situaţie, că aveam o ţintă. Apoi adăugă, ştiind chiar în timp ce vorbea că se afla pe un teritoriu periculos, „dar, la naiba, gîndi, de ce să scape el uşor": Trebuie să iau întrebarea ca pe o critică, domnule?

– Nu. Nimeni nu ajunge să lucreze la poliţie dacă nu simte plăcerea exercitării puterii. Şi nimeni nu lucrează la investigaţii criminalistice dacă nu are gustul morţii. Pericolul începe cînd plăcerea devine scop în sine. Atunci este momentul să te gîndeşti la altă muncă.

Ar fi vrut să-l întrebe: „V-ați gîndit vreodată la altă muncă, domnule?“ Dar știa că tentația era iluzorie. Existau cîțiva ofițeri superiori cărora puteai să le pui o asemenea întrebare, după mai multe pahare de whisky la popotă, dar Dalgliesh nu se număra printre ei. Își amintea momentul cînd îi povestise lui Alan că Dalgliesh o alesese să facă parte din noua brigadă. El zîmbise, spunînd: „N-ar fi momentul să începi să-i citești poeziile?“, iar ea răspunsese: „Ar fi mai bine să ajung să înțeleg omul înainte de a ajunge să-i înțeleg poeziile“. Nu era sigură că reușise.

– Domnul Lampart a vorbit despre un brici, zise ea. Noi, în mod deliberat, nu i-am spus cum a murit Sir Paul. De ce să fi menționat el briciul?

– E rezonabil, răspunse Dalgliesh. E unul dintre prietenii vechi, ar fi putut ști cum se bărbierea Berowne. Putea să ghicească ce armă s-a folosit. Dar e interesant că nu a putut să ne întrebe direct cum s-a întîmplat. Va trebui să verificăm orele pe care ni le-a dat, destul de repede. E treaba lui Saunders, cred. Ar trebui să încerce de trei ori, la aceeași oră, cu aceeași mașină, în aceeași zi din săptămînă și, dacă avem noroc, pe aceeași vreme. Și va trebui să știm tot despre Pembroke Lodge. Cine este proprietarul, cine sînt acționarii, cum funcționează afacerea, ce reputație are.

Nu-și putea nota instrucțiunile lui. Dar nici nu avea nevoie.

– Da, domnule, admise ea.

– El avea mijloacele, priceperea, motivul, continuă Dalgliesh. Nu cred că urmărea să se căsătorească cu doamna, dar nici nu dorea o amantă cu probleme, care să înceapă să se gîndească la divorț. Dar dacă îl voia pe Berowne mort și încă înainte ca el să-și cheltuiască banii pe planuri proaste, cum ar fi fost abandonarea casei, nu avea nevoie să-i taie gîtul. Este medic. Există și metode mai subtile. Criminalul acesta nu a ucis numai în viteză. În camera aceea exista și ură. Ura nu este o emoție ușor de ascuns. N-am văzut-o la Stephen Lampart. Aroganță, agresiune, gelozia sexuală a omului care posedă, da. Dar ură, nu.

Lui Kate nu-i lipsise niciodată curajul și nu-i lipsi nici acum. Doar el o selecționase pentru echipă. Probabil considerase că

poate avea opinii valoroase. Nu-i trebuia o femeie în echipă ca să-şi satisfacă propriul ego.

– Totuşi, crima nu ar fi putut fi comisă mai curînd în grabă decît cu ură, domnule? Să omori fără să trezeşti suspiciuni nu este uşor, nici măcar pentru un doctor. El nu era medicul curant al lui Sir Paul. Iar dacă ar scăpa, aceasta ar fi crima perfectă, una în care nici nu poţi bănui, de fapt, o crimă. Harry Mack l-a încurcat. Dacă nu ar fi fost şi al doilea mort, noi am fi apreciat probabil situaţia ca fiind ceea ce părea la prima vedere... sinucidere, nu-i aşa?

– Şi, evident, obişnuitul verdict eufemistic: „Într-un moment de dezechilibru mental“. Poate. Dacă n-ar fi făcut greşeala să ia cu el chibriturile şi să ardă jurnalul numai pe jumătate. Acesta a fost un rafinament inutil. Într-un fel, chibritul acela nears pe de-a-ntregul este cel mai important indiciu pentru acest caz.

Deodată se simţi lîngă el foarte în largul ei. Nu se mai gîndea la impresia pe care i-o lăsa, ci la caz. Făcu exact ce ar fi făcut şi în prezenţa lui Massingham. Privind atentă la drum, gîndi cu voce tare:

– Dacă hotărîse să ardă jurnalul, criminalul trebuia să ia chibrituri cu el, la biserică. Berowne nu fuma, deci brichetă nu putea să existe. Bineînţeles, nu putea risca să-şi folosească propria brichetă, în caz că avea una, iar chibrituri nu ştia cu certitudine că va găsi în sacristie. Iar cînd le-a găsit, ele erau legate cu lanţ, deci era mai simplu şi mai rapid să le folosească pe cele pe care le adusese. Timpul era vital. Deci ne întoarcem la cineva care îl cunoştea pe Sir Paul, îi cunoştea obiceiurile, ştia unde se afla în seara de marţi, dar nu cunoştea biserica. Totuşi, nu ar fi putut veni cu jurnalul în mînă. Înseamnă că purta o jachetă sau o haină cu buzunare destul de largi. Sau avea o poşetă, o sacoşă, o geantă de orice fel, servietă, trusă medicală.

– Sau l-a adus înfăşurat în ziar, sugeră Dalgliesh.

– Sună, continuă Kate. Sir Paul îi deschide. Cere să meargă la spălător. Lasă acolo geanta împreună cu chibriturile şi jurnalul. Se dezbracă. Poate se dezbracă la piele. Apoi se întoarce

în Mica Sacristie. Dar devine bizar, domnule. Victima nu stă, aşteptîndu-l liniştită. Nu dacă are în faţă un bărbat gol, cu un brici în mînă. Paul Berowne nu era nici bătrîn, nici bolnav, nici neputincios. S-ar fi apărat. Nu putea să se întîmple aşa.

– Concentrează-te asupra chibriturilor.

– Totuşi, trebuie să fi fost gol cînd a ucis. Cel puţin dezbrăcat pînă la brîu. Ştia probabil că va fi o treabă sîngeroasă. Nu putea risca să-şi stropească hainele cu sînge. Sigur că da! Întîi îşi loveşte victima. Apoi se duce după brici, se dezbracă, îşi face treaba, se întoarce la spălător, se spală repede, dar bine, cu un jet de apă, şi se îmbracă. În felul acesta poate fi sigur că nu există sînge pe copertă sau pe arzător. În ordinea asta trebuie să se fi petrecut faptele. În final, poate din obişnuinţă, pune chibriturile în buzunar. Ceea ce ar însemna că era obişnuit să aibă chibrituri. Poate e fumător. Mai tîrziu, cînd a băgat mîna în buzunar şi le-a găsit, o fi fost speriat înţelegînd că ar fi trebuit să le lase la locul crimei. De ce nu s-a întors? Poate era prea tîrziu. Sau poate nu suporta teatrul măcelului.

– Sau poate ştia că o a doua vizită va spori riscul de a fi văzut sau de a lăsa urme în sacristie, zise Dalgliesh. Dar, să presupunem că ucigaşul nu a lăsat intenţionat cutia cu chibrituri. Ce-ar putea să însemne acest lucru?

– Că acea cutie ne-ar fi putut duce la el. Dar ar fi fost puţin probabil. Putea folosi chibrituri obişnuite, una dintre milioanele de cutii de acelaşi fel. Şi nu putea să ştie că vom găsi bucăţica aceea nearsă. Poate că a luat-o înapoi pentru că era cutia a cărei lipsă ar fi sesizat-o cineva. Poate de la început intenţionase să o restituie. Ceea ce înseamnă că nu s-a dus la biserică de la locuinţa proprie. Logic ar fi să fi venit de la Campden Hill Square, de unde ar fi luat atît jurnalul, cît şi cutia de chibrituri. Dar dacă este aşa, dacă într-adevăr cutia provenea din casa lui Berowne, de ce să n-o lase la locul crimei? În cazul în care ar fi fost descoperită, cutia nu ar fi făcut decît să ne ducă înapoi la Berowne însuşi. Deci ne întoarcem la o greşeală simplă. Un obicei. Şi-a pus cutia în buzunar.

– Dacă așa s-a întîmplat, atunci șocul de-a o descoperi ulterior în buzunar nu a fost prea mare. Și-a spus probabil că noi vom presupune că Berowne a folosit cutia din suportul cu lanț sau că chibriturile au ars odată cu jurnalul. Sau, poate, ne-am fi gîndit că a folosit un chibrit din pachetele pe care le poți lua de la hoteluri și restaurante, suficient de mici încît să ardă fără urmă. Trebuie să admitem că Berowne nu era omul care să adune chibrituri de la restaurant, dar apărarea ar putea susține exact așa ceva. Nu este cel mai bun moment să cerem o condamnare bazată numai pe dovezi judiciare, în orice caz nu pe un chibrit de doi centimetri, ars pe jumătate.

– Cum credeți că s-a întîmplat, domnule? întrebă Kate.

– Este foarte posibil să fi fost cum ai spus. Dacă Sir Paul s-ar fi găsit în fața unui atentator dezbrăcat, dar înarmat, mă îndoiesc că am fi găsit la locul faptei ceea ce am găsit. Nu era nici un semn de luptă. Ceea ce înseamnă că a fost mai întîi lovit. După aceea, ucigașul a trebuit să acționeze rapid, ca un expert, știind exact ce avea de făcut. Și nu avea nevoie de mult timp. Cîteva minute să se dezbrace și să ia briciul. Mai puțin de zece secunde să omoare. Deci lovitura cu care l-a doborît nu trebuia să fie prea puternică. Trebuia să fie doar bine plasată, ca să nu lase o urmă prea vizibilă. Mai există însă o posibilitate: să-i fi pus lui Berowne ceva pe cap și să-l fi doborît. Ceva moale, o eșarfă, un prosop, propria cămașă. Sau un laț, o sfoară, o batistă?

– Totuși, trebuia să fie atent să nu strîngă prea tare, să-și sugrume victima, spuse Kate. Cauza morții trebuia să fie tăietura de la gît. Iar o eșarfă sau o batistă ar fi lăsat urme, nu-i așa?

– Nu neapărat. Nu după ce și-ar fi terminat măcelărirea. Autopsia de după-amiază ne va lămuri în această privință.

Brusc se regăsi în Mica Sacristie, privind capul pe jumătate tăiat, revăzînd tot tabloul, clar, precis, strălucitor ca o pictură colorată. De această dată nu existase nici un moment de pregătire, nici o șansă să-și stăpînească gîndurile și mușchii, pentru ceea ce știa că urmează să vadă. Mîinile, cu încheieturi albe, se încleștară pe volan. Pentru o clipă, își închipui că mașina se oprise, că

apăsase pe frînă. Dar înaintau încă, lin, pe Finchley Street. Ce ciudat că amintirea ororii, revenită brusc, era mai teribilă decît realitatea. Dar însoţitorul ei vorbea. Probabil pierduse cîteva secunde din ce-i spusese. Acum vorbea despre ora autopsiei, spunînd că poate ar dori să asiste. În mod normal, sugestia, pe care ar fi luat-o ca pe un ordin, i-ar fi făcut plăcere. Ar fi primit-o cu bucurie, ca pe încă o afirmare a faptului că făcea într-adevăr parte din echipă. Dar acum, pentru prima oară, simți un spasm de dezgust, aproape o repulsie. Va fi acolo, desigur. Nu era prima autopsie la care asista. Nu se temea că avea să se facă de rîs. Putea să privească, fără să-i vină rău. La cursurile de pregătire îi văzuse pe colegii ei ieșind din sală, în timp ce ea nu avusese nimic. Dacă patologul permitea, era important să asiști la o autopsie. Puteai învăța foarte mult, iar ea era dornică să învețe. Bunica și asistenta socială o vor aştepta să vină la ora trei, dar nu avea ce face. Încercase, ce-i drept nu cu prea multă convingere, să găsească un moment în timpul zilei cînd să telefoneze și să anunţe că nu putea veni. Îşi spusese totuşi că nu avea rost; bunica ei ştia deja. Va încerca să ajungă la ea la sfîrșitul zilei, dacă nu era prea tîrziu. Acum însă, cei morți erau mai importanţi decît cei vii. Dar, pentru prima oară de cînd lucra la Brigada pentru Investigații Criminalistice, o voce slabă, trădătoare, şoptind lipsită de încredere, o întreba care era, exact, efectul acestei munci asupra ei.

Alesese în mod deliberat profesia de polițist, știind că i se potrivea. Dar niciodată, nici măcar la început, nu-și făcuse iluzii. Era o muncă în care, cînd era nevoie de tine, ţi se cerea să fii prezent imediat, fără întrebări, eficient, iar cînd nu, colegii uitau că mai existi. Trebuia uneori să lucrezi cu oameni cu care ai fi preferat să nu intri în contact și să tratezi cu considerație ofițeri superiori pentru care nu aveai nici urmă de respect; te puteai găsi în situația de a fi aliatul celor pe care îi dispreţuiai, împotriva unora pentru care, de cele mai multe ori, mai des decît convenabil, simţeai simpatie, chiar milă. Cunoștea confortabila teorie comună, conform căreia legea și ordinea erau sfinte, crima, o aberație, știa că, într-o societate liberă, regula polițienească putea

fi aplicată numai cu consimțămîntul celui care avea nevoie de ea, chiar și în acele zone în care poliția era considerată dușman, zone care deveniseră apoi stereotipul oprimării. Ea însă avea propriul crez. Îți păstrai mintea întreagă, știind că ipocrizia poate fi necesară din punct de vedere politic, dar nu erai obligat să crezi în ea. Trebuia să rămîi onest, altfel munca aceasta nu avea sens. Munceai în așa fel încît să-i obligi pe bărbații care îți erau colegi să te respecte, chiar dacă să te placă ar fi însemnat prea mult. Viața personală trebuia să rămînă personală, fără nici un amestec. Erau suficienți bărbați în lume, apropierea nu trebuia să te aducă pînă la relații sexuale cu colegii. Nu trebuia să cazi în obiceiul facil al obscenității; era suficient ce cunoscuse în imobilul Ellison Fairweather. Știa cît puteai spera să te ridici și cum să o faci. Nu-ți făceai dușmani în mod inutil; pentru o femeie era suficient de greu să se afirme, fără să i se mai pună și piedici în ascensiune. În cele din urmă, fiecare muncă avea dezavantajele ei. Asistentele se mulțumeau cu mirosul pansamentelor și al ploștilor, cu corpuri nespălate, cu durerea altora, cu mirosul morții. Făcuse, la rîndul ei, o alegere. Iar acum, mai mult ca niciodată, nu avea regrete.

3

Spitalul în care Miles Kynaston lucra ca patolog consultant avea nevoie de o nouă încăpere pentru autopsii, de cîțiva ani buni, dar dotările pentru pacienții în viață avuseseră prioritate față de cele pentru morți. Kynaston bombănea, dar Dalgliesh avu impresia că de fapt nu-i prea păsa. Dispunea de echipamentul de care avea nevoie, iar încăperea în care făcea autopsia era un teritoriu familiar în care se simțea la fel de confortabil ca la el acasă, în papuci și în halat. Nu avea deloc chef să fie surghiunit într-un spațiu mai mare, mai îndepărtat și mai impersonal, iar nemulțumirile exprimate ocazional nu erau mai mult decît

zgomote rituale, menite să amintească comitetului medical că există un departament de medicină legală.

În mod inevitabil însă, se producea înghesuială. Dalgliesh și ofițerii lui se aflau acolo mai mult din interes, decît din necesitate, dar sergentul răspunzător de paza obiectelor ridicate de la locul crimei, ofițerul cu amprentele, cei care studiau locul crimei și obiectele găsite acolo, cu plicurile, sticlele și tuburile lor, ocupau spațiul degeaba. Secretara lui Kynaston, o femeie scundă și grasă, de vîrstă mijlocie, de o eficiență atentă, ca președinta Institutului pentru Femei, așezată în scaunul ei dublu, era înghesuită într-un colț, cu un sac plin la picioare. Dalgliesh de aștepta întotdeauna să o vadă scoțîndu-și tricotul din sacoșă. Lui Kynaston nu-i plăcuse niciodată să se folosească de magnetofon și din cînd în cînd se întorcea spre ea și îi dicta descoperirile în propoziții scurte, sacadate, rostite pe o voce scăzută, pe care ea părea că le înțelege. Lucra întotdeauna cu muzică, de obicei barocă sau un cvartet de coarde, de multe ori Mozart, Vivaldi, Haydn. Înregistrarea din această după-amiază era una pe care Dalgliesh o recunoscu imediat, deoarece o avea și el: Neville Marriner, dirijînd *Concertul pentru violă în sol minor* de Telemann. Dalgliesh se întrebă dacă tonul enigmatic, melancolic îi crea lui Kynaston catharsisul necesar; dacă era felul lui specific de a dramatiza nedemnele operații de rutină ale morții; sau, dacă, la fel ca zugravii sau alți meseriași folosiți în mod curent, obișnuia, pur și simplu, să lucreze cu muzică.

Cu un amestec de interes și iritare, Dalgliesh observă că Massingham și Kate nu-și luau ochii de la mîinile lui Kynaston, ca și cînd s-ar fi temut să-și mute privirea, riscînd să-i întîlnească ochii. Se întreba cum de le putea trece prin minte că această spintecare rituală ar fi avut ceva de-a face cu Berowne. Detașarea, care devenise pentru el a doua natură, se sprijinea pe eficiența cu care organele erau scoase afară, examinate, introduse în diverse flacoane și etichetate. Se simțea la fel ca atunci cînd, tînăr practicant, asistase la prima autopsie, surprins de culorile

vii ale spiralelor și ale pungilor care se bălăbăneau în mîinile înmănușate și însîngerate ale patologului, o uimire aproape copilărească, văzînd că o cavitate atît de mică putuse cuprinde o colecţie atît de vastă și de eterogenă de organe.

Mai tîrziu, cînd se spălaseră pe mîini la spălător, Kynaston din necesitate, dintr-un moft pe care cu greu l-ar fi putut explica, Dalgliesh întrebase:

– Ce credeţi despre ora la care a murit?

– Nu am motive să modific estimarea pe care am făcut-o la faţa locului. Cel mai devreme la ora șapte. Să zicem între șapte și nouă. După ce vom analiza conţinutul stomacului, voi putea spune mai exact. Nu sînt urme de luptă. Iar dacă Berowne a fost atacat, nu a făcut nici o încercare să se apere. Palma, care are o poziţie de apucare, nu are şi tăieturi. Aţi văzut singur, de fapt. Sîngele de pe palma stîngă provine de pe brici, nu din tăieturi căpătate în apărare.

– De pe brici sau de la sîngele de la gîtul lui, sublinie Dalgliesh.

– Este posibil și așa. Sîngele din palmă era mai gros decît ne-am fi aşteptat. În nici unul din cazuri nu apar complicaţii privind cauza morţii. În ambele situaţii este vorba de o tăietură clasică, precisă, a ligamentului tiroid, care a retezat totul, de la piele pînă la coloană. Berowne era sănătos, ar fi apucat ani înaintaţi dacă nu i-ar fi tăiat cineva gîtul. Iar Harry Mack era într-o formă fizică mai bună, vorbind din punct de vedere medical, decît mă aşteptam. Cu ficatul nu stătea prea bine, dar o mai ducea cîţiva ani buni, chiar abuzînd de alcool, înainte de a începe să aibă probleme. Laboratorul va pune sub microscop ţesutul de la gît, dar nu cred să obţineţi ceva interesant. La marginea rănii nu există semne evidente că ar fi fost strîns de gît. Cucuiul de pe ceafa lui Berowne este superficial, l-a căpătat probabil cînd a căzut.

– Sau a fost tras în jos, rosti Dalgliesh.

– Sau a fost tras în jos. Va trebui să aştepţi analizele laboratorului pentru petele de sînge, înainte să mergi mai departe, Adam.

– Chiar dacă petele acelea nu sînt de la sîngele lui Harry Mack, tot nu poți afirma că Berowne ar mai fi fost capabil să se tîrască pînă la Harry, avînd la gît acele două tăieturi superficiale, zise Dalgliesh.

– Aș putea afirma că este puțin probabil, spuse Kynaston. N-aș putea afirma că ar fi fost imposibil. Și nu vorbim numai de tăieturile superficiale. Îți amintești cazul de care vorbește Simpson? Sinucigașul care practic își retezase capul, dar rămăsese conștient și a putut să-l împingă în jos pe scări pe omul de la ambulanță.

– Dar, dacă Berowne l-ar fi omorît pe Harry, de ce s-ar mai fi dus înapoi lîngă pat să sfîrșească și cu el însuși?

– O asociere naturală, pat, somn, moarte. Dacă hotărîse să moară în patul lui, de ce să se fi răzgîndit, numai pentru că între timp a fost nevoit să-l omoare și pe Harry?

– Nu era necesar. Mă întreb dacă Harry ar fi putut să ajungă la el la timp pentru a împiedica acea ultimă tăietură. Este o ofensă adusă bunului-simț.

– Sau imaginii tale despre Paul Berowne.

– Amîndouă. Este o dublă crimă, Miles.

– Te cred, dar va fi al dracului de greu să dovedești, iar raportul meu nu cred că te va ajuta prea mult. Sinuciderea este cea mai intimă și mai misterioasă acțiune umană, inexplicabilă, pentru că actorul principal nu mai este acolo să o explice.

– Desigur, doar dacă nu lasă o declarație. Dacă Berowne s-ar fi hotărît să se sinucidă, ar fi lăsat o notă, o încercare de a explica.

– Faptul că n-ai găsit-o nu înseamnă neapărat că n-a lăsat-o, răspunse Kynaston enigmatic.

Își trase o nouă pereche de mănuși și își puse din nou masca peste nas și peste gură. Alt cadavru era adus înăuntru. Dalgliesh privi la ceas. Massingham și Kate se puteau întoarce la Yard să continue cu hîrtiile. El mai avea o întîlnire. După toate frustrările zilei, avea nevoie de o ușurare, de o mîngîiere chiar. Își propunea

să obțină alte informații, într-un mod mai plăcut decît printr-un interogatoriu. Mai devreme în dimineața aceea, îi telefonase lui Conrad Ackroyd, care îl invitase să servească ceaiul împreună cu proprietarul și editorul ziarului *Paternoster Review*.

4

Conrad și Nellie Ackroyd locuiau într-o vilă eduardiană strălucind de curățenie, lîngă pădurea St. John, cu o grădină întinsă în lungul canalului, o casă cunoscută a fi fost construită de Edward VII, pentru una dintre amantele sale, și moștenită de Nellie Ackroyd de la un unchi necăsătorit. Ackroyd se mutase aici din apartamentul lui din oraș, situat deasupra redacției ziarului *Paternoster,* cu trei ani în urmă, după căsătorie: își instalase aici cărțile, lucrurile personale și viața, adaptîndu-se gustului lui Nellie pentru confort și intimitate a căminului. Acum, deși aveau servitoare, îl întîmpină el însuși pe Dalgliesh, cu ochii negri, strălucitori și nerăbdători ca ai unui copil.

– Intră, intră. Știm de ce ai venit, dragă. Pentru bucățica mea din ziar. Mă bucur că nu ești însoțit. Sîntem gata să ajutăm poliția să-și desfășoare ancheta, cum te-ai exprimat tu plin de tact, după ce ți-ai prins omul și i-ai răsucit puțin mîinile în camera din dos, dar nu-mi place să servesc ceaiul cu o minionă supradimensionată care îmi uzează arcurile la canapea, în timp ce cu o mînă îmi mănîncă sendvișurile cu castraveți, iar cu cealaltă scrie tot ce spun.

– Fii serios, Conrad! zise Dalgliesh. Vorbim de o crimă.

– Da? Am auzit un zvon – numai un zvon, desigur – că Paul Berowne și-ar fi dat singur lovitura de grație. Mă bucur că nu e adevărat. Crima este mult mai interesantă și mai puțin deprimantă. Este o lipsă de considerație din partea prietenilor să se sinucidă; nu dau un exemplu bun. Dar toate astea pot să mai aștepte. Mai întîi ceaiul.

Strigă pe scări, către etaj:

– Nellie, iubito. A venit Adam.

Privindu-l în timp ce se îndreptau spre salon, Dalgliesh gîndi că Ackroyd nu îmbătrînise deloc de la prima lor întîlnire. Dădea impresia că era grăsuţ, poate din cauza feţei aproape rotunde şi a obrajilor bucălaţi, ca două marsupii. Dar avea muşchii tari, era activ, se mişca cu graţia agilă a unui dansator. Avea ochi mici, oblici. Cînd zîmbea, se îngustau ca două cute. Dar cea mai remarcabilă trăsătură a figurii lui era mobilitatea neobosită a gurii mici, de o formă delicată, pe care o folosea ca pe un focar umed, de emoţii. O strîngea dezaprobator, o cobora ca un copil necăjit sau dezamăgit, o alungea ovală cînd zîmbea. Părea că nu rămînea niciodată nemişcată, că nu avea niciodată aceeaşi formă. Chiar și cînd se odihnea, mesteca întruna, ca și cînd ar fi savurat gustul propriei limbi.

Nellie Ackroyd, dimpotrivă, era zveltă, în timp ce el era plinuţ, blondă, el brunet, şi mai înaltă decît el cu zece centimetri. Purta părul lung, adunat într-o coadă împletită în jurul capului, după moda anilor douăzeci. Fusta de tweed era bine croită, dar mai lungă decît se purtase în ultima jumătate de secol, iar peste ea îmbrăcase, ca întotdeauna, un pulover lejer. Pantofii erau ascuţiţi şi dantelaţi. Dalgliesh își amintea de una din profesoarele de la şcoala de duminică a tatălui său, care ar fi putut fi exact dublura ei. Văzînd-o intrînd în cameră, se simţi pentru o clipă înapoi, în biserica din sat, stînd în cerc împreună cu ceilalţi copii, pe scaune mici de lemn, şi aşteptînd-o pe domnișoara Mainwaring să le dea timbrul de duminică, acel desen biblic, colorat, pe care avea să-l lipească cu nespusă grijă pe spaţiul de pe carnetul lui, rezervat pentru acea săptămînă. Îi plăcuse domnișoara Mainwaring – murise de douăzeci de ani, de cancer, și fusese îngropată într-un cimitir din Norfolk – și îi plăcea, de asemenea, Nellie Ackroyd.

Căsătoria soţilor Ackroyd îi uluise pe prieteni și fusese pentru duşmani o sursă de speculaţii pline de curiozitate. Dar, ori de cîte ori se afla la ei, Dalgliesh nu se îndoia de faptul că erau cu adevărat fericiţi împreună și se minuna întruna de variaţia infinită

a căsătoriei, acea relaţie, în acelaşi timp publică şi atît de intimă, atît de îngrădită de convenţii şi atît de anarhică. Ackroyd avea reputaţia de a fi în viaţa particulară unul dintre cei mai drăguţi oameni din Londra. Victimele lui subliniau întotdeauna că îşi putea permite să fie: un singur număr din *Paternoster* cuprindea de obicei suficient venin să-ţi ajungă pe toată viaţa. Recenziile cărţilor şi ale spectacolelor noi erau inteligente şi atractive, uneori receptive şi ocazional crude, şi reprezentau de două ori pe lună un fel de distracţie gustată de toată lumea, exceptînd, desigur, victima. Chiar şi atunci cînd suplimentul literar al cotidianului *Times* schimbase obiceiul, *Paternoster Review* continuă să păstreze anonimatul celor care scriau cronicile. Ackroyd era de părere că nici un critic, nici măcar cel mai scrupulos şi mai dezinteresat, nu putea fi complet onest dacă îşi semna articolele, iar el păstra confidenţialitatea asupra colaboratorilor cu tot zelul entuziast al unui editor care ştie că nu va fi dat în judecată. Dalgliesh avea o bănuială că de obicei cele mai înveninate cronici erau scrise de Ackroyd însuşi la îndemnul soţiei; şi-i închipuia pe Conrad şi pe Nellie, stînd în paturile lor separate, chemîndu-şi cea mai fericită inspiraţie prin uşa deschisă, dintre camere.

De cîte ori se afla în preajma lor, era surprins de automulţumirea dusă pînă la conspiraţie a fericirii lor conjugale. Dacă existase vreodată o căsătorie de interes, aceasta era. Ea era o bucătăreasă perfectă. Lui îi plăcea să mănînce. Ei îi plăcea să îngrijească bolnavi, el suferea în fiecare iarnă de bronşită, de la cel mai slab curent, şi de dureri sinuzale care îi exacerbau ipohondria şi o ţineau pe ea ocupată cu frecţii şi inhalaţii. Dalgliesh, deşi cel mai puţin curios dintre oameni în privinţa vieţii sexuale a prietenilor lui, nu putea să nu se întrebe, cîteodată, dacă se consumase într-adevăr căsătoria lor. În general, credea că da. Ackroyd era foarte formalist cînd venea vorba de legalitate şi, cel puţin într-una dintre nopţile lunii de miere, trebuie să fi închis ochii şi să se fi gîndit la Anglia. Iar după ce făcuseră acest sacrificiu pentru cerinţele legale şi teologice, începuseră să se

ocupe de aspectele mai importante ale mariajului, cum ar fi decorarea casei și starea aparatului bronșic al lui Conrad.

Nu venise cu mîna goală. Gazda lui era o colecționară pasionată de povești scrise de fete în anii douăzeci-treizeci, colecția de romane semnate de Angela Brazil fiind remarcabilă. Rafturile din camera de zi erau o mărturie a patimii ei pentru această nostalgie; povești în care numeroase eroine cu pieptul bine dezvoltat, care purtau bluze și ghete, care se numeau Dorothy sau Madge, Marjorie sau Elisbeth, mînuiau cu vigoare crose de hochei, dădeau în vileag înșelătoriile celor dintr-o pătură superioară sau ajutau la demascarea spionilor germani. Dalgliesh găsise o ediție princeps a uneia dintre aceste cărți, cu cîteva luni în urmă, într-un anticariat din Marylebone. Faptul că nu-și amintea cu precizie cînd și unde îl făcu să se gîndească ce mult trecuse de cînd nu-i mai văzuse pe soții Ackroyd. Bănuia că musafirii lor erau, cel mai adesea, persoane care, la fel ca el, căutau ceva, de obicei informații. Dalgliesh reflectă din nou la ciudățenia relațiilor dintre oamenii care s-ar putea considera prieteni: se mulțumeau să se întîlnească o dată la cîțiva ani, iar atunci cînd o făceau, își reluau apropierea ca și cînd nu ar fi existat nici o lungă despărțire. Totuși, era adevărat că se plăceau reciproc. Dalgliesh telefona numai cînd avea nevoie de ceva, dar îi făcea plăcere să stea în salonul lui Nellie și să privească dincolo de sera eduardiană, canalul care curgea în apropiere. Văzîndu-l acum, îi venea greu să creadă că apa aceasta, viu colorată, pe care o zărea printre coșurile suspendate, pline cu iederă și garoafe roz, era aceeași care, la numai cîțiva kilometri mai sus, se tîra ca o amenințare lichidă prin tunele întunecoase și curgea mîloasă pe lîngă ușa de sud a bisericii St. Matthew.

Întinse darul, cu obișnuitul sărut cast, devenit convenție socială chiar și printre cunoștințele lui relativ bogate.

– Pentru tine, spuse el. Cred că se cheamă *Dulcie intră în joc.*

Nellie Ackroyd o despachetă cu un scîncet de plăcere.

– Nu fi rău, Adam. *Dulcie face jocul.* E minunată! Și e într-o stare excepțională. Unde ai găsit-o?

– Cred că în Church Street. Mă bucur că nu o ai.

– O caut de ani de zile. Îmi completează colecția cărților scrise de Brazil înainte de 1930. Conrad, iubitule, uite ce mi-a adus Adam!

– Foarte drăguț din partea ta, măi băiete. Ah, uite și ceaiul!

Era adus de o menajeră în vîrstă și așezat în fața lui Nellie și a lui Conrad cu o grijă aproape rituală. Ceaiul era substanțial: felii de pîine cu unt, fără coajă, un platou cu sendvișuri cu castravete, plăcinte de casă cu smîntînă și gem și o prăjitură cu fructe. Îi amintea de ceaiurile din copilărie, din prezbiteriu, de preoții și lucrătorii parohiei care veneau în vizită la mama lui și își legănau ceștile cu margine largă în salonul ei prăpădit, dar confortabil; îi amintea de el însuși aducînd, bine instruit, farfuriile rotunde. Ciudat că imaginea unui platou colorat cu felii subțiri de pîine cu unt putea încă să-i evoce durerea scurtă, dar ascuțită a amărăciunii și a nostalgiei. Urmărind-o pe Nellie cum aranja cu grijă mînerele, se gîndi că toată viața lor era guvernată de mici ritualuri zilnice: ceaiul de dimineață, ultima cană de cacao sau de lapte seara, paturile desfăcute cu grijă, cu cămașa de noapte și pijamaua pregătite. Acum era cinci și un sfert, ziua de toamnă avea să alunece curînd spre seară, iar această mică ceremonie a ceaiului, tipic englezească, trebuia să aline furiile după-amiezii. Ordine, rutină, obicei, impuse toate unei lumi dezordonate. Nu era sigur că i-ar fi plăcut să trăiască așa, dar ca vizitator găsea că erau o alinare și nu le disprețuia. La urma urmelor, și el avea propriile mijloace de a ține realitatea în mînă.

– În legătură cu bucățica aceea din *Review,* sper că nu ai de gînd să transformi ziarul într-unul de scandal.

– Nici gînd, dragă. Dar oamenilor le place cîte o picanterie din cînd în cînd. Mă gîndesc să te includ în noua noastră rubrică, „Despre ce mai vorbește lumea“. Oameni nepotriviți care iau

masa împreună. Adam Dalgliesh, poet detectiv, cu Cordelia Gray la Mon Plaisir, de exemplu.

– Cititorii tăi trebuie să trăiască vieți foarte plicticoase dacă își suplinesc lipsa distracțiilor citind că eu și o tînără doamnă am mîncat împreună rață cu portocale.

– Pe cititorii noştri îi interesează întotdeauna cînd o tînără doamnă foarte frumoasă ia masa cu un domn cu douăzeci de ani mai în vîrstă. Le dă speranțe. Iar tu arăți foarte bine, Adam. Este evident că noua aventură îți prieşte. Bine, mă refeream la noua slujbă, desigur. Nu eşti şeful sensibilei echipe criminalistice?

– Nu există această echipă.

– Nu, dar așa îi spun eu. Metropolitanii îi spun probabil C3A sau ceva la fel de neinspirat. Dar noi am aflat despre ea. Dacă prim-ministrul şi liderul social-democraților beau arsenic în timpul unei cine secrete, punînd la cale o coaliție, iar cardinalul arhiepiscop de Westminster şi onoratul confrate de Canterbury sînt văzuți părăsind scena în chip misterios, în vîrful picioarelor, nu ne-ar plăcea ca divizia locală pentru cercetări criminalistice să murdărească covoarele cu labele lor numărul patruzeci și şase. Nu asta e ideea?

– Un scenariu fascinant, chiar dacă puțin probabil. Ce-ar fi dacă editorul unei reviste literare ar fi găsit bătut măr și un detectiv cu grad superior ar pleca în vîrful picioarelor de la fața locului? Ce-ai scris despre Paul Berowne, Conrad, de unde a pornit?

– De la o scrisoare anonimă. Și nu trebuie să îți iei aerul ăsta de dezgust îndurerat. Știm cu toții că oamenii voștri stau prin cîrciumi și plătesc din banii contribuabililor pe cei mai sordizi foşti deținuți, pentru informații care, de cele mai multe ori, sînt de o exactitate mai mult decît dubioasă. Știu totul despre turnători. Eu nici măcar nu a trebuit să plătesc. Mi-a venit prin poștă, gratis.

– Cine a mai primit-o, ştii?

– Trei dintre cotidiene, editorii lor de rubrici mondene. Ei s-au hotărît să mai aştepte înainte să o publice.

– Foarte prudent. Tu ai verificat-o?

– Bineînțeles că am verificat-o. Cel puțin Winifred a făcut-o.

Winifred Forsythe fusese numită asistenta editorială a lui Ackroyd, dar puține lucruri de la *Review* nu-i treceau prin mînă, iar mulți pretindeau că flerul financiar al lui Winifred ținea ziarul pe linia de plutire. Avea înfățișarea, îmbrăcămintea și vocea unei guvernante victoriene, o femeie care te intimida și era obișnuită să se facă totul cum voia ea. Poate datorită unei temeri atavice de autoritatea feminină, puține persoane o înfruntau, iar cînd Winifred punea o întrebare, trebuia să i se răspundă. Uneori Dalgliesh ar fi vrut să o aibă în echipa lui.

– A început prin a telefona la casa din Campden Hill Square și a întreba de Diana Travers, zise Ackroyd. A răspuns o femeie, alta decît Lady Berowne sau Lady Ursula. Fie o servitoare, fie menajera, Winifred spune că nu vorbise ca o secretară, nu avusese suficientă autoritate și nici vocea aceea, competentă. Oricum, Berowne nu avea o secretară acasă. Era probabil menajera. Cînd a auzit întrebarea, a amuțit, nu a scos decît un soi de suspin. Apoi a răpuns: „Domnișoara Travers nu e aici, a plecat". Winifred a întrebat dacă avea adresa și i s-a răspuns: „Nu", apoi i s-a închis telefonul brusc. Nu era o reacție potrivită. Dacă voiau să ascundă faptul că Travers lucrase acolo ar fi trebuit să o instruiască mai bine pe femeia aceea. La anchetă nu se făcuse nici o mențiune că fata lucrase pentru Berowne și nimeni altcineva nu s-a prins de asta. Dar condeiul nostru înveninat avea, se pare, dreptate, cel puțin într-o privință. Era cert că Travers era cunoscută la Campden Hill Square.

– Și după aceea? întrebă Dalgliesh.

– Winifred s-a dus la Lebăda Neagră. Trebuie să admit că motivul pe care l-a invocat nu a fost prea convingător. Le-a spus că intenționam să scriem un articol despre accidentele prin înec în Tamisa. Ne-am fi așteptat ca ei să nu fi auzit de *Paternoster Review,* astfel încît să nu-i surprindă nepotrivirea. Chiar și așa, au fost toți foarte evazivi. Proprietarul – cum îl cheamă, un nume francez? – nu era acolo cînd s-a dus Winifred, dar cei cu care a

vorbit învăţaseră bine ce trebuiau să spună. De fapt, nici un proprietar de restaurant nu are nevoie de vîlvă în jurul unui deces. La mijlocul vieţii putem muri, dar în timpul unui dineu, nu. Să arunci nefericitele stridii în apă clocotită de vii este una – chiar aşa, cum pot oamenii să-şi închipuie că ele nu simt nimic? –, dar un client înecat în localul tău e alta. Nu că Tamisa ar fi exact în localul lui, dar în general teoria ţine. Din momentul cînd unul dintre invitaţii de la petrecere a venit înăuntru şiroind de apă să spună că fata murise, el şi personalul şi-au ocupat poziţiile defensive şi trebuie să spun că s-au îngrijit de toată afacerea, foarte curat.

Dalgliesh nu a spus că citise deja rapoartele poliţiei locale.

– Winifred a aflat ce s-a întîmplat exact? întrebă el.

– Fata, Diana Travers, a venit cu un grup de cinci prieteni. Cred că erau mai ales oameni de teatru, ameţiţi în orice caz. Nimeni foarte cunoscut. După masă au devenit cam gălăgioşi şi au ieşit afară, pe mal, făcînd tot felul de năzbîtii. La Lebăda Neagră nu se încurajează aşa ceva, se tolerează dacă eşti viconte tînăr, cu relaţiile corespunzătoare, desigur, dar tipii ăştia nu erau suficient de bogaţi, de aristocraţi sau de faimoşi pentru o asemenea permisiune. Proprietarul se întreba dacă să trimită pe cineva să le facă observaţie, cînd grupul s-a dus mai departe, în jos pe rîu, de unde se auzeau mai mult sau mai puţin.

– Probabil îşi plătiseră deja consumaţia, zise Dalgliesh.

– Oh, da, totul era în regulă.

– Cine a plătit?

– Ei, asta o să te surprindă. Dominic Swayne, fratele Barbarei Berowne. El oferise petrecerea. El a rezervat masa, el a plătit.

– Probabil că tînărul are bani dacă poate face faţă unei consumaţii de şase persoane la Lebăda Neagră. De ce nu fusese la petrecerea de aniversare a surorii lui?

– Winifred nu s-a gîndit că ar fi ieşit ceva dacă ar fi pus această întrebare. Dar s-a gîndit totuşi că el dădea petrecerea în aceeaşi seară ca să o stingherească pe sora lui sau pe însoţitorul ei.

Și Dalgliesh se gîndise la asta. Își aminti raportul poliției. Fuseseră șase în grup: Diana Travers, Dominic Swayne, două studente la teatru ale căror nume nu și le putea aminti, Anthony Baldwin, un scenograf, și Liza Gallowey, care urma un curs de regie la City College. Nici unul dintre ei nu avea cazier și chiar ar fi fost o mică surpriză să fi avut. Nici unul nu fusese cercetat de poliția din Thames Valley, dar nici asta nu era surprinzător. Nu existaseră suspiciuni, cel puțin nu aparent, în legătură cu moartea Dianei Travers. Sărise dezbrăcată în Tamisa și se înecase cu o eficiență lipsită de orice dramatism în apa adîncă de patru metri, infestată cu alge, într-o noapte caldă, de vară. Ackroyd continuă să povestească:

– Se pare că grupul a avut inspirația, din punctul de vedere al patronului restaurantului, să nu aducă cadavrul înfășurat în alge prin fereastra franceză, direct în sala de mese. Din fericire, ușa laterală, cea care duce la bucătării, a fost mai aproape. Fetele au dat buzna urlînd că cineva din grupul lor s-a înecat, în timp ce Baldwin, care pare să se fi purtat cu mai mult cap decît ceilalți, încerca să-i dea fetei „sărutul vieții", nu cu prea mare eficiență. Șeful a alergat și a preluat toată treaba cu mai multă eficiență, încercînd să o reanimeze, pînă a venit salvarea. Dar era moartă conform tuturor criteriilor. Probabil că pînă să fie scoasă din apă. Dar știi cum a fost. Nu-mi spune că nu ai citit raportul anchetei.

– Winifred a întrebat dacă Paul Berowne fusese acolo în seara aceea? continuă Dalgliesh.

– Da, a întrebat, cu tot tactul de care este capabilă. Se pare că era așteptat. Avea treburi care nu-i permiseseră să fie prezent la petrecere, dar anunțase că va încerca să ajungă la timp pentru cafea. Puțin înainte de zece a telefonat, anunțînd că fusese reținut și nu mai putea ajunge la timp. Interesant este că el era acolo... sau cel puțin mașina lui.

– Cum a descoperit Winifred acest lucru?

– Ei bine, cu foarte multă inteligență și încă și mai mult noroc. Presupun că știi parcajul de la Lebăda Neagră.

– Nu, nu am fost niciodată acolo, mărturisi Dalgliesh. Este o plăcere care mă așteaptă. Povestește-mi!

– Proprietarului nu-i place să audă mașinile venind și plecînd, ceea ce e de înțeles, așa că parcarea e la o depărtare de aproximativ patruzeci de metri de restaurant și e înconjurată de un gard viu, de fagi. Nu au valet care să parcheze mașinile, probabil ar fi prea scump. Clienții trebuie să străbată distanța pe jos, iar dacă plouă, își debarcă mai întîi oaspeții. Deci parcajul este izolat și nu-l mai folosește și altcineva. Totuși, portarul îl supraveghează din cînd în cînd, iar lui Winifred i-a dat prin minte că Berowne nu și-ar fi lăsat mașina acolo, dacă ar fi telefonat că nu poate veni. Oricine din grup ar fi putut să plece la un moment dat și ar fi recunoscut-o. Așa că a făcut unele cercetări mai departe, pe alee. Chiar înainte să ajungi la A3, e un fel de refugiu, în fața unei ferme retrase de la drum. S-a interesat acolo.

– Sub ce pretext? vru să afle Dalgliesh.

– A spus doar că era agent particular și încearcă să găsească o mașină furată. Oamenii răspund la orice întrebare pusă cu destul aplomb. Tu ar trebui să știi asta, Adam.

– Și a avut noroc, intui Dalgliesh.

– Da, într-adevăr. Un băiat de paisprezece ani își făcea temele în dormitorul de la stradă și văzuse parcat acolo un Rover negru. Ca orice băiat, a fost, firește, interesat. Era sigur de marcă. A fost parcat acolo cam de pe la ora zece, iar cînd s-a dus copilul la culcare, mașina era încă acolo.

– A văzut numărul?

– Nu. Ar fi însemnat să iasă din casă, desigur, iar întîmplarea nu i se păruse atît de ciudată încît să se deranjeze. Ceea ce l-a interesat a fost faptul că în mașină nu se afla decît un bărbat. A parcat-o, a încuiat-o și a pornit către Lebăda Neagră. Nu e neobișnuit ca lumea să-și parcheze mașina acolo, dar de cele mai multe ori este vorba de cupluri de îndrăgostiți care rămîn în mașină.

– A putut să facă o descriere?

– Doar în linii foarte generale, dar corespundea, mai mult sau mai puțin, cu înfățișarea lui Berowne. Eu cred că era mașina lui Berowne și că el a fost acolo. Dar recunosc că nu există dovezi. Era ora zece noaptea cînd copilul l-a zărit, și pe alee nu există lumini. N-aș putea fi sigur că el a fost la Lebăda Neagră cînd Diana Travers s-a înecat și, după cum ai observat probabil, în ceea ce am scris, am evitat cu grijă să afirm că ar fi fost.

– Te-ai consultat cu avocații înainte să o publici?

– Bineînțeles. Nu au fost prea bucuroși, dar au fost nevoiți să recunoască totuși că nu era calomnioasă. Relatam numai fapte. Ca tot ce înseamnă bîrfă.

„Iar bîrfa, gîndi Dalgliesh, este ca orice altă marfă de pe piață. Ajunge la tine numai dacă dai ceva în schimb." Ackroyd, unul dintre cei mai cunoscuți bîrfitori ai Londrei, avea o reputație pentru exactitate și valoare. Culegea bucățele de informații picante, la fel cum alți bărbați adunau șuruburi și cuie. Poate nu foloseau imediat, dar mai tîrziu aveau să se potrivească la ceva. Și lui îi plăcea sentimentul de putere pe care i-l dădea bîrfa. Poate că reducea vastitatea orașului amorf la bucățele ușor de controlat, cîteva sute de oameni care contau în lumea lui și care îi creau iluzia că trăiește într-un sat particular, intim, dar diversificat și nu lipsit de întîmplări interesante. Iar el nu era vicios. Îi plăceau oamenii și îi plăcea să-și satisfacă prietenii. Ackroyd se furișa ca un păianjen în biroul lui și își țesea pînza de intrigi blînde. Era important ca măcar unul dintre fire să-l pună în legătură cu un ofițer superior de poliție, la fel cum pentru alții era important să aibă cunoștințe în parlament, în lumea teatrului, în Harley Street sau la tribunal. Aproape sigur își storcea sursele de informații și i-ar fi putut oferi lui Dalgliesh un supliment. Dalgliesh se gîndi că acum era momentul să-l obțină.

– Ce știi despre Stephen Lampart? întrebă el.

– Nu mare lucru, deoarece natura milostivă m-a scutit de experiența nașterii. Doi buni prieteni și-au primit copiii la clinica lui din Hamstead, Pembroke Lodge. Totul a decurs foarte bine;

moștenitorul unui ducat și un viitor bancher comercial, ambii au venit pe lume în condiții de siguranță, și ambii băieți, ceea ce, după o suită de fete, era ceea ce se aștepta. Are reputație de ginecolog bun.

– Dar femeile?

– Dragul meu Alen, cît ești de destrăbălat! Munca de ginecolog prezintă unele tentații. Iar femeile, nu-i așa, sînt întotdeauna gata să-și arate recunoștința, unele dintre ele în singurul fel pe care îl știu. Dar el se protejează, și nu numai în viața sexuală. Cu opt ani în urmă a existau un caz de calomnie. Poate îți amintești. Un ziarist, Mickey Case, a avut proasta inspirație de a sugera că Lampart a făcut un avort ilegal la Pembroke Lodge. În zilele acelea, practica era mai puțin liberală. Lampart l-a dat în judecată și a cerut despăgubiri. L-a ruinat pe Mickey. De atunci nu a mai fost nici urmă de scandal. O reputație de procesoman te scapă cel mai bine de calomnie. Uneori mai umblă zvonul că el și Barbara Berowne sînt mai mult decît veri, dar nu cred că are cineva dovezi clare. Au fost de o discreție remarcabilă, iar Barbara Berowne a jucat, desigur, la perfecție rolul adorabilei și frumoasei soții de parlamentar, cînd i s-a cerut să o facă, adică nu prea des. Berowne nu a fost niciodată un tip sociabil. Cîte un dineu restrîns, din cînd în cînd, obișnuitele petreceri ale secțiilor electorale, întîlniri pentru a strînge diverse fonduri și așa mai departe. Dar altfel, ei nu i se cerea prea des să se arate în acel rol incomod. Neobișnuit la Lampart este că își petrece viața aducînd pe lume copii, el, căruia îi displac profund copiii. Dar aici sîntem de acord. Pînă la patru săptămîni sînt încîntători. După aceea, tot ce poți să mai spui în favoarea copiilor este că în cele din urmă cresc. Și-a luat măsuri de protecție împotriva procreării. Și-a făcut o vasectomie.

– Cum naiba ai aflat asta, Conrad?

– Băiete dragă, nu e un secret. Într-o vreme oamenii se lăudau cu asta. La început, cînd și-a făcut operația, purta una dintre cravatele acelea care semnalau evenimentul. Cam vulgar,

recunosc, dar Lampart însuși are ceva vulgar în el. Acum o stăpînește mai bine, la vulgaritate mă refer. Cravata aceea a băgat-o într-un sertar, fără îndoială, laolaltă cu alte amintiri ale trecutului.

„Iată într-adevăr un supliment pentru prieteni", se gîndi Dalgliesh. Dacă Barbara Berowne ar fi gravidă și nu Lampart ar fi tatăl, atunci cine ar fi? Dacă totuși copilul ar fi fost al lui Berowne, iar el ar fi știut acest lucru, s-ar mai fi omorît? Un complet de judecată ar fi considerat puțin probabil. Dar pentru Dalgliesh, care nu se lăsase niciodată convins de teoria sinuciderii, faptul nu era relevant. Dacă se ajungea la proces însă, pentru procuror ar fi fost extrem de important.

– Cum te-ai înțeles cu redutabila Lady Ursula? întrebă Ackroyd. Ai mai întîlnit-o pînă acum?

– Nu. În viața mea nu mi s-a întîmplat prea des să mă întîlnesc cu fiice de conți. Pîna acum, nici la slujbă nu am prea avut ocazia. Ce să cred despre ea? Spune-mi tu.

– Ceea ce toți ar dori să știe – cel puțin toți cei din generația ei – este de ce s-a căsătorit cu Sir Henry. Întîmplător, eu știu răspunsul. L-am descoperit singur. Vei spune că teoria mea este prea simplă, ceea ce nu înseamnă că nu este bună. Ea explică, de fapt, de ce atîtea femei frumoase aleg bărbați atît de obișnuiți. Pentru că o femeie frumoasă – vorbesc de frumusețe, nu de femei drăguțe – este atît de contradictorie cînd e vorba de frumusețea ei. Pe de o parte, e conștientă că frumusețea este cel mai important lucru. Bineînțeles că este. Dar, pe de altă parte, ea nu are încredere în frumusețe. Știe că e trecătoare. O vede cum se stinge în fiecare zi. Vrea să fie iubită pentru altă calitate, de obicei pentru una pe care nu o are. Cînd toți tinerii plictisitori, care o sîcîiau și o lăudau, au început să o obosească, Lady Ursula l-a ales pe bunul Henry, care de ani de zile o iubea cu devotament, care în mod evident avea să o iubească pînă la moarte și care părea să nu observe că a cîștigat-o pe cea mai admirată frumusețe a Angliei. Se pare că totul a funcționat perfect. Ea i-a dăruit doi fii și i-a fost credincioasă, mă rog, mai mult sau mai puțin. Iar

acum, sărmana, a rămas fără nimic. Titlul tatălui ei s-a pierdut cînd unicul ei frate a fost omorît, în 1917. Iar acum, întîmplarea aceasta. Numai dacă Barbara Berowne nu poartă sarcina vreunui moştenitor, ceea ce, la prima vedere, este puţin probabil.

– Nu cumva stingerea titlului de baronet ar fi cea mai puţin importantă parte a acestei tragedii? întrebă Dalgliesh.

– Nu neapărat. Un titlu, mai ales dacă este vechi, dă un sentiment confortabil, de continuitate a familiei, aproape un fel de nemurire personală. Dacă îl pierzi, începi să înţelegi că trupul nu este, într-adevăr, decît ţărînă. Să-ţi dau un sfat, Adam dragă. Niciodată să nu o subestimezi pe Lady Ursula Berowne.

– Nu mă paşte un asemenea pericol, răspunse Dalgliesh. L-ai cunoscut pe Paul Berowne?

– Niciodată. Îl ştiam pe fratele lui, dar nu prea bine. L-am întîlnit cînd a cunoscut-o pe Barbara Swayne. Hugo era un fel de anacronism, semăna mai curînd a erou din Primul Război Mondial, decît a soldat modern. Te-ai fi aşteptat să-l vezi lovindu-şi bastonul de vipuşca pantalonilor kaki şi purtînd spadă. Unul de felul lui pare a fi făcut să fie omorît. Pentru asta s-au născut. Dacă n-ar fi omorîţi, nu ştiu ce s-ar face la bătrîneţe. Desigur, a fost fiul preferat. Era genul de om pe care mama lui îl înţelegea, ea însăşi crescuse între asemenea oameni, un amestec de frumuseţe fizică, nepăsare şi farmec. Am început să mă interesez de Paul Berowne cînd m-am hotărît să scriu reportajul acela scurt. Dar trebuie să recunosc că informaţiile mele sînt la mîna a doua. Parţial, tragedia lui Paul Berowne, care, trebuie să recunoaştem, este minoră prin raportare la eternitatea speciei, a fost foarte bine rezumată de Jane Austen. „Echilibrul lui ar putea fi uşor afectat de constatarea că, deopotrivă cu mulţi alţi reprezentanţi ai sexului său, printr-o inexplicabilă înclinaţie spre aprecierea frumuseţii, devenise soţul unei femei foarte proaste.“ *Mîndrie şi prejudecată,* domnul Bennet.

– *Raţiune şi simţire,* domnul Palmer. Iar dacă o întîlneşti pe Barbara Berowne, înclinaţia nu mai este chiar atît de inexplicabilă.

– *Rațiune și simțire?* Ești sigur? În orice caz, mă bucur că sînt imun la asemenea înrobire și la imboldul spre posesiune, ce pare că o însoțește obligatoriu. Frumusețea corupe facultățile critice. Dumnezeu știe ce credea Berowne că obține, în afara unei împovărătoare vinovății. Probabil Sfîntul Graal.

Una peste alta, vizita la St. John's Wood fusese chiar mai fructuoasă pentru Dalgliesh decît sperase. Își termină ceaiul în tihnă. Îi datora gazdei măcar aparența unei bune-cuviințe decente și nu avea nici o dorință de a pleca în grabă. Mîngîiat de atenția plină de solicitudine a doamnei Nellie Ackroyd, instalat comod într-un fotoliu-balansoar ale cărui brațe și reazem pentru cap păreau făcute să se potrivească întocmai corpului lui, cu privirea alintată de sclipirea depărtată a canalului care se zărea prin sera scăldată de lumină, trebui să facă un efort să se ridice, să-și ia rămas-bun și să pornească la volan, înapoi spre Scotland Yard, de unde trebuia să o ia pe Kate Miskin și împreună să meargă la discuția cu unicul copil al lui Berowne.

5

Melvin Johns nu intenționase să facă dragoste. O întîlnise pe Tracy în locul obișnuit, la poarta care ducea spre potecă, și merseseră împreună, ea agățată de brațul lui, cu trupul subțire lipit de el, pînă au ajuns la locul lor secret, peticul de iarbă netedă, din spatele tufelor de soc, buturuga uscată, dreaptă. Și se întîmplase, așa cum știa că se va întîmpla. Spasmul scurt, nesatisfăcător, iar ceea ce îl precedase nu se deosebise cu nimic de ceea ce se întîmpla în mod obișnuit. Mirosul pătrunzător de pămînt și frunze arse, solul moale sub picior, corpul ei pătimaș încordat sub al lui, mirosul ei, degetele încleștîndu-i-se în păr, coaja aspră a copacului răzuindu-i obrazul, sclipirea canalului străbătînd frunzișul. S-a terminat. Apoi deprimarea care venea cu regularitate,

de data aceasta mai rea decît aoricînd. Voia să se scufunde în pămînt și să geamă cu toată puterea. Ea șopti:

– Iubitul meu, trebuie să mergem la poliție. Trebuie să le spunem ce am văzut.

– N-a fost nimic. Doar o mașină parcată lîngă biserică.

– În fața sacristiei. În fața locului unde s-a întîmplat. În aceeași noapte. Și știm ora, pe la șapte. Ar putea fi mașina ucigașului.

– E puțin probabil să fi condus un Rover negru, iar noi nici măcar nu-i avem numărul.

– Dar trebuie să spunem. Dacă nu-l află nimeni, dacă omoară din nou, n-o să ne-o iertăm niciodată.

Nota de conștiinciozitate silitoare îi făcea silă. Cum de nu observase niciodată înainte scîncetul acela continuu din vocea ei. Spuse exasperat:

– Ai zis că tatăl tău ne omoară dacă află că ne întîlnim. Toate minciunile că ai fost la cursuri seara! Ai spus că ne omoară.

– Dar, dragul meu, acum este altceva. De data asta va înțelege. Și pe urmă, ne putem logodi. Le vom spune tuturor că ne-am logodit.

„Bineînțeles“, își zise el, brusc lămurit. Papa, respectabilul predicator laic, nu va avea nimic împotrivă atîta timp cît nu va ieși scandal. Lui papa publicitatea îi va face plăcere, ca și sentimentul importanței. Vor trebui să se căsătorească. Papa, maman, Tracy însăși vor avea grijă de asta. I se părea că înțelege dintr-odată toată viața lui viitoare, desfășurată de pe un mosor, în toată exasperarea ei, imagine după imagine, un șir întreg de ani fără scăpare. Vor trebui să se mute în căsuța părinților ei, unde în altă parte ar putea să locuiască? Așteptînd un apartament de la stat. Primul copil urlînd noaptea. Vocea ei scîncită, acuzatoare. Moartea lentă, chiar și a dorinței. Murise un om, un fost ministru, un om pe care nici nu-l cunoscuse, nu-l văzuse, a cărui viață pînă acum nu avusese nimic în comun cu a lui. Cineva, criminalul sau un șofer nevinovat, parcase un Rover în apropierea bisericii. Poliția avea să prindă ucigașul, dacă exista unul,

să-l condamne la închisoare pe viață, apoi, după zece ani, avea să-i dea drumul, liber din nou. Dar el nu împlinise decît douăzeci și unu de ani, iar sentința lui nu avea să se sfîrșească decît odată cu viața. Ce făcuse să merite această pedeapsă? Un păcat atît de mic în comparație cu o crimă! Aproape gemu la gîndul nedreptății.

– Bine, acceptă resemnat. Margem la poliție, în Harrow Road. Le spunem de mașină.

6

Locuința domnișoarei Sarah Berowne se afla într-un șir de case victoriene sărăcăcioase, cu cinci etaje, ale căror fațade cu ornamentații încărcate, înnegrite de vreme, erau retrase de la stradă, cu vreo zece metri, în spatele unui gard viu, de dafini prăfuiți și lemn cîinesc desfrunzit. Lîngă interfonul de la intrare se înșirau nouă sonerii, în dreptul celei de sus fiind înscris un singur nume: „Berowne". Ușa se deschise imediat ce sunară; Dalgliesh și Kate străbătură vestibulul și intrară într-un hol îngust, acoperit cu linoleum, cu pereții vopsiți în omniprezentul crem, cu o singură piesă de mobilier – masa pentru scrisori. Cabina de sîrmă a liftului era doar atît de mare cît să transporte două persoane. Peretele din spate era aproape în întregime placat cu oglinzi și reflecta imaginea lor stînd atît de aproape unul de altul, încît putea să simtă mirosul dulce și curat al părului ei, să-și închipuie că aude inima bătîndu-i; imaginea aceasta nu putea totuși să-i alunge claustrofobia care îl chinuia în timp ce liftul urca încet, scîrțîind. Colivia se opri în cele din urmă cu o smucitură. Ieșiră, Kate se întoarse să închidă grilajul, apoi văzură că Sarah Berowne îi aștepta în prag.

Asemănarea figurii era izbitoare. O vedeau în conturul de lumină al ușii apartamentului ca pe o delicată umbră feminină a tatălui ei. Avea aceiași ochi cenușii, depărtați, aceeași cută

a pleoapei, aceeași distincție a oaselor fine, lipsită însă de patina încrederii masculine și a succesului. Părul blond, fără șuvițe aurii ca al Barbarei Berowne, ci mai închis, aproape roșcat, arăta deja primele semne de albire și atîrna în șuvițe uscate, lipsite de viață, încadrînd figura ascuțită a familiei Berowne. Dalgliesh știa că fata avea doar douăzeci și ceva de ani, dar arăta mult mai în vîrstă, cu pielea de culoarea mierii, secătuită de oboseală. Nici nu se osteni să privească legitimația, iar el se întrebă dacă nu-i păsa ori făcea un gest de dispreț. Fata dădu doar din cap cînd Kate îi fu prezentată, apoi se trase la o parte și îi pofti în camera de zi. O figură cunoscută se ridică să-i salute – se aflau față în față cu Ivor Garrod.

Sarah Berowne făcu prezentările, dar nu explică prezența lui. De fapt, nici nu era obligată să o facă; se aflau la ea acasă, putea invita pe oricine. Kate și el însuși erau intrușii, aparent sau la nevoie tolerați acolo, dar nu bine-veniți.

După întunecimea din hol și liftul sufocant, intraseră acum într-un spațiu gol și luminos. Apartamentul fusese amenajat într-o mansardă, cu salonul scund, întins pe aproape toată lungimea casei, avînd peretele de nord în întregime din geam, cu uși glisante care se deschideau spre un balcon îngust, cu balustradă de metal. La capătul depărtat se afla o ușă, probabil cea de la bucătărie. Dormitorul și baia erau lîngă intrare, în partea din față a casei. Dalgliesh căpătase talentul de a înregistra elementele caracteristice ale unei încăperi, fără a avea aerul că o studiază, obicei pe care el însuși l-ar fi considerat ofensator din partea unui oaspete, cu atît mai mult dacă acesta era polițist. Era ciudat, se gîndea uneori, că un om cu o sensibilitate morbidă pentru propria intimitate își alesese o profesie care îl obliga să încalce aproape zilnic intimitatea semenilor. Dar, pentru un detectiv, spațiul de locuit și obiectele personale care înconjurau individul erau, în mod inevitabil, fascinante, o afirmare a identității, ele stîrneau curiozitatea și în același timp trădau caracterul, interesele, obsesiile.

Încăperea era, în mod evident, atît cameră de zi, cît și birou. Avea puţină mobilă, dar era confortabilă: două canapele mari, uzate, așezate la perete, faţă în faţă, cu rafturi de cărţi deasupra, aparatura stereo și un bufet pentru băuturi. În faţa ferestrei se afla o măsuţă rotundă, cu patru scaune. Peretele opus ferestrei era acoperit cu o placă de plută, pe care era prinsă în ace o colecţie de fotografii. La dreapta, imagini din Londra și cu londonezi, conturînd o idee politică; perechi bine îmbrăcate pentru o petrecere la palat, traversînd peluzele din St. James Park, pe fundalul pavilionului pentru orchestră; un grup de negri din zona Brixton, privind nemulţumiţi în obiectiv; elevii Școlii Regale Westminster, defilînd maiestuoşi spre intrarea în catedrală; un teren de joacă victorian, supraaglomerat și un copilaș slab, cu o privire pofticioasă, ţinîndu-se strîns cu mîinile de grilaj, ca un nefericit prizonier; o femeie cu faţă de vulpe, alegînd o blană la superluxuosul magazin Harrods; o pereche de pensionari, cu mîinile umflate, împreunate pe genunchi, așezaţi ţepeni ca două figurine de Staffordshire, de o parte și de alta a micului lor încălzitor electric. Mesajul politic era, aprecie Dalgliesh, prea facil pentru a avea greutate, dar, după cît își putea da seama, din punct de vedere tehnic fotografiile erau reușite. În partea stîngă a panoului se aflau lucrările unei comenzi aparent mai avantajoase: un șir de portrete ale unor scriitori bine-cunoscuţi. Preocupările fotografului pentru lipsurile sociale păreau să fi infestat și aceste imagini. Bărbaţii, nerași, prost îmbrăcaţi, într-o manieră modernă, cu cămăși desfăcute la gît și fără cravată, arătau de parcă tocmai ar fi încheiat o discuţie literară într-o emisiune a Canalului 4 de televiziune ori s-ar fi îndreptat către o bursă a locurilor de muncă, de prin anii treizeci, în timp ce femeile erau fie hăituite, fie într-o atitudine defensivă, cu excepţia unei bunici voluptuoase, recunoscută pentru poveştile ei poliţiste, care privea cu un aer îndoliat aparatul de fotografiat, părînd să deplîngă cruzimea operelor ei ori dimensiunea propriului fizic.

Sarah Berowne le făcu semn să ia loc pe canapeaua din dreapta ușii și se așeză la rîndul ei pe cea din față. Nu putea fi un aranjament adecvat decît pentru o conversație țipată. Garrod se cocoță pe brațul canapelei, la oarecare distanță, depărtîndu-se parcă de toți trei. Se părea că în ultimii ani se retrăsese în mod deliberat din centrul scenei politice, iar acum îl auzeai mai rar propovăduind ideile Campaniei Muncitorești Revoluționare, deoarece se concentra, probabil, asupra muncii lui de lucrător social al comunității, chiar dacă nu se știa exact ce însemna acest lucru. Era totuși ușor de recunoscut, un om care, chiar și atunci cînd se odihnea, spunea prin ținută că este conștient de puterea fizicului lui, pe care o controla foarte bine. Purta jeans și o cămașă albă, desfăcută la mai mulți nasturi, vrînd să fie în același timp sportiv și elegant. „Ar fi putut coborî dintr-un tablou de Uffizi, gîndi Dalgliesh, cu figura lui florentină, prelungă, gura arcuită generos sub buza superioară scurtă, nasul coroiat și coama de păr negru, ochii în care nu se putea citi nimic."

– Doriți ceva de băut? întrebă el. Vin, whisky sau cafea?

Tonul studiat era aproape politicos, fără a fi sardonic sau, în mod provocator, supus. Dalgliesh cunoștea părerea lui despre poliția metropolitană; și-o afirmase suficient de des. Acum juca foarte atent. Cel puțin deocamdată trebuia să fie toți de aceeași parte. Dalgliesh refuză tratația; urmă o scurtă tăcere, întreruptă de Sarah Berowne:

– Sînteți aici în legătură cu moartea tatălui meu, desigur. Cred că nu am foarte multe de spus în sprijinul dumneavoastră. Nu l-am mai văzut și nu am mai vorbit cu el de mai bine de trei luni.

– Dar ați fost la Campden Hill Square, 62, marți după-amiază, insistă Dalgliesh.

– Da, să o văd pe bunica. Aveam o oră liberă între două întîlniri și încercam să aflu ce se întîmplă, știți, demisia tatălui meu, zvonurile despre experiența pe care o trăise acolo, în biserică. Nu aveam pe cine altcineva să întreb, cu cine să vorbesc.

Ea însă lua ceaiul în altă parte. N-am aşteptat-o. Am plecat pe la patru şi jumătate.

– Aţi intrat în birou?

– În birou?

Părea surprinsă. Apoi întrebă:

– Cred că vă gîndiţi la jurnalul lui. Bunica mi-a spus că l-aţi găsit pe jumătate ars la biserică. Am fost în birou, dar nu l-am văzut.

– Dar ştiaţi unde îl ţinea? întrebă Dalgliesh.

– Sigur. În sertarul de la birou. Toţi ştiam. De ce întrebaţi?

– Speram că l-aţi văzut. Ne-ar fi ajutat să ştim dacă jurnalul se găsea acolo la patru şi jumătate. Nu putem afla ce a făcut tatăl dumneavoastră după ce a plecat de la biroul agentului imobiliar din Kensington High Street, la unsprezece şi jumătate. Dacă v-aţi fi uitat în sertar şi aţi fi văzut jurnalul, atunci ar fi existat posibilitatea ca el să fi revenit acasă fără să-l fi văzut nimeni, cîndva în timpul după-amiezii.

Era numai una din posibilităţi, şi Dalgliesh nu avea nici o îndoială că Garrod, cel puţin, le cunoştea şi pe celelalte. El spuse:

– Noi nici nu ştim ce s-a întîmplat în afară de ceea ce Sarah a aflat de la bunica ei: că lui Sir Paul şi vagabondului li s-a tăiat gîtul şi că, se pare, briciul lui a fost arma folosită. Speram ca dumneavoastră să ne puteţi spune mai mult. Sugeraţi că ar fi vorba despre o crimă?

– Oh, nici nu mă îndoiesc că este vorba despre o crimă, îi informă Dalgliesh. Văzu cum cele două trupuri din faţa lui devin rigide, apoi adăugă calm: Vagabondul, Harry Mack, cu siguranţă nu şi-a tăiat singur gîtul. Poate că moartea lui nu are o semnificaţie socială copleşitoare, dar viaţa lui a avut importanţă, cel puţin pentru el.

Gîndi: „Dacă nici asta nu-l provoacă pe Garrod, atunci nu ştiu ce o poate face". Dar Garrod nu spuse decît:

– Dacă ne cereţi să furnizăm un alibi pentru moartea lui Harry Mack, atunci aflaţi că am fost aici, împreună, de la ora

şase, marţi, pînă la nouă, miercuri dimineaţă. Am mîncat acasă, seara, o plăcintă cu ciuperci cumpărată de la Marks and Spencer din Kensington High Street. Vă pot spune şi ce vin i-am asociat, dar nu cred că este relevant.

Era primul semn de iritare, dar vocea îi era încă blîndă și privirea limpede.

– Dar tata! Ce s-a întîmplat cu tata? sări Sarah Berowne.

Vocea îi sunase deodată speriată și nejutorată, ca a unui copil pierdut.

– Tratăm cazul ca pe un deces în circumstanţe neclare, spuse Dalgliesh. Nu putem spune mai mult înainte de a avea rezultatul autopsiei și al analizelor de laborator.

Ea se ridică brusc şi se apropie de fereastră, privind afară spre cei cîţiva metri de grădină răvășită de toamnă. Garod se ridică şi el de pe braţul canapelei, se îndreptă spre dulapul de băuturi, turnă două pahare de vin roşu şi îi întinse unul ei, în tăcere. Fata scutură din cap, refuzînd. El se întoarse la canapea, cu paharul în mînă, fără să bea.

– Domnule comandant, aceasta nu este o vizită de condoleanţe, nu-i aşa? Deşi este încurajator să vedem că vă preocupaţi de Harry Mack, totuşi nu aţi venit aici pentru că a murit un vagabond. Dacă numai cadavrul lui Harry ar fi fost găsit în sacristie, de cazul lui s-ar fi ocupat doar un sergent. Cred că domnișoara Berowne are dreptul să ştie dacă este interogată în cadrul unei investigaţii criminalistice sau dacă sînteți doar curioși să aflați dacă Berowne şi-a tăiat singur gîtul. Adică, a făcut-o sau nu. Investigaţiile criminalistice sînt meseria dumneavoastră, nu a mea, dar cred că pînă acum ar trebui să fie limpede pe ce tăietură mergeți.

Dalgliesh se întrebă dacă intenţionat folosise cuvîntul în acest mod șocant. În orice caz, Garrod nu găsi de cuviință să-și ceară scuze. Urmărind figura încremenită din fața ferestrei, Dalgliesh remarcă la Sarah un tremur înfiorat. Apoi, făcînd parcă

un efort de voință, ea se întoarse și îl privi direct. Ignorîndu-l pe Garrod, i se adresă ei:

– Aș vrea să fiu mai sigur, dar deocamdată nu pot. Sinuciderea este, în mod cert, o alternativă. Speram că l-ați văzut pe tatăl dumneavoastră mai recent și mi-ați fi putut spune cum vi s-a părut, dacă v-a spus ceva care ar fi fost relevant pentru modul cum a murit. Știu că este un moment dureros. Îmi pare rău că trebuie să vă punem aceste întrebări, că a trebuit să venim.

– Odată mi-a vorbit într-adevăr despre sinucidere, dar nu în felul la care vă referiți dumneavoastră, mărturisi ea.

– Recent, domnișoară Berowne?

– Oh, nu, noi n-am mai vorbit de ani de zile. Vreau să spun că n-am mai avut o conversație, nu că nu am mai scos nici un sunet unul în fața celuilalt. Nu, s-a întîmplat cînd m-am întors acasă după primul trimestru la Cambridge. Unul dintre prietenii mei se omorîse, și am vorbit cu tata despre moartea lui, despre sinucidere în general. Am ținut minte discuția aceea. Mi-a spus că există oameni care privesc sinuciderea ca pe o opțiune. Dar nu asta este. Este sfîrșitul tuturor opțiunilor. L-a citat pe Shopenhauer: „Sinuciderea poate fi considerată o experiență, o întrebare pe care omul o adresează naturii, forțînd-o să dea un răspuns. Dar este o experiență lipsită de dibăcie, deoarece distruge tocmai conștiința care pune întrebarea și așteaptă răspunsul“. Papa spunea că, atîta timp cît trăim, există întotdeauna posibilitatea, certitudinea schimbării. Singurul moment rațional cînd un om se poate sinucide nu este acela cînd viața a devenit intolerabilă, ci acela cînd preferă să nu mai trăiască, deși viața a devenit tolerabilă, chiar plăcută.

– Pare a fi disperarea ultimă, remarcă Dalgliesh.

– Da. Cred că ar fi putut simți așa ceva, disperarea ultimă.

Garrod interveni brusc.

– Ar fi fost mai rezonabil să-l citeze pe Nietzsche. „Gîndul sinuciderii este o mare consolare: cu ajutorul lui poți suporta multe nopți rele.“

Ignorîndu-l, Dalgliesh se adresă în continuare direct domnișoarei Berowne.

– Deci tatăl dumneavoastră nu vă întîlnea și nu vă scria? Nu v-a explicat ce s-a petrecut la biserică, de ce renunța la munca lui, la locul lui în parlament?

Aproape că se aștepta să o audă spunînd: „Ce legătură au toate acestea cu ancheta și de ce vă interesează?“ În schimb, ea spuse:

– Oh, nu. Cred că nu s-a gîndit că ar putea să mă intereseze. Am aflat toate acestea numai cînd mi-a telefonat soția lui. S-a întîmplat cînd s-a retras din funcția ministerială. A crezut că eu aș putea avea vreo influență asupra lui. Mi-a dovedit cît de puțin ne înțelegea, și pe unul, și pe celălalt. Dacă nu mi-ar fi telefonat ea, aș fi aflat de demisie din ziar. Apoi izbucni: Doamne! Nici măcar nu s-a putut converti ca un om obișnuit. A avut nevoie de propria viziune, de propriul extaz. Nu s-a putut nici măcar retrage din funcție cu decență.

– Se pare că a acționat cu foarte multă reținere, spuse Dalgliesh cu blîndețe. Este evident că a resimțit-o ca pe o experiență intimă, care trebuie mai curînd trăită, decît discutată.

– N-o putea arunca pe prima pagină a ziarelor de duminică, nu-i așa? Poate și-a dat seama că n-ar fi făcut decît să se umple de ridicol. Și pe el, și familia.

– Ar fi avut importanță? întrebă Dalgliesh.

– Pentru mine nu, dar pentru bunica da – ar avea acum, cred. Și pentru soția lui, desigur. Era convinsă că s-a căsătorit cu viitorul prim-ministru. Nu ar fi suportat să fie legată de un om cu toane mistice. Poftim, acum a scăpat de el. Și de noi, de toți. Tăcu o clipă, apoi izbucni vehement: N-am să fiu ipocrită. Știți oricum foarte bine că eu și tatăl meu ne înstrăinaserăm. Nu este un secret. Mie nu-mi plăceau ideile lui politice, nu-mi plăcea cum se purtase cu mama și nici cum se purta cu mine. Eu sînt marxistă, nici ăsta nu e un secret. Sînt, probabil, pe una dintre listele dumneavoastră. Și țin la convingerile mele politice. Nu cred că era valabil și pentru el. El se aștepta să discutăm despre

politică așa cum discuți despre o piesă nouă de teatru pe care am văzut-o amîndoi sau despre o carte pe care am citit-o, ca și cînd ar fi o discuție intelectuală oarecare, un subiect despre care am fi putut schimba opinii, să zicem, civilizate. Spunea că acesta este unul dintre aspectele nefericite pe care le-a adus pierderea religiozității, faptul că oamenii au ridicat politica la rangul de credință religioasă, aici vedea pericolul. Pentru mine, politica chiar asta înseamnă, o credință.

– Dacă aveți aceste sentimente față de el, înseamnă că moștenirea pe care v-o lasă vă pune o problemă de conștiință, zise Dalgliesh.

– Este un mod de a mă întreba cu tact dacă mi-am omorît tatăl pentru banii lui?

– Nu, domnișoară Berowne. Este un mod, poate lipsit de tact, de a afla ce credeți despre o dilemă morală destul de frecventă.

– Nu cred nimic, absolut nimic. Pentru mine nu este o dilemă. Tot ce voi primi va fi bine folosit pentru schimbări. Nu va fi mult. Douăzeci de mii, nu-i așa? Să schimbi lumea costă mai mult de douăzeci de mii de lire.

Se duse înapoi la canapea, se așeză, și atunci văzură că plîngea.

– Îmi pare rău, scuzați-mă. Este ridicol. Șocul e de vină. Și oboseala. N-am prea dormit noaptea trecută. Iar astăzi am avut o zi grea, treburi pe care n-am putut să le contramandez. De ce le-aș fi contramandat? Nu pot să-l ajut cu nimic.

Fenomenul nu era nou pentru el. Lacrimile și durerea erau inseparabile de o anchetă judiciară. Învățase cu timpul să nu fie surprins sau stînjenit. Răspunsul era diferit, desigur. O ceașcă de ceai fierbinte și dulce, dacă avea cine să o facă, un pahar de sherry, dacă exista o sticlă la îndemînă, o înghițitură de whisky. El nu se pricepuse niciodată să aline o suferință, iar aici își dădea seama că gestul nici nu ar fi fost bine-venit. O simți pe Kate încordată lîngă el, gata să se apropie, instinctiv, de fată. Apoi îl privi pe Garrod, dar acesta nu schiță nici un gest. Sarah Berowne își stăpîni plînsul și îi privi din nou.

– Mă scuzaţi, vă rog să mă scuzaţi. Nu mă luaţi în seamă, îmi revin imediat.

– Nu cred că vă mai putem spune altceva util, dar, dacă da, poate lăsăm pe altă dată, interveni Garrod. Domnişoara Berowne este deprimată.

– Asta pot să văd și eu, comentă Dalgliesh. Dacă dînsa vrea să ne retragem, vom pleca.

Ea îl privi pe Garrod şi-i spuse:

– Tu pleacă. Mă simt bine. Ai spus ce ai avut de spus. Ai fost aici cu mine marţi seară, toată seara. Am fost împreună. Despre tata nu poţi spune nimic. Nu l-ai cunoscut. Așa că, de ce nu pleci?!

Dalgliesh fu surprins de veninul din vorbele ei. Lui Garrod nu putea să-i placă această concediere scurtă, dar era prea stăpîn pe sine şi prea perspicace pentru a protesta. O privi mai degrabă cu un interes detașat, decît cu resentimente și spuse:

– Dacă ai nevoie de mine, sună-mă.

Dalgliesh așteptă ca el să ajungă la ușă, apoi i se adresă:

– Un moment. Diana Travers și Theresa Nolan. Ce știți despre ele?

Garrod încremeni o secundă, apoi se întoarse brusc și răspunse:

– Doar că sînt moarte amîndouă. Din cînd în cînd citesc *Paternoster Review*.

– Recentul articol dedicat lui Sir Paul în *Review* se baza pe o notiţă trivială trimisă la mai multe ziare, zise Dalgliesh. Aceasta este.

O scoase din servietă şi i-o arătă lui Garrod. O citi în tăcere. Apoi, cu o figură lipsită de expresie, i-o întinse domnișoarei Berowne.

– Doar nu vreţi să insinuaţi că Berowne şi-a tăiat gîtul pentru că i-a trimis cineva o scrisoare neplăcută? Nu ar fi un gest de o sensibilitate exagerată pentru un politician? Iar el fusese avocat pledant. Dacă știa că este calomnioasă, cunoștea remediile.

– Nu spun că ar fi un motiv de sinucidere. Mă întrebam dacă dumneavoastră sau domnișoara Berowne ați putea bănui cine a trimis-o.

Fata înapoie hîrtia, cu un simplu gest din cap. Dar Dalgliesh înțelese că nu-i plăcuse să o vadă. Nu era nici o bună actriță, nici nu știa să mintă.

– Recunosc că am fost sigur că bastardul avortat de Theresa Nolan era al lui Berowne, dar nu am crezut că e de datoria mea să fac ceva, mărturisi Garrod. Dacă aș fi făcut, aș fi fost mai eficient decît această adunătură de cuvinte fără suport. Am întîlnit-o pe fată o singură dată, cu ocazia unei petreceri nefericite la Campden Hill Square. Lady Ursula era în convalescență; era prima dată cînd cobora din pat. Biata fată nu arăta în nici un caz fericită. Lady Ursula fusese adusă să vadă în ce încăpere fuseseră poftiți oaspeții și, bineînțeles, să se asigure că fuseseră bine așezați la masă. Sora Nolan, biata de ea, mînca într-o societate în care nu își avea locul și a fost făcută să o simtă din plin.

– Nu cu intenție, spuse Sarah Berowne cu glas scăzut.

– N-am vorbit de intenție. Femeile ca bunica ta ofensează prin simpla lor existență. Intenția nu are nici o legătură.

Apoi, fără să o atingă pe Sarah Berowne, fără să o privească măcar, își luă rămas-bun de la Kate și de la Dalgliesh cu un formalism potrivit pentru oaspeții unui dineu, și ușa se închise în urma lui. Fata încercă să se stăpînească, apoi izbucni în hohote. Kate se ridică, trecu în încăperea alăturată și, după un timp, care lui Dalgliesh i se păru inutil de lung, se întoarse cu un pahar de apă; apoi se așeză lîngă Sarah Berowne și i-l oferi fără un cuvînt. Fata îl bău cu sete.

– Mulțumesc. E o prostie! Dar nu pot înțelege că a murit, că n-am să-l mai văd niciodată. Cred că în sinea mea am considerat întotdeauna că într-un fel sau altul, cîndva, lucrurile se vor aranja între noi. Am sperat că vom avea tot timpul. Acum toți au dispărut: mama, tata, unchiul Hugo. Doamne, mă simt atît de singură!

Dalgliesh ar fi vrut să mai afle unele lucruri, dar acum nu era momentul. Așteptară să se calmeze și o întrebară dacă se simte bine, înainte să plece. Întrebarea i se păru și lui nesinceră, o ipocrizie formală. Se simțea așa cum se putea simți în prezența lor.

Pe drum, Kate tăcu o bucată de vreme, apoi spuse:

– Totul în bucătărie este electric, domnule. În dulap există un pachet nedesfăcut, cu patru cutii de chibrituri marca Bryant and May, asta-i tot. Ceea ce nu dovedește nimic. Ar fi putut avea o cutie izolată, de care s-au debarasat ulterior.

Dalgliesh gîndi: „Aducea paharul de apă cu un aer de simpatie sinceră, de preocupare, dar de fapt se gîndea la dovezi. Iar unii dintre oamenii mei cred că femeile sînt mai sentimentale decît bărbații".

– Nu vom obține satisfacții prea mari încercînd să dăm de o cutie de chibrituri, zise el cu voce tare. Un chibrit e foarte ușor de găsit, dar foarte greu de identificat.

– Dar mai este ceva, domnule. M-am uitat în găleata de gunoi. Am găsit cutia de ciuperci de la Marks and Spencer. E adevărat că au mîncat plăcinta, dar data vînzării era marcată cu două zile înainte de marți. Nu puteau să o cumpere cînd au spus. De cînd vînd alimente vechi la Marks and Spencer? N-am știut dacă voiați pachetul sau nu.

– Încă nu avem dreptul să luăm ceva din apartamentul acela, spuse Dalgliesh. Este prea devreme. Poți zice că este în favoarea lor. Dacă au planificat crima, Garrod ar fi cumpărat mîncarea marți dimineață și s-ar fi asigurat că fata de la casă îl ținea minte. Și mai este un lucru, au venit cu un alibi pentru toată noaptea. Ceea ce ar putea să însemne că nu cunosc ora crimei.

– Poate că Garrod este prea inteligent să cadă într-o asemenea capcană.

– Oh, n-ar fi venit cu un alibi perfect numai pentru ora opt, dar marja asta mare de siguranță, care acoperă totul între ora șase și nouă în dimineața următoare, sugerează într-adevăr că vrea să fie sigur.

Mai mult, la fel ca toate alibiurile celelalte, nu era ușor de distrus. Înainte de acest interviu, ca de obicei, trecuseră în revistă tot ce trebuia cunoscut. Știau că Garrod locuia singur, într-o garsonieră în Bloomsbury, un bloc mare, anonim, fără portar. Dacă ar fi afirmat că și-a petrecut noaptea în altă parte, nimeni nu ar fi putut dovedi contrariul. Ca toți cei care aveau o legătură cu cazul și pe care îi interogaseră pînă atunci, Sarah Berowne și amantul ei produseseră, la rîndul lor, un alibi. Poliția putea să nu-l considere prea convingător, dar Dalgliesh cunoștea inteligența lui Garrod pentru a ști că nu putea fi combătut ușor și mai ales nu prin data de pe o cutie de carton, care conținuse plăcintă cu ciuperci.

Înapoi la Yard, Dalgliesh nici nu intrase bine în birou, cînd apăru Massingham. Era foarte mîndru de capacitatea lui de a-și stăpîni emoțiile, așa încît avea o voce studiat nonșalantă.

– Tocmai au sunat de la Harrow Road, domnule. A apărut ceva interesant. A venit la ei o pereche, un tip de douăzeci și unu de ani și prietena lui. Spun că marți seara erau pe potecă, așa ca îndrăgostiții. Au trecut prin portița turnantă de lîngă St. Matthew puțin înainte de șapte. În fața ușii de sud era parcat un Rover negru, mare.

– Știu numărul?

– N-avem norocul ăsta. Nici de marcă nu sînt siguri. De oră însă sînt siguri. Fata trebuia să se întoarcă acasă la șapte și jumătate și s-au uitat la ceas chiar înainte de-a ieși de pe potecă. Iar băiatul, Melvin Johns, crede că ar fi fost un număr care începea cu A. Cei de la poliția din Harrow Road cred că spune adevărul. Bietul băiat pare îngrozit. În orice caz nu este un golan care umblă după publicitate. I-au reținut acolo pînă ajung eu. Parcarea de lîngă biserică putea fi folosită de oricine o cunoștea. Dar localnicii preferă, bineînțeles, să-și parcheze mașinile într-un loc în care să le poată supraveghea. Iar în zonă nu sînt teatre sau restaurante la modă. După mine, un singur Rover putea fi parcat acolo.

– Este prematur, John, zise Dalgliesh. Era seară, ei se grăbeau. Nici nu sînt siguri ce marcă era mașina.

– Mă descurajați, domnule. Mai bine mă duc pînă acolo. Cum am eu norocul, poate descopăr că era furgonul mortuar al antreprenorului de pompe funebre!

7

Știa că Ivor se va întoarce în noaptea aceea. Nu va telefona înainte, în primul rînd dintr-o precauție exagerată, în al doilea rînd pentru că era sigur întotdeauna că ea avea să fie acolo, așteptîndu-l cînd bănuia că el va veni. Pentru prima dată de cînd erau împreună, constată că îi era teamă de semnalul lui, un sunet lung pe soneria interfonului, urmat de altele trei, scurte. De ce nu putea telefona, se gîndi ea nemulțumită, să-i spună cînd să-l aștepte? Încercă să se concentreze asupra proiectului ei celui nou, un montaj de două fotografii alb-negru pe care le făcuse iarna trecută în Richmonds Park, mugurii goi ai stejarilor uriași, sub un cer de nori negrii, învolburați; voia să inverseze imaginile, astfel încît mugurii încîlciți să pară rădăcini reflectate în apă. Acum, răsucind clișeele din ce în ce mai nemulțumită, toată ideea i se părea stupidă, un efect optic ieftin; proiectul acesta, ca toată munca ei, erau simbolice pentru viața pe care o ducea, superficială, lipsită de substanță, de mîna a doua, șterpelită din experiența altor oameni, din ideile altora. Chiar și imaginile din Londra, compuse cu fantezie erau lipsite de convingere, stereotipuri văzute cu ochii lui Ivor, nu cu ai ei. Gîndi: „Trebuie să învăț să fiu eu însămi, chiar dacă e tîrziu, chiar dacă doare, trebuie să o fac". I se păru ciudat că fusese nevoie de moartea tatălui ca să-și dea seama cine este.

La ora opt simți că-i este foame și își făcu o omletă, amestecînd ouăle încet pe foc, atentă, de parcă le-ar fi pregătit pentru Ivor. Dacă venea în timp ce ea mînca, putea să-și pregătească

şi el altele. Apoi spălă vasele, şi el tot nu apăru. Ieşi în balcon şi privi dincolo de grădină, spre şirul de case de pe partea opusă, ale căror ferestre începeau să se lumineze, ca nişte semnale venite din spaţiu. Şi oamenii aceia puteau să vadă ferestrele ei, întinderea enormă de geam. Oare poliţia îi va vizita, îi va întreba dacă au văzut lumină acolo, marţi seară? Era Ivor deştept, dar oare se gîndise şi la asta?

Privind întunecimea de afară, îşi îndreptă gîndurile spre tatăl ei. Îşi amintea cu exactitate momentul cînd lucrurile se schimbaseră între ei. Locuiau pe atunci în casa din Chelsea, ea, părinţii şi Mattie. Era ora şapte, într-o dimineaţă ceţoasă de august, iar ea era singură în sufragerie; îşi turnase prima ceaşcă de cafea, cînd sunase telefonul. Răspunsese din hol; vestea îi fusese transmisă tocmai în momentul cînd tatăl cobora scările. El îi văzuse chipul, se oprise, cu mîna pe balustradă, iar ea îl privise.

– Este colonelul unchiului Hugo. A vrut să sune el însuşi. Tată, Hugo o murit.

Ochii li s-au întîlnit, şi-au susţinut privirile o clipă, şi ea văzuse totul cu limpezime: amestecul de bucurie şi speranţă sălbatică. Acum Barbara putea fi a lui. Durase numai o secundă. Clipa trecuse. El îi luase telefonul din mînă, fără să scoată un cuvînt, ea se întorsese în sufragerie, trecuse prin fereastra franceză şi ieşise în grădina ocrotitoare, tremurînd de oroare.

De atunci, nimic nu mai mersese bine între ei. Tot ce a urmat, accidentul de maşină, moartea mamei, căsătoria lui cu Barbara la mai puţin de cinci luni după aceea păreau doar consecinţele inevitabile ale acelui moment de înţelegere, pe care el nu-l dorise, nici măcar nu-l trecuse cu vederea, ci îl acceptase, neavînd scăpare. Chiar înainte de căsătorie, enormitatea descoperirii reciproce îi împiedica să se mai privească în ochi. Lui îi era ruşine că ea înţelesese. Ei îi era ruşine de a fi înţeles. Mutîndu-se în casa lui Hugo, care încă din primul moment păruse a-i respinge, ea îşi purta povara acelei înţelegeri ca pe o

infecție secretă, iar dacă Halliwell, Mattie și bunica știau și ei, atunci aflaseră pentru că se contaminaseră de la ea.

La Campden Hill Square, ea și tatăl ei fuseseră precum doi musafiri care se întîlniseră din întîmplare într-un hotel, conștienți de o istorie comună, rușinoasă; se strecurau pe coridoare pe furiș, ferindu-se unul de altul, planificîndu-și mesele la ore diferite, fiecare hărțuit de prezența celuilalt, de pașii care răsunau în hol, de cheia care se răsucea în broască. Ivor fusese scăparea și răzbunarea ei. Căutase cu disperare o cauză, o scuză să se distanțeze de familie, o iubire; dar, mai ales, o răzbunare. Ivor, pe care îl întîlnise pe cînd făcea niște fotografii, îi adusese toate acestea. Înainte de căsătoria tatălui cu Barbara, plecase din casă, împrumutase bani, garantînd cu moștenirea lăsată de mama ei, și depusese suma necesară pentru locuința din Cromwell Street. Îmbrățișînd cu pasiune tot ce lui nu-i plăcuse sau disprețuise, încercase să se elibereze de el. Dar acum el dispăruse, iar ea nu avea să mai fie liberă niciodată. Unul dintre scaunele din sufragerie mai era încă tras de sub masă. Chiar ieri aici se așezase cu greu bunica, îi comunicase vestea în monosilabe brutale, în timp ce taxiul o aștepta afară. Spusese: „Nimeni nu se așteaptă să te arăți prea îndurerată, dar încearcă, atunci cînd va sosi poliția, pentru că va sosi, să te comporți cu o discreție rațională. Dacă ai vreo influență asupra prietenului tău, convinge-l să facă la fel. Iar acum, te rog să mă ajuți la lift".

Întotdeauna îi fusese puțin frică de bunica, știind, din copilărie, că o dezamăgise, că ar fi trebuit să fie băiat. Nu avea nici una dintre calitățile pe care le admira bunica: frumusețe, inteligență, spirit, nici măcar curaj. Nu exista nici o mîngîiere pentru ea, în salonul acela aglomerat, de la ultimul etaj al casei din Campden Hill Square, în care bătrîna se stabilise de la moartea lui Hugo, ca un profet arhaic, așteptînd sfîrșitul inevitabil. La tatăl ei ținuse cel mai mult, în copilărie și după aceea. Tatăl fusese cel care o ajutase cînd se retrăsese de la Cambridge la sfîrșitul primului an și se înscrisese la un institut tehnic din Londra să

studieze fotografia. Cît de mult o afectase suferința mamei cînd afecțiunea tatălui pentru Barbara devenise evidentă? Nu cumva simțise doar ură pentru amenințarea la adresa vieții ei confortabile, ordonate, convenționale, nu-i displăcea faptul că, absorbit, tatăl ei părea că nu o mai vede? Poate că recunoașterea aceea întîrziată a vechii gelozii era un prim pas spre afirmarea propriei personalități.

El sosi cu puțin înainte de ora unsprezece, cînd ea era foarte obosită. Nu își ceru scuze și nu pierdu timp cu vreo introducere. Aruncîndu-se pe canapea spuse:

– N-ai fost prea deșteaptă, nu-i așa? Trebuia să fiu aici, ca să existe un martor. Iar tu rămîi singură cu cel mai periculos detectiv pe care îl are Scotland Yardul și cu o aghiotantă adusă probabil ca să fii tu sigură că el nu va înceta nici o clipă să se comporte ca un gentleman.

– Nu-ți fie teamă. N-am dezvăluit parola ta de cercetaș. Pe urmă, sînt și ei oameni. Inspectoarea Miskin a fost destul de drăguță.

– Nu fi ridicolă. Fata aia e fascistă.

– Ivor, cum poți spune așa ceva? De unde știi?

– E treaba mea să aflu. Cred că te-a ținut de mînă și ți-a făcut o ceașcă bună de ceai.

– Mi-a adus un pahar cu apă.

– Ceea ce i-a dat ocazia să scotocească în bucătărie fără să-și mai bată capul cu mandatul de percheziție.

– N-a fost așa! Ea nu era așa! strigă fata.

– Habar n-ai cum sînt toți cei de la poliție. Necazul cu voi, liberalii din clasa mijlocie, este că sînteți toți programați să-i considerați aliați. Niciodată nu acceptați adevărul despre ei. Nu puteți. Pentru tine, ei sînt ca dragul sergent Dixon, care se trăgea de cîrlionțul de pe frunte și le spunea copiilor cît era ceasul. Cu povești din astea ai crescut. „Dacă ai vreodată probleme, scumpa mea, dacă un nebun se apropie de tine cu ceva afară, caută un polițist.“ Ascultă, Dalgliesh cunoaște problemele tale,

știe despre moștenire, știe că ai un prieten care este marxist înrăit și ar vrea, poate, să pună mîna pe bani, pentru cel mai bun sau cel mai rău dintre motive. Deci are o explicație și un suspect, un suspect foarte satisfăcător din punctul lui de vedere, exact ceea ce ar dori administrația. Acum se poate apuca să fabrice dovezi.

– Nici tu nu crezi ce spui.

– Pentru Dumnezeu, Sarah, au mai existat precedente. Doar n-ai trăit douăzeci de ani cu ochii închiși. Bunica ta preferă să creadă că fiul ei nu a fost un ucigaş sau un sinucigaș. E corect. Poate că va reuși chiar să-i convingă pe cei de la poliție să-i accepte fanteziile. E aproape ramolită, dar bătrînele astea au încă o influență extraordinară. Din mine n-o să facă însă victima sacrificată pentru mîndria familiei Berowne. Cu poliția trebuie să te comporți într-un singur fel. Să nu le spui nimic, nimic. Lasă-i să se dea cu capul de pereți, pînă află. Lasă-i să asude pentru pensiile lor indexate.

– Cred că, dacă totuși se ajunge aici, ai să mă lași să le spun, pînă la urmă, unde am fost marți seara.

– Dacă se ajunge unde? Despre ce vorbești?

– Dacă mă arestează.

– Pentru că i-ai fi tăiat gîtul tatălui tău? Există vreo șansă? Dacă stau să mă gîndesc bine, o femeie ar fi în stare de așa ceva. Cu un brici în mînă n-ar fi nevoie de multă forță, doar de mult nerv. Dar ar fi trebuit să fie o femeie în care avea încredere, una care se putea apropia de el. Așa s-ar explica de ce nu a avut loc nici o luptă.

– De unde știi că nu a fost nici o luptă, Ivor?

– Dacă ar fi fost, ar fi scris în ziare și ar fi spus poliția. Ar fi fost unul dintre cele mai puternice indicii că nu e vorba de sinucidere. Ai citit probabil ce se scrie în asemenea situații: „Sir Paul s-a luptat cu disperare pentru viață. În cameră existau semne importante de dezordine". Tatăl tău s-a sinucis, ceea ce nu înseamnă că poliția nu se va folosi de moartea lui pentru a se da în spectacol.

– Și dacă mă hotărăsc să spun?

– Ce să spui? Să le dai numele codificat a unsprezece oameni ale căror adrese, ale căror nume adevărate nici măcar nu le cunoşti? Să le dai adresa unei case obişnuite din suburbii, unde nu vor găsi nimic incriminant? În momentul în care un ofiţer de poliţie pune piciorul într-o casă secretă, celula s-a dezmembrat, s-a reconstituit şi şi-a găsit alt adăpost. Nu sîntem proşti. Avem metode în caz de trădare.

– Ce metode? Să mă aruncaţi în Tamisa? Să-mi tăiaţi gîtul?

Văzu surpriza din ochii lui. I se părea doar sau vedea şi o umbră de respect? Dar el nu spuse decît:

– Nu fi ridicolă.

Se ridică de pe canapea şi se îndreptă spre uşă. Dar ea trebuia să mai întrebe ceva. Nu cu mult timp în urmă i-ar fi fost frică, încă îi mai era frică, dar trebuia să facă un pas mic spre mai mult curaj.

– Ivor, unde ai fost marţi seară? Niciodată nu ai mai întîrziat la o şedinţă a celulei, întotdeauna ai ajuns înaintea celorlalţi. Ai ajuns după nouă şi zece.

– Am fost cu Cora la librărie şi s-a oprit metroul. Am explicat atunci. N-am fost la biserica St. Matthew să-i tai gîtul tatălui tău, dacă la asta te-ai gîndit. Şi ar fi mai bine să nu ne mai vedem pînă ce poliţia nu va fi forţată să accepte că s-a sinucis. Dacă e nevoie, ţinem legătura în modul obişnuit.

– Şi poliţia? Dacă se întorc?

– Se vor întoarce. Păstrează alibiul şi nu face pe deşteapta. Nu broda. Am petrecut toată noaptea împreună, aici, de la ora şase. Am mîncat plăcintă cu ciuperci, am băut o sticlă de Riesling. Nu trebuie decît să-ţi aminteşti ce am făcut duminică noaptea şi să transferi pe marţi. Să nu crezi că-mi faci mie o mare favoare, pe tine trebuie să te aperi.

Şi, fără să o atingă, plecă. „Deci aşa se termină o iubire", gîndi ea obosită, cu o uşă trîntită, uruitul liftului care îl coboară încet, scoţîndu-l din viaţa ei.

Cartea a IV-a

STRATAGEME ȘI DORINȚE

1

Lebăda Neagră nu era în primul rînd numele unui restaurant de pe malul apei, ci al unei vile elegante, cu două niveluri, construită la începutul secolului de un pictor prosper din Kensington, care își căuta un loc de retragere la sfîrșit de săptămînă, cu liniște ca la țară și vedere spre rîu. După moartea acestuia, construcția suferise vicisitudinile obișnuite ale unei reședințe particulare, prea umede și inconvenabil plasate pentru a constitui o locuință permanentă și prea mare pentru o căsuță de vacanță. Timp de douăzeci de ani fusese un fel de restaurant sub numele inițial, dar nu prosperase decît începînd din 1980, cînd fusese preluată de Jean Paul Higgins, care a rebotezat-o, a construit o nouă sală de mese cu vederea spre apă și spre luncile îndepărtate, a angajat un bucătar francez, chelneri italieni și un portar englez și s-a ambiționat să-și cîștige un loc în Ghidul celor mai bune restaurante. Mama lui Higgins fusese franțuzoaică, iar el decisese că această latură a descendenței sale trebuia exploatată în calitate de patron de restaurant. Personalul și clienții îi spuneau Monsieur Jean Paul, doar bancherul, spre necazul lui, insista să-l salute cu exuberanța lui veselă, numindu-l Mister Higgins. Se înțelegea excelent cu bancherul și avea toate motivele să o facă: Mister Higgins era prosper. Vara trebuia să rezervi o masă pentru prînz sau pentru seară cu cel puțin trei zile înainte. Toamna și iarna, sălile erau mai puțin pline și meniul oferea numai trei opțiuni,

dar standardul de preparare şi de servire nu varia niciodată. Lebăda Neagră era suficient de aproape de Londra pentru a atrage o clientelă regulată, dispusă să conducă treizeci de kilometri pentru a beneficia de avantajele deosebite ale acestui restaurant: ambianţa atractivă, mesele aranjate la o distanţă convenabilă, zgomot puţin, o muzică fără stridenţe, un serviciu lipsit de ostentaţie, discreţie şi o mîncare excelentă.

Monsieur Jean Paul era scund, negricios, cu ochi melancolici şi o mustaţă subţire, care îl făcea să arate ca un francez pe scenă; impresia se întărea cînd începea să vorbească. Îi întîmpină chiar el pe Dalgliesh şi pe Kate la uşă, cu o politeţe naturală, ca şi cînd nimic nu aşteptase mai nerăbdător decît vizita celor doi poliţişti. Dalgliesh observă însă că, deşi era devreme, o oră cînd restaurantul avea puţini clienţi, ei fuseseră poftiţi fără întîrziere în biroul patronului, situat în spatele clădirii. Higgins era dintre cei care considerau, şi nu fără temei, că toţi cei de la poliţie, chiar dacă veneau îmbrăcaţi în civil şi fără să dărîme uşa, se cunoşteau că sînt poliţişti. Lui Dalgliesh nu-i scăpă privirea apreciativă aruncată lui Kate Miskin, aerul de surpriză schimbat rapid în aprobare. Kate purta pantaloni din gabardină roşiatică şi o jachetă în carouri discrete, bine croită, un pulover din caşmir, cu guler pe gît, şi părul strîns la spate, într-o coadă scurtă, groasă. Dalgliesh se întreba cum s-ar fi aşteptat Higgins să arate o femeie poliţist, îmbrăcată în haine civile, ca o harpie superdecorată, în satin negru şi trenci.

Le oferi ceva răcoritor, la început precaut, neprecizînd exact ce, apoi mai specific. Dalgliesh şi Kate acceptară o cafea. Le-a fost adusă repede, de un chelner tînăr, îmbrăcat într-o jachetă albă, scurtă, şi era excelentă. Cînd Dalgliesh sorbi prima înghiţitură, Higgins oftă uşurat, ca şi cînd oaspetele său, acum definitiv compromis, îşi pierduse o parte din putere.

– După cum cred că ştiţi, începu Dalgliesh, investigăm moartea lui Sir Paul Berowne. Este posibil să deţineţi informaţii care să ne ajute să completăm ceea ce cunoaştem deja.

Jean Paul desfăcu larg brațele și se lansă în rolul lui de francez volubil. Dar ochii melancolici trădau îngrijorarea.

– Moartea lui Sir Paul... atît de cumplită, atît de tragică! Mă întreb unde va ajunge omenirea dacă este posibilă atîta violență. Dar cum aș putea să-l ajut pe domnul comandant? A fost omorît la Londra, nu aici, slavă Domnului. Dacă a fost crimă. Circulă zvonul că Sir Paul, singur... Dar și asta ar fi groaznic, mai cumplit decît crima, mai ales pentru soție, probabil.

– Venea aici de obicei?

– Din cînd în cînd, nu foarte des. Era un om ocupat, desigur.

– Înțeleg însă că Lady Berowne venea mai des, însoțită de obicei de vărul ei!?

– O doamnă încîntătoare. Îmi decora sufrageria. Dar, desigur, nu întotdeauna observi cu cine ia masa fiecare. Noi ne preocupăm de meniu și serviciu. Noi nu scriem în ziarele de scandal, dacă mă înțelegeți.

– Totuși, puteți să vă amintiți dacă lua masa cu vărul ei, domnul Stephen Lampart, marți în această săptămînă, cu numai trei zile în urmă?

– Pe șaptesprezece. Da. S-au așezat la masă la ora nouă fără douăzeci. Este o mică obsesie a mea să notez ora la care clientul ia loc la masă. Rezervarea era pentru nouă fără un sfert – au venit puțin mai devreme. Domnul dorește să consulte registrul?

Deschise sertarul biroului și scoase registrul. Era evident că se așteptase la vizita poliției și își pregătise dovezile la îndemînă. Ora din dreptul numelui Lampart era scrisă citeț și nici un semn nu sugera că cifrele ar fi fost modificate.

– Cînd a fost rezervată masa?

– În aceeași dimineață. La zece și jumătate, cred. Regret, nu pot spune mai precis.

– Atunci a avut noroc să o găsească.

– Întotdeauna găsim o masă pentru un client vechi și stimat, dar, desigur, este întotdeauna mai ușor să faci o rezervare. A fost suficient să ne anunțe că vine.

– Cum arătau cînd au ajuns aici, domnul Lampart și Lady Berowne?

Ochii negri îl priviră cu reproș, un protest tăcut pentru o întrebare lipsită de tact.

– Cum să arate, domnule comandant? Înfometați. Apoi adăugă, parcă speriat că răspunsul fusese imprudent: Erau ca de obicei. Doamna este întotdeauna grațioasă, extrem de prietenoasă. Erau mulțumiți că le-am putut oferi masa obișnuită, în colț, la fereastră.

– La ce oră au plecat?

– La unsprezece sau puțin mai tîrziu. La o masă bună, nu te grăbești.

– Și în timpul mesei? Probabil au stat de vorbă.

– Au stat de vorbă, domnule. Este o plăcere să împarți cu un prieten o mîncare bună, un vin bun și o conversație plăcută. Cît privește ce au vorbit, noi nu tragem cu urechea, domnule comandant. Noi nu sîntem de la poliție. Sînt clienți buni, înțelegeți.

– Nu ca aceia din noaptea în care s-a înecat Diana Travers. Presupun că ați avut timp să-i observați.

Higgins nu se arătă surprins de schimbarea registrului. Își desfăcu brațele într-un gest galic, de resemnare.

– Vai, cine ar putea să-i uite? Nu erau genul de clienți pe care îi atragem de obicei. În timpul mesei au fost destul de liniștiți, dar după aceea, ei bine, nu a fost plăcut. Am răsuflat ușurat cînd au ieșit din sală.

– Înțeleg că Sir Paul Berowne nu se afla în grupul de la petrecerea soției.

– Așa este. Cînd au ajuns, domnul Lampart mi-a spus că Sir Paul spera să li se alăture la cafea. Dar, poate că știți, el a telefonat la ora zece sau poate ceva mai tîrziu și a anunțat că totuși nu putea veni.

– Cine a răspuns la telefon?

– Portarul, Henry. Sir Paul a cerut să vorbească cu mine și am fost chemat la telefon.

– I-ați recunoscut vocea?

– Cum v-am spus, nu a venit pe aici prea des, dar îi cunoșteam vocea. Avea o voce, cum să spun, distinctivă, surprinzător de asemănătoare cu a dumneavoastră, domnule comandant, dacă îmi permiteți să spun așa. N-aș putea jura în această privință, dar în momentul acela nu m-am îndoit cu cine vorbesc.

– Acum aveţi vreo îndoială?

– Nu, domnule comandant, nu pot spune că am.

– Cele două grupuri de la dineu, al domnului Lampart și al tinerilor, s-au amestecat, s-au salutat unii cu alţii?

– Poate că au făcut-o la sosire, dar mesele nu erau apropiate.

„A avut el grijă de asta, gîndi Dalgliesh. Dacă Barbara Berowne s-ar fi simţit cît de puțin stingherită sau fratele ei ar fi manifestat cea mai mică insolenţă, Higgins ar fi observat."

– Pe cei care formau grupul Dianei Travers îi mai văzuserăţi pe aici înainte?

– Cu excepţia domnului Dominic Swayne, de ceilalţi nu-mi amintesc. El a mai cinat aici, o dată sau de două ori cu sora lui, dar ultima oară s-a întîmplat cu mai multe luni în urmă. Pentru ceilalţi, nu pot fi sigur.

– Era ciudat că domnul Swayne nu fusese inclus în societatea doamnei Berowne, nu-i așa?

– Domnule, nu e treaba mea să dictez ce musafiri ar trebui să invite clienţii mei. Fără îndoială, au existat motive. Grupul care serba aniversarea număra numai patru persoane, era un grup restrîns. Masa era echilibrată.

– N-ar mai fi fost echilibrată dacă venea și Sir Paul?

– Așa este, dar pe el îl așteptau numai la cafea și era, nu-i așa, soțul doamnei.

Dalgliesh continuă să-l interogheze pe Higgins despre evenimentele care au condus la înec.

– Cum v-am spus, am fost bucuros cînd tinerii au plecat din sală și au ieșit prin seră, în grădină. Au luat cu ei două sticle de vin. Nu era Bordeaux din cel mai fin, dar pentru ei era suficient

de bun. Nu-mi place ca vinul meu să fie purtat de colo-colo ca o bere. Rîdeau tare și mă întrebam dacă să-l trimit pe Henry sau pe Barry să se ocupe de ei, dar s-au depărtat pe țărm și nu se mai auzeau. Acolo au găsit barca. Era legată, înghesuită aş putea spune într-un intrînd, la vreo şaizeci de metri mai sus, pe rîu. Acum, desigur, nu mai e acolo. Poate nici n-ar fi trebuit să fie, dar eu ce vină aveam? Nu erau copii, deși așa se purtau. Nu pot controla ce fac clienții mei în afara localului, nici chiar cînd sînt aici.

Folosise cuvîntul vină, dar regretul era doar afișat. Vocea nu trăda nici o preocupare. Dalgliesh bănuia că singurul lucru pe care și l-ar fi putut reproșa Higgins vreodată era o masă ratată din cauza serviciului prost.

– Următorul lucru pe care îl știu este că bucătarul îmi face semn din ușa sufrageriei, să vin. Înțelegeți, nu era un lucru obișnuit. Mi-am dat seama imediat că era ceva în neregulă. Ies repede. În bucătărie, una dintre fete plînge și spune că fata cealaltă, Diana, a murit, înecată. Ne ducem pe mal. E noapte neagră, înțelegeți, stelele departe, lumina lunii slabă. Dar vine ceva lumină de la parcaj, care este întotdeauna puternic iluminat, și de la bucătării. Iau cu mine o lanternă. Domnul își poate imagina nenorocirea. Fetele care plîngeau, unul din bărbați încercînd să o reanimeze, domnul Swayne cu hainele șiroind de apă. Marcel se ocupă de respirație – este foarte priceput, omul ăsta –, dar e prea tîrziu. Mi-am dat seama că era moartă. Morții nu seamănă cu cei vii, domnule, niciodată, niciodată, niciodată.

– Fata era goală?

– Cum vi s-a spus, fără îndoială. Își scosese toate hainele și se aruncase în apă, să înoate. A fost o mare prostie.

A urmat o tăcere în care se gîndi la prostie. Apoi Dalgliesh puse jos ceașca de cafea.

– Noroc că domnul Lampart servea masa la restaurant în seara aceea. L-ați chemat, desigur, în ajutor.

Ochii negri, grijulii să nu exprime vreo emoție îl priviră direct.

– Așa m-am gîndit și eu la început, domnule comandant. Dar era prea tîrziu. Cînd am ajuns la sala de mese, mi s-a spus că grupul domnului Lampart tocmai plecase. Am văzut chiar eu Porsche-ul ieșind în alee.

– Deci probabil că domnul Lampart a adus mașina din parcaj înainte ca dumneavoastră să fi aflat de tragedie?

– Este posibil, desigur. Înțeleg că ceilalți din grup l-au așteptat la ușă.

– Nu era un sfîrșit prea timpuriu și grăbit al petrecerii?

– Că era grăbit n-aș putea spune. Dar grupul sosise devreme, puțin după ora șapte. Dacă Sir Paul ar fi putut veni, nu mă îndoiesc că ar fi stat mai tîrziu.

– Se vehiculează ideea că Sir Paul ar fi venit totuși aici în seara aceea, spuse Dalgliesh.

– Am auzit, domnule comandant. O doamnă a venit să pună întrebări angajaților mei. Nu a fost agreabil. Nu eram aici atunci, altfel m-aș fi ocupat personal de dînsa. Nimeni nu l-a zărit pe Sir Paul în noaptea aceea, vă asigur. Iar mașina lui nu a fost văzută în parcaj. Poate că a fost acolo, dar nu a fost văzută. Și ce legătură ar putea avea cu moartea lui, mă întreb.

De obicei, Dalgliesh știa cînd nu i se spunea adevărul sau cînd i se spunea numai o parte din el. Era mai puțin o problemă de instinct și mai mult de experiență. Iar Higgins mințea. Acum se hotărî să forțeze.

– Totuși, cineva l-a văzut într-adevăr pe Sir Paul în noaptea aceea. Cine?

– Domnule, vă asigur...

– Trebuie să știu, și nu plec de aici pînă nu aflu. Dacă vreți să scăpați de noi, ceea ce este perfect explicabil, veți reuși mai repede numai răspunzîndu-mi la întrebări. Verdictul anchetei a fost moarte prin accident. Din cîte știu, nimeni nu a sugerat că ar fi fost altceva. Fata mîncase prea mult, băuse prea mult, s-a încurcat în alge și a intrat în panică. Este o pedanterie să ne întrebăm dacă a murit din cauza șocului ori s-a înecat. Deci ce ascundeți și de ce?

– Nu ascundem nimic, domnule comandant, nimic. Dar, așa cum ați spus, moartea a fost un accident. Atunci de ce să mai facem vîlvă? De ce să sporim nenorocirea? Și nu putem fi siguri. O figură care mergea grăbită, zărită scurt în întuneric, în umbra gardului viu, cine poate spune cine a fost?

– Deci cine l-a văzut? Henry?

Era mai curînd o presupunere logică, decît un răspuns ghicit. Era aproape cert că Berowne nu se arătase în local, iar portarul era cel care stătea mai tot timpul afară.

– Henry, da.

Higgins admise adevărul cu defetism trist. Ochii îndurerați îl priveau pe Dalgliesh cu reproș, părînd să spună: „V-am ajutat, v-am dat informații și cafea și uite unde am ajuns".

– Atunci, vă rog să trimiteți după el. Aș dori să vorbesc cu el, fără să mai fie cineva de față.

Higgins ridică receptorul și formă o singură cifră, care îl puse în legătură cu intrarea principală. Henry răspunse și fu chemat. Cînd apăru, Higgins spuse:

– Acesta este comandantul Dalgliesh. Te rog spune-i ce crezi că ai văzut în noaptea în care s-a înecat fata aceea.

Apoi îi aruncă o privire pe jumătate îndurerată, ridică din umeri și ieși. Henry, imperturbabil, aștepta. Dalgliesh văzu că era mai bătrîn decît l-ar fi arătat figura lui dreaptă, încrezătoare. Mai aproape de șaptezeci, decît de șaizeci de ani.

– Ați fost în armată, nu-i așa? întrebă el.

– Da, domnule, la Glocesters.

– De cît timp lucrați aici pentru domnul Higgins, pentru Monsieur Jean Paul?

– De cinci ani, domnule.

– Locuiți aici?

– Nu, domnule. Eu și soția mea locuim la Cookham. Locul acesta îmi convine cît se poate de mult, adăugă ca și cînd ar fi sperat că o mărturisire intimă ar fi demonstrat dorința lui sinceră de a coopera.

– Am pensia din armată, dar ceva în plus nu strică.

„Și nici nu e chiar atît de puțin“, gîndi Dalgliesh. Bacșișurile sînt bune, iar majoritatea dintre ele, avînd în vedere slăbiciunea omenească pentru jafurile din veniturile domestice, erau neimpozabile. Henry era interesat să-și mențină slujba.

– Investigăm moartea lui Sir Paul Berowne. Ne interesează tot ce i s-a întîmplat în ultimele săptămîni de viață, oricît ar părea de neînsemnat. Se pare că a fost aici în noaptea de șapte august și că dumneavoastră l-ați văzut.

– Da, domnule, traversînd parcajul. Unul dintre oaspeții noștri din seara aceea tocmai pleca, și eu i-am adus Rolls-ul. Nu facem asemenea servicii, domnule, ar însemna să lipsesc de la ușă prea des. Dar uneori oaspeților le place să li se parcheze mașina și îmi dau mie cheile cînd sosesc. Antonio, unul dintre ospătari, m-a anunțat că domnul voia să plece și m-am dus după mașină. Tocmai mă pregăteam să descui portiera, cînd l-am văzut pe Sir Paul traversînd parcajul, mergînd în lungul gardului viu și ieșind pe portița care duce spre rîu.

– Cît de sigur sînteți că era Sir Paul Berowne?

– Foarte sigur, domnule. Nu vine aici prea des, dar eu am o memorie bună a figurilor.

– Știți ce mașină conducea?

– Cred că un Rover negru. Înmatriculat cu numărul A. Nu-mi amintesc numărul.

„Nu poate sau nu vrea, gîndi Dalgliesh. Un Rover negru este greu de identificat; un număr de înmatriculare este o dovadă incontestabilă.“

– Nu era nici un Rover negru în parcaj în noaptea aceea?

– Eu nu am văzut, domnule, și cred că aș fi observat.

– Spuneți că mergea grăbit?

– Foarte grăbit, domnule, cu un scop, aș putea spune.

– Cînd i-ați vorbit domnului Jean Paul despre acest lucru?

– Dimineața următoare, domnule. Mi-a spus că nu era nevoie să mărturisesc poliției. Sir Paul avea dreptul să se plimbe

pe mal dacă așa dorea. Mi-a spus că era mai bine să așteptăm pînă la anchetă. Dacă aveau să se descopere urme pe cadavru, semne de violență, se schimbau lucrurile. Atunci poliția s-ar fi interesat de numele tuturor persoanelor care fuseseră aici în seara aceea. Dar a fost un accident. Medicul legist a dat asigurări că fata sărise în apă. După aceea, Monsieur Jean Paul a hotărît că nu trebuia să spunem nimic.

– Nici chiar după moartea lui Sir Paul?

– Cred că Monsieur nu s-a gîndit că informația ar putea fi de folos, domnule. Sir Paul Berowne a murit. Ce importanță ar putea avea faptul că acum șase săptămîni s-a plimbat pe malul apei?

– Ați mai povestit cuiva aceste lucruri? Oricui altcuiva? Soției, unui angajat de aici?

– Nimănui, domnule. A venit o doamnă să întrebe. Am lipsit în ziua aceea, eram bolnav. Dar, chiar dacă aș fi fost prezent, tot n-aș fi spus nimic, decît dacă Monsieur ar fi încuviințat.

– La vreo zece minute după ce l-ați văzut traversînd parcajul, Sir Paul a telefonat să spună că nu mai vine deloc?

– Da, domnule.

– A spus de unde suna?

– Nu, domnule. Nu putea suna de aici. Singurul nostru telefon public se află în hol. Există o cabină telefonică la Mapleton, satul cel mai apropiat, dar întîmplător știu că în noaptea aceea era stricat. Sora mea locuiește acolo și a vrut să mă sune. Nu există altă cabină mai apropiată, cel puțin eu nu cunosc. Telefonul acela a fost un adevărat mister, domnule.

– A doua zi cînd ați povestit întîmplarea, ce ați crezut, dumneavoastră și Monsieur, că făcea Sir Paul? Bănuiesc că ați discutat.

Henry făcu o pauză, apoi spuse:

– Monsieur credea că Sir Paul o supraveghea pe soția lui.

– O spiona?

– Cred că era posibil, domnule.

– Plimbîndu-se pe malul apei?

– Nu pare prea probabil, dacă luați lucrurile așa.

– Și de ce ar fi vrut să-și spioneze soția?

– Nu ştiu, domnule. Nu cred că Monsieur vorbea serios. A spus doar: „Nu e treaba noastră, Henry. Poate că o supraveghează pe Doamna".

– Asta este tot ce îmi puteți spune?

Henry ezită. Dalgliesh aşteptă.

– Ar mai fi ceva, domnule. Dar pare o prostie, dacă mă gîndesc mai bine. Parcajul e bine luminat, domnule, dar el mergea repede, prin umbra gardului viu, la celălalt capăt. Era totuşi ceva în felul cum îi atîrna jacheta, și pantalonii de asemenea. Aş fi zis, domnule, că intrase în rîu, de aceea cred că e o prostie. Nu se depărta de rîu, domnule, se apropia.

Privi de la Dalgliesh spre Kate, cu ochi uimiți, ca și cînd abia atunci ar fi realizat întreaga ciudățenie a întîmplării.

– Pot să jur că era ud, domnule, ud leoarcă. Dar, cum v-am spus, nu venea de la rîu, mergea într-acolo.

Dalgliesh și Kate veniseră cu mașini diferite la Lebăda Neagră. Ea se întorcea direct la Yard, el conducea spre nord-vest, la Wrentham Green, să ia prînzul cu președintele și vicepreședintele partidului din secția electorală pe care o reprezenta Berowne. Se întîlneau din nou la Yard după-amiază, pentru a participa la scurtele formalități ale anchetei preliminare, înainte de a continua cu ceea ce promitea a fi mult mai interesant, discuția cu amanta lui Paul Berowne. În timp ce Kate descuia ușa mașinii cu care venise, Dalgliesh spuse:

– Ar trebui să stăm de vorbă și cu perechea care a luat masa aici, împreună cu domnul Lampart și Lady Berowne, pe șapte august. Ar putea să ne spună exact cînd a ieșit Lampart să aducă mașina, cît timp a lipsit. Obține numele și adresele lor, te rog, Kate. Mai degrabă de la doamna, decît de la Lampart. Și ar fi bine să ştim mai multe despre misterioasa Diana Travers. Din raportul poliției despre înec reiese că a emigrat împreună cu părinții în Australia, în 1963. Ei au rămas, ea s-a întors. Nici unul din ei nu a venit la anchetă sau la înmormîntare. Cei de la

Thames Valley au avut greutăţi să găsească pe cineva care să o identifice. Pînă la urmă au descoperit o mătuşă, care a făcut pregătirile de înmormîntare. Nu-şi mai văzuse nepoata de un an, dar nu a avut nici o ezitare la identificare. Şi dacă tot te duci la numărul 62, vezi dacă mai poţi afla ceva despre fată de la domnişoara Matlock.

– Domnişoara Minns ar putea să ştie ceva, domnule, sugeră Kate. Ne întîlnim cu ea la prima oră, mîine-dimineaţă. Un lucru pe care ni l-a spus Higgins despre cum s-a înecat Travers mi s-a părut ciudat. Nu se leagă.

Deci observase anomalia.

– Părea o seară pentru iubitorii sporturilor nautice, zise Dalgliesh. E la fel de ciudat ca şi povestea lui Henry. Paul Berowne cu hainele ude, dar îndreptîndu-se spre rîu, nu venind de acolo.

Kate ezită, cu mîna pe portieră. Dalgliesh privi peste gardul viu care separa parcajul de rîu. Ziua se schimba. Aerul dimineţii avusese o strălucire proaspătă, trecătoare, dar acum, norii de furtună, anunţaţi pentru după-amiază, se adunau dinspre vest. Era totuşi cald pentru începutul toamnei şi, curăţat de mirosul de metal încins şi de benzină, venea spre el, cum stătea în parcajul aproape părăsit, mirosul apei rîului şi al ierburilor încălzite de soare. Rămase o clipă să-l savureze, ca un elev care chiuleşte, regretînd că nu avusese timp să urmărească fantoma acelei figuri scăldate în apă, care trecuse prin portiţă spre pacea de pe malul apei. Ieşind din momentul ei de transă, Kate deschise uşa maşinii şi urcă. Părea că participase la starea lui sufletească.

– Sacristia sumbră din Paddington pare atît de departe, zise ea.

El se întrebă dacă nu cumva voise să spună, deşi nu rostise:

– Noi trebuie să investigăm moartea lui Berowne, nu faptul că, printr-o coincidenţă, o fată pe care probabil abia o cunoscuse s-a înecat.

Totuşi, acum mai mult ca oricînd, era convins că exista o legătură între cele trei decese: Travers, Nolan, Berowne. Scopul principal al vizitei lor la Lebăda Neagră fusese atins. Alibiul lui

Lampart era valabil. Chiar dacă maşina pe care o conducea era un Porsche, cu greu ar fi putut să-l omoare pe Berowne şi apoi să fie la masă, la nouă fără un sfert.

2

Odată cu electrificarea liniei suburbane din nord-est, Wrenthan Green devenise, din ce în ce mai mult, un oraş de navetişti, în ciuda protestelor locuitorilor mai bătrîni, care susţineau că este un oraş de provincie şi nu o suburbie a Londrei, cu rol de dormitor. Oraşul se trezise mai repede decît alte aşezări mai puţin vigilente, sesizase spolierea postbelică a moştenirii engleze, datorată investitorilor şi autorităţilor locale, şi pusese sub control, la timp, acest exces al nelegiuitei alianţe. Strada principală, largă, datînd din secolul al XVIII-lea, deşi desacralizată de două clădiri moderne, cu mai multe etaje, ale unor magazine, era aproape intactă, iar incinta micuţă, de case georgiene, aşezate cu faţa spre rîu, continua să pozeze pentru calendarele de Crăciun chiar dacă fotograful era nevoit să facă unele artificii, pentru a elimina din cadru capătul parcajului şi toaleta publică. Partidul conservator din secţia electorală îşi avea sediul într-una dintre căsuţele mici ale incintei. Dalgliesh intră prin uşa cu portic şi plăcuţă strălucitoare de alamă şi fu întîmpinat de preşedintele partidului, domnul Frank Musgrave, şi de vicepreşedintele acestuia, generalul Mark Nollinge.

Ca întotdeauna, îşi pregătise vizita. Ştia despre cei doi interlocutori mai mult decît ar fi socotit ei necesar. De douăzeci de ani se înhămaseră împreună la conducerea partidului şi o făceau în bună înţelegere. Frank Musgrave era agent imobiliar şi conducea o firmă familială, care îşi păstrase independenţa faţă de marile conglomerate şi pe care o moştenise de la tatăl său. După numărul de plăcuţe pe care le zărise atîrnate pe case, străbătînd cu maşina oraşul şi satele învecinate, Dalgliesh înţelese că

afacerea era prosperă. Același unic cuvînt, „Musgrave“, înscris cu litere negre pe fond alb, îl întîmpinase la fiecare cotitură. Repetarea lui devenise iritantă, o premoniție ce nu-l lăsa să uite care îi era destinația.

Împreună cu generalul, forma o pereche neobișnuită. La o primă privire, Musgrave era cel care arăta ca un soldat; într-adevăr, asemănarea lui cu răposatul feldmareșal Montgomery era atît de mare, încît Dalgliesh fu surprins să-l audă vorbind cu o voce care suna ca o parodie a lătratului sacadat al formidabilului războinic. Generalul abia îi ajungea pînă la umăr. Își purta trupul subțiratic cu rigiditate, de parcă vertebrele i-ar fi fost sudate, iar capul cu tonsură, o calotă înconjurată de o coroană de păr alb, subțire, era pătat ca un ou de sturz. Cînd Musgrave făcu prezentările, el ridică spre Dalgliesh doi ochi de o inocență candidă, de copil, în care se citea efortul și uimirea unei priviri care încercase, prea mult, să vadă dincolo de orizont. În contrast cu costumul și cravata protocolară a lui Musgrave, generalul purta o jachetă veche de tweed, croită probabil după propria fantezie, cu două petice prelungi, de piele de căprioară, pe coate. Cămașa și cravata de regiment erau imaculate. Cu fața lui lucioasă, arăta o vulnerabilitate lustruită, de copil bine îngrijit. Respectul reciproc al celor două personaje a fost evident încă din primele minute de conversație obișnuită. De cîte ori vorbea generalul, Musgrave își întorcea privirea spre Dalgliesh, cu o încruntare ușor neliniștită, de părinte care se teme că inteligența odraslei sale nu va fi corect estimată.

Musgrave îl conduse prin holul larg, printr-un coridor scurt, pînă la camera din spate a casei, pe care Berowne o folosise ca birou.

– O ținem încuiată de la moartea lui Berowne, îl lămuri el. Ne-au sunat și oamenii dumneavoastră, dar am fi încuiat-o oricum. Eu și generalul am considerat că așa e bine. Nu că ar fi ceva lămuritor aici. Sau cel puțin nu credem. Sînteți bine-venit să cercetați, desigur.

Aerul era învechit şi prăfos, aproape acru, ca și cum camera ar fi stat închisă de mai multe luni, nu doar de cîteva zile. Musgrave aprinse lumina, apoi se îndreptă cu pași mari spre fereastră și trase viguros draperiile, într-un zornăit de inele. O lumină firavă, dinspre nord, se strecura prin perdele, dincolo de care Dalgliesh văzu un parcaj înconjurat de ziduri joase. Rareori intrase într-o cameră atît de deprimantă, și totuși îi venea greu să-și explice această bruscă apăsare a descurajării. Camera nu era mai rea decît altele cu aceeași destinație, funcțională, neaglomerată, impersonală, și totuși parcă aerul însuși era infestat de melancolie.

– Locuia în această cameră cînd venea în secția electorală?

– Nu. Folosea camera numai ca birou. De locuit, locuia la Courtney Arms. Doamna Powells îi rezervase un pat. Era mai ieftin și mai simplu decît să aibă o cameră aici. Uneori se gîndea că ar trebui să-i găsesc eu una, dar niciodată nu am mers mai departe. Cred că nu-i prea plăcea soției.

– Ați întîlnit-o de multe ori pe Lady Berowne? întrebă Dalgliesh ca din întîmplare.

– Nu de multe ori. Își juca rolul, desigur. Sărbătoarea anuală, apariții la alegerile locale, lucruri din acestea. Decorativă și grațioasă. Nu prea interesată de politică, nu-i așa, generale?

– Lady Berowne? Nu, nu prea mult. Prima Lady Berowne era însă altfel. Dar nu e mai puțin adevărat că familia Monston făcea politică de patru generații. Uneori mă întrebam dacă Berowne a intrat în politică de dragul soției. Cred că după moartea ei nu s-a mai simțit la fel de angajat.

Musgrave îl privi aspru, de parcă rostise o erezie, pînă atunci nerecunoscută, care ar fi fost mai bine să rămînă nerostită.

– Da, bine, ce rost are, zise el grăbit. O poveste tristă. El era la volan. Cred că ați auzit.

– Da, am auzit.

A urmat o tăcere scurtă, stînjenitoare, în care i se păru că figura blondă a Barbarei Berowne străluci, neacceptată și tulburătoare, în

aerul încremenit. Începu să examineze camera, conştient de privirea nerăbdătoare, plină de speranţe a generalului, de ochii vii ai lui Musgrave aţintiţi asupra lui ca şi cînd ar fi urmărit un tînăr funcţionar care face primul lui inventar. În mijlocul camerei, cu faţa spre fereastră, se afla un birou victorian, solid, şi un scaun pivotant, cu spătar reglabil. În faţa biroului, două fotolii mai mici, din piele. Într-o parte se mai afla un birou modern, pe care stătea o maşină de scris, iar în faţa căminului, o măsuţă pentru cafea. Singura piesă de mobilier remarcabilă era o bibliotecă de birou cu panouri bătute în alamă, care ocupa nişa din dreapta căminului. Dalgliesh se întrebă dacă cei doi îi cunoşteau valoarea. Apoi îşi spuse că respectul pentru tradiţie îi va împiedica s-o vîndă. Ca şi biroul, făcea parte din cameră, era inviolabilă, nu putea fi înstrăinată pentru un profit imediat. Apropiindu-se de ea, constată că adăpostea o colecţie amestecată de cărţi de referinţă, ghiduri locale, biografii ale unor politicieni notabili din Partidul Conservator, un volum *Who's Who,* rapoarte parlamentare, publicaţii diverse, chiar şi cîteva romane clasice, probabil adunate laolalte de implacabila trecere a timpului.

Pe peretele din spatele biroului se afla o copie a unui binecunoscut portret al lui Winston Churchill, în dreapta căruia atîrna o fotografie color, de mari dimensiuni, a doamnei Thatcher. Dar tabloul care atrăgea imediat privirea era cel de deasupra căminului. Venind către el dinspre bibliotecă, Dalgliesh văzu că era un ulei din secolul al XVIII-lea de Arthur Devis, reprezentînd familia Harrison. Tînărul Harrison, într-o poziţie elegantă, cu un picior înaintea celuilalt, în pantalonii de satin, stătea în picioare cu un aer de proprietate arogantă, lîngă o bancă pe care era aşezată soţia sa, o figură prelungă, cu o mînă petrecută pe după copilul lor. O fetiţă timidă stătea alături, ţinînd în mînă un coş cu flori, în timp ce în stînga, fratele ei îşi ridicase braţul cu care manevra un zmeu, luminos pe cerul de vară. În spatele grupului se întindea un peisaj englezesc lin, gazonul neted, lacul, conacul în

depărtare. Dalgliesh își aminti din discuţia cu Anthony Farrell că lui Musgrave îi rămînea un Devis. Probabil acesta era.

– Berowne l-a adus aici din Campden Hill Square, zise generalul. A mutat portretul lui Churchill şi l-a pus aici. La vremea aceea nu prea ne-a plăcut. Portretul stătuse întotdeauna deasupra căminului.

Musgrave se apropiase de Dalgliesh.

– Îmi va lipsi tabloul. Niciodată nu obosesc să-l privesc. A fost pictat la Hertfordshire, la numai șase mile de aici. Peisajul se mai vede și astăzi. Același stejar, același lac. Și casa. Adăpostește o școală acum. Bunicul meu a fost agentul care a vîndut-o. Locul este unic în Anglia. Nu văzusem niciodată lucrarea pictorului pînă cînd Berowne a adus-o aici. Seamănă cu Gainsborough, nu-i așa? Totuși, nu sînt sigur că nu-mi place chiar mai mult decît cea din Galeria Naţională – *Domnul și Doamna Robert Andrews*. Cred că femeile seamănă, nu-i așa? Cu faţa îngustă, arogante, nu mi-ar plăcea să fie nici una soţia mea. Dar este minunat, minunat.

– Eu mă voi simţi uşurat cînd familia îl va lua, spuse generalul liniștit. Reprezintă o responsabilitate.

Deci nici unul dintre ei nu aflase de moştenire, numai dacă nu erau actori mai buni decît s-ar fi crezut. Dalgliesh păstră o tăcere prudentă, dar i-ar fi plăcut să vadă ce figură ar fi făcut Musgrave aflînd ce noroc avea. Se întreba ce pornire de generozitate de Don Quijote determinase gestul lui Berowne cînd oferise un asemenea cadou. Loialitatea politică era desigur răsplătită printr-o generozitate excepţională, dar era și o complicaţie iritantă. Bunul-simţ şi imaginaţia protestau la gîndul că Musgrave ar fi tăiat gîtul unui prieten pentru a intra în posesia unui tablou, indiferent cît de obsesiv l-ar fi dorit; iar acum, nici nu știa că-i fusese lăsat moștenire, prin testament. În cursul firesc al vieții, Musgrave ar fi trebuit să se considere norocos dacă îi supravieţuia lui Berowne. El fusese la casa din Campden Hill Square în după-amiaza zilei în care Berowne murise. Ar fi putut lua jurnalul. Știa aproape sigur că Berowne folosea un brici cu care se

putea tăia un gît. Ca toţi cei care beneficiau de pe urma acestui deces, el trebuia cercetat cu mult tact. Cu siguranţă, era o risipă de efort; şi complica firul principal al anchetei; dar trebuia făcut şi acest lucru.

Era conştient de nerăbdarea lor de a discuta despre crimă. În schimb, el se apropie de birou şi se aşeză în scaunul lui Berowne. Acesta, cel puţin, era confortabil, se potrivea membrelor lui lungi. Pe suprafaţa biroului se aşezase o peliculă fină de praf. Trase sertarul din dreapta, în care nu găsi nimic în afara unei cutii cu hîrtie de scris şi plicuri, şi un jurnal similar celui ars lîngă cadavru. Deschizîndu-l, constată că nu conţinea decît datele unor întîlniri şi un *aide-mémoire* pentru zilele pe care le petrecea în secţia electorală. Şi aici viaţa lui fusese ordonată, compartimentată.

Afară începea încet să burniţeze, aburind fereastra; zidul parcajului şi capotele curbe ale maşinilor se vedeau ca într-o pictură pointilistă. „Ce povară adusese Berowne cu el în acest birou lipsit de soare, deprimant", se întreba Dalgliesh. Deziluzie faţă de această a doua profesie în care se angajase? Vină pentru moartea soţiei, pentru destrămarea căsniciei? Vină faţă de amanta din al cărui pat plecase atît de recent? Vină pentru că îşi neglijase unicul copil, pentru titlul de baronet care aparţinea, de drept, fratelui lui? Vină pentru că fiul mai mare, mai iubit, murise, iar el era încă în viaţă? „Cele mai multe dintre lucrurile pe care mă aşteptam să le preţuiesc în viaţă le-am obţinut prin moarte." Se adăugase, poate, şi o vină mai nouă, faţă de Theresa Nolan, care se sinucisese pentru că avortase? Copilul lui? Ce-l aştepta aici, printre aceste dosare şi hîrtii care, în meticuloasa lor ordine, îşi băteau joc de dezordinea din viaţa lui, decît jocul bunelor intenţii? Loviturile mizerabile date victimelor. Dacă le oferi ceea ce-şi doresc, îţi deschizi inima şi cugetul în faţa lor, îi asculţi cu înţelegere, vin în număr din ce în ce mai mare, îţi secătuiesc emoţiile şi fizicul pînă cînd nu-ţi mai rămîne nimic să le dăruieşti. Dacă îi respingi, nu se mai întorc şi rămîi cu dispreţul pentru lipsa de omenie a propriei persoane.

– Bănuiesc că aceasta este încăperea ultimelor speranțe.

Musgrave fu primul care îl înțelese.

– În nouă cazuri din zece, așa este. După ce au epuizat răbdarea familiilor, personalului administrativ, autorităților locale, prietenilor, atunci vin aici. „Te-am votat. Fă ceva.“ Unor parlamentari le place, desigur. O găsesc partea cea mai fascinantă a muncii lor. Sînt lucrătorii sociali *manqué*. Cred că lui nu-i plăcea. Ceea ce încerca să facă, uneori chiar obsedant, era să explice oamenilor limitele puterii guvernamentale, ale oricărui guvern. Vă amintiți ultimele dezbateri din parlament, legate de zonele centrale ale orașelor? Mă aflam în galeria publicului. L-am auzit vorbind; în ironia lui răzbătea furia reținută. „Dacă înțeleg bine argumentația oarecum confuză a onorabilului parlamentar, i se cere guvernului să asigure egalitatea de inteligență, talent, sănătate, energie și avere, și, în același timp, să abolească păcatul originar, începînd cu viitorul an fiscal. Ceea ce Providența nu a reușit să facă, guvernul Maiestății Sale trebuie să îndeplinească prin ordinul legii.“ Camerei nu i-a prea plăcut. Nu era genul ei de umor. Era o bătălie pierdută, oricum, să educi electoratul fără să depășești puterea executivă. Nimeni nu vrea să creadă. Iar într-o democrație există întotdeauna o opoziție care să spună că se poate.

– Era un parlamentar conștiincios, interveni generalul, dar se consuma foarte mult, mai mult decît ne-am dat seama. Cred că uneori era sfîșiat între compasiune și iritare.

Cu o mișcare bruscă, Musgrave deschise sertarul unui fișier și scoase un dosar la întîmplare:

– Iată un exemplu, o fată bătrînă, de cincizeci și doi de ani. E într-o perioadă de schimbări, se simte ca naiba. Tatăl mort, mama acasă, practic imobilizată la pat, cere ceva tot timpul, incontinentă, pe cale de a se seniliza. Nu există paturi de spital, iar mama nu ar accepta să fie internată, chiar dacă ar fi locuri. Sau ăstălalt. Doi copii, de nouăsprezece ani amîndoi. Ea rămîne gravidă, se căsătoresc. Părinții nu sînt nici unii de acord. Acum

locuiesc cu socrii, într-o căsuţă mică. Nu pot avea intimitate. Nu pot face dragoste. Se aude prin pereţi. Copilul urlă. Familia reproșează: „Ţi-am spus". Pentru următorii trei ani, poate chiar mai mult, nu sperăm să avem locuinţe sociale. Sînt cazuri tipice pentru ce-l aștepta în fiecare sîmbătă. Găsiţi-mi un pat la spital, o locuinţă, un loc de muncă. Daţi-mi bani, daţi-mi o speranţă, daţi-mi iubire. Toate fac parte din munca asta, dar cred că pentru el reprezentau o frustrare. Nu spun că nu avea înţelegere pentru cazurile serioase.

– Toate cazurile sînt serioase, zise generalul cu calm. Mizeria, în general.

Privi pe fereastră. Burniţa se transformase într-o ploaie monotonă.

– Poate ar fi trebuit să-i găsim o cameră mai veselă.

– Dar parlamentarul nostru a folosit întotdeauna această încăpere pentru operaţiile sale, generale, și nu vine decît o dată pe săptămînă, îl mustră Musgrave.

– Și totuși, noului nostru ales va trebui să-i oferim ceva mai bun, răspunse generalul.

Musgrave capitulă fără ranchiună.

– L-am putea evacua pe George. Sau am putea folosi camera din faţă, de la ultimul etaj. Dar atunci, bătrînii vor trebui să urce prea multe scări. Nu ştiu unde am putea muta barul.

Dalgliesh se aştepta să-l vadă cerînd imediat planurile și începînd reamplasarea, uitînd aproape de propria prezenţă.

– V-a surprins demisia lui? întrebă el.

– Absolut. Un adevărat șoc. Un șoc și o trădare. Nu are rost să batem cîmpii, generale. Nu este un moment propice pentru repetarea alegerilor, iar el ştia acest lucru.

– Nu-i putem spune trădare, zise generalul. Noi nu ne-am considerat niciodată o secţie mărginașă.

– Tot ce e mai jos de cincisprezece mii de alegători înseamnă mărginaș astăzi. Trebuia să reziste pînă la alegeri.

– V-a explicat motivele? întrebă Dalgliesh. Cred că v-a întîlnit pe amîndoi, nu v-a anunțat în scris?

Din nou Musgrave fu cel care răspunse:

– Da, ne-am întîlnit. De fapt, a amînat să-l înștiințeze pe cancelar pentru a avea timp să ne spună mai întîi nouă. Eu eram plecat în concediu – scurta mea întrerupere de toamna – și a avut buna-cuviință să aștepte să mă întorc. A venit aici vinerea trecută, vineri 13, dacă nu mă înșel. Zicea că nu ar fi corect să continue să ne reprezinte. Era timpul să pornească pe un drum nou în viață. Firește că l-am întrebat ce înțelegea printr-un drum nou. „Ești membru al parlamentului, i-am spus, nu conduci un nenorocit de autobuz." A spus că încă nu știa. Nu-i fusese arătat. „Arătat de cine?", l-am întrebat. A spus: „De Dumnezeu". Ei bine, la așa ceva omul nu are ce să răspundă. Nimic nu poate pune capăt unei discuții raționale mai bine decît un asemenea răspuns.

– El cum vi s-a părut?

– Oh, perfect calm, perfect normal. Prea calm. Asta era neobișnuit. Straniu într-adevăr, nu-i așa, generale?

– Mi-e mi s-a părut un om eliberat de durere, de durere fizică, spuse generalul cu glas scăzut. Palid, tras, dar foarte împăcat. Privirea aceea nu se poate confunda.

– Da, era împăcat. Dar și încăpățînat. Nu-i puteai aduce nici un argument. Totuși, decizia lui nu avea nimic de-a face cu politica. Cel puțin asta este cert. L-am întrebat: „Ești deziluzionat de politică, de partid, de funcția de membru al parlamentului, de noi?" A spus că nu era nimic din toate acestea. „Pe mine trebuie să mă schimb." Părea surprins de întrebare, aproape amuzat, ca și cînd ar fi fost irelevantă. Ei bine, pentru mine nu era irelevantă. Eu și generalul ne-am pus toată viața în slujba partidului. Pentru noi, contează. Aici nu e un joc, un obiect oarecare pe care îl iei și pe urmă îl abandonezi, cînd te-ai plictisit de el. Am fi meritat o explicație mai bună și al naibii să fiu dacă nu și mai multă considerație. Aproape că-i displăcea să vorbească despre subiect. Parcă vorbeam despre pregătirile serbării de vară.

Începu să se plimbe în sus și în jos prin camera îngustă, furia lui devenise o forță palpabilă.

– Mă tem că nu l-am ajutat, spuse generalul blînd. Deloc.

– Dar nu cerea ajutor, nu-i așa? Sau un sfat. Pentru asta apelase la o forță mai mare. Păcat că a pășit în biserica aceea. Chiar așa, de ce s-a dus? Dumneavoastră știți?

Îndreptă întrebarea spre Dalgliesh, ca o acuzație. Dalgliesh răspunse fără grabă:

– Se pare că-l interesa arhitectura victoriană a bisericii.

– Păcat că nu se ocupa cu pescuitul sau cu colecționarea de timbre. Mă rog, acum e mort, săracul. N-are rost să-i purtăm resentimente.

– Ați văzut, desigur, articolul din *Paternoster Review*...

Musgrave reușise să se stăpînească.

– Eu nu citesc asemenea ziare, zise el. Dacă vreau cronici, le găsesc în ziarele de duminică. Din tonul lui se putea înțelege că uneori își îngăduia asemenea ciudățenii. Dar cineva l-a citit și l-a tăiat din ziar. A circulat printre alegători destul de rapid. Generalul era de părere că Berowne are temei pentru a da ziarul în judecată.

– Așa am crezut, interveni generalul Nollinge. L-am sfătuit să se consulte cu avocatul. A spus că se va gîndi.

– A făcut mai mult decît atît, continuă Dalgliesh. Mi l-a arătat mie.

– V-a cerut să investigați, nu-i așa?

Musgrave avea un ton înțepat.

– Nu chiar. Nu a precizat.

– Exact. În ultimele săptămîni nu preciza nimic. Desigur, cînd ne-a spus prima oară că se adresase parlamentului în scris, anunțîndu-și demisia, ne-am amintit de articolul din *Paternoster Review* și ne-am pregătit de scandal. Greșeam. Nimic nu era mai uman și mai de înțeles. Totuși, un lucru nu este în regulă și cred că ar trebui să-l spunem. Acum, că el a murit, nu mai poate fi

nimic rău în asta. S-a întîmplat în noaptea în care s-a înecat fata aceea. Diana...

– Diana Travers.

– Exact. În noaptea aceea a apărut aici, mă rog, era mai curînd dimineață. A ajuns după miezul nopții, dar eu mai lucram încă la niște hîrtii. Cineva sau ceva îl zgîriase pe față. Superficial, dar totuși sîngerase. Abia prinsese o pojghiță. Putea să fi fost o pisică sau poate căzuse într-o tufă de trandafiri. Dar zgîrieturile puteau fi făcute și de unghiile unei femei.

– V-a dat vreo explicație?

– Nu. Nici nu a pomenit, iar eu nu am spus nimic, nici atunci, nici mai tîrziu. Berowne avea un fel de a fi că nu-i puteai pune întrebări incomode. Desigur, era imposibil să aibă vreo legătură cu fata. Se pare că în noaptea aceea nu a cinat la Lebăda Neagră. Dar mai tîrziu, cînd am citit articolul, am găsit că era o coincidență curioasă.

„Într-adevăr“, își zise Dalgliesh. Întrebă pentru că era necesar, și nu pentru că se aștepta să obțină o informație utilă, dacă vreunul dintre lucrătorii de la secție ar fi putut ști că Berowne urma să meargă la biserica St. Matthew în seara cînd a murit. Surprinzînd privirea scurtă, plină de suspiciuni a lui Musgrave și încruntarea dureroasă a generalului, adăugă:

– Trebuie să avem în vedere eventualitatea unei crime premeditate, este posibil ca ucigașul să fi știut de prezența lui acolo. Dacă Sir Paul a anunțat intenția sa cuiva din această secție – prin telefon să zicem, s-ar fi putut ca altcineva să surprindă conversația ori să transmită informația.

– Doar nu credeți că a fost ucis de un alegător furios? interveni Musgrave. Ar fi cam exagerat.

– Dar nu imposibil.

– Alegătorii supărați se adresează presei locale, își anulează votul și amenință să susțină social-democrații data viitoare. Nu văd nici o implicație politică. La naiba, domnule, își dăduse demisia. Era pe dinafară, terminat, consumat, nu mai reprezenta un

pericol pentru nimeni. După prostia aceea din biserică, nimeni nu l-ar mai fi luat în serios, în orice caz.

– Nici măcar familia nu știa unde era în seara aceea, rosti generalul cu vocea-i blîndă. Ar fi fost anormal să spună cuiva de aici unde este, cînd nu spusese nici măcar familiei.

– De unde știți, domnule general?

– Doamna Hurrell a sunat la Campden Hill Square puțin după ora opt și jumătate și a vorbit cu menajera, domnișoara Matlock. Am înțeles că la telefon a răspuns un tînăr care a chemat-o apoi pe domnișoara Matlock. Wilfred Hurrell a lucrat pentru noi aici. A două zi dimineață, la ora trei, a murit la spitalul St. Mary din Paddington. Cancer, sărmanul de el. Îi era devotat lui Berowne, iar doamna Hurrell a telefonat la Campden Hill Square pentru că el cerea să-l vadă. Berowne îi spusese doamnei să sune la orice oră. Că va avea grijă să fie găsit. De aceea mi se pare ciudat. Știa că Wilfred nu o mai duce mult; cu toate acestea nu a lăsat un număr de telefon sau o adresă. Nu-i stătea în fire așa ceva.

– Betty Hurrell m-a sunat după aceea să vadă dacă nu-l găsea aici, zise Musgrave. Eu nu eram acasă. Nu mă întorsesem încă de la Londra, dar a vorbit cu soția mea. N-a putut să o ajute, desigur. O treabă urîtă.

Dalgliesh nu arătă că știa de convorbire.

– A spus domnișoara Matlock că îi va întreba pe ceilalți membri ai familiei unde putea fi găsit Sir Paul?

– I-a spus doamnei Hurrell doar că nu era acasă și că nimeni din familie nu știa unde este. Doamna Hurrell n-a insistat. Se pare că plecase de acasă puțin după zece și jumătate și n-a mai venit. L-am căutat în Campden Hill Square înainte de prînz, sperînd să-l prind, dar nu se întorsese. Cred că v-au spus că am fost acolo.

– Eu am încercat să-l găsesc mai tîrziu, adăugă generalul, înainte de șase, să fixez o întîlnire pentru a doua zi. Credeam că ar fi bine să avem o discuție liniștită. Nu era acasă. Lady Ursula a răspuns la telefon. Mi-a spus că se uită în jurnal și mă sună.

– Sînteți sigur, domnule general?

– Că am vorbit cu Lady Ursula? Oh, da. De obicei răspunde domnișoara Matlock, dar din cînd în cînd vine Lady Ursula la telefon.

– Sînteți sigur că a spus că se va uita în jurnal?

– Poate a zis că va verifica dacă este liber și mă sună. Ceva de genul acesta. Bineînțeles, am presupus că urma să consulte jurnalul. Am rugat-o să nu-și facă probleme dacă îi este greu. Știți, suferă de artroză.

– V-a sunat după aceea?

– Da, după vreo zece minute. Mi-a spus că miercuri dimineață părea un moment potrivit, dar că îi va transmite lui Berowne să mă sune dimineața următoare, să confirme.

Dimineața următoare. Asta însemna că Lady Berowne știuse că fiul ei nu se va întoarce în seara aceea. Și, ceea ce era încă mai important, dacă într-adevăr mersese în birou și consultase jurnalul, înseamnă că acesta se aflase încă în sertar puțin după ora șase, în ziua morții lui Berowne. Iar la ora șase, conform declarației părintelui Barnes, el ajunsese la casa parohială. În sfîrșit, aici putea fi cheia legăturii dintre crimă și casa din Campden Hill Square. Era vorba de o crimă plănuită cu grijă. Ucigașul știuse unde să găsească jurnalul, îl luase cu el la biserică, încercase să-l ardă parțial pentru a spori verosimilitatea teoriei sinuciderii. Toate acestea plasau miezul problemei în casa lui Berowne. De fapt, nu știuse el întotdeauna că acolo se afla?

Își aminti momentul din salonul doamnei Ursula, cînd dăduse la iveală jurnalul, mîinile deformate, tremurînd de bătrînețe, încleștîndu-se pe învelitoarea de plastic. Trupul fragil, încremenit. Știuse, deci. În ciuda șocului, mintea îi funcționase. Dar ce mamă ar fi ascuns pe criminalul fiului ei? Într-o singură situație această mamă ar fi făcut acest lucru. Adevărul era, probabil, mai puțin complicat și mai puțin sinistru. Ea nu putea admite că o persoană pe care o cunoștea ar fi fost în stare să comită tocmai această crimă. Ea putea accepta numai două posibilități: ori fiul ei se sinucisese, ori, ceea ce era mai probabil și mai de înțeles, uciderea lui fusese o violență nepremeditată, întîmplătoare. Dacă

Lady Ursula ar fi putut să se convingă de acest adevăr, atunci orice legătură cu Campden Hill Square trebuia să-i apară neimportantă, o sursă potențială de scandal și, ceea ce era mai rău, o diversiune dăunătoare care deturna eforturile poliției de la cercetarea și descoperirea criminalului real. El va trebui să o interogheze însă în legătură cu convorbirea telefonică de după-amiază. În toată cariera lui profesională nu-i fusese niciodată teamă de un martor sau de un suspect. Acesta era însă un dialog pe care nu-l aștepta nerăbdător. Dacă jurnalul ar fi fost în birou la ora șase, cel puțin Frank Musgrave era absolvit de bănuieli. El plecase din Campden Hill Square înainte de două. Deodată, toată suspiciunea care planase asupra lui Musgrave i se păru irelevantă. Apoi îi mai veni un gînd, poate la fel de irelevant. Ce voise Wilfred Hurrell să-i spună lui Berowne, pe patul de moarte? Ar fi fost posibil să fi decis cineva că el trebuia împiedicat să-l întîlnească pe Berowne?

Toți trei au luat prînzul în eleganta sufragerie de la etajul unu, cu vedere spre rîul care aici curgea tulbure și învolburat, sub ploaia neîntreruptă. După ce se așezară, Musgrave spuse:

– Străbunicul meu a cinat la această masă, cu Disraeli. Cînd priveau afară, vedeau cam aceeași priveliște.

Cuvintele confirmară ceea ce Dalgliesh bănuise, și anume că familia lui Musgrave votase întotdeauna cu partidul conservator și pentru ei orice altă afiliere ar fi fost de neconceput; generalul, în schimb, ajunsese la filosofia lui politică printr-un proces de gîndire și angajare intelectuală.

Prînzul a fost agreabil: vițel împănat, legume proaspete, pregătite admirabil, tartă cu agrișe și frișcă. Bănuia că cei doi care îl însoțeau se înțeleseseră să nu-l sîcîie cu întrebări despre desfășurarea investigației. Mai devreme se interesaseră, cum era de așteptat, de unele aspecte, iar la reticența lui răspunseseră cu o tăcere plină de tact. Era înclinat să pună reținerea lor pe seama dorinței de a-l face să se simtă bine la masa pentru care, evident, făcuseră eforturi, și nu pe aceea a evitării unui subiect neplăcut ori a temerii de a nu lăsa să scape amănunte care nu trebuiau

rostite. I-a servit un chelner mai în vîrstă, îmbrăcat în costum negru, cu o figură importantă și intenționat amabilă, care le turnă cu mîini tremurătoare, totuși fără să verse nici un strop, un excelent vin de Niersteiner. Sufrageria era aproape goală – doar două perechi mai serveau prînzul la mese depărtate. Dalgliesh bănuia că gazdele avuseseră grijă să-i asigure un prînz liniștit. Totuși, amîndoi găsiră momentul potrivit să-și exprime opiniile. După cafea, cînd generalul își aminti că avea de dat un telefon, Musgrave se aplecă ușor peste masă.

– Generalul nu crede că e vorba de sinucidere, zise el. Pentru că este un lucru pe care el nu l-ar face, îi vine greu să-l înțeleagă la prietenii lui. Cîndva, și eu aș fi spus același lucru despre Berowne. Acum nu mai sînt atît de sigur. Plutește o nebunie în atmosferă. Nu mai există certitudine, cu atît mai puțin în ceea ce-i privește pe oameni. Crezi că-i cunoști, că știi cum vor reacționa. Dar nu-i cunoști, nu e posibil. Sîntem străini cu toții. Iată fata, asistenta care s-a omorît. Dacă fata avortase copilul lui, Berowne n-ar fi suportat ușor ideea. Fără să încerce să intervină, mă înțelegeți. E treaba dumneavoastră, desigur, nu a mea. Dar, pentru mine cazul este destul de limpede.

Iar în parcaj, cînd Musgrave se îndreptase spre propria mașină, generalul îi spuse:

– Frank crede că Berowne s-a sinucis, dar greșește. Nu e răutăcios, neloial sau răuvoitor; pur și simplu greșește. Berowne nu era genul de om care să se sinucidă.

– Nu știu dacă era sau nu. Dar sînt aproape sigur că nu a făcut-o.

Urmăriră în tăcere cum Musgrave, cu un ultim semn din mînă, trecu de poartă și dispăru în viteză. Lui Dalgliesh i se păru încă o perversiune a sorții faptul că mașina pe care o conducea era un Rover negru, înmatriculat în categoria numerelor A.

O jumătate de oră mai tîrziu, Frank Musgrave intra pe aleea propriei locuințe. Era o elegantă casă de țară, din cărămidă roșie, proiectată de Lutyens și cumpărată de tatăl lui, cu patruzeci

de ani mai înainte. Musgrave o moştenise împreună cu afacerile familiei şi o privea cu o mîndrie obsesivă, ca şi cînd ar fi fost reşedinţa familiei de două sute de ani. O îngrijea cu o atenţie plină de gelozie, ca pe tot ce îi aparţinea: soţia, fiul, afacerile, maşina. De obicei conducea spre casă doar cu satisfacţia că bătrînul ştiuse să aleagă o casă, dar, o dată la şase luni, respectînd parcă o lege nescrisă, oprea maşina şi făcea o reevaluare deliberată a preţului ei pe piaţă. Aşa făcu şi acum.

Abia intrase în hol, cînd soţia ieşi nerăbdătoare să-l întîmpine. Luîndu-i haina de pe umeri, spuse:

– Cum a mers, dragă?

– Foarte bine. E un om neobişnuit. Nu chiar prietenos, dar foarte civilizat. Cred că i-a plăcut masa. Se opri şi zise: Ştie că a fost o crimă.

– Oh, Frank, nu! Asta nu! Ce-ai să faci?

– Ceea ce vor face toţi cei care aveau o legătură cu Berowne – voi încerca să limitez daunele. Betty Hurrell a sunat?

– Acum vreo douăzeci de minute. I-am spus că te vei duce să o vezi.

– Da, spuse el obosit, trebuie să mă duc.

Îşi aşeză o clipă mîna pe umărul soţiei. Familia ei se opusese căsătoriei, nu-l considerase suficient de bun pentru unica fiică a unui fost lord locotenent. Dar ei se căsătoriseră şi fuseseră fericiţi, erau încă fericiţi. Gîndi brusc supărat: „Berowne ne-a adus destule probleme; trebuie să se termine aici. Nu voi risca toată munca mea, tot ce am realizat şi ce a realizat tata înaintea mea, numai pentru că Paul Berowne îşi pierde capul în sacristia unei biserici".

3

Scarsdale Lodge era un bloc mare, de forma literei L, modern, construit din cărămidă, cu faţada mai curînd desfigurată decît îmbunătăţită de o serie de balcoane neregulate, proeminente. O potecă pietruită cu dale ducea printre parcelele de gazon la intrarea cu copertină. În mijlocul fiecărei parcele, cîte un

strat de flori plin cu dalii pitice, aranjate în cercuri, de la alb spre galben și, în final, roșu, privea spre cer ca un ochi însîngerat. Aleea îi conduse în stînga, spre garajul din spate și un parcaj marcat, în vecinătatea căruia o plăcuță avertiza că spațiul era destinat în exclusivitate vizitatorilor de la Scarsdale Lodge. Spre această parte dădeau ferestrele mici, din spatele clădirii, și Dalgliesh, cunoscînd reacțiile paranoice ale locuitorilor în legătură cu parcarea fără permis, bănui că zona era straşnic păzită. Berowne considerase probabil că era mai sigur să-și lase mașina la parcarea publică din Stanmore Station și să urce pe jos cele cîteva sute de metri, pe deal, navetist anonim, însoțit de omniprezenta servietă, sacoșa cu sticla de vin și buchetul de flori cumpărat de la chioșcul din Baker Street sau din stația de metrou Westminster. Iar Stanmore nu era foarte departe de drumurile sale. De fapt, se afla amplasat chiar foarte convenabil, pe traseul spre secția lui electorală din Hertfordshire. Obișnuia să-și rupă o oră vineri seara, un hiatus între viața din Londra și biroul de la secție, în care „opera" sîmbăta dimineața.

Înaintă tăcut, alături de Kate, pînă la ușa principală. Era prevăzută cu interfon: nu prezenta prea mare siguranță, dar era mai bine decît nimic; în plus avea avantajul de a elimina un portar care să pîndească în fiece clipă cine intră și cine iese. La sunetul soneriei apăsate de Kate și declinarea grijulie a identității, li se răspunse numai cu semnalul sonor al ușii descuiate; intrară într-un hol tipic celor o mie, din alte blocuri similare din suburbiile Londrei, cu pardoseală de linoleum în pătrate, lustruit ca o oglindă. Pe peretele din stînga, un panou din plută afișa anunțurile administrației, privind data cînd urma să fie reparat liftul și contractul de curățenie. În dreapta, o plantă uriașă într-un vas de plastic, așezat pe un suport nepotrivit, își lăsase în jos frunzele picate. În fața lor se aflau cele două lifturi. Tăcerea era absolută. Undeva, acolo sus, oamenii își trăiau viața în cutii, aerul, cu miros înțepător de ceară de parchet, încremenise ca într-un bloc al morților. Locatarii, aflați în trecere majoritatea, erau londonezi,

tineri specialişti care îşi făureau o carieră, secretare care împărţeau un apartament în comun, perechi de pensionari care își trăiau traiul lor satisfăcut. Un vizitator putea veni la oricare dintre cele patruzeci de apartamente. Dacă ar fi fost înțelegător, Berowne ar fi trebuit să se oprească de fiecare dată cu liftul la alt etaj și să urce restul scărilor pe jos. Totuși, riscul era destul de mic. Stanmore, deși nu avea un număr prea mare de locuitori, nu mai era un sat. Nimeni nu mai pîndea în spatele perdelelor să vadă cine vine și cine pleacă. Dacă locuința fusese cumpărată de Berowne pentru amanta lui, un loc de întîlnire convenabil, anonim, atunci alegerea fusese potrivită.

Numărul 46 era apartamentul din colț, de la ultimul etaj. Pășiră fără zgomot, pe covorul de pe coridor, pînă la ușa albă. Kate sună, întrebîndu-se dacă erau priviți prin vizor, dar ușa se deschise imediat, ca și cînd gazda i-ar fi așteptat în spatele ei. Le făcu semn să intre. Apoi se întoarse spre Dalgliesh și spuse:

– Vă așteptam. Știam că veți veni, mai devreme sau mai tîrziu. Cel puțin, acum voi afla ce s-a întîmplat. Vreau să aud pe cineva rostindu-i numele, fie el și polițist.

Era pregătită să-i primească. Sfîrşise cu plînsul; nu plînsul după bărbatul iubit, ci vaietul acela jalnic care sfîșie trupul încetase, cel puțin pentru moment. Dalgliesh îl întîlnise de prea multe ori, îi cunoştea semnele prea bine: pleoapele umflate, pielea înnegrită de puterea spoliatoare a durerii, buzele inflamate și nefiresc de roșii, gata să plesnească la cea mai ușoară atingere. Era greu să-și dea seama cum arăta femeia de fapt. I se părea că avea o înfățișare plăcută, o figură inteligentă, cu nasul lung, cu pomeții înalți, un maxilar ferm și un ten frumos. Părul, castaniu, bogat și drept, era pieptănat spre spate și strîns cu o fundă încrețită. Cîteva șuvițe îi atîrnau rebele pe frunte. Din cauza plînsului, vocea îi suna strident, tensionat, dar și-o controla. Simți respect pentru ea. Dacă se puteau face aprecieri după durerea resimțită, atunci ea era văduva. O urmară în camera de zi, și Dalgliesh spuse:

– Îmi pare rău că trebuie să vă deranjăm, și încă așa repede. Desigur, știți pentru ce sîntem aici. Vă simțiți în stare să vorbiți despre el? Dacă vreau să descopăr adevărul, trebuie să-l cunosc mai bine decît îl cunosc la ora actuală.

Părea să înțeleagă ce voia el să spună, și anume că victima nu murise întîmplător. Murise pentru ceea ce era, știa, făcuse sau intenționa să facă. Murise pentru că fusese atît de egal cu el însuși. Moartea distruge intimitatea, expune cu brutalitate toate micile amănunte ale vieții curmate. Dalgliesh avea să scotocească în trecutul lui Berowne la fel cum scotocea prin dulapurile și fișierele victimei. Intimitatea victimei era prima supusă distrugerii, și nimeni dintre cei pe care crima îi privea nu rămînea nevătămat. Victima cel puțin dispăruse dincolo de considerațiile pămîntești legate de demnitate, jenă, reputație. Dar pentru cei rămași în viață, a fi implicat într-o investigație criminalistică însemna a fi contaminat de un proces care lăsa puține vieți netulburate. „Măcar, gîndi Dalgliesh, toate acestea au meritul de a fi democratice. Omuciderea rămîne o crimă unică. Cei asemenea și cei săraci sînt egali în fața ei. Bogații, desigur, au și în această situație un avantaj, la fel ca în toate. Ei își pot permite cei mai buni avocați. Dar într-o societate liberă nu pot să-și cumpere mult mai mult decît atît."

– Doriți o cafea? întrebă femeia.

– Vă mulțumim foarte mult, dacă nu este un deranj prea mare.

– Pot să vă ajut? se oferi Kate.

– Nu durează mult.

Kate luă cuvintele drept o acceptare și o urmă în bucătărie, lăsînd ușa întredeschisă. Era tipic pentru ea acest răspuns lipsit de sentimentalism, practic, la preocupările imediate ale oamenilor. Fără infatuare, ea putea reduce cea mai jenantă dintre situații la ceva aproape normal. Era unul dintre punctele ei tari. Peste clinchetul vaselor de bucătărie și al tacîmurilor, Dalgliesh auzea acum vocile celor două femei, purtînd o conversație aproape obișnuită. Din puținele cuvinte pe care le putea auzi, i se păru că

ele discută despre avantajele unei mărci de fierbător electric de care aveau amîndouă. Deodată simţi că el ar fi trebuit să lipsească, că era în plus, atît ca detectiv, cît şi ca bărbat. Ele s-ar fi înţeles mai bine fără prezenţa lui masculină, distructivă. Chiar şi camera o simţea ostilă, iar silabele sparte din conversaţia celor două femei sunau ca o conspiraţie.

Se auzi uruitul rîşniţei de cafea. Deci folosea boabe proaspăt măcinate. Desigur, cum să nu. Era genul care făcea cafeaua cu dichis. Era de fapt băutura pe care cel mai adesea o împărţise cu bărbatul iubit. Privi în jur la lucrurile din încăpere, la fereastra prelungă prin care se vedeau în depărtare contururile Londrei. Mobilierul dezvăluia un bun-gust aproape ortodox. Canapeaua acoperită cu o husă maro-roşcată, neşifonată, cu un aer totuşi învechit, părea scumpă, de origine scandinavă după austeritatea desenului. De o parte şi de alta a căminului fuseseră aşezate două fotolii asortate, cu husele ceva mai uzate decît ale canapelei. Căminul era şi el modern, o etajeră simplă din lemn alb, deasupra unei vetre obişnuite. Focul, unul dintre cele mai noi modele de arzător cu gaze, crea iluzia unor cărbuni aprinşi şi flăcări vii. Femeia îl putea aprinde de îndată ce îl auzea sunînd; confort instantaneu, căldură instantanee. Iar dacă el nu venea, dacă era ocupat la Cameră, acasă sau în secţia electorală şi rămînea departe, a doua zi dimineaţă nu avea să găsească în vatră cenuşa rece, bătîndu-şi joc de ea printr-un simbolism facil.

Deasupra căminului se afla un rînd de acuarele: peisaje englezeşti line, de o calitate inconfundabilă. Dalgliesh avu impresia că recunoaşte un Lear şi un Cotman. Se întrebă dacă îi fuseseră dăruite de Berowne, un mod de a-i transfera ei un lucru de valoare, de care se puteau bucura amîndoi şi pe care mîndria o lăsa să-l accepte. Peretele opus căminului era mobilat de jos pînă sus cu unităţi modulare, care adăposteau aparatura stereo, rafturi pentru discuri, un televizor şi cărţile ei. Apropiindu-se să le inspecteze şi deschizînd cîte una la întîmplare, Dalgliesh constată că femeia urmase istoria. Dacă luai cărţile şi

înlocuiai acuarelele cu reproduceri obișnuite, încăperea ar fi devenit o cameră model dintr-un bloc nou, oarecare, atrăgînd potențialul cumpărător prin bunul-gust de un conformism obositor. „Există încăperi făcute să te dea afară, anticamere sumbre în care răbdarea îți este pusă la grea încercare. Există încăperi în care vrei să te întorci, refugii închise care te apără de oboseala muncii și de lupta pentru existență.“ Această cameră era o lume în sine, un nucleu amenajat cu economie și grijă, care conținea însă tot ce era necesar pentru proprietar; o investiție, nu numai ca proprietate. Aici fusese consumat tot capitalul ei monetar, dar și emoțional. Privi plantele variate, bine îngrijite, strălucind de sănătate, aranjate pe pervazul ferestrei. Dar ce motiv ar fi existat să nu fie sănătoase? Ea era întotdeauna acolo, pregătită să le îngrijească.

Cele două femei se reîntoarseră în cameră, domnișoara Washburn aducînd o tavă cu un filtru, trei cești albe, mari, o cană de lapte fierbinte și cuburi de zahăr. O puse pe măsuța de cafea. Dalgliesh și Kate se așezară pe canapea. Domnișoara Washburn turnă cafeaua și își luă propria ceașcă lîngă cămin. Așa cum se așteptase Dalgliesh, cafeaua era excelentă, dar ea nu bău. Îi privi și spuse:

– Crainicul de la televizor a vorbit despre răni de cuțit. Despre ce răni este vorba?

– Așa ați aflat de la televizor?

– Sigur, răspunse ea cu amărăciune. Cum altfel aş fi putut afla?!

Dalgliesh fu cuprins de o milă atît de neașteptată, atît de acută, încît pentru un moment nici nu mai îndrăzi să vorbească. Apoi mila fu însoțită de un resentiment pentru Berowne, care de asemenea îl înspăimîntă prin intensitate. Era imposibil ca el să nu se fi gîndit la o moarte bruscă. Doar era o figură publică; trebuia să știe că exista în permanență un risc. Nu avea pe nimeni căruia să-i încredințeze secretul?! Cineva care să-i fi putut aduce vestea, să o viziteze, cel puțin să-i fi asigurat confortul gestului lui de a se fi gîndit la ea? În viața lui mult prea ocupată nu-și

găsise niciodată răgazul de a-i scrie o scrisoare care i-ar fi putut fi adusă în cazul în care murea subit? Sau fusese oare atît de arogant încît se considerase imun la riscurile care-i pîndeau pe muritorii de rînd: un atac coronarian, un accident de mașină, o bombă a Armatei Republicane Irlandeze? Valul de mînie se revărsă lăsînd în urmă disperarea. Fusese îndreptat și asupra lui însuși. „Nu așa m-aș fi purtat și eu? își zise el. Ne asemănăm pînă și aici. Dacă el avea un sloi de gheață în inimă, atunci același lucru am și eu."

– Ce răni de cuțit? repetă ea cu încăpățînare.

Nu avea cum să-i spună cu menajamente.

– Li s-a tăiat gîtul. Și lui, și vagabondului care era cu el, Harry Mack.

Nu știa de ce era important să-i spună numele lui Harry, la fel cum simțise nevoia să o facă și în fața doamnei Ursula. Parcă ar fi hotărît că nici una din ele nu trebuia să-l uite pe Harry.

– Cu briciul lui Paul? întrebă ea.

– Probabil.

– Iar briciul mai era încă acolo, lîngă cadavru?

Spusese cadavru, nu cadavre. Unul singur o interesa pe ea.

– Da, lîngă mîna lui întinsă, răspunse el.

– Și ușa de afară era descuiată?

– Da.

– Deci i-a deschis criminalului, la fel cum i-a deschis și vagabondului. Sau l-a ucis chiar vagabondul?

– Nu, nu l-a ucis vagabondul. Harry a fost o victimă, nu un ucigaș.

– Atunci a fost cineva din afară. Paul nu putea ucide pe nimeni și nici nu cred că s-a sinucis.

– Nici noi nu credem, mărturisi Dalgliesh. Cercetăm cazul ca pe o crimă. De aceea avem nevoie de ajutorul dumneavoastră. Vrem să ne vorbiți despre el. Probabil că l-ați cunoscut mai bine ca oricine altcineva.

Răspunse cu o voce atît de stinsă, încît Dalgliesh abia desluși șoaptele:

– Așa am crezut. Așa am crezut.

Luă ceașca și încercă să o ducă la buze, dar nu-și putu stăpîni tremurul. Dalgliesh o simți pe Kate încordată alături și se întrebă dacă nu o va cuprinde pe domnișoara Washburn cu un braț pe după umeri, ajutînd-o să bea. Dar Kate nu se mișcă, iar la a doua încercare femeia reuși să atingă cu buzele marginea ceștii. Sorbi cafeaua cu zgomot, ca un copil însetat.

Privind-o, Dalgliesh înțelese ce era pe cale să comită, și mintea lui respinse acțiunea. Era o femeie singură, nerecunoscută, căreia i se refuza elementara nevoie umană de a-și împărtăși suferința, de a vorbi despre bărbatul iubit. Iar el avea să exploateze tocmai această nevoie. Uneori se gîndea cu amărăciune că exploatarea se afla în miezul rodnicei activități a detectivilor, în special cînd era vorba de crimă. Profitau de teama suspectului, de vanitate, de nevoia lui de confesiune, de lipsa de siguranță, care îl făceau să rostească acea afirmație în plus. Exploatarea durerii și a singurătății nu era decît o altă față a aceleiași metode.

Ea îl privi și spuse:

– Pot să văd locul unde s-a întîmplat? Fără să fac vîlvă sau să fiu observată. Aș dori să stau singură acolo în timpul înmormîntării. Ar fi mai bine decît să-mi găsesc un loc undeva, la marginea grupului, străduindu-mă să nu mă fac de rîs.

– Pentru moment, partea aceea a bisericii este încuiată, zise el. Dar sînt sigur că se poate aranja, după ce noi terminăm treaba acolo. Părintele Barnes, parohul, vă va lăsa înăuntru. Este o cameră foarte comună. O sacristie prăfoasă, destul de înghesuită, cu miros de cărți vechi de rugăciuni și de tămîie, totuși un loc foarte liniștit. Apoi adăugă: Cred că s-a întîmplat foarte repede. Cred că nu a suferit.

– Dar probabil i-a fost frică.

– Poate nici atît.

– E un lucru atît de nefiresc, convertirea aceea, revelația divină sau ce a fost. Pare o prostie. Sigur că e nefiresc. Pentru Paul în mod special. El era foarte, cum să spun, pămîntean. Nu în sensul că îl interesau succesul, banii, prestigiul. Dar era atît de introdus în lume, făcea parte din ea. Nu era mistic. Nu era nici cine știe ce credincios. Mergea la biserică de obicei duminica și la sărbători, pentru că îi plăcea liturghia – dar dacă se folosea Biblia nouă sau cărțile de rugăciuni cele noi, nu participa la slujbă. Spunea că îi plăcea ora aceea în care se putea gîndi fără să fie întrerupt, fără să sune telefonul. Odată a spus că respectarea formală a regulilor religioase confirmă identitatea, îi amintește omului de limitele comportamentale, cam așa ceva. Credința nu trebuie să fie o povară. Nici lipsa de credință. Înțelegeți ceva?

– Da.

– Îi plăceau mîncarea bună, vinul, arhitectura, femeile. Nu trăia în promiscuitate. Dar îi plăcea frumusețea femeilor. Eu nu i-o puteam dărui. În schimb, îi puteam da ceva ce altcineva nu-i putea oferi, liniște, cinste, încredere totală.

„E ciudat“, își zise el. Ea avea nevoie să vorbească mai ales despre experiența lui religioasă și mai puțin despre moartea lui. Bărbatul pe care îl iubea murise, și enormitatea acestei pierderi definitive, iremediabile nu putea estompa durerea acelei pierderi anterioare. Vor ajunge însă și la crimă, la timpul potrivit. Nu se grăbeau. Nu putea obține ceea ce îl interesa, grăbind-o.

– V-a explicat experiența pe care a trăit-o în sacristie? o întrebă el.

– A venit la mine noaptea următoare. Avusese o întîlnire la Cameră și se făcuse tîrziu. Nu putea să stea mult. Mi-a spus că l-a simțit pe Dumnezeu. Atît. Că l-a simțit pe Dumnezeu. Suna foarte firesc. Dar nu era, desigur. Apoi a plecat. Atunci am știut că l-am pierdut. Poate nu ca prieten, dar nici nu îl doream ca prieten. Îi pierdusem iubirea. Îl pierdusem pentru totdeauna. Nu a fost nevoie să mi-o spună el.

Știa că există femei pentru care secretul – riscul, trădarea, conspirația – conferă unei relații o încărcătură erotică suplimentară. Acestea sînt femeile la fel de neangajate ca bărbații, preocupate de intimitatea lor personală, care doresc o relație intensă, dar nu cu prețul carierei lor, femei pentru care pasiunea sexuală și spiritul casnic sînt ireconciliabile. „Dar ea, gîndi Dalgliesh, nu era una dintre acestea." Își amintea cuvînt cu cuvînt conversația pe care o avusese cu Higginson de la Serviciul Special. Higginson, cu costumul lui impecabil de tweed, cu spatele drept, privirea limpede, gura fermă sub mustață, atît de asemănător imaginii convenționale a ofițerului de armată, încît lui Dalgliesh i se părea că plutea într-o aură de falsă respectabilitate: un escroc respectabil din suburbii, un negustor de mașini de mîna a doua, care își pierdea timpul prin stația de metrou din Warren Street. Cinismul lui era la fel de calculat ca accentul. Și amîndouă erau autentice. Cel mai rău lucru pe care îl puteai spune despre Higginson era că îi plăcea prea mult slujba lui.

– E ceva obișnuit, dragă Adam. O soție decorativă, pentru paradă, și femeia devotată, pusă deoparte, spre folosință. Numai că, în acest caz, nu știu pentru care folosință. Alegerea este cam surprinzătoare. Vei vedea. Nu există însă probleme de securitate, nu au existat niciodată. Au fost amîndoi de o discreție remarcabilă. Berowne a spus întotdeauna clar că acceptă orice măsuri de securitate, dar că avea dreptul să-și asume anumite riscuri, cînd era vorba de viața lui particulară. Ea nu a pus niciodată probleme. Aș fi surprins să le pună acum. În intervalul de opt luni nu se va produce nici o încurcătură stînjenitoare.

Era posibil ca ea să fi închis ochii în fața realității, a faptului că relația lor era cunoscută, fiecare pas al ei notat cu o detașare aproape clinică de acei observatori cinici care deciseseră, fără îndoială, după obișnuite procese birocratice, că ea putea fi clasificată ca o diversiune lipsită de pericole, că Berowne se putea bucura de distracția lui săptămînală fără hărțuieli oficiale? Probabil că nu se amăgea singură și nici el nu o putea înșela. În cele

din urmă și ea era tot o birocrată, o șefă. Cunoștea probabil cum funcționează sistemul. În comparație cu el, ea era relativ la început de drum, totuși făcea parte din aceeași lume. El ar fi fost avertizat la cel mai mic semn dacă ea ar fi reprezentat un risc pentru securitatea lui. Și ar fi dat curs avertismentului. Nu deveneai ministru de stat dacă nu aveai suficientă ambiție, egoism, asprime, dacă nu-ți cunoșteai prioritățile.

– Cum v-ați cunoscut? întrebă el.

– Cum credeți? La serviciu. Eram șefa lui de cabinet.

Exact cum se așteptase.

– Cînd ați devenit amanți, v-ați cerut transferul?

– Nu, urma să fiu transferată oricum. Într-un birou particular nu rămîi multă vreme.

– I-ați cunoscut familia?

– Nu m-a dus acasă, dacă la asta vă referiți. Nu m-a prezentat soției sau doamnei Ursula, spunîndu-le: „Iat-o pe domnișoara Carole Washburn, amanta mea".

– Cît de des îl întîlneați?

– Cît de des putea el. Uneori aveam la dispoziție o jumătate de zi. Alteori, cîteva ore. Încerca să se oprească în drum spre secția electorală, dacă era singur. Uneori nu ne puteam întîlni săptămîni la rînd.

– Niciodată nu v-a vorbit despre căsătorie? Iertați-mă, întrebarea ar putea fi importantă.

– Dacă vă închipuiți că i-ar fi putut tăia cineva gîtul ca să-l împiedice să divorțeze și să se căsătorească cu mine, vă pierdeți timpul. Răspunsul la întrebarea dumneavoastră, domnule comandant, este nu, niciodată nu mi-a vorbit de căsătorie. Și nici eu lui.

– Ați putea spune că era fericit?

Nu păru surprinsă de aparenta lipsă de semnificație a întrebării și nici nu stătu prea mult pe gînduri. Știa răspunsul de multă vreme.

– Nu, nu prea. Ceea ce i s-a întîmplat – nu vorbesc de crimă –, experiența din biserică, oricare ar fi fost ea, nu cred că ar fi fost

posibilă dacă era satisfăcut de viaţa lui, dacă iubirea noastră i-ar fi fost suficientă. Pentru mine, el era totul; tot ce doream, tot ce-mi trebuia. Pentru el, eu nu eram de ajuns. Am ştiut-o întotdeauna. Pentru Paul, nimic nu era destul, nimic.

– V-a spus că primise o scrisoare rău intenţionată în legătură cu Theresa Nolan şi cu Diana Travers?

– Da, mi-a spus. N-a luat-o în serios.

– Suficient totuşi pentru a mi-o arăta mie.

– Copilul Theresei Nolan, cel pe care l-a avortat, nu era al lui, dacă la asta vă gîndiţi, comentă ea. Nu putea să fie. Mi-ar fi spus. Domnule, nu era decît o scrisoare înveninată. Politicienii primesc foarte des asemenea scrisori. Sînt obişnuiţi cu ele. De ce vă mai preocupă acum?

– Pentru că tot ce s-a petrecut în ultimele lui săptămîni de viaţă ar putea fi important. Trebuie să înţelegeţi acest lucru.

– Ce contează scandalul sau minciunile? Acum nu-l mai pot atinge. Nu-i mai pot face rău. S-a terminat.

– Erau lucruri care îl făceau să sufere? întrebă el blînd.

– Era un om, nu-i aşa? Sigur că anumite lucruri îl făceau să sufere.

– Ce anume? Infidelitatea soţiei?

Ea nu răspunse.

– Domnişoară Washburn, pe mine mă interesează să prind criminalul, nu să-i păstrez reputaţia. Cele două nu sînt neapărat incompatibile. Voi încerca să nu devină incompatibile. Dar ştiu foarte bine care este prioritatea. Nu ar trebui să ştiţi şi dumneavoastră?

Deodată, vorbi cu vehemenţă:

– Nu. Eu i-am păstrat intimitatea – nu reputaţia, intimitatea – timp de trei ani. Nu m-am plîns în faţa lui. Cunoşteam regulile. Şi voi continua să-i păstrez intimitatea. Era importantă pentru el. Dacă nu o fac, toţi anii aceia de discreţie, să nu fim văzuţi împreună, să nu poţi să spui „el este bărbatul meu, ne iubim“, să fiu totdeauna pe locul doi după slujbă, soţie, alegători, mamă, ce rost au mai avut? Nu-l puteţi aduce înapoi.

Acesta era întotdeauna strigătul în momentele dificile – „nu-l puteţi aduce înapoi". Îşi amintea de al doilea ucigaş, de copii, pe care îl investigase în cariera lui: fotografiile pornografice pe care poliţia le descoperise în apartamentul lui, poziţiile indecente ale victimelor, trupuri patetice de copii, violate şi expuse. Ca inspector nou promovat în funcţie, avusese datoria să ceară mamei să-şi identifice fiica. Femeia privise fotografia o singură dată, apoi îşi fixase privirea înainte, negînd că ar recunoaşte, negînd adevărul. Erau realităţi pe care mintea refuza să le accepte, chiar dacă scopul era pedeapsa, dreptatea. Nu-i putem aduce înapoi. Era strigătul tuturor celor înfrînţi, speriaţi, îndureraţi.

Dar ea vorbea.

– Erau o mulţime de lucruri pe care nu i le puteam oferi. Dar puteam să-i asigur discreţie. Am auzit despre dumneavoastră. În legătură cu cazul acela de la morgă, cercetătorul care a fost omorît... Paul mi-a vorbit despre el. A fost un triumf pentru dumneavoastră, nu-i aşa? Întrebaţi: „Ce-mi puteţi spune despre victimă?" Dar despre victimele dumneavoastră? Cred că îl veţi prinde pe cel care l-a omorît pe Paul. De obicei îi prindeţi, nu-i aşa? Dar aţi calculat vreodată cu ce preţ?

Dalgliesh o simţi pe Kate iritată de nota limpede de respingere şi dispreţ din vocea ei. Femeia continuă:

– Va trebui să vă descurcaţi fără mine. Nu aveţi neapărată nevoie de ajutorul meu. Nu voi dezvălui confidenţele lui Paul, ca să vă ajut să mai obţineţi un succes.

– Mai există şi vagabondul care a fost ucis, Harry Mack, zise el.

– Regret, dar nu mai am resurse să-mi pară rău şi de Harry Mack. Harry Mack rămîne în afara calculelor mele.

– Eu nu-l pot lăsa în afara calculelor mele.

– Sigur că nu, e meseria dumneavoastră. Nu ştiu nimic care să vă ajute să rezolvaţi cazul. Dacă Paul a avut duşmani, eu nu ştiam. V-am vorbit despre el şi despre mine. Oricum eraţi la curent. Dar mai mult de atît nu mă amestec. Nu voi ajunge în boxa

martorilor, fotografiată pe drum spre tribunal, pe prima pagină a jurnalelor: „Bucățica lui Paul Berowne, pusă deoparte".

Se ridică în picioare. Era semnul că întrevederea lua sfîrșit. Cînd ajunseră la ușă, le spuse:

– Plec pentru cîteva săptămîni. Am multe zile de concediu. Dacă ziarele află despre mine, nu vreau să fiu de față. N-aș putea suporta. Vreau să plec din Londra, din Anglia. Nu mă puteți opri.

– Nu. Dar vom fi tot aici cînd vă veți întoarce, spuse Dalgliesh.

– Și dacă nu mă întorc?

Vorbea cu resemnarea obosită a celui care acceptă înfrîngerea. Cum putea trăi în străinătate, ea care era atît de dependentă de munca ei, de salariu? Acest apartament își pierduse poate semnificația, dar Londra era totuși casa ei, iar slujba era importantă nu numai pentru bani. O femeie tînără nu devenea șefă dacă nu era inteligentă, conştiincioasă, ambiţioasă. Îi răspunse la întrebare ca şi cînd situaţia ar fi fost reală.

– Atunci va trebui să vin la dumneavoastră.

În mașină, afară, punîndu-și centura de siguranță, spuse:

– Mă întreb dacă am fi obținut mai mult de la ea dacă te duceai singură. Poate ar fi vorbit mai ușor dacă nu eram și eu de față.

– Este posibil, domnule, răspunse Kate, dar numai dacă promiteam că tot ce mi-a spus rămîne confidențial, și nu văd cum aș fi putut-o face.

Dalgliesh se gîndi că Massigham ar fi promis să păstreze secretul și apoi nu ar fi avut nici o reținere să spună totul. Iată una din deosebirile dintre ei.

– Nu, spuse el, nu ai fi putut.

4

Revenind la New Scotland Yard, Kate dădu buzna în biroul lui Massingham. Îl găsi singur, înconjurat de hîrtii, și avu plăcerea să-l întrerupă din cercetarea conștiincioasă a rapoartelor anchetei efectuate din om în om, pentru a-i relata indignată

interogatoriul. Pe drum se stăpînise cu greu, iar acum era pusă pe hartă și dorea să-și descarce nervii, de preferință pe un bărbat.

– Omul a fost un porc!

– Oh, nu cred. Nu ești prea dură?

– Vechea poveste. El se scaldă în succese, ea e izolată în ceva ce ar fi echivalentul unui cuibușor de nebunii din epoca victoriană, pregătită să-i stea la dispoziție cînd are el un moment liber și pentru ea. Parcă am fi în secolul al XIX-lea.

– Dar nu sîntem. Este opțiunea ei. Haide, Kate! Are o slujbă bună, un apartament, un salariu bun, o carieră care se va termina cu o pensie. Îl putea debarca oricînd voia. Doar nu o silea.

– Fizic, poate că nu.

– Te rog să nu-mi cînți o variantă a vechii melodii *Pentru bărbați toată plăcerea, pentru femei toată vina.* Istoria modernă te contrazice, în orice caz. Nimic nu o împiedica să termine cu el. Putea să-i dea un ultimatum. „Trebuie să alegi, ori ea, ori eu."

– Știind care va fi alegerea lui?

– Ăsta-i riscul, nu-i așa? Putea să cîștige. Nu mai sîntem în secolul al XIX-lea. Iar el nu este Parnell. Divorțul nu l-ar fi afectat, nu pentru multă vreme sau nu prea mult.

– Dar n-ar fi slujit la nimic.

– OK. Uită-te la tipul tău, oricare o fi. Sau la orice tip vrei. Dacă ar trebui să alegi între el și slujba ta, ți-ar fi ușor? Cînd vrei să-i judeci pe alții, mai bine te întrebi ce ai alege tu.

Întrebarea o puse în încurcătură. Probabil că el știa de Alan sau poate că ghicise. La Divizia pentru Investigații Criminalistice nu puteai păstra un secret, iar reticența ei în legătură cu viața personală probabil că stîrnise curiozitate. De la el nu se așteptase însă la atîta perspicacitate și sinceritate și nu era prea sigură dacă îi plăcea sau nu.

– Ei bine, pe mine nu m-a făcut să-l respect.

– Nu trebuie să-l respectăm. Nu ni se cere să-l respectăm sau să ne placă, să-i admirăm politica, cravatele sau gustul pentru femei. Treaba noastră este să-l prindem pe cel care l-a omorît.

Se așeză pe scaunul din fața lui, brusc obosită, își lăsă geanta să-i alunece de pe umăr, apoi îl urmări cum își strîngea hîrtiile. Îi plăcea biroul lui, o intriga diferența între lipsa de masculinitate de aici și încăperea echipei criminalistice, de la capătul coridorului. Acolo, aerul masculin era foarte evident, o reminiscență, considera ea, a popotei ofițerilor, dar, cum îl auzise odată pe Massingham spunîndu-i lui Dalgliesh cu malițiozitatea șireată, pe care subordonații lui o considerau ofensatoare și care le reamintea de vechea lui poreclă Polizor: „Nu e chiar un regiment de prima clasă, nu-i așa, domnule?" Echipa fusese chemată să dea o mînă de ajutor la investigarea crimelor petrecute pe mare și era de obicei recompensată cu o fotografie a navei cercetate. Imaginile erau etalate pe perete, în rînduri ordonate, împreună cu portretele semnate ale căpitanilor de poliție din țările Commonwealthului, embleme și insigne, mărturii semnate, chiar și fotografii ocazionale de la un dineu sărbătoresc. În biroul lui Massingham, pereții erau decorați numai cu reproduceri după fotografii de la primele meciuri de crichet, reproduceri aduse, gîndi ea, de acasă. Blîndele evocări ale verilor de mult trecute, crosele cu forme ciudate, pălăriile jucătorilor, familiarele turle ascuțite ale bisericilor, străpungînd cerul Angliei, iarba răcoroasă și doamnele cu crinoline și umbrele de soare reprezentaseră la început un punct de oarecare atracție pentru colegi, dar acum nimeni nu le mai băga în seamă. Kate aprecie că alegerea lui reprezenta un compromis acceptabil între conformismul masculin și gustul personal. Și pe urmă, nu și-ar fi putut instala acolo fotografiile din școală. Eton nu era o școală chiar respinsă de poliția metropolitană, dar nici nu te puteai lăuda cu ea.

– Cum merge ancheta din om în om?

– Cum mă așteptam. Nimeni nu a văzut și nu a auzit nimic. Stăteau cu toții lipiți de televizor, la cîrciuma *Dog and Duck* sau la bingo. N-am prins peștele cel mare, dar tot am luat plevușca obișnuită. Păcat că n-o putem arunca înapoi. Avem totuși cu ce să ținem divizia ocupată.

– Şi şoferii de taxi?

– N-am avut noroc nici acolo. Unul şi-a amintit că a condus un domn de vîrstă mijlocie pînă la o distanţă de vreo treizeci de metri de biserică, la ora potrivită. Am urmărit înregistrarea taxelor. Îşi vizita prietena.

– Cum? Într-un cuib de amor lîngă Harrod Road?

– Avea anumite pretenţii. Îţi aminteşti de Fatima?

– Dumnezeule, tot se mai ocupă cu aşa ceva?

– Şi încă cum! Mai mult, în ultima vreme mai miroase cîte ceva şi pentru Chalkey White. Doamna nu este prea mulţumită de noi pînă acum. Şi nici Chalkey de ea.

– Şi taxa?

– Face o reclamaţie oficială. Hărţuire, amestec în viaţa privată, cele obişnuite. Şi am avut şase confesiuni legate de crimă.

– Şase. Atît de repede?

– Pe trei i-am mai întîlnit. Au toţi certificate medicale. Unul a făcut-o în semn de protest faţă de politica conservatorilor în privinţa imigrării, unul pentru că Berowne o sedusese pe nepoata lui şi unul pentru că aşa i-a spus Arhanghelul Gabriel. Dar toţi au greşit ora. Toţi au folosit un cuţit, nu un brici, şi n-o să te mire dacă o să-ţi spun, nici unul nu a fost în stare să ni-l arate. Cu o remarcabilă lipsă de originalitate, toţi au afirmat că l-au aruncat în canal.

– Te-ai întrebat vreodată cît din munca ta este într-adevăr justificată ca plată? zise ea.

– Din cînd în cînd. Ce vrei să facem?

– Pentru început, să pierdem mai puţin timp cu mărunţişurile.

– Termină, Kate. Nu putem alege şi culege. Sau, în orice caz, în foarte mică măsură. Nici la doctori nu e altfel. Ei nu pot însănătoşi toată societatea, nu pot vindeca omenirea. Ar înnebuni dacă ar face-o. Doctorul tratează pe acela care îl caută. Uneori cîştigă, uneori pierde.

– Dar nu-şi pierde timpul să cauterizeze negi, cînd cancerele rămîn netratate, spuse ea.

– Pe naiba, dacă o nenorocită de crimă nu este un cancer, atunci ce este? De fapt, probabil că investigarea unei crime își merită banii, și nu e vorba de orice crimă. Gîndește-te cît costă să-l aducem după gratii pe Spintecătorul din Yorkshire. Gîndește-te cît îl va costa pe contribuabil acest criminal, înainte de a-l prinde.

– Dacă îl vom prinde.

Pentru prima dată se simți tentată să adauge: „Și dacă există".

Massingham se ridică de la birou.

– Ai nevoie de o băutură. Ești invitata mea.

Pentru o clipă simți chiar că îl place.

– OK, răspunse, mulțumesc.

Își luă geanta de umăr și se îndreptară împreună spre barul ofițerilor superiori.

5

Doamna Iris Minns locuia într-un apartament al consiliului local, la etajul doi al unui bloc de pe Portobello Road. Să parchezi mașina în apropiere într-o sîmbătă, zi de piață, era imposibil, așa încît Massingham și Kate lăsară mașina la secția de poliție Notting Hill și străbătură restul drumului pe jos. Piața de sîmbătă era, ca întotdeauna, un carnaval, o sărbătoare cosmopolită, lipsită de incidente, dar zgomotoasă, a spiritului gregar, a curiozității, a credulității și a lăcomiei umane. Îi amintea lui Kate de primele zile din activitatea ei la divizie. Mergea pe strada aglomerată, întotdeauna cu plăcere, deși rareori cumpăra cîte ceva; nu agrease niciodată obsesia oamenilor pentru mărunțișurile vechi. În plus, cu tot aerul de camaraderie veselă, piața era, lucru de altfel cunoscut, mai puțin inocentă decît părea. Nu toate teancurile de bani de diferite nații, schimbați din mînă în mînă, erau supuse taxelor legale. Nu se făcea comerț numai cu nevinovatele mărturii ale altor timpuri. Ca de obicei, mulți vizitatori neatenți erau ușurați de portofel înainte de a ajunge la capătul

străzii. Totuşi, puţine pieţe din Londra erau atît de plăcute, de amuzante şi de hazlii. În această dimineaţă, încă o dată, Kate simţi că se binedispune de cum intră pe strada îngustă, asurzită de strigăte răguşite, a pieţii.

Iris Minns locuia în apartamentul 26 din blocul numărul 2, o clădire separată de imobilul principal şi de strada propriu-zisă printr-o curte largă. Pe cînd o traversau urmăriţi de mai multe priviri curioase sau, dimpotrivă, viclene, Massingham spuse:

– Eu vorbesc.

Kate simţi, ca întotdeauna, un val de aversiune, dar nu spuse nimic.

Întîlnirea fusese stabilită prin telefon pentru ora nouă, iar după repeziciunea cu care doamna Minns le deschise uşa la primul apel al soneriei, înţeleseră că probabil îi urmărise venind, din spatele perdelelor. S-au găsit în faţa unei siluete mici, compacte, o faţă pătrată, cu bărbie rotundă, hotărîtă, o gură lungă, strîmbată într-un zîmbet scurt, care exprima mai puţin un bun venit, cît mai ales satisfacţia de a fi fost punctuali; doi ochi întunecoşi, aproape negri, îi măsurară rapid, parcă pentru a se convinge că nu sînt plini de praf. Femeia examină cu atenţie legitimaţia lui Massingham, apoi le făcu loc să intre, spunîndu-le:

– Da, aţi venit la timp, trebuie să recunosc. Vă pot oferi ceai sau cafea, ce doriţi?

Massingham se grăbi să refuze şi în numele lui Kate. Prima ei pornire fusese să spună că ar dori o cafea, dar rezistă tentaţiei. Acesta putea fi un interviu important, nu avea rost să-i pericliteze succesul datorită amorului ei propriu jignit. Iar doamnei Minns nu i-ar fi scăpat nici un antagonism făţiş dintre ei doi. Sclipirea de inteligenţă din ochii aceia negri arăta că nu putea fi păcălită.

Camera de zi în care fuseseră conduşi era atît de remarcabilă, încît Kate nu putea decît să spere că nu i se citea pe faţă surpriza. Înzestrată de birocraţia locală cu o încăpere de formă alungită, cinci metri pe trei, cu o singură fereastră şi o uşă care dădea spre un balcon prea mic pentru a folosi la ceva, dar

care reușea totuși să aerisească cele cîteva ghivece de flori, doamna Minns amenajase camera de zi în stil victorian, mică, înghesuită, înăbușitoare. Tapetul verde-oliv era ornamentat cu frunze de iederă și crini, covorul, un Wilton decolorat, dar încă utilizabil, mijlocul ocupat aproape în întregime de o masă ovală din mahon lustruit, cu picioare curbe, cu o suprafață lucioasă ca oglinda și patru scaune cu spătar înalt. O altă masă, mai mică, octogonală, era așezată lîngă unul dintre pereți, și pe ea fusese instalată o lăcrămioară, într-un vas de alamă; pe pereți atîrnau reproduceri sentimentale, în rame din lemn de arțar, *Plecarea marinarului* și *Întoarcerea marinarului,* un copil întinzîndu-se după o floare deasupra unei ape, vegheat în gestul lui nesăbuit de un înger înaripat cu o expresie de imbecilitate pioasă. În fața ferestrei se afla un suport de flori din fier forjat, vopsit în alb, plin cu mușcate în ghivece; pe balcon se zăreau alte ghivece, de lut, găzduind crini și plante agățătoare ale căror frunze de toate formele se împletiseră printre arabescurile balustradei.

Punctul focal al încăperii era un televizor de mărime mijlocie, un obiect mai puțin anacronic decît ar părea la prima vedere, căci se profila pe un fundal de ferigi ale căror frunze se răsfirau în jurul ecranului ca o carcasă vie. Pervazul ferestrei era acoperit de vase mici cu violete africane, de un roșu purpuriu, adînc, și mov palid. Kate crezu că erau plantate în cutii de iaurt, dar nu putea fi sigură, pentru că fiecare vas fusese învelit într-un șervețel creponat. Pe un bufet cu suprafețele bogat sculptate se înșirau animale din porțelan, cîini de toate rasele și dimensiunile, un cerb pătat și vreo șase pisici surprinse în atitudini prea puțin convingătoare de feline, fiecare obiect așezat pe un șervețel apretat, probabil pentru a proteja mahonul.

În cameră era o curățenie impecabilă sub mirosul pătrunzător de ceară de parchet. Iarna, cînd draperiile roșii, groase erau trase, te simțeai probabil în altă epocă și în alt loc, cărora le aparținea de fapt și doamna Minns. Purta o fustă neagră și o bluză albă încheiată cu nasturi pînă la gît și prinsă cu o camee. Părul

grizonat, ridicat peste frunte, strîns la ceafă într-un coc micuț, o făcea să arate, gîndi Kate, ca o actriță îmbătrînită în rolul de menajeră din epoca victoriană. Singurul reproş care i se putea face era că se dăduse cu prea mult ruj și farduri de ochi. Se aşeză în fotoliul din dreapta și o pofti pe Kate să ia loc în celălalt, lăsîndu-l pe Massingham să-și tragă singur unul dintre scaunele înalte ale mesei. Stătea destul de neconfortabil, prea sus, fiind într-un fel dezavantajat, un intrus masculin în confortul locuinței de femeie. În lumina de toamnă, filtrată prin dantela perdelelor şi a frunzelor verzi ale plantelor din balcon, fața lui, sub coama de păr roşcat, avea un aer bolnăvicios, fruntea pistruiată ieșind în evidență ca și cînd ar fi fost împroșcată cu sînge.

– N-am putea închide ușa, vă rog? zise el. Nu aud nimic.

Uşa de la balcon era întredeschisă. Kate se ridică să o închidă. În dreapta zări ceainicul uriaș, alb cu albastru, care atîrna ca o emblemă deasupra magazinului de veselă din Portobello, și calcanul vopsit din piața de porțelanuri. Forfota străzii urcă pînă la ea ca un clinchet de cioburi pe malul mării. Cînd închise ușa, zgomotul dispăru. Doamna Minns spuse:

– Se întîmplă numai sîmbăta. Pe mine și pe domnul Smith nu ne prea deranjează. Eu cred că e un moment plin de viață.

Se întoarse spre Kate.

– Locuiți prin apropiere, nu-i așa? Cred că v-am văzut făcînd cumpărături la Gate.

– E posibil, doamnă Minns. Nu stau prea departe.

– E, într-adevăr, ca la țară. Mai devreme sau mai tîrziu toată lumea apare la magazinul Gate.

Massingham interveni nerăbdător.

– Ați menționat un domn Smith.

– Locuiește aici, dar nu-l veți întîlni. Oricum nu ar avea ce să vă spună. Acum a ieșit la plimbare.

– La plimbare? Unde?

– De unde să știu!? Cu bicicleta. Familia lui trăia cîndva la Hillgate Village. Era o mahala pe vremea cînd trăia bunicul lui.

Acum, o casă costă acolo o sută șaizeci de mii. Cred că domnul Smith al meu are sînge de țigan. O mulțime de țigani s-au stabilit prin părțile noastre după ce s-a desființat hipodromul. Îi place teribil să umble. Acum, că s-a dat voie pe tren cu bicicleta, e mai ușor și pentru el. De poliție nu prea se teme. Mulți oameni de-ai dumneavoastră l-au amendat pentru nimic, de exemplu pentru că a adormit sub un tufiș. Asta nu-i bine în țara asta, prea mult se leagă de oamenii cumsecade. Și mai sînt și altele, dar nu avem voie să le spunem.

Kate simțea nerăbdarea lui Massingham de a continua subiectul pentru care veniseră. Ca și cînd ar fi înțeles și ea acest lucru, doamna Minns spuse:

– A fost un adevărat șoc pentru mine, vă spun sincer. Lady Ursula mi-a telefonat puțin înainte de nouă în seara aceea. Mi-a spus că veți apărea și aici, mai devreme sau mai tîrziu.

– Atunci ați aflat de moartea lui Sir Paul, cînd mama lui v-a telefonat să vă avertizeze?

– Să mă avertizeze? Nu de-asta m-a sunat. Nu i-am tăiat eu gîtul, bietul om, și nici nu știu cine a făcut-o. Ați fi putut crede că domnișoara Matlock mi-ar fi telefonat mai devreme. Ar fi fost mult mai bine pentru mine, decît să aud la știrile de la ora șase. Mă întrebam dacă să sun la locuința familiei să văd dacă puteam să-i ajut cu ceva, dar m-am gîndit că probabil îi suna foarte multă lume, ce să mai ocup și eu linia. Mai bine să aștept pînă mă anunță ei pe mine.

– Lady Ursula a sunat înainte de nouă? întrebă Massingham.

– Exact. Drăguț din partea ei că s-a deranjat. Dar eu și Lady Ursula ne-am împăcat întotdeauna bine. I se spune Lady Ursula Berowne pentru că este soția unui conte. Lady Berowne nu e decît soția unui baronet.

– Da, știm și noi, comentă Massingham nerăbdător.

– Știți? Sînt milioane de oameni care nu știu și cărora nici nu le pasă. Totuși, trebuie să vă adresați corespunzător dacă aveți de gînd să umblați mai des pe la locuința din Campden Hill Square.

– Cum vorbea cînd v-a telefonat? întrebă Massingham.

– Lady Ursula? Cum să vorbească? Doar nu era să rîdă. Dar nici nu plîngea. Nu-i stă în fire. Era calmă ca de obicei. Dar nu știa să-mi spună prea multe. Ce s-a întîmplat? S-a sinucis, nu-i așa?

– Nu putem fi siguri, doamnă Minns, pînă nu aflăm mai multe, pînă nu avem rezultatele unor analize de laborator. Trebuie să-l considerăm un deces dubios. Cînd l-ați văzut ultima oară pe Sir Paul?

– Marți, înainte să plece, să fi fost cam zece și jumătate. Era în bibliotecă. M-am dus să lustruiesc biroul, iar el era acolo. I-am spus că mă întorc mai tîrziu și mi-a răspuns: „Nu, intră, doamnă Minns, eu nu stau mult".

– Ce făcea?

– Cum v-am spus, stătea la birou cu jurnalul deschis în față.

– Sînteți sigură? sări Massingham.

– Bineînțeles. Era deschis în fața lui și îl răsfoia.

– Cum puteți ști sigur că era jurnalul?

– Era deschis și puteam să-mi dau seama că era un jurnal. Erau mai multe zile pe o pagină, erau date, și el scrisese ceva acolo. Credeți că nu recunosc un jurnal dacă îl văd? După aceea l-a închis și l-a pus în sertarul din dreapta sus, unde îl ținea de obicei.

– De unde știți unde îl ținea de obicei? insistă Massingham.

– Domnule, lucrez în casa aceea de nouă ani. Pe mine m-a angajat Doamna cînd baronet era domnul Hugo. Cu timpul, înveți lucrurile.

– Ce s-a mai întîmplat cît ați stat acolo?

– Mai nimic. L-am întrebat dacă puteam să împrumut o carte de-a lui.

– Să împrumutați o carte?

Massigham se încruntă, surprins.

– Exact. O văzusem pe raftul de jos cînd ștersesem praful și mi-ar fi plăcut să o citesc. E acolo, sub televizor, dacă vă interesează. *Trandafirul în amurg* de Millicent Gentle. N-am mai văzut o carte scrisă de ea de ani de zile.

Luă cartea și i-o întinse lui Massingham. Era o carte subțire, avînd pe supracopertă fotografia stridentă a unui erou brunet, foarte frumos, ținînd în brațe o fată blondă, aproape leșinată, iar în fundal, o explozie de trandafiri. Massingham o răsfoi și spuse pe un ton de dispreț amuzat:

– Aș fi zis că nu prea e genul lui. I-a fost trimisă, cred, de vreo alegătoare. Este semnată de autoare. Mă întreb de ce a păstrat-o.

– De ce să n-o fi păstrat? interveni doamna Minns. Millicent Gentle e o scriitoare bună. E drept că n-a prea scris îm ultima vreme. Mie îmi place foarte mult un roman romantic, bun. Mai bine decît toate crimele acelea oribile. Nu-mi place să citesc despre ele. Așa că l-am rugat să mi-o împrumute, și mi-a dat-o.

Kate luă cartea și o deschise. Pe prima pagină era scris: „Pentru Paul Berowne, cu toate urările de bine, din partea autoarei". Urma semnătura, Millicent Gentle, și data, 7 august, ziua în care se înecase Diana Travers, dar Massingham părea să nu fi observat. Ea închise cartea și spuse:

– O putem duce noi înapoi la Campden Hill Square, dacă ați terminat-o, doamnă Minns.

– Cum vreți. Nu mă gîndeam să o șterpelesc, dacă la asta v-ați gîndit.

– Ce altceva s-a mai întîmplat după ce v-a spus că puteți lua cartea? vru să afle Massingham.

– M-a întrebat de cînd lucrez la Campden Hill Square. „De nouă ani", i-am răspuns. Atunci a spus: „Au fost ani buni pentru dumneata?" I-am spus că la fel de buni ca pentru oricine.

Massingham zîmbi.

– Nu cred că la asta se gîndise.

– Știu la ce se gîndise. Dar ce-ar fi vrut să spun?! Eu fac munca, ei mă plătesc; patru lire pe oră e mai mult decît se plătește de obicei, și-mi achită și drumul pînă acasă cu taxiul dacă mă prinde întunericul acolo. Dacă nu mi-ar conveni, n-aș sta. Dar ce-ar vrea pentru banii lor?! Să-i iubesc? Dacă se aștepta să-i spun că am petrecut cei mai buni ani ai vieții mele la Campden

Hill Square, atunci o fi fost dezamăgiț. Și, nu uitați, cînd trăia prima Lady Berowne, lucrurile stăteau altfel.

– Cum altfel?

– Pur și simplu altfel. Casa părea mai vie. Mi-a plăcut prima Lady Berowne. Era o persoană foarte agreabilă. Dar n-a trăit mult, sărmana.

– De ce ați continuat să lucrați în casa aceea, doamnă Minns? o întrebă Kate.

Doamna Minns întoarse spre Kate ochii ei mici și inteligenți și răspunse:

– Îmi place să lustruiesc mobila.

Kate bănuia că Massingham ar fi vrut să întrebe ce credea despre a doua Lady Berowne, dar el decise să continue întrebările pe aceeași idee.

– Și după aceea? se interesă el.

– A plecat, nu?

– A plecat de acasă?

– Exact.

– Sînteți sigură?

– Păi, era îmbrăcat cu jacheta, și-a luat geanta de voiaj, a străbătut holul și am auzit ușa de la intrare deschizîndu-se și închizîndu-se. Dacă nu el a ieșit, atunci cine?

– Dar nu l-ați văzut ieșind?

– Nu l-am dus pînă la ușă să-l pup de la revedere, dacă la asta vă referiți. Eu am treaba mea. Dar atunci l-am văzut ultima dată pe lumea asta și n-am să-l văd niciodată pe cealaltă, de asta sînt sigură.

Poate din prudență, Massingham nu insistă.

– Sînteți sigură că a pus jurnalul în sertar? zise el.

– Nu l-a luat cu el. Dar ce tot aveți cu jurnalul? Credeți că l-am furat eu?

– Nu mai este în sertar, doamnă Minns, interveni Kate. Desigur, nu bănuim pe nimeni că l-ar fi luat. Dar totuși lipsește și ar putea fi important. Înțelegeți? Dacă ar fi fixat o întîlnire pentru

ziua următoare, atunci probabil că nu ar fi plecat de acasă cu gîndul să se omoare.

Îmbunată, doamna Minns spuse:

– Nu, nu l-a luat cu el. Am văzut cu ochii mei cînd l-a pus la loc. Iar cît am fost acolo, nici nu s-a întors după el.

– La ce oră aţi plecat? întrebă Massingham.

– La cinci. Ora obişnuită. De obicei spăl vasele de la prînz şi mai am cîteva treburi după-amiază. Uneori frec argintăria, alteori aranjez lenjeria în dulap. Marţi am şters praful din bibliotecă. Am stat acolo de la două şi jumătate pînă la patru, cînd m-am dus să o ajut pe domnişoara Matlock cu ceaiul. Pînă atunci nu s-a întors sigur. Aş fi auzit dacă intra cineva prin hol.

– Aţi zice că era o căsătorie fericită, doamnă Minns? întrebă Kate brusc.

– Ca să spun drept, nu prea i-am văzut împreună. Iar cînd i-am văzut, totul părea în regulă. Dar nu dormeau în acelaşi dormitor.

– Nu e un lucru foarte neobişnuit, fu de părere Massingham.

– Poate. Unii au dormitoare diferite, şi totuşi, dacă înţelegeţi ce vreau să spun... Vedeţi, eu fac paturile. Poate că aşa concepeţi dumneavoastră căsătoria, eu nu.

– Oricum, aşa nu putea să apară viitorul baronet, zise Massingham.

– Da, acum cîteva săptămîni chiar mă întrebam. A refuzat micul dejun, ceea ce nu-i stă în fire. Totuşi, nu prea sînt şanse. O preocupă prea mult silueta. Cînd e în toane bune, e destul de drăguţă. Dar parcă prea exagerează. „Doamnă Minns, fii o scumpă şi adu-mi halatul." „Doamnă Minns, ai fi un înger dacă mi-ai pregăti baia." „Fii drăguţă şi fă-mi un ceai." E dulce ca mierea dacă îi faci pe voie. De fapt, trebuie să fie. La fel cu Lady Ursula. Nu prea-i pasă că domnişoara Matlock o ajută să se îmbrace şi să facă baie. Eu îmi dau seama, chiar dacă domnişoara Matlock nu-şi dă. Dar aşa se întîmplă. Dacă te-ai obişnuit să ţi se pregătească baia, să-ţi iei micul dejun în pat şi să ţi se pună hainele la loc în dulap, trebuie să te împaci şi cu alte inconveniente. Cînd Lady Ursula era fată, lucrurile stăteau cu totul altfel. Atunci

îi vedeai pe servitori, dar nu îi auzeai. Se lipeau de pereți cînd treceau stăpînii și ar fi putut să-i vadă. Întindeau scrisorile cu mănușa în mînă, ca să nu le contamineze. Erai norocos să fii angajat undeva. Bunica mea a fost servitoare, știu cum era.

– După cunoștința dumneavoastră, au existat certuri? întrebă Massingham.

– Poate era mai bine dacă existau. Dar el era prea politicos, chiar formalist. Nu e firesc într-o căsnicie. Nu, n-au fost certuri, cel puțin nu pînă marți dimineață. Iar ce a fost atunci nu se poate numi exact ceartă. E nevoie de doi ca să te cerți. Ea scotea niște țipete stridente de răsuna casa, dar el nu se auzea.

– Cînd s-a întîmplat asta, doamnă Minns?

– Cînd am dus sus tava cu micul dejun, la opt și jumătate. Așa fac în fiecare dimineață. Sir Paul obișnuia să o ducă pe a doamnei Ursula. Nu mînca decît gem de portocale, două felii de pîine integrală, prăjite, suc de portocale și cafea. Dar Lady Berowne servea tot tacîmul, suc de portocale, cereale, omletă, tot. Cu toate astea, nu se îngrașă.

– Vorbiți-ne despre ceartă, doamnă Minns. Ce ați auzit?

– Ajunsesem la ușă, cînd am auzit-o țipînd: „Te duci la tîrfa aia. Acum însă nu mai poți. Avem nevoie de tine, amîndoi. Nu te lăsăm să pleci“. Cam așa ceva. Pe urmă am auzit vocea lui, foarte scăzută. Nu înțelegeam ce spunea. Am rămas în fața ușii, întrebîndu-mă ce să fac. Am așezat tava pe masa de alături, cum fac de obicei înainte să bat. Dar nu-i puteam deranja. Pe de altă parte, nu puteam nici să stau acolo, ca proasta. Atunci s-a deschis ușa și a ieșit el. Era alb ca varul. M-a văzut și mi-a spus: „Iau eu tava, doamnă Minns“. Așa că i-am dat-o. După cum arăta, mă mir că n-a scăpat-o, atunci și acolo.

– A dus-o în cameră? întrebă Massingham.

– Exact, și a închis ușa. Iar eu m-am întors în bucătărie.

Massingham schimbă subiectul întrebărilor.

– Știți dacă a mai intrat cineva în bibliotecă în marțea aceea?

– Domnul Musgrave, de la secția electorală. A așteptat cam de pe la douăsprezece și jumătate pînă pe la două, sperînd că

Sir Paul se întoarce pentru masa de prînz. Pe urmă a renunțat și a plecat. Și domnișoara Sarah a fost acolo pe la patru. Venise să o vadă pe bunică-sa. I-am spus că Lady Ursula nu se întorcea la ceai, dar ea a vrut să aștepte. Pe urmă se pare că și ea s-a săturat. Probabil că a plecat singură. Eu n-am văzut-o cînd a ieșit.

Massingham continuă să o întrebe despre Diana Travers. Kate înțelese că el vedea și mai puțin o legătură între moartea celor două fete și cea a lui Berowne, cum se întîmpla cu AD-ul, dar își făcea datoria. Rezultatul se dovedi mult mai interesant decît s-ar fi așteptat amîndoi.

– Eram acolo cînd a sosit Diana, mărturisi doamna Minns. Tocmai ne părăsise Maria. Era spaniolă, soțul ei lucra ca bucătar în Soho, apoi a rămas însărcinată cu al treilea copil și doctorul o sfătuise să nu mai muncească așa mult. Era harnică, Maria. Spanioloaicele astea știu ce înseamnă să ții o casă curată, trebuie să recunosc. În sfîrșit, domnișoara Matlock a pus un anunț în vitrina vînzătorului de ziare de pe Ladbroke Grove și a apărut Diana. Nu cred că anunțul a stat în vitrină mai mult de o oră. A fost un noroc. Credeam că n-o să obținem nici un răspuns. Femeile bune nu-și caută de lucru în acest fel.

– Ea era o femeie bună?

– Nu mai făcuse curățenie în viața ei, se vedea. Dar avea bunăvoință. Sigur că domnișoara Matlock nu o lăsa să se atingă de porțelanurile valoroase sau să lustruiască salonul. Dar se ocupa de băi, dormitoare, curăța legumele, se ducea după cumpărături. Făcea față.

– Un serviciu neobișnuit pentru o fată ca ea.

Doamna Minns înțelese ce voia el să spună.

– Avea educație, se cunoștea. Dar nu era prost plătită, patru lire pe oră, o masă bună la prînz dacă era acasă la ora aceea, și, dacă nu ești prost, nu plătești nici taxe. Spunea că era actriță și își căuta de lucru; voia un loc de unde putea să plece imediat, dacă i se ivea o ocazie. Ce e așa interesant în legătură cu Diana Travers?

Massingham ignoră întrebarea.

– Vă înțelegeați bine cu ea? continuă el.

– De ce nu? V-am spus că era fată bună. Puţin cam iscoditoare. Într-o zi am găsit-o scotocind în sertarul biroului lui Sir Paul. Nu m-a auzit pînă nu m-am apropiat de ea. A luat-o în glumă. A rîs. Întreba multe despre familie. De la mine nu scotea nimic, nici de la domnişoara Matlock. Nu făcea nici un rău, însă era prea vorbăreaţă. Mie îmi plăcea. Dacă nu, n-aş fi adus-o aici.

– Vreţi să spuneţi că aici a locuit? Nu ni s-a spus la Campden Hill Square.

– Păi nici nu ştiau. De ce să fi ştiut? Începuse să-şi cumpere un apartament în Ridgmount Gardens şi se produsese o încurcătură. Proprietarii nu puteau încă să se mute în noua locuinţă. Ştiţi cum se întîmplă. În orice caz, ea trebuia să plece de unde stătea şi-i trebuia o locuinţă pentru o lună. Eu am două dormitoare, aşa că am primit-o să stea la mine. Douăzeci de lire pe săptămînă, inclusiv un mic dejun copios. Nu era rău. Nu ştiu dacă domnul Smith a fost încîntat, dar el era mai mult plecat la plimbare, oricum.

„Şi existau cele două dormitoare", gîndi Kate. Ochii negri ai doamnei Minns îl priveau pe Massingham, provocîndu-l să întrebe despre cum dormeau.

– Bunica mea spunea că fiecare femeie trebuie să se căsătorească cel puţin o dată, are această datorie fată de ea însăşi. Dar nu e bine să faci din asta un obicei.

– Un apartament în Ridgmount Gardens? întrebă Kate. Nu depăşeşte posibilităţile unei actriţe fără contract?

– M-am gîndit şi eu, dar zicea că o ajută tatăl ei. Poate că era aşa, poate că nu. Poate tatăl, poate altcineva. Oricum, el era în Australia, sau cel puţin aşa zicea ea. Nu era treaba mea.

– Şi s-a mutat aici, murmură Massingham. Cînd a plecat?

– Numai cu zece zile înainte să se înece, biata copilă. Să nu-mi spuneţi că există suspiciuni în legătură cu moartea ei. Eu am fost la anchetă. Dintr-un interes firesc. Nu s-a menţionat niciodată unde lucrase, nu-i aşa? Aş fi zis că vor trimite o coroană la înmormîntare. Dar ei nici nu voiau să ştie.

– Ce făcea în restul timpului, cît a stat aici la dumneavoastră? întrebă Massingham.

– O vedeam rar. Nu mă interesa. Două dimineți pe săptămînă lucra la Campden Hill Square. În restul timpului, zicea că are audiții. Ieșea destul de mult seara, dar aici nu aducea pe nimeni. Nu ne făcea probleme. Era curată și ordonată. Dacă n-ar fi fost, nici nu o găzduiam. Pe urmă, a doua seară după ce s-a înecat, chiar înainte de anchetă, nici nu era moartă de douăzeci și patru de ore, cînd au apărut tipii aceia doi.

– Aici?

– Exact. Tocmai mă întorsesem din Campden Hill Square. Stăteau în mașină și mă așteptau. Au spus că vin din partea avocatului ei și că trebuie să adune lucrurile pe care le mai lăsase ea.

– S-au legitimat, v-au arătat vreun act?

– O scrisoare de la firmă. O hîrtie foarte elegantă. Aveau și legitimație, așa că i-am lăsat să intre. Dar am rămas și eu în ușă și i-am urmărit. Nu le-a prea convenit, dar eu voiam să văd ce fac. „Nu e nimic aici, le-am spus. Căutați și o să vă convingeți. A plecat de două săptămîni." Au răscolit temeinic toată camera. Au răsturnat și saltelele. Bineînțeles că nu au găsit ce-or fi căutat. O treabă curioasă din care nu a ieșit nimic, așa că am tăcut și eu. Ce rost avea să fac tapaj?!

– Cine credeți că erau?

Doamna Minns izbucni în rîs.

– Uite cine mă întreabă! Glumiți! Doi de-ai dumneavoastră. Praf în ochi! Credeți că nu recunosc un polițist?

Cu toată lumina obscură din cameră, Kate văzu roșeața provocată de emoție pe fața lui Massingham. Dar el avea prea multă experiență, știa că nu trebuia să mai insiste. În schimb, puse cîteva întrebări inofensive despre obiceiurile de zi cu zi de la Campden Hill Square și se pregăti să termine interogatoriul. Doamna Minns avea însă propriile idei. Kate simți că voia să-i spună ceva între patru ochi. Se ridică și spuse:

– Pot să folosesc toaleta dumneavoastră, doamnă Minns?

Nu știa dacă îl dezamăgea pe Massingham, dar el nu putea, oricum, să le urmeze. Așteptînd-o lîngă ușa de la baie, doamna Minns șușoti:

– Aţi văzut data de pe carte?

– Da, doamnă Minns. Ziua în care s-a înecat Diana Travers.

În ochii pătrunzători străluci satisfacţia.

– M-am gîndit eu că dumneavoastră aţi observat. Dar el nu.

– Ba, cred că da, dar nu a zis nimic.

– El n-a observat. Îi cunosc eu pe cei ca el. Deştepţi foc, dar le scapă tocmai ce le vîri sub nas.

– Cînd aţi văzut cartea prima oară, doamnă Minns?

– A doua zi, pe opt august. Era după-amiază, venise de la secţia electorală. Probabil a adus-o cu el.

– Poate că atunci i-a dat-o ea.

– Poate da, poate nu. Dar e interesant, nu-i aşa? M-am gîndit eu că dumneavoastră aţi observat. Să nu spuneţi nimic, ăsta-i sfatul meu. E prea plin de el, tipul ăsta, Massingham.

Ieşiseră din Portobello Road şi intrau pe Ladbroke Road, cînd Massingham vorbi, apoi rîse.

– Dumnezeule, ce cameră! Îl compătimesc pe bietul domn Smith. Dacă ar trebui să locuiesc acolo, şi împreună cu ea, aş pleca şi eu la plimbare.

Kate sări ca arsă.

– Ce găseşti rău la ea sau în cameră? Cel puţin are stil, nu ca nenorocita aceea de clădire construită de un birocrat în scopul de a înghesui în ea cît mai multe locuinţe, pentru bani cît mai puţini. Dacă tu nu ai fost obligat să locuieşti într-un asemenea loc nu înseamnă că acelora care o fac le place. Şi adăugă cu furie defensivă un „domnule“.

El rîse din nou. Cînd era furioasă, nu uita niciodată să-i recunoască superioritatea gradului.

– Bine, bine, ai dreptate în privinţa stilului. Amîndouă au stil, şi ea, şi camera. Dar ce ai împotriva blocurilor? Credeam că sînt destul de decente. Dacă primăria mi-ar oferi mie un apartament într-un bloc, l-aş lua cît ai zice peşte.

„Chiar l-ar lua“, îşi zise ea. Probabil că era mai puţin preocupat decît ea de detaliile vieţii, unde mînca, unde locuia, cu ce se îmbrăca. O irita să constate, încă o dată, cît de uşor îşi pierdea

sinceritatea în prezența lui. Nu crezuse niciodată că o clădire poate fi atît de importantă. Oamenii, nu arhitecții, le transformau într-o mizerie. Chiar și imobilul Ellison Fairweather ar fi arătat bine dacă ar fi fost amplasat în altă parte și ar fi fost locuit de alți oameni.

– Ne-a fost de folos, nu-i așa? continuă el. Dacă este cum spune ea, și el a pus într-adevăr jurnalul la loc în sertar, și dacă putem dovedi că el nu s-a mai întors...

– Asta n-o să fie ușor, îl întrerupse ea. Va trebui să știm ce a făcut clipă de clipă. Iar pînă acum nu avem nici un indiciu despre locurile prin care a umblat după ce a plecat de la agentul imobiliar. Cheie avea. Ar fi putut intra singur și ieși, într-un minut.

– Da, dar probabil că nu a făcut-o. A plecat totuși cu sacoșa de voiaj, ceea ce înseamnă că nu se mai întorcea toată ziua și că se ducea direct la biserică. Iar dacă Lady Ursula s-a uitat într-adevăr în jurnal la ora șase cînd a sunat generalul Nollinge, atunci știm cine este suspectul principal, nu-i așa? Dominic Swayne.

Toate acestea erau de la sine înțelese. Și ea realizase importanța jurnalului, la fel ca el.

– Cine crezi că erau oamenii aceia, cei care au făcut percheziția? întrebă ea. Serviciul Special?

– Cred că da. Fie că fata lucra pentru ei și fusese plantată la Campden Hill Square, fie că lucra pentru ceva sau cineva mult mai sinistru și au dibuit-o. Există și posibilitatea să fi fost cine au spus că erau, reprezentanți ai unei firme de avocați, care căutau acte, poate un testament.

– Sub saltea? Asta a fost o percheziție de profesioniști.

„Dacă erau de la Serviciul Special, gîndi ea, va ieși scandal."

– Despre amanta lui Berowne ne-au informat totuși, zise ea.

– Știind că oricum descopeream și singuri destul de curînd. E tipic pentru Serviciul Special. Ideea lor de cooperare e ca a unui ministru care răspunde unei interpelări în parlament: Fii scurt, precis și nu le spune nimic din ceea ce nu știu deja. Doamne, dacă fata avea vreo legătură cu Serviciul Special, iese un scandal!

– Între Miles Gilmartin și AD? insistă ea.

– Între toată lumea.

Merseră puţin în tăcere, apoi el spuse:

– De ce ai luat cartea?

Pentru o clipă, fu tentată să ocolească adevărul. La început, cînd sesizase importanţa datei, voise să nu dezvăluie nimic, să întreprindă unele cercetări pe cont propriu, să dea de urma autoarei, să vadă dacă drumul ducea undeva. Dar prudenţa fusese mai puternică. Dacă se dovedea important, AD-ul va trebui să afle, şi ştia ea cum ar fi reacţionat la asemenea iniţiative particulare. Era o ipocrizie să te plîngi de lipsă de cooperare între departamente şi pe de altă parte să-ţi faci propriul număr în cadrul brigăzii.

– Semnătura este din 7 august, data cînd a murit Diana Travers, zise ea.

– Şi ce-i cu asta? A semnat şi a pus-o la poştă pe şapte.

– Doamna Minns a văzut-o a doua zi după-amiază. De cînd funcţionează poşta engleză atît de prompt?

– E foarte posibil, dacă a trimis-o recomandată.

– Dar este mult mai probabil să o fi întîlnit pe Millicent Grace în ziua aceea şi ea să i-o fi înmînat personal, insistă ea. M-am gîndit că ar fi interesant să aflăm cînd şi de ce.

El o privi şi spuse:

– Posibil. Dar se prea poate să o fi semnat pe şapte şi să i-o fi lăsat la biroul din secţia electorală. Deci despre asta ai vorbit cu doamna Minns între patru ochi.

Îi zîmbi scurt, conspirativ, şi Kate ştiu, cu o tresărire de iritare, că înţelesese şi tentaţia ei de a ascunde dovada, ceea ce îl amuza.

6

În Rover, în drum spre Yard, ea spuse pe neaşteptate:

– Eu nu înţeleg experienţa religioasă.

– Adică nu ştii cum să o calitici?

– Cred că tu ai fost crescut în acest spirit. Te-au îndoctrinat din leagăn: rugăciuni cînd erai mic, apoi în capela şcolii, lucruri de felul acesta.

Văzuse o asemenea capelă într-o zi cînd vizitaseră palatul Windsor. Fusese impresionată. De fapt, acesta este şi scopul unei capele. Păşind sub bolta înaltă, simţise interes, admiraţie, chiar şi un respect temător. Cu toate acestea, nu era decît o clădire, în care ea se simţise străină, care îi vorbea de istorie, privilegii, tradiţii, care afirma că bogaţii moştenitori de pămînturi puteau spera la privilegii similare și în ceruri. Cineva cînta la orgă, și rămăsese să asculte cu plăcere ceea ce credea să fie o cantată de Bach, dar pentru ea nu existau armonii secrete.

El răspunse, cu ochii la drum:

– Sînt destul de familiarizat cu manifestările exterioare. Nu în aceeași măsură ca tatăl meu. Pentru el, serviciul la capelă în fiecare zi este obligatoriu, sau cel puțin așa pretinde.

– Eu nici măcar nu simt nevoia de religie, să mă rog.

– Este perfect natural. Mulți oameni nu o simt. Probabil faci parte din respectabila majoritate. Ține de temperament. Ce te îngrijorează?

– Nu mă îngrijorează. Dar mi se pare ciudat să te rogi. Se pare că majoritatea oamenilor se roagă. Cineva a făcut chiar un studiu. Oamenii se roagă, chiar dacă nu ştiu cui. Dar AD-ul?

– Nu știu dacă el mai are nevoie de ceva în afară de poezia lui, slujba și intimitatea. Probabil chiar în această ordine.

– Dar tu ai lucrat cu el și îainte, nu-i așa? Nu crezi că are pe suflet ceva legat de acest caz?

O privi de parcă s-ar fi aflat în maşină alături de o străină, întrebîndu-se cît de departe putea merge cu confidențele. Apoi spuse:

– Ba da, așa cred și eu.

Ceva fusese realizat, o încredere reciprocă.

– Atunci ce nu-i dă pace? zise ea.

– Cred că ceea ce s-a întîmplat cu Berowne în biserică. AD înțelege o viață rațională. E ciudat pentru un poet, dar cu el așa se întîmplă. Iar acest caz nu e rațional, nu întru totul.

– Ați vorbit despre asta, despre ce s-a întîmplat la biserică?

– Nu. Am încercat o dată, dar tot ce am obținut de la el a fost: „Lumea reală e destul de complicată, John. Să încercăm să rămînem aici". Așa că mi-am ținut gura, doar nu sînt prost.

Semaforul s-a schimbat. Ea dădu drumul ambreiajului; Roverul se puse în mișcare lin. Conduceau pe rînd, cu meticulozitate. El renunța ușor la volan, dar, ca tuturor șoferilor buni, nu-i plăcea să fie pasager, iar pentru ea era o problemă de mîndrie să conducă cu aceeași competență. Știa că el o tolerează, poate chiar că o respectă, dar că în realitate antipatia era reciprocă. El era de acord că în echipă era nevoie de o femeie, dar, fără a fi un misogin convins, prefera să aibă un bărbat ca partener. Ea avea față de el sentimente mai bune, ceva între respingere și antipatie. Respingerea venea, era conștientă, din diferența de clasă socială. Antipatia era, în fapt, mai mult bazată pe instinct și mai profundă. Bărbații cu părul roșu i se păreau lipsiți de atracție fizică. Orice ar fi existat între ei, în orice caz nu era vorba despre sexualitate. Dalgliesh, desigur, cunoștea și el acest lucru, la perfecție. Se folosea de situație cum se folosea de orice altceva. O clipă simți că urăște toți bărbații. „Sînt anormală, se gîndi. Cît de mult m-ar afecta, dar afecta cu adevărat, dacă Alan m-ar părăsi? Dacă ar fi să aleg între promovare și Alan, între apartamentul meu și Alan?" Se punea în fața acestor probleme de conștiință, alternative imaginare, dileme etice, pentru că știa că în realitate nu se va confrunta niciodată cu ele.

– Chiar crezi că s-a întîmplat ceva cu Berowne în sacristia aceea? întrebă ea.

– Probabil că da. Un om nu renunță la slujba lui și nu-și schimbă total viața fără motiv.

– Dar era real? OK, nu mă întreba ce înțeleg prin real. Real în sensul în care mașina asta este reală, tu ești real, eu. A fost înșelat, beat, drogat? Sau a trăit într-adevăr, un fel de experiență supranaturală?

– Pare puțin probabil pentru un bun enoriaș al Bisericii Angliei, cum ar fi trebuit el să fie. Asemenea lucruri li se întîmplă numai personajelor lui Graham Greene.

– Parcă ai spune că a fost de prost gust, excentric, prea pretențios, făcu el. Tăcu o clipă, apoi întrebă: Dacă vei avea un copil, îl vei boteza?

– Da. De ce?

– Deci crezi în Dumnezeu, în Biserică, în religie?

– N-am spus asta.

– Atunci de ce?

– În familia mea copiii se botează de patru sute de ani, poate chiar mai mult. Și într-a ta la fel, probabil. Se pare că nu ne-a făcut nici un rău. Nu văd de ce aș rupe eu tradiția, doar dacă aș avea niște sentimente foarte clare împotrivă, ceea ce nu am.

„Nu era acesta, gîndi ea, unul din lucrurile pe care Sarah Berowne le respingea la tatăl ei, detașarea ironică atît de arogantă încît aduce a nepăsare?"

– Deci este o problemă de clasă, zise ea.

El rîse.

– La tine totul este o problemă de clasă. Nu, e o problemă de familie, de pietate a familiei, dacă vrei.

Ea spuse, evitînd cu grijă să-l privească:

– Eu nu sînt persoana căreia să-i vorbești de pietatea familiei, sînt copil nelegitim, dacă nu știai.

– Nu, nu știam.

– Îți mulțumesc că nu mi-ai spus că nu are importanță.

– Este problema unei singure persoane. A ta. Dacă tu crezi că are importanță, bine, înseamnă că are.

Dintr-odată, chiar îl plăcu. Privi figura aceea pistruiată sub coama de păr roșu și încercă să și-l închipuie în capela școlii. Apoi se gîndi la propria școală. Școala primară Ancroft avea propria religie, modernă, și, pentru un loc unde învățau douăzeci de naționalități diferite, expeditivă: se numea antirasism. Învățai repede că scăpai ușor oricît ai fi fost de nesupus, de indolent sau de prost, dacă erai în schimb tare la această doctrină. O surprinsese să constate că antirasismul semăna într-adevăr cu orice altă religie; însemna ceea ce voiai să însemne: era ușor de învățat,

cîteva platitudini, mituri şi lozinci; era intolerant, îţi dădea o scuză pentru agresivitatea ocazională şi îţi puteai face o virtute morală din dispreţul pentru oamenii care aveau o opinie diferită. Și, mai ales, nu costa nimic. Ei îi plăcea să susţină că această îndoctrinare timpurie nu avea nimic de-a face cu furia rece care o cuprindea cînd se întîlnea cu atitudinea opusă, cu obscenităţile mîzgălite pe pereți, cu insultele strigate în gura mare, cu teroarea familiilor de asiatici care nu puteau să-şi părăsească locuinţele baricadate. Dacă era nevoie de un etos al școlii pentru a crea iluzia apartenenţei la un grup, atunci antirasismul era la fel de bun ca orice altceva. Și indiferent ce ar fi crezut ea despre manifestările absurde ale acestuia, cel puţin nu te duceau în situaţia de a avea viziuni într-o biserică prăfuită.

7

Dalgliesh decisese să meargă singur la întîlnirea cu familia Nolan, în casa lor din Surrey, sîmbătă după-amiază. Era genul de corvezi pe care le-ar fi putut încredința lui Massingham şi lui Kate sau chiar unui sergent din corpul detectivilor, dacă era însoţit de un poliţist. Vedea şi acum surpriza din ochii lui Massingham cînd îi spusese că nu are nevoie de martor sau de cineva care să consemneze discuţia în scris. Deplasarea nu era inutilă. Dacă uciderea lui Berowne era în vreun fel legată de sinuciderea Theresei Nolan, putea avea importanță orice ar fi descoperit despre fată, acum doar o fotografie într-un dosar al poliției, o figură palidă, copilăroasă sub boneta de asistentă medicală. Trebuia să suprapună peste imaginea aceea fantomatică chipul viu. Dar dacă tot trebuia să zgîndărească durerea bunicilor, cel puţin el avea să o facă în cel mai delicat mod cu putinţă. În orice caz, un singur ofiţer de poliție era mai uşor de tolerat decît doi. Mai exista însă, trebuia să recunoască, şi un al doilea motiv pentru care mergea singur. Avea el însuși nevoie de o

oră-două de singurătate şi linişte, o scuză pentru a ieşi din Londra, din biroul lui, de a scăpa de telefon, de Massingham, de întreaga echipă. Trebuia să scape de reproşul nerostit al şefului de departament, că făcea un mister dintr-o sinucidere și o moarte tragică, dar nespectaculoasă, că își pierdeau cu toţii timpul în urmărirea unui subiect absent. Simţea nevoia să se elibereze, fie și numai pentru foarte scurtă vreme, de înghesuiala din biroul lui și de presiunea personalităţilor, să vadă cazul cu ochi mai limpezi, lipsiţi de prejudecăţi.

Era o zi caldă, impetuoasă. Zdrenţe de nori se tîrau pe cerul limpede, azuriu, aruncîndu-și umbrele fragile peste cîmpul tuns a toamnă. Călătorea prin Cobham și Effingham; odată ieşit de pe A3 conduse Jaguarul XJL într-un refugiu și deschise capota. După Cobham, vîntul care îi răsfira părul îi aduse în rafale mirosul bogat, de lemn de pin, al fumului din pădure. Drumurile înguste de ţară, albite între marginile de verdeață, se încolăceau prin ținutul Surrey, deschis de aici pînă în South Downs și Sussex. Ar fi dorit ca șoseaua să se întindă dreaptă înaintea lui, să se desfășoare pustie, nestingherită de semnalizatoare, pînă la capătul lumii, iar el să poată apăsa complet pedala de accelerație, eliberîndu-și în această dezlănţuire de forţă toate frustrările, în aerul îmbălsămat al toamnei, limpezindu-și mintea și ochii de culoarea sîngelui, pentru totdeauna.

Aproape că se temea de ceea ce avea să întîlnească la capătul acestui drum la care ajunse neașteptat de repede. Trecu prin Shere și începu să urce un delușor; atunci i-a apărut, pe partea stîngă a drumului, străjuită de stejari și mesteceni argintii și separată de șosea printr-o mică grădină, căsuța victoriană, prin nimic remarcabilă, cu numele Weaver's Cottage înscris pe poarta albă. La vreo douăzeci de metri dincolo de ea, drumul devenea drept, şi el conduse Jaguarul încet spre marginea lui nisipoasă. După ce opri motorul, tăcerea deveni absolută, nici un cîntec de pasăre nu se auzea; rămase o clipă nemişcat, epuizat, ca şi cînd trecuse printr-un calvar pe care și-l impusese singur.

Telefonase înainte, deci probabil era așteptat. Cu toate acestea, ferestrele erau închise, nici un fir de fum nu ieșea pe coș, iar căsuța avea aerul secretos, oprimant, al unui loc nu părăsit, ci deliberat închis în fața lumii. Grădina din față, neîngrijită, nu avea nimic din exuberanța unei grădini normale pentru o asemenea căsuță. Plantele se înșirau pe mai multe rînduri, crizanteme, margarete, dalii, împletite cu alte rînduri, pe jumătate devastate, de legume. Buruienile nu fuseseră smulse, iar de o parte și de cealaltă a ușii principale, parcela micuță de gazon, netunsă, arăta zdrențuită. O potcoavă din fier servea pentru a ciocăni, sonerie nu exista. O lăsă să cadă fără mult zgomot, bănuind că toți cei dinăuntru auziseră mașina și îl așteptau să bată, dar trecu mai bine de un minut înainte ca ușa să se deschidă.

– Doamna Nolan?

Își scoase legitimația, simțindu-se, ca întotdeauna, un comis-voiajor nedorit. Fără să privească actul, ea îl pofti înăuntru. Avea spre șaptezeci de ani, o femeie fină, cu figură ascuțită, neliniștită. Ochii exoftalmici, atît de asemănători cu ai nepoatei, îl fixară cu o privire prea bine cunoscută: un amestec de înțelegere, curiozitate și apoi ușurare, aceasta din urmă, cel puțin, umană. Era îmbrăcată într-un costum gri cu albastru, prost croit la umeri și încrețit la tiv, unde fusese scurtat. Pe rever, broșa rotundă cu pietre colorate, montate în argint, trăgea de material. Probabil nu era ținuta ei obișnuită pentru o după-amiază de duminică, probabil se îmbrăcase în mod special pentru această vizită. Poate era genul de femeie care purta hainele bune în momentele grele, tragice ale vieții, un gest mic de mîndrie și de sfidare în fața necunoscutului.

Camera de zi, pătrată, cu o singură fereastră, părea tipică mai curînd pentru o suburbie a Londrei decît pentru un loc ca acesta, la țară, în mijlocul pădurii. Era ordonată, foarte curată și destul de întunecoasă. Căminul inițial fusese înlocuit cu altul, dintr-o imitație de marmură, cu poliță de lemn și arzător electric, acum parțial aprins. Doi pereți erau acoperiți cu un tapet sumbru, împodobit cu trandafiri și violete, ceilalți doi, cu hîrtie obișnuită,

în dungi albastre. Perdelele subțiri, necăptușite, fuseseră agățate cu desenul spre exterior, astfel încît soarele după-amiezii pătrundea filtrat printr-un decor de boboci de trandafiri roz și iederă. Existau în încăpere două fotolii noi, așezate de o parte și de alta a căminului, și o masă în mijloc, cu patru scaune. Televizorul se afla lîngă peretele din spate, pe un suport înalt. Nu se vedea nici o revistă în afara unui număr din programul de radio și televiziune. Un singur tablou, o reproducere țipătoare după *Inimă vrăjită*, atîrna deasupra căminului.

Doamna Nolan îl prezentă pe soțul ei. Stătea în fotoliul din dreapta, cu fața la fereastră, o statură uriașă, scofîlcită, care răspunse la salutul lui Dalgliesh cu o înclinare înțepenită a capului, fără să se ridice. Avea o figură rigidă. În fîșia de lumină care se strecura printre perdele, părea sculptat în lemn. Mîna stîngă, așezată pe genunchi, bătea involuntar un ritm neîncetat.

– Cred că doriți puțin ceai, zise doamna Nolan.

– Foarte mult, mulțumesc, dacă nu vă deranjez. „Parcă aș fi auzit întrebarea și aș fi rostit aceste cuvinte toată viața mea."

Ea zîmbi, încuviință satisfăcută și se grăbi să iasă. Dalgliesh reflectă: „Eu rostesc toate convenientele nesincere, iar ea îmi răspunde de parcă i-aș face o favoare. Ce anume din meseria mea îi determină pe oameni să fie recunoscători pentru că mă port ca un om?"

Cei doi bărbați așteptară în tăcere, dar ceaiul veni foarte repede. Deci așa se explica întîrzierea cu care deschisese ușa. Cînd auzise bătînd, se grăbise să pună ceainicul pe foc. Se așezară la masă într-o atitudine formală, rigidă, așteptîndu-l pe Albert Nolan să se ridice greoi din fotoliu și să se așeze cu dificultate pe scaun. Efortul îi produse încă un acces de tremur. Fără să scoată un cuvînt, soția îi turnă o ceașcă de ceai, pe care i-o puse în față. El nu o apucă, în schimb se aplecă și sorbi lichidul cu zgomot, direct de pe masă. Soția nici nu-l privi. Adusese pe masă un tort început, spunînd că e cu nuci, și zîmbi din nou cînd Dalgliesh acceptă o felie. Era uscată și cam fără gust, și deveni

cleioasă în gură. Bucățele mici de nucă îi intrară printre dinți, cojile de portocală din compoziție aveau un gust amar pe limbă. O dădu pe gît cu o înghițitură zdravănă din ceaiul tare, cu prea mult lapte. Undeva în cameră, o muscă bîzîia intermitent.

– Îmi pare rău că trebuie să vă deranjez, mă tem că pentru dumneavoastră va fi dureros. Așa cum v-am explicat la telefon, investighez moartea lui Sir Paul Berowne. Cu puțin timp înainte de a muri, primise o scrisoare anonimă în care se afirma că ar fi fost implicat în decesul nepoatei dumneavoastră. De aceea am venit.

Ceașca doamnei Nolan tremură pe farfurie. Își ascunse mîinile sub masă ca un copil bine-crescut, la o petrecere. Apoi privi spre soțul ei.

– Theresa și-a luat singură viața. Credeam că știți, domnule.

– Știu, dar tot ce i s-a întîmplat lui Sir Paul în ultimele săptămîni ar putea fi important, iar unul dintre aceste lucruri a fost scrisoarea anonimă. Am vrea să știm cine a trimis-o. Vedeți, noi credem că a fost ucis.

– Ucis? Scrisoarea nu a fost trimisă din această casă, domnule. Dumnezeu să ne ajute, noi nu sîntem astfel de oameni.

– Știu. Nu m-am gîndit nici un moment că ar fi venit de la dumneavoastră. Dar mă întrebam dacă nepoata dumneavoastră nu v-a vorbit niciodată despre cineva, poate despre un prieten apropiat, altcineva care l-ar fi putut învinui pe Sir Paul pentru moartea ei.

Doamna Nolan dădu din cap.

– Adică cineva care ar fi putut să-l omoare!?

– Este o posibilitate pe care trebuie să o luăm în considerație.

– Cine să fi fost? Nu are sens. Nu avea pe nimeni în afară de noi, iar noi nu am pus mîna pe el, deși numai Dumnezeu știe cît am fost de amărîți.

– Pe cine să puneți mîna?

Brusc, soțul ei intră în vorbă:

– A rămas gravidă pe cînd se afla în casa lui. Tot el a știut unde să-i găsească cadavrul. De unde a știut? Asta să-mi spuneți.

Avea o voce aspră, aproape lipsită de expresie, dar rostise cuvintele cu asemenea forță, încît începu să tremure din tot corpul.

– La anchetă, Sir Paul a spus că nepoata dumneavoastră îi povestise într-o seară cît de mult iubea pădurea. S-a gîndit că, dacă s-a hotărît să-și ia viața, ar fi putut alege singurul loc din centrul Londrei care seamănă cu o pădure sălbatică, zise Dalgliesh.

– Nu noi i-am trimis scrisoarea, domnule, continuă doamna Nolan. Eu l-am văzut într-adevăr la anchetă. Tata nu a mers, dar eu am considerat că unul din noi trebuia să fie acolo. Sir Paul abia m-a băgat în seamă. A fost drăguț, totuși. Mi-a spus că-i părea rău. Ce altceva ar fi putut să spună?

Domnul Nolan interveni:

– Îi părea rău. Cred și eu.

– Tată, nu există dovezi, zise ea. Și era om însurat. Theresa n-ar fi... Nu cu un om însurat.

– Nu putem ști ce-ar fi făcut ea. Și nici el. Ce contează? S-a sinucis, nu-i așa? Mai întîi a rămas însărcinată, pe urmă a făcut avortul, apoi s-a omorît. Ce contează un păcat în plus cînd ai atîtea pe conștiință?

– Puteți să-mi vorbiți despre ea? o rugă Dalgliesh blînd. Dumneavoastră ați crescut-o, nu-i așa?

– Exact. Nu mai avea pe nimeni. Noi am avut un singur copil, pe tatăl ei. Mama ei a murit la zece zile după naștere. A făcut apendicită, și operația nu a reușit. O întîmplare la un milion, au spus doctorii.

Dalgliesh gîndi: „Nu vreau să ascult toate acestea. Nu vreau să le aud durerea". Asta îi spusese și obstetricianul cînd se dusese să o mai vadă o dată pe soția lui, decedată, cu fiul nou-născut în brațe, ambii foarte serioși în zădărnicia morții. Un caz la un milion. Ca și cînd ar fi fost o consolare, aproape o mîndrie că soarta a ales familia ta pentru a demonstra statistic capacitatea omului de a greși. Bîzîitul muștei deveni dintr-odată insuportabil.

– Scuzați-mă, zise el și luă programul radio. Lovi cu putere după muscă, dar nu o nimeri. Mai lovi de două ori înainte ca bîzîitul să înceteze și musca să dispară, lăsînd o dîră pe geam.

– Și fiul dumneavoastră?

– El nu putea avea grijă de fată. Nu-i puteam cere asta. Avea numai douăzeci şi unu de ani. Cred că voia să fugă de acasă, de noi, chiar şi de copil. E nostim, dar cred că ne învinovăţea pe noi. Vedeţi, noi n-am prea fost de acord cu căsătoria. Shirley, aşa o chema, nu era soţia pe care i-o dorisem. I-am spus că nu va ieși nimic bun.

Și cînd nu ieşise nimic bun, el îi invinovățise pe ei, ca și cînd dezaprobarea lor, faptul că nu le plăcuse îl urmăriseră în viață ca un blestem.

– Unde este acum?

– Nu știm. Credem că a plecat în Canada, dar nu ne-a scris niciodată. Avea o meserie bună, era mecanic. Se pricepea la mașini. Și a fost întotdeauna îndemînatic. Spunea că își va găsi ușor ceva de lucru.

– Nu știe că fiica lui a murit?

– Nici nu a ştiut că trăieşte, răspunse Albert Nolan. Cum l-ar putea interesa că a murit?

Soţia își plecă în jos capul, ca pentru a lăsa amărăciunea lui să treacă peste ea. Apoi spuse:

– Biata Theresa s-a simțit întotdeauna vinovată. Credea că şi-a omorît mama. Era o prostie, desigur. Pe urmă tatăl a părăsit-o, nu putea să-i fie ușor. A crescut ca o orfană, ceea ce a marcat-o. Cînd i se întîmplă lucruri rele, copilul e convins că el este de vină.

– Dar aici, cu dumneavoastră, trebuie să fi fost fericită, zise Dalgliesh. Iubea pădurea, nu-i așa?

– Poate, dar se simţea singură. La şcoală trebuia să meargă cu autobuzul și nu putea rămîne la activitățile de după program. Iar în apropiere nu mai erau fete de vîrsta ei. Îi plăcea să se plimbe în pădure, dar noi nu o încurajam, nu neînsoțită. În ziua de azi nu poţi să ştii. Nimeni nu mai e în siguranță. Am sperat să-şi facă prieteni, lucrînd ca asistentă.

– Și-a făcut?

– Nu i-a adus niciodată acasă. Oamenii tineri nu au ce să facă aici.

– Nu ați găsit nimic printre hîrtiile ei, printre lucrurile pe care le-a lăsat, ceva care să vă dea o idee despre tatăl copilului?

– N-a lăsat nimic, nici măcar manualele medicale. A locuit într-un cămin în apropiere de Oxford Street după ce a plecat din Campden Hill Square și a golit camera de aici, a aruncat totul. Tot ce ne-a dat poliția înapoi a fost scrisoarea ei, ceasul, hainele cu care fusese îmbrăcată. Scrisoarea am aruncat-o. Nu avea rost să o păstrăm. Puteți să vedeți camera ei, dacă doriți, domnule. E cea în care a locuit din copilărie. Nu mai are nimic, e numai o cameră goală. Am dat tot ce era aici, lucrurile ei, cărțile, la săraci. Am considerat că așa ar fi vrut și ea.

„Este, gîndi Dalgliesh, ceea ce doriseră ei.“ Îl conduse sus, pe scara îngustă, îi arătă camera și îl lăsă singur. Se afla în partea din spate a casei, o încăpere mică, îngustă, cu o fereastră zăbrelită spre nord. Pinii și mestecenii erau atît de aproape, încît ramurile băteau în geam. Camera avea o lumină verde, parcă s-ar fi aflat sub apă. O ramură de trandafir cu frunze care se scuturau și un boboc întărit lovea fereastra. Era, cum spusese ea, numai o cameră goală. Aerul nemișcat mirosea ușor a dezinfectant, ca și cînd podeaua și pereții ar fi fost spălați de curînd. Îi amintea de o cameră de spital din care fusese scos cadavrul, impersonală, funcțională, un spațiu calculat între patru pereți, așteptînd următorul pacient să vină cu durerile și cu speranța lui, să-i dea sens. Dezveliseră și patul. O cuvertură albă fusese întinsă direct pe saltea și peste unica pernă. Rafturile bibliotecii, suspendate pe perete, erau goale; fuseseră oricum prea fragile să fi susținut multe cărți. Nu mai rămăsese decît un crucifix deasupra patului. Pentru că nu aveau alte amintiri în afara amărăciunilor, eliberaseră camera chiar și de personalitatea ei, apoi închiseseră ușa.

Privind patul îngust, dezgolit, își aminti cuvintele din ultima scrisoare a fetei. O citise o singură dată, studiind raportul anchetei, dar și-o amintea fără dificultate, cuvînt cu cuvînt.

> Vă rog să mă iertați. Nu mai pot suporta toată durerea. Mi-am omorît copila și știu că n-am să vă mai văd niciodată nici pe voi, nici pe ea. Cred că sînt blestemată, dar nu pot crede în iad. Nu mai cred în nimic. Ați fost buni cu mine, dar eu nu v-am fost de nici un folos. Cînd am devenit asistentă, am crezut că totul se va schimba, dar viața nu a fost prietenoasă cu mine. Acum știu că nu sînt obligată să o mai trăiesc. Sper că nu mă vor găsi niște copii. Iertați-mă.

Se gîndi că nu erau cuvinte spontane. Citise atîtea scrisori de sinucigași de la începutul carierei... Uneori răzbătea din ele durerea și supărarea, producînd o poezie a disperării. Dar această scrisoare, în ciuda patosului și a aparentei simplități, era inventată, avea un ton de considerație pentru sine, subînțeles, dar inconfundabil. Fusese, probabil, una dintre acele femei de o inocență periculoasă, uneori mai periculoase și mai puțin inocente decît par, capabile să catalizeze o tragedie. Plutea la periferia anchetei lui, spectru palid în uniforma ei medicală, necunoscut și imposibil de cunoscut și totuși, era el convins, atît de important pentru misterul morții lui Berowne.

Își pierduse orice speranță că va afla ceva util la Weaver's Cottage, dar instinctul de a căuta îl făcu să tragă sertarul dulapului de lîngă pat și constată că se mai afla totuși ceva acolo: cartea ei de rugăciuni. O luă și o răsfoi la întîmplare. Căzu din ea o bucată pătrată de hîrtie ruptă dintr-un carnețel. O ridică: se afla în fața a trei coloane de cifre și litere.

R D3 S
B D2 S
P D1 S
S-N S2 D

Jos, soții Nolan erau încă așezați în jurul mesei. Le arătă bucata de hîrtie. Doamna Nolan spuse că literele și cifrele păreau scrise de Theresa, dar nu putea afirma cu certitudine. Nici unul

din ei nu putu da o explicație. Dar nu se opuseră cînd Dalgliesh le ceru să ia hîrtia cu el.

Doamna Nolan îl conduse la ușă și, spre surprinderea lui, ieși pe alee pînă la poartă. Privind umbra neagră a pădurii, spuse cu o aprindere nestăpînită:

– Casa asta e legată de munca lui Albert. Trebuia să fi plecat de aici acum trei ani, cînd boala i s-a înrăutățit, dar oamenii au fost foarte buni cu noi. Totuși, vom pleca de îndată ce primăria ne găsește un apartament, iar mie n-o să-mi pară rău. Urăsc pădurea, o urăsc, o urăsc. Numai vîntul care șuieră neîncetat, pămînt îmbibat cu apă și animale care urlă noaptea. Apoi, închizînd poarta în urma lui, îl privi fără ocolișuri. De ce nu mi-a spus despre copil? Eu aș fi înțeles. Am avut grijă de ea. L-aș fi făcut și pe tata să înțeleagă. De ce nu mi-a spus?

– Cred că a vrut să vă scutească de această durere. Asta facem toți, încercăm să-i ferim de durere pe cei dragi.

– Tata este foarte amărît. Crede că a fost blestemată. Dar eu am iertat-o. Domnul nu poate avea mai puțină milă decît mine. Nu pot crede așa ceva.

– Nu, spuse el. Nu trebuie să credem așa ceva.

Rămase la poartă uitîndu-se lung în urma lui. Dar după ce se urcă în mașină și își puse centura, cînd privi din nou spre casă, ea dispăruse, aproape ca prin mister. Căsuța revenise la reticența ei. „E prea multă durere în munca asta, își zise. Și cînd mă gîndesc că mă felicitam, că-mi spuneam că sînt util oamenilor, că le vine ușor să-mi facă mie mărturisiri, Doamne sfinte! Ce mi-a adus confruntarea de azi cu realitatea? Un petic de hîrtie rupt dintr-un carnet, cu cîteva mîzgălituri, litere și cifre pe care poate nici nu le-a scris ea." Se simți contaminat de amărăciunea și de durerea familiei Nolan. „Ce s-ar întîmpla dacă mi-aș spune că tot ce e mult nu e bun, că ajung douăzeci de ani de exploatare a slăbiciunilor omenești, douăzeci de ani de pedantă scormonire, dacă mi-aș da demisia? Ce a găsit Berowne în sacristia aceea prăfuită nu este valabil și pentru mine."

Cînd Jaguar-ul reintră pe drum, simţi un val de invidie iraţională şi de furie împotriva lui Berowne, care găsise atît de uşor o scăpare.

8

Era ora şase şi un sfert, duminică după-amiază. Carole Washburn îşi încleştase mîinile pe balustrada balconului şi privea panorama nordului Londrei. Nu fusese niciodată nevoie să tragă draperiile cînd Paul venise la ea, nici măcar seara tîrziu. Puteau privi afară în noapte, unul lîngă altul, ştiindu-se nevăzuţi, inviolabili. Îi plăcea să iasă în balcon simţind căldura braţului lui prin mînecă, să stea acolo împreună, în siguranţă, neştiuţi de nimeni, privind de la înălţime alergătura preocupată a unei lumi conturate de lumini. Atunci fusese un spectator privilegiat; acum se simţea în afara lumii, tînjea după paradisul îndepărtat din care fusese exclusă pentru totdeauna. În fiecare noapte de la moartea lui aşteptase luminile să se aprindă, bloc cu bloc, casă cu casă, pătrate de lumină, dreptunghiuri de lumină, lumini licărind printre draperii în încăperile unde oamenii îşi trăiau viaţa alături de cei dragi, poate o viaţă secretă.

Acum se apropia de sfîrşit ceea ce părea a fi cea mai lungă duminică pe care o îndurase vreodată. Dorind cu disperare să se elibereze din colivia apartamentului, după-amiază mersese la cel mai apropiat supermarket deschis. Nu avea nevoie de nimic, dar luase un cărucior pe care îl împinsese fără ţintă printre rafturi, întinzînd automat mîna după cutii de conserve, pachete, suluri de hîrtie igienică, umplînd căruciorul pînă la refuz, indiferentă la privirile celorlalţi cumpărători. Dar lacrimile începuseră să-i curgă din nou, picurîndu-i pe mînă, un şir continuu de lacrimi, udînd pungile cu cereale, încreţind hîrtia igienică. Abandonase căruţul încărcat cu lucruri nedorite, nepotrivite şi se întorsese la maşină, condusese înapoi spre casă, încet, atentă ca un şofer

începător, văzînd lumea prin ceață, dezorientată, oameni țopăind ca niște marionete, o realitate care părea să se dezintegreze într-o ploaie perpetuă.

Înainte de lăsarea serii, o cuprinsese o nevoie disperată de companie umană. Nu voia să înceapă o viață nouă, să facă planuri de viitor, să arunce stîngaci năvodul în vidul pe care îl crease în jurul existenței ei ascunse și să înceapă să-și atragă alți oameni în preajmă. Poate cu timpul avea să ajungă și aici, deși acum i se părea imposibil. Era o dorință simplă, necontrolabilă, de a fi cu cineva, de a auzi o voce omenească, scoțînd sunete obișnuite, banale. Îi telefonase Emmei, care venise odată cu ea în Serviciul Civil, din școală, și care era acum directoare în Departamentul sănătate și asistență socială. Înainte de a deveni amanta lui Paul, își petrecuse destul de mult timp alături de Emma, prînzuri grăbite într-un restaurant ori la o cafenea apropiată de serviciu, filme, cîte un teatru din cînd în cînd, chiar și două zile la sfîrșit de săptămînă, la Amsterdam, să viziteze Rijksmuseum. Fusese o prietenie lipsită de constrîngeri, sinceră. Dar știuse că Emma nu ar fi renunțat niciodată la ocazia de a se întîlni cu un bărbat pentru a petrece o seară împreună cu ea; iar Emma fusese prima victimă a nevoii ei obsesive de intimitate, a reticenței de a pierde fie și numai o oră din timpul pe care i-l putea dărui lui Paul. Se uită la ceas. Era șapte fără douăzeci. Dacă nu-și petrecea weekendul în afara orașului, Emma putea fi acasă.

Trebuia să caute numărul. Cifrele bine cunoscute îi săriră în ochi precum cheia unei existențe anterioare, aproape uitate. De cînd plecaseră cei doi polițiști, nu mai vorbise cu nici o ființă omenească și se întreba dacă vocea avea să i se pară Emmei la fel de răgușită și falsă cum i se părea ei.

– Alo, Emma? N-o să-ți vină să crezi. Sînt Carole, Carole Washburn.

Se auzea muzică veselă, în contrapunct. Poate Mozart sau Vivaldi.

– Dă mai încet, iubitule! strigă Emma. Apoi către Carole: Doamne! Ce mai faci?

– Bine. Nu ne-am mai văzut de un veac. Mă întrebam dacă ai vrea să mergem la un film sau altundeva. Poate spre seară.

A urmat o tăcere scurtă, apoi vocea Emmei, atent lipsită de intonație, controlînd o oarecare surpriză și neplăcere.

– Îmi pare rău, avem invitați la cină.

Emma spunea întotdeauna cină în loc de masă, chiar dacă nu mîncau decît ceva cumpărat gata gătit, pe masa din bucătărie. Era unul dintre micile ei snobisme, pe care Carole le găsise atît de iritante.

– Poate săptămîna viitoare?

– Imposibil. Eu și Alistair plecăm la Wiltshire. De fapt, ne ducem să-i vizităm pe părinți. Poate altădată. Îmi pare bine că te-am auzit. Trebuie să mă grăbesc, invitații vin la șapte și jumătate. Te mai sun.

Abia se abținu să nu strige: „Vin și eu, vin și eu! Te rog, vreau să vin și eu". Telefonul fu închis, se întrerupseră toate, vocea, muzica, comunicarea cu Alistair. Desigur, uitase că Emma se logodise. Cu un director de la Trezorerie. Deci el se mutase în apartamentul ei. Își imagina ce-și spuneau acum.

„Trei ani nu a dat nici un semn de viață și acum sună și vrea să mergem la film. Într-o duminică după-amiază, pe deasupra."

Emma nu va mai suna. Ea îl avea pe Alistair, o viață în doi, prieteni comuni. Nu puteai să-i elimini pe oameni din viața ta și mai tîrziu să te aștepți să-i regăsești înțelegători, disponibili, pentru că tu ai nevoie să simți din nou că ești om.

Mai avea de suportat încă două zile de concediu înainte de data cînd trebuia să se întoarcă la serviciu. Putea, desigur, să se ducă acasă, numai că apartamentul acesta devenise căminul ei. Și nu prea avea de ce să meargă pînă la Clacton, la casa aceea tip, pătrată, cu acoperiș înalt, din afara orașului, unde trăia mama ei de la moartea tatălui, cu doisprezece ani în urmă. Nu mai fusese acasă de un an și două luni. Vinerea era sacrosanctă; putea

spera că Paul va veni să petreacă cu ea cîteva ore în drum spre secția electorală. Duminica o păstrase întotdeauna liberă pentru el. Mama ei, obișnuită să fie neglijată, părea să nu-și mai facă griji. Sora mamei locuia în casa de alături, și cele două văduve, după ce dăduseră uitării certurile din tinerețe, se obișnuiseră cu o intimă rutină a existenței zilnice în care își acordau reciproc sprijin, viețile lor închise în cutiile de cărămidă desfășurîndu-se în unități de măsură reduse: cumpărături, cafeaua de dimineață în cafeneaua preferată, restituirea cărților la bibliotecă, programul de seară de la televizor, masa de seară adusă pe o servantă cu rotile, în fața televizorului. Carole se obișnuise să nu mai știe nimic despre existența lor, nu se mai întreba de ce voiseră să locuiască la malul mării deși nu se apropiau niciodată de ea, despre ce vorbeau. Putea să telefoneze și acum, și mama i-ar fi răspuns bombănind nemulțumită că trebuia să înfețe patul liber, să-și modifice programul de sfîrșit de săptămînă, să gătească pentru doi. Se gîndi că în ultimii trei ani o învățase pe mama să accepte uitarea, îi fusese recunoscătoare că nu o mai sîcîise cu solicitări care ar fi putut-o îndepărta de Paul. I se părea lipsit de considerație să telefoneze acum, să fugă acasă în căutarea unui confort pe care nu-l putea pretinde și pe care mama, chiar dacă ar fi știut adevărul, nu i-l mai putea oferi.

Șapte fără un sfert. Dacă ar fi fost vineri, el ar fi ajuns pînă la ora asta, intrînd precaut în hol, să nu fie văzut de nimeni. Soneria ar fi sunat o dată lung și de două ori scurt, semnalul lui. Dar soneria chiar sună, un bîzîit lung, insistent. I se păru că-l aude și pe al doilea, apoi pe al treilea, dar poate numai imaginația era de vină. Pentru o miraculoasă secundă, numai atît, crezu că a venit, că totul nu fusese decît o greșeală idioată. Strigă: „Paul, Paul, dragul meu!“ și se repezi spre ușă. Apoi reveni la realitate, recunoscu adevărul. Receptorul îi alunecă din mîna umedă, aproape căzu. Buzele îi erau atît de uscate, încît le auzea plesnind.

– Cine e? zise șoptit.

Îi răspunse o voce înaltă, de femeie:

– Pot să urc? Sînt Barbara Berowne.

Apăsă pe buton aproape fără să gîndească și auzi semnalul clanței deblocate, clicul ușii care se închidea. Era prea tîrziu să se mai răzgîndească, dar știa că oricum nu avusese de ales. În singurătatea disperată în care se afla, nu ar fi lăsat pe nimeni să plece. Iar această întîlnire fusese inevitabilă. Chiar de la începutul legăturii cu Paul dorise să o întîlnească pe soția lui; acum acest lucru urma să se întîmple. Deschise ușa și o așteptă, așa cum înainte îl așteptase pe el, ascultînd zgomotul liftului, pașii înăbușiți în covor.

Veni de la capătul coridorului, cu mersul ușor, de o eleganță neprotocolară, învăluită într-un parfum subtil, evaziv, care părea să o preceadă și să se risipească în urma ei. Purta o haină de postav bej, cu umeri largi, cu mîneci ample, plisate, dintr-un material mai fin, de altă textură. Ghetele din piele neagră păreau la fel de fine ca mănușile, purta pe umăr o poșetă cu o curea subțire. Nu avea pălărie, părul de culoarea porumbului cu șuvițele aurii, mai deschise, se răsucea la spate într-un coc prelung. Carole constată cu mirare că era în stare să remarce detalii, să-și pună întrebări despre materialul din mînecile hainei, să facă presupuneri despre magazinul de unde o cumpărase, despre preț.

I se păru că ochii albaștri cercetau camera cu un aer nedisimulat de milă. Vorbi cu o voce care îi sună forțată, lipsită de grație:

– Vă rog să luați loc. Doriți ceva de băut? Cafea, vișinată, vin?

Se așeză ea însăși în scaunul lui Paul. Era imposibil să o așeze pe soția lui Paul în fotoliul în care se obișnuise să-l vadă pe el. Se priviră una pe alta, de la numai cîțiva pași. Barbara Berowne examină covorul, parcă pentru a se convinge că este curat, înainte de a-și pune poșeta lîngă picior.

– Nu, mulțumesc. Nu pot să stau mult. Trebuie să mă întorc. Vin musafiri, cîțiva colegi de-ai lui Paul. Vor să discutăm despre funeralii. Nu vor avea loc pînă ce poliția nu descoperă cine l-a

omorît, dar lucrurile trebuie aranjate din timp dacă vrem să obţinem biserica St. Margaret. Se pare că Westminster Abbey nu e totuşi pentru el, sărmanul. Vei veni şi dumneata, desigur; la slujbă, vreau să spun. Va fi atît de multă lume, încît nu te va remarca nimeni. Adică, nu trebuie să te simţi stînjenită din cauza mea.

– Nu, n-am fost niciodată stînjenită din cauza dumneavoastră.

– Cred că va fi înfiorător. Lui Paul nu i-ar fi plăcut toată această agitaţie. Dar secţia electorală insistă să ţinem o slujbă mare. A fost totuşi ministru. Incinerarea va fi o ceremonie restrînsă. Acolo nu cred că trebuie să vii şi dumneata, nu-i aşa? Va participa numai familia şi prietenii apropiaţi.

Prietenii apropiaţi. Îi veni să rîdă în gura mare.

– De asta aţi venit? Să-mi vorbiţi despre funeralii?

– M-am gîndit că Paul ar fi dorit să fii prezentă. Pînă la urmă, l-am iubit amîndouă, fiecare în felul ei. Avem amîndouă datoria să-i păstrăm reputaţia.

– Nu aveţi ce să mă învăţaţi în această privinţă. Cum aţi ştiut unde să mă găsiţi?

– Oh, ştiu de luni de zile unde locuieşti. Un văr de-al meu a angajat un detectiv particular. N-a fost greu, nu a trebuit decît să urmărească maşina lui Paul într-o vineri după-amiază. Apoi a eliminat perechile din bloc, femeile bătrîne şi bărbaţii necăsătoriţi. Ai rămas dumneata.

Îşi scosese mănuşile negre şi le aşezase pe genunchi. Acum le netezea, deget cu deget, cu mîinile ale căror unghii fuseseră frumos lăcuite cu roz. Spuse fără să-şi ridice privirea:

– N-am venit să-ţi fac greutăţi. De fapt, sîntem împreună în aceeaşi situaţie. Am venit să te ajut.

– Nu sîntem împreună în nimic. N-am fost niciodată. Şi nu ştiu ce înţelegeţi prin ajutor. Îmi oferiţi bani?

Ea ridică privirea şi Carole crezu că citeşte în ei o nelinişte, ca şi cînd întrebarea trebuia privită cu seriozitate.

– Nu chiar. Adică, nu m-am gîndit că ai avea într-adevăr nevoie. Paul a cumpărat acest apartament pentru dumneata? E cam

strîmt, nu-i așa? Totuși, e destul de drăguț dacă nu te deranjează să locuiești într-o suburbie. Mă tem că nu te-a menționat în testament. Cred că și asta ar trebui să știi, dacă îți făceai cumva gînduri.

Cu o voce mult prea stridentă şi aspră, chiar şi pentru urechile ei, Carole răspunse:

– Apartamentul este al meu. Eu am plătit avansul, eu am plătit ratele, din banii mei. Nu că ar fi treaba dumneavoastră. Dar, dacă vă mustră conștiința în ceea ce mă priveşte, lăsaţi-o baltă. Nu vreau nimic de la dumneavoastră și de la nimeni care are vreo legătură cu Paul. Femeile care preferă să fie întreţinute de bărbaţi toată viaţa nu pot să priceapă că unora dintre noi le place să stea pe propriile picioare.

– Ai avut de ales?

Rămasă fără grai, auzi vocea copilăroasă spunînd în continuare:

– De fapt, ai fost foarte discretă. Te admir pentru asta. Probabil nu ți-a fost ușor să-l ai lîngă dumneata cînd nu avea altceva mai bun de făcut.

Uimitor era faptul că insulta nu era deliberată. Ea era capabilă să jignească fără intenție, desigur, dar această remarcă izvorîse dintr-un egoism atît de lipsit de sensibilitate, încît femeia rostise ceea ce gîndise, fără să vrea să rănească, neapărat, ci pentru că era incapabilă să realizeze dacă rănea sau nu. „Paul, cum ai putut să te căsătorești cu ea? Cum ai putut fi păcălit? Este proastă, lipsită de clasă, disprețuitoare, fără sensibilitate, meschină. Este frumusețea atît de importantă?"

– Dacă asta este tot ce ați avut să-mi spuneți, vă rog să plecați, zise ea. M-aţi văzut. Știţi cum arăt. Mi-ați văzut apartamentul. El obișnuia să stea în acest fotoliu. Pe masa aceea își aşeza paharul. Dacă vreți, pot să vă arăt patul în care făceam dragoste.

– Știu pentru ce venea la dumneata.

Vru să strige; „Oh, nu, nu știi. Nu ştii nimic despre el. Am fost fericită lîngă el în patul acela, așa cum n-am mai fost şi nu voi mai fi niciodată. Dar el nu pentru asta venea". Crezuse,

credea în continuare că el își găsea pacea deplină numai alături de ea. Își trăise viața supraaglomerată în compartimente clar separate: casa din Campden Hill Square, Camera Comunelor, apartamentul ministerial, sediul de la secția electorală. Dar numai în acest apartament ordinar, de la un etaj înalt, dintr-o suburbie, numai aici elementele disparate ale vieții lui se asamblau și el putea deveni o persoană întreagă, atît de unic el însuși. Cînd intra și se așeza în fața ei, își lăsa servieta jos și îi zîmbea, ea îl privea cu bucurie, o dată și încă o dată, figura lui încordată se lumina și se relaxa, devenea blîndă ca după ce făceau dragoste. Erau lucruri din viața lui personală pe care nu i le dezvăluise, știa, nu în mod intenționat ori dintr-o lipsă de încredere, ci pentru că, atunci cînd erau împreună, ele nu mai aveau importanță. Dar el însuși fusese fără rezerve.

Barbara Berowne își admira inelul de logodnă, întinzîndu-și mîna și mișcînd-o ușor în fața ochilor; diamantul uriaș, în montura de safire, sclipea în fulgere de lumină. O reminiscență de zîmbet complice îi înflori pe buze; privi spre Carole și spuse:

– Trebuie să-ți mai spun un lucru. Voi avea un copil.

– Nu-i adevărat! strigă Carole. Minți. Nu poate fi adevărat.

Ochii albaștri se dilatară.

– Bineînțeles că este adevărat. Așa ceva nu se poate ascunde, nu mult timp, în orice caz. Adevărul va fi constatat de toată lumea peste cîteva luni.

– Nu e copilul lui.

„Strig la ea, țip. Trebuie să rămîn calmă. Doamne, ajută-mă să nu cred."

Dar Barbara Berowne izbucni în rîs.

– Bineînțeles că este copilul lui. Și-a dorit întotdeauna un moștenitor, nu știai? Ascultă, ar fi mai bine să accepți adevărul. Singurul bărbat cu care m-am mai culcat de cînd m-am căsătorit este steril. Și-a făcut vasectomie. Voi naște fiul lui Paul.

– El n-ar fi făcut asta. Nu-l puteai determina să o facă.

– Dar a făcut-o. Un lucru poţi întotdeauna să-l determini pe bărbat să facă. Bineînţeles, dacă îi plac vreun pic femeile. N-ai aflat încă? Nu eşti şi dumneata gravidă, nu-i aşa?

Carole îşi îngropă faţa în mîini.

– Nu, şopti ea.

– M-am gîndit că ar fi bine să ştiu sigur. Rîse. Ar fi fost o întreagă complicaţie, nu-i aşa?

Deodată îşi pierdu complet controlul. Nu-i mai rămase nimic, decît furia crudă, ruşinea. Se auzi zbierînd ca o scorpie.

– Ieşi afară! Ieşi afară din casa mea!

Deşi orbită de furie şi de durere, nu-i scăpă umbra de frică din ochii ei albaştri. O înregistră cu plăcere şi triumf. Deci nu era intangibilă, în cele din urmă, putea fi speriată. Descoperirea nu era cu totul bine-venită; o făcea pe Barbara Berowne vulnerabilă, mai umană. Se ridică, aproape dizgraţioasă, se aplecă să-şi ridice poşeta, apoi fugi spre uşă ca un copil speriat. Numai după ce Carole deschise şi îi făcu loc să iasă, se întoarse şi rosti:

– Îmi pare rău că ai luat-o aşa. Cred că te-ai comportat prosteşte. În cele din urmă, eu sînt soţia. Eu sînt cea afectată.

Apoi se îndepărtă grăbită pe culoar. Carole strigă după ea:

– Cea afectată! Asta-i bună! Cea afectată!

Închise uşa şi se rezemă de ea. Îi venea rău de la stomac. Se repezi în baie şi vomă în chiuvetă, ţinîndu-se de robinet să nu cadă. Apoi urmă furia, limpezitoare, aproape înveselind-o. Între furie şi durere îi venea să urle ca un animal, cu capul dat pe spate. Îşi găsi bîjbîind drumul înapoi în cameră, pipăi după scaun ca o oarbă, privi locul lui gol, străduindu-se să se calmeze. Cînd reuşi să se stăpînească, îşi luă poşeta şi scoase din ea numărul de telefon de la Scotland Yard, la care i se spusese că poate suna.

Era duminică, dar trebuia să fie cineva de serviciu. Chiar dacă nu putea vorbi cu inspectorul Miskin imediat, va lăsa un mesaj să fie sunată. Nu putea aştepta pînă mîine. Trebuia să o facă acum, hotărîrea era irevocabilă.

Îi răspunse o voce de bărbat, pe care nu o recunoscu. Se prezentă şi ceru cu inspectorul Miskin.

– Este urgent. E în legătură cu uciderea lui Berowne.

După numai cîteva secunde răspunse inspectorul. Spre surprinderea ei, o recunoscu, deşi nu-i auzise vocea decît o dată. Spuse:

– Sînt Carole Washburn. Vreau să vă văd. M-am decis să vă spun ceva.

– Venim chiar acum.

– Nu aici. Nu vreau să mai veniţi aici, niciodată. Vă întîlnesc mîine-dimineaţă. La ora nouă. În grădina amenajată din Holland Park, lîngă oranjerie. Ştiţi unde?

– Da, ştiu. Vom fi acolo.

– Nu vreau să vină şi comandantul Dalgliesh. Nu vreau să vină nici un bărbat. Numai dumneavoastră. Nu vorbesc cu nimeni altcineva.

Urmă o pauză, apoi vocea vorbi din nou, fără să pară surprinsă, şi acceptă:

– Mîine la nouă. În Holland Park. Voi veni singură. Puteţi să-mi daţi o idee despre ce este vorba?

– Despre moartea Theresei Nolan. La revedere.

Puse receptorul jos şi îşi rezemă fruntea de metalul rece, lipicios. Se simţea golită, cu capul uşor, tremura sub forţa bătăilor inimii. Se întreba cum se va simţi, cum va mai putea trăi cu conştiinţa faptei pe care urma să o facă. Îi venea să strige: „Iartă-mă, iubitul meu, iartă-mă, iartă-mă!“ Dar decizia fusese luată. Nu mai putea da înapoi. I se părea că în cameră mai persistă încă parfumul trecător al Barbarei Berowne, un aer infectat de trădare, care nu avea să mai dispară niciodată.

Cartea a V-a

RHESUS POZITIV

1

Miles Gilmartin de la Serviciul Special era protejat de năvala vizitatorilor inoportuni şi de atenţia celor rău intenţionaţi printr-o serie de controale și răscontroale care i se păreau lui Dalgliesh, pe cînd aştepta supărat și refractar să treacă prin fiecare, mai degrabă copilăreşti decît necesare ori eficiente. Nu avea dispoziţia să facă acest joc. Cînd în sfîrşit fu introdus în biroul lui Gilmartin de o şefă de cabinet iritant de frumoasă și în acelaşi timp evident conştientă de privilegiul de a lucra pentru o persoană atît de importantă, Dalgliesh depăşise orice considerente de prudenţă sau discreţie. Bill Duxbury se afla împreună cu Gilmartin și nu apucară să termine formulele introductive, cînd furia îşi găsi expresia în cuvinte.

– Ar trebui să fim în aceeaşi barcă, dacă oamenii dumitale ar înţelege că barca nu e numai a lor. Dacă nici la voi nu găsesc sprijin, unde să-l găsesc?

– Înţeleg nemulţumirea dumitale, avînd în vedere faptul că nu v-am spus mai devreme că Travers era operatoarea noastră... răspunse Gilmartin.

– Operatoare. Vorbeşti de parcă am fi la o linie de producţie. Şi nu mi-aţi spus voi. Am descoperit singur. Da, înţeleg fascinaţia lumii în care trăiţi. Îmi aminteşte de şcoala primară. Aveam şi noi micile noastre secrete, cuvinte codificate, ceremonii de iniţiere. Dar cînd dracu' aveţi de gînd să creşteţi? Fie, ştiu că

într-un fel toate acestea sînt necesare, cel puţin unele din ele, o parte din timp. Dar pentru voi au devenit o obsesie. Secret de dragul secretului, toată birocrația spionajului, înecată în hîrţoage. Nu e de mirare că sistemul vostru de organizare naşte trădători. Între timp, eu investighez o crimă reală şi mi-ar fi de mare folos dacă nu v-aţi mai juca de-a v-aţi-ascunselea şi aţi reveni la realitate.

– Cred că discursul dumitale ar fi fost mai bine-venit la direcţia a cincea din Ministerul de Interne, răspunse Gilmartin blînd. E ceva în ce spui. Ar trebui să ne păzim mai bine de cei superentuziaşti, iar birocraţia, fără îndoială, este excesivă. Dar ce organizaţie nu este? În cele din urmă, noi lucrăm cu informaţii, iar informaţia nu are nici o valoare dacă nu este bine documentată şi uşor accesibilă. Dacă e să vorbim drept, noi asigurăm contribuabililor contravaloarea taxelor impuse, ban cu ban.

Dalgliesh îl privi.

– N-ai înţeles nimic din ce-am spus.

– Oh, ba da, Adam. Dar e cu totul nefiresc pentru dumneata. Ce atîta vehemenţă?! Ai citit prea multe romane de spionaj.

Cu trei ani în urmă, îşi dădu Dalgliesh seama cu amărăciune, Gilmartin ar fi gîndit, chiar dacă nu ar fi îndrăznit să rostească: „De vină e poezia pe care o scrii". Acum însă nu mai putea spune acelaşi lucru.

– Eşti sigur că nu te afectează moartea lui Berowne? continuă Gilmartin. L-ai cunoscut, nu-i aşa?

– Pentru Dumnezeu, dacă o singură persoană îmi mai spune că nu pot să mă ocup de caz fiindcă l-am cunoscut pe Berowne, îmi dau demisia.

Pentru prima oară, un aer de îngrijorare ca un spasm de durere trecu pe figura inexpresivă, aproape decolorată a lui Gilmartin.

– Oh, eu n-aş face asta. Nu pentru că noi am făcut o mică omisiune. Apropo, presupun că Berowne a fost omorît. Umblă zvonul că ar putea fi vorba de sinucidere. De fapt, el nu era prea normal cînd s-a întîmplat. Luase obiceiul acela de a dormi prin sacristiile bisericilor. Şi avusese, parcă, un fel de revelaţie divină.

Asculta tot felul de voci cînd cel pe care trebuia să-l asculte era prim-ministrul. Și ce biserică ciudată alesese. Pot să înțeleg entuziasmul pentru stilul englez, dar o bazilică romană în Paddington nu poate fi o alegere potrivită pentru un somn odihnitor, darămite pentru un drum spre Damasc.

Dalgliesh fu tentat să-l întrebe dacă după părerea lui biserica St. Margaret's Westminster ar fi fost mai potrivită. Gilmartin, care spre satisfacția sa personală dovedise oarece cunoștințe despre arhitectura bisericilor și despre Scriptură, se ridică de la birou și începu să se plimbe de la o fereastră la alta, ca și cînd ar fi devenit dintr-odată conștient că era singurul care stătea jos, iar statura lui mică i-ar fi creat un dezavantaj. Își putea permite un croitor bun și se îmbrăca într-o ținută îngrijit protocolară care, la un om mai puțin sigur pe sine, ar fi sugerat o oarecare conștiință a ambiguității reputației de a aparține serviciului de securitate, ambiguitate pe care nu ar fi dorit să o întărească printr-o neglijență în ținută sau comportament. Dar Gilmartin se îmbrăca pentru propria plăcere, așa cum făcea totul. Astăzi era elegant, în gri. Deasupra costumului pretențios, cu dungulițe aproape invizibile, fața pătrată, parcă lipsită de sînge și părul lucios, albit prematur și periat spre spate de la fruntea înaltă, întărea atît imaginea, cît și combinația de culori; un aranjament alcătuit cu grijă, din gri și argintiu, pe care cravata veche, de școală, în ciuda sobrietății, atîrna ca un stindard țipător și provocator.

Prin comparație, Bill Duxbury, scund și îndesat, cu o față roșcovană și o voce stridentă, arăta ca un nobil fermier a cărui fermă funcționează mai bine decît noblețea. El privea cu coada ochiului pe fereastră, ca un copil căruia i se ceruse să nu se mai amestece cu adulții și în problemele lor. Dalgliesh constată că își răsese de curînd mustața. Fără ea, figura îi părea incompletă și dezbrăcată, ca și cînd fusese ras cu forța. Purta un costum de tweed în carouri, prea gros pentru toamna destul de blîndă, al cărui șliț de pe mijlocul vestonului se desfăcea, întins peste fesele cam mari, mai degrabă feminine. Cînd Gilmartin îl privea, ceea

ce se întîmpla rar, chipul lui căpăta o expresie ușor surprinsă, ca și cînd ar fi deplîns atît figura, cît și pe croitorul subalternului său.

Se văzuse de la început că Gilmartin urma să conducă discuția. Duxbury îl pusese în temă, dar Duxbury nu trebuia să vorbească neîntrebat. Dalgliesh își aminti de o conversație la o petrecere cu cîțiva ani în urmă. Se trezise stînd lîngă o femeie, pe o canapea de trei persoane, pe care încap confortabil numai două. Erau într-un salon georgian din nordul pieței Islington, dar nu-și mai amintea numele gazdei și Dumnezeu mai știa cu ce prilej ajunsese el acolo. Doamna se amețise, nu mult, dar suficient cît să înceapă să flirteze, să fie veselă și apoi să ajungă la confesiuni. Memoria refuza să-i amintească și numele ei, care nu avea de altfel nici o importanță. Se aflau împreună de o jumătate de oră, cînd gazda, plină de tact, îi despărțise. Își amintea numai parțial conversația. Ea și soțul aveau o casă pe o stradă pe care se desfășurau în mod curent demonstrațiile studențești, iar poliția – era sigură că era vorba de Serviciul Special – le ceruse permisiunea să folosească fereastra camerei lor pentru a face fotografii.

– Le-am spus, desigur, că era posibil, și ei au fost foarte drăguți. Dar nu eram pe de-a-ntregul mulțumită. Aș fi vrut să spun: „Sînt supuși britanici. Au dreptul să facă marșuri, dacă vor. Dacă vreți să-i fotografiați, de ce nu o faceți pe față, din stradă?“ Dar n-am zis nimic. De fapt, era chiar nostim. Aveam un sentiment al conspirației, eram de partea celor care știau. Și nu era treaba noastră să luăm atitudine. Știau ei ce făceau. Nu e bine să te pui cu ei.

I se păruse atunci, la fel ca și acum, că exprimase atitudinea tuturor liberalilor, din toată lumea: „Știu ei ce fac. Nu e treaba noastră să luăm atitudine. Nu e bine să te pui cu ei“.

– Mă mir că voi și direcția a cincea de la Interne nu încurajați o colaborare regulată cu KGB-ul, rosti cu amărăciune. Aveți mai multe în comun cu ei, decît cu altcineva din afară. Ar fi interesant să vedeți cum se descurcă ei cu hîrtiile.

Gilmartin ridică din sprînceană spre Duxbury, invitîndu-l parcă la solidaritate în fața lipsei de rațiune.

– În privinţa hîrtiilor, Adam, ar fi de folos dacă oamenii voştri ar fi ceva mai conştiincioşi. Massingham, cînd a cerut informaţii despre Ivor Garrod, ar fi trebuit să completeze un formular IR49.

– În patru exemplare, desigur.

– Da, la registratură e nevoie de unul, unul vă trebuie probabil şi vouă. Pe cei de la Interne trebuie să-i ţinem la curent. Sigur că am putea revizui procedeul, dar aş zice că patru exemplare este minimum.

– Fata asta, Diana Travers, zise Dalgliesh, era cea mai potrivită persoană să-l spioneze pe un ministru de stat? Chiar şi pentru Serviciul Special, alegerea pare curioasă.

– Dar noi nu spionam un ministru de stat, obiectivul ei nu era Berowne. Aşa cum v-am spus cînd ne-aţi întrebat despre amanta lui, Berowne nu reprezenta un risc. Apropo, nici atunci nu aţi venit cu un formular IR49.

– Înţeleg. Aţi infiltrat-o pe Travers în grupul lui Garrod sau celulă, cum i se spune, şi, ca din întîmplare, aţi uitat să menţionaţi faptul cînd v-am întrebat. Totuşi, ştiaţi că el era suspect. Mai este încă.

– Nu ni s-a părut relevant. De fapt, toţi funcţionăm după principiul de a şti „ce trebuie să ştii". Şi nu am infiltrat-o noi în Campden Hill Square. Ci Garrod. Serviciul pe care ni-l făcea Travers nu are nici o legătură cu moartea lui Berowne.

– Dar moartea ei poate avea.

– Nu a existat nici o suspiciune în privinţa decesului ei. Ai studiat probabil raportul autopsiei.

– Am observat că nu a fost făcută ca de obicei, de patologul de la Interne pentru zona Thames Valley.

– Ne place să folosim oamenii noştri. O persoană perfect competentă, te asigur. Fata a murit din cauze naturale, mai mult sau mai puţin. Mîncase prea mult, băuse prea mult şi s-a aruncat în apa rece, s-a încurcat printre alge, a înghiţit apă şi s-a înecat. Nu au existat semne suspecte pe corp. Avusese, cum probabil ştii din raportul autopsiei, un contact sexual puţin înainte de

deces. Avu o mică ezitare înainte să folosească expresia. A fost de altfel și singura dată cînd Dalgliesh avu senzația că era puțin tulburat, ca și cînd cuvintele „a face dragoste" i se păruseră nepotrivite, iar altele mai vulgare nu putuse rosti.

Dalgliesh tăcu. Furia îl adusese în pragul unui protest care acum i se părea umilitor de copilăros și la fel de ineficient. Nu realizase nimic, cu excepția faptului că exacerbase rivalitatea profesională care clocotea între divizia de criminalistică, Secția Specială și secția a 5-a de la Interne, ale căror relații puteau atît de ușor să se repercuteze asupra vieții politice. Era posibil ca data viitoare Gilmartin să spună: „Și, pentru Dumnezeu, informați-l și pe AD. E capabil să moară de oftică dacă nu-și primește porția". Dar ceea ce îl deprima cel mai tare și îl umpluse de dezgust pentru propria persoană era faptul că ajunsese nepermis de aproape de pierderea autocontrolului. Înțelese cît de importantă devenise pentru el reputația de om rece, detașat, imparțial. Ei bine, acum se simțea cu adevărat implicat. Poate că aveau dreptate ceilalți. Poate că nu trebuie să preiei un caz în care victima îți este cunoscută. Dar putea pretinde că îl cunoscuse pe Berowne? Cît timp petrecuseră împreună? Trei ore într-o călătorie cu trenul, zece minute furate din programul lui de birou, o plimbare întreruptă în parcul St. James. Și totuși, își dădea seama că pentru nici o altă victimă nu avusese atîta înțelegere. Iar acum simțea un impuls să-și înfigă pumnul în falca lui Gilmartin, să vadă sîngele țîșnindu-i peste pieptul imaculat al cămășii și peste cravata aceea veche, de elev; cu cincisprezece ani în urmă ar fi făcut-o probabil și l-ar fi costat slujba. O clipă tînji după spontaneitatea simplă, pierdută, a tinereții.

– Mă surprinde că i-ați acordat lui Garrod atîta atenție, zise el. În universitate a fost activist de stînga. Nu e nevoie de un agent secret ca să descoperi că Garrod nu votează cu conservatorii. Niciodată nu a făcut un secret din convingerile lui.

– Din convingeri nu, din activități da. Cei din grupul lui sînt un pic mai mult decît simpli nemulțumiți din clasa de mijloc, în

căutarea unei defulări prin agresiune și a unei cauze, de preferință una care să le dea iluzia angajării. Oh, da, a meritat atenția.

Gilmartin îi spuse din priviri lui Duxbury că e momentul să intervină, și acesta spuse:

– E vorba de un grup mic – denumit celulă. În prezent cuprinde patru femei. În total sînt treisprezece membri. Niciodată nu recrutează mai mulţi sau mai puţini. Un fel de contrasuperstiţie care, desigur, sporește senzaţia mistică de conspiraţie. Numărul magic, cercul închis.

Dalgliesh se gîndi că numărul avea și o anumită logică a funcţionalității. Garrod putea organiza trei grupe de cîte patru persoane sau două de șase, el rămînînd în permanență liber, cu rol de director, coordonator, leader recunoscut. Duxbury continuă:

– Aparţin cu toţii clasei mijlocii privilegiate, ceea ce garantează coeziunea și previne tensiunile sociale. Tovarășii, de fapt, nu se remarcă printr-o dragoste de frate. Grupul vorbește aceeași limbă care include, bineînţeles, și jargonul marxist; sînt cu toţii inteligenţi. Neghiobi, poate, dar inteligenţi. O adunătură potenţial periculoasă. Din întîmplare, nici unul nu este membru al Partidului Laburist. Nu că i-ar și primi în acest partid. Șase dintre ei, între care și Garrod, sînt membri ai Campaniei Revoluţionare a Muncitorilor, fără a deţine funcţii. Eu cred că această campanie este ceva mai mult decît un front. Iar Garrod preferă să-și facă numărul propriu. Cred că are o fascinaţie înnăscută pentru conspiraţie.

– Ar fi putut să lucreze pentru Serviciul Special, spuse Dalgliesh. Sarah Berowne este și ea membră?

– De doi ani. Membră și amanta lui Garrod, ceea ce-i conferă un prestigiu aparte în grup. Din mai multe puncte de vedere, tovarășii sînt foarte demodaţi.

– Ce aţi aflat de la Travers? Bine, să vedem dacă ghicesc. Garrod a introdus-o în casa din Campden Hill Square. Asta n-a fost greu dacă avem în vedere lipsa de servitori de încredere. Probabil că Sarah Berowne le-a vîndut pontul cu anunţul, dacă nu chiar ei i-a aparţinut ideea. Oricine voia să se ocupe de treburi

gospodărești și venea cu referințe bune – iar dumneavoastră vă puteați îngriji de asta – era sigur că obține slujba. Probabil asta era misiunea celulei lui... să discrediteze anumiți membri ai parlamentului.

Gilmartin fu cel care răspunse:

– Una dintre funcții. Cel mai tare îi interesau socialiștii moderați. Scormonesc în gunoi, descoperă o legătură amoroasă adulteră, de preferință o legătură cu homosexualii, o prietenie nefastă, o excursie de mult uitată, sponsorizată, în Africa de Sud, o insinuare că și-a băgat mîinile în banii partidului. Apoi, cînd bietul om candidează să fie reales, ei împrăștie rahatul cu conștiinciozitate și atrag delicat atenția asupra mirosului. Să discreditezi membrii actualei administrații este probabil mai mult o problemă de datorie decît de plăcere. Cred că Garrod l-a ales pe Berowne mai ales din motive personale decît politice. Sarah Berowne urăște altceva, nu partidul tatălui.

Deci Garrod expediase scrisoarea aceea calomnioasă lui Ackroyd și redactorilor rubricilor de scandal ale ziarelor naționale. Dalgliesh îl suspectase întotdeauna pentru această răutate. Parcă ghicindu-i gîndurile, Gilmartin spuse:

– Mă îndoiesc că vei putea dovedi că el a trimis mesajul presei. O fac cu multă pricepere. Un membru al grupului vizitează un magazin în care vînd mașini de scris, noi și recondiționate, unde te lasă să le încerci. Știi cum e, rînduri întregi de mașini, una după alta, la care clienții clămpăne cît le poftește inima. Șansa de a recunoaște ulterior pe vreunul dintre ei este nulă. Nici noi nu putem să-i urmărim încontinuu pe toți membrii celulelor. Nu merită un asemenea efort și nici nu sînt sigur care este secțiunea sau paragraful Codului Penal pe care îl încalcă. Informația pe care o folosesc este exactă. Dacă n-ar fi, nu le-ar folosi. Fiindcă a venit vorba, cum ai aflat de Travers?

– De la gazda la care a stat înainte de a se muta în apartamentul ei. Femeile au un dispreț profund pentru societățile secrete ale bărbaților și se pricep teribil să le descopere.

– Sexul în sine este o unică societate secretă, zise Gilmartin. Noi am vrut ca Travers să locuiască singură. Trebuia să insistăm. Dar mă surprinde că a vorbit.

– N-a vorbit. Proprietăreasa nu a crezut de la bun început că o actriță fără slujbă își poate permite să cumpere un apartament. Dar suspiciunile i-au fost confirmate de oamenii voștri, care i-au răscolit camera. Dacă tot am ajuns aici, ce vă interesa în legătură cu Garrod, în afară de cîteva nume noi în dosarele activiștilor?

Gilmartin strînse din buze.

– Era posibilă o legătură cu Armata Republicană Irlandeză.

– Exista o asemenea legătură?

O clipă Dalgliesh crezu că va refuza să răspundă. Apoi el privi spre Duxbury și spuse:

– Cel puțin nu am descoperit-o pînă acum. Crezi că Garrod este omul tău?

– Ar putea fi.

– Ei, atunci vînătoare bună! Păru deodată stingherit, ca și cînd nu ar fi știut cum să încheie această întîlnire. Apoi spuse: A fost utilă discuția cu dumneata, Adam. Am notat problemele pe care le-ai ridicat. Veți avea grijă cum procedați de acum înainte, nu-i așa? Mă refer la formularul IR49. E un formular modest, dar are utilitatea lui.

Coborînd cu liftul spre parter, Dalgliesh avu impresia că rămăsese la Secția Specială zile întregi, nu doar o jumătate de oră. Se simțea contaminat de o lipsă de speranță, bolnăvicioasă. Știa că în curînd avea să se debaraseze de aceste simptome, ca întotdeauna. Dar infecția va continua în sînge, ca o parte a bolii spirituale pe care începea să creadă că va fi silit să o îndure.

Totuși, interviul, așa supărător cum fusese, își atinsese scopul și îndepărtase o serie întreagă de direcții secundare care încurcau firul principal al anchetei. Acum cunoștea identitatea și motivul celui care compusese scrisoarea defăimătoare. Știa ce căutase Diana Travers la Campdel Hill Square, cine o plasase acolo și de ce, după înec, scotocise camera în care ea locuise. Muriseră două femei tinere, una se omorîse, cealaltă dintr-un

accident. Nu exista nici un mister în legătură cu motivul morții lor și cum survenise sau cu viața lor. Atunci de ce se mai încăpățîna el să creadă că aceste două decese erau nu numai legate de misterul uciderii lui Berowne, ci stăteau chiar în miezul acestuia?

2

Coborînd din lumea secretoasă și mulțumită de sine de la etajele optsprezece și nouăsprezece, Dalgliesh constată că și pe coridorul unde se afla propriul birou era o liniște neobișnuită. Băgă capul pe ușă în biroul secretarei, dar mașina de scris a lui Susie fusese acoperită, biroul era gol și își aminti că fata se dusese la dentist. Kate se întîlnea cu Carole Washburn în Holland Park. Plictisit de propria indispoziție, nici nu se gîndise la posibilitățile promise de întîlnirea aceea. Despre Massingham știa că era în vizită la refugiul pentru săraci, din Cosway Street, unde trebuia să discute cu gardianul despre Harry Mack, apoi avea să le interogheze pe două dintre fetele care se aflau în barcă pe Tamisa cînd se înecase Diana Travers. Conform dovezilor din timpul anchetei, nici una dintre ele nu o văzuse pe Diana sărind în apă. Ele, ca și ceilalți din grup, o lăsaseră cu Dominic Swayne pe mal, plecaseră cu barca și nu auziseră, nici nu văzuseră nimic pînă în acel moment cumplit cînd vîsla lovise cadavrul. La anchetă recunoscuseră amîndouă că fuseseră pe jumătate bete în seara aceea. Dalgliesh se îndoia că ar fi avut ceva mai util de declarat acum că erau treze, dar, dacă totuși aveau, Massingham era cel mai potrivit să obțină ceva de la ele.

Massingham lăsase un mesaj. Intrînd în birou, Dalgliesh văzu o singură foaie albă de hîrtie prinsă de mapa de pe birou cu cuțitul pentru corespondență al lui Massingham, un stilet lung și extrem de ascuțit, pe care pretindea că l-a cîștigat la un bîlci, în copilărie. Gestul dramatic și cele cîteva rînduri de litere și cifre scrise cu caractere negre, drepte spuneau totul. Laboratorul de medicină

legală telefonase să comunice rezultatele analizelor sîngelui. Fără să scoată stiletul, Dalgliesh privi dovada care, mai mult decît oricare alta, era vitală pentru teoria lui că Berowne fusese ucis.

Berowne	Mack	Pete pe covor și pe buzunarul jachetei	
Rhesus pos	Pos	Pos	
ABO A,		A,	A
AK 2-1 (7,6%)		1 (92,3%)	2-1
(enzime)			
PGM 1+(40%)		2+1– (4,8%)	1+
(enzime)			
Lama briciului			
AK 2-1			
PGM 2+, 1-, 1+			

Știa că sistemul de analize folosit era bine pus la punct. Nu era necesară o reacție de control pentru identificarea petelor de pe covor. Dar probabil că laboratorul lucrase sîmbătă și duminică, cu toată aglomerația de analize și în ciuda faptului că, deocamdată, nu exista un suspect, de aceea el nu putea decît să le fie foarte recunoscător. Sîngele de pe brici era de două tipuri diferite, ceea ce nu era surprinzător, analiza nu fusese decît o formalitate. Dar important era faptul că sîngele de pe covor, de sub haina lui Harry, se dovedise a nu fi fost al lui. Mai tîrziu în după-amiaza aceea, Dalgliesh avea programată o discuție care se anunța, din alt punct de vedere însă, la fel de iritantă ca întîlnirea cu Gilmartin. Din fericire, această dovadă importantă sosise la timp.

3

Holland Park se afla la depărtare de numai cîteva minute de mers pe jos de la imobilul Charles Shannon. Kate se trezise devreme, puțin după șase, și pînă la șapte terminase micul dejun; acum aștepta nerăbdătoare să se facă ora de plecare. După ce se tot învîrti neliniștită prin apartamentul imaculat, încercînd să-și găsească de lucru și să-și ocupe timpul, își îndesă o pungă cu

firimituri pentru păsărele în buzunarul jachetei și ieși, cu trei sferturi de oră mai devreme, spunîndu-și că era mai puțin frustrant să se plimbe prin parc, decît să stea închisă în casă, întrebîndu-se dacă domnişoara Carole Washburn avea să apară sau dacă avea să regrete promisiunea pe care o făcuse.

Dalgliesh fusese de acord că aranjamentul cu fata trebuia respectat; o va întîlni singură pe Carole Washburn. Nu-i dăduse nici o instrucţiune şi nici un sfat. Alţi ofiţeri ar fi fost poate tentaţi să-i reamintească importanţa întîlnirii, dar el era altfel. Îl respecta pentru modul lui de lucru cu oamenii, chiar dacă povara responsabilităţii ei sporise. Felul în care va aborda întîlnirea putea fi hotărîtor.

Puţin înainte de nouă se îndreptă spre terasa de deasupra grădinii franceze. Cînd vizitase parcul ultima oară, straturile de flori fuseseră decorate cu desene bogate de muşcate, cerceluși și begonii. Acum însă, venise vremea schimbărilor de toamnă. Jumătate din ronduri fuseseră deja dezgolite, pămîntul se întindea argilos, plin de frunze uscate și de petale împrăştiate ca stropii de sînge. Un cărucior al administrației, o căruță înfiorătoare a iernii, deja pregătite să ridice restul de plante care urmau să fie scoase din pămînt. Cînd limba ceasului se suprapuse pe ora exactă, țipetele și strigătele copiilor de la școala Holland Park amuţiră brusc şi peste parc se așternu tăcerea calmă a dimineții. O bătrînă încovoiată ca o vrăjitoare, ducînd în lesă o echipă de șase cîini mici, descurajaţi, trecu pe alee tîrşîindu-şi picioarele, apoi se opri lăsînd cîinii să adulmece mirosul de lavandă şi să pufăie. Un alergător singuratic coborî în fugă treptele și dispăru pe sub arcele care duceau spre oranjerie.

Şi deodată apăru Carole Washburn. Aproape la oră fixă, o siluetă solitară, de femeie, apăru la capătul îndepărtat al grădinii. Purta o jachetă gri, scurtă, peste o fustă asortată, avea capul acoperit cu o eşarfă albastră care îi ascundea aproape toată fața. Dar Kate o recunoscu imediat, cu o tresărire de emoţie. Pentru o clipă se priviră una pe alta, apoi se apropiară printre straturile

golașe de flori, cu pași măsurați, ceremonioși. Kate își aminti de spionii din romanele polițiste, de schimbul de transfugi la graniță, de pînda pentru urmăritorii nevăzuți și așteptarea cu urechile ciulite la pocnetul puștii. Cînd se întîlniră, fata salută dînd din cap, dar nu rosti nici un cuvînt. Kate spuse simplu:

– Mulțumesc că ați venit.

Apoi urcară împreună treptele și ieșiră din grădină, peste firele spongioase ale gazonului, pe poteca dintre grădinile de trandafiri. Aici, prospețimea dimineții era mîngîiată de amintirea parfumului verii. „Trandafirii, gîndi Kate, nu dispar niciodată." Era ceva iritant în florile care nu-și dau seama cînd a trecut sezonul lor. În decembrie mai puteai încă să vezi boboci tari și înnegriți, sortiți să se ofilească înainte de a înflori, cîteva capete anemice atîrnînd sub propria greutate spre pămîntul presărat cu petale veștede. Pășind fără grabă printre tufele ghimpate, conștientă că umărul lui Carole îl atingea pe al ei, gîndi: „Trebuie să am răbdare. Trebuie să o aștept să vorbească prima. Ea trebuie să aleagă locul și momentul".

Ajunseră la statuia Lordului Holland, așezat pe piedestal, privind benign spre propria casă. Tot fără să vorbească se îndreptară spre poteca de pămînt moale din zona împădurită. Acolo Carole se opri. Privi sălbăticia și spuse:

– Acolo a găsit-o, sub mesteacănul acela înclinat, cel de lîngă tufele de ilex. Am venit împreună aici o săptămînă după aceea. Cred că simțea nevoia să-mi arate.

Kate așteptă. Era un lucru extraordinar sălbăticia aceasta de copaci atît de aproape de inima unui mare oraș. Odată trecut de palisada joasă, te puteai crede la țară. Nu era de mirare că Theresa Nolan, crescută în pădurile din Surrey, alesese acest loc liniștit în care să moară. Fusese probabil ca o întoarcere la copilărie: mirosul de pămînt reavăn, scoarța aspră a copacului zgîriindu-i spatele, ciripitul păsărelelor și forfota veverițelor în frunzișuri, moliciunea pămîntului făcînd moartea la fel de naturală și de prietenoasă ca somnul. Pentru o clipă avu senzația

extraordinară că trăise ea însăşi acea moarte, că era una şi aceeaşi fiinţă cu fata care se sfîrşise, singură, sub copacul acela. Se înfioră. Dar momentul de înţelegere trecu repede, numai puterea lui o uimi şi o nelinişti uşor. În primii ei cinci ani de activitate la poliţie, văzuse destule cazuri de sinucidere pentru a fi învăţat să se detaşeze, iar pentru ea lecţia nici nu fusese grea. Întotdeauna reuşise să se distanţeze de emoţii, să gîndească: „acesta este un cadavru“, nu „această femeie a trecut prin viaţă“. De ce o moarte imaginată ar fi fost mai tulburătoare decît un cadavru văzut în realitate? „De această dată mi-aş putea permite puţină implicare, puţină milă“, gîndi. Totuşi era ciudat să înceapă tocmai în acest moment. Ce avea special cazul Berowne încît să schimbe pînă şi modul în care înţelegea ea propria muncă? Privi din nou aleea şi o auzi pe Carole Washburn spunînd:

– Cînd Paul a aflat că fata nu e de găsit – cînd cei de la maternitate au telefonat să întrebe dacă o văzuseră la Campden Hill Square sau dacă ştiau ceva de ea –, el a bănuit că putea fi aici. Înainte de a ajunge ministru, cînd securitatea a devenit o povară, obişnuia să traverseze parcul în drum spre serviciu. Traversa Kensington Church Street, intra în Hyde Park, apoi în Green Park pe la Hyde Park Corner şi străbătea tot drumul pînă la Parlament, mergînd pe iarbă, pe sub copaci. Deci era natural să vină şi să caute – adică, nu trebuia să se abată prea mult din drum. Nu făcea nici un efort special.

Amărăciunea apărută dintr-odată în glasul ei era surprinzătoare. Dar Kate continuă să tacă. Scoase din buzunarul jachetei punguţa cu firimituri de pîine, luă cîteva în palmă şi întinse mîna. O vrabie, blîndă cum numai la Londra pot fi vrăbiile, i se aşeză în palmă zgîriind-o uşor cu ghearele. Kate simţi ciupitura ciocului ca o mică înţepătură, apoi pasărea dispăru.

– Probabil o cunoştea foarte bine pe Theresa Nolan, zise Kate.

– Probabil. Ea avea obiceiul să-i povestească seara, după ce Lady Ursula adormea; îi vorbea despre ea, despre familia ei. Adesea femeile simţeau că lui pot să-i vorbească, unele femei.

O clipă tăcură amîndouă. Totuși, trebuia să-i pună o întrebare.

– Copilul Theresei Nolan ar fi putut fi al lui? Spre ușurarea ei, Carole primi întrebarea cu calm, ca și cînd ar fi așteptat-o.

– A fost o vreme cînd aș fi spus nu și aș fi fost foarte sigură. Dar acum nu mai sînt sigură de nimic. Erau lucruri pe care nu mi le spunea, asta am știut întotdeauna. Acum știu încă și mai bine. Dar cred că asta ar fi putut să-mi spună. Nu era copilul lui. Totuși, se învinovățea pentru cele întîmplate fetei. Se simțea răspunzător.

– De ce?

– Fata a încercat să-l întîlnească cu o zi înainte să se sinucidă. S-a dus la biroul lui, la minister. A fost un gest lipsit de tact – un lucru pe care numai o persoană inocentă l-ar fi putut face – și a nimerit într-un moment cu totul nepotrivit. El tocmai se pregătea să intre într-o ședință importantă. Ar fi putut să-i acorde cinci minute, dar nu-i erau la îndemînă și ar fi comis o imprudență. Cînd tînăra secretară veni să-l anunțe că o anume domnișoară Theresa Nolan se afla în holul de la intrare și cerea să-l vadă urgent, el spuse că era probabil cineva din secția electorală și îi trimise un mesaj prin care îi cerea să-și lase adresa, promițîndu-i că va lua el legătura cu ea. Fata a plecat fără un cuvînt. După aceea nici nu l-a mai căutat. Cred că, dacă i s-ar fi dat timp, ar fi căutat-o el. Dar nu i s-a dat. Fata a murit a doua zi.

Era interesant că această informație nu ieșise la iveală cînd Dalgliesh interogase personalul civil al lui Sir Paul. Acele persoane atente, prin pregătire și instinct, își protejau ministrul. Oare extindeau ei această protecție și dincolo de moarte? Ei vorbiseră despre promptitudinea și priceperea cu care Sir Paul rezolvase o problemă complicată, dar nici unul nu menționase sosirea inoportună a unei tinere femei plictisitoare. Ofițerul care transmisese mesajul era destul de tînăr. Iată încă un exemplu cînd o persoană care deținea informații nu fusese interogată. Dar, chiar dacă ar fi fost interogat, poate ar fi considerat că era un fapt lipsit de importanță și nu l-ar fi apreciat la justa valoare decît dacă ar fi citit raportul anchetei, ar fi recunoscut fata, și poate că nici atunci.

Carole Washburn continua să privească fascinată pădurea, cu mîinile înfundate adînc în buzunare, cu umerii aduși, ca și cînd dinspre sălbăticia încîlcită ar fi bătut prima pală rece a vîntului de iarnă.

– Era prăbușită lîngă trunchiul copacului, acolo. Acum abia se vede, iar vara nu se vede deloc. Ar fi putut rămîne acolo zile întregi.

„Nu prea multe", gîndi Kate. Mirosul i-ar fi alertat rapid pe paznicii parcului. Holland Park este un mic paradis în mijlocul orașului, dar nu se deosebea de nici un alt Eden. Răpitori cu patru picioare mișunau prin tufișuri și răpitori cu două picioare se plimbau pe alei. Moartea era moarte. Cadavrele miros cînd se descompun. Se uită la însoțitoarea ei. Carole Washburn privea încă pădurea cu o intensitate dureroasă, rechemînd parcă figura prăbușită la rădăcina mesteacănului argintiu. Apoi continuă:

– Paul a spus adevărul despre ce s-a întîmplat, dar nu întregul adevăr. Fata avea două scrisori în buzunarul de la jachetă, una adresată bunicilor, în care își cerea iertare, cea care a fost citită la anchetă. Dar a mai existat una, pe care scria „confidențial" și care îi era adresată lui Paul. Asta am venit să vă spun.

– Ați văzut-o? V-a arătat-o?

Kate încercă să-și ascundă nerăbdarea din glas. Era aceasta, în sfîrșit, dovada fizică?

– Nu. A adus-o la mine, dar nu mi-a dat-o s-o citesc. Mi-a spus ce conținea. Se pare că, pe cînd lucra la maternitate, Theresa a fost trecută în schimbul de noapte. Una dintre paciente primise de la soțul ei șampanie și au organizat o petrecere. Se obișnuiește în locul acela. În orice caz, era puțin amețită. Își sorbea cu privirea copilul, un fiu, după trei fete, și a spus: „Îi mulțumesc dragului de Stephen". Apoi mărturisi că, dacă pacientele doreau un copil de un anumit sex, Lampart făcea aminocenteza, după care urma avortul dacă fetusul nu era dorit. Femeile care nu se bucurau să nască și care nu erau pregătite să

suporte experiența, pentru un copil care nu avea sexul dorit, știau unde să se adreseze.

– Dar el își asuma – își asumă – un risc teribil, zise Kate.

– Nu chiar. Nu, dacă nu există nimic scris, dacă nu se specifică nimic. Paul se întreba dacă unele dintre rapoartele patologice erau falsificate pentru a certifica o anomalie a fetusului. Cea mai mare parte a analizelor de laborator se fac chiar în clinica lui. Theresa a încercat să obțină dovezi, dar nu era ușor. Cînd a doua zi a pus întrebări pacientei, ea a rîs și a spus că glumise. Dar în mod evident era îngrozită. În aceeași după-amiază s-a externat.

Deci aceasta era explicația notiței aceleia misterioase pe care Dalgliesh o găsise în cartea de rugăciuni a Theresei. Încercase să adune dovezi despre sexul copiilor avortați ai pacientelor.

– Theresa a vorbit cu cineva de la Pembroke Lodge? întrebă Kate.

– N-a îndrăznit. Știa că a fost dat cineva în judecată de Lampart pentru calomnie și, ca urmare, dăduse faliment. El era – este – cunoscut ca un om care se judecă. Ce putea spera să obțină ea, o asistentă tînără, săracă, fără prieteni puternici, împotriva unui om ca el? Cine ar fi crezut-o? Apoi a constatat că era gravidă și au început propriile probleme. Cum putea să protesteze împotriva a ceea ce considera a fi pentru el un păcat, cînd ea însăși era pe cale să comită același păcat mortal? Totuși, cînd s-a pregătit să moară, a simțit că trebuia să facă neapărat ceva pentru a pune capăt acestui lucru. S-a gîndit la Paul. El nu era slab, lui nu-i era frică de nimic. Era ministru, un om cu autoritate. El avea să oprească această practică.

– Și a oprit-o?

– Cum ar fi putut? Ea nu știa ce povară îi pune lui în spate. Cum v-am spus, era o inocentă. Acestea sînt persoanele care fac cel mai mult rău. Lampart este amantul soției lui. Dacă l-ar fi atacat, gestul ar fi arătat ca un șantaj sau, mai rău, ca o răzbunare. Exista apoi propria vină pentru moartea, minciuna că ea

ar fi fost o alegătoare, nereuşita de a o ajuta, asta, mai ales, ar fi fost mai rău decît orice ar fi făcut Lampart.

– Ce-a hotărît?

– A rupt scrisoarea de faţă cu mine şi a aruncat-o la toaletă.

– Dar era avocat. Nu avea instinctul de a păstra dovezile?

– Nu pe cele de acest fel. A spus: „Dacă nu am curajul să o folosesc, atunci trebuie să scap de ea. Nu există compromis. Ori fac ce a dorit Theresa, ori distrug dovada". Presupun că a considerat degradant să o pună deoparte, că ar putea mirosi a şantaj să păstrezi cu grijă o dovadă împotriva duşmanului, pentru eventualitatea că vei avea nevoie de ea în viitor.

– V-a cerut sfatul?

– Nu. Nu sfatul. Avea nevoie să reflecteze, iar eu eram acolo să-l ascult. De asta avea nevoie de mine, ca să-l ascult. Acum îmi dau seama. Iar el ştia ce aveam să spun, ce voiam să spun. Aveam să spun: „Divorţează de Barbara şi foloseşte scrisoarea pentru a fi sigur că ea şi amantul ei nu-ţi vor face greutăţi. Foloseşte-o să-ţi obţii libertatea". Nu ştiu dacă aş fi spus-o atît de brutal, dar el ştia că eu asta voiam să facă. Înainte de a o distruge, m-a pus să promit că nu voi spune o vorbă.

– Şi nu a făcut absolut nimic, sînteţi sigură? insistă Kate.

– Este posibil să fi vorbit cu Lampart. A zis că o va face, dar nu am mai discutat subiectul niciodată. Avea de gînd să-i spună lui Lampart tot ce ştia şi să recunoască în faţa lui că nu avea dovezi. Apoi şi-a retras banii pe care îi investise în Pembroke Lodge. Cred că era o sumă frumuşică, investită iniţial de fratele lui.

Începură să se plimbe agale pe alee. „Să presupunem că Paul Berowne a vorbit cu Lampart, îşi zise Kate. Dovada fiind distrusă, o dovadă, de altfel, patetică şi inadecvată, doctorul nu ar fi avut de ce să se teamă. Un scandal l-ar fi afectat pe Paul Berowne tot atît de mult cît l-ar fi lovit şi pe Lampart. Dar, după experienţa lui Sir Paul în sacristie, lucrurile ar fi putut sta cu totul altfel. Poate Berowne cel schimbat, a cărui carieră se făcuse praf, ar fi considerat că este datoria lui morală să-l expună şi să-l ruineze

pe Lampart, cu sau fără dovezi. Ce s-ar fi întîmplat cu Barbara Berowne, confruntată pe de o parte cu un soț care dăduse cu piciorul atît funcției, cît și perspectivelor și care, în plus, își propunea să vîndă casa, și pe de altă parte cu un amant care avea în față perspectiva ruinei?“ Kate se hotărî să pună o întrebare directă pe care, în alte condiții, ar fi considerat-o neînțeleaptă:

– Credeți că l-a ucis Stephen Lampart, cu sau fără complicitatea ei?

– Nu. Ar fi fost nebun să o implice pe ea în așa ceva. Iar ea nu are curajul și nici inteligența de a plănui singură o crimă. Este genul de femeie care determină un bărbat să facă pentru ea lucruri murdare, iar apoi se convinge singură că ea nu știe nimic. Dar v-am dat un motiv, un motiv pentru amîndoi. Ar trebui să fie de ajuns pentru ca viața ei să nu mai fie confortabilă.

– Asta vreți?

Fata se întoarse spre ea și spuse cu patimă:

– Nu, nu asta vreau. Vreau să fie hărțuită, și friptă, și speriată. O vreau discreditată. Vreau să fie arestată, închisă pe viață. Vreau să moară. Nu va fi așa, nimic din toate acestea nu se va întîmpla. Iar lucrul cel mai groaznic este că mi-am făcut mie mai mult rău decît i-aș putea face ei vreodată. Cînd v-am dat telefon și v-am spus că voi veni, am știut că va trebui să vin. Ce mi-a spus el era confidențial, a avut încredere în mine, întotdeauna avea. Acum nu a mai rămas nimic, nimic să-mi amintesc din iubirea noastră, fără să simt durerea și vina.

Kate o privi și văzu că plîngea. Nu scotea nici un sunet, nici un suspin, dar din ochii încremeniți, privind parcă cu teroare, lacrimile curgeau șuvoi continuu peste fața uscată și buzele întredeschise. Era ceva înspăimîntător în durerea aceasta constantă, tăcută. „Nu există nici un bărbat, nici un bărbat în toată lumea asta care să merite această agonie“, își zise Kate. Simți un amestec de simpatie, neputință și iritare, asociat cu un fel de dispreț. Dar mila fu mai puternică. Nu avea ce să spună să o consoleze, dar, cel puțin, putea da un răspuns practic, putea să o invite pe

Carole la ea acasă, să-i ofere o cafea înainte de a se despărţi. Era gata să vorbească, apoi se răzgîndi. Fata nu era suspectă. Chiar dacă ar fi putut-o considera cineva suspectă, avea un alibi, o întîlnire seara, undeva în afara Londrei. Dar dacă i se cerea lui Carole să depună mărturie la proces, atunci orice ar putea să sugereze prietenia sau o înţelegere între ele două va constitui un prejudiciu pentru acuzare. Şi nu numai pentru acuzare; ar putea fi un prejudiciu pentru întreaga ei carieră. Ar fi fost exact genul de eroare sentimentală care nu i-ar fi displăcut lui Massingham dacă ar fi aflat-o. Apoi se auzi vorbind:

– Apartamentul meu este în apropiere, pe partea cealaltă a străzii. Haideţi să beţi o cafea înainte de a pleca. În casă, Carole se duse la fereastră şi se uită afară fără să vorbească. Apoi se apropie de canapea şi privi pictura în ulei de deasupra, trei triunghiuri, parţial suprapuse, unul roşu-maroniu, altul verde, cel de al treilea alb. Întrebă fără prea mare interes:

– Vă place arta modernă?

– Îmi place să fac experienţe cu forme şi culori suprapuse. Nu-mi plac reproducerile şi nu-mi pot permite originale, aşa că îmi pictez singură tablourile. Nu cred că se pot numi artă, dar mie îmi plac.

– Unde aţi învăţat să pictaţi?

– Am cumpărat pînza şi uleiurile şi am învăţat singură. Dormitorul mic este un fel de atelier. Dar în ultimul timp nu prea am avut timp să lucrez.

– E inteligent. Îmi place textura fundalului.

– Am făcut-o apăsînd o ţesătură peste vopsea înainte de a se usca. Textura este partea uşoară, eu găsesc mai dificilă aplicarea uniformă a uleiului.

Merse la bucătărie să macine cafeaua. Carole o urmă şi rămase în uşă, privind-o apatică. Aşteptă pînă cînd rîşniţa se opri, apoi întrebă brusc:

– De ce aţi ales poliţia?

Kate fu tentată să răspundă: „În mare parte pentru aceleași motive pentru care dumneavoastră ați ales serviciul civil".

– Am considerat că pot face această muncă. Eram ambițioasă. Prefer ordinea și ierarhia, decît anarhia.

Apoi se întrebă dacă Carole avea nevoie mai curînd să pună întrebări decît să răspundă la ele, într-o încercare, oricît de fragilă, de a se apropia de viața altcuiva.

– N-am vrut o muncă de birou. Am vrut o carieră în care puteam cîștiga bine de la început, în care puteam spera într-o promovare. Cred că-mi place să mă măsor cu bărbații. Iar ei au fost întotdeauna împotriva ideii de a urma școala pe care am ales-o. Acesta a fost încă un imbold.

Carole Washburn nu răspunse, dar o privi o clipă, apoi se întoarse în camera de zi. Kate, cu mîinile ocupate cu filtrul, cana și farfuriile, cu tava și biscuiții, se trezi gîndindu-se la ultima discuție cu doamna Shepherd, consilierul profesional:

– Am sperat că vei avea aspirații mai înalte, universitatea, de exemplu. Cred că poți obține fără probleme note maxime în primul an.

– Eu vreau să încep să cîștig bani.

– Este de înțeles, Kate, dar nu uita că vei primi bursă integrală. Te vei descurca.

– Nu vreau să fiu nevoită să mă descurc. Vreau o slujbă, o casă a mea. Universitatea înseamnă trei ani pierduți.

– Educația nu înseamnă timp pierdut, Kate.

– Nu renunț la educație. Voi continua să învăț singură.

– Dar polițistă... Am sperat că vei alege ceva... ceva mai semnificativ din punct de vedere social.

– Vreți să spuneți mai util.

– Poate, mai aproape de problemele umane fundamentale.

– Eu nu văd ceva mai fundamental decît a asigura oamenilor posibilitatea de a se plimba în siguranță prin propriul oraș.

– Mă tem, Kate, că statisticile recente arată că plimbarea în siguranță nu are nimic a face cu cît de vastă este activitatea

poliţiei. De ce nu citeşti pamfletul acela din bibliotecă, *Activitatea poliţiei în centrul oraşului: o soluţie socialistă?* Dar, dacă asta este alegerea ta, bineînţeles că noi vom face totul să te ajutăm. Unde te vezi? La Biroul pentru minori?

– Nu, mă văd ca detectiv cu grad superior."

Fusese tentată să adauge cu răutate: „şi prima femeie comandant de poliţie". Dar acest vis, ştia, era la fel de puţin realist ca dorinţa unui proaspăt recrut din aviaţie, de a ajunge comandantul Cavaleriei. Dacă vrei să-ţi savurezi ambiţia, şi cu atît mai mult dacă vrei să ţi-o realizezi, trebuie să o întemeiezi pe posibilităţi. Chiar şi visele copilăriei porniseră de la realitate. Tatăl pierdut reapărea iubitor, prosper, căinîndu-se, dar nu se aşteptase niciodată să-l vadă coborînd dintr-un Rolls Royce. În final, nu venise, iar ea ştiuse că, de fapt, nu-l aşteptase niciodată cu adevărat.

Din camera de zi nu se auzea nici un zgomot, iar cînd intră cu tava cu cafea, o găsi pe Carole stînd pe un scaun, cu spatele rigid şi drept, privindu-şi mîinile încrucişate. Kate puse tava jos, şi Carole îşi turnă imediat lapte în ceaşcă, apoi o apucă bine cu ambele mîini şi sorbi avid, cocoşată în scaun ca o femeie bătrînă, înfometată.

Era ciudat că fata părea mai rătăcită, mai puţin stăpînă pe sine decît la prima lor întîlnire, cînd sporovăiseră puţin în bucătăria ei. Ce se întîmplase de atunci şi o făcuse să trădeze încrederea lui Berowne, ce produsese acest amar şi respingerea aceasta? Aflase cine ştie cum că nu fusese menţionată în testament? Dar probabil că la asta se aşteptase. Poate conta mai mult decît ar fi putut crede confirmarea publică şi finală a faptului că trăise întotdeauna la periferia vieţii lui, oficial inexistentă după moartea lui, aşa cum fusese şi în anii petrecuţi împreună. Credea că îi fusese indispensabilă, că, alături de ea, el găsise, în apartamentul acela obişnuit, vizitat atît de rar, un loc de împlinire şi de pace. Poate aşa se şi întîmplase, măcar pentru cîteva ceasuri furate. Dar ea nu-i fusese indispensabilă, nimeni nu-i fusese indispensabil. El împărţise oamenii în compartimente la fel cum făcuse

și cu restul vieții lui bine organizate, clasîndu-i în rezervele minții atîta timp cît avea nevoie de ceea ce oferea fiecare. „Dar, gîndi ea, este oare vreo diferență față de ceea ce fac și eu cu Alan?“

Știa că nu va fi în stare să întrebe ce a adus-o la această întîlnire și nici nu era important pentru anchetă. Important era faptul că dezvăluise confesiunea lui Berowne, iar motivația lui Lampart devenise mai puternică. Totuși, cît de departe îi duceau toate acestea? O singură dovadă fizică, palpabilă valora cît douăsprezece motivații. Se întorceau la vechea întrebare: „Ar fi avut timp Barbara Berowne și Lampart să comită crima?“ Cineva, Berowne ori ucigașul, folosise spălătorul la St. Matthew la ora opt. Trei oameni văzuseră apa curgînd, nici unul nu avea dubii. Deci fie Berowne fusese în viață la opt, fie ucigașul se mai afla încă acolo. Dar în ambele situații era dificil să înțelegi cum ar fi putut Lampart ajunge la Lebăda Neagră pînă la opt și jumătate.

După ce-și termină cafeaua, Carole zîmbi vag și spuse:

– Mulțumesc. Ar trebui să plec acum. Cred că vreți să scriu totul.

– Dorim o declarație. Puteți veni la secția de poliție Harrow Road, există acolo o încăpere pentru incidente diverse, sau puteți veni la Scotland Yard.

– Voi merge la Harrow Road. Nu vor mai fi și alte întrebări, nu-i așa?

– Ar mai putea fi, dar nu cred că vă vom reține mult.

La ușă se mai priviră o dată. Lui Kate i se păru că fata va face un pas înainte și i se va prăbuși în brațe și înțelese că brațele ei experimentate ar ști cum să o prindă și să o mîngîie, că ar putea chiar să găsească cuvintele potrivite. Dar momentul trecu, iar gîndul i se păru jenant și ridicol. De îndată ce rămase singură, îi telefonă lui Dalgliesh, avînd grijă să nu răzbată nici o notă de triumf în glasul ei.

– A venit, domnule. Nu există dovezi fizice, dar a întărit motivația unuia dintre suspecții noștri. Cred că veți dori să mergeți la Hampstead.

– De unde telefonezi? De acasă?

– Da, domnule.

– Sosesc în jumătate de oră.

Dar cînd soneria de la intrare sună, trecuse mai puțin de atît.

– Am parcat ceva mai încolo pe Lansdowne Road. Poți să cobori?

Nu spuse că ar urca el, ceea ce ea nici nu așteptase. Nici un ofițer superior nu ar fi avut mai multă considerație pentru viața particulară a subordonaților săi decît el. Dar, își spuse ea, la el nu era o problemă de virtute. El era prea atent să și-o protejeze pe a sa proprie. Pe cînd cobora cu liftul, îi veni în minte că, cu cît afla mai multe despre Berowne, cu atît mai mare i se părea asemănarea lui cu Dalgliesh. Simți o pornire de iritare pentru ei amîndoi. O aștepta un bărbat care ar fi fost la rîndul lui capabil să producă durerea aceea extremă unei femei suficient de lipsite de înțelepciune încît să se îndrăgostească de el. Își spuse că era bucuroasă să-și poată stăpîni această tentație.

4

– Nu este adevărat, spuse Stephen Lampart. Theresa Nolan avea tulburări psihice sau, dacă preferați, era obtuză, suficient de nebună pentru a-și pune capăt zilelor. Nimic din ceea ce a scris înainte de sinucidere nu poate conta ca mărturie valabilă, chiar dacă ați avea scrisoarea despre care vorbiți, pe care însă cred că nu o aveți. Adică, dacă ați fi într-adevăr în posesia ei, mi-ați flutura-o în față. Ceea ce aveți sînt numai informații la a treia mînă. Știm amîndoi cît valorează ele în fața tribunalului sau oriunde în altă parte, de fapt.

– Vreți să spuneți că povestea fetei nu este adevărată? insistă Dalgliesh.

– Să fim îngăduitori și să spunem că este greșită. Fata era singură, copleșită de remușcări, în special în privința vieții ei

sexuale, deprimată, pierdea contactul cu realitatea. În fișa ei medicală există raportul unui psihiatru care, dezbrăcat de jargonul de specialitate, afirmă exact acest lucru. Sau se poate argumenta că mințea în mod deliberat – ori ea, ori Berowne. Nici unul din ei nu ar fi fost un martor valabil. Dacă vreți să spuneți că aceasta ar putea fi o motivație pentru mine, este absurd. Și sînteți foarte aproape de calomnie, pe care știu cum trebuie să o parez.

– Așa cum ați parat și calomnia din presă, comentă Dalgliesh. Un ofițer de poliție care se ocupă de investigarea unei crime nu poate fi ruinat atît de ușor.

– Poate nu din punct de vedere financiar. Tribunalul este ridicol de indulgent cu poliția.

Asistenta care îi primise la Pembroke Lodge spusese: „Domnul Lampart tocmai a ieșit din operație, veniți vă rog pe aici" și ei fuseseră conduși într-o încăpere adiacentă sălii de operații. Lampart venise aproape imediat, scoțîndu-și boneta verde și mănușile. Camera era mică, tipică pentru un spital, și părea inundată de apă și de pașii care răsunau în încăperea alăturată, de vocile sigure, pe deasupra trupului inconștient al pacientului. Era o cameră de trecere unde se schimbau informații clinice, nu mărturisiri. Dalgliesh se întreba dacă asistau la un plan deliberat, un mod de a le demonstra forța subtilă a statutului profesional, de a aminti poliției că exista și un alt fel de autoritate. Nu credea că Lampart se temuse de discuție, chiar dacă socotise mai prudent să o desfășoare pe teritoriul propriu. Nu arătase nici cel mai mic semn de suspiciune. La drept vorbind, îi plăcuse puterea, un anumit fel de putere care îl dusese la succes și îi dăduse siguranța de sine. Un om care s-a obișnuit cu reputația de mare obstetrician putea să se confrunte de la egal la egal cu un ofițer superior al poliției metropolitane.

– Nu l-am omorît eu pe Berowne. Chiar dacă aș fi capabil de o crimă deosebit de brutală și de sîngeroasă, în orice caz n-aș fi luat-o cu mine pe soția lui Berowne și n-aș fi pus-o să aștepte în mașină în timp ce eu tăiam gîtul soțului. Cît privește prostia

cealaltă, chiar dacă aş fi efectuat un avort pe un fetus sănătos, pentru motivul că nu avea sexul dorit de mamă, ce dovezi aveţi? Operaţiile au fost făcute aici. Rapoartele patologice se află în fişele medicale. Nu există nimic incriminatoriu în nici una dintre fişele din acest spital. Iar dacă ar fi, oricum nu aţi avea acces la ele, nu fără foarte multe greutăţi. Ţin extrem de mult la sanctitatea fişelor medicale. Aşa că... ce puteţi face? Să începeţi să interogaţi zeci de paciente cu speranţa că veţi reuşi să păcăliţi sau să speriaţi una dintre ele, determinînd-o să comită a indiscreţie? Şi cum aţi identifica pacientele fără ajutorul meu? Afirmaţiile dumneavoastră sînt ridicole, domnule comandant.

– Dar Paul Berowne a fost convins, zise Dalgliesh. El şi-a retras acţiunile din Pembroke Lodge după moartea Theresei Nolan. Cred că aţi stat de vorbă. Nu ştiu ce v-a spus, dar pot bănui. Atunci puteaţi fi sigur că va păstra secretul, dar, după experienţa de la biserică, după convertire sau ce a fost, mai puteaţi avea încredere că va tăcea?

Se întreba dacă făcuse bine dezvăluindu-şi raţionamentul atît de repede şi atît de clar. Nu fusese însă decît o clipă de îndoială. Lampart trebuia confruntat cu noua dovadă, oricît ar fi fost ea de subţire. Iar dacă era lipsită de relevanţă, cu cît o îndepărtau mai repede, cu atît era mai bine.

– Nu a fost aşa, spuse Lampart. Noi nu am vorbit niciodată. Iar dacă într-adevăr ar fi crezut acest lucru, el s-ar fi aflat într-o poziţie de invidiat, chiar mai mult decît vă daţi dumneavoastră seama. Voia un fiu, dar cu siguranţă nu-şi dorea a doua fiică. Întîmplător, nici Barbara. Poate Barbara voia să-i dăruiască un moştenitor, măcar pentru a-şi consolida propria poziţie. Făcea parte din tîrg. Dar să-i ceri să suporte nouă luni de chin pentru a aduce pe lume încă o fiică pe care el să o respingă, să o dispreţuiască şi să o ignore însemna să ceri prea mult unei femei, în special uneia căreia nu-i place naşterea şi care se teme de ea. Presupunînd că povestea este adevărată, am putea spune că Berowne se afla într-o poziţie curioasă, cel puţin din punct de

vedere moral. Poate că mijloacele nu-i erau pe plac, dar bănuiesc că scopul nu-i displăcea întru totul. Consider că aceasta nu este o poziție morală prea demnă, cel puțin nu conform standardelor mele. Barbara mai pierduse o sarcină – o fată – la opt luni după căsătorie. Credeți că el a regretat? Nu e de mirare că bietul om își pierduse busola. Nu e de mirare că și-a tăiat beregata cu un brici. Ceea ce ați descoperit dumneavoastră, domnule comandant, constituie încă un motiv de sinucidere, e adevărat, dar nu de crimă.

Lampart își luă sacoul din cuier, apoi deschise ușa pentru Dalgliesh și Kate, cu un zîmbet curtenitor, care părea de-a dreptul o insultă. Îi conduse în biroul lui, închise ușa și le făcu semn să se așeze pe scaunele din fața focului. Se așeză la rîndul lui în fața lor și se aplecă înainte, cu picioarele desfăcute, cu capul aproape de fața lui Dalgliesh. Dalgliesh îi vedea trăsăturile frumoase mărite, porii pielii strălucind de sudoare, ca și cînd s-ar fi aflat încă în tensiunea din sala de operație, cu mușchii puternici ai gîtului încordați, cu cearcăne de oboseală sub ochi și firișoare roșii în jurul irisului, cu fire de mătreață pe cîrlionțul rebel. Era încă o față tînără, dar semnele îmbătrînirii erau prezente; și-l putea imagina pe Lampart așa cum avea să arate peste încă treizeci de ani; cu pielea pătată și albită, siguranța de sine topită într-un cinism specific bătrîneții. Acum avea o voce răsunătoare și aspră, a cărei agresivitate Dalgliesh o resimțea ca pe o forță puternică.

– Voi fi sincer, domnule comandant, mai sincer decît ar fi prudent dacă ar fi adevărat ceea ce afirmați dumneavoastră. Dacă aș fi provocat avortul acestor fetuși nedoriți, n-aș fi avut nici cele mai mici mustrări de ceea ce dumneavoastră numiți probabil conștiință. Acum două sute de ani era considerat imoral să folosești anestezia la nașteri. Cu mai puțin de o sută de ani în urmă, mijloacele anticoncepționale erau ilegale. Femeia are dreptul să aleagă dacă vrea sau nu copilul. Întîmplător, eu cred că are dreptul să aleagă și sexul copilului ei. Un copil nedorit este o pacoste pentru el însuși, pentru societate, pentru părinți. Iar un fetus de două luni nu este o ființă umană, ci doar o

colecţie de ţesuturi complicate. Probabil că dumneavoastră personal nu credeţi că un copil capătă suflet înainte de naştere, la naştere sau după aceea. Poet sau nu, totuşi nu sînteţi genul de om care are viziuni şi aude voci în sacristiile bisericilor. Eu nu sînt credincios. M-am născut cu propria doză de nevroze, dar pe asta nu o am. Mă surprinde la cei care pretind că au credinţă convingerea că noi găsim explicaţiile ştiinţifice în spatele lui Dumnezeu. Acel mit primar, al Grădinii Edenului, este de o persistenţă remarcabilă. Continuăm să simţim că nu avem dreptul la cunoaştere, iar cînd ajungem totuşi la ea, că nu avem dreptul să o folosim. După părerea mea, avem dreptul să facem orice pentru ca viaţa să fie mai frumoasă, mai sigură şi mai lipsită de durere.

Vocea îi era aspră, iar în ochi îi lucea o lumină aproape fanatică. „Semăna, gîndi Dalgliesh, cu un misionar din secolul al XVII-lea care îşi declamă crezul, cu sabia trasă."

– Cu condiţia să nu rănim alţi oameni şi să nu comitem o ilegalitate, comentă Dalgliesh cu blîndeţe.

– Cu condiţia să nu rănim alţi oameni. Da, cu asta sînt de acord. Dar să scapi de un fetus nedorit nu este o lovitură pentru nimeni. Avortul este fie total nejustificat, fie justificat de motivele pe care mama le consideră importante. Sexul diferit este un motiv la fel de bun ca oricare altul. Eu am mai mult respect pentru creştinii care se opun avortului din principiu, decît pentru aceia care acceptă compromisuri ingenioase şi impun vieţii propriile condiţii, vrînd să-şi păstreze în acelaşi timp conştiinţa curată. Cel puţin primii sînt consecvenţi.

– Legea este consecventă, zise Dalgliesh. Avortul, în orice situaţie, este ilegal.

– Oh, dar aici există discriminări foarte mari. Ei da, bine, înţeleg ce vreţi să spuneţi. Dar legea nu are ce căuta atunci cînd este vorba de moralitatea intimă, sexuală ori de altă natură.

– Unde în altă parte şi-ar găsi locul? întrebă Dalgliesh.

Se ridică, și Lampart îi conduse cu deferență, zîmbind, sigur pe sine. În afara formulelor mecanice de politețe, nici unul nu mai spuse nimic.

În mașină, Kate vorbi:

– A fost o confesiune, domnule. Nici măcar nu s-a obosit să nege.

– Nu, dar nu ar scrie nimic din toate acestea pentru ca noi să le putem folosi la tribunal. A mărturisit practici medicale oneroase, nu o crimă. Și, pe deasupra, are dreptate. Trebuie să te faci frate cu dracul ca să poți dovedi ceva.

– Totuși, el ar avea un dublu motiv. Relația cu Lady Berowne și faptul că Berowne ar fi putut considera de datoria lui să-l dea în vileag. Sub toată fațada asta de aroganță, el trebuie să știe că este la fel de vulnerabil în fața scandalului ca orice doctor. Nu i-ar prii nici măcar un zvon. Iar dacă ar fi pornit de la cineva de statura lui Berowne, ar fi fost luat în serios.

– Da, Lampart are totul – mijloacele, motivul, ocazia, priceperea și aroganța de a crede că poate să scape, spuse Dalgliesh. Dar unul dintre lucrurile pe care ni le-a spus este foarte valabil. N-ar fi luat-o pe Barbara Berowne cu el în sacristie și nici pe ea nu o văd acceptînd să aștepte într-o mașină parcată în zona aceea nu prea salubră din Paddington, oricare ar fi fost motivul. Pe urmă, ne întoarcem mereu la oră. Portarul de noapte i-a văzut plecînd de la Pembroke Lodge împreună. Higgins i-a văzut sosind la Lebăda Neagră. Dacă nu mint amîndoi, sau măcar unul din ei, Lampart e curat.

Apoi se gîndi: „Sau dacă nu am fost păcăliți de apa care țîșnea din conducta de evacuare. Dacă nu am greșit complet ora decesului". Dacă Berowne murise la prima oră considerată posibilă de doctorul Kynaston, să spunem la șapte, ce s-ar întîmpla atunci cu alibiul lui Lampart? El susținea că se aflase la Pembroke Lodge cu amanta lui, dar ar fi găsit posibilitatea de a părăsi spitalul și de a se întoarce fără să fie văzut. Totuși, cineva se aflase în bucătăria bicericii la ora opt; s-ar fi putut să fi lăsat

cineva apa deschisă, în mod deliberat. Dar cine? Cineva care venise mai devreme, la şapte, cineva care sosise cu un Rover negru? Dacă Berowne a murit la ora şapte, existau şi alţi suspecţi în afară de Stephen Lampart. Dar la ce ar fi slujit să laşi robinetul deschis? Poate a fost uitat deschis. Dacă aşa ar fi stat lucrurile, atunci cum şi cînd fusese închis?

5

Prietenii doamnei Ursula exprimaseră condoleanţe trimiţînd flori; camera de zi avea acum un aer festiv, nepotrivit, plină cum era de trandafiri cu cozi lungi şi fără spini, garoafe şi liliac alb de import, semănînd cu florile artificiale, parfumate. Fuseseră nu atît aranjate, cît mai curînd înfipte într-o diversitate de vase dispuse în jurul camerei, după cum au încăput mai bine, fără un efect estetic special. Lîngă Lady Ursula, pe masa din lemn de trandafir, se găsea un bol micuţ cu frezii. Dalgliesh simţi parfumul lor dulce, inconfundabil, de cum se apropie de scaunul pe care era aşezată. Ea nu făcu nici un gest să se ridice, dar îi întinse mîna, şi el i-o luă. Era rece şi uscată şi nu simţi nici o strîngere drept răspuns. Stătea ca întotdeauna, foarte dreaptă, îmbrăcată într-o fustă lungă pînă la glezne, neagră, şi o bluză gri de lînă subţire, cu guler înalt. Singurele bijuterii erau un lanţ dublu de aur şi inelele; degetele lungi se odihneau pe braţele scaunului, încărcate cu pietre sclipitoare atît de mari, încît mîinile pergamentoase, străbătute de vinişoare albastre, păreau prea fragile pentru a suporta greutatea aurului.

Îi făcu semn lui Dalgliesh să ia loc pe scaunul din faţă. Cînd se aşeză şi Massingham îşi găsi la rîndul lui un loc pe o canapea de lîngă perete, ea spuse:

– Părintele Barnes a fost aici de dimineaţă. Poate s-a gîndit că este de datoria lui să-mi aducă un confort spiritual. S-au îşi cerea scuze pentru modul în care a fost folosită sacristia lui?

Doar nu crede că-l învinovățesc pe el! Dacă a vrut să-mi ofere consolare spirituală, mă tem că nu a avut în față femeia îndurerată pe care se aștepta să o găsească. Este un om ciudat. Mi s-a părut mai curînd lipsit de inteligență, banal. Ce părere aveți?

– N-aș zice că e banal, dar mi-e greu să cred că l-ar fi putut influența pe fiul dumneavoastră, zise Dalgliesh.

– Mie mi s-a părut că a renunțat de mult să mai influențeze pe cineva. Poate și-a pierdut credința. E la modă în lumea bisericească de astăzi, nu-i așa? Dar de ce să fie tulburat? E plină lumea de oameni care și-au pierdut credința; politicieni care nu mai cred în politică, lucrători de la asistența socială care nu mai cred în spiritul de întrajutorare, profesori care nu mai cred în menirea lor și, după cîte știu, polițiști care nu mai cred în activitatea poliției și poeți care și-au pierdut credința în poezie. Este o condiție a credinței să dispară din cînd în cînd sau cel puțin să se rătăcească. Și de ce nu-și spală rasa? Rasă se numește, nu-i așa? Pe manșeta dreaptă avea pete de ou, cred, iar pe piept era plin de stropi.

– Sînt veșmintele în care își duce, practic, toată viața, Lady Ursula, zise Dalgliesh.

– Dar și-ar putea cumpăra unele de schimb.

– Dacă și-ar permite. Încercase să le curețe.

– Da?! Nu prea eficient. Dar lucrurile de genul acesta le observi numai dacă ești educat în acest sens.

Nu-l surprindea faptul că discutau despre straiele ecleziastice, în timp ce rămășițele fiului ei zăceau, fără cap, fără viscere, în frigiderul de la morgă. Ei doi fuseseră capabili să stabilească un dialog încă de la început, spre deosebire de Părintele Barnes. Ea se mișcă puțin în scaun, apoi spuse:

– Dar dumneavoastră nu ați venit aici să discutați despre problemele spirituale ale părintelui Barnes. De ce ați venit, domnule comandant?

– Ca să vă întreb din nou, Lady Ursula, dacă ați văzut sau nu jurnalul fiului duneavoastră în sertar cînd a sunat generalul Nollinge la ora șase, marți.

Ochii redutabili îl priviră fără ocolişuri.

– Aţi mai pus această întrebare de două ori. Desigur, sînt oricînd bucuroasă să stau de vorbă cu poetul care a scris *Rhesus negativ,* dar vizitele dumneavoastră încep să devină prea frecvente şi conversaţia previzibilă. Nu am nimic de adăugat la ce v-am spus deja. Și consider această repetare ofensatoare.

– Înţelegeţi implicaţiile afirmaţiilor dumneavoastră?

– Fireşte că înţeleg. Vreţi să mai întrebaţi ceva?

– Aş vrea să confirmaţi că aţi vorbit cu Halliwell de două ori în seara în care a murit fiul dumneavoastră şi că, după ştiinţa dumneavoastră, în seara aceea Rover-ul nu a fost scos din garaj înainte de ora zece.

– V-am mai spus, domnule comandant. Am vorbit cu el pe la opt și apoi la nouă și un sfert. Cam cu patruzeci și cinci de minute înainte ca el să plece spre Suffolk. Cred că puteţi presupune cu oarecare certitudine că, dacă cineva ar fi luat Rover-ul, Halliwell ar fi ştiut. Mai este ceva?

– Da, aş dori să vorbesc din nou cu domnişoara Matlock.

– În acest caz, aş prefera să o întîlniţi aici, în prezenţa mea. Vă rog să sunaţi dumneavoastră.

El trase de șnur. Domnișoara Matlock nu se grăbi. Trei minute mai tîrziu apăru în prag, îmbrăcată din nou în fusta lungă, gri, cu şliţul desfăcut, cu aceeași bluză care nu-i venea bine.

– Stai jos, Mattie, spuse Lady Ursula. Domnul comandant vrea să-ţi pună cîteva întrebări.

Femeia luă unul din scaunele de la perete și îl aşeză lîngă Lady Ursula. Îl privi flegmatic pe Dalgliesh. De această dată era complet relaxată. „Începe să capete încredere în sine, gîndi el. Știe că nu putem face aproape nimic dacă ea își menţine declaraţia. Se gîndește că în cele din urmă ar putea scăpa uşor." Reluă tot ce aflase de la ea pînă atunci. Ea îi răspunse la întrebările despre seara de marţi aproape cu aceleași cuvinte pe care le mai folosise şi înainte. La sfîrșit o întrebă:

– Era neobişnuit pentru domnul Dominic Swayne să vină aici să facă baie şi să mănînce, nu-i aşa?

– V-am spus. Venea din cînd în cînd. Este fratele doamnei Berowne.

– Sir Paul nu afla întotdeauna de aceste vizite, nu-i aşa?

– Uneori afla, alteori nu. Nu era de datoria mea să-i spun.

– Dar înainte de marți, cînd a mai venit? Şi ce ați făcut atunci?

– Ca de obicei a făcut baie, apoi i-am pregătit masa. Nu întotdeauna mănîncă aici cînd vine să facă baie, dar atunci a mîncat. I-am gătit friptură de porc cu sos de muştar, sote de cartofi şi fasole verde.

„O masă mai substanțială, gîndi Dalgliesh, decît omleta pe care o pregătise în seara cînd a murit Berowne. Dar în seara aceea sosise neanunțat. De ce? Pentru că îi telefonase sora lui după cearta cu soțul? Pentru că îi spusese unde se va afla Berowne? Pentru că în mintea lui începea să prindă contur planul crimei?"

– Şi după aceea? întrebă el.

– A mîncat tartă cu mere şi brînză.

– Ce ați făcut după ce a mîncat?

– Am jucat scrabble.

– Se pare că amîndurora vă place foarte mult acest joc.

– Mie, da. Cred că el joacă să-mi facă mie plăcere. Nu am alt partener aici.

– Cine a cîştigat atunci, domnişoară Matlock?

– Cred că eu. Nu-mi amintesc cu cît, dar cred că eu am cîştigat.

– Credeți că dumneavoastră ați cîştigat? Au trecut numai zece zile de atunci, nu puteți fi sigură?

Două perechi de ochi îl priviră direct. Ai ei şi ai doamnei Ursula. Nu erau aliate de obicei, dar acum stăteau una lîngă cealaltă, amîndouă foarte drepte, nemişcate, de parcă le-ar fi susținut un cîmp de forțe care le şi lega. Simțea că Lady Ursula era la capătul puterilor, dar în ochii domnişoarei Matlock i se păru că citeşte triumful.

– Îmi amintesc perfect. Eu am cîştigat.

Dalgliesh ştia că acesta era cel mai eficient mod de a fabrica un alibi. Descriai evenimente care s-au petrecut în realitate, dar altă dată. Era alibiul cel mai greu de distrus pentru că, exceptînd modificarea datei, părţile implicate spuneau adevărul. I se păru că ea minte, dar nu putea fi sigur. Ştia că suferea de nevroză, iar faptul că acum începea să-i placă să-şi măsoare inteligenţa cu el putea fi doar o simplă dramatizare a unei femei care în viaţă avusese parte de puţine asemenea momente emoţionante. Auzi vocea doamnei Ursula:

– Domnișoara Matlock a răspuns la toate întrebările dumneavoastră, domnule comandant. Dacă vreți să continuaţi să o sîcîiţi, va trebui să-l chem pe avocatul meu să asiste.

– Este, desigur, dreptul ei, Lady Ursula, răspunse Dalgliesh cu răceală. Iar noi nu am venit aici să sîcîim pe nimeni.

– În acest caz, Mattie, te rog să-i conduci pe domnul comandant și domnul inspector-şef, Massingham.

Mergeau cu maşina pe Victoria Street, cînd sună telefonul. Massingham răspunse, ascultă, apoi îi dădu receptorul lui Dalgliesh.

– E Kate, domnule. Simt o notă de entuziasm în vocea ei. Se pare că nu poate aştepta pînă ne întoarcem. Dar cred că vrea să vă spună ea însăși despre ce este vorba.

Vocea lui Kate, la fel ca entuziasmul, era stăpînită, dar nici lui Dalgliesh nu-i scăpă nota de optimism. Spuse:

– A apărut ceva interesant, domnule. Cei de la editura Hearne și Collingwood au sunat acum zece minute să comunice adresa doamnei Millicent Gentle. S-a mutat de la ultima ei apariţie editorială și nu le-a spus unde, aşa că a durat pînă am dat de ea. Stă la Riverside Cottage, Coldham Lane, lîngă Cookham. Am verificat la Direcţia Cartografică de Stat. Coldham Lane e paralelă cu rîul în dreptul Lebedei Negre. Domnule, probabil că i-a dat cartea lui Sir Paul pe şapte august.

– Se poate. Ai un număr de telefon?

– Da, domnule. Firma a refuzat să-mi dea adresa şi numărul pînă nu au sunat-o să verifice dacă ea este de acord.

Atunci telefonează-i, Kate. Întreab-o dacă ne poate primi mîine-dimineață, cît mai devreme.

Închise telefonul.

– Dezvăluirea romancierului romantic, spuse Massingham. Abia aştept să o întîlnesc pe autoarea *Trandafirului în amurg*. Vreți să mă duc eu la Cookham, domnule?

– Nu, John, mă duc eu.

La intrarea în Yard coborî din Rover, lăsîndu-l pe Massingham să parcheze, apoi ezită și porni cu pași mari spre parcul St. James. Biroul era un spațiu prea închis pentru a cuprinde izbucnirea bruscă de optimism care îl cuprinsese. Simțea nevoia să se plimbe singur, liber. Fusese o zi infernală, începută în biroul lui Gilmartin cu o furie arțăgoasă și încheiată în Campden Hill Square cu minciunile acelea care nu puteau fi dovedite. Dar acum vexările și frustrările i se scuturaseră de pe umeri. „Mîine voi ști exact ce s-a întîmplat la Lebăda Neagră în noaptea de 7 august. Și după ce voi afla toate acestea, voi şti de ce a trebuit să moară Paul Berowne. Poate nu voi avea cum să dovedesc imediat. Dar voi şti."

6

Brian Nichols, promovat recent în funcția de comisar adjunct, nu-l simpatiza pe Dalgliesh, iar antipatia îl irita cu atît mai mult cu cît nu era sigur că avea o justificare. După douăzeci şi cinci de ani de activitate în poliție, pînă și propriile antipatii le privea cu un ochi incriminant; îi plăcea să fie sigur că acuzația adusă inculpatului rezista în fața tribunalului. Cu Dalgliesh însă nu putea fi sigur. Nichols era superior în grad, ceea ce îl satisfăcea prea puțin, știind că Dalgliesh l-ar fi putut întrece dacă își punea în gînd. El considera această lipsă a dorinței de promovare, pe care

Dalgliesh nu catadicsise niciodată să o explice, o critică subtilă adusă preocupărilor lui mai ambițioase. Deplora poezia, nu în principiu, ci pentru că îi conferise lui Dalgliesh prestigiu, de aceea nu o putea considera o simplă pasiune, similară pescuitului, grădinăritului sau cioplitului în lemn. După părerea lui, un polițist trebuia să fie satisfăcut cu munca lui. Supărător era de asemenea faptul că Dlalgiesh își alegea prietenii din afara poliției, iar colegii de care se mai atașase cît de cît nu aveau grade apropiate. La un ofițer aflat la începutul carierei, faptul ar fi fost considerat o idiosincrazie periculoasă, dar la un ofițer cu vechime aducea a lipsă de loialitate. Și pentru a pune capac tuturor acestor abateri, Dalgliesh se îmbrăca prea bine. Acum privea degajat pe fereastră, îmbrăcat într-un costum de tweed, de un maro subtil, cu care Nichols îl văzuse mereu în ultimii patru ani. Purta marca inconfundabilă a unui croitor foarte bun, „probabil, gîndi Nichols, a firmei pe care o patronase bunicul lui". Nichols, căruia îi plăcea să-și cumpere hainele de gata, uneori mai mult cu entuziasm decît cu bun-gust, considera că era mai potrivit pentru un bărbat să aibă mai multe costume, și acelea nu chiar atît de bine croite. În sfîrșit, în prezența lui Dalgliesh simțea în mod inexplicabil că ar trebui să-și radă mustața și își ducea mîna involuntar la buza superioară ca pentru a se asigura că mustața mai era încă o anexă respectabilă. Acest impuls irațional, aproape morbid, îl irita profund.

Cei doi bărbați știau amîndoi că Dalgliesh nu era obligat să vină în biroul de la etajul zece al lui Nichols, că remarca întîmplătoare despre faptul că ar trebui informat și comisarul adjunct nu era decît o invitație, nu un ordin. Noua echipă era acum oficial înființată; dar moartea lui Berowne survenise cu șase zile prea devreme. În viitor, Dalgliesh va trebui să raporteze direct comisarului. Deocamdată însă, Nichols putea invoca un interes legitim. Departamentul lui dăduse cei mai mulți oameni pentru echipa lui Dalgliesh. Iar comisarul fiind temporar plecat la o conferință, el putea susține că are dreptul cel puțin la o scurtă

informare despre mersul anchetei. Într-un mod irațional însă, o parte din el ar fi dorit ca Dalgliesh să refuze, să-i fi servit o scuză pentru acea altercație între departamente pe care o stîrnea cînd munca îi oferea mai puține satisfacții decît ar fi avut nevoie spiritul lui neliniștit, dispute pe care avea talentul să le cîștige.

În timp ce Nichols răsfoia dosarul cazului, Dalgliesh privea afară spre estul orașului. Văzuse multe capitale de la o înălțime similară, și toate arătau diferit. Cînd privise Manhattanul de la fereastra camerei de hotel, frumusețea lui spectaculoasă țîșnind către cer i se păruse precară, chiar sortită pieirii. Îi veniseră în minte imagini din filmele vizionate în copilărie, monștri preistorici mai înalți decît zgîrie-norii pe care îi striveau, un uriaș val al mareei Atlanticului nimicind orizontul, orașul inundat de lumină, stingîndu-se într-un holocaust final. Londra însă, întinsă la picioarele lui sub un plafon scund de nori cenușii, i se părea eternă, înrădăcinată, familiară. Vedea panorama de care nu se sătura niciodată ca pe o pictură. Uneori avea blîndețea și intimitatea unei acuarele, alteori, în toiul verii, cînd parcurile debordau de verdeață, avea consistența groasă a uleiului. În această dimineață era o gravură în metal, cu muchii dure, cenușii, unidimensionale.

Părăsi fereastra cu părere de rău. Nichols închisese dosarul, dar se învîrtea în scaun și își mișca trunchiul întruna, ca și cînd ar fi vrut să scoată în evidență lipsa de formalism a procedurii. Dalgliesh se așeză pe un scaun în fața lui. Făcu un scurt rezumat al anchetei pînă la punctul la care ajunseseră, iar Nichols ascultă cu un aer de răbdare disciplinată, legănîndu-se încă pe scaun, cu ochii în tavan.

– Bine, Adam, m-ai convins că Berowne a fost omorît. Dar nu eu trebuie să fiu convins. Ce dovezi directe ai? O pată mică de sînge sub o cută a hainei lui Harry Mack?

– Și o pată din același sînge pe buzunar. Sîngele lui Berowne. El a murit primul. Nu încape nici o îndoială. Putem dovedi că petele au aceeași grupă cu sîngele lui.

– Dar nu puteți explica cum au ajuns acolo. Știi ce va spune avocatul apărării dacă acest caz ajunge la tribunal. Sîngele s-a luat pe pantofii unui om de-al vostru. Sau pe ai copilului, cel care a găsit cadavrele. Sau ai femeii aceleia – cum o cheamă –, Edith Wharton.

– Emily Wharton. Am examinat pantofii lor și știu sigur că nici unul din ei nu a intrat în Mica Sacristie. Și, chiar dacă ar fi intrat, e greu de înțeles cum ar fi putut să se murdărească de sîngele lui Berowne, pentru ca apoi să lase urme sub haina lui Mack.

– Din punctul tău de vedere e o pată foarte convenabilă. Cred că și din punctul de vedere al familiei. Dar dacă nu ar fi ea, nimic altceva nu ar arăta că acest caz nu este ceea ce se vede la prima privire – o crimă urmată de sinucidere. Un politician, o figură proeminentă, un om de succes trăiește un fel de convertire religioasă, o experiență cvasimistică, spune-i cum vrei. Renunță la funcție, la carieră, posibil chiar la familie. Pe urmă, nu mă întreba cum sau de ce, descoperă că totul este numai o himeră.

Nichols repetă cuvîntul parcă pentru a se asigura că l-a pronunțat corect. Dalgliesh se întrebă unde îl întîlnise. Apoi continuă:

– Apropo, de ce s-a întors Berowne la biserica aceea? Știi?

– Probabil din cauza unei noi complicații legate de căsătoria lui. Cred că soția îi comunicase în dimineața aceea că este gravidă.

– Ei poftim! Deja avea dubii. Revine, se confruntă cu realitatea lucrurilor la care renunțase. Nu-l așteaptă nimic altceva decît eșecul, umilirea, ridiculizarea. Și se hotărăște să le pună capăt, atunci și acolo. Are mijloacele cu care să o facă. În timp ce se pregătește, dînd foc jurnalului, vine Harry, care încearcă să-l oprească. Rezultatul? Două cadavre în loc de unul.

– Ceea ce înseamnă că nu știa că Harry Mack era acolo. Eu cred că știa, chiar el i-a dat drumul înăuntru. Asta nu e acțiunea unui om care are de gînd să se omoare.

– Dar nu ai dovezi că i-a dat drumul înăuntru. Nu una care să satisfacă pe deplin completul de judecată.

– Berowne i-a dat lui Harry o parte din mîncarea lui pentru seară, pîine integrală, brînză Roquefort, un măr. Scrie în dosar.

Doar nu vreți să spuneți că Harry Mack își cumpăra singur brînza Roquefort!? N-ar fi putut să-l ia prin surprindere pe Berowne. El era deja în biserică de cîtăva vreme, cînd a murit Berowne. Își făcuse patul în sacristie. Există dovezi fizice, fire de păr, fire din haină, plus firimiturile de mîncare. Și el nu fusese în sacristie sau în biserică atunci cînd părintele Barnes încuiase după vecernie.

– Crede că a închis, sublinie Nichols. Ar putea să jure în fața tribunalului că a răsucit cheia în broasca ușii de sud, că a controlat fiecare strană? De ce ar fi controlat? Nu se aştepta la o crimă. Sînt o mulțime de locuri unde Harry sau un criminal ar fi putut să se ascundă. În biserică era probabil întuneric; o lumină obscură, religioasă.

Comisarul adjunct avea obiceiul să-și presare conversația cu fragmente de citate. Dalgliesh nu știa sigur dacă o făcea conștient sau dacă vorbele îi veneau în minte dintr-o învățătură uitată, de pe vremea cînd acumula cunoştințe școlare. Acum îl auzi spunînd:

– Cît de bine l-ai cunoscut pe Berowne?

– Am stat de cîteva ori la aceeași masă de conferințe. Am călătorit împreună la conferința despre condamnări. Odată m-a chemat la el la birou. Am mers împreună prin parcul St. James spre Parlament. Mi-a plăcut omul, dar nu mă obsedează. Nu mă identific cu el mai mult decît cu oricare altă victimă. Nu m-am angajat într-o cruciadă personală. Dar am o obiecție perfect rațională pentru acuzația de a fi cel care a ucis în mod brutal un om care a murit după ce a murit el însuși.

– Ceea ce dovedești cu o mică pată de sînge? comentă Nichols.

– Ce altă dovadă ne trebuie?

– Pentru crimă, nici una. Cum am mai spus, nu pe mine trebuie să mă convingi. Dar nu văd cum ai să mergi mai departe dacă nu găsești o dovadă irefutabilă care să-l lege pe unul dintre suspecții tăi de scena crimei. Nichols adăugă: Și asta cît mai curînd.

– Presupun că domnul comisar a primit reclamații.

– Cele obişnuite, două cadavre, două gîturi tăiate, un ucigaş în libertate. De ce nu-l arestăm pe lunaticul ăsta periculos, în loc să examinăm maşinile, hainele şi casele cetăţenilor respectabili? Apropo, ai găsit vreo urmă pe hainele suspecţilor?

Era o ironie, dar nu surprinzătoare; noua divizie, înfiinţată pentru a investiga crimele serioase, care trebuiau tratate cu delicateţe, era deja acuzată de o crasă lipsă de sensibilitate. Iar el ştia de unde putea veni critica.

– Nu, dar nici nu mă aşteptam. Criminalul acesta a fost dezbrăcat sau aproape dezbrăcat. Avea posibilitatea să se spele. Trei trecători au auzit apa curgînd puţin după ora opt.

– Berowne se spăla pe mîini înainte de masă?

– Dacă era aşa, atunci o făcea foarte temeinic.

– Dar avea mîinile curate cînd l-aţi găsit?

– Mîna stîngă, da. Dreapta era plină de sînge.

– Ei, poftim.

– Prosopul lui Berowne atîrna pe un scaun în sacristie; cred că ucigaşul s-a şters cu cîrpa din bucătărie, zise Dalgliesh. Era încă puţin umedă, nu în unele locuri, ci peste tot, am pipăit-o. Şi a fost omorît cu unul din briciurile lui. Berowne avea două, marca Bellingham, într-o trusă lîngă chiuvetă. Un intrus întîmplător sau chiar Harry Mack n-ar fi ştiut de existenţa lor acolo, probabil că nici nu ar fi ştiut ce era trusa dacă o vedea.

– Şi mă rog, ce este un Bellingham, pentru Dumnezeu? De ce nu putea folosi unul Gillette sau o maşină electrică, precum noi toţi? Fie, deci a fost cineva care ştia cu ce brici puternic se rădea, ştia că va fi la biserică în noaptea aceea, avea acces în casa din Campden Hill Square, de unde a putut lua jurnalul şi chibriturile. Ştii cine răspunde cel mai bine tuturor acestor condiţii? Berowne însuşi. Iar tot ce ai dumneata împotriva teoriei sinuciderii este o nenorocită de pată de sînge.

Dalgliesh începea să creadă că acele trei cuvinte aveau să-l hăituiască pînă la încheierea cazului.

– Sper că nu vreţi să spuneţi că Berowne şi-a tăiat gîtul pe jumătate, s-a împleticit pînă la Harry şi l-a ucis, pierzînd între

timp sînge, apoi s-a împleticit înapoi, pînă în celălalt capăt al camerei, unde şi-a aplicat cea de a treia și ultima tăietură.

– Eu nu, dar avocatul apărării s-ar putea să o facă. Iar doctorul Kynaston nu a eliminat cu totul ipoteza. Și tu, și eu am asistat la succesul unor pledoarii mult mai ingenioase decît asta.

– A scris ceva cît a stat în sacristie, spuse Dalgliesh. Laboratorul nu poate identifica toate cuvintele, deși crede că e posibil să fi fost semnătura lui. Cerneala de pe prespapier este aceeași cu cerneala din stiloul lui.

– Deci a scris scrisoarea sinucigaşului?

– Este posibil, dar unde e acum?

– A ars-o împreună cu jurnalul, spuse comisarul adjunct. Bine, știu ce-ai să-mi spui, Adam. Ar arde un sinucigaş scrisoarea pe care tocmai a scris-o? Ei bine, imposibil nu este. Putea fi nemulțumit de ceea ce scrisese. Cuvinte nepotrivite, prea banale, să zicem. De fapt, acţiunea vorbește de la sine. Nu toţi sinucigaşii intră în noapte însoțiți de documente.

O strălucire de speranță îi lumină fața ca o recompensă pentru reușita aluziei, dar ar fi preferat să-și amintească de unde venea.

– Există un lucru pe care l-ar fi putut scrie, dar este puţin probabil să-l fi acoperit imediat cu sugativa, şi poate tocmai acest lucru voia să-l distrugă cealaltă persoană, zise Dalgliesh.

Uneori Nichols pricepea mai greu, dar niciodată nu se temea să arate că nu se grăbește. Acum făcu la fel. Apoi spuse:

– Pentru asta ar trebui, desigur, trei semnături și ar întări motivele a cel puţin doi dintre suspecţii tăi. Dar iarăși spun, nu există dovezi. Mereu ne întoarcem la asta. Ai construit un edificiu ingenios, Adam, pe jumătate m-ai convins. Dar nouă ne trebuie dovezi solide, fizice. Am putea spune că seamănă cu biserica, un edificiu ingenios construit pornind de la o presupunere nedovedită, logică în termenii ei, dar valabilă numai dacă acceptăm premisa de bază, existenţa lui Dumnezeu.

Părea mulțumit de analogie. Dalgliesh nu putea spune dacă îi aparţinea. Urmări cum comisarul adjunct răsfoia ultimele pagini ale dosarului cu un aer de final. Închise dosarul şi spuse:

– Păcat că nu ai putut depista mişcările lui Berowne după ce a plecat de la Campden Hill Square 62. Se pare că s-a volatilizat.

– Nu chiar. Ştim că s-a dus la Westertons, agenţii imobiliari din Kensinghton High Street, unde s-a întîlnit cu unul dintre negociatorii lor, Simon Follett-Biggs. A cerut cuiva de la firmă să vină să viziteze casa a doua zi şi să o evalueze. Din nou, aceasta n-ar putea fi acţiunea unui om care avea de gînd să se sinucidă. Follett-Biggs zice că era la fel de destins ca şi cînd le-ar fi dat instrucţiuni pentru vînzarea unei garsoniere de patruzeci de mii, la parter. Plin de tact, el şi-a exprimat regretul pentru faptul că o familie se află în situaţia de a vinde casa în care a locuit de cînd a fost construită. Berowne a răspuns că era casa lor de o sută cincizeci de ani; venise timpul să intre în stăpînirea altcuiva. Nu voia să comenteze, ci doar să se asigure că a doua zi se va prezenta cineva să facă evaluarea. A fost o întrevedere scurtă. La unsprezece şi jumătate a plecat. După aceea, nu ştim ce a mai făcut. Dar este posibil să se fi plimbat într-unul din parcuri sau pe malul apei. Se murdărise pe pantofi, apoi îi spălase şi îi curăţase.

– Unde îi curăţase?

– Asta e. Am putea crede că s-a întors acasă, dar nimeni nu spune că l-a văzut. Ar fi putut trece neobservat, dacă se strecura înăuntru şi pleca pe urmă rapid, dar dacă s-a oprit să-şi cureţe pantofii, acest lucru n-ar mai fi fost posibil. Iar părintele Barnes este sigur că Berowne a ajuns la biserică la orele şase. Sînt şapte ore pe care nu ştim de unde să le luăm.

– L-ai văzut pe Follett-Biggs ăsta? Ce nume caraghioase au unii oameni. Probabil că-i cade destul de greu. Primise o treabă, nu glumă. Poate încă o mai are, dacă văduva se hotărăşte să vîndă.

Dalgliesh nu răspunse.

– Ţi-a spus Follett-Biggs cît ar putea să obţină?

„Parcă ar vorbi de o maşină la mîna a doua“, gîndi Dalgliesh.

– Nu putea face nici o afirmaţie. Nu inspectase casa şi era de părere că instrucţiunile lui Berowne nu mai erau valabile. Dar strîns puţin cu uşa, cu tact, a spus că se aştepta să obţină ceva mai mult de un milion. Excluzînd conţinutul, desigur.

– Și totul rămîne văduvei.

– Totul rămîne văduvei.

– Dar văduva are un alibi. La fel și amantul văduvei. La fel, după cîte pot să-mi dau seama, toți ceilalți suspecți implicați în acest caz.

Dalgliesh își luă dosarul și se apropie de ușă; auzi vocea comisarului adjunct, urmărindu-l ca o rugăminte.

– O singură dovadă fizică, Adam. Asta ne trebuie. Și, pentru Dumnezeu, încearcă să o obții înaintea viitoarei conferințe de presă.

7

Sarah Berowne găsi cartea poștală pe masa din hol a doua zi dimineață. Era o vedere de la British Museum, cu o pisică de bronz purtînd cercei; mesajul lui Garrod era însemnat cu scrisul lui îndesat, drept: „Am încercat să te sun, dar, ghinion! Sper că ești mai bine. Ce zici de cină, marțea viitoare?"

Deci el încă mai folosea codul lor. Avea pregătită o colecție de vederi din principalele muzee și galerii londoneze. Orice mențiune legată de telefon însemna că propune o întîlnire, iar mesajul acesta, descifrat, îi cerea să-l întîlnească lîngă galeria cu vederi din British Museum, marțea viitoare. Ora varia în funcție de zi. Ora stabilită pentru marți era întotdeauna trei. Ca și alte mesaje asemănătoare, acesta pleca de la premisa că ea va putea veni. Dacă nu, trebuia să telefoneze să spună că nu putea lua cina. Dar el fusese întotdeauna sigur că ea anula orice alte aranjamente anterioare, cînd primea vederile. Un mesaj trimis în acest fel era întotdeauna urgent.

Nu era un cod care să înfrîngă imaginația poliției, cu atît mai puțin pe cea a securității, dacă ar fi devenit interesată, dar poate că tocmai simplitatea și caracterul deschis erau o pavăză. De altfel, nici o lege nu împiedica doi prieteni să-și petreacă o oră în muzee, iar întîlnirea nu era lipsită de rațiune. Se puteau uita

în același ghid, vorbeau aproape obligatoriu în șoaptă, se plimbau în voie alegînd galeriile pustii.

În primele luni, la început, cînd el o recrutase în Celula Celor Treisprezece, cînd începuse să se îndrăgostească de el, așteptase aceste vederi ca pe o scrisoare de dragoste, zăbovea în hol căutînd să vadă cînd cade scrisoarea în cutie, se repezea să o ia și o citea pe nerăsuflate, de parcă literele acestea înghesuite ar fi putut spune tot ce trebuia cu disperare să afle, lucruri pe care, știa, el nu le va rosti niciodată, cu atît mai puțin le va scrie. Mesajul era ridicol de scurt; putea ajunge ușor la Bloomsbury la trei. Și de ce naiba nu putea telefona? Rupînd vederea, simți ceea ce nu mai simțise niciodată: că acel cod era copilăros și lipsit de utilitate, născut din nevoia lui obsesivă de a manipula și a conspira. Îi făcea pe amîndoi ridicoli.

Ca de obicei, el era punctual, alegea vederi dintr-un stand. Ea așteptă pînă ce el plăti și, fără un cuvînt, plecară împreună din galerie. El era fascinat de antichitățile egiptene; aproape instinctiv, se îndreptară spre galeriile de la parter; rămaseră unul lîngă altul în timp ce el contempla uriașul tors de granit al lui Ramses al II-lea. Odată i se păruse că ochii aceștia morți, gura fin cizelată și aproape zîmbitoare deasupra bărbiei proeminente fuseseră un puternic simbol erotic al iubirii lor. Atîtea șoapte fuseseră rostite în fața lor, fraze eliptice, viclene, murmurate în timp ce priveau ca și cînd îl vedeau pe faraon pentru prima dată, umerii li se atingeau, iar ea se luptase cu tentația de a întinde mîna, de a-i cuprinde degetele cu degetele ei. Acum își pierduse toată puterea. Era un obiect interesant, o placă uriașă de granit fisurat, nimic mai mult.

– Se pare că Shelley s-a folosit de aceste trăsături cînd a scris *Ozymandias,* zise el.

– Știu.

Cîțiva turiști japonezi care se săturaseră de privit se îndepărtară. Fără nici o schimbare în intensitatea vocii, el spuse:

– Poliția e mai sigură acum că tatăl tău a fost omorît. Cred că au obținut rezultatele autopsiei și ale analizelor de laborator. M-au vizitat.

Un fior de frică îi străbătu şira spinării, rece ca gheața.

– De ce?

– Sperînd să distrugă alibiul nostru. N-au reușit și bineînțeles că nu vor reuși. Dacă nu izbutesc să te înfrîngă pe tine. S-au întors şi la tine?

– O dată. Nu comandantul Dalgliesh, femeia detectiv și un ofițer mai tînăr, un inspector-șef, Massingham. M-au întrebat de Theresa Nolan și de Diana Travers.

– Ce le-ai spus?

– Că pe Theresa Nolan am întîlnit-o de două ori, o dată cînd m-am dus să o văd pe bunica, pe cînd era bolnavă, și o dată seara, la o petrecere, și că nu am cunoscut-o pe Diana. Nu asta voiai să le spun?

– Hai să-l vedem pe Roşcovanul.

Roşcovanul, numit așa după culoarea rămășițelor de păr, era cadavrul unui om din perioada anterioară dinastiilor, mumificat de nisipul fierbinte al deșertului, cu trei mii de ani înainte de Hristos. Pe Ivor îl intrigase întotdeauna și nu plecau niciodată din muzeu fără această vizită aproape rituală. Acum ea privea trupul emaciat, încolăcit pe partea stîngă, colecția patetică de vase conținînd hrana și băutura de care spiritul avea trebuință în lungul drum prin lumea de sub pămînt, sabia cu care se apăra împotriva fantomaticelor terori, pînă cînd ajungea în raiul egiptean. Poate dacă acel spirit s-ar putea trezi acum și ar vedea luminile strălucitoare, sala uriașă, formele mişcătoare ale oamenilor din secolul al XX-lea, ar fi crezut că a ajuns acolo. Dar ea niciodată nu putuse gusta plăcerea lui Ivor în fața acestui *memento mori;* emacierea cadavrului, chiar şi atitudinea lui evoca cu prea multă putere o oroare din timpurile moderne, fotografiile și ferparele morților la Belsen. „Nici cînd sîntem aici nu mă întreabă ce gîndesc, ce simt, ce mi-ar plăcea să văd."

– Hai să mergem la Galeria Duveen, propuse ea. Vreau să văd vitrina Parthenonului.

Se îndepărtară fără grabă. Păşind rar, cu ochii în ghidul muzeului, ea spuse:

– Diana Travers... Mi-ai spus că nu a fost plasată în Campden Hill Square ca să spioneze viaţa particulară a tatălui meu. Mi-ai spus că te interesa numai munca lui, ce conţinea *Manualul opţiunilor tactice ale poliţiei.* Probabil că am fost naivă să te cred. Dar tu asta mi-ai spus.

– Nu e nevoie ca un membru al celulei să lustruiască mobila familiei Berowne pentru ca eu să aflu ce scrie în *Manualul opţiunilor tactice.* Iar ea nu a fost plasată acolo ca să-i spioneze viaţa particulară. Cel puţin la început, nu. Am pus-o acolo ca să creadă că are o sarcină, că avem încredere în ea. Avea o ocupaţie, în timp ce eu mă gîndeam ce să fac cu ea.

– Cum adică, ce să faci cu ea? Era membră a celulei. A înlocuit-o pe Rose cînd Rose s-a întors în Irlanda.

– Credea ea că era membră, dar nu era. Nu văd de ce n-ai afla. Doar e moartă acum. Diana Travers era spioana Secţiei Speciale.

El o învăţase să nu-l privească cînd stăteau de vorbă, să se uite la exponate, în ghid sau drept înainte. Acum privea înainte.

– De ce nu ne-ai spus?

– Patru dintre voi ştiau, nu toată celula. Nu spun totul celulei.

Desigur, mai ales că apartenenţa lui la Campania Muncitorească Revoluţionară era o acoperire pentru Celula Celor Treisprezece. Se părea însă că şi celula era o acoperire pentru cabinetul lui restrîns. Ca la păpuşile ruseşti, deşurubezi una şi găseşti înăuntru alta. Numai în patru oameni avea încredere deplină, le mărturisea totul, îi consulta, iar ea nu fusese una dintre aceia. Avusese el vreodată încredere în ea, chiar de la început?

– Prima dată cînd mi-ai telefonat, acum patru ani, cînd mi-ai cerut fotografii cu Brixton, făcea parte din planul tău de a mă recruta, de a pune mîna pe fata unui parlamentar conservator, pe care să o atragi în Mişcarea Revoluţionară.

– Parțial. Știam care erau simpatiile tale politice. Am bănuit că nu erai tocmai încîntată de a doua căsătorie a tatălui tău. Mi s-a părut un moment propice pentru o primă apropiere. După aceea, interesul meu a devenit, să zicem, mai personal.

– Dar a fost vreodată vorba de iubire?

El se încruntă. Ea știa cît de mult ura el orice amestec în probleme personale, sentimentale.

– A existat, mai există încă, respect, atracție fizică, îmi placi foarte mult. Poți să numești toate acestea dragoste, dacă vrei să folosești acest cuvînt.

– Dar tu ce cuvînt ai folosi, Ivor?

– Ce am spus, respect, atracție fizică, plăcere.

Intraseră în Galeria Duveen. Deasupra lor se ridicau în două picioare caii de pe fresca Parthenonului, cu călăreți înveșmîntați doar în mantii fluturînde, calești, muzicieni, bătrîni și fecioare apropiindu-se de zeii și zeițele din tronuri. Dar ea privea toate aceste minuni fără să le vadă. „Trebuie să aflu, trebuie să aflu totul. Trebuie să fac față adevărului."

– Tu ai trimis scrisoare acuzatoare tatălui meu și ziarului *Paternoster Review?* Nu ți se pare și ție o meschinărie, marele cruciat împotriva opresiunii, profetul noului Ierusalim, recurge la bîrfă, calomnie, răutăți copilărești? Ce credeai că vei realiza?

– O mică răutate nevinovată, mărturisi el.

– Asta numești tu faptul că discreditezi un om cu bun-simț? Nu numai că era tatăl meu. Dar cei mai mulți dintre ei au fost de partea ta, oameni care și-au consacrat ani din viață mișcării laburiste, unei cauze pe care ar trebui să o sprijini și tu.

– Bunul-simț nu are ce căuta aici. Aici este război. Oamenii cu bun-simț pot lupta în războaie, dar nu ei le cîștigă.

Venise un grup mic de vizitatori. Cei doi se îndepărtară mergînd încet pe una din laturile galeriei.

– Dacă vrei să organizezi un grup revoluționar, chiar și unul mic, de oameni care vor trebui să aștepte pînă la acțiunea adevărată, pînă ajung la puterea adevărată, atunci trebuie să le dai de lucru, să-i ții atenți, preocupați, să le dai iluzia că realizează

ceva. Vorbele nu sînt suficiente. Trebuie să existe activitate. Pe de o parte, este vorba de pregătirea pentru viitor, pe de altă parte de susținerea moralului.

– De azi înainte va trebui să te descurci fără mine, zise ea.

– Îmi dau seama. Am înțeles de la întîlnirea cu Dalgliesh. Dar vreau să rămîi, cel puțin nominal, pînă cînd se termină ancheta crimei. Nu vreau să le spun nimic celorlalți atît timp cît Dalgliesh se învîrte pe aici. Pe urmă te poți înscrie în Partidul Laburist. Vei fi mai fericită acolo. Sau la social-democrați, desigur. Poți să alegi, nu e nici o diferență. Cînd o să ai patruzeci de ani, tot la conservatori te vei întoarce, oricum.

– Mai ai încă încredere în mine? Mi-ai spus toate acestea știind că vreau să mă retrag?

– Bineînțeles. Te cunosc. Ai moștenit de la tatăl tău mîndria. N-o să-ți placă să spună lumea că iubitul tău ți-a făcut vînt, așa că te-ai răzbunat și l-ai trădat. Nu vei dori ca prietenii sau chiar bunica să știe că ai conspirat împotriva tatălui tău. S-ar putea spune că mă bazez pe decența ta burgheză. Dar nu există un risc real. Celula se va dizolva, se va forma alta, ne vom întîlni în altă parte. Oricum, era momentul să o facem. „Acesta e un alt aspect al luptei revoluționare, să cunoști pudoarea oamenilor și să o exploatezi."

– Am învățat ceva despre tata, ceva ce nu am înțeles decît cînd a murit. El a încercat să fie bun. Cred că pentru tine cuvintele astea nu înseamnă nimic.

– Înseamnă ceva. Nu știu exact ce ai vrea tu să însemne. Cred că a încercat să se comporte astfel încît să nu-l stingherească prea multă vină. Toți facem așa. Dar, date fiind politica și stilul lui de viață, probabil că nu i-a fost ușor. Poate, în cele din urmă, a renunțat să mai încerce.

– Nu mă refeream la politică. Nu are nici o legătură cu politica. Știu că pentru tine totul are o legătură cu politica, dar mai există și alt punct de vedere. Există o lume și în altă parte.

– Îți urez să fii fericită în ea.

Ieșeau din galerie, iar ea știa că erau împreună pentru ultima oară. Era surprinsă să constate cît de puțin o afecta.

– Dar Diana Travers; ai spus că ai plasat-o la Campden Hill Square pînă decideai ce să faci cu ea. Ce-ai făcut? Ai înecat-o?

Pentru prima dată îl văzu înfuriindu-se.

– Nu fi melodramatică.

– Dar ar fi fost convenabil pentru tine, nu-i așa?

– Oh, da. Nu numai pentru mine. A mai existat cineva care avea motive mult mai temeinice să scape de ea. Tatăl tău.

Uitînd că trebuie să vorbească în șoaptă, aproape strigă:

– Tata? Dar el nu a fost acolo! Trebuia să se ducă, dar nu a mai ajuns.

– Oh, ba da. L-am urmărit în noaptea aceea. Să zicem că a fost un exercițiu de supraveghere. Am condus în urma lui tot drumul pînă la Lebăda Neagră și l-am văzut trăgînd pe aleea lăturalnică. Iar dacă tu vei simți nevoia să vorbești cu Dalgliesh, care, dintr-un motiv sau altul, pare că-ți stîrnește nevoia de confidențe de gîsculiță, atunci asta este o informație pe care mă voi simți dator să i-o pasez.

– Dar n-ai s-o poți face. Nu fără a recunoaște că ai fost și tu acolo. Dacă e vorba de motive, Dalgliesh nu va sta în cumpănă pe care din voi doi să-l aleagă. Iar tu ești în viață; el a murit.

– Numai că, spre deosebire de tatăl tău, eu am un alibi. De data asta unul adevărat. Eu m-am întors direct la Londra, la o întîlnire a lucrătorilor din domeniul asistenței sociale. Eu sînt curat. Dar el? Amintirea lui e destul de veștejită și așa. Vrei încă un scandal legat de numele lui? Nu-ți ajunge bietul Harry Mack? Mai gîndește-te înainte de a telefona la Serviciul Special.

8

Nu se putea o zi de marți mai bună pentru un drum la țară decît în dimineața aceea. Soarele era capricios, dar surprinzător de puternic, iar cerul, de un albastru-adînc deasupra vălătucilor de nori. Dalgliesh conducea cu viteză într-o tăcere aproape deplină. Kate se așteptase să meargă direct la Riverside Cottage,

dar şoseaua trecea pe lîngă Lebăda Neagră, și cînd ajunseră acolo, Dalgliesh opri maşina, stătu o clipă să se gîndească, apoi o apucă pe alee.

– Hai să bem o bere, propuse el. Aş vrea să mergem puţin pe malul apei, să vedem casa de pe partea asta. E proprietatea lui Higgins, mă rog, în cea mai mare aparte. Ar fi bine să-l anunţăm că sîntem aici.

Lăsară Rover-ul în parcajul aproape gol, exceptînd un Jaguar, un BMW şi cîteva Ford-uri, şi se îndreptară spre intrare. Henry îi salută cu o curtenie impasibilă, parcă nesigur dacă trebuia să-i recunoască sau nu şi, ca răspuns la întrebarea adresată de Dalgliesh, le spuse că Monsieur era la Londra. La bar erau doar patru oameni de afaceri aplecaţi conspirativ peste paharele cu whisky. Barmanul, o figură de copil deasupra jachetei albe scrobite și a papionului, îi servi cu o bere bună cu care Lebăda Neagră se lăuda a fi specialitatea casei, apoi începu să spele sîrguincios paharele şi să facă ordine ca și cînd, dacă se arăta ocupat, l-ar fi descurajat pe Dalgliesh să pună întrebări. Dalgliesh se întreba prin ce alchimie nemaiauzită Henry reușise să semnaleze identitatea lor. Își băură berile pe scaunele din jurul focului din cămin, apoi se întoarseră la parcaj şi ieşiră pe malul apei, prin portița din gardul viu.

Era una dintre acele zile perfecte de toamnă englezească, pe care le întîlneşti mai mult în amintiri decît în realitate. Culoarea bogată a ierbii şi a pămîntului era mai strălucitoare sub razele soarelui, calde ca primăvara, aerul, o dulce amintire a toamnelor din copilăria lui Dalgliesh; miros de fum, de mere coapte, ultimele mănunchiuri ale recoltei şi aerul puternic, cu parfum de mare, al apei curgătoare. Tamisa se scurgea bogată sub o briză puternică, turtea iarba de pe maluri și se învolbura pe făgaşuri, săpînd albia. Sub suprafaţa irizată în verde și albastru, pe care lumina aluneca schimbînd-și nuanţele ca într-un caleidoscop, răsăreau și se ondulau ierburi cu frunzele ca lama. Dincolo de pîlcurile de sălcii de pe celălalt mal, păştea liniştită o turmă de vite.

Tot pe malul opus, la cîteva zeci de metri mai jos, se vedea un bungalow, ceva mai mare decît o bojdeucă albă, pe piloni; bănui că era destinația spre care se îndreptau ei. Știa, așa cum înțelesese plimbîndu-se pe sub copacii din parcul St. James, că aici avea să găsească cheia pe care o căuta. Dar nu se grăbea. Ca un copil care amînă momentul satisfacției certe, se bucura că ajunseseră devreme, recunoscător pentru acest moment de calm. Deodată, fu cuprins de fiori de fericire, atît de neașteptați, atît de puternici, încît aproape că își ținu răsuflarea, să oprească clipa. În ultima vreme trăia atît de rar asemenea momente de intensă bucurie fizică, iar în mijlocul unei investigații criminalistice chiar nu i se mai întîmplase. Dar momentul trecu, și el oftă. Ieșind din acea stare cu o frază banală, spuse:

– Cred că acolo este Riverside Cottage.

– Cred că da, domnule. Să mă uit pe hartă?

– Nu. Vom afla curînd. Hai să mergem!

Dar mai zăbovi puțin, simțind briza în păr, recunoscător pentru un moment de pace în plus. Era recunoscător și pentru faptul că Kate Miskin putea simți aceleași trăiri alături de el, fără să vorbească și fără să-i dea senzația unei discipline conștiincioase. O alesese pe ea pentru că avea nevoie de o femeie în echipă, iar Kate fusese cea mai bună dintre cele disponibile la ora aceea. Alegerea nu fusese întîmplătoare, iar acum începea să-și dea seama cît de bine acționase instinctul lui. N-ar fi fost cinstit să nu recunoască că îl atrăgea și ca femeie. În experiența lui, acest element fusese totdeauna prezent chiar dacă îl repudia sau nu-l recunoștea; el exista pentru orice cuplu heterosexual care lucra laolaltă. Dacă ar fi găsit-o mult prea atractivă, n-ar fi ales-o, dar atracția exista, iar el nu era imun. Cu toate acestea, în ciuda impulsului de sexualitate sau tocmai datorită lui, o găsea extrem de odihnitoare. Ea știa instinctiv ce voia el; știa cînd să fie tăcută, fără a fi exagerat de îndatoritoare. O suspecta chiar că îi înțelege vulnerabilitățile, că îl simte, că este mai rațională decît ceilalți subordonați, bărbați. Ea nu avea nimic din asprimea lui Massingham,

fără să fie sentimentală. E adevărat, știa din experiență, femeile polițist în general nu prea erau.

Aruncă o ultimă privire spre bungalow. Dacă la acea primă vizită la Lebăda Neagră s-ar fi plimbat pe malul apei, așa cum fusese tentat, ar fi privit pretențiile lui patetice cu un ochi lipsit de curiozitate și de apreciere. Dar acum, cînd pereții fragili păreau să strălucească în lumina reflectată de apă, îi apărea ca o promisiune infinită, tulburătoare. Fusese construit la vreo douăzeci și cinci de metri de malul rîului, cu o verandă largă, un coș central, iar la stînga, în amonte, o platformă de acostare. I se păru chiar că zărește un petic de pămînt cu snopi mov și albi, poate margarete. Cineva încercase să amenajeze o grădină. De la depărtare, bungalow-ul părea bine întreținut, cu vopseaua albă imaculată. Chiar și așa însă, avea un aer de locuință de vară, puțin cam șubredă. „Higgins, gîndi el, nu poate fi prea bucuros de vecinătatea lui, atît de evidentă.“

Cum priveau casa, văzură ieșind pe ușa laterală silueta scundă și îndesată a unei femei care se îndreptă spre platforma de acostare, urmată de un cîine mare. Femeia coborî într-o barcă pneumatică, se aplecă să o împingă și începu să vîslească traversînd rîul către Lebăda Neagră, cocoșată peste lopeți, cu cîinele proptit la proră. Cînd barca se apropie încet, văzură că era o corcitură între un pudel și un fel de terier, cu corpul îmblănit și o mutră neliniștită, binevoitoare, aproape în întregime acoperită de franjuri. Priviră cum femeia se apleca și se ridica peste lopețile care intrau în apă, înaintînd încet împotriva curentului care o ducea în jos, îndepărtînd-o. Barca se lovi în sfîrșit de mal; Dalgliesh și Kate se îndreptară către ea. El se aplecă și prinse coarda bărcii, ținînd-o pe loc. Nu acostase în locul acela întîmplător. Un țăruș de metal fusese înfipt adînc în mal. El agăță barbeta de țăruș și întinse mîna. Femeia o prinse și sări afară cu un picior; atunci văzură că în piciorul stîng purta o gheată ortopedică. Cîinele sări și el după ea, adulmecă pantalonii lui

Dalgliesh, apoi se trînti extenuat în iarbă, ca şi cînd el făcuse tot efortul fizic al deplasării.

– Trebuie să fiţi domnişoara Millicent Gentle, zise Dalgliesh. Dacă este aşa, atunci noi tocmai veneam spre dumneavoastră. V-am telefonat de la Scotland Yard de dimineaţă. Dînsa este inspectorul Miskin, iar eu mă numesc Adam Dalgliesh.

Privea o figură rotundă şi încreţită ca un măr ofilit. Obrajii roşcovani, brăzdaţi de riduri, formau două mingi dure dedesubtul ochilor mici, oblici, care, cînd zîmbi, se transformară în două fante înguste, apoi se deschiseră, dezvăluind irisul căprui, strălucitor, ca două pietricele lustruite. Era îmbrăcată cu o pereche de pantaloni maro, lipsiţi de formă, şi o vestă fără mîneci, vătuită, de un roşu decolorat, peste un pulovăr îmbătrînit. Purta, îndesată bine pe cap, o tichie ca de spiriduş, tricotată cu dungi verzi şi roşii, ale cărei urechi se terminau cu cîte o codiţă împletită şi ciucuri roşii. Avea aerul unui spiriduş glumeţ şi puţin uzat, ca un pitic de grădină peste care trecuseră prea multe ierni. Dar cînd vorbi, vocea ei adîncă şi rezonantă era una dintre cele mai frumoase voci de femeie pe care Dalgliesh le auzise vreodată.

– Vă aşteptam, domnule comandant, dar abia peste o jumătate de oră. Ce plăcere să vă întîlnesc. V-aş duce cu barca, dar, pentru că este şi Makepeace cu mine, ar trebui să vă transport pe rînd, şi ar dura mult. Mă tem că pe şosea mai sînt vreo opt kilometri, dar poate sînteţi cu maşina.

– Sîntem cu maşina.

– Sigur, dacă lucraţi la poliţie. Ce proastă sînt. Atunci, vă aştept. Am traversat să aduc scrisorile. Domnul Higgins îmi dă voie să le las pe masa din hol şi le pune la poştă odată cu ale dumnealui. Cutia mea poştală e la trei kilometri distanţă. E foarte drăguţ din partea dumnealui, cu atît mai mult cu cît nu prea-i place căsuţa mea. Cred că îi stă ca un ghimpe în coastă. Nu puteţi greşi drumul. O luaţi pe prima la stînga, unde scrie „Frolight“, apoi treceţi pe podul curbat, la stînga pe lîngă ferma

lui Roland – aveţi un semn acolo, de atenţie la vaci –, şi daţi de o alee care duce la rîu şi la casa mea. Nu-i aşa că nu vă puteţi rătăci? Ah, şi beţi o cafea, sper.

– Mulţumim, cu plăcere.

– M-am gîndit eu. Şi pentru asta am venit pînă aici. Domnul Higgins este amabil şi îmi vinde lapte. Aţi venit în legătură cu Sir Paul Berowne, nu-i aşa?

– Da, domnişoară Gentle, în legătură cu Sir Paul.

– Aşa m-am gîndit cînd aţi dat telefon şi aţi spus că sînteţi de la poliţie. Ce om bun! Ne vedem peste zece minute.

O mai priviră o clipă şchiopătînd spre Lebăda Neagră, cu cîinele împletindu-i-se printre picioare, apoi se întoarseră şi se îndreptară agale spre maşină. Urmară fără dificultate instrucţiunile ei, dar Dalgliesh conduse încet, ştiind că vor ajunge mai devreme decît anunţaseră şi dorind să-i dea răgazul să se întoarcă cu barca şi să-i întîmpine. Gentle părea să fie chiar numele ei adevărat, nu un pseudonim, chiar prea potrivit pentru un autor de romane sentimentale. Conducea enervant de încet, conştient de nerăbdarea lui Kate. Dar zece minute mai tîrziu ieşeau deja din şosea şi intrau pe aleea pietruită care ducea la căsuţă.

Aleea traversa un cîmp neîngrădit, care iarna trebuia să fie, gîndi Dalgliesh, o mlaştină de netrecut. Văzut de aici, bungalow-ul avea mai multă substanţă decît privit de la distanţă. Un strat de flori, acum dezgolit de toamnă, mărginea poteca de zgură pînă la treptele sub care se zăreau cutii de tablă, probabil pline cu parafină, stivuite sub o prelată. În spatele bungalow-ului se întindea o grădiniţă de legume; verze pitice şi tulpini tăiate de varză de Bruxelles, bulbi de ceapă cu frunzele rupte şi ultimii vreji de fasole căţărătoare ale căror legături muribunde atîrnau de proptele, ca nişte cîrpe. Mirosul apei era mai puternic aici, iar el îşi putea imagina cum arăta locul iarna, cîmpurile îmbibate cu apă, o singură potecă noroioasă care ducea la şosea.

Dar cînd domnişoara Gentle le deschise uşa, zîmbitoare, şi îi pofti înăuntru, intrară într-o locuinţă veselă şi luminoasă. Privind de la fereástra camerei de zi, te-ai fi putut crede pe un vapor de unde nu vedeai decît balustrada albă a verandei şi sclipirea apei. Cu toată prezenţa unei sobe vechi din fier forjat, camera era tipică mai curînd pentru o vilă decît pentru o căsuţă de pe malul rîului. Unul dintre pereţi, cu totul nepotrivit tapetat într-un desen cu boboci de trandafiri şi măcăleandri, era acoperit în cea mai mare parte cu tablouri; acuarele cu scene din viaţa de la ţară, gravuri gemene ale catedralelor din Winchester şi Wells, patru farfurii decorative de la începutul epocii victoriene, fixate într-o montură comună, o broderie în lînă şi mătase, înfăţişînd Îngerul primindu-i pe Apostoli la mormîntul gol, cîteva portrete în miniatură, foarte bune, fiecare într-o ramă ovală. Peretele din faţă era acoperit de cărţi, unele dintre ele, observă Dalgliesh, scrise chiar de domnişoara Gentle, părînd foarte vechi în supracopertele lor. De o parte şi de cealaltă a sobei se afla cîte un scaun uşor, iar între ele, o masă cu tăblie demontabilă pe care fuseseră deja amplasate o cană cu lapte, trei ceşti înflorate şi farfurioare. Ajutată de Kate, domnişoara Gentle trase un balansoar pentru cel de al doilea oaspete. După ce ieşise păşind mărunt împreună cu stăpîna lui să îi întîmpine, Makepeace se lungi în faţa sobei goale şi scoase un oftat urît mirositor.

Domnişoara Gentle aduse cafeaua aproape imediat. Vasul fusese deja pus pe foc, nu trebuia decît să toarne apa peste boabe. Sorbind prima înghiţitură, Dalgliesh fu cuprins de remuşcări. Uitase cît de dificil este pentru cei care trăiesc singuri să se trezească dintr-odată cu musafiri. Probabil că vîslise de la un mal la celălalt al rîului pentru a mai cumpăra lapte şi nu pentru a pune scrisorile la cutie.

– Probabil aţi aflat că Sir Paul Berowne a murit, zise el cu delicateţe.

– Da, ştiu. A fost ucis, de aceea aţi venit. Cum m-aţi găsit?

Dalgliesh îi povesti cum găsiseră cartea ei.

– Pentru noi este important tot ce i s-a întîmplat în ultimele săptămîni de viață. De aceea v-am ruga să ne spuneți exact ce s-a petrecut în noaptea de 7 august. L-ați întîlnit, nu-i așa?

– Oh, da, l-am întîlnit.

Ea lăsă ceașca jos și se înfioră ușor, ca și cînd i s-ar fi făcut frig. Apoi începu să le povestească ca unor copii adunați în jurul focului, la grădiniță.

– Mă împac chiar foarte bine cu domnul Higgins. Sigur că el ar vrea să-mi cumpere casa și să o dărîme, dar i-am spus că poate să discute cu executorii mei testamentari după ce voi muri eu. Avem noi gluma noastră pe acest subiect. Iar Lebăda Neagră este într-adevăr un local foarte respectabil. Clienții lor sînt foarte buni și foarte liniștiți. Dar în seara aceea nu au fost așa. Eu încercam să lucrez și mă enervau foarte tare. Erau niște tineri care strigau și țipau. Așa că am ieșit pe mal și am văzut că erau patru într-o barcă. Barca se legăna foarte periculos, iar doi dintre ei erau în picioare și încercau să schimbe locurile. Nu numai că erau foarte zgomotoși, dar făceau și alte prostii. Am încercat să-i telefonez domnului Higgins, dar n-am reușit să stabilesc legătura, așa că am luat barca și am pornit cu Makepeace să traversăm apa. Am acostat la locul obișnuit – n-ar fi fost înțelept să mă apropii de ei și să le fac observație, nu mai sînt așa puternică cum eram cîndva. Cînd am întors barca să mă apropii de mal, i-am văzut pe ceilalți doi bărbați.

– Îi cunoșteați?

– Nu mi-am dat seama de la început. Se întunecase. Nu era decît lumina reflectată de la parcaj, peste gardul viu. După aceea l-am recunoscut pe unul dintre ei, pe Sir Paul Berowne.

– Ce făceau?

– Se băteau.

Domnișoara Gentle rosti cuvîntul fără dezaprobare, aproape uimită, gîndi Dalgliesh, că el putea pune o asemenea întrebare. Lăsa să se înțeleagă din tonul ei că bătaia pe malul apei, aproape

pe întuneric, era o activitate firească din partea a doi gentlemeni care nu aveau ceva mai bun de făcut.

– Bineînțeles că pe mine nu m-au văzut. Numai capul îmi ieşea deasupra malului. Mi-a fost teamă că Makepeace o să latre, dar i-am spus să tacă şi s-a stăpînit, deși mi-am dat seama că i-ar fi plăcut să dea fuga şi să se amestece în trîntă. Mă întrebam dacă nu ar fi trebuit să intervin eu, dar am considerat că nu era de demnitatea mea şi ar fi fost inutil. Pe urmă, era în mod evident o bătaie pentru motive foarte personale. Adică, nu semăna cu un atac neprovocat pe care oricine ar trebui să-l oprească. Celălalt bărbat era mult mai scund decît Sir Paul, ceea ce făcea lupta inegală, într-un fel. Dar era și mai tînăr, ceea ce restabilea balanța. Cei doi se descurcau foarte bine și fără mine sau Makepeace.

Dalgliesh nu se putu abține să nu arunce o privire spre Makepeace, care moțăia într-un calm somnolent. Părea incapabil să-și mobilizeze energiile ca să latre, darămite să muște.

– Cine a învins?

– Oh, Sir Paul. I-a plasat ceea ce cred că se numeşte un croşeu în falcă, unul foarte reușit. Tînărul a căzut, iar Sir Paul l-a apucat de gulerul hainei și de pantaloni, ca pe un cățeluș, și l-a aruncat în apă. A căzut ca un bolovan. „Dumnezeule, i-am spus lui Makepeace, ce seară extraordinară!"

Lui Dalgliesh i se păru că scena începea să semene cu un capitol dintr-una dintre cărțile domnișoarei Gentle.

– Ce s-a mai întîmplat după aceea?

– Sir Paul a intrat după el în apă şi l-a pescuit. Cred că nu voia chiar să-l înece. Poate nu știa dacă tînărul putea să înoate. Pe urmă l-a aruncat pe iarbă, i-a spus ceva ce n-am auzit şi s-a îndepărtat de el, apropiindu-se de mine. Cînd a ajuns în dreptul meu, m-am ridicat. Am spus: „Bună seara. Nu cred că mă mai țineți minte, dar ne-am întîlnit în iunie la serbarea conservatorilor din Hertfordshire. Eram în vizită la o nepoată. Sînt Millicent Gentle".

– Şi el ce-a făcut?

– A venit la mine, s-a aşezat lîngă barcă şi am dat mîna. Era total netulburat, deloc jenat. Curgea apa din hainele lui, bineînţeles, şi obrazul îi sîngera. Părea zgîriat. Dar era la fel de calm cum fusese şi cînd l-am cunoscut la serbarea conservatorilor. Am spus: „Am văzut bătaia. Nu-i aşa că nu l-aţi omorît?“ Mi-a răspuns: „Nu, nu l-am omorît. Dar mi-ar fi plăcut să o fac“. Pe urmă şi-a cerut scuze, şi i-am spus că nu avea pentru ce. Începuse să tremure – nu era destul de cald să poţi sta cu hainele ude pe tine –, aşa că l-am invitat să vină la mine să se usuce. Mi-a spus: „E foarte drăguţ din partea dumneavoastră, dar cred că mai întîi ar trebui să-mi mut maşina“. Am înţeles ce voia să spună. Era mai bine să dispară de la Lebăda Neagră, înainte să-l fi văzut cineva sau să fi aflat că era acolo. Politicienii trebuie să fie precauţi. I-am sugerat să o parcheze undeva la marginea drumului şi i-am spus că eu aveam să-l aştept pe rîu mai sus, pînă se întorcea. Putea să vină şi cu maşina, dar era o distanţă mai mare de opt kilometri, iar lui îi era tare frig. El a dispărut, iar eu am rămas să-l aştept. N-a durat mult. S-a întors în mai puţin de cinci minute.

– Cu celălalt bărbat ce s-a întîmplat?

– N-am rămas să văd. Ştiam că nu păţise nimic. Nici nu era singur. Era o fată cu el.

– O fată? Sînteţi sigură?

– Oh, da, foarte sigură. A ieşit din tufişuri şi s-a uitat cum Sir Paul îl arunca în apă. Nu putea să-mi scape. Era cam goală.

– Aţi putea s-o recunoaşteţi?

Fără să i se ceară, Kate deschise geanta de umăr şi îi arătă o fotografie.

– Nu e fata care s-a înecat? E posibil să fi fost aceeaşi, dar nu i-am văzut bine faţa. Era lumină puţină, cum v-am spus, iar ei erau destul de departe.

– Fata ce-a făcut?

– A rîs. Era o scenă extraordinară. Hohote peste hohote de rîs. Cînd Sir Paul a intrat după el în apă să-l scoată, ea a stat pe mal, goală de tot, hohotind de rîs. N-ar trebui să rîdem de necazul altuia, dar el era într-adevăr caraghios. Toată scena era bizară. Doi bărbați care ies împleticindu-se din apă și o fată care stă goală pe mal și rîde. Avea un rîs contagios, din toată inima, vesel. Cum răsuna peste apă, nu părea răutăcios. Dar cred că era.

– Cei din barcă ce făceau?

– Vîsleau în jos pe rîu spre Lebăda Neagră. Poate li se făcuse frică. Rîul e atît de negru noaptea și atît de necunoscut, aproape sinistru. Eu m-am obișnuit cu el, mă simt ca acasă. Dar cred că ei voiau să se întoarcă la lumină și la căldură.

– Deci, cînd i-ați văzut ultima oară, bărbatul și femeia erau împreună pe mal, iar dumneavoastră ați început să vîsliți în sus pe rîu, fără să vă vadă nimeni?

– Da. Rîul face un cot în locul acela, iar papura este mai înaltă la mal. I-am pierdut repede din vedere. Am rămas liniștită să-l aștept pe Sir Paul.

– Din ce direcție a venit?

– Din sus, din direcția în care vîslisem eu. Venise prin parcaj, înțelegeți?

– Nu-i puteați auzi sau vedea pe băiat și pe fată?

– Nu-i puteam vedea, dar pe ea o mai auzeam încă rîzînd în timp ce vîsleam spre malul celălalt. Trebuia să fiu atentă. Cu Makepeace și cu încă un pasager, barca era foarte mult lăsată în apă.

Imaginea celor doi în barca aceea ca un lighean, cu Makepeace așezat țeapăn la proră, era ridicolă, dar candidă. Lui Dalgliesh îi venea să rîdă. Nu era un impuls la care se așteptase în mijlocul anchetei unei crime, cu atît mai puțin al acestei anchete, dar era recunoscător.

– Fata cît a rîs?

– Aproape pînă am ajuns pe celălalt mal. Apoi, brusc, rîsul a încetat.

– Aţi auzit ceva în momentul acela, un ţipăt, zgomotul unei căderi în apă?

– Nimic. Dar, dacă a intrat uşor în apă, nu putea face zgomot. Și nici nu cred că aş fi putut auzi ceva, de zgomotul lopeţilor.

– Ce s-a mai întîmplat după aceea, domnișoară Gentle?

– Sir Paul m-a întrebat mai întîi dacă putea da un telefon. Nu mi-a spus unde, iar eu, bineînţeles, nu am întrebat. L-am lăsat aici şi m-am dus la bucătărie, aşa că se putea simţi singur. Pe urmă i-am propus să facă o baie fierbinte. Am dat drumul la încălzitor în baie şi am aprins toate sobele cu parafină. Nu era momentul să fac economie. Şi i-am dat puţin dezinfectant pentru faţă. Nu cred că v-am spus că băiatul îl zgîriase destul de rău pe obraz. M-am gîndit că nu era o manieră prea bărbătească de a lupta. Pe urmă, în timp ce el făcea baie, i-am uscat hainele în uscător. Maşină de spălat nu am. Nici nu-mi trebuie, dacă sînt singură. Cu uscătorul pe care îl am mă descurc şi cu cearşafurile. Dar fără el nu cred că aş putea. I-am dat să îmbrace vechiul halat al tatălui meu pînă i se uscau hainele. E din lînă și foarte călduros. Nu se mai fac de calitate aşa bună acum. Cînd a ieșit din baie, mă gîndeam ce bine arăta în el. Ne-am aşezat în faţa focului, şi eu am făcut puţină cacao fierbinte. M-am gîndit că, fiind un gentleman, poate ar dori ceva mai puternic și i-am oferit din vinul meu de soc. A spus că prefera cacao. De fapt, n-a spus chiar că prefera. Ar fi dorit să guste vinul, era sigur că era excelent, dar credea că o băutură fierbinte ar fi fost mai bună. Am fost de acord. Nimic nu e mai bun ca o cacao fierbinte şi tare cînd ţi-e frig. Am făcut-o cu lapte. Cumpărasem mai mult pentru că voisem să fac conopidă cu brînză pentru seară. Ce noroc, nu-i aşa?

– Foarte mare noroc. Aţi mai vorbit despre toate acestea cu altcineva?

– Cu nimeni. Nici cu dumneavoastră n-aş fi vorbit, dacă nu telefonaţi, iar el nu ar fi murit.

– V-a cerut el să nu spuneţi?

– Oh, nu, n-ar fi făcut aşa ceva. Nu era genul acesta şi ştia că eu nu aş fi povestit nimănui. Ştii cînd poţi avea încredere în cineva într-o asemenea situaţie, nu credeţi? Dacă poţi avea încredere, de ce trebuie să mai ceri? Iar dacă nu poţi, nu are rost să ceri.

– Vă rog să nu vorbiţi cu nimeni nici de acum încolo, domnişoară Gentle. Poate fi important.

Ea dădu din cap afirmativ, dar nu rosti nici un cuvînt. El întrebă, neştiind de ce era de fapt atît de important, de ce avea neapărată nevoie să afle:

– Despre ce aţi vorbit?

– Nu despre bătaie, cel puţin nu foarte mult. Eu am spus: „Presupun că era vorba de o femeie, nu-i aşa?" Mi-a spus că da.

– Femeia care rîsese, fata dezbrăcată?

– Nu cred. Nu ştiu de ce, dar nu cred. Am sentimentul că era ceva mai complicat decît atît. Şi nu cred că s-ar fi bătut în faţa ei, nu dacă ar fi ştiut că ea se afla acolo. Dar cred că nu ştia. Probabil că ea se ascunsese în tufişuri cînd l-a văzut venind.

Dalgliesh credea că ştia de ce se dusese el pe marginea apei. Venise la petrecere, să o salute pe soţie, şi pe amantul ei, să participe la o şaradă civilizată, soţul îndatoritor, ţinta farsei. Pe urmă auzise murmurul apei curgătoare, simţise, la fel ca Dalgliesh, mirosul pătrunzător, nostalgic, al rîului, cu promisiunea lui de solitudine şi pace. A ezitat, apoi a ieşit pe portiţa din gardul viu care înconjura parcajul şi s-a apropiat de mal. Un lucru atît de mărunt, să asculţi de un simplu impuls, îl dusese la sacristia înecată în sînge.

În momentul acela Swayne, poate scoţîndu-şi peste cap cămaşa, ieşise din tufiş să-l înfrunte, ca personificarea a tot ce el dispreţuise în propria viaţă, în el însuşi. Îl făcuse să mărturisească despre Theresa Nolan sau ştia deja? Era acela secretul pe care fata i-l încredinţase în acea a doua scrisoare, numele iubitului ei?

Dalgliesh întrebă din nou, insistînd cu tact:

– Despre ce ați vorbit totuși, domnișoară Gentle?

– Mai ales despre munca mea, cărțile mele. Era foarte interesat de cum am început să scriu, de unde îmi luam ideile. De șase ani nu am mai publicat nimic. Genul de ficțiune pe care îl scriu eu nu mai este la modă. Dragul domn Hearne era întotdeauna atît de drăguț, atît de săritor, el mi-a explicat. Ficțiunea romantică a devenit mai realistă acum. Mă tem că eu sînt prea demodată. Dar nu pot să mă schimb. Uneori oamenii nu sînt foarte amabili cu romancierii sentimentali, știu, dar sîntem la fel ca toți ceilalți scriitori. Poți scrie numai ceea ce simți nevoia să scrii. Iar eu sînt foarte norocoasă. Sînt sănătoasă, am pensia mea de bătrînețe, casa și pe Makepeace, care îmi ține companie. Și continui să scriu. Poate cartea următoare va fi cea norocoasă.

– Cît a stat Sir Paul?

– Oh, cîteva ore, pînă aproape de miezul nopții. Nu cred că a făcut-o din politețe. Cred că era fericit aici. Am stat de vorbă, iar eu am pregătit o omletă cînd ni s-a făcut foame. Mai aveam încă suficient lapte pentru ea, dar nu și pentru conopidă, bineînțeles. La un moment dat a spus: „Nimeni pe lumea asta nu știe unde mă aflu acum, nici un suflet. Nimeni nu poate ajunge pînă la mine". A spus-o de parcă eu i-aș fi dăruit ceva prețios. Stătea în scaunul acela în care stați dumneavoastră acum și părea că se simte atît de bine în halatul cel vechi al tatii și atît de acasă. Semănați foarte mult cu el, domnule comandant. Nu ca fizic. El era blond, iar dumneavoastră sînteți brunet. Dar sînteți ca el; în felul cum stați, mîinile, felul în care vorbiți, puțin chiar și vocea.

Dalgliesh lăsă ceașca jos și se ridică. Kate îl privi surprinsă, apoi se ridică și ea luîndu-și geanta de umăr. Dalgliesh se pomeni mulțumindu-i domnișoarei Gentle pentru cafea, mai spuse o dată că trebuia să păstreze tăcerea, explicîndu-i că vor avea nevoie de o declarație scrisă și că va veni o mașină a poliției să o

ducă la New Scotland Yard, dacă nu o deranja. Ajunseseră la ușă, cînd Kate avu ideea să întrebe:

– Cînd a plecat în seara aceea, a fost ultima oară cînd l-ați văzut?

– Oh, nu. L-am văzut în după-amiaza zilei cînd a murit. Credeam că știți.

– Dar, domnișoară Gentle, de unde să fi știut?! zise Dalgliesh cu blîndețe.

– Am crezut că el spusese cuiva unde se ducea. Este important?

– Foarte important, domnișoară Gentle. Am încercat să-i aflăm mișcările din după-amiaza aceea. Spuneți-ne ce s-a întîmplat.

– Nu e mare lucru de spus. A venit pe neașteptate, înainte de trei. Îmi amintesc pentru că tocmai ascultam *Ora femeilor* la Radio 4. Era fără mașină și ducea cu el o geantă de voiaj. Probabil că a străbătut pe jos cei șase kilometri și jumătate de la gară, dar s-a mirat cînd i-am spus cît de mult mersese. A zis că pentru el fusese ca o plimbare pe malul rîului. L-am întrebat dacă mîncase de prînz și mi-a spus că avea niște brînză în sacoșă și că îi era de ajuns. Cred că era mort de foame: noroc că gătisem niște friptură înăbușită, de vacă, din care îmi mai rămăsese puțin, așa că l-am făcut să mănînce, pe urmă ne-am băut cafeaua împreună. N-a vorbit prea mult. Nu cred că venise ca să stăm de vorbă. Pe urmă și-a lăsat geanta la mine și a plecat să se plimbe. S-a întors pe la patru și jumătate; eu am pregătit ceaiul. Avea pantofii foarte murdari – pămîntul pe malul apei a fost tare îmbibat anul acesta –, așa că i-am dat trusa mea de pantofi, și el s-a așezat afară pe trepte și i-a curățat. Apoi și-a luat sacul, mi-a spus la revedere și a plecat. Asta a fost tot.

„Totul atît de simplu", gîndi Dalgliesh.

Explicația orelor pierdute, explicația urmei de noroi de pe pantofi. Se dusese nu la amanta lui, ci la o femeie pe care o mai văzuse o singură dată în viață, care nu punea întrebări, nu cerea nimic, care îi dăruise acele neuitate momente de liniște. Voise să petreacă acele cîteva ore într-un loc unde nimeni nu-l

putea găsi. Iar de la Paddington se dusese probabil direct la biserica St. Matthew. Acum vor trebui să verifice orarul trenurilor, cît durase întreaga călătorie. Dar, chiar dacă Lady Ursula mințea sau nu, era puțin probabil ca Berowne să se fi putut întoarce acasă, să-și fi luat jurnalul și, în plus, să fi ajuns la biserică la ora șase.

Privind înapoi la ușa care se închidea, Kate spuse:

– Știu o femeie bătrînă care, în locul ei, ar fi spus: „Nimeni nu mai are nevoie de cărțile mele, sînt săracă, sînt șchioapă și locuiesc într-o casă umedă, unde nu-mi ține companie decît un cîine". Dar ea spune: „Sînt sănătoasă, am pensia mea, casa mea, pe Makepeace să-mi țină companie și continui să scriu".

Dalgliesh se întrebă la cine se referea. Amarul din vocea ei îi era total necunoscut. Apoi își aminti că exista o bunică bătrînă undeva în tablou; se întrebă dacă despre ea era vorba. Nu mai făcuse niciodată o referire la viața ei particulară. Înainte de a apuca el să zică ceva, ea continuă:

– Asta explică de ce a spus Higgins că hainele lui Swayne șiroiau de apă. Era o noapte de august. Dacă ar fi înotat dezbrăcat și se îmbrăcase după aceea, de ce să fi șiroit hainele? Este un motiv nou, domnule, unul dublu. Probabil că Swayne îl ura. Bătaia, umilirea să fie aruncat în rîu și tîrît afară ca un cîine, și toate acestea în fața unei fete.

– Oh, da, probabil că Swayne îl ura, întări Dalgliesh.

Deci iată-l, în cele din urmă, motivul nu numai de crimă, ci al acestei crime în mod special, cu amestecul ei de premeditare și impuls, cu brutalitatea ei, ingeniozitatea ei, inteligența care nu fusese suficient de pătrunzătoare. Era acolo, în fața lor, în toată meschinăria, aroganța, stupiditatea lui, dar și în toată forța lui îngrozitoare. Recunoscu gîndirea care îl născuse. O mai întîlnise, gîndirea unui ucigaș care nu se mulțumea să ia viața, care răsplătește umilința cu umilință, care nu suportă să știe că dușmanul lui respiră același aer, care vrea nu numai să-și omoare victima, ci și să o dezonoreze, gîndirea unui om care s-a simțit

dispreţuit şi inferior toată viaţa, dar care nu se va mai simţi astfel niciodată. Iar dacă instinctul lui era corect şi Dominic Swayne era omul, atunci ca să pună mîna pe el va trebui să distrugă o femeie vulnerabilă, singură şi încăpăţînată. Tremurînd, îşi ridică gulerul de la haină. Soarele apunea peste pajiști, iar vîntul devenea tot mai puternic; dinspre rîu venea un miros umed, de rău augur, ca prima răsuflare a iernii. Auzi vocea lui Kate:

– Credeţi că vom putea distruge alibiul lui printr-una dintre metodele permise?

Dalgliesh grăbi pasul spre mașină.

– Trebuie să încercăm, inspectore, trebuie să încercăm.

Cartea a VI-a

CONSECINȚE MORTALE

1

Cînd Părintele Barnes îi spusese domnișoarei Wharton de invitația pe care Susan Kendrick i-o adresa, de a petrece cîteva zile la parohia Nottingham pînă cînd se potolea agitația, ea acceptase cu recunoștință și ușurare. Au convenit să plece la Nottingham imediat după anchetă, iar Părintele Barnes însuși o va conduce cu metroul pînă la gara King's Cross pentru a-i căra bagajul. Întregul proiect i se păruse un răspuns la rugăciunile ei. Respectul unsuros cu care o tratau acum soții McGraths, pentru care devenise un fel de obiect premiat în expoziție și care își trîmbițau stima în mijlocul drumului, era încă și mai terifiant decît antagonismul lor anterior. Era o ușurare să scape de ochii lor avizi și de întrebările nesfîrșite.

Procesul nu fusese chiar așa o corvoadă cum își imaginase. Îi luaseră o depoziție despre identitatea cadavrelor și modul cum le găsise înainte ca, la cererea poliției, ședința să se amîne. Procurorul o tratase pe domnișoara Wharton cu o considerație gravă, iar în boxa martorilor stătuse atît de puțin, încît nici nu avusese timp să realizeze că se afla acolo cînd i se și spusese că a terminat. Cercetase sala cu nerăbdare, dar nu-l zărise pe Darren. Își aducea aminte confuz că fusese prezentată mai multor persoane străine, inclusiv unui bărbat blond ce se recomandase drept cumnatul lui Sir Paul. Nu mai asistase nimeni din familie, deși văzuse mai multe persoane îmbrăcate foarte sobru, avocați, după cum îi spusese părintele Barnes. El însuși strălucitor,

într-o sutană nouă, se simţise foarte în largul său. O condusese cu un aer de proprietate pe lîngă fotoreporteri, îi salutase pe membrii congregaţiei cu o siguranţă de sine pe care nu i-o cunoscuse pînă atunci şi discutase foarte degajat cu poliţiştii. Pentru o clipă, domnişoara Wharton gîndise, uluită, că omorul îi priise.

După prima zi petrecută la St. Crispin, ştiuse că vizita va fi un eşec. Susan Kendrick purta o sarcină înaintată, la primul copil, dar energia nu i se diminuase cu nimic, şi în fiecare minut al zilei era ocupată ori cu treburile din parohie, ori cu cele din gospodărie, ori cu slujba ei de jumătate de normă la clinica de fizioterapie a spitalului local. Întortocheata casă parohială din centrul oraşului părea să nu se golească niciodată şi, exceptînd biroul părintelui Kendrick, să nu aibă niciodată linişte. Domnişoara Wharton era mereu prezentată unor persoane ale căror nume nu le reţinea şi ale căror funcţii în parohie nu reuşea niciodată să le ghicească. În privinţa crimei, gazda era deosebit de îndatoritoare şi de înţelegătoare, dar considera, în mod firesc, că era lipsit de raţiune să fii atît de tulburat de cadavre, oricît de neplăcută fusese imaginea lor, iar insistenţa cu care domnişoara Wharton era urmărită de experienţa avută i se părea în cel mai bun caz o compătimire de sine şi în cel mai rău caz o obsesie morbidă. Domnişoara Wharton însă ajunsese într-o etapă în care i-ar fi făcut mai bine să vorbească, iar Darren îi lipsea cu disperare, se frămînta neştiind unde se afla, ce făcea, dacă era fericit.

Îşi exprimase încîntarea pentru apariţia viitorului copil, dar starea de nervozitate o făcuse să pară stingheră, iar cuvintele căpătaseră o supărătoare tonalitate sentimentală, chiar şi pentru ea. În faţa bunului-simţ robust pe care Susan îl dovedea în legătură cu sarcina, se simţise o absurdă fată bătrînă. Se oferise să ajute la treburile casei parohiale, dar incapacitatea gazdei de a-i găsi ceva de făcut pe măsura priceperii ei îi secase şi mai mult încrederea. Începuse să se strecoare prin casă precum şoarecele de biserică, cu care probabil o asemuiau. După cîteva zile, sugerase cu nervozitate că ar fi bine să se întoarcă acasă şi nimeni nu încercase să o determine să se răzgîndească.

În dimineața plecării reușise să-i mărturisească lui Susan neliniștea în privința lui Darren, și de această dată gazda fusese plină de solicitudine. Birocrația locală nu reușea să o terorizeze. Știuse cui să dea telefon, cum să descopere numărul și discutase cu vocea necunoscută de la celălalt capăt al firului, cu accente conspirative, de autoritate reciproc recunoscută. Dăduse telefon din biroul soțului, domnișoara Wharton fiind așezată pe scaunul celor care veneau să ceară parohului un sfat. În timpul conversației telefonice se simțise beneficiara nedemnă a unei răbdătoare griji profesionale, vag conștientă că ar fi avut o soartă mai bună dacă ar fi fost o mamă necăsătorită, un delincvent sau, de preferință, ambele și dacă ar fi fost neagră.

Apoi Susan Kendrick îi dăduse verdictul. Deocamdată nu putea să-l vadă pe Darren; asistenta socială care se ocupa de el considera că ar fi cu totul nepotrivit. Copilul fusese dus în fața tribunalului pentru minori care eliberase pentru el un ordin de supraveghere. Sperau să-i aranjeze un program de tratament intermediar, dar, pînă cînd acesta nu era pus la punct, considerau că nu era înțelept să lase copilul să se confrunte cu domnișoara Wharton. N-ar face decît să-i redeștepte amintiri nefericite. Băiatul refuzase cu încăpățînare să vorbească despre crimă, iar asistenta socială considera că, atunci cînd copilul va fi pregătit să o facă, trebuia să se găsească în prezența unei persoane instruite pentru problemele de acest gen, care l-ar fi putut ajuta să depășească trauma. „Lui n-o să-i placă deloc toate acestea, gîndi Domnișoara Wharton. Niciodată nu i-a plăcut să se amestece străinii."

Culcată în patul ei de acasă, în prima noapte după ce se întorsese, trează, cum rămînea cel mai adesea, luase o hotărîre. Se va duce la Scotland Yard și va cere ajutorul poliției. Ei trebuie să aibă autoritate sau cel puțin influență asupra asistentei sociale care se ocupa de Darren. Fuseseră întotdeauna drăguți cu ea și o ajutaseră. Iar ei puteau să dea asigurări autorităților locale că Darren putea fi încredințat domnișoarei Wharton. Decizia aduse puțină liniște în mintea ei frămîntată, și adormi.

A doua zi dimineață, încrederea îi mai scăzuse, dar hotărîrea rămăsese de nezdruncinat. Va pleca după zece; n-avea rost să se înghesuie la ora de vîrf. Se îmbrăcă grijuliu pentru deplasare; prima impresie era întotdeauna foarte importantă. Înainte de a porni, îngenunche să facă o scurtă rugăciune pentru succesul vizitei, pentru a găsi înțelegere, pentru ca Scotland Yard să nu fie locul înspăimîntător din imaginația ei, pentru bunăvoința comandantului Dalgliesh și a inspectorului Miskin de a accepta să intervină la autoritățile locale, să le explice că ea nu va vorbi niciodată cu Darren despre crimă, dacă asistenta socială considera că nu era înțelept. Luă metroul de la stația Paddington, pe linia circulară. La parcul St. James greși ieșirea, se rătăci și pierdu cîteva minute trebuind să întrebe cum ajunge la Yard. Apoi, deodată, pe partea cealaltă a străzii văzu semnul care se rotește și uriașa clădire de sticlă, atît de bine cunoscută din imaginile de la televizor.

Holul de intrare o surprinse. Nu era prea sigură ce-și imaginase: un ofițer de serviciu, în uniformă, un grilaj de fier, poate chiar o procesiune de prizonieri cu cătușe, escortați spre celule. În schimb, se găsi în fața unui birou de recepție obișnuit, unde erau de serviciu cîteva fete tinere. Holul era plin de lume și avea aerul de activitate cu scop, dar relaxată. Bărbați și femei își arătau legitimațiile și treceau bîrfind fericiți spre lifturi. Dacă n-ar fi fost flacăra memorială, aprinsă pe soclul ei, te-ai fi putut crede într-o clădire oarecare, de birouri. Ceru să vorbească cu inspectorul Miskin, considerînd că era o problemă în care o femeie putea fi mai înțelegătoare decît un bărbat și că nu-l putea deranja pe comandantul Dalgliesh cu ceva atît de lipsit de importanță pentru toată lumea, în afară de ea. Nu, recunoscu ea, nu fixase o întîlnire. Fu poftită să ia loc într-unul dintre fotoliile de lîngă peretele din stînga, de unde privi cum fata dădea telefon. Încrederea îi spori și degetele pînă atunci încleștate pe poșetă începură să se destindă. Era chiar în stare să privească cu interes acel du-te-vino continuu, să simtă că era dreptul ei să se afle în locul acela.

Și deodată se trezi cu inspectorul Miskin lîngă ea. Nu se așteptase să apară. Credea că va fi ea condusă de un însoțitor pînă la biroul inspectorului. „A economisit timp. Dacă va considera că este ceva important, mă va duce ea sus." Dar, evident, inspectorul Miskin nu consideră că era ceva important. După ce domnișoara Wharton îi explică motivul prezenței ei acolo, inspectorul Miskin se așeză lîngă ea pe fotoliu și rămase o clipă tăcută. „E dezamăgită, gîndi domnișoara Wharton. Spera să-i spun ceva nou despre crimă, spera că mi-am amintit ceva important." Apoi inspectorul spuse:

– Îmi pare rău, dar nu văd cum v-aș putea ajuta. Tribunalul pentru minori a eliberat un ordin de supraveghere către autoritatea locală. Acum este de competența lor.

– Știu. Mi-a spus și doamna Kendrick, dar am crezut că dumneavoastră puteți avea o influență. Doar poliția...

– Nu avem nici o influență, nu în acest domeniu.

Cuvintele aveau o finalitate înspăimîntătoare. Domnișoara Wharton începu să se roage:

– Nu i-aș vorbi despre crimă, deși uneori cred că băieții sînt mai rezistenți decît noi, în unele privințe. Dar aș fi foarte atentă. M-aș simți mult mai bine dacă aș putea să-l văd numai, chiar foarte puțin, numai să știu că este bine.

– Dar de ce nu puteți? Nu v-au spus?

– Ei consideră că acest copil nu trebuie să mai audă de crimă pînă cînd nu depășește această traumă alături de un om cu experiență și cu pregătire în asistența socială.

– Da, cunosc jargonul.

Domnișoara Wharton fu surprinsă de tonul amar al inspectorului. Simțea că are în ea un aliat. Era gata să o roage insistent, dar se răzgîndi. Dacă ar fi putu face ceva, inspectorul Miskin ar fi făcut. Inspectorul părea că se gîndește, apoi spuse:

– Nu pot să vă dau adresa lui; oricum, nu mi-o aduc aminte. Nici nu știu sigur dacă l-au lăsat acasă cu mama lui, deși cred că ar fi dat un ordin de luare în îngrijire dacă nu l-ar fi lăsat. Dar țin minte numele școlii la care învăța, Bollington Road Junior. O știți?

– Oh, da, ştiu unde este Bollington Road, răspunse domnişoaraWharton însufleţită. Știu cum să ajung acolo.

– Cred că tot la trei şi jumătate ies. Ați putea trece pe acolo la ora aceea. Dacă l-aţi întîlni din întîmplare, nu văd ce ar mai avea cineva de spus.

– Vă mulţumesc, vă mulţumesc.

Domnişoara Wharton, cu simţurile ascuţite de nerăbdare şi acum de mulţumire, se gîndi că poate inspectorul Miskin voia să o mai întrebe ceva în legătură cu crima; dar nu spuse nimic. Se ridicară, și inspectorul o conduse spre ieșire; ea o privi și îi mulţumi:

– Aţi fost foarte amabilă. Dacă îmi amintesc ceva despre crimă, orice lucru pe care poate nu vi l-am spus, voi lua imediat legătura cu dumneavoastră.

În drum spre staţia de metrou St. James Park, se gîndea că, dacă totul va merge bine, își va oferi o cafea la localul Army and Navy Stores. Dar vizita la Scotland Yard părea să-i fi stors puterile mai mult decît se aşteptase, iar acum o descuraja şi o deprima numai ideea că trebuia să schimbe trenurile la Victoria Station. Poate ar fi fost mai puțin obositor dacă renunța la cafea și se ducea direct acasă. Pe cînd ezita la marginea trotuarului, simţi lîngă umăr apropierea unei persoane. O voce de bărbat, moale, plăcută, spuse:

– Mă scuzaţi, nu sînteţi cumva domnișoara Wharton? V-am întîlnit la procesul cazului Berowne. Eu sînt Dominic Swayne, cumnatul lui Sir Paul.

Ea clipi, pentru o clipă confuză, apoi îl recunoscu.

– Blocăm trecerea, şi o conduse de braţ, dirijînd-o ferm spre cealaltă parte a străzii. Apoi, fără să-şi retragă mîna de pe braţul ei, spuse: Probabil veniţi de la Scotland Yard. Şi eu tot acolo am fost. Simt nevoia să beau ceva. Haideţi să luăm ceva împreună. Să zicem la hotelul St. Ermin.

– Sînteţi foarte amabil, dar nu cred... răspunse domnişoara Wharton.

– Vă rog. Trebuie să stau de vorbă cu cineva. Mi-ați face mult bine.

Era imposibil să-l refuze. Vocea, zîmbetul, strîngerea de braț erau convingătoare. El o conducea cu delicatețe, dar ferm spre Caxton Street. Și, pe nebăgate de seamă, apăru hotelul; părea atît de primitor cu grădina spațioasă mărginită de animale heraldice. Îi făcea și ei bine să șadă puțin în liniște înainte de a parcurge drumul spre casă. El o conduse prin ușă din stînga, în salon.

Totul era măreț: scara cu două ramificații care duceau spre balconul curb, candelabrele strălucitoare, pereții acoperiți de oglinzi și pilaștri elegant împodobiți. Totuși, în mod ciudat, se simțea ca acasă. Eleganța aceea eduardiană, atmosfera de confort respectabil îți dădeau un sentiment de încredere. Îl însoți pe Swayne, pășind pe covorul albastru cu maro-roșcat, pînă la scaunele cu spătar înalt, din fața căminului. După ce se așezară, el spuse:

– Ce doriți să serviți? Au și cafea, dar cred că v-ar prinde bine ceva mai tare. Sherry?

– Da, ar fi foarte bine, vă mulțumesc.

– Sec?

– Nu prea sec, dacă se poate.

În fiecare seară la casa parohială St. Crispin, doamna Kendrick scotea sticla cu sherry. Fusese, în mod invariabil, sec, un lichid tare, amar și decolorat, nu foarte pe gustul ei. Dar odată întoarsă acasă, ritualul începuse să-i lipsească. Nu era nici un dubiu, cu luxul te obișnuiești repede. El ridică un deget, și chelnerul apăru neîntîrziat, plin de respect. Băutura a fost adusă, de culoarea chihlimbarului, puțin dulce, înviorătoare. A fost servită cu alune și biscuiți. Ce elegant, ce mîngîietor era totul. Viața aspră din Victoria Street părea teribil de departe. Ea se lăsă pe spate, cu paharul la buze, și se minună plimbîndu-și privirea tremurată de la plafonul cu sculpturi bogate, la aplicele gemene de pe perete, cu țurțurii lor umbroși, la uriașele urne cu flori de la picioarele scării. Și deodată înțelese de ce se simțea atît de bine. Imagine, sunet, senzație, chiar și figura zîmbitoare a tînărului aplecat spre ea, toate se contopiră într-un tablou de mult uitat.

Se afla în holul unui hotel, același hotel, chiar în locul acesta, alături de fratele ei, în prima lui permisie, cînd tocmai primise tresele de sergent. Apoi își aduse aminte. Unitatea lui se afla la Bassingbourn, în East Anglia. S-au întîlnit probabil la un hotel de lîngă Liverpool Street, nu lîngă Victoria. Dar totul semăna atît de bine. Își amintea cît de mîndră fusese de uniforma lui elegantă, avînd pe piept insigna în formă de aripă a luptătorilor din aviație, strălucirea aspră a celor trei trese, sentimentul de importanță pe care îl resimțise escortată fiind de el, cum se desfătase în luxul acela cu care nu era obișnuită, încîntată de siguranța cu care el chemase chelnerul; comandase sherry pentru ea, bere pentru el. Însoțitorul ei de acum îi amintea puțin de John. La fel ca John, era aproape de aceeași înălțime cu ea. „Le place să fim scunzi, noi tunarii din coada fuzelajului", spusese fratele ei. Era la fel de blond ca John, avea ceva din ochii lui albaștri, din curbura ușoară a sprîncenelor, și toată amabilitatea și curtenia lui. Aproape că își putea imagina pe pieptul lui insigna în formă de aripă a luptătorilor din aviație.

– V-au interogat din nou în legătură cu crima, presupun. Au fost duri?

– Oh, nu, nici vorbă de așa ceva.

Îi explică scopul vizitei ei; îi venea ușor să vorbească cu el despre Darren, despre plimbările lor pe potecă, despre vizitele la biserică și despre nevoia ei de a-l vedea.

– Inspectorul Miskin nu putea face nimic în legătură cu autoritățile locale, dar mi-a spus la ce școală învață Darren. A fost într-adevăr foarte drăguță.

– Cei de la poliție nu sînt niciodată drăguți, decît atunci cînd le convine. Cu mine nu au fost deloc. Vedeți, ei cred că eu știu ceva. Cred că sora mea ar fi putut comite crima, ea împreună cu amantul ei.

– Oh, nu! țipă domnișoara Wharton. Ce idee îngrozitoare. Nu putea fi o femeie – și încă nevasta lui! O femeie n-ar fi făcut așa ceva, n-ar fi comis această crimă. Nu se poate să creadă asta.

– Poate că nu. Poate doar afirmă că asta cred. Dar încearcă să mă facă pe mine să recunosc că ea mi-a spus ceva, că mi-a mărturisit. Vedeți, noi sîntem foarte apropiați, am fost întotdeauna. Nu ne avem decît unul pe celălalt. Iar ei știu că ea mi-ar mărturisi dacă ar avea vreun necaz.

– Dar sînteți într-o situație îngrozitoare. Nu cred că inspectorul Dalgliesh este convins de așa ceva.

– El trebuie să aresteze pe cineva, iar soția sau soțul este întotdeauna primul suspect. Am trecut prin clipe grele.

Domnișoara Wharton își terminase paharul de sherry și, ca prin miracol, altul plin apăruse în loc. Sorbi o înghițitură gîndind: „Dragul de tine. Bietul băiat". Și el bea ceva, un lichid mai spălăcit, într-un pahar fără picior, amestecat cu apă. Poate era whisky. Pusese paharul jos și acum se aplecase peste masă, spre ea. Simțea mirosul de alcool în respirația lui, masculin, amar, puțin neliniștitor.

– Vorbiți-mi despre cele două crime, o îndemnă el. Spuneți-mi ce ați văzut, cum a fost.

Resimțea dorința lui ca pe o forță teribilă; și propria necesitate de a vorbi izbucni cu aceeași intensitate. Prea multe nopți nu dormise luptîndu-se să alunge imaginea ororii, străduindu-se să nu se mai gîndească la ea, să nu-și mai amintească. Era mai bine să deschidă din nou ușa sacristiei și să înfrunte realitatea. Așa că începu să povestească, șoptind peste masă. Se întoarse în abatorul acela. Descrise tot: rănile ca niște guri flasce, pe Harry Mack cu pieptarul de sînge închegat, duhoarea, mai pătrunzătoare în imaginația ei decît fusese în realitate, mîinile galbene, lipsite de viață, căzute ca niște flori uscate. El se aplecă spre ea peste masă, cu buzele lîngă buzele ei. Apoi ea spuse:

– Asta-i tot ce-mi aduc aminte. Nimic din ce a fost înainte, nimic din ce a urmat, numai cadavrele. Iar după aceea, cînd le visez, ele sînt întotdeauna dezbrăcate, aproape goale. Nu e extraordinar?

Chicoti și-și duse cu grijă paharul la buze.

Îl auzi oftînd ca și cînd înspăimîntătoarea ei povestire eliberase ceva din el. El se lăsă din nou pe spătarul scaunului, respirînd greu, ca și cînd ar fi alergat.

– Și nu ați intrat în încăpere, în sacristia în care i-ați găsit?

– Asta ne-a tot întrebat și comandantul. Ne-a controlat chiar și tălpile la pantofi. Nu de la început, numai înainte să plecăm. Pe urmă, a doua zi, a venit un polițist și mi-a luat pantofii. Nu vi se pare ciudat?

– Căutau urme de sînge.

– Da, spuse ea cu tristețe, a fost atît de mult sînge.

El se aplecă din nou spre ea, peste masă, cu fața palidă și încordată. Putu să vadă bobița de mucus acumulată în colțul ochiului lui stîng, o dîră umedă deasupra buzei de sus. Mai sorbi o dată din sherry. Cum o încălzea și ce reconfortant era!

– Cine a făcut acest lucru, oricine o fi, nu e un intrus ordinar, zise el. Crima asta a fost îndelung premeditată, gîndită cu multă inteligență. Trebuie căutat un om deștept și curajos. Să te întorci în camera aceea, dezbrăcat, cu briciul în mînă. Să-l înfrunți și apoi să ucizi. Doamne, trebuie să fi avut curaj! Se aplecă și mai mult spre ea. Trebuie să înțelegeți. Înțelegeți, nu-i așa?

„Curaj", își spuse ea. Dar curajul era o virtute. Putea un om să fie atît de rău și totuși să aibă curaj?! Va trebui să-l întrebe pe părintele Bernes, numai că acum nu era chiar atît de ușor să vorbești cu părintele Barnes. Cu acest tînăr care o privea cu ochii lui John era însă ușor să vorbești.

– Cînd stăteam acolo, în biserică, împreună cu Darren, așteptînd să ni se ia interogatoriul, am avut sentimentul că el știa ceva, că ascundea ceva, ceva care îl făcea să se simtă vinovat.

– Le-ați vorbit celor de la poliție despre asta?

– Nu, nu le-am spus nimic. Li s-ar fi părut o prostie. Nu avea ce să ascundă. Am fost împreună tot timpul.

– Dar poate că a observat ceva, ceva ce dumneavoastră nu ați văzut.

– Dar ar fi observat și poliția. Mi s-a părut doar. Vedeți, eu îl cunosc pe Darren foarte bine. Știu cînd îi este... cam rușine.

Dar poate că de data aceea m-am înșelat. Poate cînd voi sta de vorbă cu el, voi afla mai mult.

– Ce aveți de gînd să faceți? Să-l întîlniți la școală?

– Așa m-am gîndit. Inspectorul mi-a spus că iese la ora trei.

– Dar va fi cu alți copii. Știți cum sînt, strigă și aleargă spre casă. Poate nu va dori să se despartă de grup. Poate îi va fi rușine să vă vadă acolo.

Domnișoara Wharton se gîndi: „Poate îi va fi rușine cu mine. Ar fi îngrozitor să-l văd, și el să nu se oprească, să nu mă recunoască". Însoțitorul ei spuse:

– De ce nu-i scrieți un bilețel în care să-i cereți să vă întîlniți la locul obișnuit? Va ști că este vorba de potecă. Dacă vreți, i-l pot duce eu.

– Ați putea? Dar dumneavoastră nu-l cunoașteți.

– Îl voi da unui alt copil să i-l ducă. Îi dau niște bani și îi spun că e un secret. Sau voi ruga un copil să mi-l arate. Biletul va ajunge la Darren, vă promit. Haideți, vi-l scriu eu. Știe să citească, nu-i așa?

– Oh, da, bineînțeles. Poate citi și anunțurile de la biserică. E un băiețel tare inteligent. Asistenta socială i-a spus doamnei Kendrick că Darren n-a prea fost la școală. Se pare că mama lui s-a mutat împreună cu el la Newcastle, unde nu a găsit însă aceleași posibilități de lucru, așa că s-au întors. Dar nu i-a spus la ce școală învăța, și m-am gîndit că pentru Darren ar fi fost foarte ușor să chiulească. Totuși, sînt sigură că Darren știe să citească.

El îndoi degetul. Chelnerul veni în vîrful picioarelor. Peste cîteva minute se întoarse, aducînd o foaie de hîrtie cu antet și un plic. Paharul domnișoarei Wharton fu luat și înlocuit cu unul plin.

– Voi scrie mesajul și numele dumneavoastră cu litere de tipar. Așa va fi mai ușor de citit. Și ar fi bine să-i fixăm o oră după ce termină școala. Va fi mai simplu pentru el decît să plece pe furiș, dimineața. Poate astăzi nu reușesc să iau legătura cu el, dar mîine o fac sigur. Să zicem pentru vineri la ora patru, pe potecă. Vă convine?

– Oh, da, da. E perfect. Și n-am să-l las să întîrzie acasă.

El scrise repede, împături hîrtia, fără să i-o arate, și o puse în plic.

– Cum îl cheamă, întrebă el, pe numele de familie?

– Wilkes. Îl cheamă Darren Wilkes. Iar școala este Bollington Road Junior, lîngă Lisson Grove.

Îl privi cînd scrise numele pe plic și îl strecură în buzunarul jachetei. Pe urmă îi zîmbi.

– Beți-vă paharul de sherry și nu vă faceți griji, spuse el. Va fi totul în regulă. O să vină. O să-l întîlniți, vă promit.

Părăsind hotelul și ieșind afară în lumina palidă a soarelui, domnișoarei Wharton i se păru că plutește într-un extaz de gratitudine și ușurare. Nici nu-și dădu seama cînd îi spuse adresa, cînd fu instalată într-un taxi, cînd el dădu șoferului o bancnotă de cinci lire. Fața lui, mărită nefiresc, obtura fereastra taxiului.

– Nu vă faceți griji, mai spuse el o dată. Am plătit eu taxiul. Va rămîne și ceva rest. Și nu uitați. Vineri la ora patru.

Ochii i se umplură de lacrimi de recunoștință. Ea întinse mîna, căutîndu-și cuvintele, dar nu găsi nici unul. Apoi taxiul porni cu o smucitură și el dispăru. Stătu dreaptă tot timpul drumului, strîngînd la piept poșeta ca și cînd ar fi fost simbolul fericirii regăsite, atotcuprinzătoare. „Vineri, spuse ea cu voce tare. Vineri la patru."

Cînd taxiul dispăru din vedere, Swayne scoase din nou biletelul și îl mai citi o dată, fără nici o expresie pe chip. Apoi umezi și închise plicul. Ora și locul erau exact cele spuse de ea. Dar data era după-amiaza de mîine, joi, în loc de vineri. Iar pe potecă va aștepta el, nu domnișoara Wharton.

2

Massingham intră în birou zece minute după ce se întorsese Kate. Fusese cu Dalgliesh la interogatoriul lui Swayne. Kate își ascunse dezamăgirea de a fi fost exclusă de la această primă, foarte importantă confruntare după decoperirea noii dovezi,

spunîndu-și că îi va veni și ei rîndul. Dacă nu reușeau rapid să-l facă pe Swayne să cedeze, interogatoriile, structurate cu atenție, desfășurate respectînd toate regulamentele procedurale, dar gîndite dinainte, deosebite unul de celălalt, persistente, vor continua zi de zi pînă în momentul cînd ei aveau fie să-l acuze pe baza datelor pe care le dețineau pînă acum, fie să-l lase în pace, cel puțin pentru moment. După expresia de pe fața lui Massingham, putea spune că îi va veni și ei rîndul. El aruncă dosarul pe birou, apoi se îndreptă spre fereastră, ca și cum imaginea spectaculoasă a turnurilor catedralei Westminster și cotul rîului puteau să-i aline frustrările.

– Cum a mers? întrebă ea.

– N-a mers. Stă cu avocatul alături, zîmbește și spune din ce în ce mai puțin. Sau, mai curînd, spune din nou, și din nou același lucru: „Da, m-am întîlnit cu Berowne pe malul apei. Da, ne-am încăierat. M-a acuzat că am sedus-o pe Theresa Nolan, iar eu am refuzat să accept că bastardul lui era copilul meu. A sărit la mine de parcă era nebun. Chiar era nebun. Dar nu m-a aruncat în rîu. Berowne plecase cînd m-am dus înot spre barcă. Și nu l-am omorît eu. Am petrecut seara aceea cu domnișoara Matlock. Am fost văzut cînd am ajuns la Campden Hill Square. La nouă fără douăzeci am răspuns la telefon; a sunat doamna Hurrell. Am stat acolo pînă cînd am plecat direct la local. Am fost văzut acolo de la unsprezece patruzeci și cinci pînă la ora închiderii. Dacă credeți altceva, dovediți".

– Și avocatul pe cine are? Pe cineva de la firma Torrington, Farrell și Penge?

– Nu, nimeni din anturajul lui Berowne. Am sentimentul că Barbara Berowne se distanțează de frățiorul ei, cu reputația ușor șifonată. Și-a găsit unul nou, tînăr și strălucitor de la Maurice și Sheldon, unul foarte competent care și-a calculat deja onorariul. Nimic nu te ajută mai bine să-ți faci numele cunoscut în fața publicului decît un caz de notorietate. Forța lui stă în faptul că într-adevăr își crede clientul; ceea ce trebuie să fie o plăcere rară pentru avocații de la firma aceea. Puteai să vezi cum îi

funcționează mintea. Nu crede că Swayne are suficient curaj pentru a comite o asemenea crimă; nu crede că motivul este suficient de puternic; nu înțelege cum ar fi putut Swayne să lipsească de la Campden Hill Square suficient de mult pentru a comite crima și cum s-ar fi putut întoarce fără să știe Matlock; și mai ales nu înțelege de ce ar minți Swayne. În principal însă, afirmă limpede că nu crede că Berowne a fost ucis, ceea ce îl include în majoritate. Ar trebui să se ia de mînă cu comisarul adjunct.

„Uite așa, gîndi Kate, am ajuns tot la Evelyn Matlock pe care trebuie să o facem să cedeze. Iar ea, ocrotită de Lady Ursula și sfătuită de avocații familiei, pe de o parte încăpățînată, pe de alta triumfătoare, se va uita la noi cu privirea aceea de devotament virtuos, încîntată de martiriul pe care și-l impune. Dar care îi este cauza? Ura, răzbunarea, gloria personală, dragostea?!" Pentru prima dată își dădu seama că, dacă nu arestau pe nimeni, acest caz, primul preluat de noua echipă, putea sfîrși într-un eșec umilitor. Massingham se întoarse de la fereastră.

– Încă nu avem nici măcar o singură dovadă fizică, să-l lege de scena crimei. Bine, deci motiv avea. Dar mai sînt încă zece care au.

– Dacă totuși l-a ucis din ură, cum de și-o poate ascunde acum?

– Poate, și încă foarte bine. Și-a calmat-o, nu-i așa, această ură? A trecut de punctul ei culminant. Acum poate să zîmbească, arogant, pentru că a scăpat de dușman pentru totdeauna. Era foarte stăpînit, dar totuși exulta ca un om îndrăgostit.

– El l-a omorît, iar noi știm foarte bine. Trebuie să sfărîmăm alibiul acela. Și, mai mult, trebuie să găsim o dovadă fizică.

– Oh, și Swayne știe asta, și încă foarte bine. Dar e convins că dovada nu există. Este o problemă de împrejurări. Dacă am avea ceva mai puternic, am fi arătat-o pînă acum. Iar el afirmă ceea ce cred și alții, că Berwne a lăsat-o gravidă pe Theresa Nolan, a respins-o și s-a omorît, atît din remușcare, cît și din cauza murdăriilor puse pe seama lui de scrisoarea din *Paternoster Review,* care

îl avertiza că va izbucni scandalul. Dumnezeule, Kate, dacă bătrînul a călcat așa de strîmb, iese o întreagă porcărie.

Ea îl privi surprinsă. Rareori folosea asemenea cuvinte. Bănuia că nu mersese cu gîndul numai la succesul noii echipe sau al colegilor din criminalistică, și nu numai al celor tineri, care n-ar fi fost prea supărați să-l vadă pe independentul Dalgliesh dat jos de pe piedestal. Massingham își planificase cariera cu aceeași minuțiozitate ca ea, iar ultimul lucru pe care și-l dorea era să scrie cu creta pe el: „ratat". „Dar uite cine își face griji, gîndi ea cu amărăciune. El nu se mai întoarce oricum la divizie."

– Pe tine n-o să te acuze nimeni. Oricum în ianuarie pleci la cursul de comandanți superiori, următoarea treaptă spre promovarea ca adjunct de șef de poliție.

El vorbi ca și cum ar fi uitat că mai era și ea acolo:

– Cînd va muri tata, n-o să mai fie atît de ușor.

– Sper că nu e bolnav!

– Bolnav, nu. Dar are peste șaptezeci de ani și, de cînd a murit mama, în aprilie, s-a topit cu totul. Aș vrea să mă mut de acolo, să-mi cumpăr un apartament, dar acum e foarte greu.

Era prima oară cînd vorbea de familie. Confidența o surprinse. Faptul că o făcuse spunea ceva despre schimbarea relațiilor între ei, dar simți că era imprudent să insiste.

– Nu mi-aș bate prea mult capul cu titlul. Poți renunța la el oricînd dorești. În orice caz, subalternii vor fi mai fericiți să primească ordine de la șeful poliției Lordul Dungannon decît de la șeful poliției Kate Miskin.

El zîmbi.

– Ei da, spuse în glumă, puteai să te mulțumești cu serviciul auxiliar al marinei, nu să aspiri la rangul de Prim-Lord al Amiralității. Va veni și asta cu timpul; prima femeie șef de poliție: cam la zece ani după prima femeie arhiepiscop de Canterbury. Eu nu mai apuc, slavă Domnului.

Ea nu răspunse la provocare. Dar îi simți privirea. Pe urmă întrebă:

– Ce s-a întîmplat? Ce te frămîntă?

„Este atît de evident, gîndi ea, nu prea plăcut surprinsă de perspicacitatea lui.“ Dacă îi citea atît de ușor gîndurile, nu avea nici un rost să mai reziste prezenței lui în apartamentul ei.

– În timp ce erai cu Swayne, a apărut domnișoara Wharton, mărturisi ea. Vrea să-l vadă pe Darren.

– Și ce o oprește?

– Se pare că asistenta socială care se ocupă de el, în interesele unei activități corecte. Miss Wharton ține foarte mult la copil. Este evident că îl înțelege perfect. Se împacă bine amîndoi. Și lui îi place de ea. Crezi că asistenta socială se va încăpățîna să-i țină la distanță?

El zîmbi amuzat, cu un aer de bunăvoință, un om în a cărui viață privilegiată cuvîntul bunăstare avusese semnificația din dicționar, nimic mai mult.

– Îi urăști cu adevărat, nu-i așa?

– I-am spus la ce școală învață. I-am sugerat să zăbovească prin preajma școlii și să-l întîlnească la ieșire.

– Iar acum te întrebi dacă celor de la asistența socială o să le placă?

– Știu perfect că n-o să le placă. Dar mă întreb dacă am făcut bine. Adăugă, parcă pentru liniștea ei: Deci ea o să se plimbe prin jurul școlii, iar dacă va avea noroc, îl va conduce spre casă. Nu văd nimic rău în asta.

– Nici eu, spuse el. Nu se poate întîmpla nimic rău. Hai să bem ceva.

Telefonul sună înainte să ajungă la ușă. El răspunse, apoi îi întinse receptorul lui Kate.

– E pentru tine.

Kate luă telefonul, ascultă un minut fără să scoată un cuvînt, apoi spuse scurt:

– Bine, vin imediat.

Privind-o cum punea receptorul în furcă, Massingham întrebă:

– Ce s-a întîmplat?

– Bunica. Au jefuit-o. M-au sunat de la spital. Vor să mă duc să o iau.

– Îmi pare rău, zise el cu simpatie. E grav? Ce face?

– Face rău. Are peste optzeci de ani și nenorociții au lovit-o. Nu foarte rău, dacă la asta te referi. Dar nu poate sta singură. Va trebui să-mi iau liber restul zilei de azi. Poate și mîine, după cîte se pare.

– Nu pot să-ți dea pe nimeni să stea cu ea?

– Dacă ar fi avut pe cine, nu mă chemau. Apoi adăugă mai calmă: Ea m-a crescut. Nu mai am pe nimeni.

– Atunci ar fi mai bine să te duci. Îi spun eu AD-ului. Îmi pare rău că am ratat băutura. Apoi continuă, privind-o fix: Nu pică prea bine.

– Bineînțeles că nu pică bine, rosti ea furioasă. Nu e nevoie să-mi spui tu. Cînd ar pica bine așa ceva? Mergînd împreună pe culoar, spre biroul ei, întrebă: Ce s-ar întîmpla dacă tatăl tău s-ar îmbolnăvi?

– Nu m-am gîndit. Cred că ar veni sora mea de la Roma.

„Bineînțeles“, îi trecu ei prin minte. Cum altfel? Resentimentul pe care îl simțise pentru el și pe care îl credea dispărut reapăru la lumină. Cazul se apropia în sfîrșit de o soluție, iar ea nu va fi acolo. Nu va lipsi mai mult de o zi-două, dar momentul era cel mai nepotrivit. Și pe urmă, putea să dureze mai mult, mult mai mult. Uitîndu-se la figura calmă a lui Massingham pe cînd se despărțeau în fața ușii, își zise: „Acum a rămas singur cu AD-ul. Va fi ca în timpurile bune. Poate că-i pare rău că nu am băut ceva împreună. Dar de altceva nu-i pare rău“.

3

Joi fusese una dintre cele mai frustrante zile de care Dalgliesh își putea aduce aminte. Hotărîseră să-i dea lui Swayne un răgaz și nu mai aveau nici un interogatoriu, dar conferința de presă convocată pentru începutul după-amiezii fusese deosebit de grea. Mass-media începuse să-și piardă răbdarea, nu atît

pentru că ancheta nu avansa, cît mai ales pentru că lipseau informațiile. Fie că Sir Paul fusese ucis, fie că se sinucisese. Dacă acesta din urmă era adevărul, atunci familia și poliția trebuiau să recunoască; dacă însă era adevărată prima afirmație, atunci era timpul ca noua brigadă să spună mai multe despre desfășurarea anchetei. Atît în Scotland Yard, cît și în afara lui existau comentarii răutăcioase, că brigada putea primi o notă bună mai ales pentru sensibilitatea ei și mai puțin pentru eficiență. Cum un ofițer superior îi șoptise lui Massingham la bar:

– Ar fi neplăcut să se destrame pentru că n-a rezolvat un caz, așa se scrie istoria. Noroc că Berowne era de dreapta, nu de stînga, altfel s-ar fi găsit cineva pînă acum să afirme într-o carte că brigada a cincea de la Interne i-a tăiat gîtul.

Nici măcar faptul că lucrurile începeau să se lege satisfăcător nu-i ridica moralul. Massingham raportase că o vizitase pe doamna Hurrell. Probabil că fusese convingător; doamna Hurrell recunoscuse că, în orele dinaintea morții, soțul ei îi făcuse unele mărturisiri. Existase o notă de plată pentru afișe, care fusese trecută cu vederea în socoteala finală, de după ultimele alegeri generale. Dacă o adunau și pe aceea, cheltuielile partidului ar fi depășit limita statutară și victoria lui Berowne ar fi fost invalidată. Hurrell însuși acoperise diferența și hotărîse să nu spună nimănui nimic, dar avea conștiința încărcată și voise să-i mărturisească lui Berowne înainte de a muri. Era greu de înțeles la ce crezuse că mai putea servi confesiunea. Doamna Hurrell nu știa să mintă, și Massingham raportase că ea insistase, fără să reușească să-l convingă, că soțul ei nu-i spusese niciodată lui Frank Musgrave cele întîmplate. Dar era un drum care nu ducea nicăieri. Ei investigau o crimă, nu practicile electorale incorecte, iar Dalgliesh era convins că aflase cine era omul lor.

La rîndul lui, Stephen Lampart fusese absolvit de orice rol în moartea Dianei Travers. Cei doi invitați la masă, din seara cînd fata se înecase, un chirurg estetician reputat și tînăra lui soție, fuseseră vizitați de Massingham. Îl cunoșteau puțin pe Lampart și,

între băutura cu care îl serviseră şi descoperirea mulţumitoare că aveau cunoştinţe comune, ei confirmaseră că Stephen Lampart nu plecase de la masă și nu durase mai mult de cîteva minute să aducă Porsche-ul, timp în care ei aşteptaseră cu Barbara Berowne la uşa restaurantului Lebăda Neagră, stînd de vorbă.

Era bine că fusese lămurit și acest detaliu, după cum era util că sergentul Robins aflase cu prilejul interogatoriilor că soția și fiica lui Gordon Halliwell fuseseră înecate în timpul unei vacanțe în Cornwall. Dalgliesh se întrebase la un moment dat dacă Halliwell ar fi putut fi tatăl Theresei Nolan. Nu părea prea probabil, dar posibilitatea trebuia cercetată. Toate aceste capete desperecheate fuseseră pînă la urmă înmănunchiate în răspunsuri coerente, dar direcţia principală a anchetei rămînea în continuare blocată. Cuvintele comisarului adjunct în răsunau permanent în ureche, insistente și iritante, ca o reclamă la televiziune: „Găseşte-mi dovada fizică“. Era ciudat, dar fusese o binecuvîntare și nu o iritare să afle că părintele Barnes îi telefonase în timp ce se afla în conferința de presă și că dorea să stea de vorbă cu el. Mesajul era oarecum confuz, dar nu mai mult decît era însuși părintele Barnes. Se părea că părintele dorea să afle dacă sacristia putea fi desigilată și refolosită şi cînd anume biserica va căpăta un covor nou, dacă se va întîmpla acest lucru. Va lua poliţia măsurile necesare pentru curățarea covorului vechi sau trebuia să se ocupe el? Vor trebui să aştepte pînă cînd covorul va fi arătat ca dovadă în proces? Aveau vreo şansă la Comisia pentru Compensarea Daunelor Criminalistice pentru achitarea unui covor nou? Părea ciudat ca cineva, chiar cu preocupări atît de puțin pămîntene ca părintele Barnes, să-şi imagineze că o comisie de compensare a daunelor ar putea avea prevăzute în statut competențe precum procurarea de covoare, dar pentru o persoană care începea în mod serios să se teamă că un anume caz nu va ajunge niciodată în fața instanței, această inocentă preocupare pentru lucruri mărunte era de-a dreptul mişcătoare. Se hotărî imediat că trebuia să-l viziteze pe părintele Barnes.

La casa parohială nu răspundea nimeni și toate ferestrele erau întunecate. Apoi, de la prima vizită la biserică, își aminti că plăcuța cu anunțuri menționa vecernia la ora patru, joia. Părintele Barnes trebuia să fie la biserică. Ușa mare dinspre nord era descuiată; apăsă mînerul greu, din fier, și, cînd ușa se deschise, fu întîmpinat de obișnuitul val al miresmei de tămîie; văzu luminile aprinse în Lady Chapel, părintele Barnes, înveșmîntat numai în stihar și purtînd patrafir, conducea răspunsurile. Congregația era mai numeroasă decît se așteptase Dalgliesh, iar murmurul vocilor ajungea pînă la el limpede, delicat. Se așeză în primul rînd de lîngă ușă și ascultă cu răbdare Cîntecul de seară, acea parte a liturghiei anglicane cel mai adesea neglijată și, estetic, atît de satisfăcătoare. Pentru prima dată de cînd intrase aici, biserica era folosită în scopul pentru care fusese construită. Totuși, i se părea că suferise o schimbare subtilă. În sfeșnicul cu mai multe brațe în care nu mai demult decît miercurea trecută arsese, unică, lumînarea aprinsă de el, se afla acum un rînd dublu de lumînări, unele abia aprinse, altele pîlpîind cu ultima flacără, tremurîndă. Nu simți nici un impuls să adauge și el la strălucirea lor. În lumina flăcărilor lor, figura prerafaelită a Madonei, cu cascada de păr blond și ondulat sub coroana înaltă, strălucea lucioasă, ca și cînd ar fi fost de curînd pictată; vocile îndepărtate ajungeau pînă la el ca un murmur rău prevestitor pentru orice succes.

Slujba a fost scurtă; fără predică și fără cîntece și în numai cîteva minute vocea părintelui Barnes, venind parcă de la mare distanță, dar limpede, poate pentru că îi erau atît de cunoscute cuvintele, rosti rugăciunea scurtă pentru ajutor împotriva tuturor primejdiilor: „Luminează întunericul nostru, Te rugăm, Doamne; și prin mare mila Ta ne apără de primejdiile și relele nopții acesteia, slăvit fie Fiul Tău, salvatorul nostru, Isus Hristos".

Congregația a murmurat „Amin", apoi credincioșii s-au ridicat și au început să se împrăștie. Dalgliesh se ridică și el și înaintă. Părintele Barnes i se alătură imediat, cu veșmintele albe fluturînd. Fără îndoială, de la prima lor întîlnire devenise mai

sigur pe sine, și chiar mai înalt, ar fi zis Dalgliesh. Acum părea mai curat, iar notorietatea, deloc inoportună, îi mai pusese ceva carne pe oase.

– Ce amabil din partea dumneavoastră că ați venit, domnule comandant. Vin și eu într-un minut. Trebuie doar să golesc cutiile cu daruri. Epitropilor bisericii mele le place să păstrez ordinea. Nu că ne-am aştepta să găsim mare lucru.

Scoase o cheie din buzunarul pantalonilor, deschise cutia legată de sfeșnicul votiv din fața statuii Fecioarei și începu să numere monedele într-o punguță din piele, cu șnur.

– Mai mult de trei lire mărunțiș și șase monede de o liră. Niciodată pînă acum nu ne-a mers atît de bine. Iar de cînd cu crima, și colectele obişnuite au mai crescut. Degeaba se străduia să-și însușească un aer solemn, vocea îi era fericită ca a unui copil. Dalgliesh îl însoți de-a lungul naosului spre al doilea sfeșnic, din fața grilajului. Domnișoara Wharton, care terminase de agățat la locul lor pernuțele pe care se îngenunchea și aranjase scaunele în rînduri drepte în Lady Chapel, veni imediat în spatele lui. Cînd părintele Barnes descuie cutia, spuse:

– Nu cred să fie mai mult de optzeci de penny. Obișnuiam să-i dau lui Darren cîte o monedă de zece penny pentru o lumînare, dar altfel, nimeni nu folosește cutia aceasta. Îi plăcea foarte mult să-și întindă mîna prin grilaj și să aprindă un chibrit. Reușea să ajungă cu mîna pînă aici. E ciudat, dar am uitat acest lucru pînă acum. Poate pentru că în dimineața aceea nu a mai apucat să aprindă lumînarea. Uitați-o, vedeți, a rămas neaprinsă.

Părintele Barnes scotocea în cutie.

– De data asta sînt numai șapte monede și un nasture – unul neobișnuit. Pare de argint. La început am crezut că este o monedă străină.

Domnișoara Wharton se apropie să privească.

– Trebuie să fie isprava lui Darren. Ce neastîmpărat! Acum îmi amintesc, s-a aplecat pe potecă, și eu am crezut că voia să culeagă o floare. A făcut un mare păcat să fure din biserică. Bietul

copil, probabil că îl apăsa pe conștiință. De aceea mi s-a părut că se simțea vinovat de ceva. Sper să-l văd mîine. Poate că acum ar trebui să aprindem lumînarea, domnule comandant, și să spunem o rugăciune pentru reușita investigației dumneavoastră. Cred că mai am zece penny.

Începu să caute în poșetă.

Dalgliesh i se adresă calm părintelui Barnes:

– Îmi dați voie să văd nasturele, părinte?

Iat-o, în sfîrșit, în palma lui, dovada fizică pe care o căutaseră. Văzuse un asemenea nasture la jacheta italienească a lui Dominic Swayne. Un singur nasture. Un lucru atît de mic, banal, dar de o importanță vitală. Iar pentru descoperirea lui avea doi martori. Privindu-l, fu cuprins nu de un sentiment de emoție sau de triumf, ci de o imensă oboseală, de sfîrșire.

– Cînd a fost golită cutia ultima dată, părinte Barnes?

– Marțea trecută, trebuie să fi fost în 7, după slujba de dimineață. Cum v-am spus, ar fi trebuit să o golesc marțea asta, dar, din cauza agitației, am uitat.

Deci mai fusese golită în dimineața zilei cînd murise Berowne. Dalgliesh spuse:

– Și nasturele nu era în cutie atunci? Ar fi fost posibil să nu-l observați?

– Oh, nu, așa ceva nu s-ar fi putut întîmpla. Sînt sigur că nu a fost aici atunci.

Iar toată partea de vest a bisericii fusese închisă după descoperirea cadavrelor, pînă astăzi. Teoretic, desigur, cineva din biserică, un membru al congregației sau vreun vizitator ar fi putut pune nasturele în cutie. Dar de ce să o facă? Cutia care ar fi fost în mod normal folosită, chiar și numai pentru o glumă, era cea din fața statuii Fecioarei. De ce să străbați tot naosul, pînă în spatele bisericii? Apoi nasturele ar fi putut fi pus în cutie din greșeală, în loc de o monedă. În stativ nu fusese aprinsă nici o lumînare. Toate acestea erau însă speculații. Dalgliesh încerca să verifice posibile contraargumente la care ar fi recurs și avocatul

apărării. Acest nasture putea proveni de la o singură jachetă. Coincidența ar fi fost prea mare, dacă cineva care frecventa biserica St. Matthew, în afară de Swayne, l-ar fi pierdut în fața ușii.

– Voi pune nasturele într-unul din plicurile din Mica Sacristie, pe care îl voi închide, și vă rog pe amîndoi să-l sigilați cu semnăturile dumneavoastră. Acum putem intra în încăpere, părinte.

– Vreți să spuneți că nasturele este important? Este un indiciu?

– Oh, da, spuse el, este un indiciu.

Domnișoara Wharton întrebă emoționată:

– Dar proprietarul, credeți că va veni să-l caute?

– Sînt convins că încă nici nu i-a sesizat lipsa. Totuși, chiar dacă a observat-o, știind că nasturele e în mîna poliției, nimeni nu mai este în pericol. Părinte, voi trimite un om să stea de pază în biserică pînă punem mîna pe criminal.

Nici unul din cei doi nu întrebă al cui era nasturele și nici el nu consideră de cuviință să le spună. Ieși la mașină și îl sună pe Massingham.

– Ar fi bine să mergem după băiat acum, zise Massingham.

– Da, imediat. Este prima urgență. Pe urmă după Swayne. Și vom avea nevoie de jachetă. Verifică raportul laboratorului în legătură cu ea, te rog, John. Cînd l-am văzut pe Swayne la Campden Hill Square, nu lipsea nici un nasture. Probabil este cel de rezervă. Probabil că laboratorul a observat dacă exista o etichetă pe tiv. Și încearcă să obții dovada vînzării către Swayne. Avem nevoie de numele firmei importatoare și al celor care vînd cu amănuntul. Dar astea lasă-le pe mîine.

– Pregătesc totul, domnule.

– Acum ne trebuie un nasture asemănător. Pe acesta îl sigilez cu semnăturie martorilor și nu am un plic transparent. Știi care este jacheta. Presupun că e prea mult să sper că ai și tu una la fel.

– Mult prea mult. Trei sute de lire e prea scump. Dar are vărul meu. Pot lua de la el un nasture. Apoi spuse: Credeți că există vreun pericol pentru domnișoara Wharton sau părintele Barnes?

– Este evident că Swayne nu a sesizat lipsa nasturelui sau nu are habar unde l-a pierdut. Aş vrea să stea totuşi cineva aici în biserică pînă punem mîna pe el. Dar în primul rînd ia-l pe Darren, repede. Eu vin direct înapoi şi pe urmă vreau să mergi cu mine în Campden Hill Square 62.

– Da, domnule. Sînt multe de făcut. Păcat că nu e şi Kate cu noi. Asta se întîmplă cu femeile ofiţer. Cînd ai mai mare nevoie de ele, au probleme de familie.

– Nu prea des, John, mai ales nu cu Kate, răspunse Dalgliesh rece. Ne vedem peste douăzeci de minute.

4

Sarah venea în Campden Hill Square a doua oară după moartea tatălui ei. Prima dată venise în dimineaţa în care aflase vestea. Un grup de fotografi aşteptau în faţa casei, iar ea se întorsese instinctiv auzindu-se strigată pe nume. În dimineaţa următoare, în ziare apăruse fotografia ei, furişîndu-se grăbită spre intrare, ca o delincventă prinsă asupra faptului. Sub imagine stătea scris: „Miss Sarah Berowne a fost unul dintre vizitatorii de astăzi la Campden Hill Square". Acum însă piaţa era pustie. Ulmii înalţi, mustind de apă, aşteptau resemnaţi apropierea iernii, mişcîndu-şi leneş crengile în aerul umed. Deşi furtuna trecuse, era atît de întuneric, încît la primul etaj luminile fuseseră aprinse de parcă ar fi fost seară. Bănuia că în spatele ferestrelor oamenii îşi trăiau viaţa plină de secrete, poate o existenţă disperată, şi totuşi luminile străluceau încurajator, cu promisiunea unei siguranţe irealizabile.

Nu avea cheie. Tatăl îi dăduse una cînd ea se mutase din casă, punînd în gestul lui un formalism victorian rigid, sau cel puţin aşa i se păruse ei, nemulţumit să o aibă sub acoperiş, dar recunoscînd totuşi că fiica necăsătorită avea dreptul la protecţie şi la o cameră în casa lui, dacă avea nevoie de ea. Privind faţada

renumită, ferestrele înalte, elegant curbate, își dădu seama că aceea nu fusese și niciodată nu va putea fi căminul ei. Cît de mult contase ea într-adevăr pentru tatăl ei? I se păruse totdeauna că el locuise în casă fără să simtă că era a lui, după cum nu fusese nici a ei. Dar în copilărie își invidiase oare fratele pentru aceste pietre prestigioase, moarte? Rîvnise casa cu ardoare, cum o dorise și pe logodnica fratelui? Ce gîndise cînd, avînd-o alături pe mama, apăsase pedala de accelerație în curba aceea periculoasă? Pentru ce anume din trecutul lui trebuise să dea socoteală în sacristia învechită a bisericii St. Matthew?

Așteptînd-o pe Mattie să deschidă ușa, se întrebă cum să o salute. I se părea firesc să-i spună: „Ce mai faci, Mattie?“, dar întrebarea era lipsită de sens. Cînd o interesase cu adevărat ce făcea Mattie? Ce alt răspuns decît o formulă politicoasă, dar la fel de nesemnificativă, putea aștepta? Ușa se deschise. Privind-o cu ochii unui străin, Mattie o salută ca de obicei: „Bună seara“. Ceva era schimbat la ea; dar nu se schimbaseră ei toți, din dimineața aceea cumplită? Avea figura stoarsă pe care Sarah o văzuse la o prietenă imediat după ce născuse, ochii strălucitori, fața înroșită, dar buhăită și parcă micșorată, ca și cînd ar fi părăsit-o virtutea.

– Ce mai faci, Mattie?

– Foarte bine, mulțumesc, domnișoară Sarah. Lady Ursula și Lady Berowne sînt în sufragerie.

Masa ovală era plină de scrisori. Bunica stătea dreaptă, țeapănă, cu spatele la fereastră. În fața ei se afla o mapă largă, iar în stînga, cutii cu plicuri și hîrtie de scris. Cînd Sarah se apropie, închise o scrisoare. Ca de obicei, pe Sarah o intrigă meticulozitatea bunicii pentru formalitățile etichetei sociale, ea care toată viața nu făcuse decît să-și bată joc de conveniențele religioase și sexuale. Mama vitregă părea să nu fi primit scrisori de condoleanțe care să-i solicite un răspuns sau poate că lăsa corvoada pe seama altcuiva. Se așezase la celălalt capăt al mesei și se pregătea să-și facă unghiile cu ojă, dar nu se putea hotărî ce culoare

să aleagă. Sarah gîndi: „Poate nu tocmai roşu, ca sîngele". Dar nu, se decise pentru un roz blînd, total inofensiv, foarte adecvat. O ignoră pe Barbara Berowne și îi spuse bunicii:

– Am venit pentru că mi-ai scris. La ceremonia comemorativă însă, mi-e imposibil să vin. Îmi pare rău, dar nu voi participa.

Lady Ursula o privi lung, bănuitoare, ca și cum, gîndi Sarah, ar fi fost o nouă doamnă de companie care se prezenta cu referințe cam dubioase.

– Nici eu nu țin în mod special să existe o slujbă comemorativă, dar este dorința colegilor și a prietenilor lui. Eu voi fi acolo și mă aștept de la văduva și de la fiica lui să fie alături de mine.

– Ți-am spus, este imposibil. Voi veni la crematoriu, bineînțeles, dar acolo va fi numai familia, răspunse Sarah Berowne. Nu am de gînd să mă expun, îmbrăcată cuviincios, în negru la biserica St. Margaret's Westminster.

Lady Ursula apăsă un timbru pe buretele umed și îl lipi exact în colțul din dreapta al plicului.

– Îmi amintești de o fată pe care am cunoscut-o în copilărie, fiica unui episcop. A stîrnit scandal în dioceză cînd a refuzat cu încăpățînare să fie confirmată. M-a surprins, chiar și la vîrsta de treisprezece ani, faptul că nu a avut inteligența de a înțelege că scrupulele ei nu aveau nici o legătură cu religia. Ea voia doar să-și pună tatăl într-o situație penibilă. Ceea ce era perfect de înțeles, mai ales în privința episcopului respectiv. Dar de ce să nu fii cinstit?

Nu trebuia să vin, își zise Sarah Berowne. A fost o prostie să-mi închipui că va putea înțelege sau că va dori măcar să încerce să o facă."

– După dumneata, bunico, fata ar fi trebuit probabil să se conformeze chiar dacă scrupulele ei erau reale.

– Da, cred că da. Eu aș pune bunătatea înainte de ceea ce tu ai numi convingere. La urma urmei, dacă ceremonia nu este decît o șaradă, ce rău i-ar fi făcut să lase mîinile episcopale să se odihnească o clipă pe capul ei?

– Nu sînt convinsă că aș vrea să trăiesc într-o țară în care bunătatea trece înaintea convingerii, răspunse Sarah liniștită.

– Nu? Dar ar putea fi mai agreabilă și mult mai sigură decît cea în care trăim.

– Ei bine, asta este o șaradă în care prefer să nu am nici un amestec. Politica lui nu era și a mea. Și nu este nici acum. Ar trebui să fac o declarație publică. Nu voi fi acolo și sper că lumea va ști de ce.

– Cei care vor observa vor ști, îi răspunse bunica sec; dar nu vei realiza prea multă propagandă. Bătrînii se vor privi unii pe alții și se vor întreba cît mai este pînă le vine și lor rîndul, sperînd că nu vor face pe ei înainte de sfîrșitul ceremoniei; iar tinerii îi vor urmări pe cei bătrîni. Totuși, cred că suficient de mulți vor remarca absența ta pentru a înțelege că ți-ai urît tatăl și îți continui vendeta politică și dincolo de mormînt.

– Nu l-am urît! strigă ea. În cea mai mare parte din viața mea l-am iubit, aș fi continuat să-l iubesc dacă m-ar fi lăsat. Iar el nu ar fi dorit să fiu acolo, nu s-ar fi așteptat. Nu i-ar fi plăcut. Da, totul va fi conform bunului-gust, cuvintele alese cu grijă, muzica de asemenea, hainele potrivite, oamenii potriviți, dar ceremonia nu va fi pentru el, voi nu veți comemora persoana, voi veți celebra o clasă, o filozofie politică, un club privilegiat. Voi și cei ca voi nu puteți pricepe că lumea în care ați crescut a murit, a murit.

– Știu asta, copila mea, spuse Lady Ursula. Am fost de față în 1914 cînd a murit. Luă altă scrisoare din teanc și fără să ridice privirea continuă: Eu nu am fost niciodată preocupată de politică, dar pot să înțeleg că săracii și proștii votează pentru marxism și una din variantele lui la modă. Dacă nu speri să fii altceva decît sclav, poți foarte bine să optezi pentru cea mai eficientă formă de sclavagism. Dar trebuie să spun că față de amantul tău am o obiecție; un om care s-a bucurat de privilegii toată viața promovează un sistem politic în care nimeni nu mai are șansa de a se bucura de ceea ce a avut parte el. Ar exista o scuză dacă ar avea un defect fizic; o nenorocire de acest fel naște

invidie și agresivitate într-un om. Dar nu e cazul lui. Atracția sexuală pot să o înțeleg, chiar dacă sînt cu cincizeci de ani prea bătrînă să o mai pot simți. Dar puteai să te culci cu el, fără să-ți însușești tot bagajul la modă.

Sarah Berowne se întoarse cu spatele epuizată, se îndreptă spre fereastră și privi afară, spre piață. „Viața mea cu Ivor și celula s-au sfîrșit, dar nu a fost niciodată cinstită, a fost întotdeauna ruptă de realitate, locul meu nu era acolo. Dar nu este nici aici. Sînt singură și înspăimîntată. Trebuie să-mi găsesc locul meu adevărat. Nu mă pot întoarce la bunica, la un crez învechit, la o siguranță falsă. Iar ea în continuare nu mă poate suferi și mă disprețuiește, aproape la fel de mult cum mă disprețuiesc eu însămi. Este mai ușor așa. Nu voi sta alături de ea în biserica St. Margaret, ca o fiică rătăcitoare."

Apoi auzi vocea bunicii. Lady Ursula se oprise din scris și își pusese ambele mîini pe masă.

– Acum, că sînteți amîndouă aici, trebuie să vă întreb ceva. Din seif lipsesc pistolul și gloanțele lui Hugo. Știe vreuna din voi cine le-a luat?

Barbara Berowne stătea peste tava ei cu sticluțe; își ridică privirea, dar nu răspunse. Uluită, Sarah se întoarse cu o mișcare bruscă.

– Ești sigură, bunico?

Surpriza era reală. Lady Ursula o privi.

– Deci nu l-ai luat tu și probabil că nu știi unde e.

– Bineînțeles că nu l-am luat eu. Cînd ai văzut că lipsește?

– Săptămîna trecută, miercuri dimineață, puțin înainte de sosirea poliției. Atunci m-am gîndit că era posibil ca Paul să se fi sinucis și că între actele lui ar putea exista o scrisoare pentru mine. Așa că am deschis seiful. Nu era nimic înăuntru. Iar pistolul dispăruse.

– Știi cînd a fost luat? întrebă Sarah.

– Nu m-am mai uitat în seif de cîteva luni. Este unul dintre motivele pentru care nu am spus nimic poliției. Putea să lipsească

de săptămîni de zile. Poate nu are nici o legătură cu moartea lui Paul și nu avea rost să-i las să-și concentreze atenția asupra acestei case. Mai tîrziu am avut și alt motiv să tac.

– Ce alt motiv ai fi putut avea? întrebă Sarah.

– M-am gîndit că ucigașul l-ar fi putut lua chiar el să-l folosească în cazul cînd poliția s-ar fi apropiat de adevăr. Ar fi fost un lucru plin de bun-simț din partea lui. Nu am considerat necesar să previn întîmplarea. Cred că acum a venit timpul să anunț poliția.

– Evident că trebuie să le spui.

Sarah se încruntă, apoi spuse:

– Sper că nu l-a luat Halliwell ca un fel de amintire. Îi era foarte devotat unchiului Hugo. Cred că nu i-ar plăcea ca pistolul să încapă pe mîinile altcuiva.

– Este foarte probabil, răspunse Lady Ursula sec. Sînt de acord cu el. Dar în ale cui mîini?

Barbara Berowne ridică privirea și rosti cu vocea ei de fetiță:

– Paul l-a aruncat acum cîteva săptămîni. Mi-a spus că nu era bine să-l păstreze.

Sarah o privi.

– Aș fi zis că nu era bine să-l arunce. Cred că l-ar fi putut preda la poliție. Dar de ce să o facă? El avea permis, iar pistolul era în siguranță acolo unde se afla.

Barbara Berowne ridică din umeri.

– Mie asta mi-a spus. Și oricum nu mai contează, nu-i așa? Nu a fost împușcat.

Înainte ca vreuna dintre ele să-i poată răspunde, auziră soneria de la ușa din față.

– Ar putea fi poliția, spuse Lady Ursula. Dacă așa este, atunci s-au întors mai devreme decît mă așteptam. Am sentimentul că se apropie de sfîrșitul anchetei.

Sarah Berowne întrebă cu asprime:

– Știi, nu-i așa? Ai știut întotdeauna.

– Nu știu și nu am nici o dovadă reală. Dar încep să bănuiesc.

Aşteptară în tăcere zgomotul paşilor lui Mattie pe marmura din hol, dar ea parcă nu auzise soneria. Sarah Berowne spuse nerăbdătoare:

– Mă duc eu. Și sper din suflet să fie poliția; este timpul să aflăm cu toții adevărul.

5

Se duse mai întîi la apartamentul din Shepherd's Bush să-și ia pistolul. Nu știa de ce va avea nevoie de el, după cum nu știa prea bine nici de ce îl furase din seif. Oricum, nu-l putea lasa la Shepherd's Bush; era timpul să-i găsească o nouă ascunzătoare. Iar să aibă pistolul asupra lui îi dădea un sentiment întăritor de putere, de inviolabilitate. Faptul că arma aparținuse cîndva lui Paul Berowne, iar acum era a lui îi dădea în plus valoarea de talisman. Îl luă în mînă, ținti, atinse trăgaciul și ceva din primul triumf îi reveni. Îi făcea bine să-l simtă din nou. Era ciudat cît de repede dispărea acest sentiment, uneori era chiar tentat să-i spună lui Barbie ce făcuse pentru ea, să-i spună acum, cu mult înainte de a fi înțelept sau sigur să-i facă mărturisiri; vedea în imaginație cum ochii albaștrii se dilată de groază, admirație, gratitudine şi, în cele din urmă, afecţiune.

Bruno era în atelier, ocupat cu ultima lui machetă. Swayne îl găsea dezgustător, cu pieptul lui uriaș, pe jumătate dezbrăcat, peste care zăcea ca *port-bonheur,* un cap de capră, din argint, atîrnat de un lanţ, mişcîndu-se respingător printre firele de păr, cu degetele boante pe care bucăţelele mici de carton păreau să se lipească înainte ca el să le apuce delicat de o margine pentru a le fixa la locul potrivit. Fără să ridice privirea, spuse:

– Credeam că ai plecat de aici, definitiv.

– Am plecat. Acum am venit numai să-mi iau ultimele boarfe.

– Atunci să-mi dai cheia.

Fără un cuvînt, Swayne o puse pe masă.

– Ce spun dacă vine poliţia?

– N-o să vină. Ştiu că m-am mutat. Oricum, plec la Edinburgh pentru o săptămînă. Dacă dau tîrcoale, serveşte-le asta.

În camera mică din spate, cu pereţii acoperiţi de rafturi, în acelaşi timp dormitor de oaspeţi şi depozit pentru machetele vechi ale lui Bruno, nimic nu se mişca din loc, nimic nu era în ordine. Se urcă pe pat şi se întinse pînă la raftul de sus, unde erau îngrămădite o mulţime de obiecte, scotoci sub macheta Castelului Dunsinane şi scoase pistolul, un Smith and Wesson, împreună cu muniţia. Le strecură într-un săculeţ de pînză, printre ultimele şosete şi cîteva cămăşi. Apoi plecă, fără să-i mai spună lui Bruno la revedere. Făcuse de la început o greşeală că venise. Bruno nu-l acceptase niciodată. Iar apartamentul era un talmeş-balmeş; se întreba cum îl putuse suporta atîta vreme. Dormitorul lui Paul de la Campden Hill Square era mult mai adecvat. Coborî scările, alergînd uşor pînă la uşă, bucurîndu-se la gîndul că nu va mai intra acolo niciodată.

Ajunse la poteca din vecinătatea canalului prea devreme, imediat după trei şi jumătate, dar nu pentru că era nerăbdător. Era sigur că băiatul va veni. De la întîlnirea cu domnişoara Wharton trăia sentimentul că era dus pe sus de evenimente, nicidecum un simplu pasager al sorţii, ci purtat în triumf pe creasta norocului şi a euforiei. Niciodată nu se simţise mai puternic, mai încrezător în sine, mai stăpîn pe situaţie. Ştia că puştiul va veni, la fel cum ştia că întîlnirea era importantă din mai multe puncte de vedere decît putea să precizeze acum.

Chiar şi să-i transmită lui Darren mesajul fusese mai uşor decît îndrăznise să spere. Şcoala era o clădire victoriană, cu două etaje, înnegrită de vreme, aşezată în spatele unei îngrădituri de fier. Se plimbase prin împrejurimi, dar nu chiar în imediata apropiere, pentru a nu atrage atenţia grupului de mame care aşteptau, şi nu se dusese spre poartă decît atunci cînd auzise primele chiote ale copiilor eliberaţi. Alesese un băieţel să-i fie mesager. Simţea că o fată ar fi avut mai multă curiozitate, ar fi fost mai

perspicace, l-ar fi întrebat pe Darren despre mesaj. Alesese unul dintre băieţii mai mici pe care îl întrebase:

– Îl cunoşti pe Darren Wilkes?

– Da, uite-l acolo.

– Dă-i asta, vrei? E de la mama lui. E ceva important.

Îi dăduse plicul şi îi strecurase o monedă de cincizeci de penny. Copilul le luase fără să-i arunce măcar o privire, smulgîndu-i moneda ca şi cum s-ar fi temut să nu se răzgîndească. Străbătuse curtea, alergînd spre un copil care juca fotbal lovind mingea de zid. Swayne urmărise scena pînă cînd văzuse plicul trecînd dintr-o mînă în alta, apoi plecase.

Alesese cu grijă locul întîlnirii; o tufă de păducel, încîlcită, crescută chiar pe marginea canalului, în care se putea ascunde să urmărească poteca spre dreapta, dar şi cei treizeci de metri care duceau spre intrarea în tunel, în stînga. În spatele lui, la cîţiva metri în dreapta, era una dintre portiţele de intrare pe poteca de pe malul canalului. Cercetase locul şi văzuse că de partea cealaltă se afla un drum îngust, mărginit de garaje particulare şi calcanele unor construcţii industriale. Nu era un drum care să atragă plimbăreţi într-o după-amiază întunecoasă de toamnă, iar pentru el ar fi constituit o funie de salvare la nevoie. Stătea în acel loc de douăzeci de minute şi nu văzuse pe nimeni trecînd.

Băiatul ajunse şi el devreme. Puţin înainte de ora patru fără zece apăru silueta micuţă, mergînd agale pe malul canalului. Arăta nefiresc de îngrijit în blugii cei noi, avînd pe deasupra o jachetă maro cu alb, închisă cu fermoar. Swayne se lipi de scoarţa copacului şi îl urmări apropiindu-se, din spatele frunzişului. Dar copilul dispăru brusc, şi Swayne fu cuprins de o nelinişte sălbatică pînă cînd văzu că băiatul coborîse într-un şanţ şi reapărea acum, ducînd în braţe rama metalică a unei vechi roţi de bicicletă. Începu să o rostogolească pe potecă. Roata se clătina şi sălta. Swayne ieşi din ascunzătoare şi o prinse. La numai cîţiva metri distanţă, copilul se opri, îl privi, încordat ca un animal, gata să se întoarcă şi să o rupă la fugă. Swayne zîmbi şi

rostogoli roata înapoi spre el. Băiatul o prinse, fixîndu-l în continuare cu o privire serioasă. Apoi o azvîrli, răsucind-o cu stîngăcie, se împletici și o lăsă să cadă în apă. Roata zbură deasupra apei, apoi căzu cu un zgomot care i se păru lui Swayne atît de puternic, încît s-ar fie așteptat să se umple poteca de oameni. Dar nu era nimeni, nu strigă nici o voce, nu se auziră pași alergînd.

Cercurile pe suprafața apei se lărgiră din ce în ce mai mult. Swayne se apropie de copil și spuse:

– A căzut bîldîbîc. Găsești multe roți în șanț?

Băiatul privi în altă parte, pe deasupra canalului.

– Una, două. Depinde.

– Ești Darren Wilkes, nu-i așa? Domnișoara Wharton mi-a spus că te voi găsi aici. Te căutam. Sînt inspector în Serviciul Special. Știi ce este acest serviciu?

Scoase portofelul cu cărțile de credit și vechea legitimație de la Universitate. Ce noroc că nu o predase după primul și ultimul lui semestru, dezastruos, la facultate! Legitimația avea fotografie, și el i-o arătă repede, fără să-i lase ocazia să o vadă prea bine.

– Da' domnișoara Wharton unde e?

Întrebarea părea indiferentă. Nu voia să-și trădeze nevoia de a o vedea, dacă exista această nevoie. Și totuși, copilul venise, era acolo.

– Nu poate veni, spuse Swayne. Mi-a zis să-ți transmit că-i pare rău, dar nu se simte prea bine. Ai adus biletul pe care ți l-a trimis?

– Ce-are?

– A răcit. N-ai de ce să-ți faci griji. Ai adus biletul, Darren?

– Da. Îl am.

Băgă mîna mică în buzunarul blugilor și scoase biletul. Swayne luă hîrtia mototolită, o citi și o rupse în bucățele. Băiatul privi tăcut cum le aruncă în apă. Hîrtiile plutiră la suprafață ca niște petale fragile, apoi se umplură de mîl, se înnegriră și dispărură.

– Nu e bine să riscăm. Trebuia să mă asigur că ești Darren Wilkes. De aceea era atît de important biletul. Trebuie să stăm de vorbă.

– Despre ce?

– Despre crimă.

– Eu nu ştiu nimic despre crimă. Am vorbit cu poliţiştii.

– Cu cei de la poliţia obişnuită, ştiu. Dar ei sînt cam depăşiţi. În afacerea asta sînt implicate mai multe lucruri, pe care ei nu le înţeleg. Mult mai multe.

Mergeau alături, agale, în sensul din care curgea apa, apropiindu-se de intrarea în tunel. Tufişurile erau mai stufoase aici, unele atît de mari încît, cu toate că desişul frunzelor de vară începuse să se mai rărească, ele continuau să asigure o ascunzătoare perfectă. Îl trase pe băiat în semiîntuneric şi spuse:

– Am încredere în tine, Darren. Pentru că am nevoie de ajutorul tău. Vezi, noi cei din Serviciul Special considerăm că aici nu s-a petrecut o crimă obişnuită. Sir Paul a fost ucis de o bandă, o bandă teroristă. Ştii cu ce se ocupă Serviciul Special, nu-i aşa?

– Da. Ceva în legătură cu spionajul.

– Exact. Treaba noastră este să prindem duşmanii statului. Se numeşte special pentru că aşa şi este. Special şi secret. Tu ştii să păstrezi un secret?

– Da. Păstrez o mulţime.

Trupul micuţ luă o ţinută fudulă. Copilul îl privi pe Swayne, cu o figură de maimuţă inteligentă, deodată pătrunzătoare şi cunoscătoare.

– De-asta ai fost acolo atunci, l-ai urmărit?

Primi şocul ca pe un pumn în piept, dureros, mutilant. Cînd fu din nou în stare să vorbească, calmul propriei voci îl surprinse.

– Ce te face să crezi că am fost acolo?

– Nasturii ăştia de la jachetă. Am găsit unul.

Inima îi zvîcni, apoi păru că se opreşte o clipă, un corp mort în piept, care îl făcea să se prăbuşească. Apoi o simţi din nou bătînd regulat, pulsînd căldură şi viaţă, şi încredere. Acum ştia de ce venise, de ce veniseră amîndoi.

– Unde Darren? Unde l-ai găsit?

– Pe potecă, lîngă biserică. L-am luat de jos. Domnișoara Wharton credea că am cules o floare. Nu m-a văzut. Mi-a dat zece penny pentru o lumînare, ca de obicei. Aveam întotdeauna zece penny pentru FM.

Mintea lui Swayne păru că-și pierde o clipă controlul. Cuvintele băiatului nu mai aveau sens. Văzu fața trasă, de o culoare verzuie, bolnăvicioasă, preluată probabil de la tufiș; îl privea cu un fel de milă.

– FM-ul. Statuia doamnei în albastru. Domnișoara Wharton îmi dădea întotdeauna zece penny pentru cutie. Pe urmă eu aprindeam o lumînare. Ai înțeles? Pentru FM. Numai că de data asta am oprit cei zece penny și nu am mai apucat să aprind lumînarea pentru că m-a strigat.

– Și cu nasturele ce-ai făcut, Darren?

Trebuia să-și țină pumnii strînși să nu-l sugrume.

– L-am pus în cutie, ce să fac? Numai că ea n-a știut. Nu i-am spus.

– Și n-ai spus nimănui?

– Nimeni nu m-a întrebat.

Copilul îl privi din nou, de această dată timid.

– Cred că domnișoarei Wharton nu i-ar plăcea.

– Nu. Nici poliției – poliției obișnuite. Ei ar zice că ai furat, că ai luat banii să-i folosești pentru tine. Știi ce fac ei cu băieții care fură, nu-i așa? Vor încerca să te închidă, Darren. Le trebuie un pretext să te ducă la o școală de corecție. Știi, nu-i așa? Ai putea să dai de necaz. Dar dacă tu păstrezi secretul meu, îl voi păstra și eu pe al tău. Hai să jurăm amîndoi pe pistolul meu.

– Ai și pistol?

Cu toată străduința lui copilărească de a părea nepăsător, nu-și putea reține emoția din voce.

– Sigur. Noi cei de la Serviciul Special umblăm înarmați.

Scoase pistolul marca Smith and Wesson din sacul de pe umăr și i-l întinse în palmă. Ochii băiatului îl sorbeau, fascinați.

– Pune mîna pe el și jură să nu spui nimănui despre nasture, despre mine și despre întîlnirea noastră. Mîna mică se întinse, dornică să-l atingă. Swayne o urmări cum se așază pe armă.

– Jur, rosti copilul.

Swayne își puse și el mîna peste a copilului, apăsînd-o. Era foarte mică și foarte moale și, în mod curios, părea desprinsă de trup ca și cum ar fi avut o viață separată, de mic animal.

– Iar eu jur să nu dezvălui nimic din cele întîmplate între noi.

Era conștient de dorința copilului.

– Ți-ar plăcea să-l ții?

– E încărcat?

– Nu. Am gloanțele la mine, dar nu e încărcat.

Copilul luă pistolul și începu să-l îndrepte, mai întîi spre canal, apoi, cu un zîmbet parșiv, spre Swayne, apoi din nou spre canal. Îl ținea cum îi văzuse probabil pe cowboy în filme, cu amîndouă mîinile întinse înainte.

– Corect. Cînd ai să crești mare, o să te luăm alături de noi.

Deodată se auzi fîșîit de roți de bicicletă. Amîndoi se refugiară instinctiv în ascunzișul tufișului. Zăriră un bărbat de vîrstă mijlocie, care purta pe cap o șapcă de pînză și pedala prin noroiul potecii, privind drept înainte. Stătură nemișcați, ținîndu-și respirația, pînă cînd omul dispăru. Dar îi amintise lui Swayne că nu avea prea mult timp. Cărarea va deveni mai frecventată. Puteau să apară cei care, îndreptîndu-se spre casă, o luau pe scurtătură. Trebuia să termine repede ce avea de făcut, și în liniște.

– Trebuie să fii atent cînd te joci pe marginea canalului. Știi să înoți?

Băiatul ridică din umeri.

– Nu v-au învățat la școală să înotați?

– Nu. N-am fost chiar atît de mult la școală.

Aproape că era prea ușor. Se abținu să nu rîdă în hohote. Voia să se întindă pe spate, acolo, pe pămîntul mlăștinos, și să privească în sus printre crengile înnodate, să-și strige triumful. Era invincibil, nu-l puteau ajunge, protejat de noroc și de

inteligență – și de încă ceva care nu avea legătură cu nimic din toate acestea, dar care era acum o parte din el însuși, pentru totdeauna. Poliția nu găsise nasturele; dacă l-ar fi găsit, i l-ar fi arătat, ar fi luat jacheta înapoi, cu eticheta cusută pe tiv cu tot. Probabil că eticheta o văzuseră, probabil constataseră că nasturele lipsea cînd o examinaseră. Dar îi fusese înapoiată de un polițist tînăr, cu o figură serioasă, care nu făcuse nici un comentariu, iar de atunci o purtase aproape zilnic, simțindu-se, din superstiție, stînjenit cînd nu o avea. Nu era dificil să ia nasturele. Mai întîi se va ocupa de băiat, apoi se va duce direct la biserică. Nu, nu imediat. Îi trebuia o daltă să deschidă cutia. Putea să aducă una de la Campden Hill Square sau, și mai bine, să cumpere una de la cel mai apropiat magazin Woolworth's. O achiziție între atîtea altele va trece neobservată. Iar el n-o să ia numai o daltă. Era mai sigur să adune mai multe obiecte mici, înainte să se așeze la coadă la casă – în felul acesta casierei îi va fi mai greu să-și amintească dalta. Iar spargerea cutiei va părea un furt obișnuit. Se întîmpla în mod curent. Se îndoia că își va bate cineva capul să anunțe poliția, iar dacă totuși o va face, de ce să stabilească o legătură cu crima? Apoi se gîndi că, poate, desfăcuseră cutia. Gîndul îi mai domoli triumful, dar numai pentru o clipă. Dacă era așa, atunci nu dăduseră nasturele la poliție, îl aruncaseră. Iar poliției nu se putea să-l fi dat, ei l-ar fi scos la lumină. Dacă, printr-un ghinion, nasturele se afla încă în posesia cuiva, numai băiatul știa unde fusese găsit. Iar băiatul se va îneca, accidental – încă un copil care se jucase nechibzuit pe malul canalului.

Ieși din adăpostul tufișului, urmat de copil. În ambele direcții poteca se întindea pustie și dezolantă, apa canalului curgea groasă și neagră ca o mlaștină, între cele două maluri mîncate. Tremura. Pentru o clipă avu iluzia că nu vine nimeni, pentru că nu mai rămăsese nimeni pe lume care să poată veni, că el și Darren erau singurii supraviețuitori ai unei lumi moarte, pustiite. Chiar și tăcerea

era sinistră; îi veni în minte că, de cînd ajunsese aici, nu auzise foșnetul nici unui singur animal, cîntecul nici unei păsări.

Își dădea seama că Darren se depărtase de el și se ghemuise la marginea apei. Apropiindu-se, Swayne văzu un șobolan mort agățat de cîrligul unei ramuri rupte: trupul neted, alungit, cu botul ca o proră, încrețea suprafața apei. Se ghemui și el lîngă băiat și contemplară împreună imaginea, în tăcere. Șobolanul mort arăta în mod ciudat deosebit de uman, cu privirea înghețată, cu ghearele ridicate într-o ultimă implorare disperată. „Ce șobolan norocos!“ Fu surprins cît de lipsită de sens era observaţia. Șobolanul, care nu mai era șobolan, nu era nici norocos, nici nenorocos. El nu exista. Orice afirmație în legătură cu el era lipsită de înțeles.

Privi cum copilul apucă un capăt al ramurii și începu să împingă cadavrul prin apă. Apoi îl ridică. Bulboane mici apărură în jurul capului, corpul strălucitor se cocoșase de cîtă apă înghițise.

– Darren, nu face asta!

Băiatul dădu drumul ramurei, și șobolanul căzu înapoi în apă; începu să plutească greoi, tîrît de curent.

Continuară să meargă pe mal. Deodată, îi sări inima din loc: Darren ţîșni de lîngă el și, cu un strigăt ascuţit, alergă sărind spre gura tunelului. Pentru o clipă, uluit, Swayne crezu că victima îi ghicise intențiile și o luase la fugă să se salveze. Se repezi după el în semiîntuneric; apoi răsuflă ușurat. Darren, țopăind și strigînd, își întindea mîinile de la un perete la altul, apoi făcea un salt, cu mîinile tot întinse, încercînd zadarnic să atingă și tavanul. De bucurie, Swayne aproape că sări împreună cu el.

Desigur, acesta era locul, altul mai bun nu exista. Nu-i trebuia decît un minut, poate numai cîteva secunde. Va trebui să acționeze rapid și sigur. Nimic nu trebuia lăsat la întîmplare; trebuia să facă mai mult decît numai să-l arunce în apă. Va trebui să îngenuncheze și să-l țină cu capul sub apă. S-ar putea ca băiatul să se zbată, dar numai pentru scurtă vreme. Părea prea fragil pentru a avea forță. Își scoase mîna din jachetă și îndoi mîneca;

nu avea rost să stropească o haină scumpă. Iar aici marginea potecii era din beton, nu de pămînt. Dacă va fi nevoie, va putea să îngenuncheze fără să riște să-și murdărească pantalonii de noroi.

– Darren, strigă el încet.

Băiatul, care sărea în continuare pînă la plafon, nu-i dădu nici o atenție. Swayne tocmai inspirase să strige din nou, cînd, brusc, silueta mică din fața lui se clătină, se îndoi și căzu la pămînt, ușoară ca o frunză, apoi rămase nemișcată. În primul moment crezu că Darren se preface; dar cînd se apropie văzu că băiatul leșinase. Zăcea întins atît de aproape de canal, încît brațul subțire, atîrnînd spre el cu pumnul strîns, aproape atingea apa. Era imobil ca un mort; dar Swayne putea să recunoască un cadavru la prima vedere. Se aplecă și cercetă atent fața încremenită. Băiatul avea gura deschisă și i se păru că aude foșnetul slab al respirației. În lumina semiobscură, pistruii se arătau pe pielea albă ca niște stropi de vopsea aurie; genele blonde și rare erau abia vizibile pe obraz. „Ceva este în neregulă cu el. E bolnav. Băieții nu leșină fără motiv. Apoi fu vizitat de o senzație pe jumătate de milă, pe jumătate de supărare. Bietul nefericit. L-au tîrît în fața tribunalului, l-au pus sub supraveghere, dar nu sînt în stare să aibă grijă de el. Nici măcar nu și-au dat seama că era bolnav. Naiba să-i ia pe toți."

Acum însă, cînd ceea ce trebuia să facă devenise cu atît mai ușor, un simplu ghiont ar fi fost suficient; îi venea totuși foarte greu. Puse un picior sub trupul copilului și îl săltă ușor. Trupul se ridică pe pantoful lui, aproape fără greutate abia putea să-l simtă. Dar Darren nici nu mișcă. „Un bobîrnac, gîndi, o singură mișcare." Dacă ar fi crezut în vreun Dumnezeu, i-ar fi spus: „Nu e bine să faci totul atît de ușor. Nimic nu trebuie să fie atît de ușor". În tunel era o liniște deplină. Se auzeau stropii picurînd din acoperiș, bătaia ușoară a apei pe marginea pavajului, clicul ceasului lui digital, sonor ca al unei bombe cu declanșare întîrziată. Simțea mirosul apei, pătrunzător și amar. Cele două semiluni strălucind la capetele tunelului părură deodată foarte îndepărtate. Și le

imagina îngustîndu-se și apoi dispărînd complet, lăsîndu-i pe el și pe băiatul care respira liniștit închiși pentru totdeauna în întunericul și umezeala mirositoare a nimicniciei.

„Este nevoie să o fac? Nu mi-a făcut nici un rău. Berowne a meritat să moară, dar el nu merită. Și nu va vorbi. Oricum, poliția și-a pierdut interesul pentru el. Iar după ce pun mîna pe nasture, nici nu mai contează dacă vorbește. Va fi cuvîntul lui, față de al meu. Iar dacă nu au nasturele, ce pot să dovedească?" Își trase jacheta de pe umăr, o îmbrăcă, simțind alunecarea căptușelii pe braț și știind că aceasta era o acțiune decisivă. Copilul va fi lăsat să trăiască. Pentru o clipă formidabilă savură o nouă senzație de putere care i se păru mai dulce, mai excitantă decît momentul final, cînd își întorsese privirea să-l vadă pe Berowne. Deci asta însemna să fii Dumnezeu! Avea puterea să ia viața sau să o dăruiască. De data aceasta alesese îndurarea. Îi făcu băiatului cel mai mare dar care îi stătea în putere, iar băiatul nici nu va ști cine i-l făcuse. Dar îi va spune lui Barbie. Într-o zi, cînd nu va mai fi nici un pericol, îi va povesti lui Barbie despre viața pe care o luase și despre viața pe care o cruțase, cu generozitate. Trase copilul mai departe de marginea apei, auzindu-l cum geme. Pleoapele îi tremurară. Speriat parcă de privirea care se deștepta, Swayne sări în picioare, apoi o luă la fugă spre capătul tunelului, dorind cu disperare să ajungă la semiluna strălucitoare, înainte ca întunericul să se închidă peste el, pentru totdeauna.

6

Le deschise Sarah Berowne. Fără un cuvînt, îi conduse prin hol spre bibliotecă. Lady Ursula stătea la masa pe care erau așezate trei teancuri ordonate de scrisori și documente. Cîteva foi de scris aveau un chenar negru ca și cînd familia ar fi scotocit prin sertare în căutarea hîrtiei de doliu care fusese cîndva la modă, în tinerețea ei. Cînd Dalgliesh intră, ea ridică privirea și

îl salută dînd din cap, apoi introduse cuțitul în alt plic; Dalgliesh auzi fîșîitul hîrtiei tăiate. Sarah Berowne se apropie de fereastră și rămase privind afară, cu umerii aduși. Dincolo de geamurile spălate de ploaie, ramurile grele ale platanilor atîrnau îmbibate în aerul umed, cu frunzele moarte, rupte de furtună, agățate ca niște cîrpe de praf printre cele verzi. Era o liniște profundă. Chiar și foșnetul traficului de pe bulevard era înăbușit, ca al mareei cînd se retrage de pe țărm. În cameră părea să mai stăruie încă ceva din greutatea zilei; durerea difuză de cap care îl chinuia de dimineață se intensifică și se localiză în spatele ochiului drept, ca o înțepătură dureroasă de ace.

În casa aceasta nu simțise niciodată o atmosferă de pace sau de relaxare, dar acum, mai mult ca oricînd, în aer plutea tensiunea. Numai Barbara Berowne părea imună. Și ea stătea la masă. Își făcea unghiile; sticluțe strălucitoare și tampoane de vată erau aranjate în fața ei pe o tavă. Cînd intră el, periuța se opri o clipă suspendată, cu vîrful colorat, încremenit în aer.

Fără să se întoarcă, Sarah Berowne spuse:

– Bunica se ocupă, printre altele, de slujba comemorativă. Presupun, domnule comandant, că nu aveți nici o părere dacă este mai potrivit să se cînte *Luptați o luptă dreaptă* sau *Doamne, stăpîn al lumii?*

Dalgliesh se îndreptă spre Lady Ursula și îi arătă nasturele în palma întinsă.

– Ați văzut un nasture ca acesta, Lady Ursula? întrebă el.

Ea îl rugă să se apropie, apoi îi cercetă palma de la cîțiva centimetri, ca și cum ar fi vrut să miroasă nasturele. Îl privi fără nici o expresie și spuse:

– Nu știu. Pare să provină de la o jachetă bărbătească, probabil una scumpă. Cu altceva nu pot să vă ajut.

– Și dumneavoastră, domnișoară Berowne?

Veni de la fereastră, aruncă o privire și spuse:

– Nu, nu este al meu.

– Nu asta v-am întrebat. V-am întrebat dacă l-ați mai văzut pe acesta sau altul la fel.

– Nu știu dacă l-am văzut, nu-mi amintesc. Dar pe mine nu mă prea interesează hainele și lucrurile mărunte. De ce nu o întrebați pe mama mea vitregă?

Barbara Berowne își ridicase mîna stîngă și sufla peste unghii. Unghia arătătorului rămăsese nevopsită. Părea o deformație moartă între celelalte vîrfuri colorate. Cînd Dalgliesh se apropie, ea luă periuța și începu să tragă cu atenție dungi roz pe ea. După ce termină, aruncă o privire spre nasture, apoi se întoarse repede și spuse:

– Nu a căzut de la vreo haină de-a mea. Cred că nici al lui Paul nu este. Nu l-am mai văzut. Este important?

El știa că minte, dar probabil nu din frică sau din vreun simț al pericolului. Cînd nu era sigură, răspunsul cel mai ușor, cel mai natural pentru ea era minciuna, un fel de a cîștiga timp, de a se apăra de lucrurile neplăcute, de a amîna tulburarea. Se întoarse spre Lady Ursula.

– Aș dori să vorbesc și cu domnișoara Matlock, vă rog.

Sarah Berowne se apropie de cămin și trase de șnurul clopoțelului.

Cînd domnișoara Evelyn Matlock intră, cele trei femei Berowne se întoarseră la unison spre ea. Ea o privi o clipă fix pe Lady Berowne, apoi se apropie de Dalgliesh, țeapănă ca un soldat de strajă.

– Domnișoară Matlock, vă voi pune o întrebare. Nu vă grăbiți să-mi răspundeți. Gîndiți-vă bine înainte de a vorbi și spuneți-mi adevărul.

Ea îl țintui, cu privirea unui copil recalcitrant, încăpățînat, răutăcios. Nu-și amintea cînd mai văzuse atîta ură pe figura ei. Scoase din nou mîna din buzunar și îi arătă nasturele din palmă.

– Ați mai văzut acest nasture sau unul la fel?

Știa că ochii lui Massingham, ca ai lui, de altfel, erau fixați pe chipul ei. Era ușor să spună o minciună, o singură silabă

scurtă. Dar să înscenezе o minciună era mai greu. Ea își controla cu greu tonul vocii, abia îl putu privi hotărîtă în ochi, dar răul fusese făcut. Nu-i scăpase licărul scurt de recunoaștere, tresărirea, roșeața trecătoare de pe frunte; mai ales aceasta îi scăpa de sub control. Cînd ea tăcu, el spuse:

– Apropiați-vă, priviți atentă. E un nasture deosebit, probabil de la o jachetă bărbătească. Nu-l găsești la o jachetă obișnuită. Cînd ați văzut ultima dată unul la fel?

Mintea ei începuse să funcționeze. Aproape că îi putea auzi gîndirea.

– Nu-mi amintesc.

– Nu vă amintiți să fi văzut un nasture la fel sau nu vă amintiți cînd l-ați văzut ultima oară?

– Mă zăpăciți.

Se întoarse cu fața spre Lady Ursula, care spuse:

– Dacă vrei un avocat înainte să răspunzi, este dreptul tău. Îl pot chema pe domnul Farrell.

– Nu vreau un avocat. De ce aș vrea? Iar dacă aș vrea, nu l-aș alege pe Anthony Farrell. Se uită la mine ca la un gunoi.

– Atunci îți sugerez să răspunzi la întrebarea domnului comandant. Mie mi se pare destul de limpede.

– Am văzut ceva asemănător. Nu-mi amintesc unde. Probabil că există sute de nasturi ca acesta.

– Încercați să vă amintiți. Credeți că ați văzut ceva asemănător. Unde? Aici în casă?

Massingham, care evita privirea lui Dalgliesh, așteptase probabil acest moment. În vocea lui era un amestec echilibrat de brutalitate, milă și amuzament.

– Sînteți amanta lui, domnișoară Matlock? De aceea îl protejați? Pentru că îl protejați, fără îndoială. Așa v-a plătit, o jumătate de oră în pat între baie și masa de seară? L-a obținut ieftin, nu-i așa, alibiul pentru crimă.

Nimeni nu o putea face mai bine ca Massingham. Fiecare vorbă era o insultă calculată. „Doamne, de ce-l las întotdeauna pe el să facă treburile murdare în locul meu?“ se întrebă Dalgliesh.

Fața ei se aprinse. Lady Ursula rîse, un chicot reținut de batjocură.

– Vă rog, domnule comandant, găsesc că remarca dumneavoastră este nu numai jignitoare, dar și ridicolă. Ce spuneți e grotesc.

Evelyn Matlock se întoarse spre ea cu mîinile încleștate, cu corpul tremurînd de furie.

– De ce e ridicol, de ce e grotesc? Nu suportați să credeți, nu-i așa? Dumneavoastră ați avut destui iubiți în viață, o știe toată lumea. V-a mers vestea. Acum sînteți bătrînă, invalidă și urîtă și nu vă mai vrea nimeni, bărbat sau femeie, și nu puteți suporta să știți că ar putea cineva să mă vrea pe mine. Ei bine, el m-a vrut și mă vrea. Mă iubește. Ne iubim. Știe care este viața mea în această casă. Sînt obosită, muncesc prea mult și urăsc tot. Nu știați, nu-i așa? Credeați că vă sînt recunoscătoare. Recunoscătoare pentru că trebuie să vă spăl ca pe un copil, recunoscătoare că trebuie să servesc o femeie prea leneșă să-și adune propria lenjerie de pe jos, recunoscătoare pentru cel mai prost dormitor din toată casa, pentru un cămin, un pat, un acoperiș, pentru masa următoare. Locul acesta nu este un cămin. Este un muzeu. Este mort. Este mort de ani de zile. Iar voi nu vă gîndiți decît la voi înșivă. Mattie, fă asta, Mattie, adu-mi aia, Mattie, pregătește-mi baia. Mattie! Am și eu un nume. El îmi spune Evelyn. Evelyn, așa mă cheamă. Nu sînt cîine sau pisică, nu sînt un animal de casă. Se întoarse spre Barbara Berowne. Și dumneata? Sînt cîteva lucruri pe care le-aș putea spune poliției despre vărul acela al dumitale. Ai plănuit să pui mîna pe Sir Paul înainte ca logodnicul dumitale să fi fost îngropat, înainte chiar să moară prima lui soție. Nu te-ai culcat cu el. Oh, nu! Erai prea șmecheră să faci asta. Și dumneata, fiica lui? Cît ți-a păsat de el? Sau amantului aceluia al dumitale? L-ai folosit să-l rănești pe tatăl dumitale. Nici unul dintre voi nu știe ce înseamnă să ții la cineva, să iubești. Se întoarse din nou spre Lady Ursula. Pe urmă, mai este și tata. Ar trebui să fiu recunoscătoare pentru ce a făcut

fiul dumitale. Dar ce a făcut el? Nici măcar nu l-a putut scăpa pe tata de închisoare. Iar închisoarea a fost o tortură pentru el. Suferea de claustrofobie. N-a putut-o suporta. A fost torturat pînă în clipa cînd a închis ochii. Dar vouă ce vă pasă? Sir Paul a crezut că, dacă îmi oferă o slujbă, un cămin, ceea ce numiți voi cămin, e de ajuns. Credea că plătește pentru greșeala pe care o făcuse. N-a plătit niciodată. Numai eu am plătit.

– N-am știu că asta simți, zise Lady Ursula. Ar fi trebuit să știu. E vina mea.

– Oh, nu, nu e așa. Vorbe goale. Niciodată nu v-ați considerat vinovată. Pentru nimic. Niciodată în toată viața. Da, m-am culcat cu el. Și am s-o mai fac. Nu mă puteți opri. Nu vă privește. Nu aveți drept de proprietate asupra corpului meu, așa cum credeți. El mă iubește, și eu îl iubesc pe el.

– Nu fi ridicolă. Te folosea. Te folosea să obțină o masă pe gratis, o baie caldă, haine spălate și călcate. Și, în cele din urmă, te-a folosit să-și construiască alibiul pentru crimă.

Barbara Berowne își terminase manichiura. Acum își admira unghiile vopsite, cu satisfacție de copil. Ridică privirea.

– Eu știam că Dicco făcea dragoste cu ea, mi-a spus el. Bineînțeles că nu el l-a ucis pe Paul, asta este o prostie. Asta făcea el cînd a murit Paul. Făcea dragoste cu ea, în patul lui Paul.

Evelyn Matlock se răsuci brusc.

– E o minciună! strigă ea. Nu putea să vă spună! Nu putea să vă spună!

– Dar mi-a spus. Credea că o să mă amuze. Credea că e nostim.

O privi pe Lady Ursula, o privire conspirativă de amuzament amestecat cu milă, ca și cînd ar fi invitat-o să participe la glumă. Vocea înaltă, de copil, a doamnei Berowne continuă:

– L-am întrebat cum suportă să o atingă, dar mi-a spus că el poate face dragoste cu orice femeie, dacă închide ochii și își închipuie că e cu altcineva. Mi-a spus că rămînea cu gîndul la baia caldă și la masa gratuită. De fapt, actul nu-i displăcea. Mi-a spus

că ea nu are o figură chiar atît de urîtă, și el putea chiar să se simtă bine, atîta vreme cît lumina era stinsă. Ceea ce nu putea suporta era toată vorbăria aceea murdară, toată atenția pe care i-o acorda după.

Evelyn Matlock se prăbușise pe unul dintre scaunele de la perete. Își luase capul în mîini, apoi îl privi pe Dalgliesh și spuse cu o voce atît de scăzută, încît el trebui să se aplece ca să o audă.

– A plecat într-adevăr în noaptea aceea, mi-a spus că voia să stea de vorbă cu Sir Paul. Voia să afle ce urma să se întîmple cu Lady Berowne. Mi-a spus că erau morți cînd ajunsese el. Ușa era deschisă, iar ei erau morți. Amîndoi. El m-a iubit. A avut încredere în mine. Doamne, de ce nu m-a omorît și pe mine?!

Începu să plîngă cu suspine care păreau să-i sfîșie pieptul și se transformară în convulsii, într-un crescendo agonizant. Sarah Berowne se apropie repede de ea și o mîngîie pe cap, cu stîngăcie.

– Zgomotul acesta este dezgustător, zise Lady Ursula. Du-o în camera ei.

Ca și cînd cuvintele ar fi fost o amenințare, Evelyn Matlock încercă să se stăpînească. Sarah Berowne îl privi pe Dalgliesh și spuse:

– Dar el n-ar fi putut comite crima. N-ar fi avut timp să omoare, să se spele. Numai dacă nu s-a dus cu mașina ori cu bicicleta. N-ar fi riscat să ia un taxi. Iar dacă ar fi luat bicicleta, Halliwell l-ar fi auzit sau l-ar fi văzut.

– Halliwell n-a fost acasă, ca să-l audă, interveni Lady Ursula.

Ridică receptorul și formă un număr. O auziră spunînd:

– Halliwell, te rog să vii pînă aici.

Nimeni nu scoase o vorbă. Singurul sunet din cameră era plînsul înfundat al domnișoarei Matlock. Lady Ursula o privi cu un calm speculativ, fără milă, aproape fără interes, ar fi zis Dalgliesh.

Apoi auziră pași pe pardoseala de marmură a holului și figura scundă și îndesata a lui Halliwell apăru în prag. Purta blugi și o cămașă cu mîneci scurte, descheiată la gît – se simțea în largul

său. Ochii negrii trecură rapid de la polițiști la cele trei femei Berowne, apoi la personajul care suspina în brațele ocrotitoare ale domnișoarei Sarah Berowne. Închise ușa și o privi calm pe Lady Ursula, fără respect, relaxat, precaut; era mai scund decît ceilalți doi bărbați, dar părea, în calmul lui plin de încredere, că domina încăperea.

– Halliwell m-a dus cu mașina la biserica St. Matthew în seara în care a murit fiul meu. Halliwell, spune domnului comandant ce s-a întîmplat.

– Totul, doamna mea?

– Desigur.

I se adresă direct lui Dalgliesh:

– Lady Ursula mi-a telefonat la șase fără zece și mi-a spus să pregătesc mașina. Mi-a spus că va coborî la garaj și că vom pleca imediat, în cea mai mare taină posibilă, pe ușa din spate. După ce s-a urcat în mașină, mi-a cerut să o duc la biserica St. Matthew, Paddington. Trebuia să mă uit pe hartă, ceea ce am și făcut.

„Deci au plecat, gîndi Dalgliesh, aproape cu o oră înainte ca Dominic Swayne să fi sosit. Apartamentul de deasupra garajului trebuie să fi fost gol. Swayne a presupus probabil că Halliwell plecase deja, pentru că urma ziua lui liberă." Șoferul continuă:

– Am ajuns la biserică, și Lady Ursula a vrut să parchez lîngă ușa din sud, în spate. Domnia Sa a sunat, a răspuns Sir Paul. Ea a intrat. O jumătate de oră mai tîrziu, s-a întors și m-a chemat să intru și eu. Trebuie să fi fost ora șapte. Sir Paul mai era cu un bărbat, un vagabond. Pe masă se afla o foaie de hîrtie pe care scrisese vreo opt rînduri, de mînă. Sir Paul mi-a spus că urma să semneze și dorea ca eu să fiu martor. A semnat întîi el, pe urmă și eu, dedesubt. La fel a făcut și vagabondul.

– Din fericire, Harry știa să scrie, interveni Lady Ursula. Era un bătrîn. Fusese probabil la o școală publică, pe vremea cînd tinerii învățau aceste deprinderi.

– Nu era beat? întrebă Dalgliesh.

Halliwell fu cel care răspunse.

– Mirosea a băutură, dar se ținea bine pe picioare și își putea scrie numele. Nu era atît de beat încît să nu știe ce face.

– Ați citit ce scria pe hîrtie?

– Nu, domnule, nu era treaba mea să citesc și nu am făcut-o.

– Cum era scris?

– Aparent cu stiloul lui Sir Paul. A folosit stiloul să semneze și pe urmă ni l-a dat mie și vagabondului. După ce a semnat, a pus sugativa. Apoi vagabondul a ieșit pe ușa din dreapta căminului, iar eu și Lady Ursula am plecat. Sir Paul a rămas în sacristie. Nu ne-a condus la plecare. Lady Ursula mi-a spus că dorea să se plimbe puțin cu mașina înainte de a se întoarce acasă. Am condus spre Parlament Hill Fields și apoi la Hampstead Heath. A rămas în mașină la marginea landei, cam douăzeci de minute. Pe urmă am condus-o acasă. Am ajuns pe la nouă și jumătate. Lady Ursula mi-a cerut să o las la ușa principală, astfel încît să poată intra în casă neobservată. Mi-a spus să parchez mașina în Campden Hill Square, și așa am făcut.

Deci plecaseră și se întorseseră neobservați. Iar ea ceruse să-i fie adusă masa de seară în cameră, pe tavă, somonul afumat. Nimeni nu avea să o mai deranjeze înainte de ora de culcare, cînd domnișoara Matlock venea să o ajute.

– După ce ați semnat hîrtia, ce v-a spus Sir Paul?

Halliwell o privi pe Lady Ursula, dar de această dată nu primi nici un sprijin. Dalgliesh întrebă din nou:

– V-a spus ceva, dumneavoatră, lui Harry Mack sau mamei lui?

– Harry nu mai era acolo. Cum v-am spus, el a semnat și a plecat împleticindu-se. Nu era cine știe ce persoană care să-ți țină de urît sau cu care să stai de vorbă. Sir Paul a vorbit într-adevăr, cu doamna. A spus numai cîteva cuvinte: „Ai grijă de el“.

Dalgliesh se întoarse spre Lady Ursula. Stătea nemișcată, cu mîinile pe genunchi, privind afară, dincolo de decorul verde al copacilor, către un viitor imaginat; i se păru că îi citește pe față o urmă de zîmbet. Apoi, se întoarse din nou către Halliwell.

– Deci recunoașteți că ați mințit cînd v-am întrebat dacă era posibil ca una din mașini sau bicicleta să fi fost luate în seara aceea? Ați mințit cînd ați spus că ați stat în apartamentul dumneavoastră toată seara?

– Da, domnule, am mințit, răspunse Halliwell calm.

– Eu i-am cerut să mintă, interveni Lady Ursula. Ceea ce s-a întîmplat între mine și fiul meu în sacristie nu era relevant pentru moartea lui, indiferent dacă s-a sinucis sau nu. Mi s-a părut important să vă petreceți timpul și să vă cheltuiți eforturile căutînd ucigașul și nu amestecîndu-vă în problemele private ale familiei. Fiul meu era în viață cînd am plecat de la biserică. I-am cerut lui Halliwell să nu spună nimic de vizită. Este un om obișnuit să respecte ordinele.

– Unele ordine, doamna mea, spuse acesta.

O privi cu un zîmbet scurt, demn. Ea îi răspunse cu o înclinare satisfăcută a capului. Lui Dalgliesh i se păru că pentru o clipă cei doi uitaseră că nu sînt singuri în cameră, uniți în lumea lor unică, de conspirații, guvernată de legi proprii. Se sprijineau unul pe altul acum, așa cum o făcuseră de la început. Iar el nu avea nici o îndoială în legătură cu ce anume îi lega. Hugo Berowne fusese comandantul lui; ea era mama lui Sir Hugo. Ar fi făcut mult mai mult pentru ea decît doar să spună o minciună.

De Barbara Berowne aproape uitaseră. Ea sări de la masă și se repezi la Dalgliesh. Degetele cu unghii roz se înfipseră în haina lui. Pretinsa sofisticare dispăru, de el se agățase un copil speriat.

– Nu e adevărat, nu el a făcut-o! strigă ea. Dicco n-a ieșit din casă. Nu vedeți? Mattie e geloasă pentru că el nu a iubit-o niciodată cu adevărat. Cum ar fi putut? Priviți-o! Iar familia ne-a urît întotdeauna, și pe el și pe mine. Se întoarse spre Lady Ursula. Niciodată n-ați fost de acord să se însoare cu mine. Niciodată nu m-ați considerat suficient de bună pentru prețioșii dumneavoastră fii, pentru nici unul dintre ei. Ei bine, acum casa asta e a mea, și cred că ați face mai bine să o părăsiți.

– Mă tem că nu este, răspunse liniștită Lady Ursula.

Se întoarse cu dificultate și își luă geanta atîrnată de spătarul scaunului. Văzură cum degetele deformate căutau înăuntru. Apoi scoase o foaie de hîrtie împăturită.

– Ceea ce a semnat fiul meu era testamentul lui. Ți-a lăsat o sumă adecvată, dar nu extravagantă. Această casă și restul proprietăților îmi sînt lăsate mie în custodie, pentru copilul lui, încă nenăscut. Dacă acest copil nu va supraviețui, totul îmi aparține.

Barbara Berowne avea ochii înlăcrimați – un copil frustrat.

– De ce a făcut-o? Cum l-ați obligat? strigă ea.

Dar Lady Ursula se întoarse spre Dalgliesh, ca și cînd lui îi datora răspunsul.

– M-am dus să stau de vorbă cu el, să mă asigur că aflase de copil, că știa dacă era sau nu al lui, să-l întreb ce avea de gînd. Prezența vagabondului mi-a dat ideea. Înțelegeți, aveam cei doi martori de care este nevoie. I-am spus: „Dacă ea poartă copilul tău, vreau să mă asigur că el se va naște în siguranță. Vreau să-i ocrotesc viitorul. Dacă ai muri astă-seară, ea ar moșteni întreaga avere, iar fiul tău l-ar avea pe Lampart tată vitreg. Asta vrei?“ Nu mi-a răspuns. S-a așezat la masă. Eu am scos o foaie de hîrtie din sertarul de sus al biroului și i-am pus-o în față. A scris testamentul fără să scoată un cuvînt, numai opt linii. Un venit anual rezonabil pentru soție, tot restul trecut sub tutelă, în beneficiul copilului. Poate că a dorit să scape de mine; așa cred. Poate că nu-i mai păsa de mine; este posibil. Poate era sigur că va continua să trăiască și va apuca să facă mai multe aranjamente a doua zi. Majoritatea trăim cu această speranță. Sau, poate că, într-un fel misterios, știuse că nu va mai apuca a doua zi. Ceea ce, desigur, este ridicol.

– Ați mințit cînd ați spus că ați vorbit cu Halliwell mai tîrziu, în aceeași seară, zise Dalgliesh. Cînd ați aflat că au fost descoperite cadavrele, știați că el este în pericol. Că el ar minți, dacă i-ați cere să o facă. V-ați simțit datoare să-i oferiți măcat un alibi. Și ați mințit, de asemenea, în legătură cu jurnalul fiului dumneavoastră. Ați știut că la ora șase în seara aceea jurnalul se aflase

aici în casă. Ați coborît în birou și l-ați luat din sertar cînd a sunat generalul.

– La vîrsta mea memoria te poate înșela. Apoi răspunse cu o satisfacție neîndurătoare: Nu cred că am mai mințit vreodată poliția. Noi, cei din clasa mea, nu avem nevoie să o facem. Dar, dacă o facem, atunci vă asigur că sîntem la fel de pregătiți și o facem la fel de bine ca oricine altcineva. Nu-i mai puțin adevărat că nu m-am gîndit niciodată la faptul că dumneavoastră nu știți acest lucru.

– Ați așteptat, desigur, să vedeți ce am descoperit, să fiți sigură că mama nepotului dumneavoastră nu este o ucigașă sau complice la crimă. Știați că ascundeți informații extrem de importante, informații care l-ar fi putut ajuta pe ucigașul fiului dumneavoastră să rămînă în libertate. Dar toate acestea nu ar fi avut importanță, nu-i așa? Nu, dacă descendența familiei era continuată, dacă nora dumneavoastră aducea pe lume un moștenitor.

– Un moștenitor legitim, îl corectă ea cu delicatețe. Pentru dumneavoastră nu este foarte important, domnule comandant, dar eu am peste optzeci de ani, prioritățile noastre sînt diferite. Ea nu este o femeie inteligentă, nici măcar una admirabilă, dar va fi o mamă bună, voi avea eu grijă de asta. Copilului îi va merge bine. Va supraviețui. Dar să crești știind că mama ta a fost complice la uciderea brutală a tatălui tău, aceasta este o moștenire căreia nici un copil nu i-ar face față. Nu doream ca nepotul meu să fie confruntat cu așa ceva. Paul mi-a cerut să am grijă de fiul lui. Eu asta am făcut. Ultima dorință a unui mort are o autoritate specială. În acest caz, dorința lui a coincis cu a mea.

– Este tot ce vă interesează?

– Am optzeci și doi de ani, domnule comandant. Bărbații pe care i-am iubit sînt toți morți. Ce naiba mi-a mai rămas, să mă intereseze?

– Vom avea nevoie de declarații noi, desigur, de la dumneavoastră toți.

– Normal, dumneavoastră vreți întotdeauna declarații. Nu sînteți cumva în pericol de a crede că tot ce este important în

viață poate fi exprimat în cuvinte, semnat și folosit ca dovadă? Presupun că aceasta este atracția meseriei. Toată încurcătura de nedeslușit, redusă la cîteva cuvinte așternute pe o foaie de hîrtie, dovezi etichetate și numerotate. Dar dumneavoastră sînteți poet – ați fost cîndva. Nu se poate să credeți că lucrurile de care vă ocupați reprezintă adevărul.

– Dominic Swayne locuiește aici acum, nu-i așa? zise Dalgliesh. Știe cineva dintre dumneavoastră unde se află?

Nimeni nu răspunse.

– Bine, un ofițer de poliție va rămîne aici pînă la întoarcerea lui.

Tocmai atunci sună telefonul. Barbara Berowne tresări și privi de la aparat la Dalgliesh cu ochi înfricoșați. Lady Ursula și Sarah Berowne nici nu-l luară în seamă, ca și cînd încăperea și tot ce se afla în ea încetaseră să le mai preocupe. Massingham ridică receptorul. Se prezentă, ascultă în tăcere cîteva minute, timp în care nimeni nu se mișcă, apoi vorbi atît de încet, încît cuvintele erau neinteligibile; puse receptorul la loc. Dalgliesh se apropie de el. Massingham îi spuse șoptit:

– Darren a ajuns acasă, domnule. Nu vrea să spună unde a fost, iar Robins zice că în mod evident ascunde ceva. Mama lui nu s-a întors încă și nimeni nu știe unde se află. O caută în localurile și cluburile pe care le frecventează. Doi ofițeri rămîn cu Darren pînă îl arestăm pe Swayne; au sunat la serviciul de asistență socială, să ia legătura cu persoana care se ocupă de Darren. N-au găsit pe nimeni. Programul s-a terminat.

– Și Swayne?

– Nici o urmă. Scenograful la care a locuit pînă acum spune că a trecut mai devreme pe la Shepherd's Bush să-și ia boarfele, zicînd că pleacă la Edinburgh.

– Edinburgh?

– Se pare că are prieteni acolo, oameni pe care i-a cunoscut cînd făcea un număr de umplutură în festivalul lor anual. Robins a luat legătura la Edinburgh. Îl vor putea aresta din tren.

– Dacă s-a urcat.

Se apropie de Evelyn Matlock. Ridică spre el o figură devastată de durere, iar el citi în ochii ei ceva atît de apropiat de încredere încît i se frînse inima.

– S-a folosit de afecțiunea pe care i-o purtați ca să vă facă să mințiți; a fost o trădare. Dar ceea ce a simțit el pentru dumneavoastră sau dumneavoastră pentru el este numai problema dumneavoastră și a lui, a nimănui altcuiva, și nimeni altcineva nu poate cunoaște adevărul.

Răspunse privindu-l, dorind să-l facă să înțeleagă:

– A avut cu adevărat nevoie de mine. Nu avea pe nimeni altcineva. A fost dragoste. A fost într-adevăr dragoste.

Dalgliesh nu răspunse.

Vorbi cu o voce atît de scăzută, încît cuvintele abia se auzeau:

– A luat cu el o cutie de chibrituri cînd a plecat. N-aș fi observat, dar ceainicul electric din bucătărie se stricase. Era la Halliwell să-l repare. A trebuit să aprind gazele cu chibritul și să încep o cutie nouă. Cea de lîngă sobă lipsea.

Începu să plîngă din nou, aproape fără zgomot, un șuvoi de lacrimi tăcute care i se scurgeau pe față, ca și cînd ar fi izvorît dintr-o sfîrșeală și o lipsă de speranță ce depășeau durerea.

Mai erau însă întrebări pe care trebuia să le pună și să le pună acum cînd ea înfrînsese bariera nefericirii și a pierderii și acceptase înfrîngerea.

– Cînd a venit, domnul Swayne a umblat, singur, în altă parte a casei, în afară de salonul dumneavoastră și bucătărie?

– Numai cît și-a dus trusa de toaletă în baie.

Deci ar fi putut intra în birou. Întrebă:

– Cînd s-a întors, ducea ceva în mînă?

– Numai ziarul de seară. Îl avea și cînd a venit.

Dar de ce nu-l lăsase în partea din spate a casei? De ce să fi luat un ziar cu el în baie, dacă nu pentru că își propusese să ascundă ceva în el, o carte, un dosar, scrisori personale? În mod normal, sinucigașii își distrugeau actele; el trebuia să găsească un obiect în casă pe care să-l ia cu el și să-l ardă; avusese norocul să deschidă sertarul și să găsească jurnalul la îndemînă.

Se întoarse spre Sarah Berowne și spuse:

– Domnișoara Matlock este evident extenuată. Cred că i-ar face bine o ceașcă de ceai. Poate cineva dintre dumneavoastră ar avea amabilitatea să i-o pregătească.

– Ne disprețuiți, nu-i așa? zise ea. Pe toți.

– Domnișoară Berowne, eu sînt aici ca ofițer de poliție. Nu am nici un alt drept și nici o altă funcție.

El și Massingham ajunseseră la ușă, cînd Lady Ursula vorbi cu voce severă, hotărîtă:

– Înainte de a pleca, domnule comandant, cred că trebuie să aflați că pistolul lipsește din seiful din birou. A aparținut fiului meu celui mare, era un Smith and Wesson, de 0,08. Nora mea îmi spune că Paul l-a aruncat, dar presupun că ar fi mai sigur să spunem că este – făcu o pauză, apoi adăugă cu fină ironie –, că se înșală.

Dalgliesh se întoarse spre Barbara Berowne.

– Este posibil să-l fi luat fratele dumneavoastră? Cunoștea cifrul seifului?

– Bineînțeles că nu-l cunoștea. Ce să facă Dicco cu pistolul? Paul l-a aruncat. El mi-a spus. Credea că era periculos. L-a aruncat. L-a aruncat în rîu.

Lady Ursula vorbi ca și cînd nora ei n-ar fi fost de față.

– Cred că putem considera că Dominic Swayne cunoștea cifrul seifului. Fiul meu îl schimbase cu trei zile înainte de a muri. Avea obiceiul să noteze noul cifru cu creionul, pe ultima pagină din jurnal, pînă cînd era sigur că l-a învățat pe dinafară. Obișnuia să rotească cifrele anului calendaristic următor. Aceea cred că era pagina pe care mi-ați arătat-o, domnule comandant: fusese ruptă.

7

Se făcuse deja ora cinci pînă reușise să cumpere dalta, cea mai rezistentă pe care o vindea magazinul. Pînă la urmă, nu mai avusese timp să ajungă la magazinul Woolworth's, dar își

spusese că nici nu avea importanță și o cumpărase dintr-o fierărie de pe Harrow Street. Vînzătorul l-ar fi putut ține minte, dar cine să-l întrebe? Furtul va fi considerat o spargere obișnuită. Pe urmă va arunca dalta în canal. Dacă nu va exista instrumentul care să se potrivească urmelor de pe marginea cutiei, cum vor putea să stabilească o legătură între el și crimă? Obiectul era prea lung pentru a încăpea în buzunarul jachetei, așa că îl puse lîngă pistol, în sacul de pînză. Îl amuza să poarte pe umăr sacul acela obișnuit, inofensiv, să simtă greutatea pistolului și a daltei, care-l împungea în coaste. Nu-i era teamă că va fi oprit. Cine să-l oprească pe el, un tînăr respectabil, bine îmbrăcat, mergînd liniștit spre casă la sfîrșitul zilei de muncă? Siguranța de sine avea însă rădăcini mai adînci. Străbătea străzile posomorîte cu fruntea sus, invincibil, ar fi putut rîde în gura mare de fețele cenușii, prostești, ce treceau pe lîngă el privind fix înainte sau în pămînt, ca și cum ar fi cercetat asfaltul, să găsească o monedă. Erau îngrădiți în propriile vieți fără speranțe, își tîrau la nesfîrșit picioarele în același perimetru gol, sclavi ai rutinei și ai convenționalismului. Numai el avusese curajul să se desprindă. El era un rege între oameni, un spirit liber. Iar peste cîteva ore se va afla în drum spre Spania, spre soare. Nimeni nu-l putea opri. Poliția nu avea nici o justificare să-l aresteze, iar singura dovadă care îl punea în legătură cu scena crimei era la îndemîna lui. Avea destui bani să-i ajungă pentru încă două luni, după aceea îi va scrie lui Barbie. Deocamdată nu era timpul potrivit să-i spună, dar într-o zi o va face, va trebui să fie curînd. Dorința de a povesti cuiva devenise o obsesie. Aproape că-i făcuse mărturisiri fetei aceleia bătrîne și patetice, cînd băuseră împreună la hotelul St. Ermin. Mai tîrziu, îl înspăimîntase nevoia aceea imperioasă de a se confesa, de a face pe cineva să se minuneze de inteligența și de curajul lui. Dar mai ales, simțea nevoia să-i spună lui Barbie, ea avea dreptul să știe. Îi va spune că lui îi datorează banii, libertatea și viitorul ei. Ea va ști să-și arate recunoștința.

După-amiaza devenise întunecoasă ca noaptea, cerul gros și lînos ca o pătură, aerul greu de respirat, cu gust metalic, prevestitor de ploaie. Începu exact cînd el dădu colțul și văzu biserica. Cerul se lumină de strălucirea primului fulger, urmat aproape instantaneu de tunet. Doi stropi mari pătară asfaltul în fața lui și ploaia începu să curgă șuvoaie. Alergă să se adăpostească în portalul bisericii, rîzînd în gura mare. Pînă și vremea ținea cu el; drumul principal către biserică fusese pustiu, iar acum privea de sub portal cum ploua cu găleata. Șirul de case părea să tremure deja dincolo de perdeaua de apă. Pe asfaltul lucios, stropii cădeau ca din fîntînă, gurile de scurgere gîlgîiau sub torente.

Apăsă încet mînerul de fier al ușii. Era descuiată, ușor întredeschisă. Se așteptase să nu fie închisă. Cu o parte din gînduri considerase că bisericile, clădiri de sanctuar și superstiție, trebuiau să fie întotdeauna deschise pentru credincioși. Nimic nu-l putea lua prin surprindere, nimic nu putea să dea greș. Ușa scîrțîi cînd o închise în urma lui și păși în liniștea cu miros dulce.

Biserica era mai mare decît și-o imaginase, atît de rece încît se cutremură și atît de încremenită încît pentru o clipă crezu că aude un animal gîfîind, înainte de a-și da seama că era propria respirație. Nici o lumină nu era aprinsă, în afara unui singur candelabru și a unui bec slab, într-o micuță capelă laterală, unde o strălucire roșiatică păta aerul. Două șiruri de lumînări ce ardeau în fața statuii Madonei pîlpîiră în curentul produs de ușă. O cutie încuiată era legată de sfeșnicul cu mai multe brațe, dar știa că nu pe aceea o căuta. Îl întrebase pe băiat cu atenție. Cutia în care pusese nasturele se afla în capătul de vest al bisericii, în fața grilajului ornamental. Nu se grăbea. Înaintă spre mijlocul bisericii, cu fața către altar, și își deschise larg brațele, ca pentru a cuprinde golul imens, aerul sfințit și dulce mirositor. În fața lui, mozaicurile amvonului străluceau, bogate în aur. Întorcîndu-se să privească șirul de ferestre de sus, văzu în lumina obscură rîndurile de figuri pictate, unidimensionale, inofensiv sentimentale, ca decupajele dintr-o carte cu poze, pentru copii. Apa de ploaie

i se scurgea din păr pe față, și el rîse simțindu-i dulceața pe limbă. La picioarele lui se formase o mică băltoacă. Fără să se grăbească, aproape ceremonios, străbătu naosul pînă la sfeșnicul din fața grilajului.

Cutia era încuiată cu lacăt, unul mic, iar cutia însăși era mai fragilă decît crezuse. Introduse dalta sub capac și săltă. La început opuse rezistență, apoi auzi lemnul crăpînd, și deschizătura se lărgi. Mai săltă o dată, și lacătul sări cu un trosnet răsunător ce reverberă în biserică precum o împușcătură. Îi răspunse imediat tunetul. „Dumnezeu mă aplaudă", își zise el.

Apoi sesiză o umbră neagră care se apropia de el și auzi o voce, imperturbabilă, blîndă, dar autoritară.

– Dacă ai venit după nasture, fiul meu, ai ajuns prea tîrziu. L-a găsit poliția.

8

În noaptea ce trecuse, părintele Barnes avusese același vis care îl obsedase și în noaptea crimei. Ceva îngrozitor; îngrozitor cînd se trezise și nu mai puțin astfel cînd s-a gîndit la el, ulterior; ca toate coșmarurile, îl lăsase cu sentimentul că nu fusese o aberație, ci era adînc înrădăcinat în subconștient, alimentat de propria realitate, strîns ca un arc, gata oricînd să reapară. Fusese un vis de groază, tehnicolor. Asista la o procesiune la care nu participa, dar pe care o urmărea de pe marginea trotuarului, singur, neluat în seamă. În fruntea procesiunii se afla părintele Donovan, îmbrăcat în cele mai bogate odăjdii, umflîndu-și pieptul cu mîndrie în fața crucii, în timp ce sute și sute de credincioși ieșeau din biserică în urma lui: fețe care zîmbeau, trupuri care șchiopătau și scoteau aburi, tunetul tobelor. „David", gîndi el, șchiopătînd pe lîngă Arca Domnului. Apoi venea împărtășania, purtată undeva la înălțime, sub un baldachin. Cînd se apropie, văzu că nu era de fapt un baldachin, ci covorul decolorat, murdar, din Mica

Sacristie de la St. Matthew, ale cărui franjuri se legănau la înclinarea stîlpilor, iar ceea ce purtau oamenii nu era împărtășania, ci trupul lui Berowne, roz și gol, cu gîtul spintecat.

Se trezise strigînd și bîjbîind după lampa de la marginea patului. Coșmarul revenise noapte de noapte, pînă duminica trecută, cînd, în chip misterios, scăpase de el: iar cîteva nopți dormise un somn adînc, netulburat. Cînd se întoarse să încuie ușa după plecarea lui Dalgliesh și a domnișoarei Wharton, constată că de fapt se ruga ca visul să nu-i revină în noaptea ce urma.

Se uită la ceas. Era numai cinci și un sfert, dar se întunecase ca la miezul nopții. Cînd ajunse la marginea portalului, începu ploaia; mai întîi un bubuit de tunet atît de puternic încît păru să cutremure biserica. Cît de inconfundabil și de straniu era acel sunet nepămîntean, ceva între mîrîit și explozie. Nu e de mirare că oamenii s-au temut întotdeauna de el, ca de mînia lui Dumnezeu. Imediat după aceea izbucni ploaia, curgînd de pe acoperișul portalului ca un zid de apă. Era ridicol să pornească spre casa parohială pe o asemenea furtună. În cîteva minute îl uda pînă la piele. Dacă nu mai zăbovea cîteva minute după plecarea lui Dalgliesh, pentru a trece sumele încasate din vînzările de lumînări în registru, poate l-ar fi dus el cu mașina acasă. Comandantul urma să o lase pe domnișoara Wharton la locuința ei, în drum spre Scotland Yard. Acum nu mai avea ce să facă decît să aștepte.

Atunci își aminti de umbrela lui Bert Poulson. Bert, care era tenor în cor, își uitase umbrela în camera clopotelor după slujba de duminică. Putea să o ia el, cu împrumut. Intră înapoi în biserică, lăsînd ușa de nord întredeschisă, descuie portița din grilaj și se îndreptă spre camera clopotelor. Umbrela mai era încă acolo. Pe urmă se gîndi că ar fi bine să pună un bilet în cuier. Dacă Bert venea devreme duminică, s-ar putea neliniști văzînd că umbrela lipsește; era genul acesta de om. Părintele Barnes intră în Mica Sacristie, luă o foaie de hîrtie din sertarul biroului și scrise: „Umbrela domnului Poulson este la casa parohială“.

Abia terminase de scris și tocmai își punea pixul înapoi în buzunar, cînd auzi zgomotul. Era un scrîșnet puternic și venea de undeva din apropiere. Instinctiv, ieși din Mica Sacristie și trecu în galerie. În spatele grilajului se afla un tînăr blond, cu o daltă în mînă. Spărsese cutia milei.

Atunci Părintele Barnes înțelese. Știu și cine este și de ce venise. Își aminti cuvintele lui Dalgliesh: „Nimeni nu va fi în pericol, cînd el va afla că nasturele este în posesia noastră". Pentru o secundă, nu mai mult, simți că îi era frică, o groază copleșitoare, paralizantă, ce făcuse să-și piardă graiul. Apoi trecu, lăsîndu-l rece și slăbit, dar cu mintea perfect limpede. Ceea ce simțea acum era un calm imens, un sentiment că nu putea face nimic și că nu avea de ce să se teamă. Totul fusese aranjat. Înaintă ferm, ca și cînd ar fi salutat un nou membru al congregației sale, știind că pe față i se citea aceeași preocupare conștiincioasă, sentimentală. Își stăpînea vocea perfect.

– Dacă ai venit după nasture, fiul meu, ai ajuns prea tîrziu. L-a găsit poliția.

Ochii albaștri străluciră sub privirea lui. Apa se scurgea ca lacrimile pe obrazul tînăr. Păru deodată figura dezolată și îngrozită a unui copil, gura, pe jumătate deschisă, se lărgi fără să scoată un sunet. Apoi auzi un mormăit și văzu cu ochi uluiți, două mîini întinse spre el, tremurătoare; iar mîinile țineau un pistol. Se auzi pe sine rostind: „Nu, nu, te rog!", dar știa că nu implora milă, pentru că milă nu exista. Era un ultim strigăt neputincios în fața inevitabilului. Chiar cînd îl rostea, simți un ghiont și trupul îi zvîcni. Abia după cîteva secunde, cînd trupul îi atinse pămîntul, auzi împușcătura.

Cineva sîngera pe dalele bisericii. Se întreba de unde venea sîngele acesta care se întindea tot mai mult. Era prea multă curățenie. Nu se putea ridica. Domnișoarei Wharton și doamnelor ei n-o să le placă. Curgerea roșie, vîscoasă ca uleiul, se strecura în rosturile dintre dale. Ca în reclama de la televizor, ingineria fluidelor. Undeva, cineva se văita. Era un zgomot oribil, foarte

sonor. Ar trebui într-adevăr să înceteze. Apoi se gîndi: „Acesta este sîngele meu, eu sînt cel care pierde sînge. Voi muri". Nu-i era teamă, dar îl cuprinse o slăbiciune teribilă, urmată de o greață mai puternică decît orice altă senzație fizică pe care o trăise vreodată. Pe urmă și aceea trecu. Știa că ar fi trebuit să rostească anumite cuvinte, dar nu era sigur că și le putea aminti și nici nu era prea important. Își spuse: „Trebuie să renunț, doar atît, să renunț". După gîndul acesta, altul nu mai urmă.

Își pierduse cunoștința cînd sîngele încetase să mai curgă. Aproape o oră mai tîrziu, cînd ușa fu deschisă încet și pașii greoi ai unui ofițer de poliție înaintară către el, nu mai auzea nimic.

9

Din momentul cînd intrase în salonul de spital și o văzuse pe bunica ei, Kate știuse că nu mai exista nici o soluție. Bătrîna stătea într-un scaun lîngă perete, învelită într-o pătură roșie de spital, cu fruntea înfășurată într-un bandaj de tifon. Părea foarte mică și speriată, cu fața mai cenușie și mai zbîrcită ca oricînd, cu ochii neliniștiți, fixați asupra ușii de la intrare. Kate își amintise de un cîine vagabond – fusese adus în închisoarea de animale de la Notting Hill; își aștepta transferul în cea de la Battersea și, legat cu o sfoară de o bancă, se uita tremurînd spre ușă, cu o privire în care se citea o teribilă dorință de libertate. Apropiindu-se de ea, constatase șocată că își privea bunica de parcă nu ar mai fi văzut-o de luni de zile. Semnele inconfundabile ale deteriorării, ale epuizării forțelor și respectului de sine, pe care fie că le ignorase, fie că nu voise să le vadă, deveniseră dintr-odată prea evidente. Părul, pe care bunica încercase întotdeauna să-l vopsească în culoarea lui naturală din tinerețe, roșu, atîrna acum în șuvițe drepte, albe, gri cu un portocaliu neobișnuit, de o parte și de alta o obrajilor supți; mîinile erau pline de pete, subțiri ca niște gheare, unghiile deformate pe care urmele

de ojă, vechi de luni de zile, rămăseseră ca sîngele uscat; ochii încă pătrunzători străluceau acum cu primul indiciu de paranoia; răspîndea un miros acru de haine nespălate, de piele nespălată.

Kate se așezase lîngă ea pe un scaun gol, fără să o atingă. „Nu trebuie să o fac să-mi ceară, nu acum cînd a devenit atît de important. Cel puțin pot să o scutesc de această umilință. De unde am eu atîta mîndrie dacă nu de la ea?“

– O să fie bine, bunico. Vii acasă cu mine.

Nu avusese nici o ezitare și nici o altă alternativă. Nu putea privi în ochii ei, citind pentru prima dată frica adevărată, disperarea, și totuși să spună nu. Plecase de lîngă ea numai pentru cîteva minute, cît să vorbească cu asistenta care trebuia să-i confirme că putea să o ia acasă. Apoi o condusese, docilă ca un copil, la mașină, o dusese la apartamentul ei, o așezase în pat. După toate planurile pe care și le făcuse și tot zbuciumul, autojustificările și hotărîrea că niciodată nu va mai locui sub același acoperiș cu bunica, gestul păruse atît de simplu și de inevitabil.

Ziua următoare fusese agitată pentru amîndouă. Pînă cînd Kate se întîlnise cu polițistul care investiga spargerea, pînă o dusese pe bunica înapoi la apartamentul ei și împachetase lucrurile doamnei Miskin într-o valiză, împreună cu o colecție ciudată de obiecte de care nu suporta să se despartă, pîna ce lăsase bilete vecinilor, explicîndu-le ce se întîmplase, și pînă vorbise cu serviciul de asistență socială și cu cel de administrare a locuințelor, se făcuse tîrziu, după-amiază. Apoi, cînd se întorseseră la Charles Shannon House, trebuise să facă ceaiul, să golească mai multe sertare și un dulap în care să pună lucrurile bunicii, să strîngă șevaletul și să-l depoziteze într-un colț. „Dumnezeu știe, gîndi ea, cînd îl voi mai putea folosi din nou.“

Trecuse de șase cînd termină cu toate și plecă la supermagazinul din Notting Hill Gate să cumpere de mîncare pentru următoarele cîteva zile. Spera din suflet că a doua zi dimineață se va putea întoarce la slujbă, că bunica se va simți suficient de bine

ca să poată rămîne singură. Insistase să o însoțească pe Kate și rezistase foarte bine la caznele zilei. Dar acum arăta obosită, și Kate era cuprinsă de o îngrijorare disperată că bunica va refuza să rămînă singură mîine-dimineață. Se lovise la cap și căpătase cîteva vînătăi pe brațe cînd tinerii săriseră la ea. Dar se mulțumiseră să pună mîna pe portofel fără să-i tragă un pumn în gură, așa că suferințele fizice erau superficiale. I se făcuseră radiografii la cap și la brațe; medicii consimțiseră să o lase să plece acasă, dacă rămînea sub supravegherea cuiva. Ei bine, exista cineva capabil să o îngrijească, singura ființă care îi mai rămăsese pe lume.

Împingînd căruțul printre rafturile supermagazinului, Kate se minuna de cantitatea suplimentară de alimente pe care trebuia să le cumpere pentru a doua persoană. Nu avea nevoie de listă. Erau lucruri cunoscute deja, pe care i le cerea bunica și pe care le cumpărase în fiecare săptămînă. Le punea în coș, și în auz îi stăruia încă ecoul vocii îmbătrînite, încrezătoare, nemulțumite. Biscuiți cafenii („nu aceia moi, îmi place să fie tari, să-i pot înmuia eu"), somon la cutie („ai grijă, să fie roșu, cel roz e un gunoi"), pere conservate („cel puțin poți să le muști"), praf de ouă, pachete cu șuncă felii („rămîne proaspătă și vezi ce cumperi"), punguțe cu ceai din cel mai tare („nici o salamandră nu s-ar scălda în cel pe care l-ai cumpărat săptămîna trecută"). În după-amiaza aceea reacționase diferit. De cînd intrase în apartament, zăcuse fără să se plîngă de nimic, o bătrînă care îți stîrnea milă, obosită, docilă. Chiar și obișnuitele critici la adresa picturilor făcute de Kate – „Nu înțeleg de ce vrei să-ți pui asta pe perete, arată ca un desen de copil!" – sunaseră mai curînd ca o obiecție rituală, o încercare de revigorare a obiceiului ei de a brava, decît ca o indignare reală. O lăsase pe Kate să plece la cumpărături fără să protesteze, doar teama din ochii șterși se adîncise; spusese cu neliniște numai atît:

– N-ai să întîrzii, nu-i așa?

– N-am să întîrzii, bunico. Mă duc numai pînă la supermagazinul din Notting Hill Gate.

Apoi, cînd Kate ajunsese la ușă, o chemase înapoi și fluturase încă o dată micul ei stindard de mîndrie.

– Nu-ți cer să mă întreții. Am pensia mea.

– Știu, bunico. Nu e nici o problemă.

Împingea căruciorul încărcat de cutii pe aleile dintre rafturi, gîndind: „Se pare că nu am nevoie de o religie supranaturală. Ce i s-a întîmplat lui Paul Berowne în sacristia aceea e la fel de aproape de mine cum e pictura de orbi. Pentru mine nimic nu este mai important decît munca mea. Dar nu pot face din lege baza moralității mele personale. Dacă vreau să mă împac cu mine însămi, trebuie să găsesc ceva mai mult decît atît".

I se părea că a făcut despre ea și despre munca ei o descoperire de o importanță imensă; zîmbi gîndindu-se că i s-a întîmplat tocmai în timp ce ezita între două sortimente de pere la cutie, într-un supermagazin din Notting Hill Gate. Era ciudat, de asemenea, că i se întîmpla pe parcursul acestui caz. Dacă atunci cînd ancheta se va încheia va mai fi încă în echipă, îi va spune AD-ului: „Mulțumesc că m-ai folosit în acest caz, că m-ai ales. Am învățat ceva despre meserie și despre mine însămi". Dar imediat își dădu seama că nu o va putea face. Cuvintele dezvăluiau prea mult, erau o confidență, exprimau un entuziasm tipic feminin de care mai tîrziu nu-și va putea aduce aminte fără să i se facă rușine. „Pentru Dumnezeu, de ce nu? Doar n-o să mă retrogradeze, este adevărul. Nu i-aș spune-o ca să-l pun într-o situație delicată sau ca să-l impresionez, și nici pentru vreun alt motiv, ci numai pentru că simt nevoia să i-o spun." Știa că în mod exagerat ajunsese să se afle în orice moment pe poziții de autoapărare; probabil așa va fi întotdeauna. Primii ani nu puteau fi șterși cu buretele și nici uitați. Cu siguranță însă va putea coborî puntea de legătură fără ca astfel să predea întregul castel. Dar dacă l-ar preda, ar fi chiar atît de important?

Avea mintea prea limpede pentru ca o asemenea stare de bucurie să dureze mult; totuși, faptul că trecu atît de repede o deprimă. Vîntul sufla puternic în Notting Hill Gate și împrăștia gunoiul adunat în straturile de flori, plesnindu-i-l umed de glezne. Lîngă parapet, un bătrîn legat în cîrpe și înfășurat în pungi de plastic protesta cu o voce certăreață împotriva nedreptăților de pe lume. Ea nu venise cu mașina. Lîngă Notting Hill Gate nu găseai niciodată un loc de parcare. Dar cele două sacoșe erau mai grele decît se așteptase și greutatea lor începu să-i demoleze starea de spirit, precum și mușchii umerilor. Era foarte simplu să te afunzi în automulțumire, să meditezi la imperativele datoriei, dar realitatea vieții îi dădea acum o lovitură fizică, aruncînd-o într-o nefericire vecină disperării. Va fi legată de bunica ei de acum înainte, pînă cînd bătrîna avea să moară. Îmbătrînise prea mult, își pierduse independența și, cît de curînd, va compensa această pierdere cu autoconvingerea că nici nu mai avea nevoie de ea. Iar acum, cine o să-i mai dea ei prioritate pe lista persoanelor care așteptau o garsonieră ori solicitau un loc într-un azil pentru bătrîni, presupunînd că ar fi acceptat această soluție, cînd erau atîtea alte cazuri mai urgente. Iar cînd va fi prea bătrînă să stea singură chiar și în timpul zilei, atunci ce se va întîmpla? Cum va putea ea, Kate, să continue să muncească și în același timp să îngrijească un bolnav? Știa ce vor spune autoritățile. „Nu vă puteți lua o învoire pentru trei luni sau un serviciu cu o jumătate de normă?“ Cele trei luni vor deveni un an, poate doi sau trei, s-a dus carierea ei. Nu va mai putea spera să se înscrie la cursul de la Bramshill sau să ajungă comandant de poliție. Va mai putea spera măcar să rămînă în brigada specială, cu programul ei lung și imprevizibil, care cerea o angajare totală?

Ploaia se oprise, dar platanii uriași de pe Holland Park Avenue mai scuturau încă picături grele de apă ce i se strecurau, reci și dezagreabile, sub gulerul hainei. Orele de vîrf ale serii erau în toi, traficul, cu scrîșnetul și mugetul lui, făcea să-i țiuie urechile, un zgomot pe care de obicei nici nu l-ar fi băgat în

seamă. Pe cînd aștepta să traverseze Ladbroke Grove, o camionetă trecu în viteză prin apa din rigolă și o stropi. Strigă un protest în urma ei, pe care îl înghiți tumultul străzii. Ploaia doborîse primele frunze uscate. Vîntul le spulbera umede, lipindu-le de scoarța copacilor, și le așternea apoi, schelete delicate pe asfaltul cleios. Tîrîndu-se pe lîngă Campden Hill Square, privi în sus, la casa Berowne. Era ascunsă de copacii grădinii pătrate din față, dar își putea imagina viața ei secretă și trebui să facă un efort pentru a rezista tentației de a traversa drumul și a se apropia să vadă dacă Rover-ul poliției era parcat în preajmă. I se părea că lipsise din echipă nu o zi, ci săptămîni întregi.

Fu bucuroasă să treacă de la mugetul bulevardului la liniștea relativă a străduței ei. Bunica nu-i răspunse cînd sună și își strigă numele în interfon. Dar se auzi un bîzîit și ușa se deschise cu o iuțeală surprinzătoare. Probabil că bătrîna o aștepta lîngă ușă. Cără sacoșele la liftul care o urcă, trecînd etaj după etaj pe lîngă coridoare pustii, tăcute.

Descuie și intră în apartament, așa cum făcea întotdeauna, apoi răsuci cheia în broasca de siguranță. Trînti sacoșele pe masa din bucătărie și se întoarse să străbată cei zece metri prin hol, spre ușa camerei de zi. În apartament era o liniște nefirească. Bunica ar fi trebuit să dea drumul la televizor. Lucruri mici, pe care în starea ei de nemulțumire obsedantă le trecuse cu vederea, se legară brusc, cap la cap: ușa de la camera de zi, complet închisă, cînd ea o lăsase deschisă, răspunsul rapid, dar tăcut la soneria interfonului, liniștea nefirească. Întinse mîna spre clanța ușii de la camera de zi și o deschise, conștientă că era ceva în neregulă. Era prea tîrziu.

Îi pusese bunicii căluș în gură și o legase de unul dintre scaune, cu fîșii de pînză albă, rupte probabil dintr-un cearșaf sfîșiat. Stătea în spatele ei, cu ochi scînteietori deasupra gurii care rînjea, un tablou bizar al tinereții triumfătoare și al bătrîneții. Ținea pistolul cu amîndouă mîinile, pregătit să tragă, cu brațele întinse. Se întrebă dacă era obișnuit să folosească armele de foc sau așa

văzuse la televizor că se ţine pistolul, în filmele poliţiste. Ciudat, dar era foarte detaşată. Se întrebase de multe ori cum s-ar simţi dacă s-ar afla într-o asemenea situaţie limită – i se părea interesant că reacţiile ei erau previzibile. Uimire, şoc, frică. Apoi valul de adrenalină, mecanismele gîndirii preluînd comanda.

Cînd ochii li se întîlniră, el coborî încet braţele, apoi îndreptă ţeava pistolului spre capul bunicii. Deasupra căluşului, ochii ei deveniseră imenşi, două uriaşe găuri negre, îngrozite. Era uimitor că ochii aceia neliniştiţi puteau exprima implorare cu atîta intensitate. Kate fu cuprinsă de atîta milă şi furie încît, pentru o clipă, nu îndrăzni nici să vorbească.

– Scoate-i căluşul! zise ea. Gura îi sîngerează. A mai trecut printr-un şoc. Vrei să moară de durere şi de spaimă?!

– Oh, n-o să moară. Scroafele astea bătrîne nu mor. Trăiesc la nesfîrşit.

– Nu are putere, şi o gazdă moartă nu ţi-ar fi de mare folos.

– Ah, dar tot te-aş avea pe tine. O poliţistă e mai valoroasă.

– Crezi? Crezi că-mi pasă de altceva decît de ea? Ascultă, dacă vrei să ne înţelegem, scoate-i căluşul.

– Ca să urle ca un porc înjunghiat? Nu că aş fi auzit cum urlă unul, dar ştiu ce fel de zgomote ar face ea. Sînt într-o stare de mare sensibilitate şi nu suport zgomotul.

– Atunci ai să o legi din nou, nu-i aşa? Dar n-o să ţipe. Am eu grijă.

– Bine. Vino şi scoate-i-l tu. Dar fii atentă! Ţin pistolul la tîmpla ei.

Se apropie, îngenunche şi îşi puse mîna pe obrazul bunicii.

– Voi scoate căluşul. Nu trebuie să ţipi. Nu trebuie să scoţi nici un sunet. Altfel o să te lege la loc. Îmi promiţi? Nu urmă nici un răspuns, nimic, numai teroarea din ochii ficşi. Pe urmă dădu de două ori afirmativ din cap. Nu-ţi fie frică, bunico. Sînt aici. O să fie totul bine.

Mîinile înţepenite, cu încheieturi anchilozate şi umflate, strîngeau capetele scaunului, ca şi cînd ar fi fost fixate în lemn.

Kate le acoperi cu mîinile ei. Erau uscate, reci, lipsite de viață. Le apăsă cu palmele ei calde, simțind fizic transferul de viață, de speranță. Își așeză blînd mîna dreaptă pe obrazul bunicii, întrebîndu-se cum a fost posibil să creadă cîndva că pielea aceea încrețită era respingătoare. „De cincisprezece ani nu ne-am mai atins. Acum o mîngîi din nou, cu dragoste", își zise ea.

Cînd călușul a fost scos, el îi făcu semn și spuse:

– Du-te acolo la perete. Acum.

Ea făcu întocmai. El o urmări cu privirea. Legată în scaun, bunica închidea și deschidea ritmic gura, ca un pește care respiră. Un firișor subțire de sînge și salivă i se prelingea pe bărbie. Kate așteptă pînă fu în stare să-și stăpînească vocea. Apoi spuse rece:

– De ce atîta panică? Nu avem nici o dovadă fizică. Probabil că știi.

– Ah, dar acum aveți.

Fără să miște pistolul, ridică un colț al jachetei, cu mîna stîngă.

– Nasturele de rezervă. Oamenii voștri de la laborator nu puteau să nu observe firele de ață rupte. Păcat că nasturii sînt atît de ușor de identificat. Asta pentru că am gusturi rafinate în materie de îmbrăcăminte. Tata îmi spunea întotdeauna că de aici are să mi se tragă.

Vocea era ascuțită, spartă, ochii – mari și strălucitori de parcă ar fi luat droguri. Ea își spuse: „Nu este atît de calm cum vrea să pară. Și a băut. Probabil whisky-ul meu în timp ce aștepta". Ceea ce îl făcea mai mult, nu mai puțin periculos.

– Nu ajunge, un singur nasture. Ascultă, nu fi prost. Nu te mai juca. Predă pistolul. Du-te acasă și cheamă-ți avocatul.

– Ah, dar acum nu cred că mai pot face asta. Vezi, mai este și nenorocitul acela de preot care se amestecă în treburile altora. Sau mai bine zis a fost. Avea un gust al martiriului, bietul nenorocit. Sper că acum îi place.

– L-ai omorît? Pe părintele Barnes?

– L-am împușcat. Vezi deci că nu mai am nimic de pierdut. Dacă aspir la Broadmoor, și nu la o închisoare bine păzită, putem spune că, cu cît vom fi mai mulți, cu atît va fi mai vesel.

Își amintea că existase un criminal care omorîse mai mulți oameni deodată și care rostise exact aceste cuvinte. Cine fusese? Haigh?

– Cum m-ai găsit?

– În cartea de telefon, cum altfel? Un anunț destul de nesemnificativ, dar m-am gîndit că tu trebuie să fii. Pe bătrînă nu mi-a fost greu să o fac să deschidă ușa. I-am spus că sînt inspectorul-şef, Massingham.

– Bun, şi ce ai e gînd?

– Plec. În Spania. E o barcă în portul Chichester pe care știu să o manevrez. *Mayflower.* Am mai navigat cu ea. Aparține amantului sorei mele, dacă te interesează. Tu ai să mă conduci pînă acolo.

– Nu, acum nu. Nu înainte de a se goli șoselele. Ascultă, sînt cel puțin la fel de nerăbdătoare ca tine să te văd plecat. Eu nu sînt părintele Barnes, nu am sînge de martir. Poliția mă plătește bine, dar nu suficient de bine. Te duc pînă la Chichester, dar va trebui să așteptăm pînă ce autostrada e liberă, dacă vrem să și ajungem. Pentru Dumnezeu, acum este ora de vîrf! Știi cum se circulă la ieșirea din Londra. N-am de gînd să mă împotmolesc într-un blocaj de trafic, cînd am un pistol la ceafă și toți polițiștii de pe motociclete se holbează la mine în mașină.

– De ce să o facă? Poliția va căuta un bărbat singur, nu un bărbat cu soția și iubita lor bunică.

– Deocamdată nu caută pe nimeni, cu sau fără nasture. Doar dacă între timp l-au găsit pe preot sau dacă știu că ai pistol. Cu ceea ce a descoperit pînă la ora actuală, poliția nu are de ce să se grăbească. Ei nici măcar nu știu că ai aflat de nasture. Dacă vrei să dispari rapid și fără să vadă nimeni, va trebui să conducem direct la Chichester, fără oprire. Și nu are sens să o cărăm și pe bunica după noi. Va fi o povară în plus.

– Se poate, dar vine și ea. Am nevoie de ea.

Bineînțeles că avea nevoie de ea. Planul lui era destul de clar. Ea va conduce mașina, el va sta în spate, cu pistolul la tîmpla bătrînei. Iar cînd vor ajunge în port, ea va trebui să-l ajute să manevreze barca, cel puțin pînă o scot în larg. Și pe urmă? Două împușcături, două cadavre aruncate în mare? El părea că se gîndește, pe urmă spuse:

– Bine, așteptăm. Numai o oră. Cîtă mîncare ai?

– Ți-e foame?

– O să-mi fie, dar avem nevoie de provizii. Tot ce se poate transporta.

Era, știa, un lucru important. Foamea, nevoi comune, alimente împărțite, satisfacerea unei necesități umane. Era un mijloc de a stabili între ei comunicarea de care avea nevoie pentru a supraviețui. Își aminti ce învățase despre asedii. Prizonierii se identificau cu asediatorii lor. Ochii aceia siniștri care urmăreau de afară, inteligențele nevăzute, armele, dispozitivele de ascultare lipite pe pereți, vocile false, insinuante, acestea deveneau dușmani. Dacă trebuia să stea lîngă el, nu va reuși să stabilească această identitate decît atunci cînd le va fi foarte foame, dar anumite lucruri putea să facă. Să vorbească cu „noi“, nu cu „tu“. Să încerce să nu-l provoace. Să încerce să slăbească tensiunea și, dacă va fi nevoie, să-i gătească ceva.

– Să mă duc să văd ce avem. Nu am multă mîncare proaspătă, dar am ouă, conserve, paste făinoase, pot să gătesc ce aveam de gînd să fac pentru diseară: spaghete bolognese.

– Fără cuțite.

– Mare lucru nu poți găti fără cuțit. Va trebui să tai ceapa și ficatul. Eu știu să le fac cu bucățele de ficat.

– Atunci lipsește-te.

Spaghete bolognese. Cu gust bun. Putea să pună ceva în sos, care să-l paralizeze. Scotoci în minte conținutul dulapului cu medicamente. Dar respinse ideea ca lipsită de sens. Nu va

avea cum să facă. Nu era prost. Va fi atent. Și nu va gusta nimic dacă nu va mînca și ea. Bunica începu să mormăie ceva.

– Trebuie să vorbesc cu ea, zise Kate.

– Bine. Dar ține-ți mîinile la spate și fii atentă.

Trebuia să pună mîna pe pistol, dar acum nu era momentul. Era ținut apăsat pe capul bunicii. O mișcare necontrolată din partea ei, și el va apăsa pe trăgaci. Se apropie de scaun și se apleacă. Bunica îi șopti ceva.

– Vrea să meargă la toaletă, îl informă Kate.

– Foarte rău. Nu se mișcă de unde este.

– Ascultă, vrei să mai și miroasă în camera asta o oră cît mai stăm? Ca să nu mai spun de mașină? Eu sînt pretențioasă, dacă tu nu ești. Lasă-mă să o duc. Ce pericol poate reprezenta ea?

Urmă un nou moment de tăcere, în timp ce el se gîndea.

– Bine. Dezleag-o. Dar lasă ușa deschisă. Și nu uita, vă urmăresc.

Îi trebui un minut întreg să desfacă nodurile prost legate, dar în cele din urmă fișiile căzură și bunica se prăbuși înainte, în brațele ei. O ridică, mirîndu-se cît de ușoară era, fragilă ca o pasăre. Sprijinind-o blînd și murmurîndu-i cuvinte de încurajare, ca unui copil, Kate o purtă spre toaletă. Susținînd-o cu o mînă, o dezbrăcă cu cealaltă și o așeză pe vas, conștientă că el era în spatele lor, rezemat de perete la numai un metru distanță, cu pistolul îndreptat spre capul ei.

– O să ne omoare, șopti bunica.

– Prostii, bunico. Sigur că n-o să ne omoare.

Bătrîna îi adresă o privire plină de ură, peste umărul lui Kate.

– Ți-a băut whisky-ul. Porcul!

– Știu, bunico. Nu-i nimic. E mai bine să nu vorbești. Nu acum.

– O să ne împuște. Știu eu. Apoi spuse: Tatăl tău a fost polițist.

Polițist! Kate simțea că îi vine să rîdă în gura mare. Era extraordinar să audă acest lucru acum, în acest loc, în acest

moment, uluită să îl afle, în primul rînd. Acoperind-o în continuare pe bunica cu propriul corp, întrebă:

– De ce nu mi-ai spus?

– Nu m-ai întrebat niciodată. Oricum, nu avea rost să-ţi spun. A fost omorît înainte să te naşti tu, într-un accident de maşină, în timp ce urmărea un escroc. Avea soţie şi doi copii. Abia trăiau ei dintr-o pensie de poliţist, ce puteau să-ţi mai dea şi ţie!?

– Deci nu a ştiut niciodată?

– Nu. Şi nu avea rost să-i spun neveste-sii. Ea nu avea ce să facă. Mai multă durere, mai multe necazuri.

– Aşa că am rămas pe capul tău. Biată bunică! Nu ţi-am fost de mare ajutor.

– Ba da. N-ai fost mai rea ca orice alt copil. Niciodată nu m-am simţit bine faţă de tine. M-am simţit vinovată.

– Vinovată! Dumneata! De ce?

– Cînd a murit mama ta, am dorit să fi fost tu.

Deci acestea fuseseră rădăcinile înstrăinării. Simţi un val de bucurie. Aici, aplecată peste vasul toaletei, cu un pistol îndreptat spre capul ei, cu moartea urmînd peste cîteva secunde, îi venea să rîdă. Îşi puse braţul în jurul bătrînei, o ajută să se ridice, apoi o lăsă să se sprijine de ea în timp ce o îmbrăcă la loc.

– Bineînţeles că ai fi dorit. Era normal. Era drept. Ea era fiica ta. Ai iubit-o. Sigur că trebuia să doreşti să mor eu, dacă una din noi trebuia să moară. Dar nu putea să spună: „Ar fi fost mai bine să fi murit eu".

– Toţi aceşti ani m-am simţit vinovată de acest lucru, mărturisi bunica.

– Bine, nu trebuie să te mai simţi vinovată. Mai avem încă mulţi ani înainte.

Atunci auzi paşii lui mişcîndu-se în prag, îi simţi respiraţia în ceafă.

– Scoate-o de aici şi apucă-te de gătit! îi ordonă el.

Dar trebuia să mai întrebe ceva. Douăzeci de ani nu întrebase, nici nu-i păsase. Într-un mod cu totul uimitor, acum devenise important.

– A fost bucuroasă că m-a avut? Mama?

– Așa părea. Înainte să moară, a spus: „Scumpa mea Kate“. Aşa că ăsta ţi-a rămas numele. Atît fusese de simplu, de minunat.

Vocea lui sună aspră și nerăbdătoare:

– Am spus să o scoţi de acolo. Du-o în bucătărie. Leag-o de un scaun la perete, lîngă uşă. O să stau cu pistolul lîngă capul ei cît găteşti.

Făcu întocmai cum i se spusese: aduse fîşiile de pînză din cameră, duse mîinile bunici la spate, cu blîndeţe, şi le legă cît de slab avu curajul, atentă să nu o doară. Cu mîinile pe noduri, spuse:

– Ascultă, am ceva de făcut. Trebuie să-l sun pe prietenul meu. La opt vine să mîncăm împreună.

– N-are importanţă. Să vină. Pînă atunci, plecăm.

– Ba are importanţă. Dacă nu va găsi pe nimeni acasă, va şti că s-a întîmplat ceva. Va controla dacă este maşina. Pe urmă va suna la Scotland Yard. Trebuie să-l împiedicăm.

– De unde știu că e adevărat?

– Iniţialele lui sînt trecute pe jurnalul acela de pe perete, în spatele tău, pe panou.

Era satisfăcută acum că, absorbită de treburile legate de instalarea bunicii, îi telefonase lui Alan să anuleze întîlnirea, dar nu ştersese de pe panou iniţialele scrise slab cu creionul şi ora.

– Trebuie să ajungem la Chichester înainte să afle cineva că am plecat. N-o să fie surprins că-l amîn. Ultima dată cînd a fost aici ne-am certat zdravăn.

El tăcu, gîndindu-se.

– Bine. Cum îl cheamă și ce număr are?

– Alan Scully şi lucrează la Biblioteca Teologică Hoskyns. Probabil că încă nu a plecat. Joia lucrează pînă tîrziu.

– Sun eu din camera de zi. Tu rămîi la perete. Nu veni la telefon, pînă nu te chem. Ce număr are?

Îl urmă în cameră. El îi făcu semn să se lipească de perete, în stînga ușii, apoi se apropie de telefonul așezat pe raftul din perete, alături de robot și de cărțile de telefon, ordonat așezate. Se întrebă dacă el își va aminti că riscă să lase amprente. Ca și cînd gîndul s-ar fi transmis telepatic, el scoase o batistă din buzunar și apucă receptorul cu ea.

– Cine va răspunde, Scully ăsta sau o secretară?

– La ora asta, va răspunde el. Trebuie să fie singur la birou.

– Să sperăm. Și să nu încerci ceva. Altfel vă împușc, întîi pe tine și pe urmă pe scorpia aia bătrînă. Și poate că ea nu va muri ușor. Tu da, dar ea nu. M-aș putea distra puțin cu ea pentru început, să dau drumul la soba electrică, să-i așez palma pe plita încinsă. Gîndește-te la asta dacă ai chef să faci pe deșteapta.

Nu-i venea să creadă, chiar și acum, că el va fi în stare să facă toate acestea. Era un ucigaș, nu un călău. Dar cuvintele, oroarea imaginii pe care o evocau o făcură să se cutremure. Iar amenințarea cu moartea era reală. Ucisese deja trei bărbați. Ce mai avea de pierdut? Va prefera să aibă o ostatică în viață, să o lase să conducă mașina, să dispună de o pereche de mîini în plus care să-l ajute cu barca. Dar dacă va fi nevoie să ucidă, o va face, cu convingerea că va ajunge departe înainte ca poliția să le descopere cadavrele.

– Gata, care e numărul? I-l spuse și îl urmări, cu inima bătîndu-i de să-i sară din piept, cum îl forma. La capătul celălalt cineva răspunse repede. El nu scoase nici o vorbă; în cîteva secunde îi întinse receptorul. Ea traversă camera și i-l luă din mînă. Începu să vorbească tare și foarte repede, disperată să împiedice orice întrebare, orice răspuns.

– Alo? Sînt eu, Kate. Ascultă, sînt obosită, am avut o zi îngrozitoare și m-am săturat să gătesc pentru tine de cîte ori ne întîlnim. Te rog să nu mă mai suni astă-seară. Vino mîine dacă ai chef. Poate binevoiești să mă scoți undeva. Și, Alan, nu uita să-mi aduci cartea pe care mi-ai promis-o. Pentru Dumnezeu, e vorba de *Chinurile zadarnice ale dragostei* de Shakespeare.

Pe mîine. Și nu uita de Shakespeare. Trînti receptorul. Își ținuse respirația, acum expiră ușor, temîndu-se să nu observe el în ce tensiune fusese. Oare sunaseră cuvintele ei cît de cît credibil? Mesajul i se părea transparent și fals. Reușise să-l înșele? În cele din urmă, el nu-l cunoștea pe Alan, nu o cunoștea nici pe ea. Poate că așa obișnuiau ei să-și vorbească.

– E-n ordine. N-o să vină.

– Ar face bine.

Îi făcu semn să se întoarcă în bucătărie și își reluă locul lîngă bunica, cu pistolul îndreptat spre capul ei.

– Sper că ai vin.

– Ar trebui să știi. Ai umblat în dulapul cu băuturi.

– Da, am umblat. O să bem Beaujolais. Whisky-ul și vreo șase sticle cu vin roșu o să le luăm cu noi. Simt că o să-mi trebuiască băutura înainte să traversez canalul.

Iată un marinar experimentat! Și ce fel de barcă era *Mayflower?* Stephen Lampart o descrisese, dar acum nu-și mai putea aduce aminte. De unde știa el că barca era alimentată și gata să navigheze, că era momentul potrivit al mareei? Sau depășise limitele rațiunii, ale sănătății mintale și intrase într-o lume a iluziilor în care pînă și fluxul și refluxul funcționau după legile dorite de el?

– N-ai de gînd să gătești? N-avem prea mult timp.

Știa că fiecare mișcare trebuia să fie în mod deliberat lentă, fără teamă, că orice gest brusc îi va fi fatal.

– Trebuie să iau o tigaie de acolo de sus, din dulap. Pe urmă voi avea nevoie de carnea tocată și de ficatul din frigider, de un tub cu pastă de roșii și condimente din dulapul din dreapta. E-n regulă?

– N-am nevoie de o lecție de gătit. Și, nu uita, fără cuțit.

Începînd pregătirile, se gîndi la Alan. Ce făcea? Ce gîndea? Avea să rămînă o clipă nemișcat, să se gîndească, să ajungă la concluzia că era beată, isterică sau nebună și să se întoarcă la cărțile lui? Dar nu era posibil! Trebuia să știe că ea nu era așa, că,

dacă într-adevăr înnebunise, nu s-ar fi manifestat astfel. Totuși, nu și-l putea închipui trecînd la acțiune, dînd telefon la Yard, cerînd să vorbească cu comandantul Dalgliesh. I se părea că ea îi cere să joace un rol la fel de nepotrivit cu firea lui cum ar fi fost pentru ea să lucreze în locul lui, să facă inventarul bibliotecii. Totuși, referirea la *Chinurile zadarnice ale dragostei* nu putea să-i scape. Trebuie să-și fi dat seama că era o încercare de a-i transmite un mesaj urgent, că era privată de libertate. Nu se putea ca el să fi uitat discuția lor despre Berowne, Lordul aghiotant. „Citește și el ziarele, trebuie să știe că asemenea lucruri se întîmplă. Nu se poate să nu știe pe ce lume trăim", își zise. Iar în mod normal ea nu i-ar fi vorbit niciodată așa cum i-a vorbit, pe tonul acela. El o cunoștea destul de bine încît să fie sigur de acest lucru. Dar o cunoștea? Făceau dragoste de peste doi ani. Nimic din trupul ei nu-i rămăsese necunoscut, cum și ea îl cunoștea pe al lui. Dar de cînd asta însemna că doi oameni se cunosc bine?

Rezemat de perete, cu pistolul îndreptat spre capul bunicii, Swayne o urmări atent cînd scoase din frigider pachetul de carne tocată și pe cel de ficat, să le pună în tigaie.

– Ai fost vreodată în California?

– Nu.

– E singurul loc unde merită să trăiești. Soare. Ocean. Strălucire. Oamenii nu sînt cenușii, speriați și pe jumătate morți. Ție nu ți-ar plăcea. Nu e un loc pentru tine.

– De ce nu te întorci acolo?

– Nu-mi pot permite.

– Din cauza costului călătoriei sau al vieții de acolo?

– Nici una, nici alta. Tatăl meu vitreg mă plătește să nu calc pe acolo. Dacă mă duc, îmi taie renta.

– Nu ți-ai putea lua o slujbă?

– Ah, dar atunci aș pierde altceva. E ceva legat de un Seurat, pe care îl are tăticul vitreg.

– Vorbești de un tablou? Ce i-ai făcut?

– Ești deșteaptă! Cum ți-ai dat seama? Istoria artei nu se învață la școala de poliție.

– Ce i-ai făcut?

– L-am tăiat cu cuțitul. Am vrut să stric ceva la care el ținea foarte mult. De fapt, nu ținea foarte mult la el. Ceea ce-l interesa era valoarea lui. Dacă băgam cuțitul în mama, n-ar fi pierdut la fel de mult, nu-i așa?

– Ce-i cu mama ta?

– Oh, a rămas cu tatăl meu vitreg. Mai mult sau mai puțin, e obligată să o facă. El e cel cu banii. De copii nu i-a păsat niciodată prea mult, în orice caz nu de ai ei. Barbara e prea frumoasă. Nu-i place de ea, se teme că-i place lui prea mult.

– Și tu?

– De mine nu vor să știe nici unul. Niciodată n-au vrut. Nici tatăl vitreg de acum, nici cel dinainte. Dar va trebui să știe. Va trebui.

Răsturnă carnea tocată din ambalajul de hîrtie în tigaie și începu să o amestece cu o spatulă. Păstrîndu-și vocea calmă, ca și cînd pregătea o masă obișnuită, la care el era un musafir obișnuit, spuse pe deasupra sfîrîitului tigăii:

– Ar trebui să pun puțină ceapă.

– Lasă ceapa. Tu ai mamă?

– Mama mea a murit, iar pe tata nu l-am cunoscut niciodată. Sînt copil nelegitim.

„De ce să nu-i spun? Poate îi stîrnesc vreo emoție, curiozitate, milă, dispreț. Nu, milă nu. Dar chiar și disprețul, tot ar fi ceva." Disprețul nu era un răspuns uman. Dacă voia să supraviețuiască, trebuia să stabilească o relație care să fie altceva decît frică, ură, conflict. Dar cînd el vorbi, vocea lui nu exprimă decît o toleranță amuzată.

– Ah, ești unul dintre aceia? Toți au surcele pe umăr, bastarzii. Trebuia să fi știut. Să-ți spun ceva despre tatăl meu. Cînd aveam unsprezece ani, mi-a făcut niște analize de sînge. A venit un doctor și mi-a înfipt un ac în braț. Puteam să-mi văd sîngele

curgînd în seringă. Am fost îngrozit. A făcut-o încercînd să demonstreze că nu eram fiul lui.

– E un lucru îngrozitor pentru un copil, zise ea, convingătoare.

– El era un om îngrozitor. Dar eu m-am răzbunat. De-asta te-ai făcut polițistă, ca să te răzbuni pe noi toți, ceilalți?

– Nu, doar ca să-mi cîștig existența.

– Se poate și altfel. Puteai fi o tîrfă decentă. Nu sînt prea multe din astea.

– Tîrfele sînt femeile care îți plac?

– Nu, cele care-mi plac mie nu sînt pe toate drumurile. Inocente.

– Ca Theresa Nolan?

– Deci știi și despre asta? N-am omorît-o eu. S-a omorît singură.

– Pentru că ai făcut-o să dea afară copilul tău?

– Păi, nu-și putea permite să-l țină, nu-i așa? Și de ce ești atît de sigură că era al meu? Voi nu puteți fi niciodată sigure, nici una din voi. Chiar dacă Berowne nu s-a culcat cu ea, ar fi vrut să o facă. Pe cuvînt că ar fi vrut. Altfel, de ce m-ar fi aruncat în rîu? Puteam să fac foarte multe pentru el, l-aș fi ajutat dacă ar fi vrut. Dar nu voia nici măcar să stea de vorbă cu mine. Cine se credea? Avea de gînd să o lase pe sora mea pentru tîrfa aia plicticoasă sau pentru Dumnezeul ăla al lui. Dracu' știe care! Avea de gînd să vîndă casa, să ne lase săraci, să ne facă de rîs. Pe mine m-a umilit în fața Dianei. Ei bine, nu și-a găsit omul!

Vocea îi era încă scăzută, dar ei i se părea că răsună să umple încăperea, încărcată de ură și triumf.

„Aș putea să-l întreb. Va dori să vorbească. Toți vor."

Vorbi aproape ca din întîmplare, storcînd pasta de roșii în tigaie și întinzînd mîna după borcanul de arome.

– Știai că-l găsești în sacristie. Nu putea pleca de acasă fără să spună unde era de găsit, mai ales cînd exista posibilitatea să trimită după el un om aflat pe moarte. Ai învățat-o pe domnișoara

Matlock să ne spună minciuni, dar ea știa unde era el și tot ea ți-a spus și dumitale.

– El îi lăsase numărul de telefon. M-am gîndit eu că era numărul bisericii, dar am întrebat la informații. Numărul pe care mi l-au dat ei pentru biserica St. Matthew era numărul pe care i-l dăduse el lui Evelyn.

– Cum ai ajuns de la Campden Hill Square la biserică? Cu taxiul? Cu mașina?

– Cu bicicleta, cu a lui. Am luat cheia de la garaj din dulapul lui Evelyn. Halliwell plecase, nu știu ce a spus el poliției. Luminile erau stinse, iar Rover-ul nu se afla în garaj. N-am luat Golf-ul lui Barbie. Ar fi fost prea bătător la ochi. Cu bicicleta ajungeam la fel de repede, puteam să aștept în umbră pînă cînd strada rămînea pustie și pe urmă să pedalez în viteză. Și n-am lăsat-o în fața bisericii, pentru că putea fi văzută. L-am întrebat pe Paul dacă puteam să o bag înăuntru, în galerie. Era o noapte senină așa că nu lăsam urme de cauciuc pe podea. M-am gîndit la toate, înțelegi?

– Nu la toate. Ai luat chibriturile.

– Dar le-am pus la loc. Chibriturile nu dovedesc nimic.

– Și te-a lăsat să intri, cu bicicleta. Asta mi se pare ciudat. Că te-a lăsat să intri.

– E și mai ciudat decît crezi. Atunci nu mi-am dat seama, dar acum îmi dau. El știa că vin. Mă aștepta.

Ea simți un frison de groază superstițioasă. Dar nu putea să știe! Era imposibil.

– Și Harry Mack. Chiar a trebuit să-l omori pe Harry Mack?

– Sigur. A fost ghinionul lui că a intrat acolo, împleticindu-se. Nu-ți face griji pentru Harry. Lui i-am făcut un serviciu.

Întorcîndu-se să-l privească, Kate spuse:

– Dar Diana Travers? Și pe ea ai ucis-o?

El zîmbi viclean și păru că privește drept prin ea, ca și cînd s-ar fi eliberat de o plăcere secretă.

– N-a fost nevoie. Algele au făcut-o în locul meu. Am stat şi am urmărit-o cum se scufundă. O strălucire albă care despica apa. Pe urmă apa s-a liniştit şi n-a mai fost nimic, numai întunecimea aceea lichidă. Am aşteptat, numărînd secundele. O mînă a ieşit la suprafață, destul de aproape de mine. Doar atît, o mînă, albă, fără trup. Era straniu. Uite aşa, vezi?

Îşi ridică mîna stîngă cu degetele răsfirate. Se vedeau tendoanele încordate sub pielea albă ca laptele. Ea nu spuse nimic. Pe urmă degetele se relaxară şi mîna căzu.

– Apoi a dispărut şi aceea. Am aşteptat, numărînd în continuare secundele. Dar n-am mai văzut nimic, nici măcar un cerculeț pe apă.

– Și ai continuat să înoți, lăsînd-o să se înece?

Ochii o fixară cu efort; regăsi în vocea lui ura şi triumful.

– A rîs de mine. Nimeni nu poate face asta. Nimeni n-o s-o mai facă, niciodată.

– Cum te-ai simțit după aceea, ştiind ce ai făcut în sacristie, măcelul acela, sîngele?

– Îți trebuie o femeie, iar eu aveam una la îndemînă. Nu cea pe care aş fi ales-o, dar trebuie să te mulțumeşti cu ce ai. Știam că după aceea nu va mai vorbi.

– Domnișoara Matlock! Ai folosit-o în multe feluri.

– Nu mai mult decît a folosit-o familia Berowne. Ei cred că ea le este devotată. Știi de ce? Pentru că niciodată, nimeni nu se întreabă ce gîndește ea cu adevărat. Este eficientă, credincioasă. Aproape un membru al familiei, numai că de fapt nu este, nu-i aşa? N-a fost niciodată. Ea îi urăşte. Încă nu-şi dă seama, dar îi urăşte şi va veni ziua cînd se va trezi cu această descoperire. La fel ca mine. Cățeaua aceea de Lady Berowne! Am văzut-o încercînd să nu se strîmbe de silă cînd o atinge Evelyn.

– Evelyn?

– Mattie. Are şi ea un nume, nu-i aşa? I-au găsit un nume de animal de casă, parcă ar fi pisică sau cîine.

– Dacă ei o exploatează de atîția ani, de ce nu i-a părăsit?

– I-a fost frică. Nu-i întreagă. Odată ce te-a atins la bibilică, iar taică-tu-i criminal, oamenii se feresc. Nu sînt convinși că-ți pot încredința prețioasele lor odrasle sau că te pot lăsa singur în bucătărie. Oh, familia Berowne făcea cu ea ce voia. De ce să creadă că pentru ea era o corvoadă să se învîrtească toată ziua în jurul bătrînei ăleia egoiste, să o spele pe sub sîni? Doamne, sper să nu apuc niciodată bătrînețea.

– Ai s-o apuci. Acolo unde te duci vor avea multă grijă de tine. Un regim alimentar sănătos, exerciții zilnice, noaptea încuiat cu grijă. Ai să apuci ani mulți.

El rîse.

– Dar n-o să mă omoare, nu-i așa? Nu pot să o facă. Iar eu am să ies din nou. Vindecat. O să te miri cît de repede mă vor face bine.

– Nu și dacă ucizi un ofițer de poliție.

– Atunci să sperăm că nu va trebui să o fac. Cînd va fi gata chestia aia? Vreau să plecăm.

– Curînd. Nu mai durează mult.

Bucătăria începuse deja să se umple de mirosul delicios al sosului. Luă pachetul cu spaghete și răsturnă un snop, rupîndu-l cu mîna. Spaghetele se rupseră cu un zgomot nefiresc de puternic. „Dacă Alan a telefonat la poliție, își zise ea, ei ar putea fi deja afară, străpungînd pereții cu privirile, căutînd, ascultînd." Cum vor face? Vor telefona și vor începe un proces îndelungat de negociere? Vor da buzna înăuntru? Probabil în nici un fel. Atîta timp cît el nu-și va da seama de prezența lor, se vor mulțumi să asculte și să privească, știind că mai devreme sau mai tîrziu el va ieși din apartament împreună cu ostaticele. Atunci vor avea cele mai multe șanse să-l imobilizeze. Dacă se aflau acolo. Dacă Alan făcuse ceva.

– Dumnezeule, locul ăsta e al dracului de patetic, izbucni. Tu nu-ți dai seama, nu-i așa? Tu crezi că e în regulă. Ce spun, crezi că e mai mult decît atît. Crezi că e grozav. Ești mîndră de el, nu-i așa? De un bun-simț banal, ortodox, oribil, convențional.

Șase căni groaznice atîrnă în cuiele lor. N-ai nevoie de mai multe, nu-i așa? Șase persoane ajung. Nu poate veni nimeni în plus, pentru că nu mai are cană. Și în dulap e la fel. M-am uitat. Știu. Cîte șase din toate. Nimic nu s-a spart. Nimic nu s-a ciobit. Totul este aranjat în ordine. Șase farfurioare mici, șase farfurii mari, șase boluri de supă. Doamne, nu trebuie decît să deschid dulapul din spatele meu ca să aflu cum ești. Chiar nu vrei să încetezi să mai numeri vesela și să începi să trăiești?

– Dacă prin a trăi înțelegi dezordine și violență, nu, nu vreau. Mi-a ajuns de cîtă am avut parte în copilărie.

Fără să miște pistolul, întinse mîna stîngă și desfăcu încuietoarea dulapului. Scoase farfuriile una cîte una și le așeză pe masă.

– Parcă n-ar fi reale, nu-i așa? Parcă nu s-ar putea sparge. Luă o farfurie și o izbi de marginea mesei. Se sparse exact în două. Apoi o luă pe următoarea. Ea continuă liniștită să gătească, auzind cum se sparge farfurie după farfurie, apoi cele două bucăți erau aranjate cu grijă pe masă. Piramida creștea. Fiecare spargere era ca plesnetul unei arme. „Dacă poliția ar fi fost aici, dacă și-ar fi instalat aparatura de ascultare, ar fi auzit aceste zgomote, ar fi încercat să le identifice." Probabil gîndul îi trecu și lui prin minte.

– Norocul tău că sticleții nu sînt afară. S-ar întreba ce fac. Ar fi păcat de bătrînă dacă ar da buzna. Farfuriile nu fac prea mare mizerie, dar sîngele și creierii nu pot fi aranjați pe masă.

– Cum ai făcut? Cum ai reușit să-l iei prin surprindere? Cred că ai dat buzna peste el, pe jumătate dezbrăcat, cu briciul în mînă.

Pusese întrebarea ca să-l îmbuneze, să-l flateze. Dar nu se așteptase la răspunsul pe care i-l dădu el. Izbucni de parcă erau doi îndrăgostiți, iar el abia așteptase să mărturisească.

– Dar nu înțelegi! El a vrut să moară, Dumnezeu să-l putrezească, el a vrut. Practic mi-a cerut să o fac. Ar fi putut să mă oprească, să mă roage, să mă convingă, să ne batem. Ar fi putut implora îndurare. „Nu, te rog n-o face. Te rog!" Numai asta

aş fi vrut de la el. Să mă roage. Numai două cuvinte. Preotul le-a putut spune, dar Paul Berowne nu. El m-a privit cu atîta dispreţ. Şi pe urmă s-a întors cu spatele. Cum îţi spun, s-a întors cu spatele la mine! Cînd am intrat în cameră pe jumătate dezbrăcat, cu briciul în mînă, ne-am privit unul pe altul. Atunci știa. Bineînțeles că știa, iar eu n-aş fi făcut-o, nu dacă mi-ar fi vorbit ca și cînd aş fi fost măcar o jumătate de ființă umană. Pe băiat l-am cruţat. Pot fi îndurător. Iar băiatul e bolnav. Dacă scapi cu viaţă de aici, pentru Dumnezeu, trebuie să faci ceva. Sau nici ţie nu-ţi pasă?

Ochii albaştri se luminară deodată. „Plînge. Chiar plînge." Da, el plîngea fără să scoată un sunet, fără un tremur pe faţă. Îi îngheţă sîngele în vine, știa că acum el era în stare de orice. Nu-i fu milă, simţi doar o curiozitate detașată. Nici nu îndrăznea să respire, îngrozită că mîna lui ar putea să tremure, că pistolul apăsat pe tîmpla bunicii ar putea să se declanşeze. Vedea ochii bătrînei măriţi şi sticloşi ca și cînd ar fi murit deja; nu avea curajul nici măcar să tresară la apăsarea dureroasă a metalului pe capul lipsit de apărare. Dar el se controlă. Scoţînd un sunet, ceva între suspin și rîs, spuse:

– Doamne, ce tîmpit trebuie să-i fi părut. Dezbrăcat, sau aproape. Numai în chiloţi. Şi cu briciul. Probabil că văzuse briciul. Vreau să spun că nu-l ascunsesem. Așa că, de ce nu m-a oprit? Nici măcar nu a părut surprins. Trebuia să fie îngrozit. Trebuia să mă oprească. Dar el știa de ce venisem. M-a privit doar, parcă ar fi spus: „Deci tu ești. Ce ciudat că tu trebuie să fii". Ca și cînd n-aş fi avut de ales. Ca și cînd aş fi fost doar un instrument. Lipsit de raţiune. Dar am avut de ales. Şi el. Doamne, ar fi putut să mă oprească. De ce nu m-a oprit?

– Nu știu, zise ea. Nu ştiu de ce nu te-a oprit. Şi continuă: Ai spus că l-ai cruţat pe băiat. Care băiat? Ai vorbit cu Darren?

El nu răspunse. Rămase holbîndu-se la ea fără să o vadă, deodată aflat foarte departe, ca și cînd ar fi intrat într-o lume

numai a lui. Apoi spuse cu o voce atît de rece, atît de amenințătoare, încît ea nu i-o recunoscu:

– Mesajul despre Shakespeare: *Chinurile zadarnice ale dragostei*. Acela a fost un cod, nu-i așa?

Zîmbi viclean, satisfăcut, iar ea gîndi: „Doamne, știe și se bucură că știe. Acum are scuza care îi trebuie, scuza de a ne omorî“. Inima începu să-i bată cu putere, un animal care i se zbătea în piept. Dar reuși să-și stăpînească vocea:

– Sigur că nu. Cum să fie un cod? De unde naiba ți-a venit ideea?

– Biblioteca. M-am uitat la ea cînd am cercetat apartamentul, înainte să te întorci. Ești o autodidactă, nu-i așa? Toate porcăriile plictisitoare pe care lumea consideră că trebuie să le cunoască, dacă vrea să facă impresie. Sau prietenul tău încearcă să te educe? Bună treabă. Mă rog, dar pe Shakespeare îl ai.

Ea răspunse greoi, printre buzele care păreau să-i fi crescut, uscate, uriașe:

– N-a fost nici un cod. Ce cod ar fi putu fi?

– Sper pentru binele tău că n-a fost. Să nu crezi că am de gînd să mă las prins în gaura asta, cu poliția așteptînd la ușă un motiv să dea buzna și să mă omoare. Totul ar fi ca la carte. Fără întrebări nepotrivite. Știu ei cum să acționeze. Nu mai există pedeapsa cu moartea, așa că înființează ei propriile plutoane de execuție. Ei bine, cu mine n-o să țină. Așa că roagă-te să reușim să plecăm cu bine de aici, înainte să sosească ei. Ascultă, ia lasă totul baltă. O-ntindem chiar acum.

„Doamne, gîndi ea, chiar asta are de gînd. Ar fi fost mai bine să nu fi făcut nimic, să nu-i fi telefonat lui Alan, să fi ieșit din apartament cît mai repede cu putință, să sper în posibilitatea de a produce un accident cu mașina.“ Apoi inima i se opri cu adevărat pentru o clipă, și fu cuprinsă de un îngheț de moarte. Ceva se schimbase în cameră, în apartament. Apoi înțelese ce. Mugetul neîntrerupt al traficului pe bulevard, abia perceptibil, dar continuu, încetase, nimic nu mai mișca pe

Ladbroke Road. Poliţia deviase circulaţia. Ambele străzi fuseseră închise. Nu riscau un schimb de focuri. Asediul începuse. Va înţelege şi el, în orice clipă.

„Nu pot să suport. El nu va rezista niciodată unui asediu. Nici unul dintre noi nu va rezista. Va face ceea ce a spus. Imediat ce va înţelege că poliţia este jos, de îndată ce va auzi soneria, o să ne împuşte. Trebuie să pun mîna pe pistol. Trebuie să i-l iau acum."

– Hei, am terminat, spuse ea. E gata. Hai să mîncăm. Durează numai cîteva minute, iar pe drum tot nu ne putem opri.

Urmă o tăcere, apoi el vorbi din nou, cu o voce rece ca gheaţa.

– Vreau să văd volumul de Shakespeare. Du-te şi adu-l!

Ea luă cu furculiţa spaghete din tigaie şi le gustă cu degetele tremurînde. Fără să-l privească spuse:

– E aproape gata. Ascultă, eu sînt ocupată. Nu poţi să-l aduci singur? Doar ştii unde e.

– Du-te şi adu-l dacă nu vrei să te scap de povara asta bătrînă.

– Bine.

Acum era momentul.

Îşi stăpîni tremurul mîinilor. Cu degetele de la mîna stîngă îşi desfăcu cei doi nasturi de la bluză ca şi cînd în bucătărie se făcuse dintr-odată prea cald. Bucata de ficat zăcea pe masă în faţa ei, scurgîndu-se de sînge în ambalaj. Îşi înmuie mîinile în ea, storcînd-o, murdărindu-şi mîinile pînă cînd se umplură de un sînge gros. A durat numai cîteva secunde, nu mai mult. Pe urmă, cu un gest brusc îşi şterse mîinile murdare pe gît şi se întoarse spre el, cu capul dat pe spate, cu mîinile pline de sînge întinse înainte. Fără să mai aştepte să-i vadă ochii îngroziţi, strigătul ca un plîns, se aruncă asupra lui şi se prăbuşiră împreună. Auzi pocnetul pistolului cînd îi căzu din mînă şi se izbi de uşă.

Fusese antrenat. Era un luptător pe atît de bun pe cît era ea de disperată. Şi era puternic, mult mai puternic decît se aşteptase ea. Cu o mişcare convulsivă, bruscă, ajunse deasupra ei, cu gura pe gura ei, feroce ca un violator; respiraţia lui întretăiată îi

pătrundea ei în plămîni. Îi trase un genunchi în viscere, îl auzi urlînd de durere, mîinile i se desprinseră de pe gîtul ei, iar ea bîjbîi cu propriile mîinile pline de sînge după pistol. Apoi urlă de durere cînd el îi înfipse unghiile în ochii. Cu trupurile încleștate fiecare încerca să ajungă primul la pistol. Dar ea nu mai vedea. În fața ochilor avea numai stele de durere, iar mîna lui dreaptă găsise pistolul.

Împușcătura izbucni ca o explozie. Apoi urmă a doua explozie și ușa apartamentului se făcu țăndări. Avu o senzație bizară că trupuri de bărbați făceau salturi în aer, apoi încremeniră cu brațele întinse, cu armele nemișcate, cu trupurile aplecate deasupra ei ca niște coloși negri. Cineva o trase în sus. Erau strigăte, comenzi, un țipăt de durere. Îl văzu pe Dalgliesh în prag, venea către ea, hotărît, blînd, ca un film văzut cu încetinitorul, rostindu-i numele și cerîndu-i, parcă, să-și fixeze privirea numai asupra lui. Dar ea se întoarse să o vadă pe bunica. Ochii priveau sticloși, tot cu aerul acela de frică extremă. Părul atîrna în șuvițe multicolore. Bandajul de tifon îi înconjura în continuare fruntea. Dar altceva nu mai exista. Nimic. Partea de jos a capului fusese smulșă de împușcătură. Iar fixată cum era de scaun cu legăturile pe care Kate însăși i le făcuse, nici măcar nu putea să cadă. Pentru o clipă i se păru lui Kate că figura o privea tristă, cu o uimire plină de reproșuri. Pe urmă izbucni într-un plîns zguduitor, îngropîndu-și capul în haina lui Dalgliesh, murdărind-o cu sîngele de pe mîini. Îl auzi șoptind:

– E-n regulă Kate. E în regulă. E în regulă. Dar nu era. Niciodată nu fusese. Niciodată nu va mai fi.

Stătea acolo ținînd-o în brațele lui puternice, în mijlocul corului de voci bărbătești, de ordine, de zgomote de luptă. Pe urmă ea se desprinse, se strădui să se stăpînească și văzu peste umărul lui ochii albaștri ai lui Swayne, strălucind triumfători. I se puseseră cătușe. Un ofițer pe care nu-l cunoștea îl tîra afară. Dar el se întoarse să o privească, de parcă ar fi fost singură în încăpere. Apoi arătă din cap spre cadavrul bunicii și spuse:

– Ei bine, ai scăpat de ea. N-ai de gînd să-mi mulțumești?

Cartea a VII-a

URMĂRI NEDORITE

1

Massingham nu reușise niciodată să înțeleagă de ce intrase în tradiția poliției să participe la funeraliile victimei unei crime. Cînd crima nu era încă rezolvată, se mai putea găsi o justificare, deși el personal nu crezuse niciodată în teoria conform căreia criminalul avea să se expună privirilor publicului numai pentru a trăi satisfacția de a vedea cum trupul victimei intră în pămînt sau în foc. Pentru incinerare resimțea o aversiune inexplicabilă – de generații întregi familia lui preferase să știe unde zăceau osemintele înaintașilor –, iar muzica funebră îi displăcea, o liturghie dezbrăcată de grație și de semnificație, ca și ipocrizia de a încerca să conferi demnitate unui simplu act igienic de evacuare, cu false înțelesuri.

Aceste cugetări îi fuseseră prilejuite de funeraliile doamnei Miskin. Dezgustul lui spori în momentul cînd trebuiau examinate coroanele, un șir patetic de aranjamente florale, de conveniență, amplasat lîngă peretele crematoriului, pentru a constata că un exemplu deosebit de măiestrie florală era oferit din partea echipei. Se întreba cui îi revenise sarcina să-l cumpere și dacă mesajul plin de simpatie se adresa doamnei Miskin, care oricum nu putea să-l vadă, sau lui Kate, care nu avea nevoie de el. Dar măcar ceremonia fusese scurtă și, printr-un noroc, coincisese cu vulgaritatea extravagantă a funeraliilor unui star al muzicii pop, care se desfășurau în capela alăturată, astfel că interesul publicului și al presei pentru distracția lor mult mai modestă fusese mic.

Trebuiau să se întoarcă în apartamentul din Lansdowne Road. Așteptîndu-l pe Dalgliesh în mașină, se gîndi că tot ce-și dorea era să existe suficiente băuturi răcoritoare; avea neapărat nevoie de una. Experiența părea să fi afectat și starea de spirit a șefului. Pe drumul către Londra, dinspre sud, fu neobișnuit de necomunicativ.

– Ați citit articolul scris de părintele Barnes într-unul dintre ziarele de duminică, domnule? întrebă Massingham. Am auzit că afirmă că la St. Matthew s-a petrecut un fel de miracol, că Paul Berowne purta însemnele stigmatului la încheietura mîinilor după prima noapte pe care a petrecut-o în sacristie.

Dalgliesh privea drumul fix înainte.

– L-am citit.

– Credeți că e adevărat?

– Se vor găsi destui oameni care să-l creadă și care să umple biserica mult timp de acum înainte. În felul acesta își vor permite să cumpere un covor nou pentru Mica Sacristie.

– Mă întreb de ce a făcut-o? zise Massingham. Mă refer la părintele Barnes. Lady Ursula nu va fi tocmai încîntată. Iar lui Berowne nu i-ar fi plăcut deloc, presupun.

– Da, nu i-ar fi plăcut, întări Dalgliesh. Sau poate că l-ar fi amuzat. De unde să știu? Cît despre motivul pentru care a făcut-o, se pare că nici măcar un preot nu este imun la tentația de a deveni erou.

Conduceau pe Finchley Street, cînd Massingham vorbi din nou.

– În legătură cu Darren, domnule. Se pare că mama lui a dispărut definitiv în cele din urmă. Consiliul urmează să se adreseze tribunalului, ca să transforme ordinul de supraveghere într-unul de îngrijire. Bietul copil a căzut în mîinile Serviciului de Binefacere printr-o răzbunare a sorții.

Dalgliesh spuse privind tot înainte:

– Da, am aflat, directorul de la asistența socială și-a găsit timp să mă sune. Ei cred că are leucemie.

– E grav.

– Are toate şansele să se vindece. Au depistat-o devreme. L-au internat la spitalul din Great Ormond Street, ieri.

Massingham zîmbi, iar Dalgliesh îi aruncă o privire.

– Ce e aşa amuzant, John?

– Nimic, domnule. Mă gîndeam la Kate. Probabil mă va întreba dacă Dumnezeu i-a luat pe Berowne şi pe Harry Mack, pentru a-l vindeca în schimb pe Darren de leucemie. Pînă la urmă, Swayne a fost cel care a spus că puştiul este bolnav.

Făcuse o greşeală. Vocea şefului era rece.

– Ar însemna o utilizare destul de extravagantă a resurselor umane, nu crezi? Ai grijă cu viteza, John, ai depăşit limita legală.

– Mă scuzaţi, domnule.

Ridică piciorul de pe acceleraţie şi continuă să conducă în tăcere.

2

O oră mai tîrziu, ţinînd o farfurie cu sendvişuri cu castraveţi pe genunchi, Dalgliesh gîndi că toate praznicele la care participase semănaseră într-un mod ciudat unul cu celălalt, în amestecul lor de uşurare, jenă şi ireal. Acesta însă îi evoca o amintire mai puternică şi mai personală. Avusese pe atunci treisprezece ani şi se întorsese cu părinţii la o fermă din Norfolk, după ce tatăl lui oficiase slujba de înmormîntare a unui fermier din partea locului. Privind-o pe tînăra văduvă, îmbrăcata în haine de doliu noi, pe care nu şi le putea permite, împărţind chifle cu cîrnat de casă şi sendvişuri, îndemnîndu-l cu prăjitura cu fructe care ştia că-i plăcea cel mai mult, simţise pentru prima dată, ca un adult, tristeţea copleşitoare din miezul vieţii şi se minunase de simplitatea cu care cei săraci şi umili o întîmpinau. Niciodată nu se gîndise la umilinţă în legătură cu Kate Miskin, iar ea nu avea nimic în comun cu văduva aceea de la ţară şi cu viitorul ei pustiu şi nesigur. Dar cînd văzu că se aduce mîncarea, sendvişurile făcute de ea înainte de a pleca la crematoriu, acoperite cu folie de plastic pentru a rămîne proaspete, prăjitura cu fructe, constată că era aproape exact aceeaşi mîncare

și îi trezea același sentiment de milă. Își dădea seama că ei îi fusese greu să stabilească ce se cuvenea să servească, băuturi alcoolice sau ceai. Se hotărîse pentru ceai și avusese dreptate; din punctul lui de vedere, de ceai aveau nevoie toți.

Se adunase un grup mic, ciudat de amestecat: un pakistanez care fusese vecinul bunicii și foarte frumoasa lui soție, amîndoi simțindu-se mai în largul lor la aceste funeralii, în opinia lui Dalgliesh, decît s-ar fi simțit la o petrecere, se așezaseră, într-o demnitate blîndă. Alan Scully ajuta la servit cu un vag aer de eclipsare. Dalgliesh se întreba dacă dorea să nu lase impresia că se simțea ca acasă în acest apartament, pe urmă decise că interpretarea era prea subtilă. Acesta era un om prea puțin interesat de ce ar putea alții să gîndească. Urmărindu-l pe Scully cum ducea farfuriile cu aerul unui om care nu este prea sigur ce are în mînă sau ce trebuie să facă, Dalgliesh își aminti surprinzătoarea conversație telefonică, insistența cu care îl asigurase că vorbise numai cu el, limpezimea mesajului, calmul extraordinar al vocii și, nu în ultimul rînd, ultimele cuvinte pline de înțeles.

– Și mai este un lucru. A urmat o pauză după ce am ridicat receptorul, înainte ca ea să înceapă să vorbească, după care ea a vorbit foarte repede. Cred că altcineva a format numărul și pe urmă i-a dat ei receptorul. M-am gîndit bine, o singură interpretare ar putea explica faptele. Într-un fel sau altul este privată de libertate.

Urmărind trupul stîngaci, de un metru nouăzeci, al lui Scully, ochii blînzi din spatele ochelarilor cu rame de os, fața prelungă, mai curînd frumoasă, șuvițele lungi de păr blond, rebel, se gîndi ce prieten nepotrivit era pentru Kate, dacă prieten îi era. Apoi surprinse privire lui Scully către Kate, care vorbea cu Massingham, apreciativă, intensă, pentru o clipă vulnerabilă în afecțiunea ei evidentă, și gîndi: „Este îndrăgostit de ea". Se întrebă dacă Kate știa, dacă o interesa.

Alan Scully a fost primul care a plecat, mai curînd dispărînd discret decît ieșind propriu-zis pe ușă. Cînd și familia Khans își luă rămas-bun, Kate duse ceștile de ceai la bucătărie. Plutea un aer

de epuizare, obișnuita atmosferă stînjenitoare de la sfîrșitul unei întîlniri în societate. Cei doi bărbați se întrebau dacă ar trebui să se ofere să strîngă sau dacă Kate ar fi dorit ca ei să plece. Apoi, deodată ea spuse că ar fi dorit să se întoarcă cu ei la Scotland Yard și, într-adevăr, se părea că nu mai avea de ce să rămînă acasă.

Dalgliesh fu surprins să o vadă intrînd după el în încăpere și rămînînd în fața biroului, țeapănă de parcă fusese chemată să fie muștruluită. O privi și văzu că era roșie la față de jenă.

– Vă mulțumesc că m-ați adus în echipă, zise ea cu asprime. Am avut multe de învățat.

Cuvintele ieșeau hîrșîite, lipsite de grație, ceea ce trăda efortul cu care fuseseră rostise.

– Toți o facem odată și odată, rosti el. De aici și durerea.

Ea încuviință din cap, apoi, ca și cînd l-ar fi pus pe liber, se îndreptă țeapănă spre ușă. Dar se întoarse brusc și începu să plîngă.

– Nu voi ști niciodată dacă am dorit să se întîmple așa. Moartea ei. Dacă eu am produs-o. Dacă am dorit-o într-adevăr. Nu voi ști niciodată. Ați auzit ce mi-a strigat Swayne: „N-ai de gînd să-mi mulțumești?“ El știa. L-ați auzit. Dar eu cum pot să fiu sigură?

El spuse ceea ce trebuia să spună:

– Bineînțeles că n-ai dorit-o. Cînd te vei gîndi cu calm și cu înțelegere, ai să-ți dai seama. Nu ai cum să nu te simți parțial responsabilă. Toți simțim așa cînd pierdem pe cineva drag. Este o vină oarecum naturală, dar nu este rațională. Ai făcut ceea ce ai crezut atunci că trebuia să faci. Nici unul dintre noi nu poate face mai mult. Nu tu ai omorît-o pe bunica ta. Swayne a făcut-o, a fost ultima lui victimă.

Dar în cazul crimei nu exista niciodată o ultimă victimă. Nimeni dintre cei care fuseseră afectați de moartea lui Berowne nu rămăsese neschimbat, el însuși, Massigham, părintele Barnes, Darren, chiar și acea patetică fată bătrînă, domnișoara Wharton. Kate știa acest lucru foarte bine. De ce să creadă că ea era altfel? Frazele de consolare, uzate, sunaseră fals și puțin credibile, chiar în momentul cînd le rostise. Erau lucruri care treceau dincolo de

posibilitatea lui de a oferi consolare. Piciorul lui Berowne apăsat pe pedala de accelerație în curba aceea periculoasă, mîinile ei pline de sînge, întinse înainte spre ucigaș. Exista acțiune și existau consecințe. Dar ea era rezistentă, va face față. Spre deosebire de Berowne, ea va învăța să accepte și să-și poarte povara propriei vini, așa cum și el învățase să și-o poarte pe a lui.

3

Singura experiență pe care domnișoara Wharton o trăise într-un spital de copii se petrecuse cu cincizeci de ani în urmă, cînd fusese internată pentru o operație de amigdalită. Spitalul din Great Ormond Street nu putea fi prea mult diferit de amintirile traumatizante ale ororii prin care trecuse. Parcă ar fi nimerit la o petrecere cu copii, salonul atît de plin de lumină, de jucării, de activități noi și vesele, încît îi veni greu să creadă că acesta era un spital, pînă nu văzu fețele palide, mîinile și picioarele subțiri ale copiilor. Atunci își spuse: „Dar sînt bolnavi, sînt bolnavi, iar unii dintre ei vor muri. Nu se poate face nimic".

Darren era unul dintre cei care stăteau în pat, dar ridicat în capul oaselor, vioi și ocupat cu un puzzle. Spuse vesel și plin de importanță:

– Poți să mori din boala pe care o am eu. Mi-a spus unul dintre copii.

Domnișoara Wharton aproape că strigă, protestînd:

– Oh, Darren, nu, nu! Tu n-ai să mori!

– Cred că nu. Dar s-ar putea. M-au dat la părinți în îngrijire. Ți-au spus?

– Da, Darren, este minunat. Sînt foarte bucuroasă pentru tine. Ești fericit cu ei?

– Sînt drăguți. Cînd o să ies de aici, un unchi o să mă ducă la pescuit. Vin și ei mai tîrziu. Am primit și o bicicletă – Chopper.

Era deja cu ochii pe ușă. Abia dacă se uitase la ea de cînd venise, iar ea, apropiindu-se de pat, citise în ochii lui o ciudată

jenă de om mare și se văzu deodată așa cum o vedea el, cum o vedeau probabil toți copiii, o femeie bătrînă, cam patetică și proastă, ducînd în brațe darul ei, o violetă africană.

– Îmi lipsești la St. Matthew, Darren.

– Da. Cred că acum n-o să mai am timp pentru asta.

– Sigur că nu. Vei fi la familia ta adoptivă. Înțeleg.

Voia să adauge: „Dar am trăit momente fericite împreună, nu-i așa?“ Pe urmă se opri. Ar fi fost o rugăminte prea umilitoare pentru ceva ce știa că el nu-i poate oferi.

Îi adusese violeta pentru că i se păruse mai potrivită decît un buchet cu flori. Dar el nici nu o privise, iar acum, cînd se uita în jur la salonul încărcat de jucării, se întreba cum de-i trecuse prin minte că ar fi un cadou potrivit. Nu avea nevoie de floare, nu avea nevoie de ea. „Îi e rușine cu mine, își zise bătrîna. Vrea să scape de mine înainte să vină unchiul acesta nou.“ Nici nu băgă de seamă cînd spuse la revedere și se strecură afară, dînd violeta uneia dintre asistente, la plecare.

Luă autobuzul spre Harrow Road și merse mai departe pe jos, pînă la biserică. Avea multe de făcut. Părintele Barnes, care refuzase o perioadă de convalescență, se întorsese numai de două zile, dar numărul slujbelor și al credincioșilor prezenți crescuse de cînd apăruse în ziar articolul despre miracol, iar după vecernia din seara aceasta vor fi mulți penitenți care vor sta la rînd să se spovedească. Biserica St. Matthew nu va mai fi la fel niciodată. Se întreba cît timp va mai exista un loc acolo și pentru ea.

Era prima dată cînd mergea singură la biserică, de cînd se petrecuse crima, dar, în nefericirea și în singurătatea ei, nici nu-și dădu seama, pînă cînd încercă să bage cheia în broască și constată, la fel ca în dimineața aceea îngrozitoare, că nu reușește. Tot ca atunci, ușa era descuiată. O împinse, cu inima bătîndu-i de să-i sară din piept, și strigă:

– Părinte, sînteți aici? Părinte?

O femeie tînără ieși din Mica Sacristie. Era o fată obișnuită, respectabilă, care nu avea nimic înspăimîntător, purta o jachetă și o eșarfă albastră. Văzînd-o pe domnișoara Wharton albă la față, spuse:

– Îmi pare rău. V-am speriat?

Domnişoara Wharton reuşi să zîmbească:

– Nu-i nimic. Numai că nu mă aşteptam să fie cineva. Doriţi ceva? Părintele Barnes nu vine decît peste o jumătate de oră.

– Nu, mulţumesc. Am fost o prietenă a lui Paul Berowne. Voiam numai să vizitez Mica Sacristie, să stau singură aici. Am vrut să văd unde s-a întîmplat, unde a murit. Acum plec. Părintele Barnes mi-a spus să duc cheia înapoi la vicariat, dar, dacă aţi venit, poate v-o pot lăsa dumneavoastră.

I-o întinse, şi domnişoara Wharton o luă. Apoi privi cum fata se îndreptă către uşă. Cînd ajunse, se întoarse şi spuse:

– Comandantul Dalgliesh a avut dreptate. Nu e decît o cameră, o cameră obişnuită. Nu e nimic aici, nimic de văzut.

Apoi plecă. Domnişoara Wharton, tremurînd încă, încuie uşa de afară, străbătu galeria pînă la grilaj şi privi în sus la strălucirea roşie a lămpii din sanctuar. „Nici aceea nu este decît o lampă obişnuită, făcută din alamă lustruită şi sticlă roşie, îşi spuse ea. O poţi desface, curăţa şi umple cu ulei obişnuit. Iar hostiile sfinte din spatele draperiilor ce sînt? Doar discuri subţiri, transparente, din făină şi apă, care sosesc frumos ambalate în cutii, gata pregătite pentru ca părintele Barnes să le ia în mînă şi să rostească deasupra lor cuvinte care să le transforme în obiecte ale lui Dumnezeu." Totuşi, nu se întîmpla nici o schimbare cu ele. Dumnezeu nu era acolo, în nişa mică din spatele lămpii de alamă. Nu mai era în biserică. La fel ca Darren, plecase. Apoi îşi aminti ce spusese cîndva părintele Collins la o slujbă, prima dată cînd venise ea la St. Matthew: „Dacă vreodată veţi constata că v-aţi pierdut credinţa, purtaţi-vă de parcă încă aţi mai avea-o. Dacă simţiţi că nu vă mai puteţi ruga, rostiţi în continuare cuvintele rugăciunilor". Îngenunche pe podeaua dură, sprijinindu-se cu mîinile de grilajul de fier, şi rosti cuvintele cu care îşi începea întotdeauna rugăciunile: „Doamne, nu sînt demnă să vii sub acoperişul meu, dar spune-mi numai un cuvînt şi sufletul meu va fi mîntuit".

Cînd liniștita Mică Sacristie a bisericii St Mattew devine scena însîngerată a unei crime duble, inspectorul de poliție Adam Dalgliesh se află pus în fața unei enigme ciudate: ce legătură există între un vagabond alcoolic și Sir Paul Berowne, fost ministru al Coroanei?

Pornit în căutarea adevărului, Dalgliesh se lansează în una dintre cele mai complicate investigații din carieră, dezvăluind istoria sumbră a familiei Berowne, ascunsă multă vreme sub aura prosperității și a moralității.

Un roman polițist superb... o adevărată delectare pentru toți amatorii genului.

USA TODAY

rao international publishing company

ISBN (10) 973-576-984-0
ISBN (13) 978-973-576-984-0

